חסידות · חב״ד

מראי מקומות הערות וציונים על תורה אור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מראי מקומות הערות וציונים על תורה אור

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מראי-מקומות-הערות-וציונים-על-תורה-אור/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

בראשית 4
נח 34
לך לך 45
וירא 61
חיי שרה 72
תולדות 79
ויצא 92
וישלח 107
וישב 116
מקץ 136
ויגש 190
ויחי 195
שמות 211
וארא 240
בא 257
בשלח 260
יתרו 284
משפטים 320
תרומה 341
תצוה 347
פרשת זכור 360
כי תשא 363
ויקהל 367
מגילת אסתר 374
הוספות 413

בראשית

דף א

השמים כסאי: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשה. וביאור בע' תשטו.

ראה לעיל ציונים והערות לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות באוה"ת בראשית כרך ג תע, א. ובכרך ו תתרכג, ב (מלקו"ת לג' פרשיות). תתרל, ב. ובמקבילו ד"ה ואשא אתכם תרל"ח ע' ריז (בספר התולדות לכ"ק אדמו"ר מהר"ש, מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע "נתבארו הענינים דד"ה השמים כסאי וביאוריו (שבתו"א ולקו"ת לג"פ) בהרחב הביאור". וכן נזכר בד"ה ויהיו חיי שרה תרמ"ג ע' כב "שהוא השמים כסאי שבתו"א").

המאמר נאמר בשבת פ' מסעי ר"ח אב תקס"ה.

ראה גם סה"מ תרס"ו ע' תקיט. ד"ה השמים כסאי תשל"ו (סה"מ מלוקט ח"ג ע' קלג). ד"ה השמים כסאי תשל"א.

לכללות מאמר זה ראה ד"ה זה תשמ"א־ ש"פ תרומה תשד"מ־ ש"פ נח תשמ"ה. ד"ה כי כאשר השמים פ' ראה תשמ"ה. ד"ה בראשית ברא תשמ"ו וד"ה השמים כסאי תשמ"ו. ד"ה השמים כסאי ש"פ קרח תשמ"ז ושם ביאר שכאן בתו"א מבואר בארוכה דשמים וארץ כולל כל סדר ההשתלשלות דבשמים יש ג' דרגות וגם בארץ יש ג' דרגות, ומבואר ג' דרגות אלו כאן ובדרושים שלאח"ז כפי שהוא בעולמות ובישראל.

השמים כסאי: ישעי' סו, א.

איך שייך עליו ית' לומר כסאי: ראה ד"ה השמים כסאי תשל"א.

שהרי אין לו דמות הגוף: פיוט יגדל. ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פרק א ה"ז. פיהמ"ש להרמב"ם פ' חלק יסוד הג'. תניא ח"ב פ"ב. ראה אוה"ת בראשית כרך ו תתרכג, ב. אוה"ת ענינים ע' צב בשם השל"ה.

הנה מקום אתי: שמות לג, כא.

שהוא . . ואין העולם מקומו: "כמארז"ל במד"ר ר"פ ויצא תוך פס"ח ע"פ ויפגע במקום, וכ"ה בפ' תשא פמ"ה קרוב לס"פ ע"פ הנה מקום אתי" — אוה"ת בראשית כרך ו תתרכג, ב (מלקו"ת לג"פ). בסה"מ תרל"ח בד"ה ואשא אתכם ע' ריז.

ראה בלקו"ת ויקרא נא, סע"ב.

כי מן השמים דברתי: שמות כ, יט.

התורה היא מן השמים . . **שמים אש ומים**: ראה אוה"ת כרך ו תתרכג, ב (מלקו"ת לג' פרשיות א, א) שצ"ע שלקמן פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח (לד, ד) מפרש שהכוונה על חכמה, וכן לקמן במאמר זה מפרש כן, וכאן מפרש על חו"ג ע"ש.

מימינו אש דת למו: דברים לג, ב. בבוך 1092, ובבוך 1824 לז, א, ובבוך 2044 רלד, א נוסף: שימין בחי' מים ומבחי' אש נעשה דת למו.

ושמרתם את חוקותי: ויקרא יח, ה.

וכך אנו מבקשים: "ע' אמרי בינה פתח השער ט, ב סי' ט"ו" — הג"ה בכת"י על תו"א דפוס ראשון.

ותן בלבינו בינה: ראה ד"ה כל הנקרא בשמי תרצ"ו ע' 107.

תחלה לעשותה ואח"כ לקיימה: "דהיינו תחלה להמשיכה ממקורה מבחי' אלפים שנה שקדמה לעולם להמשיכה בבחי' עולם" — אוה"ת שלח ע' תקפא.

ע"י אב הרחמן: ראה לקו"ת ראה כה, ב.

שמע לשון הבנה: כמ"ש דבר כי שומע, שמואל-א ג, י. נסמן לקמן לח, ב.

שמע שם ע': "ע' אמרי בינה שער הק"ש ענין שם ע' רבתי ומתפרש יפה פי' הפסוק לך ה' הגדולה בסי' ג ובסי' ו" — הג"ה בכת"י על תו"א הנ"ל. ראה לקמן קה, ג. לקו"ת ואתחנן יא, ב. ושם מציין לכאן.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

ש"ה רבתי — לבד: בבוך 1824: בלבד.

עולמים — פי' תוך דבר: מובא בלקו"ת ואתחנן ו, ג.

להבין דבר מתוך דבר . . **בחי' ממכ"ע**: לקמן קיג, ג, לקו"ת בהר כה, ב מציין לכאן.

ולית מחשבה כו': ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסז, ב. לקו"ת להאריז"ל תולדות כז, יט.

בלקו"ת במדבר א, ב "פי' שאין מכיר ומשיג בחי' אנכי אלא אנכי בעצמי". ושם י, ג "הוא בחי' עצמותו ומהותו שאינו בגדר תפיסא והשגה כלל". וראה שערי אורה שער חנוכה לא, א. שם לז, ב "דהיינו בחי' סוכ"ע הכללי".

ראה לקמן ט, ג. יח, ב. לז, ב. לח, א. נא, א. נו, א. סד, ב. סו, ב. פב, ג. פד, ג. פז, ג. קט, א. ועוד.

התורה קדמה אלפים שנה לעולם: מדרש תהלים צ, ד. — ועייג"כ ב"ר פ"ח, ב. ויק"ר פי"ט. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א. — ראה ד"ה איתא במדרש תהלים (קונטרס נט). — (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ת"ש ע' 83).

בלקו"ש חט"ו ע' 476 נדפס מכ' (מיום כג סיון תשי"ב) ביאור לד"ה זה: . . . במענה על שאלותיו, זה מכבר, בתו"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי:

א) הא דאלפיים שנה קדמה תורה לעולם ואח"כ נמשכה בשמים וארץ — אם זהו ענין אחד עם האמור בזהר באד"ר, ע"ד חד אורחא ותרי"ג ארחין דאורייתא.

הנה, בכלל, האמור בזהר שייך למצות, ששרשן בכתר גלגלתא, וכמוש"כ באגה"ק ס"ך, וכ"ה ג"כ בד"ה תקעו תרצ"א ס"ו שמביאו במכתבו (משא"כ תורה שמחכמה נפקת עיי"ש באגה"ק), כי גם התרי"ג ארחין הם בגלגלתא. ולפעמים מפרשים מאמר הזהר גם על התורה, אבל כמו ששרשה בכתר. וראה לקו"ת במדבר יא, ד.

ב) מהו השייכות דבינה והתבוננות בלב לרחמים עליונים והתהוות התורה, — בלקו"ת לג' פרשיות (א, ב) מפרש ע"ז וז"ל: ועיין בתניא פמ"ה . . וגם כמו יוהכ"פ שהוא התגלות הבינה ה"ז ע"י שמעוררים רחמים. — ויעויין בתניא שם, ובהגהות הצ"צ ע"ז שנדפסו בקונטרס רשימות איכה ע' כ"ב.

ג) מש"כ שהמדות בטלים ונכללים במקורם — אם הכוונה לע"ס הגנוזות — הכוונה למקור המדות, היינו שכל המולידם, ז"ת דאימא. ועיין בזה באריכות בלקו"ת לג"פ (א, ג־ ו, ג), ובהמשך ר"ה שנדפס לשנה זו.

ד) התורה כבר נמסרה בעולם בשעת מ"ת ולמה צריכים לאתדל"ת — מובן ע"פ משנ"ת בחילוק התורה שלפני התפלה ושלאחרי', עיין לקו"ת ברכה (צו, ב) ובכ"מ.

ה) כותב דרוחו ונשמתו אליו יאסוף בקרב איש ולב עמוק, ובסוף המאמר איתא שהוא רק בבחי' מקיף וסובב.

הרי כתב גם בסוף המאמר דמעט מזער נתפס בפני' הלב, וממכ"ע לגבי סוכ"ע הוא מעט מזעיר. ראה תניא פמ"ח, ועג"כ בהוספות לתו"א ד"ה אם ישים — דיאסוף היינו אורות בכלים.

ו) גם המשכה דוידבר הוי' אל משה נעשה ע"י ואהבת גו', וכמוש"כ בפי' בלקו"ת לג"פ (יא, ג). ועייג"כ אמרי בינה שער הק"ש ספמ"ג.

ז) הארץ הדום רגלי — מפרש דמצות מעשיות מעלים הרגל — כנס"י למעלה והאדם למטה — והיינו העלאתם והתכללות של ג' (נה"י דלבר מגופא, תרין שוקין, רגל) במוחין, ע"י שנכללין מקודם במדות (וא"ו) והמדות במוחין (יו"ד), ונת' בפרטיות בלקו"ת לג"פ

(ח, א. ואילך).

ח) זה שהנשמה המלובשת בגוף פועלת היחוד דאורייתא וקוב"ה — ב' טעמים בדבר: מפני שעסקה בניצוצות דתהו שקדם לתיקון. והעיקר — שעבודתה למטה גורם, בב"א, עבודת שרשה בכל העולמות וגם מה שלמעלה מעולמות, כי היא כחבל שראשו קשור למעלה. ועיין אגרת התשובה פ"ה, קו"א לתניא בתחילתו, הגה"ה שני' בתניא פ"מ. וראה ג"כ מאמר דשבת מברכין סיון ה'תשי"ב.

ט) מש"כ בביאור דד"ה כי כאשר השמים ספ"ד ענין ג' הוי"ן דויסע כו' — הוא לראי' לבאר מאין ממשיכין, שהוא מהיודי"ן כו'. ועיין תו"א ויצא ביאור דושבתי בשלום.

יוד) כח הצמיחה הפרטי, דצומח פרטי, גם הוא נמצא בארץ, ולא בגרעין, אלא שהגרעין מעורר אותו, היינו, שיצמח עשב זה ולא אחר. ראה אגה"ק סוף ס"ך. ד"ה יביאו לבוש (ש"א) פכ"ו. וככה הגדול פמ"ד. ועוד.

פי' עולם נקרא בחינת אש ומים: נזכר בלקו"ת בחוקותי מח, ב.

וזהו ענין וידבר ה' אל משה: "לכמוני השפל הדל נראה דזה הוא עפ"י מה דאיתא באגה"ק סי' יב וז"ל: ולכן סתם שם הוי' ב"ה שבכל התורה מורה על מדת התפארת כו' ע"ש, ואם שגיתי ה' יכפר בעדי" — הג"ה בכת"י על תו"א הנ"ל.

לבחינת משה שהוא מבחי' כי מן המים משיתיהו: "נראה דזהו ע"פ מש"כ לקמן בד"ה והנה זהו דרך כלל כו' ושם וז"ל שמים שם מים דאורייתא מחכמה נפקת, ואולי אפשר לתת טעם שנק' תורת משה — מטעם הזה דאורייתא מחכמה נפקת — ומשה מן המים משיתיהו וד"ל" — הג"ה בכת"י על תו"א הנ"ל.

כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

שו"ה הרי היא — כסא ע"ד: בכת"י: הרי היא כסאי כמו כסא: עד"מ.

דאנת חכים: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

ומעשרות וקרבנות: נתבאר באוה"ת בהעלותך ע' שסד.

אמרו בגמרא על פסוק כרסון רמיו: דניאל ז, ט. חגיגה יד, א (ראה אוה"ת נ"ך-א ע' שיג "כרסון רמיו וע"י יתיב כו' אחד לכסא ואחד לשרפרף שנאמר השמים כסאי כו'").

סנהדרין לח, ב. וראה ברכות י, ב.

והענין כי הנה כנס"י: ראה סה"מ תרכ"ז [הוצאת תש"ס] עמוד סז.

בנים אתה לה': דברים יד, א.

וברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ"ב, ראה יבמות ג, א תוד"ה מקמי. וראה לקמן עח, ב. ובמ"מ ללקו"ת ואתחנן יב, ג.

ובבחינה זו נקרא הרגל ראש . . שסופן הוא תחילתן שבחי' הרגל נקרא ראש: משמע שמעלת הרגל "בבחי' זו" היא בדוגמת מעלת הראש בבחי' הגילויים, והיינו שנעיצת תחלתן בסופן הוא באופן, שבחי' סופן — רגל, הוא כלי לבחי' תחלתן — כמו שהראש הוא כלי לשכל.

וכן מובן גם מענין ד"דירה בתחתונים" מה שדוקא התחתונים הם דירה לעצמותו ית' (ובעולמות העליונים — רק גילוי, שזהו "ירידה מאור פניו ית'" (תניא פל"ו. נת' בד"ה באתי לגני תשי"א פ"ה. וש"נ) — שזהו לא רק לפי שהגילויים שישנם בעליונים מסתירים על העצמות, ובעוה"ז — אין הסתר זה, אלא גם) לפי שההרגש שמציאותו מעצמותו — בעוה"ז, הוא בדוגמת והוא "כלי" ודירה להעצמות שמציאותו מעצמותו (אגה"ק סי' כ'. ביאוה"ז בשלח מג, ג, ביאוה"ז לצ"צ ע' ריד. וראה המשך ר"ה תרצ"ד (פי"ד. ובד"ה בסוכות שם בתחלתו), מצה זו תש"ז פ"ב. ובכ"מ). לקו"ש ח"ט ע' 75 הערה 30.

וכן כמה רפואות יש שעושין ברגלים: ראה לקו"ת מסעי צ, ג "וגם לרפואת הראש הוא ע"י הרגל שמשימין במים חמין וכדומה לפי שיש גידי הראש בהרגל" ע"ש שמציין לכאן. וראה בסה"מ תרל"ב כרך ב ע' שעח.

נעוץ תחילתן בסופן: ספר יצירה פ"א מ"ז. ראה גם לקמן נב, א. ראה לקו"ת תצא לה, ב. ביאוה"ז לצ"צ ח"ב ע' תר ומציין שם לכמה דרושים. וראה בלקו"ש ח"ו ע' 19 בהערה 57 "החידוש שבסוף מעשה במחשבה תחלה על נעוץ תחלתן בסופן". בארוכה באוה"ת כאן כרך ג תעג, ב מלקו"ת לג"פ. וראה גם בד"ה ועמדו רגליו — תר"ל ע' שכ. ובד"ה ועתה יגדל נא תרל"ב כרך ב ע' שסז ואילך. באוה"ת חנוכה תתקכט, ב כ' הטעם "שהוסד כן הוא כדי להיות קיום המשכת האור בעולמות שהרי הירידה הוא השפלה . . אך כאשר ימצא בהתחתון בחי' ומדריגה מה שאין נמצא בהעליון לכך יתקיים התלבשות העליון בתחתון" ע"ש.

אור ישר ואור חוזר: באוה"ת בראשית תתרכו, א מציין ע"ז "אינו דומה לבחי' עגולים, שבבחי' עגולים לא יש כלל ראש וסוף . . אבל כאן הכוונה שיש ראש וסוף רק שמלמעלה למטה החכמה ראש והמל' סוף ומלמטלמ"ע בהיפוך".

וראה באוה"ת פ' ואתחנן ע' קעד וע' רצג ואילך למה דוקא נתב"ס ולא באמצען.

וישראל נקראו ראשית: "ע' תו"ח פ' חיי שרה בד"ה והנערה טובת מראה כו' בסי' כו. בד"ה ומעתה יש להקדים עוד ענין א' כו' [##]". הג"ה בכת"י על תו"א הנ"ל.

וירא ראשית לו: דברים לג, כא.

נטלו ממנו אלף אורות (**ובשבת חוזרין**: בלקו"ת ברכה צג, ג "פע"ח שער השבת פ"ח בענין ישמח משה כו' אלף חלקים של אור כו'". וראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ תשא. שם ר"פ ויקרא. עיין בזה בספר הלקוטים בהעלותך עה"פ והאיש משה ענו מאד.
ולפענ"ד נראה, שהאלף אורות או המשכה הנ"ל אין זה ענין של תוספות אור בנשמה שתוכל להוסיף כח בעבודתה אבל נשארת במדריגתה . . אלא ב' ענינים הנ"ל הם ע"ד השינוי מאברם לאברהם. לקו"ש ח"ו ע' 245 ע"ש בארוכה. קטע מכאן מובא בד"ה פסל לך תרל"ב ע' פב.
בענין אלף אורות — ראה ד"ה ישמח משה תרל"ח.
בסה"מ תרמ"ג ע' לא כ' שאין הגוף מזדכך ע"י מצות מעשיות ומפרש שכאן בתו"א "אמר רק מוחו ולבו זכים היינו שיזדככו המוח והלב להבין גדולת אוא"ס ב"ה ויהי' מקושר לאלקות . . צ"ל דקדוק לשונו הק' שע"י מצות מעשיות נע' מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה מהו המספר אלף פעמים דוקא, ולמה מוחו ולבו דוקא".
ראה ג"כ לקו"ש חכ"ב ע' 349. חכ"ג ע' 335.
לך רד מגדולתך: ברכות לב, א. פדר"א פרק מה. ראה רש"י תשא לב, ז.
(**ובשבת . . חלקו**): המוסגר נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז.
שש מאות אלף רגלי העם: במדבר יא, כא.
שו"ה שלו — בקרבו: בכת"י נוסף: שהוא הי' בקרבם: והם.
מוחו ולבו זכים: "כמו מים זכים והבן". הג"ה בכת"י על תו"א.
אלף פעמים ככה: ע' באוה"ת בראשית ח"ו תתרכו, ב ואילך, ובפ' בחוקותי ע' רד. ובתורת שמואל תרכ"ז ע' עא מוסיף: והיינו לפי שכל ישראל מעורבים זב"ז תחתון בעליון ועליון בתחתון כו' עכ"ל. וראה לקמן עח, ב. ובמ"מ ללקו"ת ואתחנן יב, ג.
הדום . . להגביה: באוה"ת פ' בראשית א, א מציין ע"ז וז"ל: ר"ל שלא יהיו רגליה יורדות מות ע' זח"א ויחי דף רכא, ב והיינו שמשפילים א"ע בתאוות גשמיות שמזה נמשך שגם למעלה נשפל ההמשכה בהיכלות הקליפות כי יעקב חבל נחלתו כמ"ש ע"פ ואני נתתי לכם שכם אחד וז"ס גלות השכינה" עכ"ל ע"ש. וכ"ה באוה"ת נ"ך ח"א ע' שיב.
צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. ראה פי' הפסוק באוה"ת משלי נ"ך כרך א ע' תר.
אותיות ג' ו' י': באוה"ת בראשית כרך ג חנוכה תתקלא, ב מציין "וע' בד"ה השמים כסאי בד"ה והארץ הדום רגלי . . דקאי על נה"א, ובד"ה ושמתי כדכד פי' דקאי על נה"ב". [לקו"ת ראה כה, א "חטאתם של ישראל הוא הגורם חסד לאומים"]. וראה שם תתרלו,

ב. אוה"ת נ"ך ע' תר מציין לכאן. סה"מ תרל"ח ע' ער.
ראה לקמן לח, ד שמגביה את בחי' היו"ד שבאה למעלה מעלה.
בבחינת גוי שהם אותיות ג' ו' י' . . **חסד דין רחמים**: ראה באוה"ת בראשית כרך א קלח, ב. כרך ו תתרלו, ב. וראה לקו"ש חל"ג ע' 226 הערה 27.
חסד דין רחמים: ראה אוה"ת ואתחנן ע' רצז.
נה"י אינו אלא התפשטות חג"ת וענפיה: ראה לקמן נ, ד שענין נה"י הוא עד"מ כליות יועצות איך להשפיע. וראה באוה"ת שבת שובה ע' א'תקכד.
שו"ה בבחינת — תרום ותגביה: בכת"י: תגביה ותרום כנ"ל.
שמים שם מים: ע' באוה"ת פ' עקב ע' תרה בארוכה.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
למה נקרא שמה ארץ שרצתה: ב"ר ה, ז. באוה"ת שה"ש כרך א ע' שיח כ': "וכמ"כ נת' במ"א ענין השמים כסאי הוא רצוא אה"ר וכו' והארץ הדום יראה שוב, וצ"ע שבד"ה כאשר השמים החדשים נת' ארץ רצוא ושמים שוב וכו' וכן בכמה דוכתי בענין חתן וכלה דו"נ כלה כלתה נפשי וחתן חות דרגא, . . ויש לומר כי לפעמים מפרשים גבורה יראה ואז הוא בחי' שוב ולפעמים מפרשים גבורה רשפי אש ואז הוא רצוא, וכן חסד הפי' אהבה, אך יש אהבה שממטה למעלה היא רצוא ויש אהבה שמלמעלה למטה והיא בחי' שוב, ועמ"ש מענין ב' בחי' אהבה אלו בד"ה בהעלותך את הנרות שהוא ההפרש בין אהבה דאברהם ובין אהבה דאהרן כה"ג, ולכן ב' הסברות שבענין רצוא ושוב נכוני' והכל לפי הענין" עכ"ל שם.
שו"ה א' רץ כו': בכת"י אין תי' "כו'". — ולכאורה הוא מיותר.
ותושב"כ . . **שהן שמותיו של הקב"ה**: רמב"ן עה"ת בהקדמה, יונת אלם פכ"ט.
שו"ה אבל תורה — בנפש: בכת"י ליתא תי' זו.
ושלשה נקראו . . **דבר ה'**: בבוך 1092, 2044 כ"ז נמצא במוסגר.
ושלשה נקראו ארץ: ראה ד"ה השמים כסאי תשמ"א.
בהג"ה בכת"י מחסיד על תו"א מעיר כאן "ע' בד"ה כי כאשר השמים, עיין ותבין זאת, כי לכאורה עד כה דבריו שכנס"י נק' רגל רק מצות ותושבע"פ נק' ארץ". ראה גם אוה"ת בראשית כרך ו תתרלז, א.
ארץ ארץ שמעי דבר ה': ירמי' כב, כט. בבוך 1824 נוסף: שכולם הם בחי' דבר ה').
בבוך הנ"ל מתי' ושלשה נקראו ארץ עד סיום הקטע הוא במוסגר. ושם במקום "ושלשה נקראו" נכתב (וגם נקר'.

שו"ה וסובב — זה אביט . . אל זה אביט: בכמה כת"י ליתא, ואולי זה הוספה מכ"ק אדמו"ר הצ"צ.
אך אי זה בית . . בכל מאדך שהוא בבחי מקיף: באוה"ת במדבר כרך ג פ' בלק (בהוצאה חדשה) בהוספות ע' 74 מציין לכאן.
ובחי' בית היינו בכל מאדך: מובא באוה"ת במדבר כרך ו ע' א'תתקו ע"ש בפי' בכל מאדך.
בגגו ובקירותיו: בסה"מ תרל"ח ע' רמ נוסף: [ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית].
-לקו"ת ברכה צח, ד ואילך.
שמצינו במשה שבחטא העגל: ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ תשא. שם ר"פ ויקרא. פע"ח שער השבת פ"ח.
רוחו ונשמתו אליו יאסף: איוב לד, יד. ע' באוה"ת פ' כי תצא ע' תתקכח.
ואל זה אביט: ישעי' סו, ב. ראה לקמן יח, ד. לקו"ת ואתחנן ג, ג. וראה אוה"ת פ' ויחי כרך ב תי, ב.
וכריעות והשתחויות: ראה לקמן מה, ג. ובלקו"ת שה"ש מה, ג.
לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא.
בוחן לבות וכליות: ע"פ תהלים ז, י. וראה בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשיד שמביא הפסוק בוחן לבבות ה' (משלי יז, ג).
כי כאשר השמים: הנחת כ"ק אדה"א — בסה"מ תקס"ז ע' כז, נאמרה שבת פ' וארא. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הגהות ביאורים וקיצורים באוה"ת כרך ג תעח, א (זהו הנדפס בלקו"ת שה"ש נ, ג). הסיום להגהות הנ"ל בכרך ו תתרמב, ב. ביאור בכרך ג תפא, ב (מלקו"ת לג"פ) תרפה, א. כרך ו תתרמג, א. תתרמד, ב. תתרמט, א. ראה נ"ך כרך ג' ע' א'רנא.
כי כאשר השמים: ישעי' סו, כב.
בראשית . . וארז"ל . . בשביל ישראל . . התורה שנק' ראשית: בראשית א, א. ראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד. רש"י ורמב"ן בראשית א, א. נתבאר בד"ה כי עמך מקור חיים ת"ש.
שמים וארץ הגשמיים: באוה"ת כרך ו תתרמד, ב יש הגה"ה לכאן.
למה נקרא שמה ארץ: ב"ר ה, ז. וראה לעיל בהמאמר הקודם.
ל' רץ וגם ל' רצון: ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשיב. אוה"ת כרך ג תפא, ב.
בכה ארוץ גדוד: שמואל-ב כב, ל.
והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

שרפים עומדים ממעל לו: ישעי' ו, ב.
ממעל לשכינת': ראה לקו"ת ברכה צט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' רטז. ובארוכה באוה"ת על נ"ך ישעי' ע' קנט ואילך. ובביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר האמצעי לפ' אחרי עט, ב (בדף עח, א). ובביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' שנז. בסה"מ תקס"ז ע' כח אינו מביא פסוק זה. וליתא עד שו"ה ית' — והנה בחי' הרצוא הזה הוא בק"ש.
וכן בחי' כללות נש"י . . להיות עם ודבר נפרד: נעתק גם בלקו"ת במדבר ה, ב.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
ולאהבה את ה': דברים ל, כ.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
אך כדי . . צריך הוא: ראה אוה"ת פ' בראשית כרך ו הגהות לד"ה כי כאשר השמים סעי' א' שלכאורה יש כאן כפל לשון דכבר אמר שפסוד"ז הוא הכנה בלבד לשמו"ע לקרוע המסכים כו', אם כן מה בא לחדש שנית באמרו אך כדי כו' צריך הוא כו', אך הענין הוא דכאן בא לומר, שפסוד"ז הוא הכנה לק"ש כי בחי' הרצוא הוא בק"ש כנ"ל.
שלאום מלאום יאמץ וכשזה קם: בראשית כה, כג. מגילה ו, א.
הרצוא בשעת ק"ש . . השוב דשמ"ע: ראה לקו"ת שה"ש מז, א. שער האמונה לאדה"א עז, ב.
שבדבור א' בלבד נתהוו שמים וארץ: אבות ה, א.
ממנו ית': בבוך ביאור על התורה לכן אמור לבנ"י קג, ב נוסף אח"כ תי': בשביל.
ועד אין לו הפסק: עירובין נד, א.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.
אלף אלפין: דניאל ז, י.
מספר גדוד אחד: חגיגה יג, ב.
ואהבת את ה': דברים ו, ה.
אחת היא יונתי: שה"ש ו, ט.
אחת היא לאמה: המשך הפסוק אחת היא יונתי.

דף ב

ואדלג שור . . וז"ש מי לי בשמים: באוה"ת שה"ש כרך א ע' 107 מציין לכאן. ושם "ובד"ה כי כאשר השמים החדשים בלקו"ת פ' בראשית פי' מדלג שור היינו כמ"ש מי לי בשמים".
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

ע"פ ורב כח ולתבונתו אין מספר: סידור עם דא"ח ס, א ואילך. וראה בליקוט פי' לאגה"ק סי' כ בתחלתו.
בנות צעדה: בראשית מט, כב.
שו"ה אותם — ממש בעצמותך: באוה"ת כרך ו תתרמה, א. יש הגה"ה לכאן.
למהוי אחד באחד: זח"ב קלה, א.
ותורה אור: משלי ו, כג.
בע"כ אתה חי: אבות ד, כב.
צרורה בצרור החיים: שמואל-א כה, כט.
התורה . . שנק' מזון: ראה חגיגה יד, א. ב"ר מג, ז.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
ע"פ כי ביום הזה יכפר: לקו"ת אחרי כז, ג.
ע"פ וראיתם אותו וזכרתם: ראה לקו"ת שלח מד, ב.
השמים כסאי: ישעי' סו, א.
דארץ . . גרגיר חרדל . . לגבי השמים: ראה תו"ח בראשית נא, ד ובהנסמן במ"מ שם.
ברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב.
אם תשיב משבת רגלך: ישעי' נח, יג.
הג' יו"ט נק' ג' רגלים: ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ משפטים, לקו"ת פ' ברכה צד, ג. ד"ה נחמו נחמו תרכ"ו.
ואתה קדוש: תהלים כב, ד.
שהקב"ה יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.
שנק' התפלה סולם: ת"ז תי' מה, וראה זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. ראה באוה"ת ויצא כרך ה תתמ, ב ואילך. וראה לקמן פח, א.
לחד מ"ד דארץ קדמה: חגיגה יב, א.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.
החושך יכסה ארץ: ישעי' ס, ב.
ע"פ הזהר פרשה שופטים: [זח"ג ערה, א] ביאה"ז לאדה"א קכא, ד. אוה"ת שופטים ע' תתמז.
אלביש שמים קדרות: ישעי' נ, ג.
השמרו לכם: דברים יא, טז.

ישראל שבחוץ לארץ: ע"ז ח, א. ראה לקו"ת ש"ש סד, ב. יוהכ"פ סח, ב. סה"מ תרל"ב כרך ב ע' שעה.
ועצר את השמים: דברים יא, יז.
ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ.
כי ההרים ימושו: ישעי' נד, י.
לא כאברהם שקראו הר: פסחים פח, א.
ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.
הוא ממש בדפיקו דלבא: נתבאר בלקו"ת פ' פקודי ה, ד ואילך ובביאור שם ז, ד ובכ"מ.
ור"ל שרו"ש זה: ראה לקו"ת פ' חקת סה, א.
ועמ"ש במ"א ע"פ ויקחו לי תרומה: ראה אוה"ת תרומה ע' א'שסח ואילך.
ונק' זה בע"ח: שער מטי ולא מטי. וראה לקו"ת פ' מסעי צה, ג. סה"מ תרס"ו ע' מג ואילך.
כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא: ואתחנן ד, כד.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
ביאור על הנ"ל: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' לב.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
עם הגהות באוה"ת כרך ו תתרמה, ב (מלקו"ת לג"פ יט, ב). קיצורים תתרנ, א.
מה שנתבאר בהמאמר יחוד העליון שבאצי' שיהי' מתגלה עד"ז בבי"ע — מצויין לכאן בלקו"ת צו יז, א. במדבר ב, ב. שלח נ, ד.
כי כאשר השמים: ישעי' סו, כב.
הנפש יש לה שכל ומדות: ראה לקמן פ' וירא יג, ג. וש"נ. לקמן פ' תצוה פד, ב. לקו"ת ויקרא ד, ב. אוה"ת פ' בראשית כרך ו תתרה, ב. ד"ה ואלה המשפטים עת"ר.
באוה"ת בראשית כרך ו תתרמה, ב מבאר זה "והיינו שלא מיבעי שעצם הנפש דבוקה במאצילה, אלא שגם כחות הנפש ג"כ דבוקי' במאצילן". ע"ש בארוכה.
וירדה ונתלבשה . . ומלבישים אותה בלבושים צואים: וירידה זו היינו גם עצם הנפש ולא כחותי' לבד, וזהו שא' ומלבישים אותה בלבושים צואים, היינו שמלבישי' ר"ל גם עצם הנפש, והגם שבבחי' יחידה שבנפש אין שום פגם כלל . . י"ל שמסתלקת טרם יחטא — אוה"ת כרך ו תתרמה, ב.
כמ"ש במ"א: "והיינו כמ"ש בסש"ב פ"ה מענין מקיף ומוקף" — אוה"ת כרך ו תתרמו, א.
כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת שה"ש ד, ג ובכ"מ.

דף ג

תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב.

אורייתא בלא דו"ר: ת"ז תי' י.

כל הנקרא בשמי: ישעי' מג, ז.

דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב). וראה אגה"ק סי' כ ובהנסמן בליקוט פי' שם.

אצילות מלשון הפרשה: ראה פרדס שט"ז פ"א. לקמן יד, א. ד"ה החודש הזה תרס"ו ואילך.

ויאצל מן הרוח: במדבר יא, כה. במים רבים תרל"ו פרק עב מוסיף: שהוא בחי' גילוי הארה כו', ע"ש.

חיוהי הם האורות: ראה אגה"ק סי' כ, ובד"ה מים רבים תרלו פרק קנא.

וכמ"ש במ"א בענין האורות דאחליפו דוכתייהו: נתבאר בארוכה בלקו"ת ואתחנן יב, ד. סידור עם דא"ח קג, ג. סה"מ תקס"ז ע' רפה ואילך. ובשרש מצות התפלה קכ, א. אוה"ת בשלח ע' תקנז. המשך תער"ב ע' כ ואילך. ובספר הערכים-חב"ד כרך ד ע' רח. וראה באוה"ת בראשית כרך ו תתרמו, ב, בפי' תי' "דוכתייהו".

שע"י הכלים הם עולים בשם חכמה או חסד: שקריאת שם זה הוא על האור והכלי — אוה"ת בראשית כרך ו תתרמו, ב.

אנת הוא חכים: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

והוא המדע והוא הידוע: רמב"ם הל' יסוה"ת ב, י. וראה תניא פ"ב בהגהה. מצות האמנת אלקות פ"ד.

וכמאמר אליהו: ת"ז בהקדמה.

וצבא השמים: נחמי' ט, ו.

והנה נודע עבודת המלאכים: ראה באוה"ת פ' יתרו ע' תשמח שצ"ע למה שכתוב לקמן פו, א. וראה בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה.

ארי' שאג: ע"פ עמוס ג, ח. ראה לקמן עו, ב.

ולכן צ"ל עבודה תמה: ראה במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח בד"ה ועבדתם, ובאוה"ת פ' משפטים ד"ה ועבדתם ע' א'רכב.

לעשות ולתקן: ראה פרש"י לבראשית רבה יא, ז.

מלך בעל חנן בן עכבור: בראשית לו, לח.

בריאה רובו טוב: עץ חיים שער מ"ב פ"ד, שם שער מ"ז פ"ד. לקו"ת במדבר ג, ד. ובכ"מ (לקוטי שיחות ח"א ע' 52).

כי בכה ארוץ: שמואל-ב כב, ל.

יתפרדו כל פועלי און: תהלים צב, י.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
דאורייתא וקוב"ה כולא חד: נסמן לקמן נז, ג.
ורמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין: ראה ת"ז תי' ל.
אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא: ת"ז תי' י.
מעלה אני עליהם כאלו עשאוני: זח"ג קיג, א. ראה ויק"ר לה, ז.
המכסה שמים בעבים: תהלים קמז, ח.
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
כל הנשמות . . שנכללו באדה"ר: בהג"ה כת"י בתו"א על הגליון מציין לעיין בלקו"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול.
אנת הוא חכים: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
צדיק ה' בכל דרכיו: תהלים קמה, יז.
מטי ולא מטי: ראה אוה"ת פ' תרומה ד"ה ויקחו לי ע' א'שנח.
שכן יעמוד זרעכם ושמכם: ישעי' סו, כב.
ויש מ"ד מצות בטילות לע"ל: נדה סא, ב. זח"ג קכד, ב. וע' באגה"ק סי' כו.
להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם: הנחה אחרת בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ע' טו. בהתחלה: וייצר ה' אלקים [נדפס מכת"י מעתיק מוגה בגוכתי"ק כ"ק הצ"צ] מבאר הענינים בארוכה.
ראה לעיל בציונים והערות לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנא, א (מלקו"ת לג"פ כג, ד). חלק מהמאמר נמצא גם בסה"מ תרל"ג ע' רעא. בד"ה כל שמעשיו מרובים תרנ"ג ע' רכ ואילך. בסה"מ תרנ"ד ע' רנו ואילך. קונטרס ומעין מאמר טו. ראה ד"ה ויגש אליו יהודה תרס"ח (בהמשך תרס"ו ע' תצד).
המאמר נמצא בגוכתי"ק כ"ק הצ"צ משנת תקע"א-ב.
ד"ה זה נזכר לקמן מד, א. לקו"ת ראה לא, א. ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' תכג.
הצומח — ע"י מאמר ה': בתרס"ו שם נוסף: "ולכן נברא גופם ונפשם כא'".
תדשא הארץ דשא . . עץ עושה פרי . . ויהי כן: בראשית א, יא. א, כד. א, כ. — בסדר זה הובא גם בספר המאמרים ת"ש ע' 61, ומציין ע"ז כ"ק אדמו"ר זי"ע שם בהערה וי"ל דשינה סדר הפסוקים, כדי לסמוך מעשה ארץ זל"ז עכ"ל.

וכמארז"ל בקומתן נבראו: ראה ר"ה יא, א. חולין ס, א. בתרס"ו שם ע' תצה מוסיף "מפני שהכל נברא במאמר וכפי שבא הציווי בהמאמר באופן בריאת הנברא כן נתהווה מהמאמר כו'".

וייצר ה' אלקים את האדם: בראשית ב, ז.

שעה ראשונה צבר עפרו: סנהדרין לח, ב.

גלמי ראו עיניך: תהלים קלט, טז. בתרס"ו שם ע' תצה מוסיף "גולם הי' מוטל אדה"ר מסוף העולם ועד סופו כו'". וראה בקונטרס ומעיין מאמר טו פרק א.

שהרי הגוף שלו נמוך במדרגה: בד"ה סמכוני תר"ס ע' פד "הגם שבתו"א מבואר שגוף האדם למטה במדרי' מגופי הבע"ח שהן מבחי' צומח וגוף האדם הוא דומם כו' מ"מ הרי מצד הנפש הרי הנפש המדברת הוא גבוה הרבה מנפש החי ונפש הצומחת כו'" ע"ש.

בבחינת — עד שאח"כ ויפח באפיו כו': בראשית ב, ד. בתרס"ו שם מוסיף "הרי שגופו לא נברא במאמר כמו גופות שארי הנבראים, ומ"ש נעשה אדם הרי לא נאמר יהי' אדם כמו יהי אור יהי רקיע או כמו תוצא הארץ כו', כ"א הוא כמו סיפור דברים שיהי' התהוות האדם באופן כך וכך כו' ונברא גופו עפר מן האדמה ולא הי' בו נפש החיונית כ"א נעשה מן העפר והי' גולם בלי שום חיות ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו' שזהו בחי' שפלות אל האדם לגבי שארי בע"ח, ומובן מזה שגופו הוא למטה במדריגה מגופות הבע"ח, דהרי גוף האדם הוא בבחי' דומם שהרי נעשה מעפר כנ"ל וגופי הבע"ח מאחר שנבראו יחד עם נפשם צ"ל שהם בערך זל"ז דאל"כ איך יתהווה יחד". וראה שם בארוכה. ראה במאמרי אדה"ז פרשיות ע' טז.

מובחר בנבראים: בהגהת ר' אשר: הנבראים.

אחור וקדם: תהלים קלט, ה. וראה ב"ר פ"ח א'. ראה באוה"ת כרך ו תתרנא, ב. בתרס"ו שם "דמצד הגוף הוא אחור למע"ב ולמטה מכולם כו', ומצד הנשמה הוא קדם למע"ב שקדום לכולם כו' הרי דנפש וגוף האדם ה"ה רחוקים ומובדלים זמ"ז לגמרי דנפשו הוא בתכלית העילוי ומצד גופו הוא שפל במדריגה מכולם כו', ובכדי שיתחברו שני דברים רחוקים כאלו על זה אמר ויפח באפיו נשמת חיים דהיינו דבכדי שנפש האדם שהיא בצלם אלקים יבוא ויתלבש בגוף חומרי השפל במדריגה בתכלית כו' מוכרח להיות ע"י מדריגה גבוה ביותר וזהו"ע הנפיחה בכח דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס, דהיינו מבחי' שרשו ומקורו. . ." ע"ש עוד.

ד' בחי' דצח"ם: ע' בד"ה חביב אדם בספר המאמרים תש"ג ע' 162. ראה תניא פל"ח.

שו"ה הוי"ה — שאין לו גידול: בתרנ"ד ע' רנז נוסף "והוא נגד ה' אחרונה דשם הוי', וכמו אותיות שהן דוממין כו'".
שו"ה הם — ועשבים: בתרנ"ד שם "נגד וא"ו דשם הוי' שהמדות צומחין מקטנות לגדלות כו'".
שו"ה הם — החי' הרוחני': בתרנ"ד שם: "נגד אות ה' ראשונה דשם הוי' דבינה הוא בחי' חי כמ"ש בחוה אם כל חי" ע"ש עוד.
הגוף שבו הוא בחי' צומח: נזכר בהמשך תער"ב סעי' קמה.
אבל הם סמוכים זה לזה: ראה לקו"ת קרח נב, ג. אוה"ת יתרו ע' א'ב.

דף ד

ולכן — עם הגוף כאחד: בסה"מ תרנ"ד שם "וכמו בצומח וחי גופם ונפשם בערך זל"ז ולכן יצאו כאחד ממאמר א', כמו"כ מלאכים גופם ונפשם בערך זל"ז . . משא"כ באדם גופו ונפשו רחוקים זמ"ז, דהנפש הוא בחי' היותר עליונה מדבר דוקא והגוף הוא דומם בחי' היותר תחתונה".
דהאדם הוא תכלית הבריאה: ראה זח"א רה, ב. וראה גם מו"נ ח"ג פי"ג. האמונות והדיעות לרס"ג מאמר ד' פ"א. ובארוכה באוה"ת פ' בלק ע' א'כח ושם מציין לעבודת הקודש חלק התכלית פ"א ופרק כג ופרק סג. וראה גם סה"מ תש"ח ע' 136.
ועד"מ כשצריכים להגבי' . . הנקרא ליווע"ר: במאמרי אדה"ז ענינים ע' תה ובאוה"ת ענינים ע' שכו מביא זה בשם המגיד ז"ל וז"ל: "כשמגביהין עץ התחתון מהבנין אזי נתעלה כל הבנין כולו". ראה גם בספר השיחות תנש"א כרך ב ע' 758 הערה 80.
ידבר עמים: תהלים מז, ד. ראה גם לקמן נו, א. סח, ב. פב. ג.
כי נעוץ תחלתן בסופן: בסה"מ תרל"ג ע' רעג ובסה"מ תרנ"ג ע' רכב מציינים כאן למה שנתבאר לקמן ד, ג כי מחכמה ולמטה הוא בחי' השתלשלות.
דכתיב בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
ולהבין בתוס' ביאור: הנחה אחרת [כנראה הנחת כ"ק אדה"א] במאמרי אדה"ז פרשיות ע' כב. בארוכה בתו"ח בראשית כג, ב. הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנב, ב (מלקו"ת לג"פ פרשיות).
נמצא בגוכתי"ק הצ"צ בבוך מאמרים משנת תקע"א-ב.
האותיות הן בחי' דומם: ראה גם בלקו"ת חקת נח, א. תו"ח בראשית יט, ד ואילך. ד"ה חביבין ישראל תרצ"ו. איזהו חכם תש"ב פ"ה. לקוטי שיחות ח"ו ע' 113 הערה 54.
כי היא היתה אם כל חי: בראשית ג, כ.

והחכמה תחי': קהלת ז, יב.
שו"ה ומתדבקים — עצמותן: בגוכתי"ק הצ"צ: עצמיותן.
כולד . . דירך אמו: גיטין כג, ב. וש"נ.
לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.
בד"ה בכ"ה בכסלו: לקמן כט, א.
שו"ה החי' — עמו: בגוכתי"ק הצ"צ: עמו כו'.
עם היותה בחי' מדבר שהוא למעלה בערך גם מן החי: ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שלז שכאן נתבאר שנשמת האדם הוא מבחי' ח"ע, א"כ בחי' אדם הוא חכמה, ומה שנתבאר שאדם הוא רצון "היינו כי אבא מקבל ממזל ונוצר אותיות רצון" ע"ש.
ההפרש שבין מלאכים ונשמות: ראה אגה"ק סי' כ (קל, א). ביאוה"ז לכ"ק אדהאמ"צ ב, א. צח, ג. לקו"ת שה"ש לט, ד. אוה"ת בראשית א קלו, ב. ענינים ע' קנ. ושם מבאר כי המלאכים נלקחים מחיצוניות הכלים ולכך אין להם תורה, אבל נש"י נלקחים מפנימיות הכלים ולכך יש להם תורה ע"ש.
המלאכים נק' בשם חיות ובהמות: ראה תניא רפל"ט. וראה גם אוה"ת תבא ע' תתש.
פני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י.
מגוף ונפש ונק' חומר וצורה: ראה תניא פרק מ.
שגופם רוחני יותר: ראה במאמרי אדה"ז ענינים ע' קסז "ומה גם שבריאתם בא כאחד נשמתם וגופם בבת א' שגופם לבוש הכח הרוחני שבהם, משא"כ האדם נשמתו מן העליונים וגופו מן התחתונים"
וכמ"ש הרמב"ן: בסוף שער הגמול. מובא גם בהפירוש על הרמב"ם פ"ח מהל' תשובה. ראה אוה"ת בראשית כרך ג תקנו, ב. דרך מצותיך סא, ב. סה"מ תרמ"ג ע' עא.
בד"ה פדה בשלום עוזר"ת ע' צט כתב וז"ל: ונ' דכוונת הרמב"ם מ"ש שהן צורה בלא גולם היינו לא גולם דעשי' אלא גולם רוחני, עכ"ל ע"ש.
מובא גם בלקו"ת ברכה צח, א ובעוד כמה מקומות. וראה בלקו"ש ח"ט ע' 405. ובהנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קיב. סה"מ תר"ם ח"א ע' רצב הע' 18.
שמרוחניות שני היסודות אלו אש ורוח: ראה בלקו"ת ברכה צח, א "מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט". וראה גם בהמשך חייב אדם לברך פרק יא נדפס בסה"מ תרל"ח ע' קיג.
מחנה מיכאל . . מחנה גבריאל: ראה זח"ג קיח, ב. ת"ז תי' ע.
כי הנה תכלית הירידה: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג כרך א ע' עדר.
ולכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

והכלים הם בחי' יש חו"ב חו"ג: ראה בסה"מ תרל"ג כרך א ע' עדר ביאור בענין מה שמבואר כאן דהכלים דבי"ע הם בחי' יש חו"ב חו"ג. ע"ש.
שו"ה ולכבש: בהגהת הרה"ח ר' אשר: ולכבוש.
תוצא הארץ נפש חי': בראשית א, כד.
הם המלאכים שנק' חיות . . כי הגוף שהוא בחי' צומח: באוה"ת פ' בראשית כרך ו בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם סעי' ה (מלקו"ת לג"פ כה, ב) שלכאורה צ"ל הלא גוף המלאכים הם מבחי' אש ורוח שהם ג"כ אינם בחי' צומח. ראה גם אוה"ת תבא ע' תתש.
האבות שהן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. זח"א רי, ב. זח"ג קפב, א.
דאחה"ע מהגרון: ס"י פ"ב מ"א.
ראה הערות ותיקונים לתניא (קז, ב): אחה"ע, לא אהח"ע. וי"ל עפמש"כ בזח"ג קכג, א.
בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.
כתפארת אדם לשבת בית: ישעי' מד, יג.
אדה"ר היינו בחי' ח"ע: ראה לקמן עג, א. ובאוה"ת פ' בראשית כרך ג תקסז, א ובלקו"ת לג"פ לח, א. בספר הערכים-חב"ד ערך אדם הראשון הערה 10 מצויין שכאן בתו"א משמע שזהו לפני החטא, אמנם ממ"ש באוה"ת ובלקו"ת לג"פ הנ"ל ובד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פל"ו בענין אלף שנה, מוכח שהכוונה לאדה"ר אחרי החטא.
פני ארי': יחזקאל א, י.
ונשמת אדה"ר כולל כל נש"י: שער המצות פ' תצא, שער הגלגולים הק' ו, ז, יב. שער הפסוקים בראשית דרוש ג.
שזהו ענין ההפרש בין זיווג נשיקין: בארוכה נתבאר בביאה"ז לכ"ק אדמו"ר האמצעי א, ד. ובביאה"ז לצ"צ כרך ב ע' תריב. וראה גם בד"ה וביום שמחתכם תרנ"ו ע' רמז.
לא טוב היות האדם לבדו: המאמר הוא משנת תקע"א. ב' הנחות אחרות במאמרי אדה"ז פרשיות ע' מד, בשינוים קלים ממה שנדפס כאן עם איזה הגהות מהצ"צ. ונוסחא שני' שם ע' מז באריכות.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנה, א (מלקו"ת לג' פרשיות כו, א). סיום המאמר נזכר בלקו"ת שמע"צ צב, סע"ב.
לא טוב היות האדם לבדו: בראשית ב, יח.

דף ה

הוי' מלשון התהוות: תניא ח"ב פ"ד. ובאריכות בהמשך תרס"ו ע' תעו. ראה סה"מ ת"ש ע' 40. ובספר הערכים-חב"ד כרך ג ע' תנח.

במאמרי אדה"ז פרשיות בתיקון בגוכתי"ק הצ"צ: מלשון "מהוה".

שם אלקים מלשון שררה: ראה רש"י בראשית ל, ב.

כי אין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א, תניא ח"ב פ"ו. וראה במ"מ למאמרי אדה"ז פרשיות לע' תרלא. ראה באוה"ת סוכות ע' א'תשלא. האזינו ע' א'תרמא שמציין לכמה מקומות. ראה לקמן נג, ד.

במאמרי אדה"ז פרשיות ע' מד נוסף כאן הגה"ה מהצ"צ: "והתהוות בחי' עם ונפרדי' הוא ע"י המגן ונרתק שמבחי' ש' אלקים וכמ"ש בלק"א ח"ב פ"ד לכן שם אלקי' הוא ל' שררה כי ע"י שם זה הוא שנעשה בחי' המלוכה שהיא על בחי' עם ונפרדי' דייקא". ובאוה"ת בראשית כרך ו תתרנה, א (מלקו"ת לג"פ) "וזהו הקדמה למה שמפרש אח"כ שגם הביטול היש נמשך מש' אלקי' והיינו שהמכוון שנעשה יש ודבר נפרד, לא שישארו כך כ"א שיהיו בבחי' ביטול היש, וזהו הכוונה שאין מלך בלא עם" ע"ש.

ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.

גלו לאדום שכינה עמהם, גלו לבבל כו': ספרי מטות לה, לד. מגילה כט, א. ראה גם לקמן יא, א. לח, א. נא, א. ראה גם קטז, ג. קיח, א.

וצבא השמים: נחמי' ט, ו.

שו"ה בחי' — יש ודבר: בפרשיות ע' מה: "יש ודבר נבדל [בכמה כת"י — נפרד] מאלקותו ית'".

כל הנקרא בשמי: ישעי' מג, ז.

לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

דקרו לי' אלקא דאלקיא: מנחות קי, א.

במראה אליו אתודע: במדבר יב, ו.

אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.

עולת שבת בשבתו: במדבר כח, י.

ע"פ הראיני את מראיך: ראה לקו"ת שה"ש יז, ג. בלקו"ת שמע"צ צב, סע"ב מציין לכאן.

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור: בראשית ג, כא. במאמרי אדה"ז פרשיות ע' מה נוסף הגהת הצ"צ: "והוא ענין כתנות אור באלף". וראה במאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' קכט, וע' קלא. כתובים כרך ב ע' נט. אוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שנ. וראה של"ה רצז, ב.

פי' וענין היות האדם לבדו . . למעלה בבחי' יחו"ע: ראה לקו"ש ח"ה ע' 22.
על הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.
שו"ה בביטול — אליו ית': במאמרי אדה"ז פרשיות ע' מו הגה"ה מהצ"צ: "שזהו פי' לבדו שיהי' בחי' ביטול כמו שבאמת אין עוד מלבדו".
שיהי' עזר וסיוע מבחי' כנגדו: ראה פרדס ערך מערב. ובאוה"ת פ' מסעי ע' א'שצז.
צחוק עשה לי אלקים: בראשית כא, ו.
מכאן עד סיום המאמר יש שינויים בפרשיות ע' מו. וראה שם ההוספה מכת"י ב.
ישמח ה' במעשיו . . כמ"ש במ"א: ראה לקמן יח, א. לקו"ת שמע"צ פד, א ואילך. פח, ד ואילך.
עד יעבור עמך ה': שמות טו, טז.
לא ישב אדם שם: ירמי' ב, ו.
כמ"ש ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו: אולי הכוונה ללקו"ת במדבר ד, ג. שה"ש כב, ב. הענין מובא בכ"מ בדא"ח.
והנה אחר חטא אדה"ר: ראה גם סה"מ אדה"ז כתובים כרך א ע' קכט. ספר החקירה סח, ב.
הי' הכסוי וההעלם דק ביותר: בספר החקירה סח, ב ובאוה"ת בראשית תלח, ב מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ ע"ז "ע"ד הפרסא שבין אצילות לבריאה שהי' מבחי' חשמל" ע"ש. ראה במאמרי אדה"ז כתובים-א ע' קכט.
ויניחהו בג"ע: בראשית ב, טו.
כי הנה עיקר יניקת החיצונים: בסה"מ תקע"א ע' נו מובא קטע מכאן. ראה אוה"ת נ"ך ע' א'שלא. בספר החקירה ובאוה"ת שם: "ולעיל נת' שע"י העור הוא הבירור וי"ל שניהם אמת היינו שע"י העור יוצא הפסולת לחוץ והפנימית נשאר בפנים". עכ"ל שם.
כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישעי' נג, ז. בספר החקירה ובאוה"ת שם מציין ע"ז "וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' צו ופ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי, ובד"ה אלה מסעי".
צו . . את קרבני: לקו"ת פנחס עח, ג. וראה גם באוה"ת משפטים ע' א'רכא.
כמ"ש גבי פרה אדומה: פרה ב, ה.
ובפרק העור והרוטב: חולין קיט, ב.
וחנוך הי' תופר מנעלים: ראה עמק המלך שער קרית ארבע פצ"ד בשם מדרש. בענין שם "חנוך" ראה באוה"ת בראשית כרך ב דרושים לחנוכה שב, ב שהוא מלשון "חינוך" והשייכות דוקא לנעל.
ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים: לקו"ת שה"ש מג, ג ואילך.

ויגרש את האדם: בראשית ג, כד.
ויאמר . . הן האדם היי כאחד ממנו: ראה לעיל בציונים והערות לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנז, א (מלקו"ת לג"פ כז, כב).
נמצא בגוכתי"ק הצ"צ בבוך משנת תקע"א-ב, ומתחיל "הן האדם". ומאמר זה הוא משבת פ' בראשית תקע"ב. ראה לקמן בהערה לדף ו, א ד"ה "שאדה"ר". כמה שינויים נרשמו לקמן וכן ציונים אחדים בשולי הגליון.
להתחלת המאמר ראה אוה"ת ואתחנן ע' קמג. בענין עה"ד טו"ר המבואר במאמר זה מצויין בלקו"ת שלח מג, א. קרח נב, ב.
ויאמר ה' אלקים הן האדם: בראשית ג, כב.
אם לא שנאמר שגבוה הוא מהאדם וכ"ז פלאי: ראה בלקו"ש ח"י ע' 16.
עה"ד טו"ר היינו בחי' תערובת הטוב עם הרע: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'קעו ואילך. סה"מ תרמ"ח ע' קצח ואילך. ד"ה כי אתם עוברים תרנ"א ע' קצז. ובארוכה ד"ה ושבתה במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תדש. ובסה"מ תרס"ב ע' ש ואילך. סה"מ עזר"ת ע' פט. ד"ה בלע המות תשכ"ה בתחלתו.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
וכענין בחי' לבונה זכה: ראה לקמן כ, ג. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקסח. ובהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ פרק יז שאפשר שנק' זכה ע"ש ז"ך אותיות שהרי זהו האותיות הנמשכים להחיות הקליפות בבחי' מקיף, ע"ש. ראה לקו"ת תזריע כג, ד. המשך תער"ב פרק רי.
ציור האילן: הכוונה לכאורה לציור שבסוף ספר פעמון ורימון (אמ"ד תכ"ח). וראה הנסמן בסידור עם דא"ח ריב, א הערה 99. הערות וביאורים אהלי תורה גליון א'קל בסופו.
שו"ה אחוריהם — עה"ד טו"ר הוא בחי' פנימי: בלקו"ת בלק סט, ב מציין לכאן: "שעה"ד טו"ר הוא הדעת שבבחי' פנימי' משא"כ הדעת שבבחי' מקיף הוא אדרבה דוחה יניקת החיצונים".
אבל האדם . . אזי יתערב הוא גם הוא ממש: ראה ביאוה"ז לצ"צ כרך ב ע' תרמח.
ולא היו יודעים כלל שיש תאוה בזה: ראה בלקוטי שיחות ח"ו ע' 199 הערה 28.
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
דבחכמה אתברירו: הובא באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק וראה ע"ח שי"ח פ"ה, של"ט ד"א. סהמ"צ להצ"צ מצות מחצית השקל, שם איסור אכילת בעל מום (הערת כ"ק אדמו"ר

זי"ע בספר המאמרים תש"א ע' 79, ובסה"מ תש"ח ע' 206). וראה גם אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקפא.

והחייט: פי' לספר מערכת האלקות לר' יהודא ב"ר יעקב חייט מערכת אלקות פ"ד. מובא גם בלקו"ת פ' ראה לא, א. בענין חכמה נק' דין ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשיח ואילך. וראה לקמן קז, ג ובמ"מ לשם. ובתורת חיים בראשית לא, ד.

ושבחו האר"י ז"ל: ע"ח שי"ג פ"ה.

בזהר באדרא כחמרא דשקיט: זח"ג רפח, א.

שו"ה שתי בנות: בגוכתי"ק נוסף "שע"י שמוצצי' דם שונאיהם של ישראל אזי מיד מתים הקליפות".

וישלח יעקב: בראשית לב, ד.

כאשר ייסר איש את בנו: בגוכתי"ק: כאב את בנו יוכיח.

וכמ"ש בזהר גבי רבי אחא: זח"א קא, א.

ולכן מיד וישלחהו מג"ע . . ושמה יברר הבירורים: מובא בסה"מ תרל"ד ע' קמג ושם מציין לאגה"ק סי' כו שעיקר עסק התורה והמצות הוא לברר הניצוצות.

ויניחהו בג"ע לעבדה זה [**בגוכתי"ק**: זו] **רמ"ח מ"ע**: בראשית ב, טו. ראה תרגום יונתן בן עוזיאל שם. זח"א כז, א. זח"ב קסה, ב. ת"ז סוף תי' נד. ילקוט ראובני בשם מדרש.

וע"י רבוי התגלות האור ממילא יתעלו נצוצי קדושה: ראה גם בלקו"ת במדבר ג, ד. וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 215 הערה 32.

שו"ה כנר — יוכלל: בגוכתי"ק: יכלה.

דף ו

שו"ה תהיה — תהיה: בגוכתי"ק: יהי'.

לא גלו ישראל: פסחים פז, ב. זח"א רמד, א. ראה גם לקמן יא, א. כ, ג. כו, ד. קיז, ב. ובלקו"ש חכ"ה ע' 154 הערה 43 "ובביאוה"ז (ויגש ע' קלו, א ואילך) בפי' מארז"ל זה. ובביאוה"ז להצ"צ (ח"ב ע' תשכו. תשל) מבאר מחז"ל זה גרים כפשוטו (ולא ניצוצי קדושה בכלל). וכ"ה בתו"א כ, ג" עכ"ל. וראה בספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 175.

שו"ה אם — היו נכללים הנצוצות: בגוכתי"ק: הי' נכלל הנצוצים.

וכמ"ש במלכת שבא: מלכים-א י, א. ראה ד"ה בלע המות תשכ"ה הערה 17 "דזה שנתעורר בה לבוא לשלמה הוא מצד הביטול שנעשה בה [בהיותה עדיין בארצה] ע"י ששמעה את שמעו". ראה סה"מ תרנ"ט ע' קסב "דמצד גדולת שמו שנשמע למרחוק גם באיים הרחוקים מתבטלים כולם אליו ונמשכים אליו.

גופו נלקח ממקום המזבח: פרקי דר"א פרק יב. וראה סנהדרין לח, ב שגופו מבבל. בזח"א קל, ב. שגופו מד' רוחות העולם.
שו"ה וממנו — נעשו: בגוכתי"ק: עשו.
שו"ה אבל — הדבר היה: בגוכתי"ק ליתא.
שו"ה עצמו — שמה שצוה: בגוכתי"ק: שאשר ציוו.
שו"ה יאכל — היה: בגוכתי"ק בהכת"י ליתא.
שו"ה יאכל — ידיעה: בגוכתי"ק: נגיעה.
שו"ה ואמר — ידע . . וגו': בגוכתי"ק: יודע . . ליתא.
שו"ה כי — למעליותא . . שיהיה יודע: בגוכתי"ק הנ"ל: למעלה . . שיהיו יודעי.
שו"ה פנימי — לו: בגוכתי"ק: ולו.
שאדה"ר הי' הולך בהיכלות: באוה"ת ענינים ע' פו: "וכן שמעתי הלשון מרבינו ז"ל שאמר בענין אדה"ר, שאדה"ר הי' הולך בהיכלות כי בחי' אדם הוא למעלה מהבעש"ט והאריז"ל וגם מרשב"י כי הי' בערך אחר ממש שהרי הי' יציר כפיו של הקב"ה ע"כ", ע"ש. המשך וככה תרלז פרק קכט. סה"מ תרס"ח ע' קצד. ובאוה"ת וישב כרך ו תתרפה, ב מסיים "כזה"ל שמענו מרבינו ז"ל פ' בראשית תקע"ב". ענין זה נזכר בלקו"ת צו ח, ג. יז, ד.
והשיאו הנחש שעכ"פ יביט מה יש בהם: להעיר מזח"א נב, א. זח"ב קצג, ב.
גם מרשב"י: ראה באוה"ת פ' וישב כרך ו שם שהי' למעלה מעלה מהבעש"ט והאריז"ל וגם מרשב"י. וראה גם בדרוש ג' מיני אדם באוה"ת פ' בלק ע' תתקע, ובלקו"ת פ' צו ח, ג כי הרי אפילו הנשמות הגבוהות מאד שמיחוד או"א דאצילות שזהו נשמה דאצילות הוא כערך הבריאה לגבי אצילות ממש נגד נשמת אדה"ר כנ"ל (ועיין בזהר תרומה דף קס"ז ע"ב). עכ"ל. ובדף ח, ב מביא שם בשם ספר הגלגולים פי"ט שאדם הראשון קודם החטא הי' לו נשמה לנשמה מאצילות ע"ש.
בהגה"ה כת"י על תו"א מציין ללקו"ת פ' צו ח, ב בהביאור ואכלתם אכול דשם נמצא בשינוי לשון קצת.
וכן שמעתי מהק' ר' [בגוכי"ק: מר'] אברהם בן הה"מ: וכ"ה גם באוה"ת בראשית כרך ו שם.
פי' ויט היינו שנטה למטה בהיכלות הקליפות: באוה"ת חנוכה כרך ב שכו, א מציין לזח"א קפו סע"א שנטה עד דרגא דחויא, ע"ש.
כדי להעלות נצוצות משם: ראה בסה"מ תרכ"ט ע' יא [בהוצאת תשנ"ב ע' יג] שז"ע גלות השכינה ע"ש.

בענין יהודה ותמר ראה במאמרי אדה"ז על מאמרז"ל ע' רכד שכ' שגם ביהודה לא היה כוונה רק לש"ש בלבד . . בכדי שיתגבר עליו אח"כ בניצוח גדול יותר. וראה גם ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' קלז. דרך מצותיך לב, ב. סה"מ תרס"ט ע' קכג.

להבין ענין הברכות: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות נדפס באוה"ת בראשית כרך ג תקנא, א [מלקו"ת לג"פ] תקעג, א. באוה"ת סידור (תפלה) ע' רה נדפס ד"ה להבין שורש ענין הברכות דיוצר האדם (בכותרת מהר"י ריבלין "ביאור לד"ה להבין ענין הברכות שנדפס בת"א").

ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח בסה"מ תרל"ח ע' פז ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שם ע' שפה ואילך.

לכללות מאמר זה ראה ד"ה להבין ענין ברכת חתנים בסידור קלב, ג. ובמאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך א ע' קסח שמיוסד על מאמר זה בשינוי הסדר. וראה שם במ"מ שמאמר זה הוא משנת תקס"ד.

בזמן בית ראשון לא היו מברכים: ראה באוה"ת בראשית כרך ג תקנא, ב, ובד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ד ואילך שעיקר הברכה הוא להמשיך מבחי' סוכ"ע המאיר בבינה בשם ה' דממכ"ע המאיר במל', והרי בבית ראשון הי' מאיר מעצמו בחי' אור הבינה . . אלא בבית שני שהוא בחי' מל' אשר אין בה אור הבינה . . אז דוקא תקנו הברכות לברך את השם. ובד"ה חייב הנ"ל ע' ח מוסיף "ומ"ש רבינו אדמ"ו נ"ע נמשך אחר דעת המקובלים שבית ראשון הוא בחי' בינה ולכן לא היו צריכים לברך . . ואפ"ל לפי פי' רבינו אדמ"ו נ"ע שמה שדוד תיקן מאה זהו לפי שראה ברוה"ק שבב"ש לא יאיר אור הבינה לכן תיקן מאה ברכות ודוחק" ע"ש.

מאמינים בני מאמינים: שבת צז, א. שמו"ר פ' בשלח פכ"ג, ועוד. ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשכח. לקמן קיא, א.

ראה סה"מ תרל"ח ע' צא.

דמזליה חזי: מגילה ג, א.

כי האמונה היא למעלה מן ההשגה והשכל: ראה קיצורים והערות לתניא ע' קא. ובתניא ליקוט פירושים ומ"מ — חיטריק לפרק יח.

רם ונשא למעלה ממזלייהו: בסה"מ תער"ב ח"ג ע' א'ת מוסיף: ובמ"א דתוקף האמונה היא משום דמזלייהו חזי.

להיות אצלם גילוי אמונה זו כאילו רואה: במאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' קפא מפרט "ובזמן בית המקדש ראשון היו כנס"י במעלה עליונה מצד שרש האור אלקי

שקבלו במ"ת דוקא לא היו צריכים לברכת המצות כי ע"י המצוה עצמה נמשך גילוי אא"ס בנפשם".

להיות הוי"ה אלקינו: ע' באוה"ת פ' עקב ע' תקעד.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

הם ארבע מחנות השכינה: ראה זח"א כו, ב.

וזש"א רז"ל: ראה אוה"ת בראשית כרך ג תקנז, א ד"ה חייב אדם לברך פרק יא שם.

אינן תופסין מקום כלל נגדם: במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך א ע' קפב מביא ראי' לזה "מעליות הנשמות דצדיקים בשינתם בג"ע הארץ שהוא בקו השוה מהלך רב ואין כאן שהי' גם כמעט רגע שהרי מיד כשניעור תשוב רוחו אליו ג"כ בלא שהי' כלל וכלל".

ואליהו . . עם גופו שהיה תחלה גשמי ונהפך כו': פרדס שער היכלות. וראה בספר הלקוטים ממאמרי הצ"צ ערך אליהו.

שאין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א.

אשר מלשון דהא: ראה שפתי חכמים בהעלותך יא, יב.

וצונו מלשון צוותא והתקשרות: ראה לקו"ת מסעי צב, ג.

יש לנו כח להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בברכה זו: בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח סעיף ב מוסיף כ"ק מהר"ש: והמשכה זו היא מעלמא דאתכסי' בבחי' עלמא דאתגלייא שיהי' נמשך גילוי האמונה זו להיות ברוך ונמשך גילוי אוא"ס ב"ה כאילו רואה ממש כו'.

והנה אמרו בירושלמי: ראה בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יח. בלקו"ת תזריע כב, ד. ראה יט, ב — מציין לכאן.

מהו לשון חותם: ע' בסידור בדרושים לחתונה בד"ה להבין שרש הדברים.

בענין מטבע קצר — ראה באוה"ת נ"ך שופטים ע' יד שמציין לכאן.

שו"ה והפסולת כו' ולא מעיקר . . באמת אינה: בבוך 414: כו' כי באמת אינה.

לובן שממנו עצמות: נדה לא, א.

והנה כמו במשל הולד . . שזהו סימן גידול הולד: מובא באוה"ת ויקרא כרך א ע' קכז.

אזי דוחה ממנו מותרות שערות וצפרניים: מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתקח.

ושם חביון עזו: חבקוק ג, ד.

והנה מטבע קצר רומז לעלמא דאתכסיא: ע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'ש שמפרש בענין אחר ע"ש. ובד"ה בראשית ברא תרע"ח ע' נ. בביאוה"ז לצ"צ כרך ב ע' תשסו מעתיק מתי' "והנה מטבע קצר . . בהתחלקות רבות ועצומות" ומפרש שזהו כלל ופרט.

ב' ברכות ראשונות של נשואין שהם יוצר האדם ואשר יצר את האדם: ראה רש"י כתובות

והשניה פותחת בברוך וחותמת בברוך: בלקו"ת ראה לא, א מציין לכאן: גבי ברכה אחרונה שכנגד חוה שהיא המל' חותם בברוך מה"ט, משא"כ בברכה ראשונה שכנגד אדם שהוא ז"א א"צ לחתום.

סתם ספרי כו' וכולהו אליבא דר"ע: סנהדרין פו, א.

חו"ה בגימטריא המילוי של הוי': ראה לקו"ת ויקרא ג, ד בשם זהר הרקיע מציין שם לכאן ע"ש. ובאוה"ת תולדות קמב, א.

ויגד וחוי: בראשית יד, יג.

ויקרא האדם שם אשתו חוה: בראשית ג, כ.

יום ליום: תהלים יט, ג. ראה ביהל אור עה"פ ע' סא ואילך שכאן מבואר שזהו"ע חכמה עילאה וחכמה תתאה אשר פי' חכמה תתאה שהוא גילוי וביאור הדברים של חכמה עילאה. בלקו"ת בהעלותך לה, א מציין לכאן.

ברכה ראשונה . . תושב"כ: ראה לקו"ת שה"ש כח, ב.

דמות תבניתו . . בחי' עלמא דאתגלי': ראה ספר החקירה סה, ב.

דף ז

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תנחומא נשא טז. במד"ר פי"ג, ו. לקוטי שיחות ח"ו ע' 21 ובהערות לשם.

זכה נעשה לו סם חיים: יומא עב, ב. בלקו"ת שה"ש יב, ג ואוה"ת נ"ך כרך א ע' קעט מציינים לכאן.

ראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' קעט "דסם גי' מאה ולהיות סם חיים זהו ע"י מאה פעמים ואחד שיהי' כוונתו לבחי' אחד" ע"ש. וראה באוה"ת פ' חקת לד"ה קח את המטה ע' תתכח מעתיק קטע מכאן ומבאר הקושיא ותוכן התירוץ ע"ש.

דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

מעיקר הקדושה: ראה אוה"ת פ' מטות ע' א'שו.

בפ' בהר דף ק"י ע"ב: ומובא ביהל אור ע' שלא. לקו"ת בלק עג, ד.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. וראה לקו"ת דברים כג, ג.

אור א"ס שורה אלא במי שבטל: ראה תניא פרק לה.

כל טיבו דעבדין: ע"ח שמ"ט פ"ז. תניא פרק א.

דואג ואחיתופל: סנהדרין קו, ב.

שהלכה כמותו בכל מקום: סנהדרין צב, ב.

וכל בניך למודי ה': ישעי' נד, יג.

חתום תורה בלימודי: ישעי' ח, טז.

באתעדל"ת תליא מילתא: זח"א רלה, א.
כי הנה ב' בחי' יש בלב: מובא באוה"ת תבוא ע' תתרנה.
בשמחה ובטוב לבב מרוב כל: דברים כח, מז. וראה לקמן קז, א.
ואיזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. ראה תניא פרק מג.
שו"ה הנפש — ויחוד עצום: באוה"ת תבוא ע' תתרנה נוסף: (וכליון כל הרצונות זרות לגמרי וזהו בחי' כלה ושכינתא עילאה הנזכר בפסוק שיר השירים דהיינו כלה לשון כליון מחמת שאין עוד ממש וזהו בחי' יחו"ע).
וכולא קמי' כלא: זח"א יא, ב.
ואלמלא הקב"ה: סוכה נב, ב.
ע"פ שה"ש בענין ב' בחי' כלה: לקו"ת שה"ש א, א.
ע"פ צאנה וראינה: לקו"ת שה"ש כא, ב ואילך.
יחד לבבי: תהלים פו, יא.
יגיע כפיך: תהלים קכח, ב.
יבל הוא הי' אבי יושב: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ח כרך א ע' תקנג, בהתחלה "ותלד עדה את יבל". בתו"א לעמבערג ב, ב הנחה אחרת משנת תקס"ט. ראה במפתח המאמרים משנת הנ"ל. באחד מהכת"י כותרת: על חתונת בנו.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם ביאורים והגהות באוה"ת כרך ג תקפה, א (מלקו"ת לג"פ מה, א). וביאור שם תקפו, א. הגהות בדף תקפט, א.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה כל המאריך באחד — מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' כב ואילך.
יבל הוא הי': בראשית ד, כא.
כל בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת נא, ב. ראה לקמן לז, ד. צח, א. קיג, ב. ראה מאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תקיח.
להתהוות מיש ליש: בבוך אדה"ז — יבל אבי יושב: להתהוות דבר יש מיש. ראה ג"כ מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' נג ואילך. אוה"ת בראשית ט, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פמ"ב ואילך.
להיות נרקב בארץ: באוה"ת בראשית כרך ג תקפה, א ובלקו"ת לג"פ מה, א: להתרקב מקודם. במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' כג "שיתרקב תחלה וישאר כח התענוג שבגרעין בחי' אין", וכתב שם עוד דוגמא מהוולד שנוצר מטפה, ומאפרוח. וראה תו"ח בראשית לד, א שמבאר ב' המשלים.
והשגה ראשונה: בכת"י הנ"ל מהשגה ראשונה.

וזהו בחי' עמוד שבין ג"ע התחתון לג"ע העליון: ראה זח"א ריט, א. זח"ב ריא, א. נתבאר באוה"ת חיי שרה קלב, א. וראה לקמן ק, ב ובמ"מ לשם. בכמה מקומות מובא זה בשם ספר הבהיר. וראה לקמן פא, ג "ענין שנזכר בספרים". ראה לקו"ת בשלח ב, א. סה"מ תקס"ח ע' שפ. ביאוה"ז לאדה"א עא, א. ובעוד.

שיר פשוט ושיר כפול: באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קפז מציין ע"ז: "וי"ל דשיר פשוט זהו כענין בחי' יחידה רצון פשוט וכשהאהבה והרצון נמשך ע"י חו"ב נק' שיר כפול" עכ"ל. ראה מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' כה.

וכנודע שבהעמוד יש ג' גוונים: ראה זח"א ריט, א. זח"ב ריא, א. ובענין הגוונין ראה באוה"ת בלק ע' תתקא בשם מהרב הקדוש אברהם בן המגיד נ"ע.

בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקנו מבאר ד' גוונין שבעמוד ע"ש.

שו"ה אחר — וכשהביטול . . ועד"ז יש ג"כ שיר מרובע: מובא באוה"ת בראשית כרך ז תתנג, א.

בפי' הזהר פ' קרח: קעו, ב.

שו"ה התכללות — האהבה מוסתרת כו': בבוך מכתבים סלונים סג, א באוה"ת בראשית כרך ג תקפה, ב (מלקו"ת לג"פ מה, א) נוסף: וי"ל שהוא בחי' הביטול כו'.

כי כארבע רוחות: בהגהת הרה"ח ר' אשר נוסף: [וזהו ג"כ ענין].

כי כארבע רוחות: זכרי', ב, י.

בדרוש דחרבות צורים: בסידור שער המילה ובאוה"ת דרושים לחג השבועות ד"ה תורת ה' תמימה ע' קט.

וזרח השמש: קהלת א, ה.

לשמש שם אהל בהם: תהלים יט, ה.

בטול ותשוקה: ביהל אור ע' 64 נוסף: (דהיינו ענין סיבובה בהשתחוואה למערב בבחי' ביטול) עכ"ל שם.

בבחי' בטול: ביהל אור שם: "ובעמה"מ שער ששי פרק ס"ה דל"ז ע"א פי' וזו"נ דאצילות נתעלו בתוך או"א ומכסים עליהם כמו חופת חתן וכלה ועז"נ לשמש שם אהל בהם ר"ל בהם בתוך או"א עכ"ל".

ויבל לחמורים: שופטים יט, כא.

ומתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.

יושב אהל ומקנה כנ"ל: סיום המאמר בבוך אדה"ז — יבל אבי יושב א, א "וזהו אין אומרים שירה אלא על היין שנאמר יין המשמח כו' אם אנשים משמח כו' מכאן כו' כי ענין הקרבנות הוא ג"כ העלאה ממטה למעלה הוצרך לזה ג"כ בחי' שיר בחי' ביטול

שיוכל להיות העלאה, וזהו המשמח אלקים כו' פי' כי הוי' הוא בחי' גילוי ואלקים הוא בחי' הסתר וע"י השיר על היין נעשה בחי' ביטול וגילוי לכן הוא משמח בחי' אלקים בחי' הסתר להיות יחוד הוי' באלקים, אשה בעלה משמחה נכנס יין יצא סוד כו'".

ע' בזהר ויצא: קסא, ב.

ועמ"ש . . ע"פ מקושש: לקו"ת שלח מב, ד. ובאוה"ת בראשית כרך ג תקפו, א מעתיק הלשון מהלקו"ת עם תוס' ביאור.

בפ' ויצא ע"פ ושש שנים בצאנך: לקמן כג, ג ואילך.

ע"פ ואלה המשפטים: ראה לקמן עו, ב.

צאינה וראינה: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' רי.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקיז בהתחלת אני לדודי ורשום שם: בדברים אלו התחיל אדמו"ר בדרוש שע"פ צאינה וראינה כו' בפאלאצק.

עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א (מלקו"ת לג"פ מז, ג).

בסה"מ תרס"ט ע' קנה: כמ"ש בהביאור דצאינה וראינה דחה"ש בס' תקס"ו ואפשר תקס"ז (והוא דרוש צאו"ר שבתו"א פ' בראשית).

צאינה וראינה: שה"ש ג, יא.

ביום חתונתו זה מ"ת: תענית כו, ב.

למה נמשל מ"ת ליום חתונתו: "שלכאורה זהו משל גשמי מאד" — אוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א.

דתפלה הוא במקום קרבנות: ברכות כו, ב.

כמ"ש בגמרא: תענית ב, א.

בבהכ"נ הנקרא מקדש מעט: ראה קו"א ד"ה הנה לא טובה (קסא, ב).

לבבתני אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

דהנה כתיב לבבתני . . שכנס"י נקרא לב: בסה"מ תקס"ז ע' רי מביא ראי' "דכנס"י נק' לב כמ"ש לך אמר לבי כו'".

דהנה עד"מ הלב: ראה המשל גם באגה"ק סי' לא.

שו"ה מתקבצים — ויוצאים דרך חלל הב': צ"ל שהכוונה על ב' גידי' שדרך גיד אחד בא הדם ללב מהכבד וכל האברים ודרך גיד השני הולך מהלב לכל האברים — אוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א.

ואהבת כו' בכל לבבך: דברים ו, ה.

בזוהר פ' חיי שרה: קכג, א.

מ"ש בזהר דבמחשבה א': זח"ב כ, א.
צופה ומביט עד סוף כל הדורות: ברכות זכרונות בתפלת ר"ה. ראה ר"ה יח, א.
ושרשו ממדות עליונות: באוה"ת שה"ש ע' תתקיט: ושרשו מששה מדות עליונות.
אלף שנים בעיניך: תהלים צ, ד.

דף ח

וישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתו.
וכמ"ש בכהאריז"ל: סידור האריז"ל במקומו. הובא ונתבאר בסידור עם דא"ח.
המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
ומצוה בלא כוונה: ראה תניא פרק לח.
ע"פ לא הביט און: לקו"ת בלק ע, ד.
ע"פ ולבי ער . . וה' פקד: לקו"ת שה"ש לה, ב. ובסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שנח.
וכל מעשיך יהיו לש"ש: אבות ב, יב. זח"ג נא, ב.
ה"ז כמו מכה באיזה אבר: וכ"כ בלקו"ת פ' ראה כה, ג.
מכף רגל ועד ראש: ישעי' א, ו. ורש"י פי' "מתום ל' תמימות שלם מאין מכאוב".
גדולה תשובה: יומא פו, ב וש"נ. ראה לקו"ת נצבים נא, ג. בסה"מ תקס"ז ע' ריא מאריך למה תהא התשובה דוקא מביא רפואה לעולם, ולא מצוה אחרת זולתה, ע"ש.
כי תשובה קדמה לעולם: ב"ר א, ה.
ע"י הוידוי דברים: ראה לקו"ת תצא לז, א.
ולכל בשרו מרפא: משלי ד, כב.
התורה נק' ג"כ רפואה: מובא באוה"ת בשלח ע' תקעט.
דהתורה קדמה לעולם: מדרש תהלים צ, ד. — ועייג"כ ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א.
משא"כ בדיבור כו': ראה קו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (דף קנז, א) ובליקוט פי' — חיטריק שם.
יומשך עי"ז אור חדש ממש מאור א"ס ב"ה: "דאור חדש הוא אוא"ס שלפני הצמצום (שלמעלה מאור הקו). ויתירה מזה מבואר בכ"מ, שגם באוא"ס שלפנה"צ השם "אור חדש" קאי דוקא על האור שקודם עלות הרצון, ולמעלה יותר — על עצם האור (ראה בארוכה ספר הערכים-חב"ד כרך ג ערך אור חדש ס"ג ואילך (ע' שפח ואילך))" — ד"ה ויאמר לו יהונתן תשמ"ה — סה"מ מלוקט כרך ו ע' כג.
אין כל חדש תחת השמש: קהלת א, ט.
עמלא דאורייתא: ראה לקמן נו, ד.

ע"י התלבשות התורה בגשמיות וכמשל הנ"ל: באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקכ מציין ע"ז: "ועמ"ש במ"א ע"פ והקרבתם מנחה חדשה". ראה אוה"ת שבועות כרך ה' ע' א'תקע.
בכ"י יהיו בעיניך כחדשים: ספרי ורש"י דברים ו, ו.
ולכן בקרבנות הנשיאים הוכפל בתורה בכ"א: ראה אוה"ת במדבר ע' לג, פ' נשא ע' רנד. לקו"ת ברכה צח, ג.
במלך שלמה במלך שהשלום שלו: שבועות לה, ב. במד"ר יב, ד ועוד. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת ו, ט. נ"כ שו"ע יו"ד ססרע"ו.
קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתעז.
העוסק בתורה משים שלום: סנהדרין צט, ב.
וכידוע בענין המשל ופחד עמו: בלקו"ת תזריע כג, ג בשם הרב המגיד. ביאוה"ז ח, ג. סה"מ תקס"ג ע' נב. סה"מ אתהלך לאזניא ע' יב ועוד. וראה אגה"ק סי' יב.
מלך שהשלום שלו היינו בחי' מלכות דא"ס: ראה ביהל אור ע' תקצ שזה ע"ד ת"ת עולה עד הכתר שהוא מל' דא"ס ע"ש.
ולפי שהוא דבר פלא שהדומם כאבן יאיר: במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קו מסביר זה "כי כשהנר מאיר אין זה חידוש כלל, אך כשהאבן שהוא בחי' דומם מאיר הוא דבר חידוש גדול". וראה גם לקו"ת נשא כג, ג.
ולא יכנף עוד: ישעי' ל, כ.
ועפ"ז . . שמחת לבו כנ"ל: כל הקטע ליתא בבוך 35 [ובאוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקכב בכמה שינויים ע"ש], ובמקומו נמצא קטע דלהלן:
עוד י"ל בדרך אפשר [באוה"ת שם — בדרך אחר] שהתורה נק' רפואה דהנה כתיב כל המחלה כו' לא אשים כו' כי אני ה' רופאך והקשו אם לא אשים החולי רפואה למה, והתירוץ הוא כמו מלך ישר [באוה"ת שם — או שר] מחזיק אצלו רופא המורה לו הנהגה טובה שלא יבא לידי חולי ר"ל, וזהו נקרא ג"כ בלשון רפואה וזהו הרפואה ע"י התורה, אך אם כבר הגיע הקלקול אזי הרפואה ע"י התשובה, וב' הדרכים אמת שיש תורה ויש תורה ע"ד מעיקרא כי קעביד אינש אדעתי' דנפשי' קעביד היא רק רפואה ע"ד הב', אבל יש בחי' עוסק בתורה לשמה ואז ממשיך אור חדש ממש, [באוה"ת שם נוסף — כמ"ש ממושבותיכם תביאו כו' לכן היא רפואה] לכן רפואה כמו תשובה דכמו שתלמוד מביא לידי מעשה כך ג"כ לידי תשובה, והאור שבתורה מחזירו למוטב, וב' הבחי' אלו שבתורה נק' גשם וטל כמ"ש יערוף כמטר כו' ותיזל כטל.

נח

דף ח

מים רבים: משנת תקס"ח. הנחת הר"פ בסה"מ הנחות הר"פ ע' סט בכותרת "פ' נח שקלאב". והביאור שם ע' נח.

ראה ברשימת המאמרים דשנת תקס"ח במאמרי אדה"ז תקס"ח כרך ב ע' תתקכה הערה 2.

הגהות וביאור באוה"ת בראשית כרך ג תרט, א (מלקו"ת לג"פ עם שינויים, ושם נדפס המאמר עם הגהות).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

לכללות מאמר זה ראה: ד"ה אלה תולדות נח — מאמרי אדה"א בראשית ע' ק. ד"ה מים רבים תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 276). ד"ה כה אמר ה' השמים כסאי תשמ"א. ראה גם ד"ה כי ידעתיו תשל"ו.

בד"ה אשריכם ישראל תרל"ט ח"ב ע' תקכד נתבארו כמה ענינים מהמאמר.

בבוך 1110 נמצא הגה"ה לתו"א שנכתב בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הרייי"צ זצקוללה"ה:

"בס"ד. יום ה' כ"ט תשרי תער"ג.

תו"א פ' נח ד"ה מים רבים. מים רבים דטרדות הפרנסה אינם מכבים האהבה מסותרת, והמבול בא לטהר את הארץ והם טרדת הפרנסה שמשעבדי' את האדם, ועי"ז נעשה הנייחא, הוא העלי' וכמו טוב מאד הנה"ב ששרשו גבוה מהנה"א, ונעשה יתרון האור דטרדת הפרנסה מתעלי' ע"י התפלה, וגבהה עבוד' בעלי עסקים, חמש עשרה כו' גברו המים, ותרם התבה, דתיבת התפלה מתרוממים ע"י המים, הון ביתו הוא חכמת התו' וטעמי המצות בוז יבוזו לו, אבל עצם המצות מעשיות שהם פנימיות רצונו ית' דנעוץ תחלתן בסופן דוקא, ועקימת שפתיו הוי מעשה". ע"כ.

מים רבים: שה"ש ח, ז.

טרדות הפרנסה: וזהו דיוק הלשון "טרדות הפרנסה" דהגם שהוא במצב שנמשך לו טרדות הפרנסה [שזה מראה אשר אינו מתבונן כדבעי אליבי' דנפשי' שברכת הוי' היא תעשיר (דרמ"צ ז, א ואילך, קונטרס ומעיין מכ"ה פ"ג, ד"ה וידעת תרנ"ז)] מ"מ, הנה גם הטרדות לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה המוסתרת שבכ"א מישראל — ד"ה מים רבים תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 276 ואילך). ראה תו"ח נח, ד ואילך. המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו, ובפרק עה.

במאמרי אדה"א בראשית ע' ק מאריך בזה שענין הכיבוי הוא כי הנשמה נק' אור שהוא

בהתפעלות במוח או בלב כו', ועכשיו המים רבים מכבים דהיינו טרדת הפרנסה מכבים אור הנשמה שלא תתפעל לא במוח ולא בלב ואפי' בהתעוררו' תשובה וכמ"ש כי באו מים עד נפש ועד בכלל כו' ע"ש. ראה בשיחת ש"פ נח תשי"ג בסעי' יד (מהנחה בלתי מוגה) מבאר השייכות בין דאגות הפרנסה למבול ומקוה.

שבעניני עוה"ז: בהנחת הר"פ מוסיף: "והם בחי' שעבוד מלכיות".

האהבה המוסתרת שיש בכל נפש מישראל: ראה תניא פי"ח-י"ט, וראה גם באוה"ת שה"ש ע' ס ואילך.

רשפי' רשפי אש: שה"ש ח, ו.

שלהבת י-ה . . הבאה מלמעלה: ראה גם שהש"ר עה"פ (בסופו): שלהבת י-הֹ. כאש של מעלהֹ. ולא המים מכבין לאש, וראה בפירוש מהרז"ו שם — לקו"ש ח"כ ע' 277 הערה 24.

בענין אהבה מסותרת ראה בד"ה ועשית ציץ — תרנ"א ע' קמא.

להגיע למדרגה היותר גבוה מקודם שירדה לעוה"ז: בהנחת הר"פ: להגיע למדריגה היותר גבוה כי מים רבים הנ"ל שהוא בחי' שעבוד מלכיות נק' מי נח.

והנה בחי' מים רבים: מכאן מובא באוה"ת בראשית כרך ג תרכב, א.

עיין בספר עיר גיבורים: מבעל המחבר כלי יקר עה"ת.

נח הוא נייחא דרוחא: ראה זח"א ס, א. אוה"ת במדבר ע' רס. ובלקוטי שיחות ח"א פ' נח ע' 4.

וישבות ביום השביעי: בראשית ב, ב. ראה אוה"ת נח סט, א שמציין לזח"א מז, ב "וישבות דא יסודא דעלמא, והיינו יחוד זו"נ שזהו הנייחא והענג" ע"ש.

נייחא דעילאי: ב"ר ל, ד.

המבול בא לטהר את הארץ: זבחים קיג, א. ראה בתו"ח נט, ב, ובאוה"ת בראשית תרכד, א. בסה"מ תרכ"ז ע' ז. ובסה"מ תרל"ט ח"ב ע' תקכד.

בסה"מ תרמ"ה (נדפס בסה"מ ליקוט ח"ב ע' כט) מוסיף: לא כמו שסוברים העולם שהמבול הי' רק בכדי להאביד החוטאים דאם רק זה הי' הכוונה בלבד הרי הקב"ה שהוא כל יכול הי' יכול להאבידם ברגע אחד, ע"ש.

ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 26. וראה לקו"ש ח"ל ע' 16 ואילך, וראה שם בהמצוין בהערה 9.

כי מלאה הארץ חמס: בראשית ו, יג.

והי' נצרך לטהרה ולזאת בא המבול: ראה במאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' ס. אוה"ת במדבר ע' רס. ובמאמרי אדה"א בראשית ע' קא "שכל הרע שבני אדם עושין ואפי' הרע של חיות ובהמות הכל הוא בארץ . . ובמבול נלקח הרע מן הארץ ע"י רחיצה במים".

כדוגמת המקוה מ' סאה: ראה אוה"ת בראשית ח"ג תרכד, א שצ"ע לפי המדרשים דהמבול כענין ארבעים יכנו, ומתרץ שאפשר לומר שזהו ע"ד מי יתן טהור מטמא, ע"ש. לקו"ש ח"א ע' 4.

וכמארז"ל שבחר לו א"א שעבוד: ב"ר פמ"ד, כא.

וכמו שאמרו גבי אחר . . כמ"ש במ"א: חגיגה טו, ב. ראה לקו"ת בשלח א, ד. בהר מא, ב ובכ"מ. וראה לקמן לב, ד. עג, ג.

שעבוד אין הפי' . . כ"א ליתן: בד"ה כי ידעתיו תשל"ו מפרש "אלא הכוונה היא על ענין הטרדה שבזה, מה שהאדם מוטרד בזה וכו', ולא על עצם הענינים הגשמיים, והטרדה הוא באופן שמשתמש בהשכל שנתן לו הקב"ה, בחי' מים, בעניני פרנסה, ועד שנעשה מוטרד בזה" (מהנחה בלתי מוגה).

להעיר מאוה"ת פ' שמיני ע' תפה "כי הנה אנו רואים שהשר הגשמי יותר יחפוץ וישתוקק בעול המסים בריבוי אחר ריבוי להכביד על ישראל כו' משא"כ בנכרי המתפרנס מקרקעו אינו חפץ כלל להגביר עליו כו'". וע"ש הטעם.

שלא ע"פ הטבע כלל כמ"ש בגמרא סוף מס' כתובות: בהנחת הר"פ ליתא.

שאין לך עשב מלמטה: ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. זח"ב קעב, ב. לקמן עא, א. ועוד. וראה במאמרי אדה"א בראשית ח"א ע' סו שאף בדומם והביא ראיה מגמרא חולין מ, א לגדא דהר . . כי נפל מזל אותו ההר ע"ש.

וראה גם במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלה. אדה"א דברים כרך ג ע' תתמח שהמזל מקבל מהעליון הימנו כי גבוה מעל גבוה ע"ש. וע' תתעו ד"ה ויהי ביום השמיני תש"כ.

וכמארז"ל יפה שעה אחת . . מכל חיי העוה"ב: אבות פ"ד, משנה יז.

דף ט

צדיקים יושבים: ברכות יז, א.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב. ראה לקו"ת בהר מ, א שמבאר איך הנשמה שהיא בחי' נברא יש ודבר בפני עצמו תוכל לאשתאבא. ע"ש. ראה לקמן עא, א.

בחילא יתיר: זח"א קכט, ב. "פי' בחילא יתיר בכח גדול ועצום" — מאמרי אדה"א בראשית ע' קעב.

טוב זה מלאך חיים . . מאד זה מה"מ: נסמן לקמן פו, ב וראה בלקו"ת חקת סב, א. וראה גם זח"א יד, א.

אבל בשרשם הם למעלה מעלה: ראה לקמן בשלח סב, סע"ד ואילך. יתרו עא, א. לקו"ת ר"פ בלק ועוד. ד"ה להבין ענין כתיבת ספר תורה תש"ל הערה 19.

ויגברו המים: בראשית ז, יח.

כי בו שבת מכל מלאכתו: בראשית ב, ג.

שו"ה למעלה — כמו"כ הוא בחי' טרדת: בבוך 1824: שעבוד מלכיות שהוא טרדת.

כידוע שכל תפלה מו' ימי המעשה היא הארה מבחי' שבת: ראה כוזרי מאמר ג אות ה. וראה גם לקמן פח, א. לקו"ת בהר מא, א. האזינו עב, ג.

שו"ה למעלה — למעלה שע"י: בבוך 1824 נוסף: בחי' שעבוד מלכיות שהוא: בחי' **וימינו תחבקני**: שה"ש ב, ו.

שו"ה להיות — (**וזהו . . יותר כו**'): כנראה הוספת כ"ק הצ"צ. בבוך 1824 ליתא.

שו"ה המחשבות — דניידי ואזלי: ראה תו"ח נח סב, ב.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

שהוא בחי' חכמה שנק' עדן: ראה לקמן ע, ב. קז, ד.

וזהו אם יתן איש שהוא לשון גבורות: ראה לקו"ת ראה לא, ד.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

לחכימא ברמיזא: זח"א כו, ב. ח"ג רכט, ב. רפ, ב. ת"ז תי' יח (לו, א), תי' סט (קז, ב) קטז, א. מדרש משלי כב.

והיו הדברים: דברים ו, ו.

וא"א זאת כ"א ע"י קיום מצותיו . . אשר אנכי: נתבאר בד"ה והיה ברכה תרל"ט.

אשר אנכי מי שאנכי: ראה לעיל א, א במ"מ.

והגית בו: יהושע א, ח.

עקימת שפתיו הוי מעשה: ב"מ צ, ב סנהדרין סה, א. וראה לקו"ת שמע"צ פד, ג.

ביאור על הנ"ל: עוד הנחה בספר הנחות הר"פ ע' נח עם הגהות וכו'. אוה"ת בראשית כרך ג תרכ, ב (נדפס גם בלקו"ת לג' פרשיות).

יהיה במדריגה גבוה: בהנחת הר"פ: יכול להיות הגבה למעלה מעלה.

טוב זה מלאך חיים: ראה לעיל ט, א. ענין זה ליתא בהנחת הר"פ.

במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ה'תש"ט ע' 183. ונעתק בכ"מ.

ואלה המלכים אשר מלכו: בראשית לו, לא.

אי' במדרש בתחלה עלה במחשבה: ב"ר יב, טו. ראה פרש"י בראשית א, א. אוה"ת בראשית כרך ג תקטז, א. תניא ח"ב פ"ה.
ואין הפי' כמו שהעולם סוברין: קטע מובא באוה"ת וישלח כרך ב ע' רנ, ב עם הגהות.
גבורה לשון תגבורת . . למטה נעשה בחי' דין: בהנחת הר"פ מבואר יותר הענין וז"ל: "מאחר שבא בתגבורות יש מקום שאין ראוי לקבלם. משא"כ בחי' החסד כשבא השפעה בקרירות יכול לקבלם אף שאין ראוי ולכן כשבא השפעה בתגבורות גילוי אורות הי' הכלים קטן מהכיל גם מחמת שהי' המדה בתגבורות לא הי' יכול ליכלל דבר והיפוכו יחד מאחר שכל מדה הי' ברבוי אור התגלות מדה ההיא לכן הי' כל מדה בפ"ע".
ראה סה"מ תקס"ב ע' ד. אור התורה דברים ע' ב'קלא. דברים כרך ו ד"ה תקעו סעי' ד. ושם נתבאר עד"מ ההפרש בין חי' ובין בהמה שהחי' להיותה מבחי' גבורות יש בה חיות יותר וזריזות כו' רק מ"מ בהשתלשלות למטה הרי החיות דורסים ומזיקים כו', וזהו כענין הנ"ל שמזה נעשה בחי' דין למטה כו'.
משא"כ בחי' גבורה . . בהתגברות רב למאוד: בלקו"ש ח"ל ע' 108 כ' שמש"כ כאן "שהכוונה לגבורה דאצילות" ע"ש בשולי הגליון.
שלכן נק' י"ס בעולם התהו בשם מלכים: ראה תורת חיים פ' בראשית ט, א. המשך תער"ב ח"א פרק רלו.
ועפ"י הקבלה מבואר שבחי' התהו הוא ריבוי האור ומיעוט כלים: ע"ח שער התיקון פ"ה, שער המלכים פ"א ופרק ב.
וראה במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנט ב' משלים ע"ז.
והוא בחי' רבוי כלים ומיעוט האור: ע"ח שער התיקון פ"ה. ראה גם לקמן קיד, ב. וראה בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קל. אוה"ת פ' נשא ע' רפד. פ' פנחס ע' א'ריג.
כמבואר בתניא: פ' ג. וכ"ה בהנחת הר"פ, אבל בבוך 1824: כמבואר בלק"א.
מיכאל הוא רק בחי' אהבה: ראה זח"ג קיח, ב. ת"ז תי' ע'.
שו"ה מאד — שר של . . אש: בבוך 1824 ליתא.
ג' שותפין באדם: נדה לא, א. קידושין ל, ב. בלקו"ת שה"ש כח, ג שכ"ה גם בבהמה רק שבאדם הקב"ה נותן בו נשמה שהיא חלק אלוקה ממש. ובסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תעא וע' תעח מבאר, איך הם שותפים. ומבאר שזהו מצד בחירה שיש באו"א.
וחיות נפש הבהמות ועופות: בבוך 1824: משא"כ חיות נפש הבהמית ועופות.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.
והאי דלא אמינא לך: ב"ק עב, א.
ויין ישמח לבב אנוש: תהלים קד, טו.

אין לך עשב: נסמן לעיל ח, ד.
מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
מאמר ר' עקיבא: סוף מכות. ראה לקמן ר"פ בשלח ור"פ תצוה. תו"ח שמות ע' שמו.
הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג.

דף י

לשון באשרי: בראשית ל, יג.
כי מי נח זאת לי: ישעי' נד, ט.
וכמ"ש בפרעה ותכחד: שמות ט, טו.
ותמלא . . וימח . . ויכסו: בראשית ו, יא. ז, כג. יט, כ.
כאברהם שקראו הר: פסחים פח, א.
ויאמר ה' לנח בא אתה: בראשית ז, א.
כתרגומו וישבת ונח: בראשית ב, ב ועוד.
ונוח בחמשה עשר: אסתר ט, יז.
איהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).
שהם מבחי' עולם התהו: ראה תו"ח נח סא, א. אוה"ת נח כרך ג תרט, ב.
בדעת חדרים . . יקר ונעים: משלי כד, ד.
ואורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.
אליו ולא למדותיו: פרדס שער לב פ"ב בשם הספרי.
תרי"ג מצות . . וז' מצות . . תר"ך: פרדס ש"ח פ"ג.
וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.
לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב.
שמע ישראל: דברים ו, ד.
או"א תרין ריעין: זח"ב נו, א. זח"ג ד, א. ראה פרדס שער מהות והנהגה פי"ד, מאו"א אות ר' סי' לא. ראה לקמן עב, ג.
וזהו שאנו אומרים . . אנכי הוא בחי' כתר: ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' קפד. ובספר החקירה נה, ב.
אחות לנו קטנה: שה"ש ח, ח. וראה באור התורה ויקרא ע' שח הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. בלקו"ת בלק סט, א מציין לכאן.
אשת חיל: משלי יב, ד.
נקודה חדא: באור התורה שם אין תי' אלו.

אימתי גדול: זח"ב רלה, ב. זח"ג ה, א. זהר חדש תשא (מד, א) חקת (נא, ד). ראה לקמן מז, א. נו, ב. צד, ב. קטו, ב.

שנקודה אחת עליונה: ע' בסידור שער המצות בביאור ע"פ ששת ימים דבחי' קטנות בעליון נעשה גדלות לתחתון. וראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ פ' בלק ע' תקב.

רגלי החיות: חגיגה יג, א.

איידי דטריד למיבלע לא פליט: ראה חולין קח, ב. הלשון מובא כמה פעמים בדא"ח. ראה לקמן כח, א. קט, ג.

מה נעשה לאחותינו: שה"ש ח, ח. מכאן עד סיום המאמר מובא בסה"מ תרס"ו ע' תנ ושם מציין ע"ז "(וי"ל ע"ד אמרה ד"פ בינו לבין עצמו כו' בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ססעי' ג)". והוא הנדפס בלקו"ת ויקרא בהוספות. וראה בספר הערכים-חב"ד מערכת אותיות אות ד במילואים טור תשה להערה 113 שכ' שהכוונה בתי' "משא"כ למעלה" שבתו"א היא לבחי' המלכות כמו שהיא באצילות (היינו, לבחי' המל' דאצי' כמו שהיא ספירה בפ"ע), שהדבור דבחינת המלכות דאצי' אינו בפ"ע רק בה, שאינו נמשך למטה ע"ש.

שהדבור אינו בפ"ע רק בה שאינו נמשך למטה: מובא בהמשך תער"ב פרק שפט (כרך ב ע' תת). וראה שם כרך ג ע' א'תמה.

ויאמר — הן עם אחד: הנחת כ"ק אדהאמ"צ במאמרי אדה"ז פרשיות נח ע' סא (עם איזה הגהות מכ"ק הצ"צ).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר, עם הגהות, באוה"ת בראשית כרך ו תתרסה, א (מלקו"ת לג"פ ומקבילו בסה"מ תרל"ח).

ראה גם באוה"ת בראשית כרך ז תתשעה, ב.

ד"ה זה נזכר בלקו"ת אמור לח, א. פ' נשא כב, ד. מטות פז, א. שה"ש ד, ב. לח, ב. ד"ה זה בסה"מ תרמג ע' ג.

ויאמר ה' הן עם אחד: בראשית יא, ו.

ולכאורה תמוה איך לא יבצר: במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סא ישנם עוד קושיות. וראה גם תו"ח כאן סג, ג ואילך.

בלקו"ת להרח"ו ז"ל: באוה"ת בראשית כרך ג תרנז, א "בלקו"ת מהאריז"ל ס"פ נח בשם מהרח"ו ז"ל" ושם מעתיק הלשון. וכ"ה שם תרסג, א. תרסד, א. אוה"ת בראשית כרך ו תתרסו, ב. שה"ש כרך ג ע' א'יב. מובא גם בד"ה זה תרמ"ג ע' א. ושם מפרש איך שייך שנברא יעשה נגד רצונו ית'.

בכח שמוש השמות: באוה"ת שם תרנז, א מפרש "ור"ל כי ענין ההשבעות ושמות הקדושים שהיו יודעים בימים הראשונים, היינו שע"י הזכרת השם ממשיך הכח עליון", וכ"ה שם תרסג, א. תרסד, א. ובאוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקסח מציין לרש"י איכה סי' ב' ב'. יבמות קטז, א גבי אי נמי בקפיצה.

ראה של"ה בהקדמה בית ישראל יד, א שמבאר דחכמת אדם הראשון שידע סוד המרכבה העליונה בהאותיות שבהן נמשך חיות הנבראים, ויש אותיות שמחיים בדרך מקיף וכמו ענין השבעת שמות דהשם, ע"ש. וראה גם סה"מ תש"ב ע' 81.

בכתבי האריז"ל ובפרדס: ע"ח שמ"ה פ"ג. ראה לקו"ת ויקרא הוספות נא, ג.

ז' שמות שאינן נמחקין: ראה בלקו"ש חכ"א ע' 195 הערה 60.

ועמ"ש בפ' בא: לקמן ס, א. ובמ"מ לשם.

ובתפארת אפי' בהכלי מאיר שם הוי"ה: ראה ד"ה ויאמר אלקים יהי רקיע — תרס"ה ע' מח.

מפני מה בתפארת הוא הכלי ג"כ מבחי' שם הוי"ה: ראה לקמן י, ד. ראה באוה"ת פ' שמות כרך א ע' קו שכתב "אין לתמוה . . נתבאר דשם הוי' נקרא שם המיוחד להיותו בבחי' האור שהוא פשוט כו' והרי כשהוא בבחי' כלי הת"ת ע"ש בארוכה.

בלקו"ת שה"ש כ, ד מציין לכאן.

במאמר דפתח אליהו: ת"ז בהקדמה.

איך יתכן בחי' אנת הוא חכים וגם לית לך שם ידיעא: במאמרי אדה"ז פרשיות שם ע' סד מבאר זה בענין ע"ס הגנוזות. וראה בלקו"ש חי"ט ע' 419 בשולי הגליון.

בלקו"ת שה"ש ד, ג מציין לכאן.

כמ"ש בפרדס שער השמות: ש"כ.

לכך גם החכמה דאצי' נק' חכמה ידיעא: ע' בלקו"ת פ' בהר מג, ג [כ]. בלק"ת נשא כב, ד מציין לכאן.

בלשון הפרדס עשר ספירות הגנוזות: נתבאר בלקו"ת בחקותי מו, ג. ובארוכה ספר הערכים-חב"ד כרך ג ע' רכז ואילך. אוה"ת ענינים ע' קא ואילך. שם ע' קע מבאר שיטת הפרדס שענין ע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים. וראה שם ע' של ואילך. באוה"ת סידור ע' קנה מציין לכאן.

ואין שם שום התחלקות כלל לע"ס: נתבאר בארוכה באוה"ת בשלח ע' שצד ואילך. בד"ה כל הנהנה תרנ"ב ע' ק ואילך. אוה"ת ענינים ע' שיב. סה"מ תרל"ג כרך א ע' שטז. בלקו"ת אמור לח, א מציין לכאן.

היינו ע"י צמצום א"ק וצמצום הדיקנא: ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ט בהגהה. שרש מצות התפלה פרק לט (רלז, א).

ולכן נק' בשם ע"ס הגנוזות: במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' סד "דלכאורה דבר זה כפלא יחשב דאם הן גנוזות בהעלם העצמות ממש א"כ איך ימצאו במספר ע"ס דוקא הלא אור העצמות הוא אור פשוט בתכלית למעלה מבחי' התחלקות לגמרי. ראה תורת חיים כאן סט, א דמבאר הקושיא יותר "דאיך ימצא המספר שהוא הגבול מלמעלה מן המספר ובלתי בע"ג" ע"ש בארוכה.

ויובן עד"מ כי הנה כחות הנפש: נתבאר בארוכה בתו"ח שמות לז, ב (צילום כת"י הר"ש סופר). בדרך מצותיך עו, ב. ובאוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצא ואילך. אוה"ת ענינים ע' רסט. שכח.

המשל מכחות הנפש — ראה לקמן יג, ג ובארוכה בד"ה הגהות לפתח אליהו — תרנ"ח. בלקו"ת שה"ש ד, ב מציין לכאן: מהות הנפש שכל ומדות כו' (ר"ל שהוא מקור השכל והמדות כמ"ש בביאור ע"פ ולא תשבית מלח ובד"ה הן עם אחד ובד"ה פתח אלי').

שהיא עצם א': באוה"ת ענינים ע' רסט "שלפ"ז יהי' בההתחלקות לרמ"ח חלקים שונים כו' וזה אינו שהוא עצם א' רוחני".

ששם הם כולם מיוחדים כאלו הם רק דבר א' ממש: ראה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצב. דרך מצותיך עז, א.

שו"ה ועד"ז — כל בחי' בכלי בפ"ע: ראה לקו"ת בהר מג, ד.

כ"א כל הע"ס הגנוזות הם דבר א' ממש: באוה"ת ענינים ע' רפב ואילך מבאר שיטת האריז"ל בעקודים איך הם נקראים ע"ס. וראה שם בעמוד רפד מה שמעתיק מהנחות הר"פ ע' קסט. וראה גם במאמרי אדה"ז פרשיות פ' נח ע' סו. וע' סז.

באוה"ת ענינים ע' רפה וכנראה שמציין לד"ה זה, שכאן מבאר דע"ס הגנוזות לא שייך בא"ס רק הן בעקודים וכן מבואר בכמה דרושים, ושם מציין להנחות הר"פ הנ"ל דשם משמע דאפי' באור א"ס הבלתי מוגבל שלמעלה מהקו שייך ספירות ע"ש.

הארת הקו מאיר בכל עולם לפי ערכו: ראה באוה"ת בשלח ע' תצה. ובביאוה"ז לכ"ק הצ"צ כרך א ע' פח ואילך בענין המשכה שע"י הקו.

מתיבת למשפחותיכם: בא יב, כא. פינחס לג, נד. וראה מנחות ל, א. שו"ע יו"ד סי' ערב ס"ב.

ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו: ראה לקו"ת בהר מג, ב.

שו"ה בענין — ועד"ז ההפרש בין הארת הקו להרשימו: מובא באוה"ת כי תצא ע' תתקכד.

בחי' הכוללת לכל העולמות: באוה"ת פ' כי תצא ע' תתקכד מציין ע"ז כ"ק אדמו"ר הצ"צ "ועי' במק"מ שהרשימו הו"ע האור הקדמון" ע"ש בארוכה. ובמאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' שכח.

שו"ה וצ"ע . . דהארה דהארה: ראה ביאור ע"ז באוה"ת פ' נח (מלקו"ת לג' פרשיות) תתשצד, א. ובדף תתרסח, ב מתרץ וז"ל: "ואולי י"ל שבענין הגילוי הקו גבוה יותר שע"י הארת הקו נמשך הגילוי באצי' ובלמעלה מהאצי', וגם כי שורש ענין בקיעת הקו הוא באוא"ס שלמעלה מהצמצום שהוא בוקע להיות נמשך בחי' צמצום הקו כו', אמנם הרשימו היא בלתי צמצום כלל, שהרי מה שנתצמצם עד שלא נשאר רק רשימו . . נסתלק לצדדי' . . ומה שנשאר בבחי' הרשימו ה"ז אור שלא נגע בו הצמצום כלל" ע"ש עוד פי'. ובכרך ז תתשצד, א כתב שכן דעת המק"מ בפ' בראשית בביאור בריש הורמנותא. וכן מציין לזה בד"ה קן ציפור אוה"ת כי תצא ע' תתקכד.

בענין הצ"ע ראה בספר שערי ענינים בדא"ח כרך ב שער החמישי סי' ח שמבאר בארוכה הצ"ע של הצ"צ, ומה שכתב כ"ק מהר"ש על ענין זה. וראה גם באוה"ת ענינים ע' קסו. ובארוכה בהמשך ר"ה תרס"א ע' קסו ואילך. המשך יונתי תר"מ פרק ו. תער"ב ח"ג ע' א'רסט מציין להלקו"ת לג"פ.

בעולם הנקודים הי' שבה"כ: ראה ע"ח שער ז פ"א. דרך מצותיך ביאור ושבתה קע, א.

לפי שהיו רק בבחי' נקודות כל א' בחי' בפ"ע: וכ"ה לקמן. ובמאמרי אדה"ז פרשיות ע' סט מבאר זה יותר שכ' "אבל כאו"א אינו מתחלק עוד לי'" ע"ש בארוכה. ונתבאר בתו"ח כאן עה, ג בענין ב' מיני התחלקות דתהו ותיקון.

ונק' פרצוף אבא וכן פרצוף ז"א: ההפרש בין נקודה ספירה ופרצוף (המובא בע"ח שער הפרצופים פ"ז) מבואר במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סט "שהנקודה בלתי מתחלק לי', ובחי' הספירה היינו שכאו"א מהי"ס מתחלק לי"ס כמו אור החסד מתחלק לי"ס כחב"ד שבחסד חג"ת שבחסד כו' ואז נק' ספירה, ובחי' הפרצוף הוא ריבוי התחלקות יותר, דהיינו שגם הע"ס שכלולים בכאו"א מהי"ס מתכללים עוד להיות כלול כאו"א מי', וכמו חסד שבחסד שבגבורה . . והוא עיקר בחי' התיקון שנק' פרצוף אדם" ע"ש. וראה בשרש מצות התפלה פרק מו. באוה"ת פ' פנחס ע' א'פח (מיוסדים על סה"מ תקס"ה כרך ב ע' תשמח) שמביא משל לזה מזריעה.

ע"י שם מ"ה המאיר בעולם התיקון . . שם מ"ה דא"ק: במאמרי אדה"ז פרשיות שם ע' עא בשם הע"ח [שער ז פרק ב] שסיבת התהוות ההתכללות בעולם הברודים הנק' עולם התיקון הוא ע"י הארת שם מ"ה החדש שמאיר בא"ק. וראה ד"ה ושבתה בדרך מצותיך קע, א.

דף יא

דבתפארת בהכלי ג"כ הוא מבחי' שם הוי"ה: וע' מזה בלקו"ת פ' תזריע בד"ה אם בהרת קדמה. ובד"ה החלצו מאתכם בענין לתת נקמת הוי' במדין שע"י ההתכללות דוקא זהו כלי לגילוי אוא"ס. — אוה"ת כרך ו שם תתרסד, ב ובלקו"ת לג"פ פ' נח עה, ד. ראה באוה"ת ענינים ע' קעב שמבאר הגם שבב' הקוין חח"נ ובג"ה מאיר אור הכתר ואעפ"כ לא יקראו בשם הוי' ע"ש.

יעקב שלימו דאבהן: זח"א קעא, א. ראה לקמן יז, ג.

ע' בזהר ר"פ ויקרא: "ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי"ו ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת אין אלא אות דא אות אמת אקרי" — אוה"ת ענינים ע' קעד. וראה גם בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' שיג ואילך.

ויש בו תוספות וי"ו והנורא: ראה לקו"ת ואתחנן ח, א. אוה"ת ענינים ע' קעא ואילך בארוכה.

מה נורא המקום הזה: בראשית כח, יז.

וכל נתיבותי' שלום: משלי ג, יז.

או יחזיק במעוזי: ישעי' כז, ה.

ונעשה לנו שם: בראשית יא, ד.

פי' שרצו ג"כ שיקבלו השפע מבחי' שם הוי': ראה באוה"ת דברים כרך ו פ' תצא ע' ב'שנג "שרצו שיהי' אותיות אלקות המחיה אותם רק בבחי' מקיף לבד עליהם ושלא יאיר בפנימיות" ע"ש.

נאמר גבי יעקב שבעים נפש: בראשית מו, כז.

ואמנם הם ידעו: אוה"ת תבוא ע' תתרעב.

חבור עצבים: הושע ד, יז.

והיינו ע"י האחדות והתכללות: ראה ד"ה תורה צוה תרנ"ד.

ולכן עשו העיר ומגדל: ראה אוה"ת נצבים ע' א'רפא.

וכמ"ש הראב"ע: "שהכוונה שלהם בבנין עיר ומגדל כדי שיהי' להם אחדות, ע"כ עשו עיר ומגדל כדי שיתקבצו שם כולם ולא יפרדו איש מעל אחיו, וע"י האחדות שלהם היו

יכולים להמשיך טובה והשפעה גשמי' אף שלא יהי' להם הביטול ועבודת השי"ת — סה"מ תר"ל ע' ז. ראה גם תו"ח כאן סג, ד.

ע' בזהר פ' נח דף ע"ד: ראה הלשון במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סב. אוה"ת בראשית כרך ו תתרע, א. בהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יד. ובאוה"ת נ"ך כרך א ע' תקג. זהר זה נזכר בלקו"ת ר"ה ס, ב.

הן עם אחד: בראשית יא, ו.

שהם היו הולכם בשרירות לבם: קטע מובא באוה"ת פ' בלק ע' א'יז.

פן ישלח ידו: בראשית ג, כב.

לך לך

דף יא

ענין לך לך: בס' הנחות הר"פ ע' ה בהתחלה: וילך למסעיו ממעלה למטה כו' עם איזה הגהות מהצ"צ. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי באוה"ת כרך ו תתרעב, א (הנדפס מלקו"ת לג"פ פב, א) עם הגהות מהצ"צ. גוכתי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בבוך 1025 קכז, ב. והוא משנת תקס"ז.

ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

עוד הגהות וקיצורים באוה"ת בכרך ד תרפה, א. תרפח, ב.

בכמה מקומות מציינים לד"ה זה: בד"ה הנה אברם — לקו"ת שלח מה, ד. ואתחנן י, ג.

ובכמה מקומות מציינים: בד"ה לך לך. בלקו"ת אמור לט, א מציין לכאן.

לכללות מאמר זה ראה מאמרי אדה"ז פרשיות כרך א ע' פ. ד"ה לך לך תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 295).

ממטה למעלה: ראה זח"א עח, א. ראה ד"ה לך לך תשמ"ו.

וממעלה למטה: ראה זח"ג (בסתרי תורה) עז, א.

שכל הנעלם מכל רעיון: ראה סה"מ תרנ"ז ע' קסד. ד"ה לך לך תרצ"ד, שכל העמוק ביותר שמוסתר ונעלם לגמרי נק' שכל הנעלם מכל רעיון להיות שגם אפס קצהו אינו מושג כלל.

שהוא למעלה גם מבחי' חכמה, כי חכמה (עם היותה ראשית כל הכחות פנימיים) היא בחי' גילוי, משא"כ אב רם הוא שכל הנעלם מכל רעיון — ד"ה לך לך תשל"ח. וראה מאמרי אדה"א במדבר כרך א' ע' שי (במילואים למ"מ). ובד"ה ואברהם זקן תשל"ד (מהנחה בלתי מוגה) מבאר דענין שכל הנעלם מכל רעיון יש בו ב' נקודות מצד אחד

הרי יש בו ההגדרה דשכל, אבל לאידך הרי הוא שכל באופן כזה שהוא נעלם מכל רעיון, ע"ש שמביא ראי' מסה"מ תרס"ו ע' פ.
באוה"ת תולדות כרך ד תרפה, א מביא זה בשם: ברע"מ. וראה באמרי בינה ח"ג פרק קמא: ובלשון הגאונים.
א"ב ר"ם: ראה זח"א עט, ב. וראה גם תו"ח כאן פ, א. בהנחת הר"פ נוסף: חכים ולא בחכמה ידיעה.
להיות גילוי בבי"ע . . **פתח האהל**: כמ"ש בלקו"ת בדרוש עשי"ת ד"ה להבין פי' יג"מ מי כמוך כו' נושא עון ע"ש פ"ב . . זה נתחדש לאברהם וע' בלקו"ת להאריז"ל פ' לך לך נהנה מזיו השכינה וזהו גילוי החסדים, לזה נאמר והוא יושב פתח האוהל — מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' ה'.
חסד אתגלי בפומא דאמה: זח"ג קמב, א. וראה גם זח"ב לו, א. ובאוה"ת לך לך כרך ד תרפה, ב: "ומ"ש כאן [בתו"א] דפי' חסד אתגלי בפומא דאמה היינו להיות גילוי ההשפעה בבחי' התקשרות" ע"ש שמציין לאגה"ק סד"ה להבין משל ומליצה. וראה באוה"ת שם תרפד, ב.
ענין זה לא נזכר בהנחת הר"פ. ושם יש הגה"ה מהצ"צ: "אבל המשכת יחוד העליון זהו שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כמ"ש בלקו"ת בדרוש עשי"ת ד"ה להבין פי' יג"מ מי כמוך כו' נושא עון ע"ש פ"ב פי' לשיקבה"ו זה נתחדש לאברהם. וע' בלקו"ת מהאריז"ל פ' לך לך נהנה מזיו השכינה זהו גילוי החסדים": לזה נאמר והוא יושב . . .
וראה בתו"ח כאן פ, ב בענין גם שקודם שבא אברהם לעולם נמשך סדר ההשתלשלות דאבי"ע.
והוא יושב פתח האוהל: בראשית יח, א.
כי אב המון גוים: בראשית יז, ה.
ויהי ערב ויהי בקר יום א': בראשית א, ה. בלקו"ת שלח מה, ד מציין לכאן.
למה צדיקים דומים: פסחים ח, א.
שנכללים בבחי' בטול באבוקה: ראה לקו"ת ברכה צח, ב. בהנחת הר"פ נוסף: כשמקרבין נר לאבוקה בסמוך לה נסתלק השמן הנר ונכלל באבוקה, ככה ע"י מעשה הצדיקים נבררים הניצוצות מבי"ע ונכללים במל' דא"ס". ובהנחת כ"ק אדה"א הנדפס באוה"ת תתרעב, ב (מלקו"ת לג"פ) בארוכה יותר.
גלו לאדום: נסמן לעיל לדף ה, א.

לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים: פסחים פז, ב. זח"א רמד, א. בגוכתי"ק הנ"ל: "שיתוספו", ותי' עליהם ליתא.

והן הניצוצות: ראה לקמן קיז, ב. נתבאר בארוכה בביאוה"ז לאדה"א קלו, א.

ונכללים כנר בפני אבוקה: בהנחת הר"פ: "נמצא כשנקרא אברהם בה' התגלות אור בבחי' מל' פתח האוהל אז נעשה אב המון גוים כי המון גוים נעשה גרים ונכללים בבחי' מל' אור הגוים הנבלעים בבי"ע משבירת הכלים". וכן בהנחת אדה"א מדגיש ענין "פתח האהל".

ה' עילאה: ע' באוה"ת פ' נצבים ע' א'קד.

ובזהר אי': זח"ג קעח, א. ראה לקמן פ, ב שמציין לכאן.

מה שנתוסף לו ה': באוה"ת ויחי שפ, א מציין לכאן.

שהתגלות עתיק הוא בבינה: לקו"ת צו יא, א. במדבר יב, רע"ג. פ' עקב טו, ג. ר"ה נז, א מציין לכאן. ע' באוה"ת פ' חיי שרה קיט, ב. ובפ' ראה בתחלתו. ובדרושים ליוהכ"פ ע' א'תקצג "כי התענוג אינו אלא כשמושג הדבר" וע"ש בעמוד א'תקצד. וראה בביאורי הזהר להצ"צ פ' אחרי עמוד שסד שלפעמים איתא להיפך דפנימי' אבא הוא פנימי' עתיק ע"ש. ראה ד"ה זה היום תר"ס ע' כב.

בגוכתי"ק ליתא תי' "דא" ותי' "עתיק".

באוה"ת כאן תתרעז, א יש הגה"ה שמציין להנחת הר"פ.

חכמה נק' עדן: ראה ת"ז תי' נד. פרדס בשעה"כ בערכו ומאו"א בערכו, וראה בתורת שלום ע' 159.

והתענוג הוא למעלה מן החכמה: ראה בספר יצירה פ"ב מ"ד "אין טובה למעלה מענג". ובאוה"ת בראשית כרך ג תקכג, ב מציין ע"ז לעיין באו"ת מהמגיד ר"פ לך לך שזה ע"ד אל יתהלל החכם כו' ע"ש.

בינה נקודה בהיכלא: זח"א ו, א. ת"ז תי' ה. ראה אגה"ק סי' ה (קז, א).

נקבה תסובב גבר: ירמי' לא, כב.

והענין כנודע שלהיות התפשטות וירידת המדריגו': בהבא לקמן ראה בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסה בשינויים והופות. וראה תו"ח לך לך פא, ב ואילך. אוה"ת לך לך (כרך ד ע' תרצ, ב ואילך. כרך ו ע' תתרעג, א ואילך). וראה המשך תרס"ו ע' עח ואילך. ד"ה מעין גנים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א ע' 404 ואילך) ובכ"מ. לקו"ש ח"א ע' 42 הערה 32.

ולהבין זה היטב: מכאן עד סיום המאמר הוא מהנחת הר"פ ע' ו. בבוך 1135 לה, ב בגוכתי"ק כתב הצ"צ אחר המאמר שמכאן הוא הנחת הר"פ והוא ביאור. וגם בקטע זה יש הוספות מהצ"צ.

וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב. ראה ד"ה על חומותיך תרל"ח ע' רמח.

שהחכם אף שיודע דבר חכמה בעצמו: ראה בארוכה באוה"ת מסעי ע' א'תלא.

הוא ע"י גילוי בחי' עליונה: בלקו"ת הוספות לויקרא נד, ג. בלק עה, ב מציין לכאן.

וכמבואר בפרדס: שער האותיות ס"פ יג. מכאן עד סיום הקטע — הגהת כ"ק הצ"צ. בהנחת הר"פ כאן מתי' ואף כאן, עד התחלת הקטע "והנה להבין" "וזהו ענין קוצו של י' העליון היינו י' חכמה אך שיתגלה בחי' בינה הוא ע"י הארת קוץ העליון על היו"ד הארת הכתר נתגלה קוץ התחתון באות ה' עילאה היינו בינה וזהו ויאמר ה' אל אברם ע"י בחי' כתר נעשה אברהם ה' עילאה בינה ומזה נשתלשל ונגלה החסדים עד ה' תתאה בחי' מל' ואז וילך למסעיו ממעלה למטה וממטה למעלה הנ"ל": והנה אמרו נובלות חכמה. מכאן עד סיום הקטע שונה מהנחת הר"פ ע"ש ע' ו.

בלקו"ת מטות פו, ב מציין לכאן. ושם מביא דעת הרח"ו: שקוץ התחתון הוא הדעת והיינו שהדעת מחבר חו"ב. ע"ש. וראה לקו"ת שלח מו, ב.

מלה' הנראה כו': ראה ביאור ע"ז באוה"ת פ' לך לך כרך ד תרפח, ב (מלקו"ת לג' פרשיות עט, ג). ספר המאמרים תש"ב ע' 100.

והנה להבין זה בעבודה: קטע מכאן מובא בהמשך בד"ה מצה זו תר"מ פרק כד ע' קסה בשינויים.

נובלות חכמה של מעלה תורה: ב"ר יז, ז. מד, יז. וראה שם פמ"ד. מובא גם לקמן ע, א. ונתבאר בע"ח שער הכללים ספ"א. וע"פ חסידות בדרך מצותיך מ, ב. ראה אוה"ת ירמי' ע' שמ.

מובא בסה"מ תרל"ב כרך ב ע' תרכב.

בלקו"ת שה"ש ה, ד מציין לכאן.

קטע מובא בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תרכב.

כאלו אוחז בחכמה העליונה: בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסה נוסף: ועד"מ אותיות החקוקי' על האבן טוב מחמת רוב בהירות האבן טוב א"א לקרוא אותם, כ"א דוקא כשחותמים על השעוה אז יכולים לקרות אותם:

והנה המשכת . . אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

שתרי"ג מצות . . וז' . . תר"ך עמודי אור: פרדס שער ח' פ"ג.

והוא מארחין לבנונית דגלגלתא: ראה זח"ג קכט, א.
המלובשת בפ' קדש: ע' באוה"ת פ' ראה ע' תשנז.
כמ"ש בזהר: ח"ב לח, ב.
ולכן לא נאמר בתורה . . שהי' מאכיל אורחים כו' עד שבא לא"י: ראה אוה"ת לך לך כרך ד תרפב, א. כרך ו תתרעה, א. תתרעו, א. לקו"ש חט"ו ע' 160 הערה 28. כרך כה ע' 47 ואילך.
לא הי' ממשיך כלום: עיין אוה"ת בראשית כרך ד פ' לך לך תרפב, א סעי' ב' שצ"ל הטעם לזה. ובלקו"ש חט"ו ע' 84 הערה 13.
ומל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה: נסמן לקמן לה, ד. קיג, ב.
א"ב ר"ם: בהמשך מצה זו תר"מ נוסף: בחי' שכל הנעלם מכל רעיון.
ותורה שם בישראל: תהלים עח, ה. בהמשך מצה זו תר"מ שם נוסף: "וע' במד"ר [ב"ר פס"ג ג] שכל האבות נק' ישראל ומביא פסוקי' ע"ז".
אך לפ"ז: במאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ז"ל ע' ז' נרשם ע"ז: ביאור. וכן באוה"ת כרך ו תתרעז, ב משמע שזהו ביאור.
מדוע לא זכו ישראל . . בגלות מצרים: בסה"מ תרס"ט ע קלט מציין לכאן.
קיים אברהם כל התורה: משנה סוף קידושין פב, א. וראה בארוכה בספר הערכים-חב"ד כרך א ע' כד.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
בבחי' פנימית: עי' באוה"ת פ' ראה ע' תשנט, ד"ה אנכי תרצ"ט.
ניתנה לו במתנה מצות מילה . . יקבלו התורה: להעיר מלקו"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית פ"ב (כא, א) גבי ולכן הי' אברהם נביא גם קודם המילה וכו', וראה ביאורי הזהר לכ"ק הצ"צ ע' רנג.
(**ועמ"ש . . מ"ש כאן**): זהו הגהת הצ"צ, ונדפס גם בהנחות הר"פ ע' ז, אבל בכת"י 2062 (שהוא כת"י מעתיק מהנחת הר"פ) ליתא.
ע"פ משה ידבר: לקמן סז, ד. וראה באוה"ת בראשית כרך ד תרפב, א.
הוא עשנו ולא אנחנו: תהלים ק, ג. ראה לקמן סח, ב. מובא בלקו"ת אמור לד, א ושם מציין "וע"ד מ"ש באדר"ז דרצ"ב סע"ב ע"פ ולו נתכנו עלילות" ע"ש.
וביאור הענין: ע' יהל אור במילואים ע' תשב.
וכשהיה אברם בן ע"ה היינו ז"פ עשר: מובא באוה"ת בראשית כרך ז תתשעד, א.
רישא דעשו בעטפוי דיצחק: תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יג. וראה לקמן כ, ב.

מעורבים הם עם זהב: כן הוא בכ"מ, ולכאורה צ"ל: כסף שהרי הוא מדריגת אברהם — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בהנחות הר"פ ז"ל ע' קצב לעמוד ח'.
ולוט בגי' מ"ה: מאו"א ל, כז. וביאיר נתיב שם מציין לכמה מקומות בכתבי האריז"ל.
מואב חכ' דקליפה: לקו"ת להאריז"ל פ' וירא. מאו"א אות מ' סעיף פה. וראה גם לקו"ת חקת סו, ג.
הוא לשון נועם: לקו"ת להאריז"ל פ' וירא.
ויאהל אברם עד מקום שכם: בראשית יב, ו.

דף יב

לו ישמעאל יחי' לפניך: בראשית יז, יח.
כי אחרי שנקרא אברהם בה"א: בלקו"ש חט"ו ע' 177 הערה 40 מדייק מכאן שרק אחרי שנק' אברהם הי' יכול להעלות נצוצות, ומציין ללקו"ש ח"י ע' 89 הערה 14 דשם מבאר שלהגרים דגייר אברהם לא הי' להם המשך וקיום ע"ש.
ואת הנפש אשר עשו: בראשית יב, ה.
בה"א . . המשכה והתגלות: ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ מקץ וטעמי המצות ס"פ לך לך.
ויקרא שם אברם בשם ה': בראשית יג, ד.
אנכי מגן לך: הצ"צ קורא למאמר זה בענין "פי' מגן אברהם" — אוה"ת בשלח ע' תנב. נדפס גם באוה"ת כרך ד תרצג, א. [מלקו"ת לג"פ פז, ד]. וראה גם ד"ה והיה ברכה תרל"ט ע' א.
ד"ה זה נזכר לקמן קטו, ב. בלקו"ת אמור טז, ב "בפ' וירא". שה"ש יט, ד.
ראה בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
אנכי מגן לך: בראשית טו, א.
פי' מגן אברהם: ראה ב"ר ר"פ מ"ח מגן ישעך (תהלים יח, טו) זה אברהם, וראה גם אוה"ת סידור ע' קכח בשם רבות פ' לך לך פ' מד ב' פי' במגן.
ואעפ"י שהוא יודע מהו ישמעאל: ולהעיר מאוה"ת ח"ש (קכא, א. תמה, רע"א) שאילולי הי' יודע שיצא לתרבות רעה כ"כ לא הי' רוצה כלל להחזיקו אלא הי' סבור שיהי' גם הוא הגון וחשוב רק לא כיצחק — לקו"ש חט"ו ע' 196.
שו"ה ישמעאל — חסד גדול וטובו הגדול: בבוך 2056: חסדו וטובו הגדול.
שו"ה זו בלבד — שיחיה לחסד בלי גבול, וזהו דאיתא: בבוך 2056: שיחיה לעד וזשארז"ל.
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט. ראה לקמן כח, ב.

ויצא מחמת רוב חסדו: בד"ה וראיתם אותו תרס"ו ע' רסד מפרש "פי' יצא שיצא ממנו בבחי' סיגים ופסולת שלו כו' דהיינו בחי' מותרי החסדי' דקדושה שיצא מאברהם איש החסד כו'", ע"ש.

בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.

שו"ה הארץ — ואם יתנהג העולם . . הנ"ל של משיח: בבוך 2056: ואם היה העולם מתנהג בחסדו הגדול לא הי' העולם יכולים לבוא למדריגות של המשיח הנ"ל.

על חרבך תחי': בראשית כז, מ.

מגן נק': ראה ב"ר פמ"ד.

מגן נק' דבר המכסה למשל במלחמה: קטע מכאן מובא בד"ה והי' ברכה — סה"מ תרל"ט ע' ג, והעיר ע"ז "אך ברוב הדרושים פי' דבחי' מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש בכ"ד".

נק' מגן — מה שמכסה בו שלא ישלוט עליו הקשת: בד"ה והי' ברכה תרל"ט ע' ג: ועפ"ז פי' הפסוק שמש ומגן כו' שהשמש אם לא הי' לו נרתק לא היו יכולים לסבול אורו הגדול, והנרתק הוא המגין שנוכל לסבול, רק לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה כו', אך ברוב הדרושים פי' דבחי' מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש בכ"ד וע' בפ' תצוה בד"ה ואתה תצוה גבי ועניו הפרוכת הוא.

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב. וכ"פ זח"ב רכד, ב אנכי מגן לך ע"ד שמש ומגן.

והנרתק הוא המגין: ראה לקמן פא, ד. וביהל אור ע' שא.

לעתיד לבא הקב"ה: נדרים ח, ב. ע"ז ג, ב. ב"ר ו, י. זח"ג יז, א. תניא ח"ב פ"ד. וראה הביאור באוה"ת ויקהל ע' ב'קעד.

שו"ה ורשעים — נדונים בה . . וישכם: בבוך 2056 נוסף: כך הוא בשמות אלו, הוי"ה הוא חסד, אלקים הוא מגן וצמצום חסדו ואורו בכדי שיהי' העולם יכול לסובלו: והנה נודע שבכל בוקר נתעורר מדת אברהם בחי' חסד כמ"ש: וישכם.

שבכל בוקר דאברהם בחי' חסד מתעורר בעולם: בענין אברהם הוא חסד עולם, ראה לקמן סט, א. פב, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' דש ואילך. מאמרי אדה"א שמות ח"ב ע' שלח ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קצט. תרל"ט ע' א.

וכדאיתא בזוה"ק: ראה זח"א רג, א.

שו"ה הנ"ל — דרך צמצום: בבוך 2056: דרך צמצם להחיות האומות כפי שצריכים בשביל ישראל או מפני שעבוד מלכיות כנודע הי' החיות בלי גבול: ולא היו יכולים.

ולא יקרא עוד שמך אברם: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור קמה, א. הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ע' נה. בהתחלה "הנה בריתי אתך" בכותרת: "יום חמישי פ'

תולדות תורה ברבים בסעודת מצוה בברית מילה".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר (בשינויים) עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ד תשטו, א. המאמר כמו שנדפס בסידור עם הגהות וקיצורים, שם תשיז, א. וראה שם תשיג, א.
לכללות המאמר ראה גם דרך מצותיך מצות מילה (ח, ב). ד"ה כרמי כו' האלף לך שלמה תרל"ט ע' ח. פלח הרמון בראשית לח, ד.
ולא יקרא עוד שמך אברם: בראשית יז, ה.
אשר ברא אלקים לעשות לתקן: ראה ב"ר יא, ז. וע' בפרש"י שם. מובא באוה"ת ש"ש ע' א'תפט "אך כי באמת הרי ארז"ל ע"פ אשר ברא אלקים לעשות לתקן כל מה שנברא בשי"ב צריכים תקון תורמסין שהוא ק"נ צריכים תקון להפך מרירו למיתקא ותיקון זה הוא ג"כ בחי' המילה להעביר המסך המסתיר שמק"נ כו' ע"ש".
במדרש רבה: ראה גם מד"ר ס"פ וישלח ס"פ פ"ג התבן והקש כו' המתינו עד שתבוא הגורן כו'. מובא באוה"ת לך לך כרך ד ע' תשטו, א. תשכח, ב. ומבואר באוה"ת יתרו כרך ז ע' ב'תש.
ששאל על המילה: ראה דרך מצותיך ח, ב.
למה נברא האדם ערל: ראה לקו"ש חכ"ה ע' 14 הערה 9 בענין שאדה"ר נולד מהול ע"ש.
והיתה התשובה . . שצריכין תקון: באוה"ת לך לך כרך ד תשטז, א מבאר "ועדיין אינו מובן כי למה נברא שיהי' צריך תיקון" ע"ש וראה שם תשיז, א שמבאר שלכאורה הכוונה כדי שיהי' שייך עבודת האדם באתעדל"ת ע"ש בארוכה (המאמר הנ"ל הוא הגהות לסידור שער המילה קמה, א). וראה בסה"מ תרכ"ז ע' שיב. (הוצאת תש"ס) ע' שלה.
בלקו"ש חכ"ה ע' 14 נתבאר איך לתווך זה עם מארז"ל עולם על מליאתו נברא ע"ש באריכות.
שכל מה שנברא: ראה ספר המאמרים תש"ג ע' 100.
התורמסין שצריכין תיקון: ראה באוה"ת יתרו כרך ז' ע' ב'תש.
המחדש בטובו: בסידור מביא ראיה זה אחר הענין "אור של תולדה", ושם מוסיף "מה שאנו אומרים המחדש בטובו בכל יום מע"ב כו' דלכאורה מה זו חידוש יש בהשמים וארץ מיום לחבירו".
והבדילה הפרוכת: שמות כו, לג. בסה"מ תקס"ו ס"ע נה ואילך מבאר יותר באריכות בענין המסך. באוה"ת כאן תשטו, א מבאר שייכות פסוק זה לכאן "כי הנה איתא שכל מה

שיש בעולם היה במשכן בעולם יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים, ובמשכן והבדילה הפרוכת לכם" ע"ש.

ששם הי' גילוי השכינה: ע' בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב.

מפסיק בין כל עולם כו': בסה"מ תקס"ו מפרש "שע"י שעברה דרך פרסא נשתנה למהות יש מחודש מה שלא היה מקדם שבחי' השפע שקודם הפרסא נק' לגבי בחי אין". ע"ש בארוכה.

אור חדש אור של תולדה: ראה לקמן יד, ג. סידור קמה ב. סה"מ תקס"ט ע' ג. ביאוה"ז לאדהאמ"צ יז, א. סיום ר"ה תרס"ג.

ביאור זה שנק' אור של תולדה מצויין ריבוי פעמים בדא"ח לכאן. וכן הלשון בסידור קמה, ב. אבל בסה"מ תקס"ו כתב המניח הרה"ק ר' משה בן אדה"ז שהמשכת השפע דזיו השכינה ב"ה מהיכל ק"ק מצטרך להיות דרך מעביר הפרוכת" אבל לקמן בהביאור שם ע' סא מזכיר ענין "אור של תולדה".

ואין זה ממהות אור הראשון: ראה אוה"ת בראשית כרך ד תשיח, א. ובספר הערכים-חב"ד כרך ג טור שפו הערה 6 שלכאורה הכוונה הוא שהטעם על מה שהאור הנמשך ע"י הפרסא נקרא "אור חדש" הוא לפי שע"י הפרסא משתנה האור מכמו שהי' קודם וממילא הוא חידוש לגבי האור שלפני הפרסא, ע"ש.

פרסא עד שנתהוה גשמיות ממש: ענין הפרסא הוא כדי שבי"ע יהי' ביכולת לקבל האור. ראה סה"מ תרל"ט ח"א ע' קעט בהנחת כ"ק מהורש"ב.

אך יש כמה מיני מסכים המבדילין: בסידור קמה, ב ובאוה"ת כאן תשטו, ב מבאר "מ"מ הוא רק הבדלה בין קודש לקודש שגם אחר הפרסא הוא קודש" וע"ז בא הביאור מענין המבדיל בין קודש לחול.

עוד בחינה שאומרים במוצאי שבת: ראה דרך מצותיך מצות מילה ז, ב.

לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

כמו היכלות החיצונים: בסידור קמה, ג מבאר הענין בע' שרים.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

וקרו לי' אלהא דאלהיא: מנחות קי, א.

הודו לאלקי האלקי': תהלים קלו, ב.

אלביש שמים קדרות: ישעי' נ, ג. בסידור קמה, ג "שק הוא מרצופים של עור ולא של בגד . . ע"כ יהיו הע' שרים בבחי' נפרד כ"כ עד שמתכוונין למרוד בו". [בסה"מ תקס"ו ע' נז אינו מביא פסוק זה].

ועי' מזה בזח"א וישב דקפ"ה ע"א ובזח"מ שם ובמד"ר תחלת איכה וכ' היפ"ע שמחמת זה הלבוש נמשך אותותינו לא ראינו כו' (כ"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך ויקרא בשלימות דף יב, א).

היכלות דנוגה: ראה מק"מ לזח"ב דף רכז, א בשם נ"ב מהרח"ו.

ברוך המבדיל . . שיהיו החולין נעשי' עטה"ק: להעיר מספר המאמרים ת"ש ד"ה ויקם עדות ביעקב ע' 57: ברוך אתה המבדיל . . כי אפשר לברר.

ששת ימים תעשה מעשיך: שמות כג, יב. בסידור קמה, ד ובדרך מצותיך ח, א מבאר ענין הציווי בזה באמרו "תעשה מעשיך" מה זו מצוה לעבוד עבודה גשמית. ביאור זה ליתא גם בסה"מ תקס"ו.

ומאן דמחוי במחוג קמי מלכא: פסחים נז, ב. חגיגה ה, ב.

יגיע כפיך כי תאכל: תהלים קכח, ב.

מי שטרח בערב שבת: ע"ז ג, א.

נק' בשם אב והי' בבחי' רם: ראה אוה"ת בראשית כרך ד פ' לך לך תרפט, ב.

מילה אותיות מל י"ה: טעמי המצות ס"פ לך לך, ע"ח שער לג פ"ג. מובא בלקו"ת פינחס עט, ג.

ומל הוא ל' התגלות: מובא בלקו"ת פינחס עט, ג.

ולכן לע"ל . . מחמת שיהי' גילוי בחי' דבור התגלות אלקות: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' ק ומוסיף ע"ז "וכמ"ש בלקו"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה פ"א שעכשיו הוא בחי' נאלמתי דומיה כו'".

מילה אותיות מל י"ה: בסה"מ תרל"ג ח"ב ע' ת בשם ת"ז תי' כב. טעמי המצות להאריז"ל פ' לך לך סוד מצות מילה ופריעה.

בלקו"ת פנחס עט, ג מציין לכאן.

אז אהפך אל עמים: צפני' ג, ט.

וראו כל בשר יחדיו: ישעי' מ, ה.

בבחי' חשמל עתים חשות: חגיגה יג, ב. בסה"מ תקס"ו ע' ס "ענין חשמל שראה יחזקאל הנביא ע"ה כדאמרי' בגמרא מאי חשמל תנא עתים חשות ועתים ממללות, פי' שהחיות רצוא ושוב . . שלפעמים הם חשות בבחי' ביטול האמיתי". ענין זה ליתא בסידור.

סייג לחכמה שתיקה: אבות ג, יג.

והוא ישב ממולי: במדבר כב, ה.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.

הנסתרות לה' אלקינו: דברים כט, כח.

ופרע את ראש האשה: במדבר ה, יח.
שו"ה כי בשבעה: לעיל בהערות ותיקונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע מציין ע"ז "הל' צריך תיקון קצת".
ולהעיר שבכל האוה"ת שנדפסו [לאחר שכתב כ"ק אדמו"ר זי"ע הערה זו] ליתא שני שורות אלו. ובאוה"ת כרך ד תשכ, ב הסיום קודם הקיצור: "אשר עונג העליון שנמשך ע"י העלאת מ"ן מבחי' החולין שנעשו על טה"ק. והנה אשר אותיות ראש שלמעלה מבחי' ראשית וזהו לעשות את השבת". בסידור מסיים בתי' "ופרע . . שחיטה מפורעת".
והבדילה הפרוכת: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור קמז, א. הנחת ר' משה בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ע' סא. ובשניהם מתחיל: להבין שרשי הדברים הנ"ל. דרך מצותיך ו, ב. הנחת מהר"א מסטראשליע בס' עבודת הלוי טז, ד.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
והבדילה הפרוכת לכם: שמות כו, לג.
בע"ח שער מ"א: ראה סידור כאן קמז, א. סה"מ תקס"ו ע' סא. ראה חקירה נז, א "שיש מסך ופרגוד המפסיק בין אצילות לבי"ע . . ושורש המסך הנ"ל הוא מבחי' חשמל דבינה".
וע' בע"ח שער ז' פ"ב: שעז"נ יהי רקיע בתוך המים . . ומבואר שם כי הצמצום בא"ק הוצרך להיות כדי שיהי' יכולת בעולם האצי' לקבל האור ממנו" — וראה באוה"ת ואתחנן ובספר החקירה נז, א "ופי' שבלא המסך הנ"ל לא היה אפשר להתהוות עולמות בי"ע". אוה"ת פ' בלק ע' תתקסח.
וכדאיתא במס' תמיד: פ"ג. ובדרך מצותיך ו, ב נוסף: ובמדות.
תרעין דג"ע אסתימו: ראה זח"א צב, א. קעב, א. רמב, ב. ספר המצות להצ"צ מצות מילה פ"ד. ד"ה תקעו בחדש תרצ"ד (קונטרס פב).
ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.
קיסטא דחיותא: מדה קטנה דחיותא (ראה זח"א פג, א).
בביאור הזהר פ' אחרי: לכ"ק אדה"א עז, ב תאנא אתעברת, וראה גם ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק פ' אחרי ע' שנג ואילך.
ומלבישם מצדיהם . . הוא בחי' מנעל: עיין בד"ה פתח אלי' תרנ"ח ע' סט.
ונעל הזה: ענין הפרסא זה ראה אוה"ת תצוה ע' א'תשי.
חשמל מחיצוניות הבינה: ראה לקמן צז, ג.
בשם א"י: =ספר "אדם ישר". אחד מספרי מהרח"ו בזמן אדה"ז והצ"צ היה בכתב יד. נדפס בשנת תרמ"ה בקראקא.

בלקוטי הש"ס מהאריז"ל: מס' חולין, נעתק בלקו"ת פ' אחרי כז, ד.
ע"פ כי ביום הזה יכפר: לקו"ת אחרי כז, ד.
ולהבין ענין חשמל: בענין החשמל — ראה סה"מ תקס"ב ע' רנג. ובכרך ב ע' תקכא. מאמרי אדה"א ויקרא כרך ב ע' תצב. ע' תשנא. אוה"ת בראשית כרך ג תצו, ב. שמיני ע' נה. ואתחנן ע' ריד. וע' רכג. פ' תצוה ע' א'תרלט. ד"ה מצה זו תר"מ סעי' מה. נזכר בלקו"ת שה"ש יח, ג.
מבשרי אחזה: איוב יט, כו.
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.
וחו"ב הן תרין ריעין: ראה זח"ג ד, א. ראה לעיל י, ב.
ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.
ופי' ענין החשמל: ראה ע"ח שער מ"א פ"ג. לקו"ת אמור לו, ג.
שו"ה שמלביש — שרשו גבוה מהן: בד"ה והי' ברכה תרל"ט מציין על זה: והנה אם היות שרשו גבוה יותר עכ"ז הוא עצמו למטה מזו"נ וגורם המעטת האור, עד שהאור שעובר ונמשך דרך המסך אינו ערוך כלל לגבי האור שלמעלה מהמסך ע"ד כי שמש ומגן כו', וכנודע מענין אור של תולדה כו'.
שהרי הוא מהבינה: ראה מאו"א ח, יב.
מ"מ שרש המשל הוא גבוה מאד: באוה"ת פ' יתרו ע' תתכ מציין לכאן.
ובגמרא אמרו: סנהדרין לח, ב.
ואמרו משמת רבי מאיר: סוטה מט, א.
כהתלבשות השכל במשל: בסה"מ תרס"ט ע' פא כ' "שהחשמל הוא כמו משל ובמ"א מבואר שהחשמל הוא כמו אותיות המח' ומזה נעשה הפרסא שזהו כמו משל כו' כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו" ע"ש.
שיש בבחי' החשמל הזה ב' בחי': ראה גם דרך מצותיך ז, א.
פי' חשמל: זח"ג רכג, ב. וראה ע"ח שער מ"א פ"א. פרדס שער ערכי הכינויים ערך חשמל.
פי' חש לשון שתיקה: ראה אוה"ת למגילת אסתר ד"ה ויהי בימי אחשורוש ע' א, מה שהקשה בפע"ח [ע"ח] שער מ"ט שער ק"נ פ"ב ע"ש.
שרשו מהבינה: אוה"ת בראשית קט, א בשם הע"ח שער מ"א פ"א "כי ענין החשמל שהוא לבוש החיצון של בינה, והבינה מלבשת את זו"נ במלבוש זה לשומרם מיניקת החיצונים. והנה החשמל הזה מלביש לזו"נ מכל צדיהם אפילו מתחת רגליהם ומה שהוא מצדם נק' מלבושי' ומה שהוא מתחת רגליהם נק' מנעלים. והנה נעל הזה הנז' הוא עצמו

המסך המפסיק בין אצי' לבריאה עכ"ד", עכ"ל שם וע"ש בארוכה. וראה גם באוה"ת פ' שמיני ע' נט.

היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.

בחי' חשמל ומזה נמשך המסך: וכ"ה בלקו"ת שה"ש נא, א. דרך מצותיך ז, ב. וראה בד"ה הגהות לפתח אלי' תרנ"ח קרוב לסופו שצ"ע למ"ש בפרדס בשעה"כ ערך פרוכת ובכמה דרושי דא"ח שהפרסא שבין אצילות לבריאה הוא בחי' מלכות, ע"ש. וראה ג"כ ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ פ' חיי שרה ע' עה-עו.

שמט"ט נק' נעל דשכינתא: ראה ת"ז תיקון כא (סא, א). פרדס שער אבי"ע פ"ד. קהלת יעקב ערך מט"ט. לקו"ת שה"ש מג, ב ואילך. וראה שם מד, ב למה נק' נעל.

בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות: חגיגה יג, ב. זח"ג רכה, א. לקמן צח, ד מציין לכאן.

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. לקמן עג, ד.

ואזי הם המלאכים חשות: ראה ד"ה בשעה שהקדימו תרס"ז (בהמשך תרס"ו ע' תנו) בהיפך.

דף יג

בכדי שלא יהי' יניקת החיצונים: בביאה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשעב יש הערה לכאן.

מה יפו פעמיך: שה"ש ז, ב.

נעל . . אלא הוא מפסיק: פע"ח שער א' פ"ג.

אור של תולדה: ע"ח שער מ"א שער דרושי אבי"ע פא. וראה המשך תער"ב כרך ג ע' א'שצג.

ולכן נק' הבריאה יש מאין והגם דממך הכל כתיב: ראה לקו"ת פ' ראה כו, ד. שם יט, ג. ובאגה"ק סי' כ ובליקוט פי' שם בארוכה.

ממך הכל: דברי-הימים-א כט, יד.

ובזהר הרקיע: להאריז"ל.

ובהרמ"ז: פ' יתרו. ראה לקו"ת שה"ש נא, א "ומבואר בהרמ"ז ס"פ יתרו (בדף ע"ח) שסוד החשמל הוא בת"ת בין דאימא בין דז"א". וכ"ה באוה"ת בראשית כרך ג תעט, א. וראה שם בפ' וישלח כרך ב רמג, א.

ובספר הדרת מלך: להרב שלום בוזאגלו, באורים על הזהר והאדרות, אמסטרדם תקכ"ו.

בשבת מאיר אור האצילות: ראה פע"ח שער מקראי קודש פ"ג. ראה גם סידור קמט, א. מאמרי אדה"א — קונטרסים ד"ה להבין מ"ש בפע"ח ע' תקלג ואילך.

ובח"ל ע"י עשייה: ראה לקו"ת פ' מסעי פט, ב. ספר המאמרים תש"ג בד"ה טוב טעם ע' לח.
ואפשר שהפרסא: בבוך באב' 17 קכט, א: ובכתב אחר מצאתי שהפרסא.
אשר ברא אלקים לעשות: נסמן לעיל יב, א.
במ"א בפ' ואתחנן ע"פ שמע ישראל: לקו"ת ואתחנן יא, ב והנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ב ע' רמד ובהביאור שם ע' רנב ואילך. ובאוה"ת ויקרא ע' נב.
וצריך — חולין שנעשו על טהרת הקודש: חגיגה יט, ב. ראה סידור קמה, ד ואילך. דרך מצותיך מצות מילה ח, א.
שו"ה לעשייה — וכ"ש שק"נ אינו מפסיק אז: בבוך באב' 17 שם: ומכ"ש שהמסך שבין עשי' לק"נ אינו מפסיק אז.
שהתהוותו: בבוך 17 שם: שהתהוותן.
שו"ה להיות — כ"א: = כי אם, כן הוא בהגהות הרה"ח ר' אשר.
אני הנה בריתי אתך: בראשית יז, ד.
אני אותיות אין: ראה מאו"א אות א' סס"ד.
וזקף גדול דהיינו כשהיא מתעלית למעלה: באוה"ת מטות ע' א'שכז מציין לזח"ג קצא, ב זקיף טעמא לעילא, מורה על עליית המל'.
שרי אשתך: בבוך 1101 הוסיף כ"ק הצ"צ בגוכתי"ק על כת"י מעתיק: מוגה. הנחת מהר"א הלוי בספרו עבודת הלוי פ' לך לך טז, ד כותרת "כי"ק בעת ששמע מאדמו"ר הזקן".
ראה לעיל בציונים מכ"ק אדמו"ר זי"ע.
שרי אשתך לא תקרא שמה שרי: בראשית יז, טו.
שרי לא תלד: ב"ר מד, יב. תנחומא משפטים יא. ועי' בלקו"ת פ' בשלח א, ב.
והחכמה מאין: איוב כח, יב.
ואיך נהפוך . . וניתן לה כח הה' במקומו: בלקו"ת בשלח א, ב מציין לכאן.
והנה למעלה כך הוא המדה: מובא בלקו"ת פ' כי תצא לז, ג.
שו"ה ההולדה — הוא ע"י צמצום דוקא: ראה בלקו"ת בשלח א, א: "ואין זה הצמצום העלם והסתר גמור, אלא ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה" ע"ש. וראה באוה"ת בראשית כרך ד תשכג, ב.
אברם אינו מוליד: ב"ר מד, יב. זח"א צ, ב.
הנפש אשר עשו בחרן: בראשית יב, ה.
וכנודע בענין ג' קוצין של יו"ד: ראה לעיל יא, ב. ובמ"מ לשם.

להולדת יצחק . . **לא הי' צריך**: ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר האמצעי יג, ב דשם מבואר שהוספת הה' הי' בשביל לידת יצחק. באוה"ת בראשית כרך ד תשכד, א: "ומ"ש אברם אינו מוליד היינו להיות אב המון גוים אבל לא בשביל יצחק זה דחוק, וההכרח שהביא לפרש כן היינו משום דהא באצי' הגילוי ע"י יו"ד, נ"ל דיש ליישב ולומר דהא אברם הוצרך להוולד שיומשך הנשמה בעשי' ולא די בלידה דאצי' א"כ לצורך הלידה בבי"ע צ"ל ה'" ע"ש. ראה גם בספר הערכים-חב"ד ח"א ערך אברהם בהערה 7-116. ראה בסה"מ תרכ"ז ע' ש.

בעצם היום הזה: הנחה אחרת נדפס בסה"מ תקס"ג ע' י שם מתחיל "להבין הקושי' (שנז' בספרים)". הלשון קרוב לכאן בשינוים קלים. ושם ב' ביאורים — וראה שם כרך ב ע' תתא הגהות מהצ"צ. באוה"ת לך לך תשכה, א רשום: "בד"ה בעצם היום הזה בת"א ס"פ לך לך והוא דרוש תקס"ג ולא שמעתיו בעצמי כ"א מפי כתבים".

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר (כמו בסה"מ תקס"ג) עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ד תשכה, א (מלקו"ת לג"פ צג, ג). חלק מהמאמר מובא בסה"מ תרל"ג כרך ב ע' שצט.

לד"ה זה ראה בפלח הרמון בראשית מב, א.

ד"ה זה נזכר בלקו"ת ר"ה סג, ד. שמע"צ פה, צ.

בעצם היום הזה נמול אברהם: בראשית יז, כו.

מפני מה לא מל אברהם: בפי' ריב"א על התורה כ' שמכיון שקיום מצות מילה שייך רק פעם אחת, לכן לא מל א"ע עד שנצטווה על זה — וכן יש עוד תירוצים במפרשים. ראה לקמן מא, ב.

הביאור ע"פ דרך הפשט ראה בלקוטי שיחות ח"ה ע' 146. ובפנימיות הענינים ראה לקו"ש שם ע' 79 הערה 25.

שקיים . . **ואפי' עירובי תבשילין**: יומא כח, ב. וראה במשנה סוף קידושין. ובספר דברי דוד להט"ז פ' לך לך כ' בשם הב"ח שצ"ל עירובי תחומין.

לא בשמים היא: דברים ל, יב.

מי יעלה . . **ר"ת מילה**: ת"ז בהקדמה בתחלתה ותי' כב. תי' ע' (קלא, א).

בלקו"ת נצבים מה, ד מציין לכאן.

ומלתם את ערלת לבבכם: דברים י, טז. בסה"מ תקס"ג מביא כאן ג' פסוקים ומלתם את ערלת לבבכם כו' ואח"כ כתי' ושבת עד ה' אלקיך כו' ואח"כ כתיב ומל ה'.

ומל ה' אלקיך: דברים ל, ו.

שיש ב' בחי' מילה: ראה אגה"ק סי' ד.
ושבת עד ה' אלקיך: דברים ל, ב.
אם ישראל עושין תשובה: סנהדרין צז, ב.
ואם לאו אין נגאלין . . ומל ה' את לבבך: בסה"מ תקס"ג ע' יא "ואם לאו אין נגאלין כו' והוא ע"י המילה שמלמטה כו' למול את ערלת הלב כו' לשוב אל ה' ע"י קיום התורה כו' שעי"ז נגאלין כו'. והמילה הב' הוא ע"ד שיהי' אחר הגאולה כדכתיב ושבת כו' והביאך אל הארץ כו' והטיבך כו' שהוא לאחר קיבוץ הגליות".
והביאך אל הארץ והטיבך: דברים ל, ה.
(**וזהו והטיבך . . טוב הוא כו'**): הענין ליתא בסה"מ תקס"ג.
מה רב טובך אשר צפנת: תהלים לא, כ.
במשה שנולד מהול: סוטה יב, א.
ותרא אותו כי טוב הוא: שמות ב, ב.
שבחי' מילה ראשונה שמלמטה למעלה: ראה בסה"מ עטר"ת ע' פה דשם מבאר דענין המילה דאברהם הוא "ע"ד הבירור מלמטלמ"ע (ועמ"ש בתו"א והוספות בד"ה בעצם היום, וצ"ע)".
לא בשמים היא: דברים ל, יב.
וכנז' בגמ' שא"ר יהושע אין משגיחין בבת קול: ב"מ נט, ב.
שו"ה בבת קול — ונק' תורת הוי' . . נמשכה למטה: ליתא בסה"מ תקס"ג.
כי שם הוי"ה יו"ד צמצום . . .: ראה אגה"ת פ"ד.
ושם הוי' הוא בס"ת . . מבחי' שמים אלו: ליתא בסה"מ תקס"ג.
גדולה מילה: נדרים לא, ב.
ע' במק"מ על הזהר ח"ג דרל"ג ע"ב: מובא בלקו"ת פ' תזריע כא, ב. "מארז"ל . . גדולה מילה . . ופי' במק"מ . . דהיינו שנמשך מיסוד דא"א שיש בו י"ג ת"ד שהם י"ג מדות הרחמים".
ובלק"ת פ' קדושים: ראה גם לק"ת עקב טו, ב "גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג כריתות שכמו שיש י"ג ת"ד בדיקנא עילאה דא"א כך הוא ג"כ בדיקנא תתאה בבחינת יסוד כו' כמ"ש בלק"ת פ' קדושים".
שענין הכריתות ברית הוא למעלה מן השכל והדעת: ראה לקו"ת נצבים מד, ב.
הוא ע"י י"ג מדה"ר: על הגליון בתו"א נרשם: "ע' ר"ה יז, ב ברית כרותה לי"ג מדות כו' (ממורי נ"ע)". [הרה = ר' אייזיק האמיל?].

עד יעבור עמך ה': שמות טו, טז. על הגליון בתו"א נרשם: שבזכות מילה נבקע הים וע' במדרש תהילים הים ראה וינס ארונו של יוסף ראה וינס ובמדרש רבה השירה הזאת כו' מילה זאת בריתי כו' (ממורי נ"ע).

בעצם היום — פי' בעצמיות של היום: באוה"ת פ' פינחס ע' א'רא: ור"ל כי היום הזה היינו ז"א דאצי' שנק' יום ונק' זה ע"ד משה רבינו ע"ה נתנבא בזה היינו בחי' אספקלריא המאירה, אמנם העצמי' של בחי' ז"א היינו אוא"ס המלובש בו ע"ד שנת"ל בפי' בי נשבעתי כו' וכן בגשמיות ביום מאיר השמש אשר שמש הוא בחי' יסוד אבא המאיר בז"א כדפי' הרמ"ז ר"פ בהעלותך ור"פ אמור בענין שמש צדקה.

היום שכולו ארוך שכולו טוב: ראה קידושין לט, ב וחולין קמב, א (ושם: עולם). נוסח הרחמן (בברכת המזון) "ליום שכולו טוב".

וירא

דף יג

שייך לפסוק ארדה נא: בהגהות לפתח אלי' תרנ"ח בסופו כ': השייכות כללות הדרוש לענין ארדה נא הוא משנ"ת שהע"ס נק' תיקונין שהם בחי' לבושין שמתקנים את האור להיות המשכת האור לפעול . . ובדוגמא כזאת הוא למעלה דמצד עצמות אוא"ס אינו בגדר עולמות כלל וכלל כ"א כשנתלבש האור בע"ס דאצי' ומתאחד עמהם אז נמשך האור לפעול בבי"ע . . אז שייך לומר ארדה נא ע"ש.

הנחת כ"ק אדה"א משנת תקס"ו נדפס בסה"מ אדה"ז פרשיות ע' צז.

הנחת ר' משה בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ח"א.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות באוה"ת בראשית כרך ד תשלח, א. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתרלט. חלק מהמאמר בסה"מ תרל"ח ע' עו.

המאמר עם הגהות וביאורים הרבה מיוסדים על מאמרי אדמו"ר הצ"צ — בד"ה פתח אליהו תרנ"ח. וראה גם ד"ה כל הנהנה תרנ"ב. תפילין דמארי עלמא תרנ"ג. ד"ה וירד העיט תרנ"ח ע' יח. המשך תער"ב ח"ב פרק תלח. פלח הרמון פ' וירא מו, א.

ד"ה זה נזכר בספרי דא"ח כמה וכמה פעמים. לאחרונה נדפס בהוצאה שני' ספר "פני משה" — מחסידי הצ"צ — על תפילת פתח אלי', ושם מלוקט הרבה מאמרי רבותינו הנדפסים ומכת"י.

פתח אליהו: ת"ז בהקדמה יז, א.

ענין מהות הנפש: ראה לקו"ת ויקרא ד, ב.
בלי התחלקות שכל ומדות: "כמ"ש בתניא פנ"א" פתח אלי' תרנ"ח ע' א.
אבל אינן מהות ועצמיות הנפש: ראה בלקו"ת פ' ויקרא בהביאור דלא תשבית פ"א.
בלקו"ת שה"ש ד, ב מציין לכאן.
ומ"ש בתניא: בבוך 13: בלקו"א. וכ"ה בסה"מ תקס"ו ובמאמרי אדה"ז פרשיות שם.
ומ"ש בתניא שהנפש עצמה: פרק ג' וי"ב. ראה במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קלא. ביאור לתניא — ראה בד"ה להבין מה שנאמר בתניא מהות הנפש, במאמרי אדה"ז ענינים ע' רלז. ובאוה"ת בראשית כרך א קח, ב (עם הגהות). ובדרך מצותיך קנה, ב. ושם בהקיצור קנו, א. אוה"ת ענינים ע' קיג. קמג. ובד"ה להבין ענין אור א"ס ב"ה בתורת שמואל תרכ"ז [הוצאת תש"ס] ע' תנז. ובד"ה ואלה המשפטים עת"ר. ובד"ה חיי שרה תרמ"ג ע' טז. ד"ה תפילין הנסמן לעיל בתחילת המאמר.
שהן לבושין נפרדין: ע' מזה לקמן בפ' יתרו בד"ה זכור ע, ד. ובלקו"ת סוף שה"ש בביאור כי כאשר השמים החדשים. ובסה"מ תקס"ו ע' כט-ל.
שהן בחי' לבושין: ראה ד"ה תפילין דמארי עלמא תרנ"ג.
ולא ילבש גבר: דברים כב, ה.
וענין — תקון: בבוך 13: בחי' תיקון. ראה בפרשיות ע' צח.
מתאחד עם תכשיט זה כאלו הוא מגופו ממש: בספר הערכים-חב"ד ח"ד ע' תקכא, שבזה מדגיש שהשם תיקונין שבהם נק' הכלים מורה לא על לבושים נפרדים, כ"א — כמו לבוש התכשיט שהוא מתאחד עם האדם ועד "שנתפעל ממנו".
מצד הגוף המקבל בקטן כך ובזקן כך: ראה בסה"מ תקס"ו ע' כט "שכאשר הוא רך בשנים אזי השכל שלו בקטנות וכן המדות וכשהוא זקן מאד אזי דעתו מתיישבת עליו בבחי' מוחין דגדלות". וראה בפרשיות ע' צז.
שו"ה הנפש — וכחותיה המתפשטות בגוף ואינן עצמיות הנפש ומהותה: בד"ה ויהי חיי שרה תרמ"ג ע' טז מבאר ענין זה ומוסיף "(וי"ל שעצם הנפש שורה בהם וכמו למעלה חכמה בו שורה אוא"ס, וצ"ע, ע' תו"א בד"ה פתח אליהו)".
שהנפש — ומ"מ אינן לבושין נפרדים ממש: בסה"מ תקס"ו ע' ל "אך משונים הם הכוחות האלו מג' לבושי' דמדו"מ מפני שהם נק' לבושים מחוברים ומיוחדים עם מהותה ועצמותה הגם שהם ג"כ כוחותי' ולא עצם עצמותה, אעפ"כ נתחברו ונתייחדו עמה בתכלית היחוד (ולכך נק' בלק"א על שם העצם שלה בשם מהותה ועצמותה מצד

החבור והיחוד שלהן עמה) משא"כ ג' לבושי' דמדו"מ שהם לבושים הנפרדים ממש", ע"ש בארוכה.

אבל בי"ע הן בחי' לבושין ממש: בד"ה פתח אליהו תרנ"ח תחילת סעי' ב' יש הג"ה לכאן "נ"ל דהכוונה הוא בההפרש בין כלים דאצי' לכלים דע"ס דבי"ע" ע"ש בארוכה.

אין לך כל עשב: נסמן לעיל ח, ד. ראה סה"מ תקס"ד ע' קכ ואילך. אוה"ת סידור ע' קנה. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשעה.

בלקו"ת קרח נה, ד. מסעי צג, ג. באוה"ת ענינים ע' קנז מציין לכאן.

וגבוה מעל גבוה: קהלת ה, ז.

שו"ה ומתיקות — אלא הענין הוא: ראה לקו"ת שה"ש טז, א.

דף יד

כמו תענוג של דבר חכמה: משל זה מובא גם בדרך מצותיך מצות הלל קמח, ב.

שהוא ל' ירידה והשפלה: ראה ד"ה צאינה וראינה תר"ס ע' קיב בשם ספר השרשים "כאשר מתלבש בדבר שאינו מערכו וכמו רוחו של משה כשנתלבש בהע' זקנים שמצ"ע אינם בערכו כו' אז הוא בבחי' הבדלה והפרשה לגבי מקורו", ע"ש.

וזהו לשון אצי' . . במדרגה פחותה וכמו ואצלתי מן הרוח: בד"ה להבין ענין אוא"ס לכ"ק אדמו"ר הצ"צ (נדפס באוה"ת ענינים ע' קסז) מציין ללקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש ולביאור לבוש מל' הב' ולדרוש ל"ג בעומר שבסידור, שלכאורה זה סותר לדעת המקובלים בענין אצילות, ע"ש שכ' שיש באצילות ב' בחי' כלים ואורות. וע' לקמן עו, ב, ובספר המאמרים תרנ"ח ע' יח. ובסה"מ תש"ג ד"ה כה אמר ע' 98 ואילך בארוכה, ובע' 129 שם. ובד"ה החדש הזה לכם תרס"ו ואילך. ד"ה עוטה אור תער"ב סעיף ז. בד"ה וכל מאמינים תרס"ג. ד"ה כי שמש ומגן תרצ"ב (קונטרס טז). ד"ה ובכן יתקדש תרצ"ג (בקונטרס כא).

ואצלתי מן הרוח: במדבר יא, יז.

ולא הי' יכול להשפיל א"ע בהמשכת בשר גשמי: השפעת המן שהיא השפעה רוחני' לחם מן השמים הנה השפעה זו הי' ע"י משה דוקא, להיות שהוא מזונא דחוכמתא, אבל בהשפעת בשר לא הי' ביכולת משה להשפיל עצמו — סה"מ תרפ"ז ע' יח. וראה שם בד"ה ויצא יעקב ע' סד דבשר לאחר הבירור הוא אהבה ברשפי אש, וטענת משה מאין לי בשר דמחכמה עצמה אא"ל האהבה ברשפי אש, דחכ' הוא ביטול ואהבה ברשפי אש הוא יש מי שאוהב, והוא ע"י הממוצע של הזקנים שהם בקירוב יותר אל העם, ע"ש. ראה גם בסה"מ תרנ"ז ע' קלה ואילך.

אספה לי שבעים איש: במדבר יא, טז.
שהם במדרגה הפחותה: ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' פב. סה"מ תקס"ה ע' רסב. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתרמח.
שאוריד ואמשיך: ראה בד"ה פתח אלי' תרנ"ח. ד"ה וירד העיט תרנ"ח ע' יח. ובד"ה כה אמר תש"ג ע' 98-99 שיש כאן ב' ענינים הא' ירידתו של משה למטה ממדריגתו, והב' ושמתי עליהם שיהי' להם יניקה ממדרי' זו, ע"ש בארוכה. וראה גם בד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה (קונטרס כח) סעיף יט. ובד"ה וידבר אלקים תרצ"ט ע' 178. ובד"ה צאינה וראינה תר"ס ע' קיב "והיינו במה שבא האור מהעלם רוחו של משה להיות בבחי' גילוי הנה בזה יורד ממדריגתו מכמו שהי' קודם כו'", ע"ש בארוכה. סה"מ תרנ"ז ע' קלד ואילך. ובהמשך תער"ב פרק קפז. סה"מ תרצ"ו ע' 106.
שיהי' למטה ממדרגתך: ראה סה"מ תקס"ח ע' שמג. ואוה"ת פ' פינחס ע' א'קמז. ד"ה החדש תרס"ו ע' קס. המשך תער"ב ח"ב פרק שיג.
שאינו נמנה בכלל הי"ס: באוה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'תסד מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ ע"ז "וכן מבואר בסידור שער ל"ג בעומר באריכות ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ, ועד"ז מבואר ג"כ בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין אחד ואהבת בפירוש אנת הוא חד ולא בחושבן ושזהו ענין פסוק ראשון דק"ש ה' אחד כו', ע"ד חד ולא בחושבן וכנ"ל, וכן מתבאר ג"כ עוד בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות", ע"ש בארוכה.
אנת הוא חד ולא בחושבן: בלקו"ת מסעי צה, ג. ואתחנן ב, ב — מציין לכאן.
וקאי על כ"ע: ראה לקו"ת פ' תזריע כא, א.
כ"ע הממוצע בין המאציל לנאצלים: ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד. ראה אגה"ק סי' יז. לקו"ת שה"ש ז, ד ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'ריד.
שו"ה על — שאין ערוך אליו: ראה באוה"ת וירא כרך ד תשלח, א הגה"ה לכאן.
כי התהוות חכמה מהכתר: ראה לקו"ת תזריע כא, א.
מל' דאצילות נעשה כתר לבריאה: ע' לקו"ת פ' שלח לט, ב בשם כתבי האריז"ל.
וההפרש שבין פרסא למקום פנוי: ראה לקו"ת שה"ש מב, ב.
וזהו קודם שנברא . . כמו זיו השמש מהשמש: מובא באוה"ת פ' יתרו ע' תתלד, ושם מאריך בענין היה הוא ושמו בלבד ע"ש.
קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד: כן הובא הלשון ברוב המקומות. וראה לקמן עט, ב הקב"ה. בלקו"ת בהר מה, ג: ושמו הגדול בלבד. ראה פדר"א פ"ג. ובפרדס שער עצמות וכלים פ"ח הקב"ה. בסה"מ תרנ"ד ע' רחצ: כן הובא הלשון בפרד"ס ובשל"ה,

ועמ"ש בשל"ה ד"ד ע"א, וכ"ה הל' בכה"מ בלקו"ת ובשא"ד, וע' תו"א פ' וירא ד"ה פתח אליהו. ובד"ה רפאני תקס"ח. ובד"ה ועברתי באמ"צ רל"ב. ראה אוה"ת יתרו ע' תתלד.

דהיינו הוא א"ס בעצמו: בהתמים חוברת ב ע' פה נדפס מכתב מאחד מחסידי כ"ק אדמו"ר האמצעי ושואל שם וז"ל "שמאחר שקודם שנבה"ע הי' שמו דהיינו האור כלול במאור ולא נתפשט למה הי' צריך להתצמצם לבה"ע כי מאחר שכבר הי' הצמצום בלא"ה ובעצם המאור ליכא שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה".

ויקרא אלקים לאור יום: בראשית א, ה.

בלקו"ת שמע"צ פו, א מציין לכאן.

את שני המארת הגדולים: בראשית א, טז.

שהאור נכלל במאור: ע' בלקו"ת ויקרא נב, ד בהג"ה. במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' שכה. בדרוש ג' מיני אדם אוה"ת פ' בלק ובאוה"ת ענינים ע' פה. בשרש מצות התפלה פל"ג ואילך.

להיות רק בכח ולא בפועל: ראה ד"ה תקעו עזר"ת. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תעו. וראה שם ע' תתקטו דמה שאומרים בכח ולא בפועל אין הכוונה כמו ענין כח ופועל שהרי הכח אינו חסר פועל כו', רק הכוונה שנשאר בכח שזהו ע"ד יכולת שביכולתו להאיר כו', ע"ש.

אבל במאור . . ולא העלם: ראה אוה"ת מטות ע' א'רעז "היינו דלא רק שלא היה בו צמצום בפועל אלא יתירה מזו שאין שייך בו צמצום, ואדרבה המאור הוא בהתגלות דלא רק שע"י הצמצום לא נעשה העלם בהמאור [מכיון שהצמצום הי' רק בהאור ולא בהמאור, כנ"ל], אלא אדרבה ע"י הצמצום הוא התגלות המאור". ד"ה באתי לגני תשכ"ט (נדפס בקונטרס י' שבט תשמ"ט) סעי' ז.

בסד"ה אנכי ה' אלקיך תרס"ז (בהמשך תרס"ו) ע' תסה "נ' דקאי על עצמותו ית'" עכ"ל שם. ראה ד"ה ת"ר נר חנוכה תרמ"ג ע' לז. וראה בד"ה ויקרא אל משה תש"ה ע' 132. נזכר בהמשך תער"ב ח"ב פרק שכג. שמט, ושם כ' דעם היות דבעצמות המאור אינו שייך ענין ההתגלות שזהו למעלה מהעלם וגילוי כו', וההתגלות הוא רק מה ששם שמים שגור בפי כל כמש"ש וא"כ התגלות המאור אין זה שהוא מתגלה כו' עכ"ל. וראה בסה"מ תרמ"ג ע' צ שההתגלות הוא באופן אחר ולא שהוא גילוי ממש, ע"ש ובד"ה חכמות בחוץ תרח"צ. בד"ה מן המיצר תרמ"ח ע' קסא מבאר דקודם הצמצום שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל היינו בחי' האור וגילוי העצם כו', אך בחי' עצמות המאור הוא למעלה מעלה מבחי' גילוי אור . . אך בכדי שיהי' התהוות עולמות אבי"ע ולהאיר אור בבחי' קו וחוט

אוב"כ כו' צמצם א"ע כביכול להעלים את האור הבלי גבול שיוכלל בעצמו שזהו"ע סילק האור והגילוי לגמרי ונשאר בחי' הרשימה הכלול מהעלם וגילוי . . בהשוואה אחת ויכול להיות שיתפשט בגילוי בעולמות ממש כו', וזהו מ"ש ואדרבה המאור הוא בהתגלות, דצמצום והעלמות האור ובחי' הרשימה הוא בחי' גילוי עצמות המאור כו', ע"ש. בסה"מ תר"ס ע' מג מבאר שענין ההתגלות הוא שנמצא כמו שהוא בהעלמו, כי בעצמות אינו שייך ענין העלם וגילוי כלל, כי כל ענין העלם וגילוי שייך רק בדבר שבגדר גילוי והיינו בבחי' אור שהוא בגדר גילוי שייך בו ג"כ ענין בחי' העלם כו', אבל בעצם שאינו בגדר גילוי כלל ממילא אינו שייך בו ענין העלם וגילוי כלל ע"ש. ובד"ה ציון במשפט תרס"ב ע' שס "והיינו לאחר הצמצום דוקא שנתצמצם האור והגילוי נתגלה בחי' עצמות האור כו'".

בספר השיחות תשנ"ב כרך א ע' 127 **בהערה** 59 **מבאר וז"ל**: "כלומר: אין הכוונה לדרגא ותואר ד"מאור", מקור האור, כי אם, לעצמותו ית' ממש שלמעלה מכל דרגא ותואר (ונקרא רק בשם "מצוי"), אלא שכיון שמדברים אודות ההתגלות, משתמשים בלשון "מאור" שבו מודגש ש"נמצא (ומתגלה) למטה כמו למעלה", דלא כ"אור" שמאיר ומתגלה למעלה יותר מאשר למטה".

ראה בד"ה ואתחנן עטר"ת ע' תקעג: "זהו דוקא לאחר הצמצום ותעלמות האוא"ס כו'".

ואדרבה המאור הוא בהתגלות: ראה בסה"מ תרנ"א ע' ריח.

ולכן אפילו תנוקות יודעים שיש שם אלוה מצוי: ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' סח וע' ע. בסה"מ תרמ"ח ע' קסב: "ולכן שם שמים שגור בפי כל ואפי' תינוקות ונשים וע"ה מזכירים ש"ש ויודעים שיש אלוה מצוי אעפ"י שאין להם שום השגה ותפיסא בענין אלקות, ומ"מ יודעים שיש אלקה כו'". ראה שם בארוכה, ומוזכר גם בסה"מ תרמ"ט ע' רסט. סה"מ תר"ס ע' מג. סה"מ מלוקט ח"ג ע' מה.

ולכן נק' צמצום זה מקום פנוי וחלל: נתבאר בלקו"ת ויקרא בהוספות.

בבחי' הצמצום באוא"ס: ראה בהמשך תער"ב פרק קצד.

ונתעלם להיות רק בכח המאור: ראה לקו"ת ויקרא נב, ד. סה"מ תער"ב פרק קלז.

(**שאינו ניכר מורגש אפי' בכח**): וכח זה הוא רק מה שהמאור כולל הכל — סה"מ עזר"ת ע' ט. וראה שם ע' רי.

וכל ענין צמצום זה . . הכל בכלל כתר דאצילות שהוא הממוצע: ראה אוה"ת פ' וארא ע' קמט. פ' ויחי שפט, א. ובד"ה קרוב ה' תרס"ח (קרוב לסופו) (בהמשך תרס"ו) מוסיף ע"ז "ובפרטי' יש חילוק בין צמצום הראשון לצמצום א"ק וצמצום הדיקנא כו'" עכ"ל ע"ש. ובהמשך תער"ב ח"ב ע' תתקסג מציין ע"ז: "הרי כל המדרי' שלמעלה מאצי' נחשב

למדרי' א' והוא בחי' הכתר בכלל".
ראה אוה"ת דרושים לחנוכה שט, ב.
בהמשך תער"ב ח"ג ע' א'שצג מציין "ועמ"ש בע"ח שער הנקודים פ"ב בענין צמצום ופרסא דא"ק שהצמצום דא"ק הוא בשביל האצי' והפרסא בשביל הברי' כו', ומ"מ גם אור האצי' הוא ע"י פרסא", ע"ש.
ענין הפרסא שבין אצי' לבריאה: ראה לקו"ת בלק סח, ג. ובשה"ש לט, ג. ובאוה"ת ענינים ע' קנב. קפח. סה"מ תר"ס ע' לט. ובד"ה וספרתם לכם תרס"ו.
וצריך להמשילו בדרך משל וחידה: באוה"ת פ' וארא ע' קנב כ' שכאן בתו"א מבאר שהחלל ומקום פנוי זהו הפסק יותר מן המשל לגבי הנמשל, ושם מבאר שהתורה נק' משל הקדמוני וזהו ענין הפסק החלל, ע"ש. ראה המשך תער"ב ח"א פרק רצג.
משל וחידה: ראה סידור קמט, רע"א. לקו"ש חי"ט ע' 422 בשולי העמוד.
בלקו"ת שמע"צ פז, ב מציין לכאן.
לשמרך מאשה זרה: משלי ז, ה. ראה זח"א לח, ב.
וזהו ענין פרסא המפסיק: ראה המשך תער"ב ע' קע. ובהתמים חוברת ב' ע' צ.
לדבר מענינים אחרים . . ששם החכמה: בד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' עג "נראה לענ"ד . . שזה מדבר בענין הכלים דבריאה" ע"ש.
לדבר מענינים אחרים שלא מענין אצי': בד"ה שיר המעלות תרס"ד ע' קנ, מבאר שזהו דווקא בהפרסא שבין אצי' לבי"ע, אבל בהפרסא שבין הכתר לחכ' אא"ל כן ע"ש. וראה שם ע' קסט.
אור של תולדה: נסמן לעיל יב, ב.
מבין מזה דעת רבו: נזכר בסה"מ תרמ"ג ע' כג.
שחכ' דאצי' היא . . המתלבשת בבחי' הפרסא: ראה תורת שמואל תרכ"ז [הוצאת תש"ס] ע' קמח. וראה ג"כ בהמשך תער"ב פרק קלא שהכוונה כאן על בחי' כלים דאצי'. וכ"ה בסה"מ עזר"ת ע' פד ושם מוסיף "ובפרטיות רק בחי' הכלים דמל' כו' אבל לא האור, שהרי הכלים דמל' דאצי' הן שנעשין נר"ן לבי"ע כו' כמ"ש באגה"ק סי' כ, והגם שאו' שם שגם הקו המאיר בהכלים דמל' קודם הפרסא בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' כו', הנה מ"מ מאחר שזהו ע"י בקיעה אין זה כמו שהן באצי'", ע"ש. וכ"ה בד"ה מצותה משתשקע החמה תרפ"ח ע' לב.
בלקו"ת אמור לג, סע"ג מציין לכאן: "ויובן ענין זה ממ"ש במ"א בד"ה פתח אליהו שמאצילות לבי"ע הגם שהאור נמשך ע"י פרסא מ"מ נק' סדר ההשתלשלות משא"כ

מא"ס ב"ה לאצילות הוא שלא כסדר ההשתלשלות רק ע"י צמצום ומקום פנוי כי אין ערוך לך כו' חד לא בחושבן כו'".
בלקו"ת ואתחנן יב, ד, שה"ש כ, ב מציין לכאן. וראה בלקו"ת שה"ש מב, ב שמבאר ענין דילוג וענין סדר השתלשלות ומציין לכאן.
חד אריך וחד קציר: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו). ראה פלח הרמון בראשית נא, ב.
לפי ההעלאה שממטה למעלה: ביהל אור ע' 316 שמלמטה ומציין ע"ז "(ועד"ז ארז"ל מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר כו') [ברכות יא, א]. ובינוני הוא רחמנות בחי' ממוצע בין החסד שהוא שלא להבחין כלל אע"פ שאינו הגון ובין גבורות לדון אם הוא הגון, ורחמנות הוא ממוצע שמצד עצמו אינו ראוי מ"מ צריך לרחם כו' וע"ש סד"ה ארדה נא ואראה מ"ש עוד בזה" ע"ש.
ארדה נא: הנחה אחרת במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קו.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
איזה הגהות מהצ"צ בפרשיות שם. אוה"ת בראשית כרך ד תשלו, א.
לכללות המאמר ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קפג, וע' קצה. סהמ"צ להצ"צ מצות עבד עברי פא, ב. פלח הרמון בראשית מה, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לה.
ארדה נא: בראשית יח, כא.
הנה הכצעקתה הוא לשון נקבה וכן הבאה, ועשו לשון נקבה ולשון זכר: במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קו הקושיא "מה שבתחלה אמר הכצעקתה לשון נקבה ולשון יחיד ואח"כ אמר עשו ל' רבים ולשון זכר". ושם מוסיף עוד קושיא "מהו ענין הירידה הזאת האיך שייך ירידה לפניו". וראה שם בשולי העמוד מב' כת"י דשם נוסף עוד קושיא "מה טעם תלה (הידיעה הכצעקתה) הירידה בצעקתה אם ירד דוקא ויראה כו'" ע"ש בארוכה. ובאוה"ת בראשית כרך ד תשלו, א.
מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
וביאור הענין . . יש להקדים לשון השגור: מכאן ואילך ראה ד"ה השמר לך תרל"ה כרך א ע' ב ואילך.
הכצעקתה הבאה: המשך הפסוק ארדה נא.
בערב היא באה: אסתר ב, יד.
ורחל באה: בראשית כט, ט.

בדחז"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם: כמה פעמים בש"ס ואחדים מהם: עירובין יג, ב. קידושין ל, ב. לא, א. חולין סג, ב. סנהדרין עו, ב ועוד. וראה בדרך מצותיך מצות דין עבד עברי פרק ב. המשך תער"ב פרק רלא. ד"ה והנה נת"ל תרס"ג.

ולהעיר ממרז"ל בכ"מ: גלוי וידוע לפני (שבת נה, א. ועוד) — ובאם לא הי' אדה"ז מעתיק כאן הסיום "מי שאמר והי' העולם" הי' כולל גם מחז"ל אלו, וי"ל שמרמז בזה עוד דוגמא וראי' ממאמרם "שאמר והי' העולם" (ולא — "שמהווה העולם", וע"ד החילוק בין "ציוה ונבראו" ו"ברא אלקים" — תו"א מג"א צו, ג).

ועוד ענין — שאפילו בדרגת דהתהוות עולמות — ג"כ ישנו אופן ד"גלוי וידוע". לקו"ש חי"ח ע' 197. ראה ספר הערכים-חב"ד ח"ד ע' תקכז. ראה גם לקמן לו, א.

כי הנה הפילוסופים נלאו להשיג ענין ההשגחה פרטית: ראה תניא ח"ב פ"ז (פג, ב). מאמרי אדה"ז תק"ע ע' נג, ובארוכה בסה"מ תרמ"ג ע' קכד. ד"ה ויחי יעקב תרנ"ב ע' כט ואילך. שם ע' קכו.

ובאוה"ת בראשית כרך ד תתשלו, א שהקושיא שייך יותר בעיקר התהוות ריבוי התחלקות הנבראים מהאחד הפשוט. במאמרי אדה"א בראשית ע' קפד כ' שקושית החוקרים על עיקר ענין ההשגחה [ולא להשיג כמו שכתב כאן].

אין אדם נוקף אצבעו מלמטה: חולין ז, ב. זח"ג רעד, ב.

שאין ידיעתו ית': ראה לקו"ת שה"ש כא, ב.

הרי דעתו מלובשת בידיעה זו: ראה לקו"ת שה"ש כא, ב.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.

והנה כתיב שבעה אלה: בלקו"ת ראה כד, א. שמע"צ צא, ד — מציין לכאן.

כי נודע שבע"ס יש אורות וכלים: במאמרי אדה"א בראשית ע' קפד מקשר זה אלמעלה וז"ל שם: "אך באמת קושיא זו תפול גם כן על מציאות עשר ספירות דאצי' ממאצילן שהוא ג"כ בחי' התחלקות עשר מציאות פרטים . . ואיך נמצא זאת מבחי' אור א"ס הפשוט שהוא מופשט מגדר התחלקות מכל וכל" ע"ש. וראה פרשיות ע' קז. אוה"ת בראשית כרך ד תשלו, א.

כי בחי' חו"ג זהו בחי' כלי: בד"ה אין עומדין תרס"ז (בהמשך תרס"ו ע' תפא) מפרש: והיינו בז"א לפי שהאור נעשה כמהות הכלים כו', אבל בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא לפי שהכלי בטל לגמרי אל האור וה"ה כמהות האור כו' עכ"ל ע"ש.

מחנה מיכאל מקבלים מבחי' חסד כו': ראה זח"ג רלה, ב. ובכ"מ.

דף טו

וגם המלאכים המקבלים מהם: ראה ד"ה והר סיני תרנ"ג ע' רא.
מארי דעיינין: ע' אוה"ת וירא כרך ד תשלו, א. פ' עקב ע' תקצז.
דע מה למעלה ממך: אבות ב, א.
והוא ע"ד גלוי וידוע: בלקו"ת שה"ש כא, ב מציין לכאן. ראה ד"ה צהר תעשה תרע"ג.
שו"ה משוטטות — בבחי' גלוי וידוע: באוה"ת סידור ע' נ מציין לכאן.
ענין הידיעה נתבאר בארוכה בספר הערכים-חב"ד ח"ד בערך אורות דספירות "פשיטותם" ע' פד ואילך, ובמילואים שם ע' תקכו, שהכוונה כאן בתו"א דזה מה שהוא יודע הוא לא מצד שהוא רואה כבר את המעשים, כי אם שהידיעה היא מחמת עצמו, ע"ש. ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' סה ואילך.
הגה"ה: בלקו"ת שה"ש ל, ב מציין לכאן.
ועיין בפרדס שער: במאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' קז "וכמבואר בפרדס בכמה דוכתי שא"א לתרץ קושיות הפילוסופי' וכל המבוכים שנבוכו בענין ההשתלשלו' מאחה"פ אם לא ע"י חכמת הקבלה וע"כ נק' בחי' ע"ס דאצי' בזוהר בשם רזא דמהימנותא קדישא כידוע".
היוצר עין הלא יביט: תהלים צד, ט.
אך הענין כמ"ש: קטע מכאן נעתק בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לה בשינוי סדר עם הוספות וביאורים.
כי אל דעות ה': שמואל-א ב, ג. ראה אוה"ת בראשית כרך ד תשלז, א. סה"מ תרכ"ז ע' קמה ואילך. סה"מ תרכ"ט כט ואילך.
שיש ב' בחי' בדעת: זח"ג רצא, א.
שיש ב' בחי' בדעת . . מקיף וסוכ"ע: ראה לקו"ת ראה כד, א. שמע"צ צא, ד. ובכ"מ.
לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא. ראה ד"ה והר סיני תרנ"ג ע' רא "דאין פירושו שלא ראה את האון כלל דהכל גלוי וידוע לפניו, אלא שאינו מתפעל מזה וכמו שפרש"י שם שאינו מדקדק עמהם להתבונן בהאון ועמל שלהם".
וירא און ולא התבונן: איוב יא, יא. סה"מ תרנ"ג שם "והטעם מה שוירא און ולא התבונן הוא מפני שהפגם ממעשה התחתונים אינו מגיע לשם, והיינו בבחי' עצמיות אוא"ס שהוא למעלה מעלה מבחי' עולם, ולכן מה שנעשה בעולם אינו נוגע שם כלל" ע"ש.
ראה המשך תער"ב כרך ג' ע' א'שסט.
אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
טהור עינים מראות ברע: חבקוק א, יג.

שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
ומשם מקור הסליחה: סה"מ תרנ"ג שם "ואדרבה משם נמשך הסליחה כו' והיא הנותנת מפני שאין הפגם נוגע שם לכן נמשך משם להיות סליחות עוונות למלאות הפגמים כו'".
היינו בכלים דע"ס דאבי"ע: ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שסט. שמציין לכאן "מבו' [= הכוונה לכאן] דבהכלים דאצי' מגיע הפגם והוא בבחי' יודע היינו בבחי' התלבשות כו'". וראה שם ע' א'רכח.
מכרחת את הבחירה כלל: "שהרי משביעין אותו תהא צדיק" — סה"מ תרכ"ט ע' כט.
דוקא . . שע"י הכלים והעינים: שע"י הכלים והמדות שלשם מגיע הפגם ומשם נמשך השכר והעונש שזהו ע"י ירידתו והשפלתו בבחי' ד"ת בחי' ממכ"ע היינו בכלים דע"ס דאבי"ע — סה"מ תרכ"ט ע' ל.
וירא אלקים את בנ"י: שמות ב, כה.
עין ה' אל יראיו: תהלים לג, יח.
עין בעין נראה: במדבר יד, יד.
כדפי' באד"ר דף ק"ל ע"א: ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'לא.
בן פורת עלי עין: בראשית מט, כב.
ויכלכל יוסף: בראשית מז, יב.
טוב עין הוא יבורך: משלי כב, ט.
בזהר . . דמשפטים דק"ז: באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקטו מעתיק לשון הזוהר עם ביאור. ובסה"מ תרכ"ט ע' ל.
וכ"ה בזהר ויחי דרמ"א סע"א: באוה"ת נ"ך שם ע' תקיד מעתיק הלשון.
כי יש מלאכים שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממלכות: ראה בהמשך תער"ב ח"ג ע' א'תע, ואולי הכוונה לכאן, שכ' "לפמ"ש בתו"א בד"ה ארדה נא הב' נר' שהם מלאכים דאצי' וכמ"ש באגה"ק שם [סי' כ] דמחיצוניות הכלים די"ס דאצי' שהן אלקות נבראו ההיכלות כו' וגם גופות המלאכים דאצי' שהן בחי' יש כו', די"ל דעיניו משוטטים ועיניו משוטטות שהן בחי' דכורין ונוקבין מבחי' ז"א ומל' כמ"ש בד"ה ארדה נא הנ"ל הן המלאכים המתהווים מבחי' חיצוניות הכלים דזו"נ דאצי' כו'" ע"ש. וראה שם ע' א'תח מה שלפעמים נאמר משוטטים ולפעמים משוטטות ע"ש.
עמ"ש — וז"ל נ"ב: בסה"מ תרכ"ט שם: וז"ל המק"מ נ"ב.
בנות צעדה . . עלי שור: בראשית מט, כב.
הכצעקתה הבאה אלי: בראשית יח, כא.

ושפטו העדה והצילו העדה עדה שופטת ועדה מצלת: מסעי לה, כד-כה. סנהדרין פ"א משנה א.
פסילנא לי' לצורבא מרבנן: שבת קיט, א.
וכל יצר מחשבות לבו רק רע: בראשית ו, ה.
ויאמר ה' אמחה את האדם: בראשית ו, ז.
נמשך ללמד חובה: ראה לקו"ת אמור לט, א. שה"ש מז, ד. באוה"ת ענינים ע' קצז מציין לכאן.
ויאמר ה' אל לבו: בראשית ח, כא.
וירח ה' את ריח הניחוח: נח ח, כא.
ע"פ לעשות הישר בעיני ה': לקו"ת ראה כג, ד ואילך.
וז"ש במדרש ארדה נא ממדה"ר למדה"ד: ראה רמב"ן וירא יח, כ. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קצו.
ובזהר דק"ה ע"ב: בתורת חיים ר"פ וירא (צז, א): בזוהר [ח"א קה, ב] א' ע"ד המדרש הנ"ל וז"ל וכי לא הוה ידע קודב"ה דא' ארדה נא . . אלא ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא כו'.
דאיתא בת"ז: בהקדמה (פתח אליהו).

חיי שרה

דף טו

יגלה לן טעמי': ראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור רב, ג. נמצא בגוכתי"ק כ"ק אדה"א ורשום שם: יום שבת פ' תצוה [תקס"ז]. וראה ברשימת המאמרים בסה"מ תקס"ז הערה 39.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
לכללות הענינים של המאמר ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' קנ בענין האכילה דשבת. תו"ח פ' לך צו, א. ובפ' ויקהל תרלה, א ואילך (הוצאה צילום כת"י הר"ש סופר). ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתמה. אוה"ת בראשית כרך ז תתשפב, א. אוה"ת נ"ך ע' תרסד. ד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג ע' נ. סה"מ תרס"ו ע' קנד. וראה עבודת הלוי פ' ח"ש כח, א. בלקו"ת תזריע כ, ד מציין לד"ה זה.
בדרך מצותיך צ, א בשם כ"ק אדה"ז: ששמעתי מפיו הקדוש של מורינו ורבינו נ"ע בכפר פייענע בימים שלפני הסתלקותו בטבת תקע"ג על ענין האכילה בשבת.

יגלה לן טעמי: זמירות לסעודה ב' דשבת.
בסידור מתחיל: יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי כו', הנה תחילה יש להבין מה שאמר כפילא וקלישא. בזה יובן הסיום דהמאמר כאן בענין כפילא וקלישא.
ה' אחרונה דשם ב"ן: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' ח"ש ד"ה מערת המכפלה. וראה סה"מ תקס"ה ע' טז. אוה"ת ענינים ע' רצב.
דתלת שליטין אינון: זח"ב קנג, א. וראה ג"כ זח"א קלח, א. וראה לקמן מט, ב במ"מ לשם.
האכילה היא יותר עליונה: ראה ד"ה והוא עומד תרס"ג.
וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג. ראה דרך מצותיך מצות לא תבערו אש. וראה תו"ח ד"ה בעצם היום הזה פרקים י-יא. (כמצויין בהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בקונטרס עץ החיים פרק ח (ע' 33 בשולי העמוד).
אז תתענג על הוי"ה: ישעי' נח, יד.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.
שהמאכל . . בשבה"כ: ראה לקמן סה, ד. לקו"ת פ' צו יג, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' יז. מח.
לפני מלך מלך לבני"י: בראשית לו, לא.
צדיק אוכל לשובע נפשו . . ובטן רשעים תחסר: משלי יג, כה. ראה לקמן סה, ב. ראה בארוכה בסה"מ תקס"ה ע' קנ ואילך. לקו"ש חט"ז ע' 189. וראה קונטרס עץ החיים ע' כג.
חיל בלע ויקיאנו . . ומבטנו יורישנו אל: איוב כ, טו. ראה אוה"ת תולדות קנד, א. אוה"ת נ"ך כרך א ע' תרסג שקאי על הניצוץ אלקי שמוציאים מג"ק הטמאות. ראה לקמן כ, ג ובמ"מ לשם.
וכמ"ש בזהר: זח"ב פח, ב. ראה דרך מצותיך מצות לא תבערו אש.
אין בו פסולת כלל: ראה לקמן סה, סע"ב ואילך. סה"מ הנחות הר"פ ע' עד ואילך. סה"מ תקס"ח ע' לב. דרך מצותיך צ, א ואילך. צב סע"א ואילך. ד"ה והוא עומד תרס"ג. לקוטי לו"י לזח"ג ע' רג. לקו"ש חט"ז ע' 189.
פרש חגיכם: מלאכי ב, ג.
ושמחת בחגך: דברים טז, יד.
מאן דלא יהיב למסכני: ראה זח"ב פח, ב.
פי' קלישא . . ביום ההוא יהי': מובא באוה"ת בראשית כרך ז תתתא, ב.
כנודע מענין המכפלה: לקו"ת מהאריז"ל פ' ח"ש. מאו"א מ, כג. ראה אוה"ת פ' חיי שרה כרך ד תשעז, ב. שם כרך ז תתת, ב. תתתא, ב ושם אין תי' אלו.

ביום ההוא יהי': זכרי' יד, ט. ראה לקו"ת במדבר ט, ד. ובאוה"ת פ' ויצא כרך ה תתנד, א.

דף טז

להבין ענין: נאמרה בשנת תקנ"ז, ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תריז הערה 76. בכמה כת"י: שקלאוו וישלח תקנ"ז. בכת"י א': מברכין חשון תקנ"ז.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

אוה"ת בראשית כרך ד תשפה, ב. תתפה, א.

מאמר זה נזכר בלקו"ת ואתחנן ז, ב. שה"ש יח, ג. כב, ב.

באוה"ת ויחי שסו, א מציין "בתו"א פ' חיי ענין ג"ע שבו גילוי הזיו בבחי' השגת המהות, משא"כ בעולמות בי"ע הרי עולם ל' העלם" ע"ש.

לכללות מאמר זה ראה בסה"מ תרכ"ח ע' נ ואילך. סה"מ תרל"ד ע' נט. סה"מ תרמ"ג ע' כ ואילך. ד"ה לך לך תרנ"ד ע' נ ואילך. ד"ה וטהר לבנו עזר"ת ע' כו. ד"ה ואברהם זקן תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 315 ובסה"מ מלוקט ח"א ע' רפט). פלח הרמון בראשית קטו, ג.

יפה שעה אחת: אבות ד, יז.

שמהם נעשו לבושין לנשמה: ראה אגה"ק סי' כט. אוה"ת בראשית כרך ד תשפז, א. סה"מ תש"א ד"ה זכרנו לחיים ע' 153.

כמאמר הזהר ע"פ ואברהם זקן: ח"א רכד, א. וראה שם קכט, א הלשון "יומין עילאין". וראה לקמן כ, ד. מו, ג. עה, ד. עט, ב. פב, א. לקו"ת שלח לח, ד. נא, ג. יוהכ"פ סט, א. שמע"צ פז, סע"ב. שה"ש טז, ג.

דהנה ענין זיו השכינה . . השגת מהות: ראה באוה"ת פ' בראשית כרך ג תקל, א. וראה גם באוה"ת דברים כרך ו ד"ה למען תירא ע' ב'רל, שכאן משמע שאפילו בעולם הבריאה אינו מושג המהות רק המציאות כ"א בג"ע מושג המהות, שלכאורה זה סותר למ"ש בלקו"ת פ' ואתחנן י, ב אופן התהוות בי"ע מבחי' מל'.

נזכר באוה"ת זכור ע' א'תשע.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

התפשטות חיות . . אינו מושג ונראה: "ע' בלקו"ת ד"ה ע"כ יאמרו המושלים אשר הנשמה אינו נראה" — הג"ה בתו"א על הגיליון.

והנה התפעלות החיות באברים: "ע' לקו"ת ד"ה ונקדשתי סעי' א פי' תיבת התפעלות" הג"ה בגיליון תו"א.

כדור השמים: בבוך תקצ"ה: כדור השמש.

מ"מ החיות עצמו אינו בגדר מקום וגבול: "ע' בתחלת ביאור שוש אשיש בלקו"ת" הג"ה בגיליון התו"א.

מכה"כ: ישעי' ו, ג.

שהוא רק זיו והתפשטות הארה בלבד: "הנמשכת מאוא"ס ומתלבשת תוך כל העולמות להוותם ולהחיותם מאין ליש" — ד"ה עטרת תפארת תרמ"ז ע' לה.

מענין זיו השכינה — בלקו"ת האזינו עח, א מציין לכאן.

את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד. "ואני הוא בחי' א"ס עצומ"ה שאינו נתפס בתוך מדה וגבול" — סה"מ תרמ"ז ע' לה.

שו"ה והענין — כנ"ל: "כנזכר לקמן" — הג"ה בגיליון התו"א.

במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ת"ש ע' 40. תש"ד ע' 210 בדיוק גי' זו. ראה לקמן לא, ד. ס, א.

שלגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ג.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

אבל ענין עוה"ב . . בבחי' גילוי: ראה באוה"ת פ' ויצא כרך ד תשפח, א.

ועתה צ"ל: קטע מכאן בסה"מ תרל"ד ע' נט.

איך תוכל הנשמה . . להשיג מהות ועצמות אלקות: ראה בסה"מ תרכ"ח ע' נד. סה"מ תרל"ד ע' נט.

כו' וא"כ איך תוכל להשיג מהות ועצמות אלקות: "בכ"י מצאתי כו' לכן תוכל להיות בבחי' שכר ועונש שתוכל לעשות היפך הרצון כמ"ש נפש כי תחטא, וע' בלקו"ת ביאור שבתותי אות ב' וא"כ". הג"ה בגיליון תו"א מחסיד.

ויבא משה בתוך הענן: שמות כד, יח. לקמן לג, א. בלקו"ת ויקרא ז, א. שמע"צ פז, ב. שה"ש מט, א מציין לכאן.

ראה אגה"ק סי' כט.

לחם אבירים . . כמו המלאכים: תהלים עח, כה. עפמ"ש בס' התמונה הובא בילקוט ראובני בשלח טז, ד. עמק המלך עד, ג. ראה יומא עו, א (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"א ע' 154). בלקו"ש ח"ד ע' 1037 שוה"ג להערה 19 כ' וז"ל: במ"ש בדא"ח במקום א' שמשה רבינו ע"ה הי' ניזון ממזון רוחני, ובמקום שני מלחם אבירים לא ניזון, ה"ה מותיב לה והוא מפרק לה במכתבו, שבכל אחד מהנ"ל מבאר דיעה אחת אשר בש"ס (יומא עה, ב). ויותר נכון (כי בש"ס משמע דלרע"ק אכל איש — קאי על כל בנ"י) עפ"י הדיעה אשר בשמו"ר פמ"ז ה, ז שאלו ואלו דא"ח. ועואפ"ל לתווך בין הדעות —

שנפק"מ במשה עצמו בין כשלומד מן הקב"ה או כששונה לעצמו, שאז הוא במדרי' מלאך, ודו"ק בתו"א ולקו"ת עכ"ל.

ראה לקמן עד, א. פט, א. קיג, ג. וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 19 ובהערה *36.

עוסק בתורה ובמצות נעשה לנשמתו לבושים: ראה בד"ה ואברהם זקן תשל"ז (נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' נה) הערה 27 שכ"ה גם בתו"א פ' משפטים עט, סע"ג. ובכ"מ. שבדרך כלל תורה ומצות הם בחי' לבושים אבל בפרטיות רק המצות הם לבושים ("ימים"), משא"כ התורה הו"ע "זקן" ע"ש.

לקמן לג, א. מציין לכאן. וראה לקו"ת שלח לח, ד.

ואורייתא וקוב"ה כולא חד: נסמן לקמן נז, ג.

אורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. וראה שם קכא, ב.

הקב"ה יושב ושונה כנגדו: ראה תדב"א רבה רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלה.

ה' צלך: תהלים קכא, ה.

אני ה' אלקיכם: במדבר טו, מא.

ואפי' רשע גמור הוא ממשיך בנפשו האלקית: "ראה פרדס שער הנשמות סוף פרק יא" הג"ה בגיליון תו"א.

ולרשע אמר אלקים: תהלים נ, טז.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג.

נעוץ סופן בתחלתן: ס"י פ"א מ"ז. וראה לעיל א, ב ובמ"מ לשם.

ארץ נבראת תחלה: חגיגה יב, א.

לשון אדמו"ר נ"ע בעצמו: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. בלקו"ש חכ"א ע' 429 העיר בענין שינוי סגנון ותוכן כאן לסגנון התניא.

לקמן במפתח ענינים לכ"ק אדמו"ר זי"ע ערך "לבוש" — ע"י תומ"צ, תפלה, ענינם ע"פ קבלה". באג"ק לכ"ק אדמו"ר זי"ע כרך ב ע' קב מציין שמאמר זה תוכנו "קבלה".

להבין מה שנתבאר כאן — ראה מאמר כ"ק הצ"צ נדפס לקמן קלט, ג.

פ' ויחי: זח"א רכד, א.

הנק' חשמל: ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'ר.

וכמו הלחם . . בכוונות עיוה"כ: ראה אוה"ת פ' מטות בתחלתו.

כמ"ש בזוהר פקודי: ראה אוה"ת במדבר ע' צא ע"ש.

בזוהר ויחי: ראה לקמן קלט, ג.

גע"ה הוא מבריאה: בלקו"ת שה"ש ד"ה כי כאשר השמים מח, ד מציין לכאן. ראה אוה"ת תצוה ע' א'תשסט ובכרך ז ע' ב'תשעב. אוה"ת דברים כרך ו בד"ה למען תירא.

והנה גע"ע הוא מבריאה . . ושרשן ממו"ס דא"א: מובא באוה"ת פ' חקת ע' תשפג ושם מציין לקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח.
יפה שעה אחת: אבות ד, יז.
ובחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.
אשר שלט האדם באדם: קהלת ח, ט.
ובגלגולים פ"ב: ראה לקו"ת במדבר ב, ב שכ"ה גם בהרמ"ז ר"פ משפטים. (בלקו"ת שם מציין לפרק עשרים).

דף יז

וציצי' קטן הוא בחי' עבור של חיצוניות: ביאור הע"ח ראה בלקו"ש חל"ג ע' 96 הערה 16.
ויצא יצחק לשוח בשדה: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
בלקו"ת פ' ראה לב, ד מציין לד"ה זה בענין עיר ושדה.
מ"ש בפע"ח דאיך אפשר: שער יז שער הנהגת הלימוד.
תניא פ"מ בהגה"ה [נו, א]. וראה לקמן סט, ב. לקו"ת ויקרא ה, ד.
בכמה מאמרי דא"ח מובא זה בשם ספר ע"ח. ראה ד"ה מזמור לתודה לאדה"א בסה"מ נ"ך ע' קלט. ובכ"מ.
ויצא יצחק לשוח בשדה: בראשית כד, סג.
ובריית' פי' המשנה: בבוך 2061: "ובריית' הוא פי' של המשנה".
בענין ברייתות ראה בארוכה באוה"ת פ' שמות ע' יב ואילך. לקו"ת שה"ש מד, ב ושם מציין לכאן.
שהברייתא — דהנה התורה: בכת"י הנ"ל: וראי' לזה דהנה התורה.
זה אומר אני מצאתי: ב"מ ב, א.
וכמשל השפופרת . . האדם וחי: בבוך אדה"ז יבל אבי יושב ה, ב הקטע בשינוים: "כמו שפופרת של קנה מה שמניחים בתוכו ראשון יוצא אחרון וכמו האדם שהוא סוף לכל הנבראים שהוא נברא בששת ימי בראשית ומ"מ הוא במעלה על כולם וכל הנבראים כולם הם לצורך האדם שמאכלו ומלבושים ושארי הדברים הכל הוא מחמת הטעם יתיר במעלה הנ"ל, וזהו ג"כ מה שכתוב בגמרא יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב כי עוה"ב הוא מחמת הצדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה והוא רק בחי' אחוריים כמ"ש וראית את אחורי כו' כי מה שמשיגים אלקות ויש

לו תענוג בזה הוא בחי' אחוריים אבל (כו' הוא המעשה) בחי' פנים דהיינו מה שהוא לפני אחוריים לא יראו שא"א להשיג וכמ"ש כי לא יראני האדם וחי". עכ"ל שם.

יפה שעה אחת: אבות ד, יז.

"ע' ד"ה ובבואה לפני המלך ס"ג ע"ש (ממורי נ"ע)" הג"ה בגיליון תו"א.

צדיקים יושבים: ברכות יז, א.

וראית את אחורי: שמות לג, כג.

תכלת דומה לים: מנחות מג, ב. זח"א קכא, א.

בכת"י הנ"ל נוסף "וים לרקיע ורקיע לכה"כ".

למען ידעו דורותיכם: ויקרא כג, מג.

בכת"י ליתא הפסוק. ושם: "וכן בסוכה למעלה מעשרים כו' לפי שהוא דומה לעננ הכבוד".

עד כ' אמה: סוכה ב, א.

סוכת גנב"ך ורקב"ש: סוכה ח, ב.

טעמי המצות לא נתגלו: ראה סנהדרין כא, ב.

ר"ש דריש טעמי דקראי: יומא מב, ב. יבמות כג, א.

משנה נק' עיר ובריתא בחי' שדה: ראה אוה"ת פ' שמות ע' טו: "כמארז"ל בתמורה דט"ז ע"פ קרית ספר ביהושע סי' טו דהיינו הלכות התורה ע"ש בפרש"י בד"ה וילכדה כו'". ע' אוה"ת תולדות קמג, א ואילך.

ובריתא בחי' שדה לשון בר חוץ לעיר: ראה מאו"א ב, נג בר הוא היסוד כשהוא בגלות לבר מאתרי' והמל' נק' אז ברייתא. וראה באוה"ת שמות ע' כ.

כי התנאים מבלי עולם שמורים מתוך המשנה: סוטה כב, א. בבוך אדה"ז יבל אבי יושב הנ"ל ובבוך 2217: כי התנאים שעוסקין במשנה מבלי עולם הן שמורים הלכה מתוך משנתן.

ושח רום אנשים: ישעי' ב, יא.

ע"פ תבנה ותכונן: לקו"ת חקת סו, א [בלקו"ת שם מציין לכאן]. ובאוה"ת חקת ע' תתפז ואילך.

במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי: איכה ג, ו. סנהדרין כד, א. ראה לקו"ת ויקרא ה, ד. וראה באוה"ת ואתחנן ע' עה שמציין לשל"ה שהקשה הלא התורה היא עינינו ואיך נ ק' מחשכים, ע"ש.

ראה גם לקו"ת שה"ש מב, ד. מאמרי אדה"ז — ענינים ע' ע. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תס. סה"מ מלוקט ח"ג ע' מה-ו. וש"נ.

לעת ערב יהי' אור: זכרי' יד, ז.
ע"פ והמשכיליים יזהירו: אגה"ק סי' כו.
אם אין יראה אין חכמה: אבות ג, יז.
וע' בזהר בראשית דכ"א סע"א: "תנינא נהירו דאזיל לאתחשכא לעת פנות ערב רזא דצלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב אסתכלותא דערב חשוכן כלהו לגביה בהאי פנות ערב". ע"כ.
האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. נסמן לעיל ז, א.
ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
ע"פ קול דודי: לקמן נא, ג.
וע"פ ששים המה מלכות: לקו"ת שה"ש מא, ב. ושם מציין לכאן.

תולדות

דף יז

אלה תולדות יצחק: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקטז בהתחלה "שמאלו תחת לראשי". (והוא משנת תקס"ט). ובבוך 1118 קנח, א מציין "שבת תנאים עם הרב מטשערנובל (חורף תקס"ט)".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת בראשית כרך ד תתד, ב. תתיג, א. תתיח, ב. קיצורים להנחת אדה"א בסה"מ תקס"ח ע' תקטז. ראה גם ד"ה אלה תולדות תרמ"א דשם מבאר עבודת א"א מלמעלמ"ט, ועבודת יצחק מלמטה למעלה. פלח הרמון בראשית עו, א. חלק מהמאמר מובא באוה"ת פ' ואתחנן כרך ו ע' ב'רסג עם הגהות.
המאמר נזכר בלקו"ת שלח נ, ד. פינחס עח, א. ראה כז, ד. ר"ה סג, א. וזאת הברכה צו, ג.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
יצחק ממטה למעלה . . אברהם מלמעלה למטה: ראה תו"ח ריש פרשתנו. אוה"ת כרך ד תתד, ב ואילך. ד"ה ואלה תולדות תרע"ח ע' עג. ד"ה אריב"ל חצר"ת פ"ז (סה"מ קונטרסים ח"ב). לקו"ש חט"ו ע' 194.
מדת אברהם הוא הכנסת אורחים כו' ויצחק היה חופר בארות: באוה"ת תתח, א: שהוא בחי' גילוי ממטה למעלה מהעלם לגילוי, כמשל הבור אשר המים שם בהעלם וע"י החפירה נגלו המים, ע"ש וכ"ה לקמן יז, ג.
בפלח הרמון מבאר שעיקר עבודת אברהם אבינו וכוונתו בהמשכת והתגלות אלקות

למטה הי' ע"י הכנסת אורחים, ועבודת יצחק בחפירת בארות שאף מן הסתם גם הוא הכניס אורחים, ע"ש.

ואהבת . . הוי' אחד: דברים ו, ה. ד.

לא שייך בזה לשון צווי לאהוב: באוה"ת תתיג, א מציין לעיין בתו"א פו, ג. ובאוה"ת ואתחנן כרך ו ע' א'רסג מוסיף גם ללקו"ת ד"ה שמע ישראל: "ובמ"א נת' שזהו ע"י כי חביבין הנשמות שנקראים בנים למקום, וא"כ יש אהבה טבעית כאהבת הבן אל האב".

אך הוא: כ"ה גם באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רסג שנדפס מגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ, אבל באוה"ת תולדות תתיג, א ובהגהות הרה"ח ר' אשר: אך הענין הוא.

שבתחלה כתיב ה' אחד: באוה"ת ואתחנן שם: "(נ' שצ"ל שבתחילה כתיב ה' אלקינו ה' אחד, וצ"ל מה ענין כפל שמות הוי' וענין אלקינו)".

ובהתבוננות ענין אחד איך שאין ערוך אליו כלל כו': באוה"ת ואתחנן שם "(ר"ל פי' אחד ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן, וכן פי' בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת)".

הוי' אלקינו ואלקי אבותינו: באוה"ת ואתחנן שם מקדים לזה "והנה בברכת אבות בשמו"ע אומרים". בד"ה ואלה תולדות תשי"ח הקשה הרי אלקינו הוא אלקי כל ישראל, וא"כ הרי מצד סדר הדורות הול"ל תחלה אלקי אבותינו ואח"כ אלקינו. ומפרש אלקינו הו"ע הצמצום, דע"י הצמצום נמשך אח"כ ע"י הוא"ו דואלקי שיהי' בחי' אבותינו התהוות המוחין, ואומר על זה אלקינו אלקה שלנו, והיינו דזה שנעשה הצמצום בשביל המשכת החכמה הנה הגורם את הצמצום הם ישראל דבשביל ישראל נעשה כל ענין הצמצום וההמשכה, ע"ש בארוכה.

אנת חכים . . אנת הוא חד: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

אין ערוך כלל: באוה"ת ואתחנן שם נוסף: "(ר"ל פי' אחד ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן, וכן פי' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת)".

כיתרון האור מן החשך: קהלת ב, יג. וראה באוה"ת תולדות כרך ד תתז, ב שמביא הפסוק כי עין בעין.

שיהא שם שמים: יומא פו, א. עי' לקמן פב, ב.

מעשה אברהם . . אמר להו דעו: סוטה י, א. ב"ר פ' מ"ט. נתבאר בארוכה בד"ה ויטע אשל תש"א ע' 13 ואילך.

בחי' אברהם המשכה מלמעלה למטה: ראה לקו"ש חט"ו ע' 119.

ויצחק . . ממטה למעלה: ראה יהל אור ע' קיא.

ויסתמום פלשתים . . שמות כשמת אשר קרא להן אביו: בראשית כו, יח.

לא נפסק עוד נביעתם: והכוונה ב"נביעתם" היא — לנביעת מי החסדים דאברהם כמפורש בתו"ח פ"ז — לקו"ש חט"ו ע' 120 הערה 21.
בלקו"ת ואתחנן ה, א מציין לכאן.
לפי שע"י . . מלא בוי"ו: בכת"י 260 ליתא.
ויש לחיצונים יניקה מהם: ראה גם לקו"ת ואתחנן ה, א.
ע"פ ששת ימים תאכל מצות: ראה לקו"ת פ' צו יג, ב.
ולע"ל . . כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז. ראה שבת פט, ב.
גמירי משמיא מיהב יהבי: תענית כה, א.
בחי' יצחק צחוק ותענוג: לקו"ת שה"ש כז, ד. נ, ב.
קח נא את בנך: בראשית כב, ב. קטע מכאן נעתק בלקו"ת פ' ראה כח, רע"א.
כי ידוע הטבע לאהוב ההיפוך: ראה אוה"ת נח ס, א. ובכרך ז לד"ה חכלילי סעי' ב מביא קטע מכאן.
מים קרים על נפש עיפה: משלי כה, כה.
הושיט הקב"ה אצבעו: סנהדרין לח, ב. ראה לקו"ת אמור לו, א.
ויעקוד אותו על המזבח: בראשית כב, ט.
ופחד יצחק הי' לי: בראשית לא, מב.
יעקב הי' בחור שבאבות: ב"ר עו, א. זח"א קיט, ב. קסג, ב. קעא, ב. רז, א. זח"ב כג, א. ראה זח"ג צט, ב: יצחק תושבחתי' דאבהן. ע"ח שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב. לקו"ת להאריז"ל תולדות כז, כה. לקו"ש ח"ג ע' 832 הערה 11.
מבריח מן הקצה: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
לבא בנקרת הצורים: ישעי' ב, כא.
אשה מזרעת תחלה: ברכות ס, א. נדה לא, א. בהמשך תער"ב כרך ג ע' א'שסג מציין לכאן.
מים רבים: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ט ע' א. (באחד מהכת"י נרשם "תורה הנאמרה שבת שלפני פורים על חתונת נכדו תקסט"ת". ובאוה"ת יתרו ע' תתיד מצויין "עיין בהביאור ע"פ מים רבים לא יוכלו כו' (דחתונת ב"ד ר' בער)".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה זה ש"פ תולדות תשי"ז לכ"ק אדמו"ר זי"ע (נדפס בסה"מ מלוקט ח"א).

מים רבים: שה"ש ח, ז.
והנה הנהרות נמשכים מן המעיינות: ההפרש בין נהר למעיינות — ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תנה.
השולח מעינים: תהלים קד, י.
הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א.
חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
ומעין יצא מבית ה': יואל ד, יח.
ותרד העינה: בראשית כד, טז. ובהבא להלן ראה בארוכה תו"ח חיי שרה קכז, ג ואילך. וראה לקו"ת ברכה צו, ג. אוה"ת נ"ך ע' יח.
ותמלא כדה הם כ"ד ספרין דאורייתא: ראה ת"ז תי' כא (מו, ב). אוה"ת בראשית מח, א.
מבחי' המעיין בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא: ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תתקצח.
לויתן זה יצרת: תהלים קד, כו.
יצחק הוא לשון עתיד: "כי היו"ד משמש על להבא" סה"מ תקס"ט ע' ב. ראה שיחת מוצאי ש"פ חיי שרה ה'תשל"ח סמ"א (בקונטרסים חורף ה'תשל"ח ע' 95).
כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב. ראה שער היחוה"א פ"ד ואילך.
כמ"ש במ"א ע"פ והבדילה הפרכת: לעיל יב, ג.
להיות עובד אלקים דהיינו לעבוד ולתקן: באוה"ת בלק ע' א'כ מציין לכאן.
ק"ך צירופי אלקים: ע"ח שערי הזיווגים שט"ו פ"ו. שער השמות שמ"ד פ"א.
ברא אלקים לעשות . . לתקן: ראה פירש"י לב"ר פ' יא, ו.
ההסתר הנמשך משם אלקים והוא ע"י בטול היש לאין: ראה לקמן נד, ב. לקו"ת אמור לז, א. פנחס עז, ג. שה"ש סז, ב. אוה"ת בא ע' רנה ובכ"מ.

דף יח

שהוא מדבר חדש: ראה לקו"ת במדבר כ, א.
וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא.
ותחדש פני אדמה: תהלים קד, ל.
ישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא.
והנה יצחק מצחק: בראשית כו, כ.
הנשמה עצמה א"צ תיקון: תניא פל"ז (מע"ח שער כו).

רבקות של שלש שלש בקר: עירובין יז, ב. ראה אוה"ת פ' קרח ע' תשטו.
בלקו"ת שה"ש יג, א, לז, ד מציין לכאן.
האבות הן הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.
חוברות אשה אל אחותה: יחזקאל א, ט.
(**שהוא בחי' בירור דשם ב"ן . . התכללות כו**'): ראה הג"ה זו בסה"מ תקס"ט ע' צ.
הנה אנכי נצב על עין המים: בראשית כד, מג.
ע"פ וספרתם לכם: ראה לקו"ת פ' במדבר ד"ה זה.
וע"פ זכור את יום השבת: אולי הכוונה ללקמן עא, ב.
כלום יצה"ר יש ביניהם: ראה שבת פט, רע"א.
היושבת בגנים חברים: שה"ש ח, יג.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. לקמן לט, ב. מד, ד. צז, א. קו, ד. ראה לקו"ת בהעלותך ל, ג. נצבים נ, ב ואילך. יו"כ סט, ב ואילך.
אם רץ לבך: ת"ז בהקדמה. ספר יצירה פ"א — שוב למקום.
דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברי' דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
בעבר הנהר ישבו אבותיכם: יהושע ב, כד. ראה לקו"ת בחקותי מה, א פי' בעבר הנהר.
אם כסף תלוה: שמות כב, כד.
ואם יהיה היובל: במדבר לו, ד.
איש זה הקב"ה: ילקוט פ' בא רמז קצא. וראה בסה"מ תרכ"ט ע' נא.
ראה לקו"ת פ' ראה לא, ד שמציין לכאן.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
מצוך לשון צוותא וחיבור: ראה לקו"ת בחקותי מה, ג. חוקת נז, ד. ואתחנן ח, ג. ובהנסמן בד"ה וקבל היהודים תשי"א הערה 55 (סה"מ מלוקט ח"ג ע' עב).
באשרי כי אשרוני: בראשית ל, יג.
היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. וברש"י שם.
חייב אדם לברך: מנחות מג, ב. ראה בהנסמן לקמן כ, א.
בזוהר ר"פ חיי שרה: "מאה שנה כללא דכלא כחדא ברזא דמאה ברכאן בכל יומא". ע"כ. ראה לקו"ת פ' צו י, א.
יפה שעה אחת: אבות ד, יז.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
בס"י שני אבנים: פ"ד מט"ו. ראה לקמן כא, א.
נק' ת"ח בנאים: שבת קיד, א.

חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
ובתבונה יתכונן: משלי כד, ג.
ולתבונתו אין חקר: ראה ישעי' מ, כח.
ובדעת חדרים ימלאון: ע"פ משלי כד, ד. וראה בד"ה מים רבים תשי"ז.
אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.
והאדם ידע: בראשית ד, א.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
מ"ש בספר הבהיר: סי' קצו. ראה גם לקו"ת שלח נא, א. ושם: נ"א במעין החכמה. וכ"ה באוה"ת שבועות ע' קצא. נ"ך כרך ב' ע' תתקיד.
עתיד הקב"ה להנחיל . . ש"י עולמות: סוף עוקצין.
אם יתן איש: שה"ש ח, ז.
וכמ"ש אאלפך חכמה אאלפך בינה: איוב לג, לג. שבת קד, א.
קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.
ל' ביזה ושלל: מובא ביהל אור ע' ע.
עין לא ראתה: ישעי' סד, ג.
יראת ה' היא אוצרו: ישעי' לג, ו.
בשמחה ובטוב לבב: דברים כח, מז.
שיננא חטוף ואכול: עירובין נד, א. ראה אור התורה בראשית כד, ב.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
פי פערתי ואשאפה: תהלים קיט, קלא.
עמא פזיזא: שבת פח, א.
כמ"ש בזוהר: ח"ג רנו, א: "מאי בוז יוצא תניינא ויומא שתיתאה ויומא שביעאה דסוכות בהן הוון מנסכים מים ויין". ע"כ.
כמארז"ל נאמר בשני ונסכיהם כו': במדבר כט, יט. תענית ב, ב.
ושאבתם מים בששון: ישעי' יב, ג.
נשאו נהרות קולם: תהלים צג, ג. וראה יהל אור ע"פ זה ע' שמ.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
השולח מים בנחלים: תהלים קד, י.
מר דרור: שמות ל, כג.
על איל קמצא דכן: פסחים טז, א.
ואת דכא ושפל רוח: ישעי' נז, טו.

וכמ"ש במ"א ע"פ ונשב בגיא: ראה אוה"ת ואתחנן ע' קמד.
אי זה בית: ישעי' סו, א.
מקולות מים רבים: תהלים צג, ד.
ועמ"ש ע"פ וכל העם רואים את הקולות: לקמן עג, ג ואילך.
עדותיך נאמנו מאד: תהלים צג, ה.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
ובדעת חדרים ימלאו: שם כד, ד.
כמארז"ל על אלף השביעי יום שכולו ארוך: ראה קידושין לט, ב. סוף מס' תמיד. וראה ג"כ אוה"ת תצא ע' תתקנז.
ארך אפים: תהלים קמה, ח.
ע"פ ועתה יגדל: לקו"ת שלח לט, ב.
כסא דמלכא משיחא: יומא עו, א. נתבאר בארוכה בד"ה ואת גביעי גביע הכסף לאדה"א נדפס במאמרי אדה"א בראשית ע' רעט, ובאוה"ת בראשית כרך ב שמ, ב ואילך.

דף יט

ביאור על הנ"ל: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ט ע' יג. עוד הנחה שם ע' לג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ביאור זה נזכר בסה"מ תרס"ט ע' קסח בענין ד"ע הממשיך מבחי' הכתר.
אם כסף תלוה: שמות כב, כד.
ואם יהי' היובל: ראה במדבר לו, ד.
ובדעת חדרים ימלאון: ע"פ משלי כד, ד.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
סדר השתלשלות די"ס: בהבא לקמן ראה ביאוה"ז להצ"צ ע' ערה ואילך. לקו"ת ואתחנן ה, א ואילך. סה"מ תקס"ח ע' קפד ואילך. ובד"ה כי תבאו אל הארץ תרס"ו ע' רכד, ובד"ה אם בחקתי תלכו תרס"ז (בהמשך תרס"ו) ע' תלז.
מבשרי אחזה: איוב יט, כו.
חכמה כח מ"ה: ת"ז בהקדמה. ראה תניא פ"ג ופי"ח ובליקוט פירושים שם.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
ב' בחי' דעת: ראה לקו"ת פ' מטות פז, ג. שמע"צ פג, א. שה"ש ל, ג. אוה"ת שופטים ע' תתמט. ד"ה אם בחקתי תלכו רס"ז (בהמשך תרס"ו). בלקו"ת בלק סט, ג מציין לענין הדעת כמו שמבאר כאן. וראה שם שכ"ק הצ"צ מציין לעוד מקומות בדא"ח, שם עא, ג. ואתחנן ו, א. ר"ה נז, ד.

הנה נודע שיש ב' בחי' במדות: מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רעח.
וכמ"ש בר"מ: זח"ג רצב, א. ראה לקמן עג א. לקו"ת ס"פ שמיני יט, ב. חקת נח, ב. שה"ש מו, ד. הנחת הר"פ ע' לג. ביאוה"ז לאדה"א נד, ב. ובכ"מ.
וצריך להבין בחי' דעת מהו משמש: בלקו"ת פ' מטות פו, ד, פז, ד מציין לכאן.
אברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.
מעשה דר' יוסי בן קיסמא: ע"ז יח, א. ראה לקו"ת ראה כב, ב. סה"ש תש"נ ע' 705. סה"ש תנש"א ע' 159 הערה 47. סה"מ מלוקט כרך ד ע' קעא.
יש ב' מיני מדות: מובא בלקו"ת אמור לט, ב.
ולמעלה הוא בחי' מדות שבכתר חו"ג דא"א: ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשצו. מובא גם בלקו"ת אמור לז, ב.
דעת העליון הכולל חו"ג: ראה סה"מ תרנ"ז ע' ריט.
בענין ב' בחי' דעת — ראה בלקוטי ביאורים להרה"ק ר' הלל לשער היחוד מכ"ק אדה"א הוצאת תשנ"ה קנ, א שמציין לכאן.
רבקה . . של שלש: עירובין יז, ב.
בלמעלה מהשכל אין שייך התחלקות: לקמן צח, א מציין לכאן.
ההפרש בין עולם העקודים לעולם הנקודים: ראה אוה"ת פ' ויקהל ע' ב'צה. ב' צט.
ועמ"ש בפי' ויוציאנו ה' אלקינו: סידור רצג, ג ואילך.
תר"ך עמודי אור: פרדס שער ח' פ"ג. ראה אגה"ק סכ"ט. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 165.
דעת העליון שממשיך גילוי בחי' הכתר: ראה לקו"ת שה"ש לז, ד בסופו. ולהעיר מאור התורה פ' ראה ע' תרמא, וראה בד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 45.
ועמ"ש בדרוש השופר: ראה לקו"ת ראה כח, ב.
שהכתר הוא ממוצע: ראה ע"ח שער מ"א פ"ג. ראה לעיל יד, א. לקמן קט, ב.
בלקו"ת פ' שמות: להאריז"ל. וראה הלשון באוה"ת פ' ויקהל כרך ז ע' ב'תשצא. ובאוה"ת נ"ך ח"א ע' כח.
דעת הכולל תרין עטרין: ראה לקו"ת פ' פקודי ה, א.

דף כ

ועמ"ש בפ' ראה אנכי נותן: אולי הכוונה לסה"מ תקס"ח ע' שעב ואילך. ונמצא עם הגהות וכו' באוה"ת פ' ראה ע' תרמח ואילך, דשם מבואר בענין כתר שהוא ממוצע.
דחייב אדם לברך מאה ברכות: מנחות מג, ב. וראה שו"ע אדה"ז סי' מו.
ראה במאמרי אדה"ז — נביאים ע' צו הטעם לק' ברכות דוקא שזה כנגד ע"ס וכל אחד

כלול מעשר ספירות.
בלקו"ת מסעי צו ג, עקב טז, ב מציין לכאן.
א"ת מה אלא מאה: מנחות שם בתוס' ד"ה שואל. וע' במד"ר ס"פ קרח (ראה הלשון באוה"ת נ"ך ע' נ). זח"ב קכז, א. ובזח"ג קעט, א.
מה היינו בחי' מל': זח"ב תרומה קכז, א.
וצריך להמשיך מבחי' סוכ"ע בממכ"ע: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' נ.
והוא ע"י הכתר שהוא הממוצע: ראה אוה"ת שמות ע' פב. ושם ציין הצ"צ ללקו"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה פ"ג.
נסמן לקמן כב, ד.
ונאם הגבר הוקם ע"ל: שמואל-ב כג, א.
שהיו מתים ק' אנשים בכל יום: במדבר רבה פ' יח, כא. תנחומא ס"פ קרח.
שע"י המאה ברכות פסקו מלמות: ע' אוה"ת פ' עקב ע' תקפח. תקצד.
ויחפרו עבדי יצחק: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ויחפרו עבדי יצחק בנחל: בראשית כו, יט.
באר חפרוה שרים: במדבר כא, יח.
איתא בנמרא ע"פ והנהר הרביעי: בכורות נה, ב. ראה לקו"ת פ' צו יז, א. ובמאמרי אדה"א בס' נר מצוה ותו"א פג, ב.
מסולמא דפרת: וכ"ה בלקו"ת פ' חקת סב, ב. אבל הגי' בש"ס ווילנא: סולמי דפרת (וכ"ה באוה"ת פ' חקת ע' תתס). ורש"י פי' "מקלחין תחת הקרקע ועולין בהרים כמו סולם". ובשיטה מקובצת שם גורס ברש"י "דפרת מראש פרת מקלחין".
ולכאורה תמוה מפני מה יקרא . . שעיקר נביעתו הוא מנהר פרת: ראה בסה"מ תרס"א ע' רטו ב' דיעות איך המים באים לנהרות.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
ג"ן סדרי דאורייתא: זח"א (מהנ"ע) קד, ב. וראה נצו"א לזח"ב רו, ב. לקו"ש חי"ט ע' 298 ובהערה 3 שם.
כי יעקב חבל נחלתו: דברים לב, ט.
לעשותם כי ענין המצות — אך: בבוך 1064 קח, א נוסף: כי ענין המצות מעשיות הוא שהם למעלה מעלה פנימיותם ושרשם למה רומזים: אך שנתלבשו.
למעלה מעלה בפנימיותם: ע' לקמן פ' בשלח סד, ג. שענין המצות בעצם הוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת, וע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שה שמציין לכאן בענין מצות אין צריכים כוונה.

שו"ה כו' — **ומ"מ רומזים** . . **שבשרש**': בכת"י 1064 ליתא.
כמו מצות ציצית: לקו"ת פ' חקת סד, א מציין לכאן בענין המצות מעשיות ברעותא דליבא.
ועיקר הכוונה . . **איך שהוא מאד רחוק**: מובא בהמשך תער"ב ח"ב ע' א'יג.
ויכוון במצוה . . **שנובעת מנהר הנ"ל**: ראה אוה"ת פ' ויצא כרך א רג, ב: הרי מובן שמה שהמצוה נק' באר מ"ח זהו דוקא לפי שעברו דרך עובי עפר הקרקע דהיינו גשמיות עסקי גופו כל היום במו"מ כשמ"מ אח"כ בכח זה עושה המצוה נעשה בחי' באר מ"ח. עכ"ל.
כשהי' לו בתחלה . . **בחי' נהר יוצא מעדן**: בהמשך תער"ב ח"ב ע' א'יג מציין ע"ז: י"ל שזהו טפת מ"ד המברר כו'.
וזהו שהי' האריז"ל: ראה שעהמ"צ (להאריז"ל) בתחלתו. וראה תניא פכ"ו. לא.
ולכך זכה לרוה"ק: השייכות לרוה"ק — ראה ירושלמי סוכה רפ"ה וע' בלקו"א להה"מ ד"ה וסוכה תהי'. לקו"ש ח"ט ע' 252. לקו"ש חכ"ד ע' 639. ועוד. נסמן בארוכה במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א'רפ.
נפש שבעה: משלי כז, ז.
ראה ריח בני: ב' נוסחאות אחרות בסה"מ תקס"ה ע' יז.
הנחה אחרת מהמאמר עם הגהות באוה"ת כרך ד תתכט, ב. כרך ז תתתיט, א.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
מאמר זה נזכר באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'תסז.
ד"ה זה בסה"מ תרל"ט ח"א ע' כו מיוסד על מאמר זה. וראה במ"מ לשם.
ראה עבודת הלוי לא, ב.
ראה ריח בני: בראשית כז, כז.
כי ציד בפיו: בראשית כה, כח.
איך מעשרין את התבן: בלקו"ש חכ"ה ע' 121 מבאר הטעם שרימה ליצחק במצות מעשר דוקא ע"ש.
הקל קול יעקב: בראשית כז, כב.
כי הקרה ה' אלקיך: בראשית כז, כ.
אין ש"ש שגור בפיו: ראה ב"ר פס"ה. פרש"י פרשתנו כז, כא.
בד"ה ויתן לך תשכ"ח נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' סד הערה 14 וז"ל: "בב"ר פרשתנו (פס"ה, יט) "שאין עשו מזכיר שמו של הקב"ה". ולכאורה צ"ל שכ"ה גם הכוונה בפירוש רש"י שם. כי באם נאמר שכוונת רש"י היא רק "שאין ש"ש שגור בפיו" (אבל לפעמים הוא מזכירו) — זה שאמר (פעם אחת) "כי הקרה ה' אלקיך" (פרשתינו שם, כ) לא היה

מטיל ספק אצל יצחק אם זה עשו. ולהעיר שבד"ה ויתן לך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' סה) מביא מפרש"י "דאין עשו מזכיר שם שמים" עכ"ל שם בהערה 14.

עשו סוספיתא דדהבא: ע' זח"ב רכד, ד. זח"א קלז, ב.

ורישא דעשו בעטפוי דיצחק: תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יז. ראה סידור עם דא"ח כב, א בשם הזהר. וראה בלקו"ש חט"ו ע' 193 הערה 21.

כתרין דמסאבותא: ונק' כתרין, דכתר הוא עטרה ע"ג הראש שהוא מקיף. ראה ד"ה פתח אליהו תש"ב ע' 82.

בד"ה ויתן לך תשכ"ח הערה 17 (בסה"מ מלוקט חלק ד ע' סד) מציין "ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) פ"י. פע"ח שער ו' (שער הקדישים) פ"ד".

עשר ולא תשע: ספר יצירה בתחלתו. וראה זח"ב קפז, ב. פרדס ש"א פ"ז. ראה לקו"ת שה"ש ז, ד. אוה"ת תולדות כרך א קנא, ב ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' לא. סה"מ תרנ"ד ע' סה ואילך. סה"מ תרפ"ו ע' קפג ואילך. ספר המאמרים תש"ב ד"ה פתח אליהו.

והענין כי ע"י החיות: בכת"י 1099: על החיות.

ראה אוה"ת תבוא ע' תתרעב.

וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' ט, ו.

שהחיות . . אצלם בסוד גלות: ראה הערות וקיצורים לתניא לכ"ק אדמו"ר הצ"צ לפרק ו. ובליקוט פי' שם ובאוה"ת כאן.

שו"ה ואדרבה — א"ע כנשר כו': בבוך 1824 בשינוים: א"ע בחופצה וגסה"ר והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא בסוד גלות נבלע בתוכם: הנה זהו.

הוא נבלע בתוכם: מענין הבליעה — ראה בד"ה פתח אליהו תש"ב ע' 80.

הנה זהו ענין לבונה: ראה לעיל ה, ג. המשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יז.

בלקו"ת שה"ש י, א מציין לכאן. מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתקמו. ושם מציין לאוה"ת חנוכה כרך ב רפב, ב.

שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה: ראה לקו"ת תזריע כג, ד. ובהמשך תער"ב ר"פ רי. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקלג מבאר שכאן נתבאר דזה המקיף הוא בחי' גבוה ושרשו ממקיף דתהו שלמעלה מהתיקון ע"ש.

חיל בלע ויקיאנו: איוב כ, טו. ראה ביאור הפסוק באוה"ת תולדות תתכט, ב. באוה"ת כאן קנו, א מציין לעיין מזה בלקו"ת ד"ה כנשר יעיר ספ"ב. פ' האזינו עח, ב. וראה גם באוה"ת נ"ך כרך א ע' תרסג ואילך.

ועת אשר שלט האדם: קהלת ח, ט.

שו"ה וימלוך — כו' וגם: בבוך 1824 במקומו: והוא.

בס' הגלגולים: פ"ב.
שו"ה נמשך — בם: בבוך 1824: גם.
לא גלו ישראל: פסחים פז, ב. נסמן לעיל ו, א.
שו"ה ביתו — כנ"ל: בבוך 1824: כו'.
ויתן לך האלקים מטל השמים: בראשית כז, כח.
שמן הוא חכמה: מאו"א אות ש, מח.
ואבא יסד ברתא: זח"ג רמח, ב. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.
שו"ה שאנו — כשהשמש: בבוך 1824: כמו ע"י שהשמש.
ואד יעלה מן הארץ: בראשית ב, ו.
ואברככה לפני ה': בראשית כז, ז. בבוך 1824 נוסף: לפני מתי.
שו"ה יעקב — לבונה: בבוך 1824 נוסף: שבו.
שו"ה יהיה — מבחי': בבוך 1824: בבחי'.
הנה משמני הארץ: בראשית כז, לט.
משמני מקצת שמני: ראה ב"ר פ' ס"ז.
וליעקב אמר ומשמני: בראשית כז, כח.
ואת אחיך תעבוד: בראשית כז, מ.
שו"ה ועתה יבואר: בבוך 1824: ועתה מבואר.
רצה להמשיך . . כנודע: בבוך 1824 הנוסח במקומו: "רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי' אבל להמשכת המקיף צ"ל העלאות מ"ן כנודע".
בהעלאת מ"ן בבחי' פנימי' . . העלאת מ"ן ג"כ בבחי' מקיף: ראה לקמן כ, ד במ"מ ד"ה ויש.
(**משא"כ . .**): המוסגר נמצא גם בכת"י שנכתבו בחיי אדה"ז.
שו"ה אחיך — שע"י יהי' עלייה דוקא כנ"ל: בבוך 1824: שע"י דוקא יהי' עלי' כו'. וזהו ויתן לך האלהי' גם בבחי' צמצום וקאי על בחי' הוי' שלמעלה בפסוק אשר ברכך הוי' ועתה מבואר הכתבו הנה יצחק רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי' אבל להמשכת המקיף צ"ל בעלאות מ"ן: כנודע.
העלאת מ"ן שהוא בחי' אור חוזר: בלקו"ת נשא כט, א מציין לכאן.
והנה ריח: לקמן פ, ג מציין לכאן.
ויש בזה ב' בחי': "שם [הכוונה לכאן] נת' ג"כ ענין ב' מיני העלאת מ"ן, הא' לעורר בחי' מקיפים, הב' לעורר בחי' פנימיים, ונת' שם [הכוונה לכאן] ג"כ שענין העלאת מ"ן דמקיפים היינו בחי' מאדך, ולפענ"ד ג"כ שזהו כענין ב' מיני העלאת מ"ן דאו"כ הנ"ל

ודו"ק כי בשניהם הכוונה א' רק שהלשון מחולק" — דרך מצותיך קסה, ב.
באוה"ת חוקת ע' תתפ [שם מציין לד"ה זה משנת תקס"ה], דברים כרך ז ע' ב'רסז מציין לכאן.
למען יזמרך: תהלים ל, יג.
קארי תדיר: ת"ז תי' ה.
שו"ה מ"ן — המשכת הקו. ויש העלאת . .: בבוך 1824 הקטע זה בשינוי: ויש העלאת מ"ן של המקיף וכתיב באר חפרוה שרים ויכרו שם עבדי יצחק שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן בעצמו והוא לבחי' המקיף שהוא בחי' אוא"ס עצמו כשהקו מאיר לתוך מקום החלל: והנה מ"ן.
(**שהקו** . .): בבוך 1824 בלי מוסגר.
בארה של מרים: בלקו"ת חקת סד ג מציין לכאן.
בענין בארה של מרים ראה בלקו"ת חקת סד, ג הנסמן לעיל. אוה"ת חקת ע' תתסו ואילך.
והנה העלאת . . **אתה אבינו**: ראה קטע זה באוה"ת פ' חקת ע' תתמג ע"ש.
באר חפרוה שרים: במדבר כא, יח.
ויכרו שם עבדי יצחק: בראשית כו, כה.
מבחי' יצחק שהוא עיקר האבות: זח"ג צט, ב.
בוצינא דקרדוניתא: ראה במ"מ לקמן לט, א.
ויריבו רעי גרר: בראשית כו, כ.
אי' במדרש . . **ריח בגדיו, בוגדיו**: ב"ר פ' סה. אגדת בראשית פמ"ב. ראה סנהדרין לז, א. השייכות בגדיו לבוגדיו — ראה אוה"ת שה"ש ע' שפח שמציין לקידושין יח, ב. שמחמת הבגידה דעץ הדעת הוצרך לבגדים ולבושים.
בלקו"ת ראה לג, ד. שה"ש לב, ב. לז, ב מציין לכאן.
שבזהר אמר: זח"א קכט, ב. ראה גם לקמן פב, א. הלשון באוה"ת פ' בלק ע' תתקמ. וראה שם פ' פנחס ע' א'רב.
שבזוהר אמרו ע"פ ואברהם זקן: נסמן לעיל טז, א.
וכמעשה דר"א בן דורדייא: ע"ז יז, א.
באברהם כתיב בא בימים: בראשית כד, א.
והעלאת מ"ן כזה שהוא בחי' מקיף: מובא בלקו"ת שה"ש לז, ב.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג.
בע"ת אף מי שאין עבירות בידו: ראה שבת קנג, א. לקו"ת בלק עד, א.

וספורי מעשיות שבגמ' דרבב"ח: ב"ב עג, ב.

דף כא

ובכדי שיאיר אור רב . . שהוא קו המדה: בלקו"ת נשא כז, ד מביא קטע זה דשם מבואר באופן אחר והניח בצ"ע.

ביהל אור ע' תנט מציין לכאן "בענין הברכה של יצחק שורש קו המדה שיהי' בבחי' ברכה" וע"ז מציין קודם מגמרא ב"ב דף פח, ב.

בעשי' הגשמי' . . ואף גם זאת: בבוך 1824: בעשי' הגשמי' כי זאת הי' בלי דעתו של יצחק רק בא במרמה כו' שא"א להתלבש.

ויתן לך האלקים גם בבחי' צמצום: ראה סידור שער התקיעות. ד"ה פדה בשלום תש"ג.

בא אחיך במרמה: בראשית כז, לה.

ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק: בלקו"ת ברכה צט, ג מציין לכאן, שזהו ע"ד התוספתא פ"ג דפיאה שמצוה זו שלא לדעתנו ומסיים "והיינו לפי ששרש ברכות אלו הוא ג"כ מבחי' טלא דנטיף מעתיקא" ע"ש.

לאו בזכותא תליא מילתא: מו"ק כח, א. זח"א קפא, א. רנז, ב. ועוד. וראה בשערי זהר (להרב ר. מרגליות) למו"ק שם. ראה לקו"ת במדבר טו, א. ד"ה וה' פקד תרל"א אות ד. תרל"ג ע' רלח, וע' רמז ואילך.

והי' צריך לזה לתקן חטא עה"ד: ראה אגה"ק סי' ז. זח"ב קמא, ב. וברח"ו הובא באור החמה שם. זח"א קמא, ב. סה"מ תקס"ה ע' מב. אוה"ת ויקרא ע' קפג.

ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות: ת"ז תי' מ'. וראה באוה"ת בראשית כרך ג תקפא, ב "מבואר בת"א סד"ה ראה ריח בני, שהנחש עירב גשמי' ברוחניות משמע מקודם לא הי' מעורבים הטו"ר והיינו כמ"ש בטו"ב ה' פסח סי' תל"א שהיו הקליפות בשפל המדרגה חוץ לגבול בי"ע דקדושה למטה מן העולם העשי' כו' אמנם כאשר חטא אדה"ר עלתה הקליפה למעלה כו'" עכ"ל. ע"ש.

וכדה על שכמה כו': בבוך 1824 נוסף: "כמ"ש במ"א" ראה לקו"ת ברכה צה, ד.

ויצא

דף כא

ושבתי בשלום: הנחת כ"א אדה"א בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכו מתחיל וידר יעקב נדר (וכן הוא ההתחלה בתו"ח). עוד הנחה בסה"מ הנחות הר"פ ע' סז. באוה"ת ויצא כרך א קצג, ב מציין הצ"צ שד"ה זה וד"ה ששים המה הנדפס בלקו"ת שה"ש נאמרו בשבת א'.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
קיצורים באוה"ת כרך ה תתנד, ב. נדפסו במ"מ לדף כא, ד.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קנז). ד"ה זה תשמ"ז.
ושבתי בשלום: בראשית כח, כא.
וצריך להבין השייכות של האבן וכו': בסה"מ תקס"ח ובתו"ח נמצאים עוד קושיות: "אור אבא שהוא אור הראשון דאצי' יונק מן בחי' מזל השמיני דא"א והוא מזל ונוצר חסד ונק' בשם מזל העליון". — סה"מ תקס"ה כרך ב ע' תתקמב. וראה בלקו"ת אמור לט, א. לשון יניקה, ומהו ההגדלה. ובסה"מ תקס"ה שם.
ויפגע במקום: בראשית כח, יא.
יעקב הוא בחי' יו"ד עקב: ע"ח שער סדר האצי' פ"ב. וראה פרדס שער עה"כ ערך יעקב. וערך עקב. קהלת יעקב ערך ישראל. ובכ"מ. ראה לקמן כז, ב. כט, א. לקו"ת בלק סח, ב. ר"ה סא, ד. אוה"ת וישב תתצד, ב. תצא ע' תתעו ואילך.
צוה ישועות יעקב: תהלים מד, ה. "ע' לקו"ת פ' חקת ד"ה על כן יאמרו המושלים שם בהביאור ס"ז א"" — הג"ה בגיליון תו"א.
קטע מכאן בד"ה לא תלבש שעטנז בסה"מ תרל"ב כרך ב ע' תסד עם הוספות.
ש"ע נהורין עילאין: ראה ד"ה ושבתי בשלום — תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קס) הערה 44 שבתו"ח כאן (והוא הנק' שע"ה נהורין כמ"ש בזהר). ובתו"א [כאן] ישועות הם ש"ע נהורין עילאין (וראה בארוכה בהגהות לתו"א שם — באוה"ת פרשתנו קצב סע"א ואילך). ובאגה"ק ס"ג (קד, סע"ב): ישיעות הוא מלשון וישע . . דש"ע נהורין שבזוה"ק (ראה זח"א ד, ב. ח"ג קלג, סע"ב. ע"ח שער טו (שער הזיווגים) פ"ב ואילך. ועוד).
וישע ה' אל הבל: בראשית ד, ד.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
שו"ה הגן כו' — **בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים**: בבוך 1824: בהשתלשלות וצמצומים רבים.
כמ"ש בס"י שני אבנים: פ"ד מט"ז עפ"י נוסח האריז"ל. ראה לקמן כט, א. לקו"ת במדבר ח, ב.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג. ראה בסה"מ תרל"ה כרך א ע' נג.
קדוש ה' צבאות: ישעי' ו, ג.

וכמארז"ל: בבוך 1824: וכמ"ש בזהר. — ת"ז בהקדמה יב, ב.
אות הוא בצבאות שלו: חגיגה טז, א. (ראה שם ע"י, ובחדא"ג).
אלף אלפין ישמשונה: דניאל ז, י.
השתלשלות כל העולמות . . צירופי האותיות שבבחי' דבר ה': ראה תניא ח"ב פ'
לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
ואות הה"א: ענין זה ליתא בהנחת הר"פ.
אות הוא"ו שעל ראשו נקודת היו"ד: ראה לעיל טו, ד. לקו"ת תצא כט, ג.
ויצק שמן על ראשה: בראשית כח, יח. באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קד: "ור"ל שאין תכלית המכוון להיות העלאה שזהו ענין וישם אותה מצבה, כ"א להיות המשכה, וזהו ויצוק שמן כו'" עכ"ל.
פי' שמן הוא בחי' חכמה עילאה: מאו"א בערכו. ראה מנחות פה, ב: שמתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצוי בהן.
שמן משחת קודש: שמות ל, כה.
וכמארז"ל מה להלן באימה וביראה: ברכות כב, א. נתבאר בבונה ירושלים סי' קו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שו. וראה לקמן מ, ד. סז, ב. לקו"ת נשא כב, ג. אוה"ת מטות ע' א'רפה. ד"ה אשר ברא תשל"ט.
כל הענין ליתא בהנחת הר"פ.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
נעוץ סופן בתחלתן . . כידוע: ראה אוה"ת ואתחנן ע' פט. וראה לעיל א, ב.
וירימה מצבה: בראשית לא, מה.
כי הנה אבי: ראה אוה"ת תרומה ע' א'תקכו. וראה גם באוה"ת כי תשא ע' א'תתפז.
כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
צחק עשה לי: בראשית כא, ו.
לשון עתיד שיתגלה בחי' התענוג העליון: ע' אוה"ת ויחי שצט, ב. וראה באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתפז שצ"ע שהרי גאולה שלישית בזכות יעקב, וכאן כ' שבזכות יצחק ע"ש. בד"ה כל שמעשיו מרובין תרנ"ג ע' ריז: "מבואר בת"א פ' ויצא דהוא בחי' צחוק ותענוג עליון שיתגלו לע"ל, וכמארז"ל במד"ר ר"פ אחרי, שמח אינו אומר אלא ישמח ה' במעשיו עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהן של צדיקים. שלע"ל דוקא יהי' גילוי השמחה מבחי' הבירורים דעכשיו בבחי' אתכפיא ואתהפכא". ע"ש.
צפור המדברת: או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) פג, א. פו, ד. ועוד. ראה לקמן כה, ד. לקו"ת במדבר יט, ד. שלח מח, ד. שה"ש לז, א. תו"ח תולדות קנב, א. ויצא קסו, א. וישלח קצ,

ג. שער האמונה עט, א. סה"מ תרכ"ז ע' שצ. סה"מ תער"ב ח"ב ע' תתקה. סה"מ תרמ"ג ע' קלג.

נחר גרוני: תהלים סט, ד. רש"י פי' נחר יבש. וראה באבן עזרא ובמצודת ציון שם. ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב. אוה"ת וארא ע' קעח.

שנק' בחי' גרון שהוא קול כנודע: ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשסז.

נאלמתי דומי': תהלים לט, ג.

(**וזהו . . לעמוד**): מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז. הענין נמצא בהנחות הר"פ, אבל שם בלי מוסגר.

במקום שבעלי תשובה עומדין: ברכות לד, ב.

וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ט ע' 183.

יפה שעה אחת בתשובה: אבות ד, יז.

כמ"ש בזהר פ' פנחס: רנא, ב ואילך. מכאן ואילך בהנחת הר"פ בקיצור.

באבוד רשעים רנה: משלי יא, י.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב. ראה לקו"ת שה"ש לח, ד. וראה גם בשלח ב, א.

בחריש ובקציר תשבות . . כמ"ש במ"א: שמות לד, כא. ראה לקו"ת שה"ש לח, ד. בשלח ב, א.

עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב.

שמיכאל שר של מים: במד"ר יב, ח. ראה לקמן סו, א.

שלום שלום לרחוק ולקרוב: ישעי' נז, יט.

ב' בחי' שלום: ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' יא) הערה 96.

שו"ה בעולמות — ואזי אשוב אל: בבוך 1824: ואזי אז יבא אל.

שו"ה ממש — ואז והיה: בבוך 1824: ואזי אז יהי'.

כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב.

בחי' נרתק לשם הוי': ראה ד"ה קדושים תהיו תרנ"ז אות ג.

אבל לעתיד . . בחי' שם הוי"ה יהי' אז בחי' אלקים: ראה ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קעז) הערה 205 שמציין לתו"ח כו, ד ושם: "שהוי' יהי' בגילוי כמו שם אלקים".

קיצור: בבוך 1824 ליתא. באוה"ת כרך ה תתנד, ב קיצורים אחרים:

קיצור. (א) פי' צוה ישועות יעקב המשכ' ש"ע נהורין שלמעלה מהשתלשלות ע"י ויקח מאבני המקום והעלה אותן לבחי' סוכ"ע ע"י היו"ד הנ"ל כלי הביטול, ואח"כ ושוי יתי' קמא שהוא כמ"ש קמה אלומתי וגם נצבה עלי' אחר עלי' לבחי' י"ג ת"ד שהן בחי' יודי"ן

ווי"ן וכו' וכ"ז העלא'.
(ב) ואח"כ בחי' המשכה ויצוק שמן להיות מה להלן כו', וכ"ז ביציאה מבאר שבע לבחי' חרן בחי' נפרדים ניחר גרוני, נאלמתי דומי' וכשמברר שם נעשה רנה בחי' יצחק.
(ג) ועלי' והמשכה זו ע"י בחי' שלום ואז יהי' הוי' נחשב בבחי' אלקים והאבן והאותיות יהיו כלים שיהי' בהן גילוי שם הוי' שנק' אז אלקים, ועוד יהי' עילוי אחר עילוי בחי' עשר אעשרנו עד שיגיע לבחי' לך ממש.
ובמ"ש ע"פ אבן ישראל: ראה אוה"ת בראשית.
ביאור על הנ"ל: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסה"מ תקס"ח ע' תרלד. המאמר בקיצור בבוך 2057 נה, א — הכת"י דומה לגוכתי"ק מהרי"ל [?] אחי כ"ק אדה"ז [או שהוא כתי"ק מהצ"צ שכתב בצעירותו] — בשינויים.
אוה"ת ויצא כרך ז תתתכד, ב נמצא הגהות (כנראה שהם הגהות וביאורים לכאן).
לקמן קי, א מציין לד"ה זה.
שו"ה אלקים — וכדי להבין: עד כב, א שו"ה והיינו — כמ"ש בס"י — ליתא בבוך 2057 ושם: הנה נודע שהאותיות נק' אבנים: כמ"ש בס"י.

דף כב

צוה ישועות יעקב: תהלים מד, ה.
ש"ע נהורין: ראה בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תסד שמציין לספר ע"ח ושמונה שערים.
וישע ה' אל הבל: בראשית ד, ד. ראה בסה"מ אדה"א בראשית ע' רפא שמבאר תי' וישע — ישועות.
יעקב יו"ד עקב: נסמן לעיל כא, א. באוה"ת שם נוסף "כי יעקב בריח התיכון, ודהע"ה אמר פנה אלי וחנני דהיינו לבחי' מל', והיינו ע"י יעקב ת"ת".
כמ"ש בס"י שני אבנים: פ"ד מט"ז. וראה גם לקמן ל, א. נ, א. נו, ב. לקו"ת במדבר ח, ב.
וכתפארת אדם לשבת בית: ישעי' מד, יג.
ועוד טעם אחר: תי' אלו ליתא בבוך 2057.
בד"ה להבין בתוס' ביאור ענין וייצר: לעיל ד, א.
אות הוא בצבא דילי': ראה חגיגה טז, א.
וכנודע ענין הערך במספר: ראה באוה"ת בראשית כרך ז תתתכד, ב, שצ"ע דאף המהוה הנבראים שהוא אותיות דע"מ הם דומם לגבי חכמה עילאה, וכש"כ הנבראים מהאותיות כו', וא"כ איך דימה ביטול הנברא לא"ס ב"ה כמו ביטול האותיות לגבי השכל דהרי אין ערוך יותר לאין קץ, וראה שם התירוץ, ומציין לעיין בתו"ח ויצא כג, ג ואילך.

ומתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.
קמה אלמתי: בראשית לז, ז.
והגביה אותה עוד ממטה למעלה: ראה ד"ה אתה אחד תשל"ב (סה"מ מלוקט ח"א) הערה 65.
ועמ"ש . . בענין אבא למשקל דא י': ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רפא.
לבחי' ומקורות . . בחי' יודי"ן ווי"ן: ראה לקמן מח, ד. מובא באוה"ת בראשית שעד, א. ובד"ה למען דעת תרס"ט ע' מה.
ראה גם לקו"ת פ' נצבים נג, א "שהשערות הן בחי' ווין והאור שבתוך השערה הוא בחי' יו"ד כמ"ש בלק"ת [=להאריז"ל] ר"פ תולדות".
בחי' יודי"ן ווי"ן: בבוך 284 קלז, ב נוסף: לפי שהן הארות עליונים מאין עליונים דרך יניקתם כו' כמ"ש במ"א והשערות הן בחי' יודין ווין: כי מקום יניקתם.
באוה"ת שה"ש ע' רכה ובהמשך תרס"ו ע' תי מביא זה בשם לקו"ת להאריז"ל פ' תולדות דשער הוא אותיות עשר שהוא בחי' י' ואח"כ נעשית וי"ו.
כי היודי"ן שבת"ד הוא גבוה מהוי"ו . . מהשערות עצמן שהן בחי' ו': מבואר בד"ה כל המאריך באחד תרע"ח ע' שפח.
אבא יונק ממזלא: ראה זח"ג רפט, ב. ע"ח שער הכללים פ"ה. ראה לקמן מח, ד. ובכ"מ.
סלסלה ותרוממך: משלי ד, ח.
ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
שו"ה כו' גילוי — שכל פרטי . . חכמה עילאה: בבוך 633 ליתא.
ראו את הקולות: שמות כ, יח.
פנים בפנים: דברים ה, ד.
שו"ה ירידת יעקב — הש"ע נהורין בגילוי למטה וליקח מאבני המקום: בבוך 633: "גילוי ש"ע נהרין למטה ולקחת מאבני המקום.
שו"ה מבאר — שבע באר הוא מקור ומעיין הנובע ז' מדות: בבוך 633 תי' "שבע" ליתא שם ואח"כ כ' "באר הוא חכ"ע מעין ומקור שבע מדות".
שו"ה הגדולה — חר"ן (ע"ה) בגימט' גרו"ן: בבוך 633 חר"ן בגימט' עם הכולל גרון.
כשהקול יוצא כדרכו: ביהל אור לקאפ' קמט ע' תקפו מציין ע"ז: ע' זח"ב פ' וארא דכ"ה ע"ב משה קלא.
חרן אותיות נחר: לקמן נח, ג מציין לקו"ת להאריז"ל ר"פ ויצא ששניהם בגימטריא אחת. ובאוה"ת בראשית כרך א קעה, א מציין ללקו"ת פ' וישב ע"פ ויהי אחר הדברים האלה, וכ"ה באוה"ת וארא ע' קעח.

למה שנתבאר כאן ראה אוה"ת וארא ע' קעח. סה"מ תרל"ב כרך ב ע' תצא. תרל"ג כרך א ע' לא ואילך. יהל אור ע' תקפו.

יגעתי בקראי: תהלים סט, ד.

כשגובר בו יסוד האש: ראה אוה"ת וארא ע' קעח. במדבר ע' כג.

המפסיק את הקול: ביהל אור שם: וע' זהר שם דכ"ו תחלת ע"א.

נאלמתי דומי': תהלים לט, ג.

ובין בכל נפש . . **אשר נמשך אחריהם**: מובא באוה"ת במדבר ע' כד.

שו"ה מקום החרן — להיות בחי' נפרד: בבוך 633 נוסף ולא בבחי' ביטול לאוא"ס ב"ה.

כמ"ש בזהר ע"פ גער חית קנה: פ' פנחס רנא, ב. בבוך 1824: כמ"ש באד"ר.

ושבתי בשלום: בראשית כח, כא.

צחק עשה לי: בראשית כא, ו.

במקום שבע"ת עומדין: ראה לעיל כא, ג.

אם ישראל עושין תשובה: סנהדרין צז, ב.

שלעתיד יאמרו על יצחק: ראה שבת פט, ב.

אך כיצד . . **כמ"ש במ"א**: מובא באוה"ת פ' צו ע' כב.

עושה שלום במרומיו בין מיכאל: איוב כה, ב. במד"ר יב, ה. זח"ג יב, ב. וראה ביאוה"ז ר"פ לך לך.

בין מיכאל כו': באוה"ת צו ע' כב נוסף: וגבריאל.

שלום שלום לרחוק: ישעי' נז, יט.

ובשלום ב': שם נוסף היינו: ב'.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.

עין בעין יראו . . **וראו כל בשר** . . **ובאו במערות צורים**: ישעי' נב, ח. מ, ה. ב, יט.

וכל אשר תתן לי: בראשית כח, כב.

צריך להיות נשאר . . **נק' בחי' מעשר**: מובא באוה"ת מגלת אסתר ע' פ ד"ה ויקח המן סעי' ב ומוסיף: "היינו עד"מ מבחי' אב"א לבוא לבחי' פב"פ זהו ודאי עילוי אחר עילוי, וצ"ל אתעדל"ת מעילוי הראשון והוא מה שנעשית בחי' נקודה תחת היסוד ונקודה זו זהו ענין כתר מל' . . וזהו ענין המעשר".

(**ובענין מ"ש** . . **כמ"ש במ"א**): בבוך 1824 ליתא כל הקטע. בבוך 17 יג, א נמצא קטע זה קודם ד"ה אך אין זה.

הכתר הוא הממוצע: ע"ח שער מ"א פ"ג. ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' ערה. אגה"ק ס"כ (קל, ב) ובליקוט פירושים חיטריק שם. וראה בד"ה וילך תרס"ו ע' קסה ואילך. ובאוה"ת פ' יתרו ע' תתלט.

ראה לעיל יט, ד.

כתר לי זעיר: איוב לו, ב. באוה"ת ואתחנן ע' רפה, שבכתר יש ב' פי' לשון מקיף כתרו את בנימין, ולשון שתיקה כתר לי זעיר. ושניהם עולים בקנה אחד, כי הנה סייג לחכמה שתיקה סייג היינו גדר ומקיף, וזהו כתר לשון מקיף לחכמה והוא בחינת שתיקה, ע"ש. והם ב' הפירושים של רש"י והאבן עזרא. וראה ברמב"ן שם.

יונת אלם: תהלים נו, א. וראה בלקו"ת במדבר ז, ג: "דלשבח קאמר".

בעמדם תרפינה כנפיהן: יחזקאל א, כד. "בבחי' לחש וחשאי" — לקמן מ, ד.

אשר שם שמות בארץ: תהלים מד, ט.

ונתתם חמישית לפרעה: בראשית מז, מד.

וללבן שתי בנות: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

במפתח לאוה"ת כרך א מציין המו"ל שהמאמר הוא משנת תקע"א — הוא בדף רטז, ב בהתחלת אתהלך לפני ה', ומציין ששייך לפסוק וללבן שתי בנות. בשינוים ועם הגהות, ראה מאמרי אדה"א נ"ך ע' קצד שמיוסד על מאמר זה.

בבוך 1135 מד, א המאמר בגוכתי"ק הצ"צ באיזה שינויים, וז"ל שם:

וללבן שתי בנות וגו' הנה לאה ורחל שהם אותיות מחשבה ודיבור היו שניהם מאירים בא"י בזמן הבית וזהו בארצות החיים ב' ארצות והעיקר הי' בחי' רחל, כי המחשבה מתלבשת בתוך הדבור, ונודע כי רחל היא עלמא דאתגליא כמשל הדבור ולכן הי' אז בא"י תכלית הגילוי אלקותו ית' שהיו חכמים גדולים בעלי רוה"ק ונביאים ובפרט בהמ"ק השראת השכינה בקדה"ק ואורים ותומים וירידת האש שלמעלה כו'. ואחר החורבן שגלו ישראל לבבל וגלתה עמהם השכינה שהיא בחי' רחל עלמא דאתגלייא ואז היא בח"ל דוקא אך א"כ הי' ראוי להיות בח"ל גילוי אלקות ע"ד שהי' אז בא"י אך הענין כי בבבל היא בבחי' גלות בהע' שרים והעבודה היא בדרך בירורים כו' (ועי"ש ע"פ במדבר סיני) אבל בא"י נסתלקה רחל שהיא עלמא דאתגליא ונשאר בחי' לאה שהיא עלמא דאתכסיא שהוא באמת מדרגה יותר גבוה מרחל כמשל המחשבה שהיא למעלה מהדבור ולכן הצדיקי' הגדולים יכולים להשיג עכשיו בא"י השגות עליונות יותר גם מבזמן הבית (כיון שישיג בבחי' מחשבה עליונה כמו שהיא עדיין למעלה מההתלבשות בעולם הדבור)

וכמו האריז"ל שהשיג מה שלא השיגו תנאים ואמוראים משא"כ שארי האנשים לא יוכלו להשיג כי לאה היא אתכסיא כו'.

וללבן שתי בנות: בראשית כט, טז.

לאה ורחל . . עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא: באוה"ת שמיני כרך ב ע' תפט מציין לכאן.

בארצות החיים: תהלים קטז, ט. בלקו"ת ואתחנן ג, ד מציין לכאן.

והעיקר היה בחי' רחל: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' לך לך ד"ה אל הארץ.

(**שנקראת עקרת הבית**): בגוכתי"ק הצ"צ ליתא.

וכמו שפרש"י גבי יונה ויחזקאל: א, ג.

(**וכמו שפרש"י . . בא"י**): בגוכתי"ק הצ"צ ליתא.

משא"כ אחר חורבן . . ואינה מאירה כלל: באוה"ת שלח ע' תנו מבאר שגם עכשיו יש הפרש בין א"י לחו"ל, וכאן מבאר שבזמן שאין בהמ"ק קיים אין יכולים להשיג בארץ יותר מבחו"ל, רק הצדיקים הגדולים, וכתב ע"ז הצ"צ שם "ע"כ צ"ל דעכשיו עיקר ענין הארץ יכולים להשיג ע"י עסק התורה שבע"פ", ע"ש בארוכה.

שגלו ישראל וגלתה עמהם השכינה: ראה מגילה כט, א. ספרי מסעי לה, ד. ועוד.

כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישעי' נג, ז.

והעבודה היא בדרך בירורים: באוה"ת בראשית כרך א ריז, א מציין ע"ז "וזוהי עיקר התלבשותה שנופלת ממדרגה למדרגה לברר ולהוציא בלעם מפי'".

(**וכמ"ש ע"פ במדבר סיני**): ראה לקו"ת פ' במדבר בתחלתה.

דף כג

מ"ם פתוחה . . מ"ם סתומה: נתבאר באוה"ת דרושים לשמע"צ ע' א'תתי, ובספר הליקוטים-דא"ח מהצ"צ ערך אותיות אות מ (ע' תתנ ואילך). ראה לקו"ת שמע"צ צג, ב.

וכמו האר"י ז"ל: במאמרי אדה"א נ"ך ע' קצה "כמו האריז"ל ותלמידיו שזכו לרוה"ק וגילוי אליהו כו' והרב הב"י וכיוצא שלא נמצא כזה בחו"ל".

וכמו האר"י ז"ל . . בדורות הקדמונים: בבוך 1135 גוכתי"ק הצ"צ: וכמו האריז"ל שהשיג מה שלא השיגו תנאים ואמוראים משא"כ שארי האנשים לא יוכלו להשיג כי לאה היא אתכסיא כו': ולהבין מ"ש.

כי שנואה לאה: בראשית כט, לא.

הרי יעקב השיג ודאי בעלמ' דאתכסי': בתו"א רד"ה וללבן ב' בנות דיעקב השיג ודאי בעדאתכ"ס ובתו"ח שם דלא השיג כלל — לפלא גדול שהרי מפורש על אתר: בתו"א — שהמדובר באותיות המח'. בתו"ח — בשרש לאה, פני' בינה, שכל הנעלם מכל רעיון וכו'.

ולהעיר 1) באוה"ת שם אין בכלל הענין שהשיג או לא השיג. 2) ע"ד החילוק בפי' כי שנואה בין תו"א ותו"ח — נחלקו ג"כ ב"ב (קכג, א) וב"ר רפע"א. — לקו"ש ח"י ע' 214. במאמרי אדה"א נ"ך ע' קצו מבאר שהקושיא "למה אהב יעקב לרחל יותר מלאה דלכאורה בחי' לאה יותר עליון מבחי' רחל". וראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשלז.

יעקב נק' בריח התיכון: זח"ב קעה, ב. זח"ג קפו, א ובכ"מ. באוה"ת בראשית כרך ב שצה, א מציין הצ"צ: "וכן מרומז ברבות פ' ויגש פצ"ד".

פי' שהוא הממשיך . . **כמ"ש במ"א**: ראה אוה"ת בראשית כרך ב שפה, ב ואילך. וראה בהביאור שם שפח, א ואילך.

ויאהב (**יעקב**) **גם את רחל**: בראשית כט, ל.

וישק יעקב לרחל: בראשית כט, יא.

ע"פ ישקני מנשיקות: לקו"ת שה"ש א, ד. וראה אוה"ת שה"ש ע' כד.

וע"פ אמצאך בחוץ אשקך: לקמן פ' תרומה פ, ג.

אעבדך שבע שנים ברחל: בראשית כט, יח.

לבן הוא בחי' לובן העליון: ע"ח שער העקודים פ"א.

דלית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג קכט, א.

רק שלמטה נשפל בלבן גשמי: ראה לקו"ש חט"ו ע' 262.

כולו הפך לבן טהור: ויקרא יג, יג.

וישכם לבן בבקר: בראשית לב, א.

(**ומש"ל דרחל** . . **פנחס דרמ"ט**): ראה אוה"ת כאן ריז, ב שמבאר "כי הלידה הוא בחי' גילוי ההעלם כמו שהוא בעצמותו, וא"א להיות האצי' כמו שהוא נמשך בבריאה, ולכן היתה מקשה ללדת". ע"ש.

שהם הספי' שבאצי': ל"ת להאריז"ל פ' ויצא.

יהודה הפעם אודה: בראשית כט, לה.

כמ"ש במ"א ע"פ יהודה אתה: לקמן ר"פ ויגש.

וגם לוי . . **הפעם ילוה אישי**: בלקו"ת שמיני יח, ג. נשא כא, ד מציין לכאן.

וכמ"ש במדרש בעובדא דר' חייא רבה: ראה ירושלמי כלאים פ"ט ה"ג.

וכן גבי רבא (**בפ' אר"ע**): שבת פח, א.

ולכן יצא ממנו משה: בלקו"ת צו ח, ג מציין לכאן וציין גם לזח"ב יא, ב.

שלגודל התקשרותו בבחי' בטול: ראה לקו"ת עקב יד, ב. סידור קי, ב. אוה"ת ויצא רו, א. ביאוה"ז להצ"צ ע' תמז.

דצבא השמים . . אינו ענין השתחואה גשמיות אלא שמשתחוה: בגוכי"ק הצ"צ [וכ"ה באוה"ת בשלח ע' שנה שמציין לכאן]: דצבא השמים לך משתחוים שאינו ענין השתחואה גשמית שהרי מיכאל מהלך ת"ק שנה היה כופף הרקיע כו': אלא שמשתחוה. ע"כ. בסה"מ תרס"ט ע' קכו מציין לכאן.

ע"פ טובה הארץ מאד מאד: לקו"ת שלח לח, ב. ושם מציין לכאן.

ומרבע"ה התפלל תקט"ו תפלות: דב"ר יא, ו. ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' קיג.

ועמ"ש במ"א בענין לויתן: ראה לקו"ת שמיני יח, ב.

בחסידים הראשונים: ברכות לב, ב.

(**ומבואר . . יונתי כו'**): כל המוסגר ליתא בגוכתי"ק הצ"צ.

וכל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. נסמן לעיל ז, א.

אם לא תדעי לך: נוסחא שני' בסה"מ תקס"ד ע' יא.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

לכללות מאמר זה ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאה שני' ע' קפח ואילך). פלח הרמון שה"ש ז, ב. ד"ה זה בענין ורחל היתה יפת תואר מציין בלקו"ת פנחס עח, ד. מטות פז, ב. תצא לו, א. שה"ש יד, ב. כג, ד. ואתחנן ט, ד. תצא לה, ד. לו, ב. תבא מב, ב.

באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'רסז מציין לכאן.

אם לא תדעי לך: שה"ש א, ח.

ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה: בראשית כט, יז.

פי' יפת תואר: ראה בלקו"ת בד"ה כי תצא בפי' אשת יפת תואר. וראה במאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' קסט. באוה"ת בראשית כרך ה תתקצה, א ההפרש בין יפה תואר ויפה מראה. ספה"מ תרכ"ח ע' קה.

והנה רחל: בבוך 1824 נוסף קודם לזה: ולהבין ענין בעבודת ה': הנה רחל.

כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישעי' נב, ו.

נאלמה: בבוך 1824 ליתא. בבוך 1824 נוסף: והוא יש לה ב' בחי' הנ"ל שהם יפ"ת ויפ"מ, וביאור הדבר: הנה כתיב.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.

ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.

וכמאמר ונפשי כעפר: ברכות יז, א. סיום תפלת שמו"ע. ראה אוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'רסז.

בלקו"ת אמור לח, ד מציין לכאן.

עפר אשר בקרקע המשכן: במדבר ה, יז.

וזהו בחינת יפת תואר שיתארו בם כל המדות בשלימותן: מובא באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רסז.

רעותא דלבא . . **הקלסתר פנים**: והיינו כמ"ש בד"ה בכ"ה בכסליו [לקמן כט, ג] שפנימי' הלב מתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין, ומאיר גילוי המוח להתאחד עם פנימית הלב וחכמת אדם תאיר פניו דוקא ע"כ בחי' זו יפ"מ (אוה"ת וישלח כרך ה תתעט, ב).

כמו צהבו פניו: פסחים קיג, ב. נדרים מט, ב. מנחות יח, א. חולין ז, ב. ירושלמי שבת פ"ח ה"א. שבת פ"י ה"א. פסחים פ"י ה"א. ובסה"מ תקס"ד ע' יב מפרש "הכוונה הוא שנתגלה בפנים מבחי' ההעלם העצמי שלו, מפני שזה יתרון המעלה בפנים מכל האברים שאין גילוי ההעלם בשום אבר זולת הפנים". ובלקו"ת צו ט, א. במדבר יא, ד. מסעי צג, ב "אור החכמה והשכל מאיר פניו ממש".

יאר ה' פניו: במדבר ו, כה.

ומתחת זרועות עולם: דברים לז, כז.

וכעין מ"ש במ"א: ראה לקמן ר"פ משפטים.

וכמו נשמת רשב"י: ראה לקו"ת שה"ש יט, ג "שהי' לו נשמה דאצילות מלובשת ממש בהגוף שלו למטה ממש וע"ד מ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי שאף לאחר שירדו הנר"נ דאצילות לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו'". ובפ' מטות פז, ד "מצד שרש מעלת נשמתו שהי' מעלה מ"ן בבחי' גבוה מאד". ובארוכה בד"ה להבין ענין רשב"י תשמ"ה (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' שא).

ע"פ עיני כל: ראה לקו"ת מטות פה, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' נד ואילך. הנחות הר"פ ז"ל ע' פה. וראה בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע לדף הנ"ל.

צאן מלשון צאי: ראה גם תו"ח כאן לח, ב. אוה"ת וישלח רכח, א. אוה"ת שה"ש א'קכח.

לובן העליון: ראה לקו"ת יוה"כ סח, ד.

שש שנים . . **שיתא סדרי משנה**: ראה גם זח"ב קטו, א.

מלשון פרט ועוללות: באוה"ת וישלח רכח, א מציין "כי פרט היינו הנושר בשעת הבצירה כמבואר במשנה ג' פ"ז דפיאה" וראה שם בארוכה.

ויפרוץ האיש: בראשית ל, מג.

כל חד לפום שיעורא דיליה: בתניא בהקדמה, לקו"ת במדבר א, א מציין לזח"א קג, ב. וראה זח"א קכט, ב.

בפ' שלח בפי' טובה הארץ: לקו"ת שלח לח, ב.

וע"י עובדא דמקלות: זח"א קסב, א. ראה ד"ה ויקח לו יעקב מקל תרצ"ט.

המה המזלות מלשון גד גדי וסינוק לא: ראה שבת סז, ב. וראה אוה"ת ויחי שפב, א — פרש"י התמזל מזלי.
העורכים לגד שלחן: ישעי' סה, יא.
ממגד תבואות שמש: דברים לג, יד.
פי' רועים הם ז' רועים: ראה לקמן לג, ג.
האבות הן הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.
עבדתיך ארבע עשרה שנה: בראשית לא, מא.
ורחל באה עם הצאן: בראשית כט, ט.
וכמ"ש במ"א ע"פ וראית בשביה: ראה לקו"ת כי תצא לו, א ושם מציין לכאן.
שהתורה נק' עוז ותושי': שהש"ר ב, י. זח"א נח, א. צד, א. זח"ג רסט, א. ראה ויק"ר פל"א, ה. ילקוט שמעוני בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים קטז, א.
לך אמר לבי בקשו פני: תהלים כז, ח.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.
יאר הוי' פניו אתנו סלה: תהלים סז, ב.
שבעה ושבעה מוצקות: זכרי' ד, ב. ביאור הפסוק ראה לקו"ת בהעלותך לה, ג ואילך.
כמ"ש לקמן ע"פ כי עמך מקור חיים: לד, ד.
ע"פ והתהלכתי בתוככם: סה"מ תקס"ט ע' קלא. הנחות הר"פ ע' קנו. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרמ.
וישכם לבן בבקר: נוסחא שני' בסה"מ תקס"ד ע' יד.
בבוך 755 רנו, א נמצא ביאור אחר המאמר.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ביאור באוה"ת כרך ה תתסט, א.
ראה ד"ה וישכם לבן תשמ"ח.
וישכם לבן בבקר: בראשית לב, א.
לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא. ראה גם לקמן נו, א ואילך. אוה"ת דרושים לשבועות ע' קנז. ד"ה כבוד מלכותך תרס"א.
הגדולה והגבורה כו', בלשון: בסה"מ תקס"ד ע' יד: "הגדולה כו' גדולה בה' לשון".
שבמקום גדולתו כו': מגילה לא, א. ראה לעיל טז, א.
ואגדלה שמך: בראשית יב, ב.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.

האבות הן הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג. וראה לקמן עב, ד.
ומדותיו הם המתגלים בנפשם: באוה"ת פ' ואתחנן כרך ו ע' ב'רסח יש הג"ה לכאן "נ"ב ע' בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם [= תו"א נה, א] ובד"ה וארא אל אברהם [= תו"א נו, א] ובד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה [= תו"א עג, א] עכ"ה.
ופחד יצחק: בראשית לא, מב.
וגבורותיו — ידיהם להיות: בבוך תקצ"ה: ידיהם אבל להיות.

דף כד

שכל ישראל מאמינים: שבת צז, א. שמו"ר פ' בשלח פכ"ג.
אברהם אבינו ע"ה שהכיר את בוראו: נדרים לב, א. ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.
כי האבות . . שוב למען עבדיך: ראה אוה"ת בראשית ח, ב. פ' משפטים ע' א'רפב. פ' מטות ע' א'רצה.
ולא כל נפש תוכל שאת גילוי זה . . י"ב שבטים כנגד ארבע חיות המרכבה כו': מובא באוה"ת פ' ואתחנן כרך ו ע' ב'רסח ומוסיף שם "נ"ב. ע' בד"ה כנשר יעיר [= לקו"ת פ' האזינו עז, ד] ובד"ה ויקהל משה בענין כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, ועיין ביאור ואלה המשפטים [= תו"א עו, ב] בענין וזרעתי את בנ"י זרע אדם וזרע בהמה. וע' בה"ז פ' במדבר על המאמר דקי"ח ע"ב, וע' בד"ה מחר חדש [= סה"מ תקס"ז ע' מט ואילך] בענין פי' י"ב גבולי אלכסון שעי"ז דוקא יוכל לבוא המשכות אהוי"ר למטה" ע"ש. ראה גם מאמרי אדה"ז תק"ע ע' קג. אוה"ת שמות ע' מט.
כוכבא דשביט: ברכות נח, ב. זח"ג רלג, א.
(**הים**): בבוך תקצ"ה (רנה, א): והים, בלי סוגריים.
פני אדם: בבוך הנ"ל: פני שור.
וכל א' כלול מג' אבות: ראה לעיל כג, א.
למה תתענו ה' מדרכך: ישעי' סג, יז. לקמן קטו, ג מציין לכאן.
כלומר שעם היות שבחי' מעלות . . גילוי זה בכל נפש מישראל: מובא באוה"ת שה"ש ע' סג ע"ש.
אבל ע"י השתלשלות בחי' ומעלת השבטים: ראה לקו"ש כרך ו ע' 11 הערה 40.
והנה מדתו של יעקב: בבוך 1824: והנה בחי' ומדריג' השבטים שהם בני יעקב.
באוה"ת מטות ע' א'רצה מציין לכאן: "שם [= כאן בתו"א] נת' ענין רחמים דיעקב הוא מה שבאמת שייך רחמנות אף על ג"ע העליון משום שכולא קמי כלא חשיב כו', וכשאינו משיג הרחמנות הנ"ל אעפ"כ משיג הרחמנות על ירידת הנשמה בגוף ונה"ב". ע"ש.
שאפילו על כל עולמות: בבוך 1824 נוסף: עליוני'.

שייך ונופל בחי' הרחמנות כו' כמ"ש במ"א: "ע' בלקו"ת ד"ה כי ההרים ימושו מא, א וד"ה במדבר ג, א" — הג"ה בגליון התו"א.

וכמאמר אבינו אב הרחמן: ראה תניא פמ"ה. לקו"ת נשא כג, א.

כי הרחמנות והדעת תלוי זה בזה: ראה לקו"א להה"מ סי' קצג (הוצאת קה"ת). ובאו"ת שם קטו, ד.

אך הנה . . לבן דקדושה: ראה אוה"ת במדבר בהוספות ע' א'תקיג. ד"ה תמים תהי' תרל"ב: "וע' בתו"א ס"פ ויצא בד"ה וישכם לבן משמע שלבן הוא בחי' כתר, ולכן הגם שבמאו"א אות למ"ד ס"ו כ' לבן אבא עילאה . . מ"מ לפי' רבינו ז"ל מ' שהוא בכתר, וכן בלק"ת ס"פ אחרי פי' גוון לבן שהוא גוון עצמי מורה על האורות כמו שהן קודם שנתלבשו בכלים".

ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרלז, דכאן משמע שלובן העליון הוא בחי' כתר, ובמ"א משמע שהוא בחי' חכמה. נתבאר בלקו"ש חט"ו ע' 262.

שו"ה ברחמיך . . וכמ"ש במ"א: "ע' לקמן [עט, ב]. וע' ד"ה שובה ישראל סח, א וע' סד"ה כנשר יעיר" — הג"ה על גיליון התו"א.

וזהו וישכם לבן: בבוך 1824 סימן להתחלת קטע חדש.

מראה וגוון לבן: ראה לקו"ת ס"פ אחרי. עטרת ראש יוהכ"פ פ"ה. דרך מצותיך פו, א. אוה"ת סוכות ע' תשיז.

בארוכה יותר בסה"מ תקס"ד ע' טו.

ואני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

והחליף את משכורתי: בראשית לא, ז. וראה שם פסוק מא. בגיליון על התו"א מתקן שכאן צ"ל "ותחלף", אבל בתקס"ד הוא כמו שלפנינו.

(**וזלע"ז . . ברמאות**): בכת"י ממאמרי אדה"ז אינו נמצא. ובסה"מ תקס"ד נמצא, וכנראה שזהו הוספת הצ"צ על הנחה זו.

מחליף משכורתו ממש ברמאות: בד"ה וישכם לבן תשמ"ח מבאר "יש לפרש הכוונה בזה הוא כדי לבאר שעבודת ישראל פועלת גם בלבן זה שלמטה כי ישראל ע"י עבודתם מעלים גם את החושך ואת המרירות דעולם הזה, להפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שזהו ע"י עבודת התשובה" ע"ש.

וישכם אברהם בבוקר: בסה"מ תקס"ד ע' טז מבאר שזהו ענין תפילת שחרית.

(**שהם . . כבנים**): ראה לעיל הערה (וזלע"ז.

ובני בנים הרי הם כבנים: פרקי דר"א פל"ו. יבמות סב, ב. ראה רש"י כתובות עב, ב ד"ה אפרים.
ואתדבקות רוחא ברוחא: ראה זח"א קכד, ב. תניא פמ"ה.
ונמשך בחי' תורה . . דרך: בבוך אדה"ז — יבל אבי יושב: ונמשך לדרכו בחי' תו"מ שזהו עסק כל היום וד"ל. ובכת"י 954 נ, א נמצא במקומו: "ובבחי' תורה . . כו' תורה שלאחר התפילה לגנוז האור כי טוב וד"ל".

וישלח

דף כד

וישלח יעקב: ב' הנחות אחרות בסה"מ תקס"ה ע' פב. וראה בספר השיחות קיץ ת"ש ע' נ אודות מאמר זה שנאמר בשנת תקס"ב, וכנראה שנאמר עוד פעם.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת כרך ה תתעב, ב. בד"ה וישלח יעקב תשמ"ג מציין דבמאמר זה ביאור כל פסוק ופסוק על הסדר בדרוש אחד, הוא דבר בלתי רגיל בדרושי חסידות, כי בדרך כלל רוב הדרושים הם על פסוק אחד, ואף שבסידור יש ג"כ דרושים המבארים כו"כ פסוקים על הסדר, מ"מ נראה שדרושים אלו נאמרו כמה פעמים על כל פסוק בפ"ע, ואח"כ נתחברו יחד בדיבור או בכתב, משא"כ בדרוש זה וישלח גו' נראה שמלכתחילה הי' ביאור על כל הפסוקים הנ"ל. ראה גם ד"ה וישלח תשמ"ז.
וישלח יעקב מלאכים: בראשית לב, ד.
שיעקב . . דעולם התקון . . עשו . . עולם התהו: לקו"ת להאריז"ל ס"פ וישלח. הענין נתבאר באוה"ת וישלח רלא, ב [מובא גם באוה"ת תבוא ע' תתרלו, ובהערות וקיצורים לתניא ע' מט].
ולא יכלו להתלבש בתוך הכלים: ראה לעיל ט, ג (ובהנחות הר"פ ע' נח). לקמן קיד, ב. סה"מ תרמ"ג ע' קמו.
אל בחי' שלמעלה . . בחי' מלכין קדמאין דתהו: ראה לקו"ש ח"ה ע' 402. חט"ו ע' 299 ובהערה 46.
דלית ברכתא שריא: זח"ב קנה, א. קנז, ב. זח"ג לד, א.
וישובו המלאכים: בראשית לב, ז.
ששרש . . של ד' מאות איש . . מן ד' מאות שקל כסף: ראה זח"ג קכח, ב ואילך. רפח, א. ובאגה"ק לתניא סי' כט. ובביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תרמו.

שנתן אברהם אע"ה לעפרון: חיי שרה כג, טז.
עובר לסוחר: בלקו"ת ברכה צט, ג מציין לכאן.
ת' עלמין דכסופין: ראה זח"א קכג, ב.
ומשם נמשכו השפעות עונג העליון: בתו"ח נח מז, ג מבאר ת' עלמין דכסופין נק' יש גמור שעונג הנעלם בא במורגש ממש. וראה שם תולדות קפב, ד שנמשכים מעצמות התענוג שבשעשועי המלך ע"ש בארוכה, ובדף קפג, ב.
כנודע שהכתר הוא ממוצע: ע"ח שמ"א פ"ג. נסמן לעיל לדף כב, ד.
עובר לסוחר שהם באים ונמשכים מעצמות אוא"ס: בלקו"ת עקב טז, ד. ברכה צט, ג מציין לכאן.
ד' מאות איש לעשו והוא בחי' ש"ק . . אז יחזיר עפרון: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' קצז ע"ש בשם לקו"ת מהאריז"ל. ישעי' עה"פ מ, יב מי מדד.
רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב. ראה לעיל א, א ואילך.
ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם: בראשית לב, י.
ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון: ראה ע"ח שער הכללים פ"א, פ"ב. שער עגולים ויושר ענף ד. ובכ"מ. לקמן נא, ד. ואילך.
התהו . . זה תחת זה . . בציור קוין: ראה לעיל ט, ד. וראה ד"ה והארץ היתה תוהו תקס"ח בתחלתו. ובד"ה אחרי מות תרמ"ט סעי' ג.
והייתם לי סגולה: שמות יט, ה.
וזהו הנק' בחינת ב' קוין . . אבל בתקון שהת"ת מכריע בין חו"ג: מובא באוה"ת פ' וישלח רמד, א. ראה תו"ח פ' בראשית ט, א.
השחיטה כשרה בזר: ברכות לא, א וש"נ.
גמלים מיניקות: בראשית לב, טז.

דף כה

אבל יעקב העלה מ"ן לבחי' המקיף דתהו: בלקו"ת שלח נא, א כנראה שמציין לכאן "שהמשכתם היה כמו בתורה שלמעלה (ועמ"ש קצת כעין זה ע"פ וישלח יעקב)". מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תרנה. ומציין גם לקו"ת חקת ס, א.
וכמארז"ל גבי חזיר שעתיד לחזור וליטהר: ראה של"ה פ' חיי שרה. מדרש תלפיות ענף חזיר בשם רבינו בחיי. ס' הקנה. לקו"ת ד"ה וכל בניך ס"ג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בהמשך מים רבים תרל"ו ע' פד. ובכ"מ. סה"ש תנש"א ח"א ע' 162 ובמ"מ לשם.
י' גמלים מגמלי אדוניו: בראשית כד, י.
כגמול עלי אמו: תהלים קלא, ב.

ויקם בלילה: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' צ. צד.
ויקם בלילה הוא: בראשית לב, כג.
יחוד ברכה וקדושה: ראה לקו"ת ברכה צג, ד.
בעבר הנהר ישבו אבותיכם: יהושע ב, כד.
ופי' הנהר הוא בחי' בינה: פ' אמור צח, ב. ראה לקמן עה, ד.
ונהר יצא מעדן: בראשית ב, י.
ושרש האבות הוא מעבר הנהר . . ונשפלו . . בז"א דאצילות: וכ"כ בדרך מצותיך פב, ב "אבל עבר הנהר היינו מה שלמעלה מחו"ב דאצילות והוא בחי' המקיפים שלמעלה מהשתלשלות" ע"ש.
ראה סה"מ תרל"ט ח"א בהנחת כ"ק מהורש"ב ע' קעז.
וע' בזהר פ' אמור: צח, ב: "בעבר הנהר ישבו ואפיק לון מגו נהרא עילאה כל הנהר ההוא דאשתמודע". ע"כ. מובא גם לקמן עה, ד ובמ"מ. וראה הלשון באוה"ת נ"ך כרך א ע' ה ע"פ זה וז"ל: "וא"כ מפרשו על ונהר יוצא מעדן בינה דאצי'".
בענין עבר הנהר ברוב הדרושים מציין הצ"צ ללקו"ת פ' בחוקותי דרוש הראשון מה, א.
ויותר יעקב לבדו: בראשית לב, כה.
דיעקב הוא בחי' תפארת: זהר חדש תשא (מד, ב). נתבאר באוה"ת ויחי תתקצג, ב.
בזהר פ' תרומה . . קע"ו ע"א: ראה באוה"ת תרומה ע' א'תתקלב שמפרש פי' "בריח". וראה שם ע' א'תתקיז וע' א'תתקיח ואילך.
וענין "מן הקצה אל הקצה" באוה"ת ויחי שפה, ב.
ובע"כ אתה חי: אבות ד, כב.
ד' שנכנסו לפרדס: חגיגה יד, ב. ראה לקו"ת שלח מ, ד. ואתחנן ח, ב. שה"ש לו, ב מציינים לכאן. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקכז שמציין לכאן. וראה שם ע' תקמא.
נזכר בד"ה וכל העם רואים בסה"מ תרמ"ז ע' צד.
רק ר"ע נכנס בשלום: כגירסת העין יעקב שם. ירושלמי שם פ"ב ה"א.
עזה כמות האהבה: שה"ש ח, ו.
היינו בחי' הרצוא ושוב במדה ומזיגה נכונה: ראה באוה"ת אחרי כרך ב ע' תקמא: "ששרש נשמת ר"ע היתה במעלה ומדרגה גדולה לקבל הגילוי". וראה במאמרי אדה"ז — ענינים ע' תו: "ר"ע יצא בשלום מפני שירידתו היתה בקו האמצעי".
ולכן הי' ר"ע מקור כל התורה שבע"פ: ראה לקו"ש חכ"ב ע' 140.
סתם משנה ר"מ: סנהדרין פו, א.
מימינו אש דת למו: דברים לג, ב.

להמשיך אא"ס למטה דוקא בתומ"צ: ראה ד"ה כתוב באוה"ח בסה"מ אתהלך לאזניא (ס"ע לג), ובארוכה ד"ה וכל הלבבות באוה"ת אחרי (כרך ב ע' תקלח). ד"ה אחרי מות תרמ"ט. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך. לקו"ש חכ"ב ע' 140.

ויבא לו יין: בראשית כז, כה.

ופי' בזהר: זח"ג קפט, א.

דיעקב הוא שלימו דאבהן: זח"א קעא, ב. וראה לעיל יז, ג.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.

ויקח מן הבא בידו: ב' הנחות אחרות נדפסו בסה"מ תקס"ה ע' ס. ראה ברשימות המאמרים שבסה"מ תקס"ב ח"ב בסופו הערה 39. ספר השיחות קיץ ת"ש ע' 50.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' מט, חלק מהמאמר עם הוספות וקיצורים שם (הוצאת תש"ס) ע' נג ואילך.

ויקח מן הבא בידו: בראשית לב, יד.

והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו: בראשית ד, ד.

שהי' קרבן מנחה: ירושלמי מגילה פ"א הי"א.

תפלה שכנגד קרבנות: ברכות כו, ב.

בתשובת אמונת שמואל: להרב אהרן שמואל ב"ר ישראל קאידנובר, נדפס לפעם הראשונה בפפא"מ שנת תמ"ג. השאלה למה קורין תפלת מנחה מנחה, ומבאר.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

ולמת"ב: ת"ז בהקדמה.

כי ממך הכל: דה"א כט, יד.

והכל הוא בזיו וההארה כו': בסה"מ תרכ"ז ע' נה יש הגה"ה לכאן.

השתלשלות. השתלשלות: באוה"ת פ' פנחס ע' א'קפה השתלשלות, האחד השתלשלות. ע"ש הגהות על קטע זה.

ויובן זה בעבודת ה': ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תשצא.

וחיי החיים של כל העולמות: באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רסח וז"ל: "(נ"ב לכאורה חיים חו"ב וחיי החיים כתר, וצ"ע, עכ"ה)", עכ"ל. בענין הצ"ע ראה גם אוה"ת כי תשא ע' א'תתסז.

לפי מזגה ותכונתה: באוה"ת דברים כרך ו שם וז"ל: "(נ"ב ע' בד"ה שמאלו תחת לראשי בפ' כי תשא שזהו האהבה דבכל לבבך, עכ"ה)", עכ"ל.

כי אני ה' לא שניתי . . **ולהתכלל באחד ממש**: באוה"ת שם וז"ל: "(נ"ב, והגם שצ"ל איך אפשר שהנפש תכלל בבחי' אני ה' לא שניתי שהוא אור א"ס שלמעלה מחיי החיים, מיהו במ"א בדרוש המילויים כתבתי [אולי הכוונה להנדפס באוה"ת-ענינים ע' רמ ואילך] שי"ל ע"ד ענין המילויים של השמות ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש, דרוש השני פ"ב, וע' בסש"ב פי"ט הגם שתהי' אין ואפס כו' ע"ש, עכ"ה)", עכ"ל.

והנה כתיב: ראה אוה"ת פ' בראשית יד, א.

פני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י. ראה תו"א לקמן צג, ג. לקו"ת שה"ש ט, ד. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' נ.

ואעפ"כ למטה בעוה"ז . . **חי' טמאה**: ראה אוה"ת וירא צג, ב. וארא ע' קסד. נ"ך ע' תסו. כרך ב ע' א'נז. מובא באוה"ת ואתחנן ע' תו. סה"מ תרכ"ז ע' נ. וראה גם בלקו"ת שה"ש ט, ד.

כי אדרבה: באוה"ת פ' בראשית יד, א: כי הנה אדרבה.

ראה ביאור התירוץ בביאוה"ז לאדה"א כז, רע"ד. ובאוה"ת בלק ע' א'מז.

כמ"ש במ"א: לעיל בפ' תולדות ד"ה ראה ריח בני. וראה באוה"ת פ' פנחס ע' א'קפו.

רם על כל גוים ה': תהלים קיג, ד.

ויעקב יו"ד עקב: נסמן לעיל כא, א.

קטע מכאן מובא באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעא.

שיו"ד היא הארה מצומצמת: באוה"ת תבוא ע' תתרעב נוסף "(ע"ד לעולם ילמד אדם לתלמידו בדרך קצרה, בבה"ז פ' אחרי דע"ט ע"ב)". ראה באוה"ת פ' ראה ע' תשפה.

דקרו לי' אלקא דאלקיא: מנחות קי, א.

ע"י צפור המדברת: בלקו"ת במדבר כ, א מביא זה וכמ"ש בלקו"א בשם המגיד נ"ע, וראה במ"מ לשם. המשל הזה מובא גם בלקו"ת שה"ש לז, א. וראה בד"ה אם בחקתי תרמ"ג ע' קלג.

קטע מכאן מובא בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רצד. תרכ"ט (הוצאת קה"ת תשנ"ב) ע' ג.

לב מלכים אין חקר: משלי כה, ג.

ומי שאינו אוכל ג' ימים: בסה"מ תרכ"ט שם מביא מגמרא שבועות כה. ונדרים טו, א מענין שבועה שלא אישן ג' ימים.

ח' חכמה ומזל הח' נוצר חסד: "ואולי י"ל שבמ"ש אדה"ז "מזל הח' נוצר חסד", מוסיף רמז בר"ת ד"מנחה", מזל נוצר חסד" (או מזל נוצר שהוא מזל הח')" — סה"ש תשמ"ח כרך ב ע' 521.

ומזל הח' נוצר חסד: ראה זח"ג רפט, ד. ע"ח שער הכללים פ"ה. וראה גם לקמן מח, ד. סט, א. לקו"ת צו טו, ג. ובכ"מ.

אז אהפך אל עמים: צפני' ג, ט. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקג מציין לכאן: גבי יעקב ועשו שהי' התגלות בחי' כתר.

דהע"ה אמר הודיעו בעמים עלילותיו: דה"א טז, ח. תהלים קה, א.

הבו לה' משפחות עמים כו' ויאמרו הגוים כו': תהלים צו, ז-י. דה"א טז, כח. לא.

יעקב י' עקב: נסמן לעיל כא, א. ובאוה"ת תצא ע' תתעו מציין לכאן.

ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.

ואתם קרויים אדם: יבמות סא, א. זח"א כ, ב. זח"ב כה, ב.

דף כו

מעשה אבות סימן לבנים: ראה ב"ר פ"מ, ו: צא וכבוש את הדרך לפני בניך. רמב"ן בראשית יב, ו: כל מה שאירע לאבות סימן לבנים. לקו"ש חכ"ה ע' 123.

והנה העלאת מ"ן . . השוה ומשוה כו': נזכר באוה"ת נ"ך כרך א' ע' תרנה. נתבאר בלקו"ת חקת נט, ד. בלקו"ת בחוקותי נ, ד. חקת ס, א. שה"ש לו, ב מציינים לכאן.

פרים בני בקר שנים: במדבר כח, יט.

מי יתן טהור מטמא: איוב יד, ד.

ששם כחשכה כאורה: ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'פא.

קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

והוא עבר לפניהם: בראשית לג, ג.

הנה בכיה . . בבכי יבואו: מובא בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' שג בשינויים.

דוחה המותרות בליחות הדמעות: ראה באוה"ת נ"ך כרך א ירמי' ע' שעב שכתב שיש להעיר ממ"ש בסידור שער הסוכות בענין ויעקב אמר אז יבקע. וממ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש. ע"ש.

כמ"ש בזהר שה"ש: ראה מדרש הנעלם בזהר וירא צח, ב. לקו"ת תצא לז, ד. לקו"ש ח"ט ע' 208.

ושמועה טובה תדשן עצם: משלי טו, ל.

וכמעשה דאספסיינוס: גיטין נו, ב.

בבכי יבאו: ירמי' לא, ח.
ויאבק איש עמו: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' קמח. הנחת ר' משה בן כ"ק אדה"ז שם ע' קסד. ומתחיל: "בזהר פ' וישלח ויאבק איש עמו".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
חלק מהמאמר מהנחת כ"ק אדה"א עם הגהות באוה"ת כרך ה תתעה, א. וראה גם בכרך ז תתתל, א. חוקת ע' תשסד ואילך.
ויאבק איש עמו: בראשית לב, כה.
מלחמת הס"מ בסטרא דקדושה: בסה"מ תקס"ו ע' פא: "לכאורה יפלא מאד איך יתכן למעלה ענין המלחמה של יעקב ושרו של עשו שהוא בחי' המלחמה בין סט' דקדושה לסט"א". וראה גם באוה"ת וישלח תתעה, א. כרך ז תתתל, ב.
מלחמה לה' בעמלק: שמות יז, טז.
וכנודע מן הפרדס: שער יז שער ירך יעקב. באוה"ת שם כרך ה מציין שער י"ז הוא שער ירך יעקב שהביא בשם הזהר וז"ל: והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל כו' דלא אתנבי מתמן בר נש עד דאתא שמואל נביאה ועל דא כתיב וגם נצח ישראל לא ישקר כדין אתתקן דרגא דא כו'.
בסה"מ תקס"ו שם ע' קכ: "שפגם בחי' הנצח דקדושה שמשם אור הנבואה שופע למטה בנבואה כו' וע"כ לא היתה הנבואה בישראל".
נצח ישראל לא ישקר: שמואל-א טו, כט.
לא כאברהם: ספרי דברים לב, ט. ראה לעיל יב, א. ענין זה לא נזכר בב' הנחות בסה"מ תקס"ו.
מותרי החסד: ראה לעיל כה, ב.
ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
חיל בלע ויקיאנו: איוב כ, טו.
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
עת אשר שלט האדם באדם: קהלת ח, ט.
כחשיכה כאורה: ראה באוה"ת פ' וישלח כרך ה תתעה, א.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
בלקו"ת פ' ראה לא, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רצב — מציינים לכאן.
ואלה המלכים אשר מלכו: בראשית לו, לא. בסה"מ תקס"ו (הוצאה ראשונה) ע' פג מבאר "שמאחר שלא הי' עדיין מלך בישראל הוא התיקון דאצי' לכך מלכו הז' מלכים

קדמאין בארץ אדום שמשם ינקו פנימי' השפע עליונה מאחר ששם כחשיכה כאורה שוים כו'".

מלך אין באדום: מלכים-א כב, מח.

יאר ה' פניו אתנו סלה: תהלים סז, ב. בהנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ו מביא במקומו הפסוק "יאר ה' פניו אליך".

תחילת הביטול . . כמו חב"ד: באוה"ת כאן תתעה, ב "זה צ"ע דבאדם כשנמשך ההתפעלות באהוי"ר בלב חשוב יותר מאלו ההתבוננות רק במוחו ושכלו ולא נגע ללב וצ"ע בסש"ב פט"ז בענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" ע"ש.

שהם הם בחי' בטול ממש: באוה"ת נוסף: (ע' בסש"ב פל"ה בהג"ה).

ואינן עצמות הבטול ממש: באוה"ת יש הג"ה לכאן.

עד שנמשך . . מקום לעצמם: ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלז.

וקרו לי' אלקא דאלקיא: מנחות קי, א.

אם תגביה כנשר: עובדי' ד. בהנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ו מקשה כאן: "לכאורה מה שאמר כנשר דוקא, וגם איך ביכולתו להגביה א"ע כ"כ עצמו".

לקמן קב, ב. לקו"ת צו טז, ב מציינים לכאן.

באוה"ת וישלח כרך ה תתעג, א מציין לכאן. וגם מציין לכמה מקומות שמדבר מענין נשר.

שרוצים לינק מאא"ס ב"ה שלא ע"י הקדושה: ראה אוה"ת פ' תצוה ע' א'תרצד.

ואם צדקת: איוב לה, ז.

יעקב מובחר שבאבות: נסמן לעיל יז, ג.

והאבות הן הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.

משא"כ בחב"ד . . שאין בזה לעו"ז: ראה אוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה: "ועיין בהרמ"ז ר"פ ויקהל, וצ"ע בת"א בד"ה ויאבק שאין קליפה רק נגד ז"ת ולא נגד ג"ר כו', מ"מ הרמ"ז ביאר שהוא נגד היכל הרצון".

בתורת שמואל תרכ"ט (בהוצאת תשנ"ב) ע' יב מציין ע"ז וז"ל: אך צ"ע מההגהות לד"ה תער השכירה מהרמ"ז שיש בעשי' לעו"ז גם נגד ע"י, ומההגהות לד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע מענין ד"מ נגעים שנגע היפך הענג, וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ז וצע"ג" עכ"ל שם. ועיין במ"מ בסה"מ תרכ"ט שם. [ד"ה תער השכירה נדפס באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשפג. ובסה"מ הנחות — תרט"ז (נמצא בדפוס).

ומההגהות לד"ה קמיפלגי, ראה אוה"ת פ' תזריע ע'רנב, ושם כרך ב ע' תקכח].

וכמבואר מההיכלות . . **בהיכל ק"ק**: ראה באוה"ת על מגילת אסתר ע' ב'רסה דהיכל קדה"ק הוא כסה"כ שלמעלה, כמ"ש בע"ח, ומבואר ג"כ בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבח המתחיל ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב נ"ג. ולקמן ק, ד.

רק נגד ז"ת: באוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה: "ולא נגד ג"ר דהיינו שאין בהם היכל נגד היכל ק"ק דקדושה" ע"ש.

בפ' קדש ולזכרון בין עיניך: שמות יג, ט.

שפ' קדש היא בחי' חכמה: ראה לקמן פו, ג. פז, ב. צב, ד.

במלחמת עמלק לא תשכח: דברים כה, יט.

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה: פיוט בתפלת נעילה ע"פ ברכות כט, ב. ראה שיחת ש"פ תשא תשכ"ז.

ולתאוה יבקש נפרד: משלי יח, א. וראה בהמשך מים רבים תרל"ו סעי' א ע' ב: "פי' שאם הי' לו דעת חזק ונודע כי הדעת הו"ע ההתקשרות, וא"כ לא הי' נפרד וממילא לא הי' מתאוה תאוות כלל והסיבה למה יתאוה לדברים רבים מפני היותו נפרד כו'. וזהו ענין אומרו לתאוה יבקש נפרד שהוא היפך הדעת ולכן מרובים צרכיו אשר יתאוה להם" עכ"ל ע"ש. וראה בארוכה בתקס"ו ע' פו.

שיעקב הוא י' עקב: ראה קהלת יעקב ערך ישראל. ומסומן לעיל כה, ג.

היינו הארת יסוד אבא: בלקו"ת בלק עב, ג מציין לכאן.

וזהו ענין התפלה שהוא המשכת הדעת שמבחי' יסוד אבא — לקו"ת בלק עא, ד.

ובזה טעה הס"מ: ראה אוה"ת פ' בלק ע' א'יג.

בבחי' דכר דקליפה שכנגד ז"א: ראה באוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה שזה נגד פי' הרמ"ז ר"פ ויקהל ע"ש.

ההפרש שבין עפר לאבק שנז' בזוהר: ח"א קע, א. עפר דכל איבין נפקין מינה אבל אבק אינו מצמיח, וכן אפר אינו מצמיח בטוב, רק מעט מזעיר דאפר הוא מה דאשתאר מנורא — ד"ה זה יתנו תרנ"ח ע' קכח. ראה בסה"מ תקס"ו (הוצאה הראשונה) ע' פח. ובאוה"ת בראשית כרך ג תקכו, ב. אוה"ת חקת ע' תשעא. שה"ש כרך ב ע' תשיט ואילך. כרך ג ע' תתעא. ובאוה"ת לאיוב ע' תרנז שכאן מיירי בבירור שמלמעלה למטה ואז האבק הוא הפסולת שנדחה למטה, וכענין הוצאת הדשן מהקרבנות ע"ש. עיין באוה"ת וישלח כרך ז תתלא, ב.

ראה בסה"מ תרל"ט ע' נא.
בלקו"ת שמע"צ עט, ד. אוה"ת חקת כרך ג ע' תשס ואילך ע' תת. תתמ — מציינים לכאן.
הכל היה מן העפר: קהלת ג, כ.
ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן: במדבר ה, יז.
אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו.
אני אותיות אין: ראה מאו"א אות א סעי' ס.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
דאשתאר מן נורא: זח"א קע, א.
כמשל העצים שדולקים באש . . ולא נשאר אלא יסוד העפר: ראה אגה"ק סי' טו (קכא, ב) ובליקוט פי' שם.
שלכן הוא כשר לכסוי הדם: חולין פח, ב. ובתוס' שם בד"ה מצינו.
העלו אבק עד כה"כ: חולין צא, א. זח"א קע, א.
שגם בחי' אבק נתכלל למעלה: ראה לקו"ת תצא לט, ד. ר"ה סא, ד.
לעולם ירגיז: ברכות ה, א. זח"א רב, א. זח"ג קיג, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר השיחות תש"א ע' 59.
ובמקום שבע"ת כו': נסמן לעיל כא, ג.
והאבק . . עלה עד כסה"כ: ראה אוה"ת בשלח ע' תלו. תנג.
דמשכין לי' בחילא יתיר: זח"א קכט, ב. ראה לעיל ט, ג. כ, ד לקמן לט, ג "פי' יתיר על הכלי".
וכמ"ש בזהר ע"פ בכל לבבך: זח"ב כו, ב. כז, א לאכללא שמאלא בימינא.
והאבק הוא מל' דקליפה: בספר הערכים-חב"ד כרך א בערך אבק טור סג הערה 5 מציין שבלקו"ת תצא לט, ד מפורש שהוא ענין גקה"ט שלמטה מנוגה, ובאוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשיט מבאר שאבק הוא מל' דקליפת נוגה. וראה גם באוה"ת פ' ויצא תתמד, ב. וראה בספר החקירה צג, ב ערך אבק.

וישב

דף כו

וישב יעקב: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קפג.
באחד מכת"י רשום שהוא משנת תקס"ג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות וכו' באוה"ת בראשית כרך ב רנא, ב. כרך ה תתפח, א. הערה תתצח,

א. תתצט, ב. כרך ז תתתלז, א. תתלז, ב. חלק מהמאמר מובא גם בד"ה וישב יעקב תרל"ט ע' נד. בד"ה מי כה' אלקינו תרל"ט ע' סד.

לכללות מאמר זה ראה פלח הרמון בראשית צו, ג. ד"ה זה תשכ"ז. תשמ"א. תשמ"ו.

וישב יעקב: בראשית לז, א.

גם כפל לשון: ראה בכלי יקר. ובשיחת ש"פ וישב תשכ"ב.

בבוך 633: כפל מלת בארץ תרי זימני: הנה כתיב.

אתהלך לפני ה': תהלים קטז, ט.

שיש שני ארצות: באוה"ת חיי שרה קיח, א. סה"מ תרל"ב ע' שצ וע' שצח. ד"ה אך בגורל תרמ"ז ע' יד מציינים לכאן.

(**וכמו חיים לשון רבים**: דהיינו רבוי מיני חיות — מאמרי אדה"ז פרשיות ע' קפד. ועיין שם.

מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז. [בבוך 633 ליתא כל המוסגר]. באוה"ת רנא, ב מציין שהגה"ה זו היא ממהרי"ל אחי כ"ק אדה"ז.

בכל התורה ארץ כנען: א"י שממערב לירדן, בראשית יז, ח. במדבר לד, ב. שם לה, י. ארץ ישראל שמעבר לירדן מזרחה נקראת לרוב בשם ארץ הגלעד — במדבר לב, כו. כט. יהושע כב, ט ועוד.

בבוך 633: בלשון ארץ כנען.

חם הוא אבי כנען: בראשית ט, יח.

ומה הוא היחוס שבח א"י בזה: בפלח הרמון צז, א מביא שענין כנען הוא מדריגה פחותה, כמארז"ל (ב"ר פל"ו) ע"פ וחם הוא אבי כנען אבי פחתא כלי פחות וגרוע ומקולקל, וא"כ למה תקרא א"י על שמו. ע"ש.

(**גם להבין . . מרמה**): מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז. בבוך 633 ליתא המוסגר.

כנען בידו מאזני מרמה: הושע יב, ח.

גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד: "דאם כפשוטו דכנעני קאי על ארור כנען א"ש, אבל מאחר שנק' ארץ ישראל ארץ כנען א"כ מוכרח שזהו כנען דקדושה, א"כ מהו המעלה והשבח ולא יהי' עוד כנעני וגו'" — אוה"ת בראשית כרך ב רנב, א.

ולא יהי' כנעני עוד בבית ה' צבאות: זכרי' יד, כא.

כך יש כל בחי' אלו בקדושה: באוה"ת בראשית כרך ב רנב, א מציין למקומות שמבואר ענין לבן דקדושה, עשו דקדושה.

שלשה בני נח . . ג' בחי גווני קשת: לקוטי תורה להאריז"ל פ' נח. דנח בעצמו הוא היסוד וג' גווני הקשת הוא ג' בניו כלולים בו כו'. נתבאר באוה"ת וישב כרך ה תתפח, ב.

כנען פירושו סוחר: בבא בתרא עה, א. תנחומא מסעי ט. ת"ב שם ז. במדב"ר פכ"ג יו"ד. ע' בלקו"ת פ' עקב בד"ה להבין שורש טעם וקישור, ובאוה"ת פ' בשלח ע' תרנ. ובפ' ואתחנן ע' קכט. ובפ' עקב ע' תקלג. סה"מ אידיש ע' 91 עה"פ ותמת שרה.

כנעני' נכבדי ארץ: ישעי' כג, ח. ראה ויקרא רבה פי"ז.

מפזר ונוסף עוד: משלי יא, כד. וראה שער המצות להאריז"ל (פ' ראה מצות הצדקה), וראה ספר הלקוטים פ' תצוה. (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה וישב יעקב תשכ"ז). ושם מוסיף: "דתכלית ענין המסחר הוא הריוח, וכמארז"ל [ב"מ מ, ב] זבון וזבין תנרא איקרי בתמי'". בפלח הרמון צז, ג מביא ראי' כלום זורע אדם קב כו'.

הג"ה בגיליון תו"א "ע' פסחים נ, א (ממורי נ"ע)".

בא אחיך במרמה: בראשית כז, לה.

עת אשר שלט האדם: קהלת ח, ט.

לא גלו ישראל: נסמן לעיל ו, א.

בלע המות: ישעי' כה, ח.

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: זכרי' יג, ב.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

נכסף נכספת: בראשית לא, ל.

דהיינו בחי' אהבה: ראה לקמן פו, ד. מד, ג. באוה"ת וישב רנג, ב מציין: וכמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי.

וזהב מצפון יאתה: איוב לז, כב.

שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה: באוה"ת וישב שם: וכמ"ש בזח"ב פ' תרומה דקל"ה א' וזהב דא ר"ה יומא דדינא ור"ה הוא בחי' יראה.

טוב לי תורת פיך: תהלים קיט, עב. בלקו"ת בלק סז, ד ומוסיף כ"ק הצ"צ "וממ"ש כאן [בלקו"ת] יובן יותר מש"ש [בתו"א]. אוה"ת חקת ע' תתכט. מכאן ואילך ראה סה"מ עטר"ת ע' שע. סה"מ תרצ"ז ע' 190 ואילך.

אלפי לשון לימוד: באוה"ת וישב רנג, ב: כמו אאלפך חכמה.

שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה: ראה לקו"ת שה"ש ו, ג.

יפה שעה אחת: אבות ד, יז.

שאע"פ . . בבחי' רעותא דליבא: ראה אוה"ת פ' וישב רסה, ב.

דף כז

שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעית שבחיצונית הלב: נתבאר בארוכה באוה"ת בראשית כרך ב רנד, ב ד"מ"ש שיש לה גרעון . . הלב היינו מצד שנתמעט השגתה כו' ויש לה יתרון בפנימי' הלב ע"י אם ישים אליו לבו דלמחתב"כ" ע"ש בארוכה שמבאר מהו טוב לי תורת פיך.

בבחי' רעותא דלבא: בענין רעותא דלבא ראה באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'רסט שמציין לכאן ולכמה מקומות בדא"ח: "בד"ה וישב יעקב בענין רעותא דלבא שהיא תכלית הירידה בעוה"ז כי למתב"כ כ"א ברעו"ד הוא נתפס".

אני ראשון: ישעי' מד, ו. קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתו. וראה באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'רע.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע: "ובחי' מקור המהווה בחי' זו הוא אלקותו ית' על ידי צמצום ומקום פנוי, ונק' התלבשות בעשר ספירות" אוה"ת בראשית כרך ב רנה, ב.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

לית מחשבה תפיסא ביה: אפילו חכמה עילאה — אוה"ת וירא כרך ד תשמ, א.

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

אל חיק אביה: ראה תניא פ"נ. לקמן סז, א. וש"נ.

בחי' רעו"ד נמשך מהתבוננות זו עצמה: "הטעם שדווקא בעוה"ז תגיע לבחי' רעו"ד שהו"ע הרצון שלמעלה מהשכל, נתבאר בד"ה מי מנה [לקו"ת בלק סז, ד] שהוא ע"י המצות שהם רצה"ע" — אוה"ת וישב (כרך ה) תתצ, ב ע"ש.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

לצאת . . ולהשתפך אל חיק אביה: ראה תניא פ"נ. לקמן לה, ב.

והנה בזמן שהיה בהמ"ק קיים: קטע מכאן מובא בלקו"ת נשא כד, ב. ע"ש.

בזמן שהי' בהמ"ק . . רעותא דלבא: באוה"ת פ' ראה ע' תשצט מוסיף ע"ז כ"ק אדמו"ר הצ"צ: פי' רעו"ד בד"ה מי מנה עפר יעקב שהוא הרצון שלמעלה מהשכל" עכ"ל. ראה באוה"ת בראשית כרך ה תתצט, ב. יתרו ע' תתקג.

דלבא — מגילוי: באוה"ת יתרו שם: וגילוי.

בהיכל קדשי קדשים: באוה"ת יתרו שם: "ועניין היכל קה"ק מבואר בתניא פרק נ"א ונ"ב שהוא עד"מ התגלות החיות מהנשמה במוחין שבראש ששם גילוי כללות החיות וממנו

נמשך לכל הרמ"ח אברים כו', ועמ"ש ע"פ שבת שבתון בפי' קדש הקדשים שהוא ענין מה שלמעלה גם מסוכ"ע כו'" ע"ש בארוכה עפ"י כהאריז"ל.

כמ"ש בתניא: פרק נב. בבוך 1118 ובבוך 633: בלק"א. בלקו"ת נשא כד, ב מעתיק הלשון מכאן "בסש"ב".

"היינו כמ"ש בתניא בענין גילוי השכינה המשל מהתלבשות כללות חיות הנפש במוחי', וכך הוא עתה בחי' התלמוד כמארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. והיכל ק"ק הוא כחב"ד דבריאה" — אוה"ת בראשית כרך ב ע' רנו סע"א ע"ש בארוכה איך זה שייך לארץ חפץ.

כי תהיו לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

ובקשתם משם את ה' אלקיך: דברים ד, כט. ראה לקמן פ, ב. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרג. אוה"ת פ' חקת ע' תשצח מציין לכאן.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

כמה ארך אפים לפניו: אבות ה, ב.

אם לעוברי רצונו כך: סוף מכות.

כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך: דברים ד, כט.

וחם הוא אבי כנען: בראשית ט, יח.

בזקף גדול: ראה לעיל יג, ב בענין זקף גדול, "דהיינו כשהיא מתעלית למעלה". קטע מכאן מובא באוה"ת פ' ואתחנן ע' קכט ע"ש.

טעמה כי טוב סחרה: משלי לא, יח.

קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.

דגנבא אפום מחתרתא: ברכות סג, א (ע"פ גירסת עין יעקב).

שפת אמת תכון לעד: משלי יב, יט.

הקל קול יעקב: בראשית כז, כב.

כמ"ש בזהר הקדוש: באוה"ת וישב כרך ה תתצד, ב מציין עיין ח"א ד"ן ע"ב ל"ב א' ויצא קנ"א סע"א וישלח קע"א ע"א . . ויגש רי, א. תורת שמואל מצה זו תר"מ סעי' כ ואילך.

הקדוש: בבוך 633 ליתא תי' זה.

הנה בחי' יעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו: באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעו מביא קטע מכאן.

יעקב הוא י' עקב: נסמן לעיל כא, א.

ביו"ד נברא עוה"ב: מנחות כט, ב.

עקב ורגל . . ראש ורגל: הקטע עד שו"ה בחינת — ראש ורגל ליתא בבוך 633.

ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.
ועמדו רגליו ביום ההוא: זכרי' יד, ד.
והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
ומקום רגלי אכבד: ישעי' ס, יג.
ויעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו: באוה"ת וישב (כרך ה) תתצה, א: ומש"ר בכל עולם ועולם לפי ערכו י"ל דהיינו שבחי' יעקב שייך גם למעלה מאצי' . . וגם בפי' בכל עולם לפי ערכו היינו גם בבי"ע.
דרוח אמשיך רוח: זח"ב קסב, ב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז. ראה אוה"ת וישב כרך ה תתצו, ב.
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
בי מלכים ימלוכו: משלי ח, טו.
מאן מלכי רבנן: ע"פ גיטין סב, א. ראה אוה"ת ויקרא ע' רנו. סה"מ תרכ"ז ע' רעא. בלקו"ש חי"ט ע' 401 הערה 18. לקו"ש חל"ו ע' 99.
ומתניתא מלכתא: ראה לקמן מט, ב.
כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו: מובא בלקו"ש חט"ו ע' 315 ומציין שם בהערה 38 "ולהעיר מתניא פכ"ג". וראה גם לקו"ש חי"ט ע' 401. וראה בד"ה שלום רב תשל"ח בסופו.
ומגורי . . לשון יראה: זח"א קפ, א.
והב' הוא לשון אוצר: בד"ה שלום רב תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רו) שב' פירושים אלו מיוסדים על מ"ש הה"מ באו"ת (יז, ב) שמגורי אביו היא יראת אביו שבשמים, ובהמשך הענין שם (יח, סע"א) מגורי ל' אסיפה וכניסה כמו אוגר בקיץ (ל' הכתוב — משלי י, ה).
מגורה מלאה פירות: פסחים ד, רע"ב. וש"נ.
יראת ה' היא אוצרו: ישעי' לג, ו.
בדברי רז"ל אוצר של יראת שמים: ברכות לג, ב.
ובחי' חכמה עילאה נק' אביו: "י"ל דבלשון התו"א ד"ח"ע נק' אביו" (ולא "נק' אב") — מרומז גם שח"ע נק' "אביו" דיעקב. (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רז בהערה 104).
ומלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
והוכן בחסד כסא: ישעי' טז, ה.
עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

מצות הצדקה . . שהיא שקולה כנגד כל המצות כמ"ש בתניא: בלקו"א פרק לז. בבוך 633 (יב, ב) ובבוך 1118 נוסף בסיום המאמר: "ובפרט בצדקה שעושים עם אה"ק ממש שהוא שער השמים ומכוונת כנגד ארץ כנען העליונה כמו שאה"כ כעיר שחוברה לה יחדיו וד"ל".

והנה אנחנו מאלמים אלומים: ב' הנחות אחרות — בסה"מ תקס"ה ע' צט. וראה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' יח. ובמגדל עוז ע' שפט שרבינו הזקן למד ענין זה מהרה"ק אברהם בן הה"מ ז"ל.

באוה"ת בראשית כרך ו תתרפב, א המאמר עם הגהות אחרות נדפס מגוכתי"ק כ"ק הצ"צ שנכתבו כנראה בחיי כ"ק אדה"א או קודם לזה.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

ראה הנחות — תרט"ז ד"ה והנה אנחנו שמבאר הענינים של המאמר.

ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ה.

והנה אנחנו מאלמים אלומים: בראשית לז, ז.

אלה המלכים אשר מלכו: בראשית לו, לא.

שהן ז' מלכין קדמאין דתהו שנפלו בשבה"כ: ראה לקמן קי, ד. ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רפא.

ומשם . . כידוע: באוה"ת שם ליתא.

שהוא ענין הברכה: בד"ה פדה בשלום תשל"ה (הנחה בלתי מוגהה) מוסיף "היינו ברכה לשון המשכה".

אזי לא ימצא בהן התלבשות השכלה זאת כלל: בד"ה פדה בשלום תשל"ה מוסיף: "היינו שאין השכלה זו בגילוי, אבל בטח שנשאר איזה רושם מזה שהיו אותיות אלו ביחד, שהרי קדושה לא זזה ממקומה".

היש מספר: איוב כה, ג.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

הס"ר נשמות הם שכבר נתקנו ונתבררו: ראה בארוכה בביאור הצ"צ על פ' ח"ש נדפס לעיל בהוספות. לקו"ש ח"י ע' 119 הערה 29.

כי הנה ידוע ע"פ ורוח אלקים מרחפת: מאמרי אדה"ז פרשיות בראשית ע' א. וראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נו.

רפ"ח מת: ראה ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"א. ראה גם בה"ז בלק קט, ד. סה"מ תקס"ה ע' קד. מאמרי אדה"א בראשית ע' נו. מאמרי אדה"ז — פרשיות פ' בראשית ע' ה. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שעו. סה"מ אעת"ר ע' קפב. ועוד.

כמו שהיו עדיין באצילות: ראה לקו"ש חט"ו ע' 524.

כי הנה ידוע: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ד ע' קמה.

וזהו רפ"ח מת כו': באוה"ת גוכתי"ק הצ"צ: "וזהו מת רפ"ח כו'". וכ"ה הלשון בלקו"ת מטות פב, ד. וכ"ה בע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"א. וראה בהנסמן למאמרי אדה"ז — פרשיות פ' בראשית ע' א.

שו"ה ס"ר — ממספר זה: באוה"ת שם גוכתי"ק הצ"צ נוסף: שאף במדינת פולין ימצא יותר מס"ר.

בגמרא כפר שחליים: גיטין נז, א.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

שו"ה יחד — מפורדים: באוה"ת גוכתי"ק נוסף הגה"ה מכ"ק הצ"צ: (ועמש"ל פ' וישלח בענין יש לי רב ויש לי כו' ע"ש). וזהו.

וזאת תורת האדם . . שיתעלו באחדות ה': ראה תו"ח פרשתנו סו, א ואילך. לקו"ש ח"י ע' 119.

ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ: דברי הימים-א יז, כא.

ולא יהיו נפרדים: באוה"ת גוכתי"ק שם נוסף: ועמש"ל פ' וישלח בענין יש לי רב ויש לי כל ע"ש. [כוונה לבוך הנ"ל — וחסר שם עד וישב].

דף כח

וזהו . . עבודת השבטים: לקמן מה, ד. קיז, ג מציין לכאן.

ענין הבירורים: ראה ביאוה"ז לכ"ק אדה"א ר"פ חקת. דרך מצותיך מצות איסור עבודת בעלי מומין. בד"ה ויגש אליו יהודה תשל"ו (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קיז) דכאן מבאר "שהניצוצות שנתבררו ע"י השבטים הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף כי הבירור שע"י השבטים הוא בירור בדרך מלמטה למעלה (בירור דב"ן). דבירור זה הוא רק ביטול היש, ולכן הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף, בירור בדרך מלמעלה למטה (בירור דמ"ה). ועי"ז הם (הניצוצות) נכללים באלקות, ומבואר בתו"א [לקמן כח, ג] שכדי שתהי' המשכה דשם מ"ה, הוא ע"י העלאת מ"ן דשם ב"ן, וזהו מ"ש ותשתחוינה לאלומתי, העלאת מ"ן דהשבטים בבחי' ביטול (השתחואה), שעי"ז עוררו המשכת שם מ"ה להיות בירור שני" ע"ש בארוכה.

ובסה"מ הקצרים: "וזהו מאלמים אלומים כמו קיבוץ שבולת רבים לעשות מהם אגודה א' כו', והעלאת מ"ן של השבטים להעלות ליחודו ית' לא"ס ב"ה הוא צריך שיתעלו דרך מדרגת יוסף לפי שהן מעלמא דנוקבא ויוסף מעלמא דדכורא וד"ל".

מאלמים אלומים מלשון אלם . . בחי' בטול: בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' ב. המשך תער"ב ח"ב ע' א'סז. סה"מ תרכ"ז ע' צד מביא קטע מכאן. ומציין לכאן.

איידי דטריד למיבלע: ע"פ חולין קח, ב. וכהלשון כאן מובא בדא"ח בכ"מ, ראה לעיל י, ב. לקמן קט, ג. סידור קמג, ב.

ועמ"ש ע"פ התוספתא דבשלח: ביאוה"ז לכ"ק אדה"א מד, א ואילך.

ועמ"ש בטעם שהמסעות היו מ"ב: לקו"ת מסעי פט, ד.

שתי רוחות מספרות: ברכות יח, ב. באוה"ת שם תתרפג, ב מוסיף: "וכמ"ש במ"א בביאור מ"ש באוצ"ח בענין הצמצום ורשימו רל"א שערים כו'". כנראה הכוונה להנדפס בלקו"ת בהוספות לויקרא.

שו"ה אוכלות כו': באוה"ת מגוכתי"ק הצ"צ נוסף: ואינו מהות בפ"ע.

עבור שני לאחר הלידה כמ"ש בע"ח: שער העיבור פ"א.

שו"ה לו — מא"ס ב"ה: באוה"ת שם נוסף: (וגם דמיון לבחי' אלמים הנ"ל הוא מ"ש במ"א בענין שהי' משה כבד פה לפי שהי' בבחי' ביטול ונחנו מ"ה לא יכול להיו' יש להשפיע וכעין זה ה"ע בקושי התירו לדבר דברי תורה בשבת מצד הביטול שלמעלה מהשפעה).

כענין י"ב בקר שהיו בים של שלמה: ראה לקמן קג, א.

בחכמה דוקא אתברירו: נסמן לעיל טז, ד.

ר"ע שיצתה נשמתו באחד: ברכות סא, ב. וראה לקוטי שיחות ח"ו ע' 126 הערה 35.

למהוי אב"א: זח"ב קלה, א.

ששרשו משם מ"ה דאצי' שהוא בחי' המ"ד: אוה"ת שמות ע' יד מציין לכאן.

ע"פ ואלה שמות: ראה לקמן מט, ג. באוה"ת בראשית כרך ו תתרפד, א במקום מראה מקום זה נמצא "ע"פ הזהר וישב דקפ"א אך אל הפרוכת כו' ובשאר דוכתי".

ואביו שמר: בראשית לז, יא.

השתחוואה כוללת ב' בחי': ראה לקמן בד"ה יביאו לבוש מלכות, צא, א. ובאוה"ת פ' תרומה ד"ה ועשו לי מקדש ע' א'תכח. סה"מ תרל"ב ע' עד.

וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' טו, ו.

ברוך בבחי' אתה כמבואר בפע"ח: ראה שער העמידה.

לית ברכתא שריא באתר ריקניא: זח"ב קנה, א. קנז, ב. זח"ג לד, א.

ששם עלו שבטים שבטי י"ה: תהלים קכב, ד.

שיש בחי' י"ב גבולי אלכסון: בלקו"ת צו יז, א. שמע"צ פ, ד מציין לכאן.
שו"ה ששרשם: באוה"ת מגוכתי"ק הצ"צ נ': שרש שרשם . . אבל הם נשפלו למטה בבריאה.
אלומותיכם כו' כנ"ל: באוה"ת שם נמצא קיצור ואח"כ מעתיק מד"ה ואני נתתי לך שכם אחד מפ' ויחי תקס"ג ע"ש.
הקיצור. השבה"כ ענין בחי' פירוד ופירור הכלי לחלקי' רבים ועי"ז מסתלק האור וההשכלה, ושבירה זו הי' בנשמו' וניצוצו' לכן כל מה שירדו למטה נעשה הרבוי יותר. ועבודתינו לברר ולהעלות מטורי דפרודא לבחי' אחדו' גוי אחד בארץ, וזהו מאלמי' אלומין, מהרבה שבולי' נעשה אלומה א', גם ל' אדם מצד הביטול כו'. וכ"ז הוא העלא' מ"ן ביטול היש ועדיין צריך בירור שני ע"י מ"ד לשיתהפך לאלקו' ממש וזה הי' עבודת יוסף וזהו והנה קמה אלומתי כו' וענין ותשתחוין כי השתחוא' ביטול וגם עי"ז המשכה מאוא"ס להתלבש במ"ד דיוסף, והשתחוא' דיעקב המשכה לבד. ומה שהשבטי' שנאו אותו לפי שסברו ששרשם ג"כ מי"ב ג"א דז"א א"כ כמוהו כמוהם וא"צ לו בשביל המ"ד ג"כ אבל האמת שהם י"ב בקר דבריא' והוא מיסוד ז"א וזה הי' החלומות כנ"ל.
שיר המעלות: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קפד.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת בראשית כרך ו תתש, ב המאמר עם הגהות ומתחיל: "להבין ענין החלומות שהגלות נמשל לבחי' חלום".
ד"ה זו נזכר בלקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב. שלח לז, ד. שה"ש כ, א. אוה"ת ויחי תתרט, ב בשם אדה"א שאמר בשם כ"ק אדה"ז.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה שיר המעלות תשכ"ז. שיחת ש"פ פנחס תשד"מ.
שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים: תהלים קכו, א.
שני ענינים הפכים: ראה תו"ח שמות נב, א. ספר המאמרים ת"ש ע' 8. בסה"מ תקס"ה ע' קפד "(והיינו שיוכל לראות בחלום אשר הוא נהרג או מת ואח"כ הוא חי ברגע א' ממש ולא יקשה לו כלל מה שהם הפכיים שיתכון ויתיישרו בשעת החלום או כמו שיחלום לו שהוא כאן ובאספמי' ברגע א' כו' וכה"ג טובא וכנודע לכל)".
כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים: פ"א. בתקס"ה ליתא כל זה.
שש שנים תזרע שדך: ויקרא כה, ג.
ולעבדו בכל לבבכם: דברים יא, יג.
ביום ההוא . . ופריך בגמרא: זכרי' יד, ט. פסחים נ, א.

ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה כו' ושם הוא בבחי' עגולים: בבה"ז לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק פ' ויגש ע' קמט: "פי' בשעת השינה דוקא מושכת לו מבחי' עגולים דהיינו מבחי' ההעלם דעצמות הנפש שהוא בבחי' עגולים שלשם הוא הרצוא בעת השינה, משא"כ בהקיץ הנשמה והרצוא הוא לאור השכל שבמוח שהוא בחי' יושר" עכ"ל ע"ש. ראה אוה"ת פ' שמיני כרך א ע' לו.

אלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב.

אלביש שמים קדרות: ישעי' נ, ג. ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קפא.

שו"ה עגולים — העלם והסתר: באוה"ת מקץ כרך ו תתשא, א נוסף: (שהוא החלום לבוש המקיף): שאז.

כי שם הוא בבחי' עגולים: באוה"ת שם נוסף: שהוא בחי' מקיפים הכוללי' ב' הפכים ביחד ע"ד השוה ומשוה קטון וגדול כו' וכחשיכה כאורה: כנ"ל.

אזי נראה ונגלה ההפוך: ראה אוה"ת פ' שמיני ע' לו.

רק למטה בהתחלקות הקוין . . קו זה כך וזה כך: ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'קי "ועפמש"ש [=הכוונה לכאן] י"ל הבנה חדשה במעלת הדעת כי דעת קו האמצעי מקשר ב' הקוין שלא יהיו הפכיים" ע"ש.

נפרדים ורחוקים זה מזה: באו"ת מקץ שם נוסף: ועמש"ל פ' וישב בביאור ע"פ ויוסף הורד [באו"ת] בענין ר"א שהי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' שהוא לפי ששרשו מבחי' המקיפי' בחי' עיגולים שאין שם התחלקות כ"כ כמ"ש במ"א באריכות): ולכן.

חכמה ודעת שהוא ע"פ קווין: באוה"ת מקץ שם נוסף: (וכנודע שהגלות הוא בחי' עיבור ז"א בבטן אימא תלת גו תלת שהוא בחי' הסתלקות המוחין ואמא היא מקור המקיפי' שלמעלה מהתחלקות קוין דז"א לכך בזמן הגלות היינו כחולמים בחי' התלבשות המקיף בלבוש המסתיר לא כשאני נכתב אני נקרא כו'): ולע"ל.

ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ.

שלא יהא מלובש ומכוסה בנרתק: באוה"ת שלח ע' תקפט מציין לזח"א רסב, ב.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

פי' שיתגלה . . הנמשך להם בזמן הגלות . . היינו כחולמים: בסה"מ תרל"ג ח"א ע' צח מציין לכאן. ראה בשיחת ש"פ פנחס תשד"מ.

דף כט

ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא: במדבר ט, ז. סוכה כה, ב.

ורוח נדיבה תסמכני: תהלים נא, יד.

נוהג כצאן יוסף: תהלים פ, ב.
כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבחי' יוסף שהוא מבחי' חלום: ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ה (מהנחה בלתי מוגהה) "ויש להוסיף בזה דגם חלומות יוסף לפי פשוטם מדברים אודות כל ישראל, דהחלום השני לפי פתרונו קאי על כללות עם ישראל, השמש והירח ואחד עשר כוכבים, ועד"ז החלום הראשון הנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה דקאי על עבודת י"ב שבטי ישורון, שזה כולל כל פרטי הסוגים בבני ישראל" ע"ש.
בן פורת אותיות פותר: ראה בעה"ט כאן. אוה"ת בראשית כרך ב תט, ב. וביהל אור ע' תצב.
פורת אותיות . . ותופר: ראה ג"כ אוה"ת בראשית כרך ו תתשמח, ב.
ולכן הי' פותר חלומות: ראה תו"ח ויחי ד"ה בן פורת יוסף פ"ג ואילך. אוה"ת וישב תתשב, א. לקו"ש חט"ו ע' 346.
בכ"ה בכסלו: נאמרה בחנוכה תקנ"ט בק"ק וויטעבסק. ראה לקו"ד ח"א כא, א.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת בראשית כרך ה תתקלב, ב הגהות.
ראה גם ד"ה זה מכ"ק אדה"א (נדפס בקונטרס בפ"ע תשמ"ט), ובמאמרי אדה"א בראשית ע' שיג ביאור.
בד"ה כי אתה נרי תשמ"ז מבאר הפלא שמצינו בדרושי חנוכה שבתו"א שנסדרו בתוך פרשיות וישב מקץ, ויש לפניהם דרושים מפ' השבוע, ולא נסדרו דרושי חנוכה בפני עצמם, והטעם משום שבשביל הבנת הדרושים דחנוכה שבפ' וישב צ"ל לפנ"ז לימוד וידיעת דרושי וישב, ובשביל הבנת דרושי חנוכה שבפ' מקץ צ"ל לימוד וידיעת דרושי חנוכה שבפ' מקץ, ע"ש. וראה גם ד"ה בכ"ה בכסלו תשי"ח.
ד"ה זה נזכר לעיל ד, ב גבי נרות וקטורת. ובלקו"ת תצא לה, ב. בהמשך תער"ב פרק רמד מציין לכאן: "בענין שמן המנורה שהוא בחי' אור החכמה".
בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה: שבת כא, ב בשינוי לשון.
שכשנכנסו יונים: בתו"א בדפוס ראשון: שכשנכנסו עובדי כוכבים.
וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום לא מצאו: בד"ה ואתה ברחמיך — תשמ"ח (נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' צט) מדייק "ונצחום (אז דוקא) מצאו" ע"ש.
למה תקנו בנס זה להדליק נרות . . ולא תקנו כן בשאר נסים: ע"ד ב' שיטות בנס חנוכה ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 143 ואילך. לקו"ש חנוכה ח"ל ע' 204 ואילך. ובד"ה ואתה ברחמיך — תשמ"ח הנ"ל.

בהלל והודאה: בלקו"ש ח"י ע' 142 ואילך מבאר שבגמרא הלשון "בהלל והודאה" וברמב"ם כותב שהם (גם) "ימי משתה" ע"ש. ובהערה 19 מבאר למה השמיט הרמב"ם תי' "הודאה" ע"ש. ומביא שם בשם הטור או"ח סי' תר"ע שהלל לומר בהם הלל ולהודות לומר בו על הניסים ע"ש.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

וכי לאורה הוא צריך: שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

ובהעלות אהרן: שמות ל, ח.

שבלילה הי' מדליק כל ז' הנרות: כן היא דעת רש"י, תוס' (מנחות פו, סע"ב) רמב"ן, ראב"ד, רשב"א ועוד. וכ"מ מנוסח העבודה דיוהכ"פ שתיקן יוסי בן יוסי כה"ג (פע"ח שער יוהכ"פ פ"ד) ונקבע בסי' האריז"ל וסי' רבינו.

ומש"כ בזח"א (פח, ב. קפג, א) שהי' מדליק ב' זמני — זהו לכל הדעות.

וכמש"כ גם בתו"א שהי' מדליק בבוקר נר הז' (ונר הוא"ו), וסרה קושית הניצוצי זהר שם. לקו"ש חכ"ג ע' שנד. ראה לקו"ש חי"ג ע' 193 שמאריך בזה.

אלא נר המערבי שהוא נר ששי: ברשימת כ"ק אדמו"ר זי"ע לפ' בהעלותך (חוברת מז) מבאר בארוכה בענין סדר המערכה שמבאר כאן.

ראה בספר השיחות תשנ"ב ח"ב ע' 419 ובהערה 106.

והענין כי הנרות הם המדות: קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שצו.

והן יונקות מן הקדושה: ראה סידור נו, ג. אוה"ת משפטים ע' א'קמא. מצה זו תר"מ סעי' מג ע' ריז. ושם מוסיף: אחר תי' "הקדושה": והיינו שנמשך בהשתלשלות המדריגות: נמשך.

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.

לך ה' הגדולה: דברי הימים כט, יא.

שו"ה כו' — ובלילה: בסה"מ תר"מ שם: ולכן בלילה.

בהדלקת נר הו' . . נמשך אור החכמה בכל המדות: באוה"ת פ' תצוה ע' א'תקנד: "היינו כי נר השישי הוא בחי' וצדיק יסוד עולם בחי' יוסף שממנו נמשך תוספות האור למל' מקור דבי"ע", ע"ש.

יש עולם שנה נפש: ספר יצירה פ"ג. נתבאר בכ"מ בחסידות ראה בספרי מפתחות דא"ח, ולאחרונה במאמרי אדה"א בראשית ע' נו.

יעקב י' עקב: נסמן לעיל כה, ג.

וידו אוחזת בעקב עשו: בראשית כה, כו. באוה"ת עקב ע' תקה מציין לכאן.

ידו אותיות יו"ד: ראה גם בסה"מ תקס"ב ע' קכז. תו"ח וישלח קפה, ב. שערי אורה ה, א.

להמשיך בחי' יו"ד של יעקב: ע' מאמרי אדה"א בראשית ע' תנז ובאוה"ת פ' עקב ע' תקה.
הטבת שתי נרות קודמת לקטורת: יומא לג, א. וש"נ.
ולהבין ענין הקטרת: ראה אוה"ת בראשית כרך ד תתלא, ב.
חומת בת ציון: איכה ב, יח. בלקו"ת בהר מג, ב מציין לכאן.
שתי אבנים בונות שני בתים: ספר יצירה פ"ד מט"ז ע"פ נוסח האריז"ל.
וכמ"ש במ"א ע"פ גדול ה' ומהולל מאד: ראה לקמן נו, ב.
הרי הן בבחי' דומם: ע' באוה"ת עקב ע' תריט.
ואברי התמיד אחר נרות וקטרת: בד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א הנ"ל מבאר יותר "ויש להבין למה נחלק הקרבת קרבן התמיד להיות דמו נקרב דוקא לפני נרות וקטורת ואברים אחר נרות וקטרת, ולמה הפסיק בנרות וקטורת דוקא בין הקרבת דמיו להקרבת אבריו".
ב"פ מס"נ: ראה בארוכה באוה"ת תרומה ע' א'שסז. ובאוה"ת פ' נצבים ע' א'ר. שרש מצות התפלה פמ"א. ד"ה את שבתותי ש"ת ע' 84.
למסור נפשו באחד: ראה שו"ת הרשב"א ח"ה תשובה נה. ב"ח טוא"ח רסס"א. פע"ח שער הק"ש פי"ב.
ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך: ברכות נד, א.
חי ה' אשר עמדתי לפניו: מלכים-ב ה, טז. וראה בהמ"מ להלן ל, א.
ובכל נפשך היינו שגם בחי' נה"ב: ראה לקו"ת שה"ש א, ב. באופן אחר קצת, ושם מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ בהגה"ה "והמ"י שעולה בקנה א"י ע"ש. ראה סה"מ תרס"ו ע' קלה.
ולגדודיו אין מספר: חגיגה יג, ב.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
והנה בעליית נה"ב . . אדם ובהמה תושיע ה': באוה"ת ויקרא כרך א ע' רכד: ור"ל שאדם שהיא נה"א ובהמה שהיא הנה"ב מתייחדים יחוד אמיתי כיון הבהמה ב"ן מתייחד לקבל ביטול דמ"ה ונעשו עצם אחד, וכמו אדם מ"ה וחוה גימט' י"ט מילוי דמ"ה שהוא ב"ן שבמ"ה כו' עכ"ל ע"ש.
ראה גם באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלא.
דמשכין בחילא יתיר: זח"א קכט, ב. ראה לעיל כו, ד.
כי נה"ב נלקחה מחיות הקודש שבמרכבה: ראה לקו"ת נשא כח, ג ואילך ובמ"מ לשם.
והחיות נושאות את הכסא: בחיי תרומה כה, י. בשם פדר"א וראה פדר"א ספ"ד. שמו"ר כג, טו. נתבאר לקמן עב, ד ואילך.
צפונה לפני ה': ויקרא א, יא.
ראה לקו"ת ויקרא ג, ג. תזריע כ, א. פנחס עח, ב.

והתמיד . . ששחיטתן בצפון: ראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פכ"א, ובד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א הנ"ל כ' "וזהו שהתמיד הוא ק"ק ששחיטתן בצפון דוקא כדי להעלותן לשרשן בבחי' גבורות דתוהו כו'". סה"מ תרע"ח ע' צב. סה"מ תש"ז ע' 202 "והלא צפון הוא בחי' גבורה ולמה ק"ק שחיטתן בצפון דוקא" ע"ש. וע"ז ראה באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלא בקרבנות ששחיטתן בצפון יש ב' ענינים הפכים, הא' לכאורה לגריעותא לפי שבאו על חטא והוא מבחי' מצפון תפתח הרעה, והב' לשבח גדול שעולים בבחי' קד"ק ג"ר, משא"כ בקרבנות ששחיטתן בדרום שנקראו קדשים קלים שהם בז"מ . . אך באמת שניהם אמת, ע"ש בארוכה. אוה"ת חנוכה רפג, ב ואילך.

בחי' גבורה שמהשמאל בחי' רעש גדול: ועי"ז ממשיך לפני הוי' מקור בחי' הוי' — אוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תלא ואח"כ מציין בכמה מקומות בלקו"ת ע"ש.

לפני מלך מלך לבני ישראל: בראשית לו, לא.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שעג.

שבלב יש ב' חללים: ראה תניא פ"ט. לקו"ת שה"ש לא, א ועוד.

שכנפי הריאה מנשבים על הלב לקררו: ראה זח"ג רלד, א. וראה ברכות סא, ב. לקמן ל, ג.

רוח אייתי רוח : זח"ב קסב, ב.

ועיקר הנפש היא המשכלת: ראה תניא פ"ג ובליקוט פי' — חיטריק שם. בד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א מוסיף "שם הוא ראשית גילוי אור ה', והוא ע"י התקשרות מחשבתו באור החכ' שבתורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת".

ובכל מאדך בכל ממונך: ברכות נד, א.

וכללותן היא מצות הצדקה: ראה תניא פל"ז (מח, ב). אגה"ק סל"ב.

וצדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

וילבש צדקה כשריון . . כל פרוטה ופרוטה מצטרפת: ישעי' נט, יז. בבא בתרא ט, ב. בלקו"ת פ' ראה לב, א מציין לכאן.

הנה כתיב עטרת תפארת: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תריב. בד"ה עטרת תפארת תר"מ ח"ב ע' תרסה.

עטרת תפארת שיבה: משלי טז, לא.

בלקו"ת מסעי צג, ב. סה"מ תרכ"ז (הוצאה חדשה) ע' כט מציין לכאן. מובא בד"ה עטרת תפארת — תר"ם כרך ב ע' תרסה.

שמבחי' צדקה: בד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א כ' "לכאורה פלא [מה] שייכות יש לצדקה לעשות תפארת שיבה כו', אמנם הנה ענין פי' דתפארת שיבה היינו בחי' הדרת והארת

פנים", ע"ש.
בלקו"ת ראה יח, ג מציין לקטע זה.
יאר ה' פניו: בסה"מ תר"מ מוסיף אליך. — במדבר ו, כה.
שו"ה ומאיר — להתאחד בפנימית הלב: בד"ה עטרת תפארת תר"ם שם העיר: "שלכאורה צ"ל שמאחר שפנימיות הלב מתאחדת עם המוח למה צריכים לצדקה שע"י הצדקה יהי' נעשה בחי' ריח לעורר גילוי המוח שיתאחד בפנימיות הלב" ע"ש בארוכה.
שמן וקטרת ישמח לב: משלי כז, ט.
צור לבבי: תהלים עג, כו.
ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.
וע"י הצדקה . . בחי' פנימית אור א"ס ב"ה ממש: ראה קו"א לתניא ד"ה וצדקה כנחל איתן, ובליקוט פי' שם. ד"ה עטרת תפארת תר"מ הנ"ל.
ותרי"ג מצות . . וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור: פרדס ש"ח פ"ג.
ישועה מלשון וישע ה' אל הבל: ראה אגה"ק סי' ג.
בלקו"ת נצבים מט, ד. שמע"צ פב, ג. שה"ש מד, א מציין לכאן.
וישע ה' אל הבל: בראשית ד, ד.
לש"ע נהורין: ראה לקו"ת נצבים מט, ד.
ומגבעות תעשה להם: שמות כח, מ.
שהמגבעות . . בחי' תפארת שיבה: באוה"ת תצוה ע' א'תשנז מציין לכאן ומוסיף: "והענין כמו שהביא בשל"ה דף ר"ט ע"א . . בענין הסר המצורפת והרם העטרה בזמן שמצנפת בראש כה"ג עטרה בראש כל אדם". ע"ש.
שבקרבנות היו שני דברים דם וחלב: באוה"ת פ' פינחס ע' א'עא מביא קטע מכאן.
כל חלב להוי': ויקרא ג, טז. ראה לקו"ת פ' פנחס עח, ב.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
חנוכת המזבח וחנוכת הבית: ע' בלקו"ת ס"פ נשא בד"ה זאת חנוכת המזבח. ובסידור שער החנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית. ובלקו"ש ח"כ ע' 449 הערה 26. וע' 633 וש"נ.
חנוך לנער על פי דרכו: משלי כב, ו. וע' בתניא בחינוך קטן. באוה"ת בראשית כרך א שב, א. ובכרך ה תתקלב, ב עם הגהות.
באוה"ת חקת כרך ג ע' תתקכג מציין לכאן. לקו"ת צו ט, ג. ויקרא הוספות נד, ב. נשא כט, א.

והחינוך הוא במתנות רבות שנותנים לו: ראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' שנח. ס' השיחות ה'תשמ"ח ע' 161 ואילך.
נער הייתי שרו של עולם אמרו: תהלים לז, כה. יבמות טז, ב. וראה זח"א צה, ב. קמג, א. קסב, א. קעט, ב. קפא, ב. ועוד. מכאן ואילך מובא באוה"ת במדבר כרך ד ע' א'תסה.
והוא נער את בני בלהה: בראשית לז, ב. וע' בלקו"ת פ' צו בד"ה והי' אור הלבנה פ"ב.
שם הקטנה רחל: בראשית כט, טז.
ולגבי א"ס ב"ה . . וה"ז בבחי' קטן לגבי א"ס ב"ה: ראה אוה"ת שלח ע' תקפ.
מי יקום יעקב כי קטן הוא: עמוס ז, ה. וראה מכות כד, א. מובא באוה"ת מקץ כרך ה תתקעד, ב.
יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.
ומאחר שיש קצה בראש . . הרי יש לו בחי' גבול: בד"ה להבין ענין שאוא"ס ב"ה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ (באוה"ת ענינים) ובתורת שמואל תרכ"ז ע' תכו: "והיינו בחי' השתלשלות ע"ס דיושר והקו וחוט שיש קצה בראש וקצה בסוף סיום הקו, וע' בד"ה ויושט המלך לאסתר בענין ותגע בראש השרביט כו' אבל בחי' העיגול שמקיף את הקו מראשו עד סופו בהשוואה א' זה בחי' למעלה עד אין קץ שאין שייך שם ראש וסוף כו'". ובאוה"ת פ' ויחי שצט, ב. דהקצה ראשון הוא ראשית הארת הקו וחוט כו'.

דף ל

שהיונים לא בקשו לשלוח ידם: ראה בד"ה כי עמך מקור חיים תרל"ב (סה"מ תרל"ב ע' כז). עמש"כ שם היינו אם לא היו נשמעים להם לבטל תורה. מעיר ע"ז כ"ק אדמו"ר זי"ע: עפ"ז מובן בפשיטות מש"כ בתו"א שם (ל, רע"א) שהיונים לא בקשו לשלוח ידם, אף שכ' הרמב"ם (ריש הל' חנוכה) ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם (ובכלל — ממונם שאני. ובנותיהם — ה"ז להעבירם כו'), עכ"ל שם.
רק להשכיחם תורתך: ראה ד"ה ת"ר מצות נ"ח תשל"ח סעיף ג (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' יט) ובהערה 33 שעיקר מלחמתם היתה נגד הרוחניות "להשכיח את ישראל שהתורה היא תורת ה'". ע"ש.
כתבו לכם על קרן השור: ראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' עט ובאוה"ת ענינים ע' א שמציין לכאן.
שאין לכם חלק: ראה בליקוט פי' — חיטריק לאגה"ק סי' ז.
ואעפ"כ מסרו נפשם על קדוש השם: ראה גם שערי אורה בהקדמה.

הלל ל' שבח וגם לשון בהילו נרו: ראה בשערי אורה בד"ה בכ"ה בכסליו פרק מג. סה"מ תקס"ח ע' שע. יהל אור קאפיטל קמו ע' תקנח. במילואים שם ע' תרצג. אוה"ת בראשית כרך ה תתקלה, א ואילך.

בענין הלל — בלקו"ת עקב טז, ב מציין לכאן.

בהילו נרו: איוב כט, ג.

מחמת השבח שמשבחים את האדם: ראה גם לקמן קב, א.

מ"ה בגימטריא אדם: נסמן לקמן נב, ב.

תרין ריעין דלא מתפרשין: ראה זח"ג ד, א.

מאה ברכות שחייב אדם לברך: מנחות מג, ב. וראה לעיל כ, א ובמ"מ לשם.

מהתחל' הזמן שהוא בבחי' מלכותו . . כמ"ש במ"א: ראה תניא ח"ב פ"ז. ספר החקירה עה, ב. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרנח.

ונגלה כבוד הוי"ה: ישעי' מ, ה.

כי עין בעין: ישעי' נב, ח.

אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה: ברכות ח, א.

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

אני המשנה המדברת בפיך: בספר מגיד משרים בכ"מ.

כה אמר ה' צבאות: נדפס גם בסה"מ תקע"א ע' ו. ביאור שם ע' י. הנחה אחרת מהביאור שם ע' יט. וראה באוה"ת פ' משפטים ע' א'רפ קטע מהנחת מהרי"ל.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות וביאורים וקיצורים באוה"ת בראשית כרך ה תתקיג, א ועם שינוים באוה"ת בהעלותך ע' תז. ביאור עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ה תתקיח, א. תתקכו, ב. וראה גם מאמרי אדמו"ר הצ"צ הנחות תרי"ד-תרט"ו ע' קמט.

לקמן קיב, ב מציין לכאן בענין ב' מיני הילוך. נזכר בלקו"ת ויקרא ז, ב. בחקותי מה, ב מט, ד נשא כה, ב. שלח לח, ד. מסעי צא, ד. ראה כ, ג. כז, ד. שה"ש כט, ב. לג, ג.

כה אמר ה': זכרי' ג, ז.

להבין מהו ענין מהלכים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עתר. ובסה"מ תרנ"ד ע' רסג בענין מהלך.

שרפים עומדים: ישעי' ו, ב.

וגם הנשמות . . נק' ג"כ עומדים: ראה לקו"ת בחוקתי מה, א. נשא כ, ג. שלח לח, ד. בלק סז, ד. מסעי צא, ג. סה"מ תקס"ב ע' קיז ואילך. ביאוה"ז לאדה"א ע' פ, ד. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסז. בסה"מ תרנ"ד ע' רסג כ' "לכאורה יש סתירה לזה שהרי גם הנשמות נק' עומדים כמ"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו, הרי שגם הנשמה הוא בבחי' עמידה . . אך הענין הוא דמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה קודם התלבשותה בגוף . . ואז נק' עומדים, ומ"ש ונתתי לך מהלכים כו' שהנשמות נק' מהלכים זהו בירידת הנשמה בגוף דוקא ועבדה עבודת ה' בתורה ומצות אז זכתה להיות בחי' מהלך בעילוי אחר עילוי באמת".

חי ה' אשר עמדתי לפניו: מלכים-ב ה, טז. ראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53 שכאן הובא הכתוב הנאמר באלישע, וכ"ה בעוד מקומות בדא"ח. אבל בלקו"ת חקת סד, ד ועוד "כמ"ש אליהו" והוא במלכים-א יז, א. ע"ש.

והמלאכים הם מאותיות הדבור: ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'רפ.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות: פ"ד מט"ז. ראה לעיל כא, א. כב, א.

וישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחילתה.

ובשתים יעופף: ישעי' ו, ב.

ומ"ש ובשתים יעופף הרי שמצינו להם בחי' הילוך הוא ע"י אתעדל"ת: בסה"מ תרנ"ד ע' רסא: "היינו מה שנעשה בהם ע"י עבודת הנשמות כו' כמ"ש במ"א". ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' קס.

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

וכבוד הדר מלכותו: תהלים קמה, יב.

אלף אלפין ישמשונה: דניאל ז, י.

ולגדודיו אין מספר: חגיגה יג, ב.

ג"פ קדוש . . המשכת קדושה עליונה מאא"ס ב"ה: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' קסח ושם מצויין להמקומות בדא"ח שמובא שם בענין ג"פ קדוש.

כבוד בגימט' ל"ב: ראה מאו"א כ, ו.

הנשמה א"צ תיקון לעצמה: ע"ח שער כו פ"א. הובא בתניא פרק לז. ראה לקו"ת תצא לד, ג.

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.

שמע ל' הבנה: נסמן לעיל א, א. לקמן לח, ב.

אך קודם ק"ש תקנו חכמים: ראה לקו"ת תצא לד, ד.

ולאום מלאום יאמץ: בראשית כה, כג.

וכתיב ויאבק איש עמו . . וכתיב ורב יעבוד צעיר: נעתק באוה"ת במדבר ע' מג ומסיים שם: "ומבואר שם דמבחי' ויאבק הנ"ל שנלחם עם הנה"ב ומהפכו מזה נעשה העלי' לע"ל כענין סוס ורוכבו".

ויאבק איש עמו: בראשית לב, כה.

ואין הדינין נמתקין אלא בשרשן: ראה פע"ח שער השופר פ"א. שער יוהכ"פ פ"א. לקו"ת להאריז"ל וישב. תניא ריש פל"א.

תחת ממשלת הנה"א: ראה לקו"ת פ' ראה ל, א.

ומזה יבא לקיום הק"ש: ראה לקו"ת ויקרא ב, ב. ד"ה וילך תרס"ו.

סוס ורכבו רמה בים: שמות טו, א.

בתרי"ג . . בגימ' כתר: ראה של"ה יתרו שטז, א. מאו"א ת, נו. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' שלח ובמ"מ שם.

היושבת בגנים: שה"ש ח, יג. ראה סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקפח.

ארז"ל על יש מהחכמים . . כבמזמוטי חתן וכלה: חגיגה יד, ב.

ונמצא שהשפעת המלאכים . . בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה: בלקו"ת האזינו עח, א מציין לכאן.

ב' מיני הילוך: ראה לקו"ת ראה כז, ד.

כל ארחות ה' חסד ואמת: תהלים כה, י.

כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. נסמן לעיל ז, א.

ונהר די נור: דניאל ז, י. ראה ביאוה"ז לכ"ק הצ"צ ע' טו ואילך. סה"מ תרס"ו ע' טו.

פי' בפנימיות העומדים: ראה אוה"ת פ' נשא ע' רמא.

וכל התורה והמצות נק' דרך: ראה זח"א קעה, ב.

כל ארחות ה': תהלים כה, י.

כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

ועוד זאת . . זיעתן של חיות: ע' באוה"ת פ' שופטים ע' תתכא.

וגם אתה תדין את ביתי: זכרי' ג, ז. לקמן צד, ג מציין לכאן: בהפטרה דחנוכה ע"פ תשמור את חצרי בע"א. לקו"ת תצא לז, א.

דינא דמלכותא דינא: גיטין י, ב. ועוד.

בדברים לא יוסר עבד: משלי כט, יט.

וצריך להכותה בשבט: ראה סד"ה ואתה הרם — בהמשך והחרים תרל"א. וככה תרל"ז פקי"ט, פקכ"ח. ד"ה לא יצא האיש לא בסייף לכ"ק אדמו"ר מהר"ש (ברוקלין, תשט"ז).

לעולם ירגיז: ברכות ה, א. זח"א רב, א. זח"ג קיג, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר השיחות תש"א ע' 59.
ונהר די נור כו' שהוא מזיעתן של חיות: דניאל ז, י. חגיגה יג, ב. ב"ר פע"ח, א. ובכ"מ. וראה לקמן לא, א.
על ראש רשעים יחול: ירמי' כג, יט. ל, כג. ראה לקו"ת במדבר יא, ב.
מאימת כסא ומגודל הפחד: ראה גם סה"מ אתהלך ע' לה.
כי היכל ה' המה: ירמי' ז, ד.
ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר: שמות כה, ח. כן הובא בלקו"ת ר"פ נשא ועוד בכ"מ. ע' בראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. ובשל"ה שער האותיות אות ל. מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א שכה, ב. שכו, ב ועוד. (לקו"ש ח"ג ע' 906).
שושבינא דמטרוניתא: ראה לקמן לב, ב.
אבל לע"ל כשיתגלה: ראה לקו"ת אמור לה, ב.
שיהי' גם השוב בחי' הליכה כמו הרצוא כו': תי' אלו נוספו בסה"מ תקע"א ע' ט בגוכתי"ק הצ"צ.
ואח"כ הנס ביום מנוחה: ראה לקו"ת פ' צו טז, א. אמור לה, ב. וראה גם בשיחת ש"פ וישב תשמ"ו ותשמ"ט. וראה שם בהערה 3 ושם כ' שכן דעת המאירי שבת כא, ב. וכ"ה בסה"מ תקס"ג ע' נז. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ג. סהמ"צ מצות נר חנוכה (עא, א), ועוד.

מקץ

דף ל

ויהי מקץ: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר הוא משבת חנוכה תקנ"ז. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' כ. וברשימת המאמרים שם. והמאמר שם הוא כעין ביאור לכאן. המאמר עם הגהות באוה"ת כרך ה תתקעא, א. והוספה בכרך ו תתש, א.
ויהי מקץ: בראשית מא, א. בבוך 2217 מתחיל: "ויהי מקץ, שנתים ימים וגו' והנה שבע פרות וגו', והנה פרשה זו מחוברת לפרשה שלמעלה ממנה ולא זכר שר המשקי' וגו' כי לבעבור זה לא זכר וגו' נתהווה ויהי מקץ, וביאור הענין כי כמו שיש פרעה ושר המשקים

בקליפה כך זה לעומת זה עשה אלקים בקדושה ג"כ ויוכל ג"כ למצוא האדם בחי' אלו בנפש האלקית כי בצלם אלקים עשה את האדם".

ולא זכר שר המשקים: בראשית מ, כג.

שו"ה לפרשה — כי מפני: בבוך 1174: כי בעבור.

שו"ה המשקים — עשה אלקים שכמו"כ בסטרא דקדושה יש ג"כ בחי' אלו: בבוך 1174: "עשה אלקים בחי' קדושה ג"כ, ויוכל האדם למצוא בחי' אלו ג"כ בקדושה בנפש האלקית, כי בצלם אלקים עשה את האדם".

שכמו"כ בסט' דקדושה יש ג"כ בחי' לו: כאן אינו מבאר הענינים בקדושה, ראה אוה"ת בראשית כרך ה תתקעא, א. ע"ש.

ד' יסודות בנפש האדם ארמ"ע: ראה לקו"ת אמור לב, ג.

ומקור הליחות: בבוך 633: ומקום המים והלחות.

והריאה שואבת כל מיני משקה: ברכות סא, ב. בבוך 2217 "כל המשקה".

לקרר את חום הלב: ראה ת"ז תי' כה (ע, א). זח"ג רלד, א. וראה לקמן קד, ב בשם ספרי הרפואה. וראה גם באוה"ת נ"ך ע' קסג.

וכך בנפש: בבוך 633: וכך הוא בנפש.

יסוד המים במוח: ראה תניא פרק ג.

בעבודת ה': בבוך 633: בגדולת ה'.

נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דיליה: משלי יג, כג. זהר וירא קג, ד.

כל חד לפום שיעורא דילי: בתניא בהקדמה לקו"ת במדבר א, א מציין לזח"ג קג, ב. וראה גם זח"א קכט, ב.

והיינו ההתבוננות בבחי': בבוך 265: והיינו בבחי'.

ברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך: תענית ז, א.

הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א.

כמ"ש במ"א: באוה"ת בראשית כרך ה תתקעא, א מציין: "ובמקום אחר על פסוק כי תצא למלחמה על אויביך כו' נתבאר שם גם כן ענין זה והוא שיש ב' מיני אהבה הא' אהבה כרשפי אש ובחי' צמאון הבאה מההתבוננות והיא מבחי' בינה, והב' הוא בחי' אהבה שבחכמה הנק' חסד דאבא שהחכמה הוא בחי' ביטול לפי ששם גילוי אוא"ס". ע"ש בארוכה.

ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריז.

שו"ה הוא הקנה — והוא בחי' מקור אותיות: הקנה והוא כ"ב אותיות.

קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.
והנה גפן לפני: בראשית מ, ט.

דף לא

גפן נק' כנס"י: חולין צב, א.
יין המשמח אלקים ואנשים: שופטים ט, יג.
שו"ה כך א"א — מבטשים: בבוך 1174: מבטין לון.
והוי שפל רוח: אבות ד, י. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1212.
שו"ה ערלה — החופפת: בבוך 1174: החופפת ומכסה.
ומלתם את ערלת לבבכם: דברים י, טז.
בחי' עור הפריעה: בבוך 265 נוסף: הוא בחי' נוגה. ובבוך 1174 נוסף: בחי' נוגה.
על כפים חקותיך: ישעי' מט, טז.
על כפים כסה אור ויצו עליו במפגיע, זו תפלה: איוב לו, לב. תענית ז, ב.
ולישרי לב שמחה: תהלים צד, טו.
שו"ה אבל מי — שפגם דרכיו ונטמא: בבוך 1174: אבל מי שעקם דרכיו ופגם ונטמא.
רבות מחשבות זרות מבלבלות אותו: ראה לקו"ת שמע"צ פד, ד.
תנו שכר לאובד . . ישתה וישכח רישו וגו': משלי לא, ו-ז. ראה אוה"ת פ' עקב ע' תקטו.
וכמארז"ל גבי הרוגי ב"ד: סנהדרין מג, א.
איתא בזוה"ק זכאי קשוט: ראה זח"א רכ, א. וראה בלקו"ת מסעי צו, ב. מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלב. אוה"ת בראשית כרך ד תתכו, א. דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפד. סה"מ תר"מ ע' תרעו.
שו"ה ולכאורה — אינו מובן: בבוך 1174 נוסף: כפשוטה.
טבילה בנהר די נור: זח"ב ריא, ב. רמז, א. ראה זח"א רא, א. וראה לקמן פ' יתרו סט, ג. מג"א צו, א. ובמאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קכו וע' קסח. ובאוה"ת פ' חיי שרה קלב, א.
א"א לירש: בבוך הנ"ל: א"א לראות.
שו"ה מקומו — אפי' מקצת דמקצת: ראה בהמשך תרס"ו ע' טו. לקו"ש ח"כ ע' 318.
מעניני עוה"ז: באוה"ת מקץ כרך ה הגהות למאמר זה הגירסא: מענג עוה"ז.
כשהולך מחיל אל חיל . . ומדי שבת בשבתו: נתבאר בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שצט "והוא עליות הנשמות מהיכל להיכל להתענג בעילוי יותר גדול בזיו השכינה כמו העליות מג"ע התחתון לג"ע העליון שעולין במעלה ומדרגת בבחי' זיו השכינה ביתר שאת".
טבילה בנהר די נור . . לשכוח גם ההשגה בג"ע התחתון: ראה אוה"ת שה"ש ע' רלח.

ומה אם . . ותפלה על אחת כמה וכמה: ראה לקו"ת ראה כג, א. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תפד שזהו ק"ו ע"ש.
נהר די נור — מזיעתן של חיות הקדש: חגיגה יג, ב. ב"ר פע"ח. ובכ"מ. לעיל ל, ד.
ויצעק אל ה' בצר לו: ע"פ תהלים קז, ו.
צעק לבם אל אדני: איכה ב, יח.
וכמאמר רבן יוחנן בן זכאי: ברכות כח, ב.
שו"ה דלבא — וכל התפלות ובקשות הם מסודרים עד"ז: בבך 1174 ליתא. אולי זהו הוספת כ"ק הצ"צ.
ויהי' שפל רוח מאד: כמ"ש בתניא פ' כט-ל.
וירא אלקים את האור . . כי טוב הוא לגנוז: בראשית א, ד. חגיגה יב, א.
בקשתי את שאהבה נפשי וגו' אחזתיו . . ואל חדר הורתי: שה"ש ג, א. ד.
כוס ישועות אשא: תהלים קטז, יג.
ולא זכר שר המשקים את יוסף: ראה אוה"ת פ' עקב ע' תקטו.
שהוא להרבות תענוג: ע' לקמן מד, א.
בחי' שנתים ימים כמ"ש ואהיה שעשועים יום יום: ראה אוה"ת מקץ שלט, א. סה"מ תרל"ח ע' לו "כי מקור יחוד ו"ה בחי' שנתיים הוא ע"י יחוד י"ה יום יום".
ואהי' שעשועים יום יום: משלי ח, ל.
אלפים שנה קדמה התורה לעולם: ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 272.
כמ"ש בתיקונים: בהקדמה (פתח אליהו).
בתחתונים ואז: בבוך 633: "בתחתונים וכל היום הוא משתוקק ואז.
שאין רע יורד מלמעלה: ב"ר נא, ה. להלן לב, א.
ויהי מקץ: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הגהות באוה"ת כרך ה תתקעג, ב. קיצורים בכרך ו תתש, א (ושם מציין שהמאמר זה משנת תקנ"ח. וראה בסו"ס מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תריז).
ראה פלח הרמון פרשתנו קה, א.
ויהי מקץ: בראשית מא, א.
ואין זאת אלא תורה: ע"ז ב, ב. זח"ג פא, ב. ראה אגה"ק סי' ז. בלקו"ת נצבים מו, א מציין לכאן ולכמה מקומות בענין פנימיות וחיצוניות.
שקוב"ה סתים וגליא: זח"ג עג, א. זח"ב רכז, ב. ובכ"מ. ראה לקו"ת פנחס עח, ד. תבא מב, א. נצבים מט, ב. ר"ה סב, ד. תו"ח בראשית ה, א.

ולכן כמו שיש טנת"א . . **כדלקמן**: בבוך 1824 בא בסוגרים (#).
טנת"א בתורה: פרדס שער האותיות פ"ג. ושער הנקודות פ"ו, ושער הטעמים פ"ה. ראה אוה"ת וארא כרך ז ע' ב'תקנח, וע' ב'תקעב.
טנת"א . . **בנפש האלקית**: נתבאר באוה"ת שה"ש ע' תשלה ואילך. ראה לקו"ת ברכה צד, א.
שו"ה סתים — מושג ונראה לעין: בבוך 633 נוסף: מושג ונראה לעיני בשר ואין לך אדם שאין לו בחי' זו בחי' פנימיות שאינו מושג ונראה: לעין.
שו"ה לעין — אהוי"ר כו': בבוך 633 נוסף: וב' בחי' אלו הם הנק' ישראל ויעקב הלכך: כמו.
כמ"ש בזהר ויגש: רי, א. וראה בד"ה ודוד עבדי תשל"ב [סה"מ מלוקט ו ע' עט]: "ויש לומר שפירוש הוא שע"י המשכת הכתר (פרעה), גם בגילויים (נהורין) דהשתלשלות הם באופן דאתפריעו למעלה מהגבלה, ע"ש.
לא ידעתי את הוי': שמות ה, ב.
רגלי' יורדות מות: משלי ה, ה.
בסמוי מן העין . . **הברכה מצויה**: ראה תענית ח, ב. ב"מ מב, א.
ולזכרון בין עיניך: שמות יג, ט.
מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי': ת"ז בהקדמה בתחלתה. תי' כב. תי' ע (קלא, א). ראה לעיל יג, ב.
ומלתם את ערלת לבבכם: דברים י, טז.
חשמל כו' חש מל: ראה לעיל יב, ד.
ונפשי כעפר לכל תהי': סיום תפילת שמו"ע. ברכות יז, א.
פרעה אותיות העפ"ר: ערכי הכינוים לבסה"ד ערך פרעה. וראה תו"ח כאן ריט, ב: "והוא שע"י עוצם השפלות כעפר לכל נגלה אוצר של יראת שמים הפנימי' שמפני זה נק' כנ"י בשם אשה יראת ה'".
אשה יראת ה': משלי לא, ל.
אוצר של יראת שמים: ברכות לג, ב.
וע' ילקוט: שמעוני, מלכים רמז רמד. וראה לקו"ש חט"ו ע' 279.
ואין לך אדם מישראל שלא כיבד המקום בכך: ראה אגרת השמד להרמב"ם פ"ג.
והנה בתורה יש בחי' טנת"א: קטע מכאן מובא באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעב ושם נתבאר בארוכה בענין טנת"א. וראה גם ברכה ע' א'תתנ. ראה בהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' כא. [סה"מ תר"מ ע' עט].

באוה"ת שם מציין: "ועיין באגה"ק סי' לו ד"ה דוד זמירות קרית להו, ובלקו"ת בד"ה ואהי' אצלו אמן פ"ג [פ' במדבר] ובהביאור פ"ד".

ובחי' טעמים שבתורה שבע"פ: ראה באוה"ת שמות שם ע' ב'תקעב. פ' וזאת הברכה ע' א'תתנח.

למה נענש דוד על שקרא לד"ת זמירות: סוטה לד, א. וראה קו"א לתניא ד"ה דוד זמירות כו'. ובליקוט פי' ומ"מ לשם.

גיטין ז: ע"א, וראה ד"ה הוי' לי בעוזרי תשי"ז (סה"מ מלוקט-ב ע' נו) הערה 19.

פי' רבות . . דהיינו עולמות עליונים: ביהל אור ע"פ זה ע' קנג מציין ע"ז: "ע' זח"א ויחי רמ"ז ע"פ רבות בנות מאי רבות גדולות עילאין ורברבין על כולא כו' ע"ש כמו זעקת סדום ועמורה כי רבה כמו גדלה". ראה גם בלקו"ת צו יב, ד. אחרי כז, א מציין לכאן.

מכאן מובא בד"ה כי תשא תרל"ח סעי' ז. סה"מ תרל"ח ע' סז. ושם מציין לעיין בלקו"ת שה"ש בד"ה ששים המה מ, ב. דשם נתבאר שענין הבריאה אינו עו"ע ח"ו.

שו"ה דהיינו — הגדולות ונוראות: בבוך 1824: הגדולות והנוראו'.

שו"ה עשיה — רבות ושונות כמו שאמר: בבוך 1824: רבות ושונות עד שנתהוו בבחי' עשיי' גשמי' כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה שאמר דהע"ה לתשובות המיני' למה יאמרו הגוים ...

למה יאמרו איה: בפסוק נוסף: "הגוים", ואולי נשמט מצד יראת הצענזור.

רם על כו': תהלים קיג, ד.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

מה שהוא מופלא . . שאין בו השגה כלל פלא עליון: ענין פלא נתבאר בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' תקכז. וראה בספר הליקוטים ממאמרי הצ"צ ערך פלא.

שו"ה מאד — בחי' מטה מאד: בבוך 1824: "בחי' מטה מטה מאד".

במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ת"ש ע' 40. תש"ד ע' 210. לעיל טז, א במ"מ.

גדול הוי' ומהולל מאד: תהלים קמה, ג.

דף לב

וכמ"ש באדרא . . ותכלית הבירור הוא בעוה"ז כו': קטע זה ליתא בבוך 1824.

אלא על ששיבחם: ראה קו"א ד"ה דוד זמירות (קס, א) ובליקוט פי' שם. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רצד שמציין לכאן.

בלקו"ת אמור לז, ב. במדבר יח, ג מצויין לכאן בענין שירה. ראה באוה"ת פ' וישב כרך ה תתקו, ב. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקמא.

ופי' במדרש (ב"ר פ"א) . . **פלא העליון**: ראה הג"ה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקמא. ושם הלשון "ופי' במד"ר פ' בראשית פ"א אין מופלא נקרא מוחא סתימאה כי הוא הי' אמון לכל האצי' שהוא מבחי' פלא העליון", ע"ש. ומצאתי בגוכתי"ק כ"ק מהר"ש בדפים בודדים (ואולי כבר נדפס?) וכתוב שם "בת"א פ' מקץ בד"ה ויהי מקץ השני פי' ואהי' אצלו אמון, אמון מופלא היינו בחי' פלא עליון, יום יום הם בחי' נפלאותיך ומחשבותיך, וצ"ע שבמד"ר פ' בראשית פ"א (כמו שנרשם שם) לא אמרו רק אמון פדגוג אמון מכוסה אמון מוצנע, ולא הזכיר כלל אמון מופלא, ואולי יש מדרש אחר שאמרו שם ג"כ אמון מופלא, אך צ"ע על שנרשם ב"ר פ"א, ואולי יש איזה גירסא במדרש רבה בדפוס אחר, וראיתי בדפוס אמשטרדם שקלאוו גם בדפוסים ישנים שעם פי'. ופי' נזה"ק ופי' יפ"ת, וגם בהחדשים שנדפסו עם הענפי' ובכולם לא נא' רק פדגוג מכוסה מוצנע, ואית דאמרי רבתא".

שאינה יכולה להתלבש תוך עלמין: באוה"ת נ"ך שם "הוא בחי' חכמה סתימאה ומ"ש כולם בחכמה עשית בחכמה יסד ארץ זהו חכמה דאצילות".

ובלילה שירה עמי: תהלים מב, ט.

ואין רע יורד מלמעלה: ב"ר נא, ה. אגה"ק סי' יא.

בחי' השעשועים הנ"ל: ע' אוה"ת פ' מקץ שלט, א.

בקץ ותכלית: ראה שיחת ש"פ מקץ תשכ"ה.

ע"ז אמרו . . **כל העוסק בתורה בלילה**: בלקו"ת קרח נה, ב. באוה"ת בראשית כרך ד תשד, א. יהל אור ע' קסו. וראה שם ע' קסח. וע' תשכט.

בענין חוט של חסד — מבואר באוה"ת נ"ך כרך א ע' קטו. כרך ב ע' תתנז. ד"ה וסוכה תהי' לצל סה"מ תרל"ב כרך ב ע' תקיט ואילך.

יומם יצוה ה' חסדו: תהלים מב, ט.

ענין חנוכה: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

בכמה כת"י מצוין "שבת חנוכה תק"ס". ראה ברשימת המאמרים שבסו"ס מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תרכד הערה 159.

לכללות המאמר ראה אוה"ת בראשית כרך ז ע' תתתא, ב ואילך. נ"ך כרך א ע' תקעו.

קבעו הנס בנרות: והרי בחנוכה הי' גם הנס דמסרת גבורים ביד חלשים כו' ובלעדו א"א נס הנרות (אבל גם לולא נס הנרות — הי' נגאלים מגלות יון ע"י הנס דמסרת) — ועכצ"ל

שגם המלחמה היתה בענין הנרות (נר הנשמה ונר המצוה). — (ממכתב כ"ק אדמו"ר זי"ע ימי החנוכה תשל"א) לקו"ש ח"ה ע' 445.

ראה אוה"ת בראשית כרך ה תתקסו, ב. ובכרך ז תתקס, א בהקושיא למה קבעו בנרות הלל והודאה ולא במשתה ושמחה כמו ביו"ט. וראה שם תתתמ, ב. ובד"ה מאי חנוכה תשמ"ז. דהרי עיקר הנס הוא נצחון המלחמה וכנוסח תפלת על הנסים ובפרט לפי הנוסח "ועל המלחמות". ראה פלח הרמון בראשית ק, א.

בלקו"ת קרח נד, ד מציין לד"ה זה בענין שמעשה המצות נק' נר מצוה.

ושללם לבוז: אסתר ח, יא.

שו"ה להשמיד — משא"כ בחנוכה: בבוך 167 נוסף: בגלות יוון.

שו"ה אדמתם — התורה: בבוך 167 הנ"ל נוסף: שרצו.

לפיכך קבעו בנרות על שם הפסוק . . כי נר מצוה ותורה אור: ושייך במיוחד לנר חנוכה — ראה פרש"י ד"ה בנים שבת כג, ב. (וראה לקו"ש חי"ז ע' 143) מכתב כ"ף כסלו תשמ"ו.

מה שהמשיל המצוה לנר: ראה באוה"ת נ"ך משלי ע' תקעו.

שהנר נקרא על שם השמן: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקעו. ראה לקמן לח, ב: ענין הנר הוא שקרוי ע"ש הפתילה כי הוא עיקר הנר. — וראה ד"ה ענין חנוכה סה"מ תרמ"ג ע' לו שיש בנר ב' פי' ושניהם הם כוונה אחת. ע"ש.

דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.

שו"ה בהטיבו — ובהעלות: בבוך 167 הנ"ל: וכתיב ובהעלות.

כמבואר בתניא: פרק לז. [בבוך 167 הנ"ל: בלק"א].

אהרן שושבינא דמטרוניתא: ראה זח"א רסו, ב. זח"ב מט, ב. זח"ג (רע"מ) כ, א. קעז, ב. קפ, ב. ערה, ב. ראה לקמן פא, א. לקו"ת בהעלותך כט, ג.

בלקו"ת מסעי פט, ב מציין לכאן בענין שודמ"ט.

ראה אוה"ת תצוה ע' א'תקסג ענין שושבינא דמטרוניתא. לקו"ש חכ"ב ע' 61 ואילך. ובספר הערכים — חב"ד כרך ב ע' כז ואילך.

אהרן . . משבעה רועים: ראה בלקו"ש ח"כ ע' 643 המקור לזה (ממכתב ימי הסליחות ה'תשי"ט), וז"ל:

לשאלתו המקור למש"כ בתו"א (לב, ב).

ובלקו"ת בהעלותך (כט, ג) דאהרן הוא מז' רועים, דבסוכה (נב, ב) לא נזכר.

וכהנ"ל הוא בעוד מקומות בתו"א — כמצוין במפתח.

והמקור ע"ז י"ל בשנים: א) בז"ח (בסופו. תיקונים קד, א): קם רע"מ על רגלוי ואמר רעיין

קדישין אברהם יצחק ויעקב ואדם קדמאה ואהרן ודוד ושלמה. ועפ"ז מתורץ ג"כ: 1) בתו"א (פב, א) — דאברהם הוא הרועה הראשון ובסוכה — אדה"ר. 2) בתו"א (לג, ג) משמע דגם יצחק בכלל הרועים.

ב) בזח"ב (כו, ב): הוא (ל' יחיד) אהרן ומשה — לאכללא דא בדא. להעיר מתענית ט, א. וי"ל דלכן בהנ"ל לא נמנה רק א' מהם — העיקרי באותו ענין. וק"ל.

והנה עוד יש להקשות בזה, והוא העיקר. בתו"א ולקו"ת מפרש ענין הז"ר שמשפיעים אלקות לכנס"י כו' ואינו מובן כלל מה ענין שת ומתושלח בזה?

והנה הצ"צ עה"פ במיכה (ה, ד) מדייק דשני פי' בתיבת והקימונו: א) על אשור. ב) על בנ"י (כפי' התרגום) — ובדרך ממילא ינוצח אשור.

ועפ"ז נ"ל ליישב כהנ"ל — דבסוכה הוא לפי פי' הא'. ובזח"ח ע"פ פי' הב'. ולולא דמסתפינא הייתי אומר לבדוק בדפוסים הראשונים של הזח"ח אולי צ"ל במקום אדה"ר — יוסף. וע"ד האושפיזין דחה"ס.

אבל עומד לנגד ביאור זה מה שבתו"א (לג, ד) ובסהמ"צ להצ"צ מצות חנוכה מעתיק מסוכה הנ"ל ומפרש ענין הרועים כנ"ל. אבל יעוין שם שמביא מהז"ר רק אברהם יעקב ומשה. ועצ"ע. ואכ"מ.

גבי בבוקר כתיב בהטיבו . . **בהעלותך**: בלקו"ת בהעלותך לו, ב. תבא מב, ג. שה"ש ה, ד. סה"מ תרל"ב כרך ב ע' תקכד — מציין לכאן.

אע"פ שהאש יורד מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט: עירובין סג, א. יומא כא, ב. נג, א. ראה רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ב ה"א.

בלקו"ת שמע"צ עט, ב. מציין לכאן: "דלשם [=כאן] נתבאר בע"א קצת דהיינו שזהו האהבה שהאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו ית' כו'". ע"כ. וראה ג"כ באוה"ת פ' ויקרא ע' ז.

פי' הדיוט: בבוך 167 ליתא תי' "הדיוט".

צבא השמים: נחמי' ט, ו.

ואלף אלפין ורבו רבבן קדמוהי: דניאל ז, י.

כמבואר בגמרא: חגיגה יב, א.

תקנו חז"ל לומר בשכמל"ו: פסחים נו, א. שו"ע או"ח סי' סא.

יחיד חי העולמים: ראה לקמן מ, ג.

שהוא אחד בשמים ובארץ: ברכות יג, ב.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

במקום שאתה מוצא גדולתו: נסמן לעיל לא, ד.
המשפילי לראות: תהלים קיג, ו.
סומך נופלים ורופא חולים וזוקף כפופים:
מלך שמו נקרא: פיוט אדון עולם.
להיות כארץ הלזו השפלה: ראה לקו"ת במדבר ה, ב. אוה"ת פ' לך לך תשכה, א.
כי אהבה משרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון: בלקו"ת נשא כו, ב מפרש "והכוונה שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש להיות גילוי אלקותו ויחודו ית' בעולם ונפש" ע"ש. ראה ספר החקירה להצ"צ צב, א בשרש ישע. וראה גם לקו"ת מסעי פח, ד. ואתחנן ט, ב.
ואהבת בגימט' ב' פעמים אור: שער הכוונות כוונת ק"ש. פע"ח שער הק"ש פכ"ג וכ"ה.
וישכם אברהם בבקר: בראשית כה, ג.
לקמן בד"ה רני ושמחי: לז, א.
שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
ולב מלכים אין חקר: ע"פ משלי כה, ג.
וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו. ח, ג.
ת"ר מצות נר חנוכה: הנחת הר"פ בס' הנחות הר"פ ע' קכב. בכותרת שבת חנוכה תקע"א. חלק בסה"מ תרל"ב ע' פ. וע' צז. הנחה אחרת בסה"מ תקע"א ע' כב. באוה"ת במדבר כרך ד ע' א'תצ (ובהוצאה שני' בהוספות לפ' בהעלותך ע' 41) נמצא חלק מהמאמר עם הוספת הגהות מכ"ק הצ"צ. ושם מתחיל הד"ה לא כן עבדי משה [שם המאמר נחלק לג' סעיפים].
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
לכללות מאמר זה ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' תקעז. ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה תשל"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' יז ואילך).
ת"ר מצות נר חנוכה: שבת כא, ב.
בית שמאי אומרים: ראה בארוכה בשיטת ב"ש בלקוטי שיחות ח"ו ע' 73.
מה ענין נר חנוכה לפרי החג: ראה אוה"ת חנוכה כרך ה תתקמב, ב. ד"ה מצותה תרנ"ד ע' צז. ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה תשל"ח.
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
שהמצות נק' נר: ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' תקעו.
נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.
ובזוהר מבואר: ראה זח"ב רי, א. וראה תניא ספ"ד. אגה"ק סי' כט.

וצריכה הנשמה לקיים תרי"ג מצות: ראה אגה"ק סי' יט וסי' כט. ובליקוט פירושים ומ"מ — חיטריק לשם.
בג"ע הנשמות נהנין מזיו השכינה: ראה לעיל טז, א.
אף שבכלל יש רק ב' בחי': ראה גם לקמן מט, א. צו, א. לקו"ת במדבר יח, א.
ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
בבחינת נהר די נור: זח"ב ריא, ב. נסמן לעיל לא, א.
בד"ה ויהי מקץ: לעיל לא, א.
כל צדיק נכוה מחופתו של חבירו: ב"ב עה, א.
וקדושים בכל יום יהללוך סלה: ברכת אבות. וראה במאמרי אדה"א ויקרא ע' מח דשם מבאר שהן הנשמות הגבוהות מכל הנשמות ע"ש.
כ"מ שנאמר סלה: עירובין נד, א.
מוטב דלידייני': חגיגה טו, ב. ראה לעיל ח, ד.
שו"ה הוא בלי גבול — ולבעבור זה: בהנחת הר"פ מסומן סעי' ב.
וכמו שמבואר בע"ח: שער סדר אבי"ע בתחלתו.
וכמו ד"מ אור גדול: ראה המשל גם לעיל טז, א. ובאגה"ק סי' כט. ובביאוה"ז לצ"צ כרך א ע' רי בארוכה.
משל הקדמוני: שמואל-א כד, יד. ראה בהנסמן לקמן צח, ב.
שו"ה משל — שיכול: בהגהת הרה"ח ר' אשר: שיוכל.
בראשית ברא: בראשית א, א.
ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים: בראשית ב, ד.
ארץ תחלה כאן במעשה וכאן במחשבה: ראה חגיגה יב, א. וראה לקו"ש ח"ו ע' 76.

דף לג

ע"פ ואברהם . . בא בימים: לעיל טז, א.
בסה"מ תרכ"ז [הוצאת תש"ס] ע' לה מציין לכאן: "אך בתו"א פי' בא בימים הם הלבושים הנעשים מהתומ"צ, וצ"ל מה ענין לבוש זה להימים".
וזהו ענין מראות הצובאות: בהנחת הר"פ ע' קכד מסומן סעיף ג.
קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ב ח"א ע' צו בשינויים והגהות.
כי יש ב' מראות: מובא לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש יז, ג. אוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתקלט. ראה אוה"ת בראשית כרך ז ע' תתשיח, א בשינויי לשון. וראה בסה"מ תקע"א ע' כד באריכות.

אספקלריא המאירה: באוה"ת שה"ש כרך א ס"ע שמט מביא קטע מכאן. ראה לקו"ת שה"ש כח, ב שמציין לכאן. ובאוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתקלט ואילך. ויקהל ע' ב'רכה ואילך. ובמשלי ע' תקעז. וראה ג"כ בלקוטי שיחות ח"ו ע' 198. ושם בהערה 25 שבפשטות מראות הצובאות היו אספשא"מ.

קטע מכאן בסה"מ תרל"ב כרך א ע' פ.

בענין זה ראה גם באוה"ת פ' בהעלותך כרך ב בהוספות ד"ה לא כן עבדי משה.

וזהו ההפרש בין משרע"ה: נעתק באוה"ת במדבר ע' קלא. סה"מ תרל"ד ע' רג.

ומראה ולא בחידות: במדבר יב, ח.

ולא — ומראה בסגו"ל: ראה אוה"ת סידור ע' פב.

שו"ה ישר — כמו"כ: באוה"ת: וי"ל כמו"כ.

ומשה רבינו ג"כ לא הי' רואה בלי אספקלריא: ראה באוה"ת פ' חיי שרה קח, א. ובפ' בא ע' שכט.

ולא — והיינו באספקלרי' המאירה: תי' אלו ליתא באוה"ת שם.

יכול — להשיג בחי' אא"ס: באוה"ת שם הגהה ארוכה.

וביד הנביאים אדמה: הושע יב, יא.

כי אם רק דמות לבד: ראה אוה"ת מטות ע' א'שטז.

ע"י אספקלריא שאינה מאירה: באוה"ת במדבר יש הוספה.

לראות — לראות באספקלריא המאירה: באוה"ת יש הגהה.

בגמרא ביבמות (ספ"ד): מט, ב.

כי לא יראני: שמות לג, כ.

אסתלק יקרא דקוב"ה: ראה זח"ב סז, ב. קכח, ב. קפד, א. וראה תניא פרק כז. ראה לקמן סז, ב.

וזה נק' אספקלריא דלא נהרא: ע"כ בהנחת הר"פ.

ע"פ אעשה לו עזר כנגדו: לעיל ה, א.

שנתבאר במ"א פי' קדושתי למעלה מקדושתכם: ראה לקו"ת שלח מו, ב ואילך. נצבים נ, ב.

ונודע שהכתר כלול מב' פרצופים: ראה לקמן צא, ג ובמ"מ לשם.

עתיק יומין . . הנעשים מהמצות: יש לומר שהכוונה היא לענין המצות (מצד עצמם) אבל לא לענין בירור הזמן שנעשה עי"ז. ולהעיר מזה שמסיים בתו"א שם: אך ע"י בירור נה"ב כו', ועצ"ע — ד"ה ואברהם זקן תשל"ח הערה 78.

מי האיש כו' אוהב ימים לראות טוב: תהלים לד, יג.

במקום שבעלי תשובה עומדים: נסמן לעיל כא, ג.
בחילא יתיר: זח"א קכט, ב. ראה לעיל
ולתוספות ביאור בענין הלבושים: הנחה אחרת באריכות במאמרי אדה"ז תקע"א ע' לג (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ).
המגביהי כו' המשפילי: תהלים קיג, ה. ו.
צדיקים יושבים: ברכות יז, א. ראה מכתב כ"ק אדמו"ר זי"ע מיום ז' שבט תש"ו, נדפס באג"ק ח"ב ע' צב.
פי' נהנין מזיו . . הזיו ממש: בבוך 1223 נמצא במקום תי' אלו "השכינה שהוא גילוי אלקות ממש שלמעלה מרוחנית כמו שהוא למעלה מגשמית מהות הזיו ממש".
(**ועמ"ש לקמן ע"פ . . בכל מאדך כנ"ל**: בבוך 127 אין כל הקטע, כנראה שזהו הוספת הצ"צ.
ועמ"ש לקמן בפסוק צאינה וראינה: ראה לעיל ח, ב.
נר. . נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה פסחים ז, ב.
בעוה"ז — בזהר בינוקא דבלק: קפז, א. וראה תניא פרק לה. נג.
אשר יעשה אתם האדם: ויקרא יח, ה. יחזקאל כ, יא.
ותורה שם בישראל: תהלים עח, ה.
ואהבת בגימט' ב"פ אור: נסמן לעיל לב, ג.
רוח אייתי רוח ואמשיך רוח: להלן לד, ד. וש"נ.
העלאת הנרות שהיו במקדש ז' נרות: דרך מצותיך מצות נ"ח עד, א ואילך. ד"ה נר חנוכה תשמ"ו.
שו"ה שבעה — יש שעבודתו כו': ראה לעיל בהערות ותיקונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
שמונה נסיכי אדם: בארוכה בענין זה ראה באוה"ת נ"ך מיכה ע' תעו ואילך.
ושמונה נסיכי . . ומשיח: ראה בלקו"ש חל"ה ע' 209 בשולי העמוד בענין מה שמשיח לא נמנה בין הרועים ע"ש. וראה לקמן לד ריש ע"ב שבמשיח יש ב' הבחי'.
והאתונות רועות על ידיהן: איוב א, יד.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: שהש"ר א' ע"פ לסוסתי. זח"ג ז, ב. וראה ילקוט שמעוני פקודי רמז תיח.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט. ראה תניא פ"ה (ט, ב ואילך). לקו"ת ראה לג, ב. דרך מצותיך קלג, ד. ובהמשך מים רבים — תרל"ו פרק קכח.

וידעת היום: דברים ד, לט.
דע את אלקי אביך: דה"א כח, ט.
משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב וש"נ.
ומתלמידי יותר מכולם: תענית ז, א.
ישי שמת רק בעטיו של נחש: ב"ב יז, א.
זכרו תורת משה: מלאכי ג, כב.

דף לד

גדולה שמושה יותר מלימודה: ברכות ז, ב. זח"א צח, ב.
לא קאים אינש אדעתא דרבי': ע"ז ה, ב. וראה בד"ה והחרים תשי"ג, שעד הזמן ההוא הוא קאים רק על החיצוניות בלבד.
וכל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
ההפרש בין הרועים לנס"א: ראה ד"ה למען דעת תרס"ט ע' לט דז' רועים היו מבחי' אור פנימי וח' נס"א היינו שהן מבחי' האו"מ.
בר' יוחנן בן זכאי . . אמר לר' חנינא בן דוסא: ברכות לד, ב.
שלא נברא העוה"ב אלא בשבילו: ברכות סא, ב.
וע"כ הוצרך להמשיך מבחי' שלמעלה מהחכמה: ראה ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה תשל"ח ס"ב [סה"מ מלוקט ח"ב ע' יח]. ד"ה ואתה ברחמיך תשמ"ח ס"ד [סה"מ מלוקט ח"ד ע' קא]. ד"ה ביום השמיני תשמ"ו ס"ו [סה"מ מלוקט ח"ד ע' קיב].
עדות היא לבאי עולם: שבת כב, ב.
ועמ"ש לקמן ע"פ כי אתה נרי הוי"ה: לקמן מא, א.
ההפרש בין בחי' שבעה רועים לבחי' שמונה נס"א: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תעט.
המצות הן נק' מצות המלך: ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור לד"ה וידבר משה גו' אנכי ס"ב. ופ' ואתחנן ד"ה למען תירא. וראה לקמן לה, ב.
בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית: לקו"ת ס"פ ברכה.
משיח הוא ג"כ מנס"א: בד"ה למען דעת תרס"ט (סה"מ תרס"ט ע' לט) מציין לכאן.
והריחו מורח ודאין: ישעי' יא, ג. ראה סנהדרין צג, ב. רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ג. וראה לקמן קיז. ב.
דבמשיח יש ב' הבחי': בסוכה נב, ב נחשב בנסיכים, י"ל מפני שזהו העיקר בו (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"י ע' 255).
בש"א יום ראשון מדליק שמונה: שבת כא, ב.
הללו . . כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז.

סבוני כו': תהלים קיח, יא.
טוב לחסות: תהלים קיח, ט.
מטעם הנ"ל בפרי החג: "דבאור מצ"ע גם לב"ש צ"ל מוסיף והולך, אלא שנרות חנוכה הם כנגד פרי החג (שהם כנגד או"ה) שבהם צ"ל פוחת והולך ראה שבת כא, ב . . ועפ"ז יתורץ הא דודאי גם ב"ש ס"ל דמעלין בקודש". לקו"ש ח"ה ע' 446.
דלא דמי ללמוד זה מפרי החג: מובא באוה"ת כרך א ע' רנט.
ואורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. וראה שם קכא, א.
כי מי מעכב ומי מונע: ראה דרך מצותיך לד, ב. מובא בלקו"ש חכ"א ע' 194.
שו"ה בתחלה כו': ע"כ נמצא בבוך 1223.
ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב: לקו"ת פ' בהעלותך.
וספרתם לכם ממחרת השבת: ויקרא כג, טו.
מבחי' פנימית של התחתון: ראה בדרך מצותיך מצות נר חנוכה פ"ג. ד"ה למען דעת תרס"ט.
כי תקון לאלפים הוא בחי' או"פ: בד"ה למען ידעו תרס"ט ע' מה מציין לכאן: "והיינו שההמשכה בחכמה הוא בבחי' אולפנא ולימוד שזהו ע"י צמצום".
כי לאלפים היינו אאלפך חכמה אאלפך בינה: ראה בארוכה בספר הערכים-חב"ד מערכת אות אלף במילואים טור תרנה להערה 125 שלכאורה הכוונה שבאלפים — שני פירושים א) שקאי על בחינת חו"ב שנק' בשם "אלפים" ב) שקאי על סדר ואופן דההמשכה (ע"י צמצום וכו'). והקשר דשני הפירושים הוא: אופן זה דהמשכה (ע"י צמצום וכו') המרומז בתמונת אל"ף — הוא דוקא כשההמשכה היא לבחי' פנימי (משא"כ לבחי' מקיף), ומכיון שתיקון "לאלפים" (חו"ב) הוא התחלת בחי' פנימי (כמ"ש כאן בתו"א שהמזלות שקודם "לאלפים" הם בחי' מקיפים) — לכן, בכדי שיומשך לבחינה זו (פירוש הא' ב"אלפים"), צ"ל אופן ההמשכה ע"י צמצום וכו' (פירוש הב' ב"אלפים") ע"ש בארוכה.
אאלפך חכמה אאלפך בינה: איוב לג, לג. שבת קד, א.
נוצר חסד לאלפים: שמות לד, ז.
האל"ף תמונתו יו"ד למעלה ויו"ד למטה וי"ו באמצע: מבואר גם לקמן סט, ג ובד"ה כל המאריך באחד תרע"ח ע' שפז ואילך.
ההמשכה בפנימית צ"ל ע"י צמצום: ראה ד"ה למען דעת תרס"ט ע' מה.
ע"פ למנצח על השמינית: ראה לקו"ת תזריע כב, א. ובלקו"ש ח"כ ע' 346 הערה 186 הקישור בין ח' נרות דחנוכה עם כנור של ח' נימין.

כי עמך מקור חיים: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ג ע' נט.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ראה ד"ה כי עמך מקור חיים תשל"ד.
בלקו"ת נשא נט, ב. בהעלותך לד, ד. שלח לט, א. קרח נה, ג. מציין לד"ה זה.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
יש בו ב' פירושים: בסה"מ תקס"ג ע' נט מבאר ההפרש בין ב' הפירושים "שכאשר יראה אור מתוך האור ה"ז ענין אספקלריא דלא נהרא כמו שרואין האור דרך מסך כו', וכאשר אנחנו נראה את האור היינו שנראה האור ממש ביתרון גדול". ובד"ה כי עמך תשל"ד (מהנחה) מבאר: "דהיינו שהכח לראות אור זה בעולם הוא רק בידי ישראל וכמבואר בכ"מ דכל הנבראים חוץ מישראל הרי הם בבחי' עומדים, שעומדים במקומם ובמדידה והגבלה שלהם, ולכן אין ביכולתם להמשיך אלא ענין שבמדידה והגבלה, משא"כ ישראל שהם מהלכים ולמעלה ממדידה והגבלה הרי יש ביכולתם להמשיך ע"י קיום התורה ומצות בחי' האור שלמעלה" ע"ש.
כי הנה כתיב: בסה"מ תקס"ג שם מקשר ההמשך שכדי להבין ענין האור מהו, הנה כללות נש"י נמשלו למנורה.
כי הנה כתיב וראיתי: זכרי' ד, ב. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקט שמבאר הפסוק.
וגולה על ראשה: רש"י מבאר כמו גולות עליות (הושע טו, יט).
בלקו"ת שה"ש כב, א מציין לכאן.
זה דבר ה' אל זרובבל: זכרי' ד, ו.
אכל בי עשרה שכינתא שריא, וכמ"ש בתניא: פרק יא. סנהדרין לט, א.
כמ"ש בתניא: פ"ו. פי"א. בסה"מ תקס"ג ע' נט אינו מציין לתניא.
בבוך 1103: בלק"א.
והנה כתיב . . נורא הוד: מובא באוה"ת בראשית כרך א קפב, א. יהל אור ע' עג.
מצפון זהב יאתה . . נורא הוד: איוב לז, כב.
והענין כי הנה כתיב: מובא באוה"ת יתרו ע' א'כה. ראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לג. ושם ע' רצב נעתק קטע מכאן. וראה גם אוה"ת נ"ך כרך א ע' תקע.
המגביהי לשבת: תהלים קיג, ה.
הנה מקום אתי: שמות לג, כא.
והוא ית' מקומו של עולם: ב"ר סח, י.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
ועולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
הקב"ה מניח תפילין, הקב"ה מתפלל: ברכות ו, א. ראה לקו"ת שה"ש ב, ב. אוה"ת ואתחנן ע' תצז.
מלמד שנתעטף הקב"ה: ר"ה יז, ב.
ג' ראשונות יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.
רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח: זח"ב קסב, ב.
וזהו הבט: מובא באוה"ת פ' וירא כרך ד תשס, א. ואתחנן ע' שלב. וראה אוה"ת פ' זכור ע' א'תשפו מענין הבטה והשקפה.
הבט משמים וראה: תהלים פ, טו.
והשקיפה ממעון קדשך: דברים כו, טו. בלקו"ת צו יב, ד. טז, ב. מציין לכאן. ראה ד"ה איתא במדרש תהלים בספר המאמרים תש"ח ע' 272 עם הגהות מכ"ק אדמו"ר זי"ע. וראה גם בסה"מ תרכ"ז ע' קיב. תרל"ד ע' נג. תרנ"ג ע קיב.
בלקו"ת האזינו עג, ב מציין לכאן.
רם על כל גוים ה': תהלים קיג, ד. קטע מובא בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רצב בהוספות ושינויים. ראה גם בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קעא.
שהעכו"ם מקבלים חיות: ע' בספר המאמרים תש"א ע' יא.
גוים מרקדין בהיכלו: ראה יומא סט, ב.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו: בספה"מ תרכ"ט שם ע' לג נוסף כאן הג"ה: "(שגם בחי' נשגב סוכ"ע הוא ג"כ מבחי' שמו)".
כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.

דף לה

והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה: בסה"מ תש"ח שם העיר כ"ק אדמו"ר זי"ע "ראה עד"ז במאמר פורים תש"ח פ"ו ואילך. ד"ה בלילה ההוא ש"ת (בס' המאמרים)". ראה יהל אור לקאפי' עג ע' 260.
ויקץ כישן ה': תהלים עח, סה.
עורה למה תישן ה': תהלים מד, כד. ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשנה. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"א ע' יב. ובאג"ק שלו חי"ח ע' רכב.
השקיפה ממעון קדשיך: דברים כו, טו. קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ב ח"א ע' קב בשינוים והוספות. ונוסף כאן הוספה וז"ל: דלכאו' צ"ל מפני מה דוקא כשההשקפה

הוא מן השמי' אז נמשך להיות וברך את עמך ישראל דוקא. דהנה כתי' רם על כל גוים הוי' שאו"ה מקבלי' חיות מבחי' רוממות כו' ע"ד שממית בידים תתפש כו', וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו' והנהגת העולמות נמשך מבחי' שינה, אמנם ע"ז נא' עורה למה תישן ה' והיינו שיהי' גילוי אוא"ס בבחי' חכמה וחסד ויאר פניו בבחי' פנימיות רצונו, והיינו ע"י המשכת התומ"צ, וזהו הבט משמי' וראה השקיפה ממעון קדשיך מן השמי': פי' שמים.

מן השמים שם מים: ראה בלקו"ת שה"ש יד, א בפי' מן השמים.

שם מים: חגיגה יב, א.

בחי' התורה שנמשלה למים: בספר המאמרים תש"ח שם: [שנאמר הוי כל צמא לכו למים כו' שזה קאי על בחי' התורה כו'].

אנחנו עם בני ישראל נתראים לפניו לדבר חשוב: מובא באוה"ת פ' בלק ע' א'כח. ע"ש.

נפתחו השמים: יחזקאל א, א.

ומי כעמך ישראל: דה"א יז, כא.

מצות צריכות כוונה: ברכות יג, א. זח"ג שו, ב.

שהזהב הוא מנוצץ . . ברשפי אש האהבה: מובא ביהל אור ע' עג.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: רש"י דברים ו, ו. בשם הספרי.

אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו.

ואני הוי"ה לא שניתי: מלאכי ג, ו.

וגלה על ראשה: זכרי' ד, ב.

מלשון גולת הכותרת: מלכים-א ז, מא-מב.

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות ב, ד.

אתכפיי' סט"א: ראה זח"ב קכח, ב ואילך. ולקמן פט, ד ובמ"מ שם.

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. לקמן נג, ד.

מה שמבואר כאן בענין ביטול רצון, מצויין בלקו"ת ואתחנן יא, ג: דאין מלך בלא עם לשון עוממות שהוא יש ודבר ואעפ"כ מבטל רצונו מכל וכל, וכל דבר שאינו בביטול הרצון אינו נק' עבודה כלל (ועמ"ש בפ' שלח ע"פ ועתה יגדל, וע"פ כי עמך מקור חיים). ע"כ.

כי לי בנ"י עבדים: ויקרא כה, נה.

צעק לבם: איכה ב, יח.

ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו.

ופרעה הקריב: שמות יד, י. וראה שמו"ר עה"פ.

כמ"ש במ"א רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב. ראה לעיל א, א. ובכ"מ.
ראה לקו"ת תצא מ, רע"ג ואולי הכוונה שם לכאן.
מצפון זהב יאתה: איוב לז, כב. ראה בלקו"ת בהעלותך לב, ד. שזהב הוא יראה (לכן נקרא שמאל).
לה, ב
ושנים זיתים עלי': זכרי' ד, ג.
שע"י: בבוך תניא-ברוק הגי': שעל ידם.
להשתפך אל חיק אביה: תניא פרק נ. ראה גם לעיל כז, א, ולקמן סז, א וש"נ.
וגם אנחנו נראה . . כמ"ש ומי כעמך ישראל כו': בד"ה זה בספה"מ תשל"ד (הנחה) מוסיף: "ויש להוסיף בזה דסיום הכתוב (מי כעמך ישראל) הוא גוי אחד בארץ, היינו שישראל הם למעלה מכל האומות [וצ"ע מדוע לא הובא סיום הכתוב בהדרוש, אם זהו מחמת השמטת הצנזור או שכך אמר רבינו הזקן בדיבור]", ע"ש.
ומי כעמך ישראל: דה"א יז, כא.
ביאור על הנ"ל: הנחת אדה"א בסה"מ תקס"ג ע' סד.
תרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין שבגולגלתא: ראה זח"ג קכט, א. ובביאור האריז"ל שם. מ"ח מס' א"א ספ"ד. לקו"ת ראה כא, ד.
דכל המצות נק' מצות הוי"ה: ראה לעיל לד, א. ובסה"מ תקס"ג ע' סד מביא ראי' לזה "וכמ"ש מצוותי". במה שנתבאר כאן שבהקב"ה מניח תפילין יש ב' פירושים א' דהקב"ה הוא ז"א, והקב"ה מניח תפילין הוא המשכת המוחין לז"א ראה ד"ה את ה' האמרת — תש"ל סעי' ד.
הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ומתפלל: ברכות ו, א. ר"ה יז, ב. פסיקתא דר"כ פ"ה פרשת החודש. ראה גם לקמן סח, א.
באוה"ת פ' ויצא תתנה, ב מביא שבזה יש שני פירושים הא' דפי' הקב"ה היינו ז"א קדוש בוא"ו, והתפילין הם מוחין מאו"א הנמשכים, והפי' הב' דתפילין הם ד' מוחין חו"ב והדעת נחלק לחו"ג, והקב"ה היינו אוא"ס ב"ה שנמשך ומשפיל א"ע להיות מתלבש בהמוחין כמ"ש בתו"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח ע"ש, ראה גם באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תתקטז. כרך ד ע' א'קמב ואילך. וראה באוה"ת במדבר כרך א ע' ח "דהיינו התלבשות גילוי אוא"ס עם מוחין ומדות, דהיינו תוס' גילוי אוא"ס בע"ס שלא בדרך ההשתלשלות", ע"ש. וראה באוה"ת פ' ואתחנן ע' שלב. סה"מ תרכ"ז ע' קיא ואילך. פלח הרמון ויקרא ע' תז.

אבא יונק ממזלא: ראה זח"ג רפט, ב ובכ"מ. ע"ח שער הכללים פ"ה.
להיות אוא"ס מתלבש בחכמה: ראה ספר המאמרים תש"ג ד"ה שיר המעלות ע' 23.
כי מי גוי גדול: דברים ד, ז. ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' שלב ואילך. סה"מ תר"ל ע' רצו ואילך.
שעיקר השפעת החכמה הוא בשביל נש"י: ראה גם לקמן סט, א.
עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
ממך הכל כתיב: דה"א כט, יד.
והוא היודע והוא הדיעה: רמב"ם הל' יסודי התורה ב, י.
במאמר דפתח אליהו: ת"ז בהקדמה.
והקב"ה יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב. ראה לעיל ב, ב.
והקב"ה מתפלל יה"ר: ברכות ז, א.
דהקב"ה ר"ל ז"א דאצי' והתפילין הן מוחין מאו"א: באוה"ת פ' תבוא ע' תתרפז מציין בענין זה לזח"ג רסב, א בכוונת תפילין "ומשירותא ומשיכותא דמוחא עילאה סתימאה דעתיקא דאתמשך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחין בההוא ז"א", ע"ש.
בלקו"ת שה"ש א, ב. ד, א. יט, ד. מציין לכאן.
ראה סידור ז, ג.
וב' פירושים הנ"ל: ראה תורת שמואל תרכ"ז ע' קא. ובד"ה אז ישיר תרס"ח ע' צו.
בד"ה פדה בשלום תשל"ח סעי' ד (נדפס בסה"מ מלוקט ב ע' ו) הערה 42 מציין לכאן "המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו (ע' תיט). תש"ג פ"ה (ע' 14). ד"ה יו"ט של ר"ה ה'תשמ"ג ס"א וד"ה אדון עולם תשמ"ג ס"ג ואילך (סה"מ מלוקט ח"א ע' תכא. תל ואילך). ובסה"מ תרס"ו שם שזהו הפירוש למאמרז"ל [שמו"ר פ"ל, ט].
לברר הנר"נ שלהם: ראה לקו"ת בלק סט, ב.
דתפילין שלנו: בהגהת הרה"ח ר' אשר: כתפילין.
באורך נראה אור: תהלים לו, י.
וגלה על ראשה: זכרי' ד, ב.
מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה: ראה ע"ח שער כללות דרושי אבי"ע פי"ג. תניא פ"כ. לקו"ת שלח לט, ד. מסעי צב, ב.
גולת הכותרת: מלכים-א ז, מא.
כד אתכפייא סט"א: זח"ב קכח, ב. ראה בהנסמן לקמן פט, ד.
וכמ"ש בכהאר"י ז"ל: בד"ה חביב אדם תש"ג ע' קסח נסמן לע"ח. וכ"ה גם בלקו"ת אמור לג, ג ובכ"מ. ובדרך מצותיך מצות קדוש השם נסמן לפע"ח שער נפ"א פ"ד ה, ו. וראה

ג"כ ע"ח שט"ל דרוש י' יא. לקו"ת נשא כב, א. אמור לב, ד ובכ"מ (כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ג שם).

למה קדמה שמע לוהי': ברכות יג, א.

דף לו

בכל מדה שמודד לך: ברכות נד, א.

וזהו באורך נראה אור: בלקו"ת יוה"כ עא, ב מציין לכאן.

רני ושמחי: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קכד. ביאור שם ע' קל. עוד הנחה בתו"א לעמבערג יד, א.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

בארוכה במאמרי אדה"א בראשית ע' שכט. אוה"ת חנוכה שיג, ב. הערה באוה"ת בראשית כרך ה תתקלא, א. ביאור באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'רסט. ע' א'רעז. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' שכא המאמר עם הגהות, ובע' שכט קיצורים. ד"ה רני ושמחי תשמ"ה. בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קיג מציין לכאן.

רני ושמחי בת ציון: זכרי' ב, יד.

בת ירושלים: מלכים-ב יט, כא.

איתא במדרש משל למלך: שמו"ר נב, ד (כן מצויין בתרכ"ז ע' שכא ומעתיק משם הלשון). שה"ש ספ"ג.

שמעי בת: תהלים מה, יא.

(**ופי' . . יפתי**): מוסגר זה גם בכת"י מאמרי אדה"ז, ובכמה כת"י בלי מוסגר.

אחותי רעייתי: שה"ש ה, ב.

צאינה וראינה בנות ציון: שה"ש ג, יא.

הקשיבו אלי עמי . . האזינו: ישעי' נא, ד.

ולאמי כתיב: בתו"א דפוס לעמבערג שנת תור"ה ע' יד, א ובבוך באב' 17. בבוך רני ושמחי — ירות"ו ובבוך אדה"ז 633, נוסף: א"ת לאומי אלא לאמי.

ראה במאמרי אדה"א בראשית ע' שכט. זח"ג רסב, א. שהש"ר ספ"ג.

נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כז.

נרה של שם הוי"ה: בבוך תניא-ברוק ובבוך אדה"ז הנ"ל הגי': נירו של ה'. ובבוך באב' 17: נורות של הוי'.

בבוך מקול מחצצים גרוסמאן (נט, א) נמצא מאמר זה ורשום עליו: שבת פ' ויגש דשנת תרכ"ג לפ"ק, נמצאת שם הגהה זו: (ה' דהיינו שהיא ממשכת אור בשם הוי' שהוא ז"א

וא"כ ההמשכה זו באה מע"ק דוגמת מ"ש במאו"א אות א' סעיף כ"ח וז"ל אור הוי' נק' עתיקא דמתמן נהורא לז"א הנק' הוי' ולפעמים גם הבינה נק' כן עכ"ל. והי"נ כתב וז"ל עיין באד"ר דק"ל ע"א בדרוש הפסוק בית יעקב לכו ונלכה באור ה' עכ"ל עכ"ה).

כי אתה נרי ה': שמואל-ב כב, כט.

כל הנשמה תהלל י"ה: תהלים קנ, ו. ובסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' שכב: "ומה שהקדים רבינו ז"ל בפסוק כל הנשמה מפני כי עליית המל' בבחי' אמי הוא בינה ונשמה הוא ג"כ בחי' בינה כמ"ש ונשמת שדי תבינם לכן הקדים בפסוק זה" עכ"ל ע"ש.

ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקמב.

שו"ה והענין — פי' תהלל: בסה"מ תקס"ה ע' קכד "וגם מהו לשון תהלל ולא אמר תשבח כו'".

בהלו נרו: איוב כט, ג.

לשון הארה: במאמרי אדה"א שם ע' שלב "לשון בהירות והבהקה וזהרורי' יתירה כמו יהל אור". וכ"ה בתקס"ה ע' קכד.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

ואתה הוא קודם שנבה"ע: נוסח תפלת השחר. וראה גם לקמן לח, ב. ו, ד. ובמאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שלו.

וממשיכה להטותה אל כל אשר תחפוץ . . וכן בדו"מ: במאמרי אדה"א שם מבאר בארוכה הדוגמא כשהשכל נתפס בענין מחשבה זו נתפס בה ממש שבאותה שעה לא יוכל להשכיל שכל אחר ע"ש.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.

עיניך פקוחות על כל דרכי: ירמי' לב, יט.

פי' הכל גלוי וידוע: ראה לעיל יד, ד ובמ"מ שם. וראה בסה"מ תקס"ה ע' קכד ואילך. אוה"ת ענינים ע' קטו. באוה"ת סידור ע' נ מציין לכאן. מאמרי אדה"א בראשית ע' שלד.

שו"ה שהם — בבחי' גילוי וידיעה: בסה"מ תרכ"ז ע' רחצ בסופו שבזה תירץ רבינו ז"ל שאין זו בחי' התלבשות המחשבה כלל כ"א שהוא בדרך גלוי וידוע ע"ש.

וביאור ענין ג"פ קדוש: ראה לקו"ת אמור לא, א ואילך. נשא כח, ד. ראה כ, ד ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' שלה. תקא.

ג"פ קדוש . . ב' ההי"ן שבשם ה': מצויין באוה"ת נ"ך כרך א ע' קסח ושם מציין לכמה מקומות שמובא הענין ג"פ קדוש.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

וג' אותיות הראשונות: מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשמב.

בי"ה ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד. באוה"ת בראשית כרך ב ע' שיד, ב מבאר זה "ר"ל אחר שביאר איך שצ"ל צמצומים שיומשך מא"ס להיות ה' צבאות, עכשיו יבאר שהמשכה זו צ"ל ע"י אתעדל"ת וזהו ויניחהו בגי"ע לעבדה ולשמרה ב' ההי"ן להמשיך בחי' יו"ד שנברא בו העוה"ב שהוא ה', והיינו לעבדה, ולהמשיך ה' שנברא בו עוה"ז וזהו ולשמרה".

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

מאא"ס ב"ה . . לקבל: ביהל אור ע' שפט: ואפ"ל שזהו ענין ג' בריות שקדמו לעולם מים רוח ואש, שהם ג' ספירות ג' קווין, כי מאוא"ס ב"ה א"א לבע"ג לקבל כ"א ע"י צמצומים דהיינו ע"י הספירות שבהן ועל ידם מאיר הא"ס באופן שיוכלו העולמות לקבל כו' עכ"ל.

להנחיל אוהבי יש ש"י עולמות: משלי ח, כא. סוף עוקצין.

שכר מצוה מצוה: אבות ד, ב.

יגיע כפיך כי תאכל: תהלים קכח, ב.

ויניחהו בגי"ע לעבדה אלו רמ"ח מ"ע: בראשית ב, טו. ראה זח"א כז, א. ת"ז תי' נד. זח"ג קסה, ב.

נשמה מלשון נשימה . . אשם ואשאף יחד: ישעי' מב, יד. ע' בת"ז תי' טז. אוה"ת ענינים ע' כ. ובתורת שמואל תרכ"ז ע' שכה "פי' אשום ואשוף הוא ענין רו"ש, כי כדי לשאוף את ההבל שהוא חיות האדם צ"ל ברו"ש דוקא" ע"ש. ובסה"מ תש"ד ע' 254 מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע "וראה רש"י חגיגה יב, ב ד"ה ורוחות. בראשית רבה פי"ד, ט. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ט".

והיינו מסירת הרצון: מובא באוה"ת תרומה ע' א'שסח, ושם מציין לעיין בלקו"ת פ' ראה כה, א. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקז. בונה ירושלים סי' עא. מאה שערים לז, א. וראה גם סד"ה עתידין צדיקים ה'תש"ב.

נפש הוא הרצון כמ"ש אין נפשי אל העם הזה: ירמי' טו, א.

ראי' זו הובאה בכ"מ בדא"ח. ולכאורה צ"ע מפני מה אין מסתייעין ממה שנכתב בתורה (בראשית כג, ח) אם יש את נפשכם. וי"ל דשם מדבר בלעו"ז וסט"א, אשר בבואה דבבואה לית להו (ראה לקו"ת סד"ה כי תצא —השני — וביאורו), ולכן אין מזה ראי' גמורה לפי' ובכל נפשך דקדושה. וע"פ חילוק זה מובן ג"כ דאין ראי' ממש"נ (תהלים כז, יב) אל תתנני בנפש צרי. — וגם בזה נראה עד כמה מדויקים בתורת דא"ח אפילו פרטים שבאו בטפל ובדרך אגב (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ט ע' 227. לקו"ש ח"ב ע' 456). ראה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקו. בונה ירושלים סי' עא ובמאה שערים

לז, א שם מביא כמו חשקה נפשי כלתה נפשי. במאמרי אדה"א בראשית ע' שלט מביא קודם הפסוק "כמו היש את נפשך [בראשית כג, ח] כלו' רצונך וכן אין נפשי . . .". וראה סד"ה עתידין צדיקים תש"ב.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

לי הכסף ולי הזהב: חגי ב, ח. ראה באוה"ת נ"ך חגי ע' תקה.

מבחי' נאם ודבר ה': ראה אוה"ת כי תצא ע' תתרכ.

והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.

אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה: ברכות ח, א.

רץ לבך ושוב לאחד: ת"ז בהקדמה (ז, א). ראה ס"י פ"א.

בע"כ אתה חי: אבות ד, כב.

ה' צלך . . כך הוא ית' כביכול צל שלך: תהלים קכא, ה. וראה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' שכו וראה במ"מ לשם: ופי' הבעש"ט ז"ל ונמצא פי' זה במדרש שמואל ג"כ. ע' באוה"ת פ' ואתחנן ע' קכא.

להאיר ולהמשיך אוא"ס ב"ה בג"ע כו': באוה"ת תצוה ע' א'תקנג מוסיף "כמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' וברכו את הוי' שממשיכים ברכה ותוס' אור בשם הוי'".

שו"ה וצ"ל — ממארי דחושבנא: ראה תניא פכ"ט.

כי כל איש אשר בו מום . . לחם אלקיו לא יגש להקריב: ויקרא כא, יח. כא. ראה אוה"ת שופטים ע' תתלט. ובמאמרי אדה"א בראשית ע' שמב מוסיף "ופי' מום ברוחניות הוא אפי' פגם כל שהוא בעין ואזן שהוא ראי' ושמיעה".

ותמימים ינחלו טוב, ואין טוב: משלי כח, י. אבות ו, ג.

שו"ה מס"נ — ומפילים אותו למטה: במאמרי אדה"א ע' שמב "היינו שמפילים ומשפילי' את הנשמה בעלותה למעלה בתפלה לבלתי תוכל להתקרב לה' לעולם באוי"ר דרו"ש".

ישוב אל ה' וירחמהו: ישעי' נה, ז.

שו"ה להיות — והנה בחי' זו נק' בת: קטע מכאן ומהביאור מובא באוה"ת פ' בא ע' רנח.

שו"ה בחי' מקבל — בטבע: בבוך 633. בטבעה.

עד אשר יערה עלי' רוח ממרום: ע"פ ישעי' לב, טו.

שמעי בת וראי: תהלים מה, יא.

תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ. וראה לקו"ת משע"צ פג, ב. מאמרי אדה"א ע' שמג.

כי שרית ותוכל: בראשית לב, כט.

שו"ה המלחמה — שירד מטה: בבוך 633: שירד מטה מטה.

שויתר הקב"ה על ג"ע וש"ד: פתיחתא דאיכ"ר ב. ראה בארוכה באוה"ת פ' ואתחנן ע' רמו.
להבדיל בין החי': ויקרא יא, מז.
בי מלכים ימלכו: משלי ח, טו.
מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב. וראה בהנסמן לקמן מט, ב.
אם תגבי' כנשר: עובדי' א, ד.
ויתפרדו כל פועלי און: תהלים צב, י.
שו"ה בתורה — בין איסור והיתר: בבוך 633: בין היתר לאיסור.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
למען אחי ורעי: תהלים קכב, ח.
הקל קול יעקב: בראשית כז, כב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
אחותי רעיתי יונתי תמתי: שה"ש ה, ב.
א"ת תמתי אלא תאומתי: שה"ש רבה ע"פ אני ישנה.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
דאורייתא וקב"ה כולא חד: נסמן לקמן נז, ג.
למס"נ באחד: ראה שו"ת הרשב"א ח"ה תשובה נה. ב"ח טוא"ח רסס"א. פע"ח שער הק"ש פי"ב.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
ומבחי' ישראל נמשך בחי' תורה: ראה אוה"ת לך לך עג, ב.
ועשיתם אתם אתם כתיב: ויקרא כב, לא. כו, ג. זח"ג קיג, ב. וראה ויק"ר לה, ו.
אשר יעשה אתם האדם: ויקרא יח, ה.
כי ע"י האדם נמשך בחי' תומ"צ: ראה ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ד) ע' רפג סעי' ב הערה 11.
כל הנשמה תהלל י"ה: תהלים קנ, ו.
שבחי' בת תעלה ביתר שאת: ע' לקו"ת שלח לח, ג. ובביאורי הזהר להצ"צ כרך א פ' שלח ע' קעא. תל. ובאוה"ת פ' חיי שרה קכו, א. שמות כרך ז' ע' ב'תקא. נ"ך ע' רסה.

ולהיות אשת חיל עט"ב כו': מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשסד ושם מציין לכאן ומוסיף "שהיא עצמה נעשה עטרה וכתר לבעלה שהוא ז"א ולמעלה מבחי' בינה שעליה נאמר בעטרה שעטרה לו אמו ולא שהיא עצמה העטרה".

כמ"ש במ"א: ע' באוה"ת פ' ראה ע' תרעג ואילך.

קצת ביאור על זה: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קל. מאמרי אדה"א בראשית ע' שנג.

מצות כעבד לפני המלך: ע' באוה"ת פ' ראה ע' תרסב. וראה לקו"ת צו טז, ב שכ' בהתגלות המלך אזי בחי' שר שעבודתו בשמחה . . ובחי' עבד שעבודתו ביראה, ע"ש.

יחוד הוי' אהי' . . הארת הכתר: "דפי' אהי' אנא זמין לאתגלאה מן ההעלם העצמות דאוא"ס שמאיר בפנימית הכתר" — מאמרי אדה"א בראשית ע' שנג.

רני ושמחי: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

נאמרה בשנת תקס"ו. ראה רשימת המאמרים שם.

הנחת ר' משה בן אדה"ז יודפס בסה"מ תקס"ו בהוצאה חדשה.

ד"ה זה נזכר בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קסד.

לד"ה זה ראה ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רפג).

רני ושמחי: זכרי' ב, יד.

והיה צריך להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב: בד"ה מנורת זהב תשכ"ז הנ"ל מדייק שצ"ל דדיוק הנ"ל הוא גם בההפטורה דשבת פ' בהעלותך, שהתחלת ההפטורה היא רני ושמחי בת ציון. ע"ש.

דף לז

עבדו את ה' בשמחה . . ברננה: תהלים ק, ב.

ואיתא בזהר שמחה בצפרא ורננה ברמשא: זח"א רכט, ב. וע' באוה"ת פ' ראה ע' תשנט "וענין שמחה בצפרא י"ל זהו מ"ש במ"ת ויהי ביום השלישי בהיות הבקר אור כו' בקר דיוסף כמ"ש במ"א" ע"ש. ראה באוה"ת בראשית תרפו, א. ספה"מ עזר"ת ע' מג. סט. בלקו"ת ראה כו, א. תבא מב, ג. שה"ש ה, א מציין לכאן.

מהו צפרא מהו רמשא מהו שמחה ומהו רננה: בהנחת ר' משה בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ח"א: רננה . . שמחה . . רמשא . . צפרא.

פרק שירה: בחסידות מבוארת לד"ה זה מציין שזה ברייתא של פסוקי שירה ותהלה להקב"ה ששומה בפי כל צבא השמים והארץ והצמחים וכל אשר בו רוח חיים, נדפס באוצר מדרשים, ובכמה סידורים ובסידור ר' יעקב עמדין ועוד.

כנודע מענין הניגון: ראה אוה"ת וישב ע' תתקצ, א. וזאת הברכה ע' א'תתסא.

(**כי . . מרירות כו**'): המוסגר נמצא גם בבוך 1824.
וצדקתך ירננו: תהלים קמה, ז. לקמן ק, ד. בלקו"ת ואתחנן ח ב. בביאוה"ז להצ"צ ע' לב. בסה"מ תרכ"ט ע' קלז — מציין לכאן.
צדק היא מלכותא קדישא: ראה ת"ז בהקדמה יז, ב. בהנחת ר' משה בן אדה"ז מציין: כמאמר אליהו [ת"ז בהקדמה פתח אליהו יז, ב].
מאזני צדק: ויקרא יט, לו.
צדק מלאה ימינך: תהלים מח, יא. בהמשך מי יתנך תרמ"ב ע' רצא מציין לכאן, ע"ש.
(**מאזני . . דיליה**): המוסגר נמצא גם בבוך 1824.
כי מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
וזהו מלכותך . . שכשמו כן הוא אין לו סוף: מובא בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יא. ובד"ה מי יתנך תרמ"ב פרק ה.
שקודם בריאת העולם לא היה בחי' זמן ומקום כלל: ראה סידור עה א בשם הרב המגיד. דרך מצותיך נז, א ואילך. ספר החקירה קיב, ב בענין שעור זמן.
ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.
בבחי' בטול והתכללות: בבוך 1824 ליתא.
אליו ולא למדותיו: פרדס שער לב רפ"ב בשם הספרי.
זכר רב טובך: תהלים קמה, ז. ראה דרך מצותיך ד"ה ואולם ס"ג.
אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י.
כי כל בשמים ובארץ: דה"א כט, יא.
רמשא היא מדת לילה: קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'כה.
מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם: פסחים נ, א. ע' מזה בלקו"ת בד"ה תקעו בחודש שופר (הראשון) פ"א.
רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום: ברכות יא, ב. וראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרפו. וראה גם בלקו"ת פ' במדבר ח, א.
שמבואר בזהר לאכללא כו': ראה זח"ג קעח, א ובכ"מ.
ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
נפשי אויתיך בלילה: ישעי' כו, ט. ראה תניא פמ"ד. לקו"ת ואתחנן ח, א. אוה"ת בשלח ע' תי. פ' כי תשא ע' ב'יד.
לאדבקא רוחא ברוחא: ראה זח"ב קכג, ב.
המלאכים בקשו תורה תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב. שבת פח, ב.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
כי הגם שממטה למעלה כתיב בואו לפניו ברננה שא"א להיות בחי' העלאה והתכללות כ"א בבחי' צדקתך: ומ"מ כל השכר והעונש והטוב או ההפך נמשך מלמעלה מעלה — ביאוה"ז לצ"צ ע' לב בארוכה.
המשפילי לראות: תהלים קיג, ו.
השוה ומשוה קטן וגדול: פיוט האוחז ביד — לימים נוראים.
(**כנודע . . החיצונים כו**'): המוסגר נמצא גם בבוך 1824.
רמ"ח מצות הם רמ"ח איברין דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
וכן לדבר הלכה: שבת ל, ב. פסחים קיז, א.
כי באו לפניו ברננה תחלה: ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשעב שבזהר מפרש באופן אחר ומסיים "וכמה פנים לתורה".
ימלוך ה' לעולם: תהלים קמו, י.
בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו.
קטע מכאן מובא בלקו"ת במדבר ו, ב. באוה"ת פ' ראה ע' תשצג. ובפ' ויצא כרך ה תתנו, ב.
ציון המצוינת: סדר הושענות ביום ב' אבן שתיה.
הם רומזים להרוחניות: ראה גם סה"מ תקס"ד ע' צב. וע' ערב. אוה"ת בשלח ע' תעג.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
לבושיה כתלג חיור: דניאל ז, ט.
כי ברוך מלשון המבריך הגפן: כלאים רפ"ז. ראה ד"ה כי תשא תשל"ד "דענינו ברכה והמשכה ממקום שלמעלה ממנו" — (מהנחה בלתי מוגה).
ויקראו לפניו אברך: בראשית מא, מג.
אברך . . המקשר ומשפיע: ראה אוה"ת פ' שלח ע' תפא שמקשר זה לזח"א קצו, ב.
וענין ברכה זו: מובא בלקו"ת דברים א, ג.
כשיש אתעדל"ת אזי נק' כנסת ישראל בבחי' ציון: ראה לקו"ת ויקרא ב, ג. וראה באוה"ת בראשית כרך ז תתתנ, א וריש ע"ב מה שהקשה לכאן.
אזי נק' כנסת ישראל בבחי' ציון וסימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך בה: באוה"ת פ' ראה ע' תשצג "והיינו שאז כנס"י מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בז"א בבחי' יסוד שלה הנקרא נקודת ציון". ועי' בענין נקודת ציון בלקו"ת תצא לה, כ.
וכנודע בזהר: ראה ת"ז תי' נה. זהר חדש פ' יתרו (לז, א). ראה לקו"ת תזריע ד"ה שוש תשיש, ועוד.

ולציון יאמר איש ואיש: תהלים פז, ה.
שו"ה זכר — דהיינו בהקדים: עד תיבת ואח"כ. בבוך 1824 בשינוי: דהיינו בהקדים בחי' רינה לצאת מנרתק הגוף ולבושי הנפש הבהמית כו': ואח"כ.
למעני למעני אעשה: ישעי' מח, יא.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
ונחה עליו רוח ה': ישעי' יא, ב.
כי הנני בא ושכנתי: זכרי' ב, יד.
נר חנוכה שתקנו על פתח הבית: שבת כב, א. שו"ע או"ח סי' תרעא.
פתחו לי שערי צדק: תהלים קיח, יט.
שו"ה הפתח — ברשות הרבים . . אל ה': מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקו.
ביאור ענין רני ושמחי: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ו ח"א.
ציון לשון זכר ול' נקבה: מובא באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'קפא וע' ב'רפג.
יסוד דנוק': ראה יהל אור ע"פ צדיק כתמר ע' שלה.
המלאכים . . כל בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת רפ"ה. ראה לעיל ז, ג. לקמן קיג, ג. וראה סה"ש תש"ג ע' קיא.
יוצאין מן הכלי: ראה לקמן קיג, ג.
יומם דאזיל עם כולהו יומין: ע"ח שכ"ה דרוש ב'. פע"ח שער חה"ס פ"א. שערי מאמרי רשב"י פ' יתרו תרומה ואמור. וראה זח"ג קב, א. קצא, ב.
נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.
ונפשי אויתיך בלילה: ישעי' כו, ט.
וצדקתך ירננו: תהלים קמה, ז.
ובזה יובן ענין רננא ברמשא מדת לילה: מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'כה.
אלקים אל דמי לך: תהלים פג, ב. באוה"ת נ"ך שם מוסיף: "עיין זח"ב תרומה דק"מ ע"א, ור"פ תצוה קע"ט ב'".
נתן זמירות בלילה: איוב לה, י.
ולכן עבודת המלאכים: מובא באוה"ת פ' בראשית כרך ג תקנו, ב. ובלקו"ת לג"פ לב, א. ומסיים שם שמזה מובן דלגבי המלאכים תופס העולם איזה מקום והיינו לפי ששרש המלאכים הוא מבחי' מל' בלבד אשר משם שרש המקום והזמן. וראה גם בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יא — סה"מ תרל"ח ע' קטו.
דבריאה — ומל' דיצירה: באוה"ת שם ובתרל"ח נוסף "הוא מקור ושורש המלאכים דיצירה כו'". [בתרל"ח — כנ"ל].

מכל — או"א זו"נ: באוה"ת שם ליתא תי' זו"נ.

דף לח

כל ארחות ה': תהלים כה, י.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

בבחי' רננה ברמשא: ע' באוה"ת פ' חיי שרה כרך א קכד, ב. וראה באוה"ת מארז"ל ע' נ דכאן נתבאר שההעלאה היא מגעת עד מ' דאצילות אבל ההמשכה היא מעצמות, ושם נתבאר בבחי' עליונה יותר והוא ע"ד שנת' דבחי' שכינה שייך עד רום המעלות, ע"ש בארוכה.

(**שאין . . המל'**): בבוך 633 ליתא.

(**הוא . . לכאן**): בבוך 633 ליתא.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א. א.

הנה כשהמל' במקומה . . האורות עליונים: ראה אוה"ת פ' מסעי ע' א'תה.

קדש לי כל בכור: שמות יג, ב.

ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

וכשמקבלת . . שמחה: בבוך 633 ליתא.

גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. מגילה כט, א. ראה גם לעיל ה, א. ולקמן נא, א.

ותרב חכמת שלמה דקיימא סיהרא באשלימותא: מלכים-א ה, י. זח"א קנ, א ועוד.

(**ולא עוד . . יחד**): בבוך 633 ליתא.

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: ראה זח"א רסז, א. זח"ב קטו, ב. זח"ג ריט, א. רלב, א.

ונתתי מטר ארצכם: דברים יא, יד.

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.

שאומר כל אדם בק"ש: ע"כ בבוך 633.

האלקים יעננו בקול בקולו ש"מ: שמות יט, יט. ברכות מה, א.

אשה מזרעת תחלה: נדה לא, א וש"נ.

ונחה עליו רוח ה' כו' והריחו: ישעי' יא, ב. ג.

פתחו לי שערי צדק: תהלים קיח, יט.

וצדקתך ירננו: תהלים קמה, ז.

ומחוץ לפתח הוא בי"ע: ראה יהל אור ע' תנה.

שהוא ענין יחוד אור ושמן ופתילה: מובא בלקו"ת שה"ש ז, ג.

מי כה' אלקינו המגביהי: באחד מכת"י מצויין שנאמר שבת חנוכה בליאדי שנת תקס"ז. וראה מפתח המאמרים בסה"מ תקס"ז הערה 13. ראה גם מאמרי הצ"צ הנחות תרט"ו ע' קצט.

נתבאר בהמשך יונתי פרק ד' סה"מ תר"ם ע' תצא.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות נדפסו ביהל אור ע' תלח ואילך.

קיצור באוה"ת בראשית כרך ה תתקלא, א. תתקלב, א. כרך ז תתסב, ב.

לכללות מאמר זה ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שסא, והביאור שבתו"א נכלל שם.

ד"ה זה נזכר לקמן קיד, א. לקו"ת ויקרא א, ד. ואילך.

הסוגריים בהמאמר נמצאים גם בבוך 1824 שנכתב בחיי אדה"ז.

מי כה' אלקינו: תהלים קיג, ה.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. ראה סה"מ תר"מ ח"ב ע' תצא וע' תשיב (בהנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב).

נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כז.

ואהבת וגו' בכל לבבך בב' יצריך: דברים ו, ה. ברכות נד, א.

אך הענין . . כי ה' הוא אלקינו: מובא באוה"ת בלק ע' תתקנב.

יצ"ט ויצה"ר: ביהל אור ע' תלח מביא ראי' שהמדות נק' יצ"ט ויצה"ר מגמרא יומא סט, ב: "זוהי גבורת גבורתו שכובש את יצרו כו', ופרש"י ומאריך אפו כו' וזהו ע"ד המבואר באבות רפ"ד איזהו גבור כו', וקשה איך שייך חלילה יצר אצלו ית', ולפמ"ש שזהו המדות א"ש דהיינו בחי' המדות דאצילות חו"ג נק' יצרו והוא כובשו ע"י מדת א"א כו'".

כי נה"א עיקרה היא נפש המשכלת: ראה לקו"ת בחוקותי מז, ג ובמ"מ לשם.

והמדות . . הן הנקראות בשם יצ"ט: גם בנה"א יש מדות, אלא שם המדות הם בחי' מוחין השייכים למדות (ד"ה אלה המשפטים, וזאת התרומה עת"ר ע"ש בארוכה). ראה בקיצורים והערות לתניא ע' פה (הוצאה חדשה ע' ##).

וכן עיקר נה"ב היא המשכלת ומשגת גשמיות עוה"ז: ראה לקו"ת צו יג, סע"ב.

והשכל המושכל . . הוא שקר: מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתקג. ע"ש.

שהיא חכמת אמת: ראה באוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשטז שמוסיף ע"ז "וכמ"ש ג"כ גבי חכמי המחקר שאלקות אינו מושג בשכל אנושי כלל כמו שהאבן היא פחותה משתשיג בשכל כך השכל כו' ועז"נ החקר אלוה תמצא ע' בח"ה סוף שער היחוד כיון שנמנע משכלינו להשיג כו' וכמו שהוכיחו בראיות ברורות שמחוץ לכיפת השמים אין

שום מקום ואויר כלל, ובשכל להשיג זה איך ומה הוא א"א שיושג בשום אופן כלל וזה מורה שהשכל קצרה ידו מאד להשיג חכמת הרוחניות" ע"ש.

הנק' בשם יצה"ר: ע' בהערות וקיצורים לתניא ע' פא. ובספר המאמרים תש"א ע' קטו, וביהל אור ע' תלח.

שמע לשון הבנה: ראה זח"ג קלח, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' שעד "והוא להיות הבחנה טוב במוח ולב כמו השמע לאזניך כו'".

פי' אלקינו הוא ענין ההתהוות בחי' ממכ"ע וסוכ"ע: באוה"ת בלק שם "אלקינו כוחינו וחיותינו והוא ענין ממכ"ע וסוכ"ע היינו כי הוי' אלקינו הוא חכמה ובינה אשר בינה הוא סוכ"ע וממכ"ע". וכ"ה ביהל אור ע' תמ ושם יש הג"ה לכאן.

והתהוות זו נמשך תמיד יש מאין: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שעד.

אתה הוא קודם שנבה"ע: בתפלת השחר. וראה לעיל לו, א ובהנסמן לשם.

ושם שייך כח הפועל: ביהל אור ע' תמ מציין לעיין בלקו"ת בד"ה ה' לי בעוזרי פ"א. ובד"ה כי תצא דרוש הראשון ספ"ב. ובד"ה כי תצא דרוש השני פ"ב. וראה בארוכה במאמרי אדה"א בראשית ע' שעח ואעפ"י שבכל מעשה בראשית נאמר בהם כמו ענין כח בעשי' ופעולה גשמיית ע"ש.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו. "נעשו בפו"מ כי הוא אמר ויהי כו' הוא ציוה באותיות מח' שבדיבור דבר מלך שלטון כו' שגוזר ומקיים, ונמצא בחי' המעשה שנק' כח הפועל האלקי בעשי' ממש". — מאמרי אדה"א בראשית ע' שעח ואילך בארוכה.

דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.

וכאשר יעמיק . . אזי תבטל הנפש החיונית מהשכלתה בגשמיות: היינו בירור חו"ב שבק"נ בירור עה"ד טו"ר, דלכאורה בירור זה בקל יותר מבירור המדות כו' כי עיקר שבה"כ הי' בז"ת משא"כ בג"ר ולכן בקל יותר הם מתבטלים לגבי קדושה כו' — יהל אור ע' תמ.

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

ועמך לא חפצתי בארץ: תהלים עג, כה.

ואזי תהי' החכ' שבנפש החיונית כשמן: היינו חכמה דנוגה כמ"ש בהביאור — יהל אור ע' תמ.

וענין נר של המצוה . . להעלות את נה"ב: ביהל אור ע' תמה יש הגה"ה לכאן.

שהמצוה יש לה סגולה פרטית: ראה אוה"ת פ' מטות ע' א'רעא.

ולקשרה באוא"ס ב"ה: ראה ד"ה לולב וערבה בהמשך תרס"ו.

את — כמא' אק"ב בקדש העליון: בארוכה במאמרי אדה"א בראשית ע' שצא: ובחי' קדושה זו דהיינו קדושה העליונה ביותר שלמעלה מכל בחי' קדושו' העליונות ע"ש.
כי המצות הם לבושין . . זורקין אותו למעלה יותר: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' לא.
כצרור אבן במרגמה: משלי כו, ח. ראה לקמן עו, א. לקו"ת אחרי כו, ב. דרושים ליוהכ"פ סט, ד. ובארוכה מאמרי אדה"ז כתובים (הוצאה א) ע' טו ואילך. וביהל אור מציין "וז"ש במשנה רפ"ד דאבות שמצוה גוררת מצוה כו'".
בסה"מ תרכ"ז ע' לג מציין לכאן.
טלית ותפלין . . בחי' מקיף: ראה ד"ה לולב וערבה תרס"ו הנ"ל. יהל אור ע' תמ. "דודאי יש בכח הנשמה באדם לכוון בק"ש ביחו"ע בכוונה ורעותא דלבא כו', ולמה הוצרך להקדים בתחלה מצות טו"ת דוקא כו'" — מאמרי אדה"א בראשית ע' שצד.
ללמוד בכל יום דבר חדש: זח"א יב, ב. לקוטי שיחות ח"ד ע' 1163. ובלקו"ש חי"ט ע' 386 הערה 45: "וראה אגה"ק סכ"ו (קמה, א). הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב" ע"ש. וראה שם ע' 373.
כל המצות נקראות בשם צדקה: להלן מב, ג.
צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.
ועני חשוב כמת: נדרים סד, ב. זח"ב קיט, א. קנח, ב. זח"ג לג, ב ועוד.
אך התורה אור: ביהל אור ע' תמא "והנה יש לפרש ותורה אור דהמצוה היא הפתילה והתורה היא אור" ע"ש בארוכה.
התורה . . מלמעלמ"ט: ראה ד"ה זה היום תרנ"ז קרוב לסופו. ראה יהל אור ע' תמא שיש הגה"ה לכאן.
והיא אור וגילוי אוא"ס ב"ה ממש . . ולא אור וגילוי: מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרפו.
ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.
מגלה עמקות מני חשך: איוב יב, כב.
וממעמקים קראתיך: תהלים קל, א. ביהל אור ע' תמא יש הגה"ה "ע' בד"ה באתי לגני בפי' עמקו מחשבותיך שזהו ענין ממעמקים כו'".
אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו. ראה יהל אור ע' תמא "אני ראשון ואני אחרון כו' זהו ענין אמת" ע"ש.
בלקו"ת ויקרא א, ד ואילך מציין לכאן.
אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

כבו"ד בגימטריא ל"ב: זהר ח"ג לג, א.
ואור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בחכמה: ראה תניא פרק לה בהגה"ה.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
רב יהודה דכולי תנויי' בנזיקין: ברכות כ, א. ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'צג. ובד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י — תשל"ה (הנחה בלתי מוגה) "דגם ר"י היתה תורתו אומנתו כמו רשב"י, אלא שישנו חילוק ביניהם באופן הביטול שלהם", ע"ש.
ויתפרדו כל פועלי און: תהלים צב, י.
הי' פטור מן התפלה: שבת יא, א.
שהיתה תורתו אומנתו: ראה אוה"ת ויקרא ע' רנו. לקו"ש חי"ז ע' 307. 356 ואילך.
אין זה ילוד אשה: נדה יג, א.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב. וראה לקמן מט, ב.
שיהי' הפסק כך: בתורת שמואל תרכ"ז ע' רעא (הוצאת תש"ס ע' רצז) מבאר זה "כמו"כ ע"י הלימוד שלמד בסדר נזיקין וזיכה את הזכאי וחייב את החייב עי"ז הפריד הקליפה מהקדושה להיות יתפרדו כל פועלי און כו'. נמצא שע"י דבורו בתורה גרם למעלה לזכות את הזכאי כו' וז"ע בחי' משפט שיהי' כל דבר על מכונו" עכ"ל ע"ש. וראה שם ע' שפ "היינו כי ע"י לימוד דינים עי"ז מציל העשוק מיד עשקו".
מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
ויהי בישורון מלך: דברים לג, ה.
ששכינה היתה מדברת: נסמן לעיל לח, א.
ותמלא כדה ותעל: בראשית כד, טז.
כ"ד ספרין דאורייתא: ראה ת"ז תי' כא (מו, ב). אוה"ת בראשית מח, א. וראה לעיל יח, א.
כד שנשאב מים העליון: ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתכט: וכד דיסוד זהו כ"ד ספרין של תושב"כ ע"ש.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
וימלא כבוד ה': במדבר יד, כא.

פי' המגביה י' . . **נעשה ה'**: ראה יהל אור ע' תלח "ור"ל שלא תאמר עלי' זו היא הסתלקות האור . . עז"א שהוא הגבהת הה' ג"כ" ע"ש. וראה במאמרי אדה"א בראשית ע' תכג "דלכאורה יפלא מ"ש המגביהי ביו"ד שהוא לשון נוק' הל"ל המגביה לשבת, אלא יו"ד זה הוא בחי' נקודה דאין דחכמה שבכתר" ע"ש. לקו"ת שלח מד, ד.

נעשה ה' ע"י היו"ד: פרדס שער כ"ז ספ"ז בשם הרע"מ.

וצדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.

דף לט

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

ביאור על הנ"ל: נמצא בבוך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ כמו שנדפס כאן, וניתוסף שם ב' הגהות שלא נדפסו ונתוספו כאן.

בבוך 1135. 17. 755 רשום "(הנאמרים בשבת חנוכה תקס"ז)".

הא' מ"ש בפרדס: ראה גם לקמן מ, ד. קי, ד. לקו"ת שלח מב, א. אוה"ת פ' תצוה ע' א'תקס.

אשה חכמה מתקוע: ע"פ שמואל-ב יד, ב.

תקוע אלפא לשמן: מנחות פה, ב (במשנה).

כשמן הטוב: תהלים קלג, ב.

וכמ"ש בזהר ויקרא ופ' אמור: ז, ב. פח, ב.

שו"ה בחי' — **חכמה שבשכל אנושי**: בגוכתי"ק הצ"צ. ובבוך 17. 755 נוסף: "אצ"ל סתם שמנים כמו שמן אגוזים שמן צנונות כו' אלא אפי' שמן זית נלקח מבחי' נוגה שהרי ארז"ל שהזית משכח תלמודו של ע' שנה, והשכחה היא מקום הקליפות, ושמן זית שמחזיר תלמודו של ע' שנה זהו לפי שהוא בירור מה שנתברר מק"נ מבחי' הזית כו', והיינו דוקא למי שיוכל לברר ולהעלות, אבל עכ"פ הוא נלקח מבחי' ק"נ. רק בשמן המשחה נמשך מבחי' ח"ע הנמשך מע"ק כמ"ש בזהר, ולזה חייבים כרת על העושה כמתכונתה כי מה האדם שיבוא אחרי המלך להתדמות כו'. נמצא היוצא לנו מהקדמה זו שהשמן שלמטה זהו מבחי' חכמה דק"נ".

הנז' בתחלת ספר עה"ח: ראה בלקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב ואילך.

אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו.

ונשגב ה' לבדו: ישעי' ב, יא. יז.

ענין רב יהודא . . **בנזיקין**: ברכות כ, א. באוה"ת שבועות ע' פ מציין לכאן.

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

ראשית חכמה: תהלים קיא, י.
שו"ה שאינו מושג — בזהר פ' בראשית (דל"ב ע"א). **וגם לכן**: בבוך 17 נוסף: "אך אע"פ שאצלינו נק' הכתר חושך לפי שאינו מושג אבל לגבי אור א"ס ב"ה נק' הכתר חושך כפשוטו לפי שאין מאיר ומתגלה האור פי' כי האור זהו אור א"ס ב"ה כמו שהוא לפני הצמצום ובחי' זו אינו מאיר כלל אפילו בהכתר כנודע בע"ח רק ע"י צמצום ומקום פנוי": ולכן נק' הכתר.
בענין כתר שנק' חושך — ראה לקו"ת צו טו, ד.
ע"פ שחורה אני: לקו"ת שה"ש ד, א.
קו המדה בוצינא דקרדוניתא: זח"א טו, א. זח"ג מח, ב. רצב, ב. ובת"ז ריש תי' ה: בוצינא דקרדוניתא כד מדיד משיחא. וראה לקמן קז, ד. וראה באוה"ת שלח ע' תצג. ביאוה"ז לאדהאמ"צ ט, א. שער היחוד פי"ד. ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' שכו.
חטי קרדנייתא: פסחים ז, א.
יהי אור זו חכמה: בראשית א, ג. ראה לקו"ת בהעלותך לד, ג. והערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ד ע' 22.
שו"ה אור — אדם גדול מאד: בבוך 17 נוסף: "לית דין ברנש".
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
כמ"ש גבי עצמות דיחזקאל: סי' לז.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.
ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.
נה"א . . שהיא א"צ תיקון: תניא פרק לז בשם ע"ח. וראה בליקוט פי' שם.
נשמת אדם א' דם: מבוא שערים ש"ה ח"ב פ"ה. של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. ראה גם לקו"ת שה"ש כז, ב. ראה יהל אור ע' שנח.
מאד פי' בלי גבול: ראה גם לקו"ת שלח מב, ג ובכ"מ.
תשובה בחילא יתיר: זח"א קכט, ב. לקו"ש חי"ז ע' 115. אגה"ת פ"ח. וראה באוה"ת מטות ע' א'רצו.
ביו"ד נברא עוה"ב: מנחות כט, ב.
יפה שעה א': אבות ד, יז.
אש אוכלה הוא: ואתחנן ד, כד.
שו"ה ממנו — ע"ד הארה: בגוכתי"ק הצ"צ יש כאן הערה: איך יהי' באש מד' יסודות הגשמיים כח בלתי גבול ומבאר, — והעביר קו סי' למחיקה.
כמ"ש באילן: "אילן הגדול" — להמקובל מאיר הכהן פאפרש.

יותר — בכל מאדך מאד שלך: ראה לקו"ת שלח מב, ג. דרך מצותיך קכג, ב. קס, א ואילך. אוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שלט. לקו"ש ח"ד ע' 1133 ובהערה לשם.
לא ע"ה חסיד: אבות ב, ה. זח"ג לג, ב.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
ומצות הן במל' מצות המלך: ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור לד"ה וידבר גו' אנכי ס"ב, ופ' ואתחנן ד"ה למען תירא. וראה לעיל לד, א.

דף מ

המגביהי דהיו"ד אחר הה"א: ראה לעיל לח, ד.
שו"ה קיום — וביאור זה: בבוך 1223 נוסף: נלע"ד.
בזהר פ' ויחי (דרל"ב סע"ב): ראה גם יהל אור ע' תרנב.
דלא כפי' המק"מ: מובא גם בלקו"ת מסעי צה, ב ושם כ' "וע' במק"מ שם ובסה"מ סי' צד . . מה שפי' ג"כ בזה באופן אחר קצת".
צדיק יסוד עולם: משלי י, כה.
שו"ה ה' — ולכן לפ"ז: בבוך 1223 נוסף אחר תי' ה': "(וי"ל דבחי' זו ע"ד מ"ש ביום ההוא יהי' שזהו יותר נעלה מכשמקבלת מבחי' ו' שזהו ש' הוי' כי יהי שם כו' היינו בחי' יהיה)".
כמ"ש בזוהר פ' פנחס: ראה ג"כ לקו"ת בהעלותך לד, ב.
בפ' שלח: לקו"ת מה, ד.
אין ישיבה בעזרה: יומא כה, א. זח"ג קסא, ב.
באשה קראו מושב: פסחים ג, א.
המלך עומד . . ואגוסטוס יושב: שמו"ר ר"פ כג. ראה אוה"ת פ' בשלח ע' תרסו.
והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
מבואר במ"א ע"פ אז ישיר: לקו"ת פ' חוקת סג, א. וראה שער האמונה לאדה"א לג, ב.
למטר השמים תשתה מים: דברים יא, יא.
מנא הני מילי דאמר קרא: שבת כד, ב. וש"נ.
שו"ה ראיה — ממש עין בעין יראו וגו': בגוכתי"ק הצ"צ נוסף: "עוד יובן ענין המגביהי עפמ"ש (בפ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית) במ"א בענין שכנס"י נק' אשה אש ה' כי מאיש לוקחה זאת הוא בחי' אש יו"ד שכדי שיהי' בכנס"י בחי' אש ה"א ממטה למעלה ואל אישך תשוקתך הוא נמשך מבחי' אש יו"ד חכמה ונמשך מבחי' איש הוא ז"א רמ"ח מצות רמ"ח איברין כו' שע"י רמ"ח איברין שנמשך הטפה מהמוח כו' ע"ש וזהו ענין הפתילה רמ"ח מ"ע שבו ועל ידו נמשך האור אש יו"ד שעי"ז תהי' כנס"י בבחי' אש ה',

וזהו המגביהי שמגביה הה"א בחי' אש ה' ע"י היו"ד הוא בחי' הפתילה שממשיך בחי' אש יו"ד כו'".

בבוך 766 נוסף [המאמר שם רשום שהוא משנת תקצדיק]: "ולכן נאמר ג"כ משפילי ביו"ד בסוף התיבה כי המשכה זו ע"י יו"ד עילאה כו' בשמים ובארץ היינו ג"כ בזו"נ אך ההמשכה ראשונה ע"י המצוה הוא עדיין בבחי' ימינו תחבקני אבל ע"י (?) הוא אור הגילוי בפנימיות, וז"ש מקימי מעפר דל היא המל' שנק' דלית מאשפות ירים אביון הוא יסוד שנק' אביון להושיבי עם נדיבים שנעשה היסוד בחי' יו"ד כמו יו"ד דח"ע ועי"ז מושיבי עקרת הבית שנמשך היו"ד בבחי' מל' כנ"ל, וה' יודי"ן יש כאן בסופי תיבת המגביהי המשפילי מקימי להושיבי מושיבי כנגד ה"פ אור שנאמר במעש"ב שגנזו לצדיקים היינו בחי' צדיק וצדק ואז נעשה מצדק צדקה הנ"ל, ועמ"ש במ"א בענין בקר דיוסף כו' וד"ל". [מוגה היטב מגוף הביכל ש"ר [= של רבינו].

כי אתה נרי: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי (?) בסה"מ תקס"ח ע' תרמג.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות בבוך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ רשום "שבת חנוכה תקס"ח" (וכנראה שכת"י זה הגי' הצ"צ וממנו נדפס בתו"א, בגוכתי"ק נמצאים כמה הגהות בפנים שלא נדפסו בתו"א, וכמה הגהות בגוכתי"ק על צדי העמודים שנדפסו כאן).

ראה גם ד"ה יונתי תר"מ סעי' ד. וראה פלח הרמון שמות ע' דש.

כי אתה נרי ה': שמואל-ב כב, כט. ראה בסה"מ תקס"ח כרך ב ע' תתסח בהערה לע' תרמג שבכמה כת"י נוסף כאן תי' תאיר (כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי) והוא צירוף מב' פסוקים דשמואל-ב, וע"פ תהלים יח, כט. וראה באוה"ת בראשית ע' שמט, ב.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.

שכל הארבעה אותיות דשם הוי' מרומזות בנר: באוה"ת שיט, ב מציין לפע"ח שער השבת ספ"ד. ובמשנת חסידים מסכת תוספת שבת פ"ג, ע"ש.

דברים — נהורא אוכמא: ראה ת"ז תי' ו ע' יח, א תלת גווניו דשרגא. אוה"ת נח עא, ב.

וכי לאורה הוא צריך: שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

אשר שלט האדם באדם: קהלת ח, ט.

ולאם מלאם יאמץ: בראשית כה, כג.

הנה כתיב ארוממך: קטע מכאן מובא באוה"ת יתרו ע'תשנא. פ' ואתחנן ע' עא. יהל אור ע' תעה. סה"מ תרל"ג כרך א ע' עא. וראה סידור עם דא"ח מו, סע"ב ואילך. ובארוכה בפירוש המלות לכ"ק אדה"א קח, ג ואילך. אוה"ת פ' תרומה ע' א'שפא. בלקו"ת ראה

כט, ד. שמע"צ פט, ד. מציין לכאן.
לקמן קיד, א מפרש באופן אחר ע"ש שמציין לכאן.
ארוממך אלקי המלך: תהלים קמה, א.
ויש בזה ב' פירושים: ראה גם סידור עם דא"ח מו, ב ואילך. פיה"מ לאדה"א קח, ג ואילך. אוה"ת בראשית כרך ז תתשצט, א. סה"מ תר"ס ע' סד.
פי' אלקי מלשון אלי הארץ: מלכים-ב כד, טו. יחזקאל יז, יג. וראה באוה"ת פ' יתרו ע' תשנא "ויש לפרש לרומם בחי' אלקי המלך שהוא הכח שבבחי' ממכ"ע לבחי' אל עליון כח הסוכ"ע" ע"ש. וראה ביהל אור במילואים ע' תרסח. ובאוה"ת פ' ראה ע' תשפב. ובד"ה נר חנוכה תשי"ג.
שהוא ל' כח: "שהוא כח אור אלקי המהווה כל הנמצאים כו' מאין ליש וכמ"ש לאלקי האלקים שהוא בחי' כח ומקור לכל הכוחות האלקים שהן הן המלאכים שנק' בני אלקים כנודע" — סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרמד.
מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
שו"ה ולא ממהות — מלכותו כו': בבוך 1135 גוכתי"ק הצ"צ (רק חלק מהמאמר והשאר חסר) ובבוך 1223 ניתוסף הגה"ה משנת תקצ"ה:
"והנה מה שנק' אלקי שהוא מלשון אילי הארץ וגם לשון אלקים כפשוטו, הענין הוא כי הנה פי' כח ואור וחיות הנז' תמיד בס' הקבלה, ולכאורה הוכפל לשון ללא צורך, אמנם באמת אינו כן, והענין כי הנה ענין הכח הוא ענין גילוי ההעלם הוא כמשל הכח שביד האדם לזרוק את האבן שהאבן הוא דומם וטבעו ליפול למטה וע"י כח הזורק נישא באויר היפוך טבעו האבן, והנה הכח הזה שיש ביד האדם לזרוק האבן, והנה הכח הזה כשלא זרקו עדיין הרי הי' הכח הזה בהעלם רק אחר שיצא אל הגילוי לזרוק האבן ממש אז נראה לעין כל שהכח מתגלה שהרי נושאו את האבן ביד זריקתו באויר נגד טבעו האבן ישאר, וגילוי זה של הכח שביד מן העלם אל הגילוי ברצון האדם תליא ואם יומשך בהעלם וגם איך וכמה יהי' הגילוי הכח, ועד"ז נק' בשמים ממעל כו', ע"כ שבח מעשי ידך שנמשל האור והחיות האלקים הנמשך ממנו ית' בכללות העולם בש' מעשי ידיך, שהוא כמשל גילוי הכח שביד האדם כו', ומזה נבראו העולמות מאין המוחלט ליש היפך הטבע, וגם עוד זאת כמו שע"י אצבעות היד מתחזק הכח לרוב מיני כחות לכתוב או לצייר או לזרוק כו', כן הן ריבוי מיני כחות לאין קץ נמשכים מבחי' ממכ"ע לבחי' לפושע"ד ולכן נק' שם אלקים לשון רבים כמ"ש אלקים קדושים ע"ש ריבוי התחלקות החיות, וכמו שיש גילוי כח מיד האדם לפעמים רק חיצוני' הכח לזרוק ולהגביה דבר

קטן שאין צריך לזה פנימי' כוחו כלל ולפעמים יש גילוי פנימי' כוחו כו', וגם לפעמים מתלבש השכל בכח המעשה כמו לכתוב ולצייר ולפעמים הוא רק גילוי כח זה לבד בלי התלבשות השכל בו וכמו בכח הזריקה כו' כך בכח המהוה הצומח והדו"מ ע"כ יש כמה מיני המשכות כחות אלקים וכללות העולם פנימיות וחיצוניות, והתלבשות השכל בכח זה כמו בכח המהוה הנפש השכלית משא"כ בכח המהוה נפש הצומח והדומם כו', וכן בהתחלקות עולמות עליונים ש"י עולמות לכל צדיק כו', וע"כ נמשל לכח דוקא כי כל בחי' ריבוי המשכות אליו מובן עד"מ מהשמש כו' הכח שביד כו' ולא יובן כ"כ למשל המשכה האור מהשמש ואין שייך בו ריבוי התחלקות כ"כ, וזהו אלקים לשון כח, אך הוא ג"כ כפשוטי לשון אלקות שגילוי הכח שלמעלה אינו כמשל גילוי הכח שבאדם, שהאדם מתפעל עי"ז ומתיגע עד שמניח ויחזיר לאיתנו, משא"כ למעלה כתיב כי אני הוי' לא שניתי שאין בו שום שינוי והתפעלות ע"י המשכות וגילוי כח הנ"ל מההעלם אל הגילוי והיינו לפי שגילוי זה הוא דוקא רק הארה בעלמא, כמשל האור הנמשך מהשמש כו' שהוא רק מבחי' מלכותך, מה שנק' מלך על עם והתנשאות זו היא חיותם וקיומם וזהו רק הארה ולא גילוי מהות ועצמות המלך וע"כ גילוי בחי' זו אין פועל שום שינוי כו', או שלא תמשך ולא כמשל האור מהשמש שנמשך ממילא כו', וזהו אלקי לשון אלקות כפשוטו לומר שכח זה הוא אלקות שלמעלה מהשגת האדם ולא כמשל הכח מהאדם כו'".

להודיע לבני האדם: תהלים קמה, יב.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

ארוממך ממטה למעלה: אוה"ת בראשית שכ, ב "והיינו שיהי' הזיו עד"מ עולה למקורו כמו שהוא כלול בעצמותו". ראה ספר המאמרים ת"ש ע' 100.

(**וע' בזהר וארא דכ"ח סע"ב**): "ולאעלאה לי' לנהורא עילאה כו' ויתנהיר תדיר נהורא תתאה בנהורא עילאה" כן מעתיק באוה"ת שכא, ב לשון הזהר, וע"ש הביאור.

המשכת הרוממות מלמעלמ"ט: ראה ביהל אור ע' תקלח.

פעם אומרים: ראה ד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס ע' עב. ספר המאמרים תש"ג ד"ה יו"ט של ר"ה ע' 6.

ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים: ראה סה"מ תקס"ט ע' קפה. דרך מצותיך ד"ה ואולם חי אני פ"ג קעח, ב. ובמ"מ לשם בתחלת המאמר.

חלק מהמאמר נעתק בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב.

באוה"ת ויקהל ע' ב'קנג — מציין לכאן.

והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
היום לעשותם: עירובין כב, א.
וע"י התאחזותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור: באוה"ת בראשית שכא, ב מציין ע"ז: "ור"ל שבעוה"ז דוקא מחברים בחי' יחיד שהוא הכתר עם בחי' מלך שהוא המל', וזהו שלא כדרך השתלשלות ע"כ נמשל אל אחיזת האור בפתילה שבבחי' החשך שהוא הפתילה נאחז ונתגלה אור גדול, וכך הו"ע המשכת בחי' יחיד בבחי' מל' . . נמצא המכוון מזה דבחי' נר זהו"ע מה שנמשך תוס' וריבוי אור במל' היינו בחי' יחיד חי העולמים מלך" עכ"ל שם.
ורוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
להדליק ולהמשיך האור: ראה באוה"ת שם שכב, א הדיוק בלשון הברכה שמברכין להדליק ולא כמ"ש בהעלותך "כי נר דהיכל דוגמת נר שבת ארוממך מלמטלמ"ע ונר חנוכה דוגמת ארוממך מלמעלמ"ט, ע"כ נאמר להדליק", ע"ש.
קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.
כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.
וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחי' האדם: ראה לעיל ט, ד. לקמן סה, ד. לקו"ת צו יג, ב ועוד.
בכל הדברים יש שמן ואפי' באבנים: לעיל לט, ד. בתקס"ח ע' תרמז מביא ראי': "וכמ"ש ושמן מחלמיש צור כי בחי' שמן הוא בחי' פנימיות כל דבר נמצא והוא בכל הנמצאים כולן כו' וכמ"ש בפרדס": וכמ"ש כולם בחכמה.
שהיא בחי' יראה עלאה: "בד"ה כי אתה נרי [כאן] ובהביאור פי' כי יראה עילאה היא חכמה והיא למעלה מאהבה רבה וכן פי' ברוב הדרושים וכ"ה במאו"א אות י' סכ"ו". אוה"ת נ"ך כרך א ע' תרכד, ומציין שם לאגה"ק סי' יח ששם מבאר שבחי' אהבה בתענוגים באה אחר יראה עילאה כי דרכו של איש לחזור צריך לפרש אשר יראה עילאה זהו בינה ואהבה בתענוגים זהו אבא, ע"ש ובאוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרטו. וראה בלקו"ת שה"ש טו, ג וז"ל שם "ועיין בפ' מקץ בביאור על פסוק כי אתה נרי שאהבה רבה היא בחינת ה' עילאה ויראה עילאה היא בחי' יוד כו'".
אם אין חכמה אין יראה: אבות פ"ג מי"ז.
מה להלן באימה: ברכות כב, א. ראה לעיל כא, ב ובמ"מ לשם.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
ודברת בם: דברים ו, ז.

בעמדם תרפינה כנפיהם: יחזקאל א, כד.
שו"ה עיני כבודו — והוא: בכת"י הנ"ל: והיא.

דף מא

ואהבת בגימט' ב"פ אור: נסמן לעיל לב, ג.
והוי' . . על בחי' הוי' ביותר עליונה: ראה לקו"ת פ' חקת נז, ג בשם האדרא דשם הראשון בז"א והב' בעתיק ע"ש.
פעם כתיב . . שבסדר ההשתלשלות: ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ד.
ה' ה' אל רחום וחנון: שמות לד, ו.
חנון ורחום ה': תהלים קיא, ד. קמה, ח.
דלאו מכל אלין מדות: ת"ז בהקדמה פתח אליהו.
שו"ה המשכה — אך פי' . . דהיינו: בהכת"י שם: אך מבחי' חנון ורחום דהיינו.
ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל ה': אוה"ת ואתחנן ע' פט.
וע"פ וירא ישראל: לקמן סא, ד.
והוי"ה . . שלמעלה מההשתל' יגי' חשכי: ע' יהל אור ע' 96.
היכל . . ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב: נזכר בסה"מ תקס"ד ע' כז בהגהת הצ"צ וכ' שם: "היינו ה' דבינה שהיא מקור דנש"ב הנק' כל, והוא בזהר פ' לך צד"ב. וכ"כ במאו"א אות ה"א סעיף יא היכל נק' יסוד דנוקבא בין דאימא בין דנוק' תתאה" ע"ש.
והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה: ראה לעיל לד, א. שערי אורה ד"ה כתיב כי אתה נרי פט"ז ואילך. לקו"ש לפ' תשא חכ"ו ע' 246.
שו"ה דקליפה — פילוסופיא שבזמן: בכת"י הנ"ל נוסף: כו' ובזמן.
שו"ה שרצו — להשכיחם תורתך: "ויש לומר שהתגברות חכמת יון (חכמה דקליפה) עד כדי כך שרצו "להשכיחם תורתך", היא, מצד היניקה שלהם מחכמת התורה [שהרי כל החכמות שבעולם (ככל עניני העולם) שרשם ומקורם בחכמת התורה] (שהשתמשו בה) באופן בלתי רצוי" — ספר השיחות תשנ"ב כרך א ע' 197. וראה שם ע' 198 "שרצו לטמא ח"ו את הקדושה שבחכמת התורה".
בהעלות אהרן את הנרות: שמות ל, ח.
אהרן שושבינא דמטרוניתא: נסמן לעיל לב, ב.
שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות: בבוך 1223 נוסף:
"ועוי"ל הפך של שמן זהו יראה עילאה והי' חתום בחותמו של כה"ג הוא בחי' אה"ר כי יראה עילאה היא למעלה מבחי' אה"ר אלא שמתלבשת בה ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין וזהו פי' לשון בהורות בדחילו ורחימו, וזהו ענין הנרות שהיו במקדש והנרות דחנוכה

כי הנרות שהיו במקדש הוא ע"ד כי אתה נרי הוי' כי אז היו הנשמות גבוהות, וזהו שארז"ל וכי לאורה הוא צריך כו' פי' אורה בה' הוא בחי' ההארה והזיו הנמשך מבחי' ה' תתאה היא בחי' מלכותו ית' והוא בחי' אלקי הכח והחיות של כללות העולם הנמשך בהם מבחי' מלכותו ית' שנק' ג"כ בשם אור כמשל והוא הנק' אורה, ומבואר למעלה שבחי' זו הוא רק הארה וזיו בעלמא, וזהו וכי לאורה הוא צריך אלא עדות הוא כו' שע"י הדלקת הנרות נמשך אור עליון בחי' שם הוי' ממש שהוא עצמיות האור ולא זיו והארה בעלמא שע"ז נאמר ואמת ה' לעולם, והוא בחי' נהורא חיוורא כו', אך מצות נר חנוכה שתיקנו להדליק הנרות בפתח הסמוך לרה"ר הוא להמשיך בחי' זו גם לנשמות הנמוכים בדורותינו אלה, והוא מבחי' והוי' יגיה חשכי, ועי' מ"ש במ"א ע"פ רני ושמחי איך יש ג' בחי' בעבודת ה', ולפעמים נק' כנס"י בשם בת ולפעמים כו', ומבואר שם בענין בחי' בת היינו שהוא בחי' מקבל, וזהו בחי' והוי' יגיה חשכי המבואר כאן שיש חושך המחשיך בנפשו עד שא"א לו לבא בעצמו לבחי' רצוא ומס"נ בק"ש, אע"פ שמתבונן ומבין בגדולת ה' וכי אליו יאתה למסור נפשו ורוחו ונשמתו ולמאוס בהבלי העולם עכ"ז אין לו כח המושך בפי' לאהבה ורצון זה כו', והיינו מצד שהנשמות הם נמוכות במדריגה כנ"ל, אלא שאעפי"כ והוי' יגיה חשכי וע"ז נאמר תתן אמת ליעקב שאין לו בחי' אמת מצד עצמו רק תתן אמת וכו' (משא"כ בנשמות הגבוהות נא' אשר יקראוהו באמת כמשל) שיבא לבחי' רצוא ומס"נ בק"ש, ולכן נק' בחי' זו בת שהוא בחי' מקבל האמת מלמעלה אבל מצד עצמו לית לי' כו', ובחי' אחותי זהו נשמות גבוהות שנק' אחי' ורעים למקום, והיינו מעלת בחי' הצדיקים שאמרו בגמ' תורתו אומנתו ונק' תורתו וכמ"ש ובתורתו יהגה שנק' התורה על שמו ממש, א"כ אינו בחי' מקבל כי התורה שהוא תורתו נותנת בו הכח והעוז לבא לבחי' הנ"ל, וזהו והנה כי אתה נרי הוי' אתה היינו אותיות התורה מא' ועד תי"ו וכו', והוא בחי' ובתורתו יהגה כו', והנה מ"ש רני ושמחי בת וכו' היינו שלע"ל תתעלה הבחי' בת ביתר שאת ע"ש, והטעם מובן עפ"י מ"ש כאן דבחי' יגיה חשכי נמשך ממקום עליון יותר מבחי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', שהוא למעלה מבחי' כי אתה נרי הוי' כנ"ל באריכות, ולכן בחי' בת שהוא מקבל מבחי' זו תתעלה לע"ל לבחי' זו ממש שלמעלה מהשתלשלות.

וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', פי' באור המאיר בש' הוי' שאור זה הוא בחי' השם הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', אך איך ומה מקבל מבחי' זו בשם ה' שלמעלה מהשתלשלות הנה הוא ע"י הצדקה שנק' בשם זריעה זורע צדקות כמו שהצמיחה מכח הצומח שבארץ הוא מצמיח הרבה, והיינו מפני שיש בו בחי' א"ס ממאמר תדשא הארץ

כו' להצמיח עד אין קץ כך הצדקה הוא בבחי' זריעה שיש בה בחי' כח א"ס בהעלם וכו', ופרט מעשה הצדקה שבלי צמצום כ"א בויתור רב לחוש על דל ואביון ביותר מיכולתו וכדפי' באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו שכח בחי' צדקה וחסד זה הוא דוקא הממשיך מבחי' חסד עילאה שלמעלה מהשתלשלות כו' ע"ש הטיב. וגם ע"י סור מרע בל"ת וכל ד"ס שחמורם יותר מד"ת וזהו ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, דהנה בתושב"כ יש פסיק טעמא בין שם הוי' שלמעלה מעלה מהשתלשלות וכו', והיינו שאינו נמשך כ"א ע"י התשובה, וע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים צד"ג א"א לעמוד לפי שע"י התשובה מעומקא דליבא בחילא יתיר בבחי' כלות הנפש שממשיך י"ג מדה"ר שהן מבחי' שם הוי' שלמעלה מההשתשלות, והנה מדברים סופרים בקיום מצות נר חנוכה הורו לנו שע"י קיום כל מצות עשה ול"ת דרבנן בסור מרע וע"ט בכל דקדוקי סופרים ואזהרותיהם נמשך להיות והוי' יגיה חשכי שהוא בחי' שם הוי' שלמעלה מההשתלשלות מה שאינו נמשך ע"י תושב"כ כו', ולכן חמורים ד"ס מד"ת וכו' וכה"ג נת' במ"א ג"כ ע"פ מארז"ל ואיך לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והן מדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה, כי בחי' ישא ה' פניו ע"י הוא גילוי מבחי' שלמעלה מהשתלשלות וכמ"ש ג"כ בי"ג מדה"ר ויעבור הוי' על פניו וכו', וכן ביום כיפור כתיב לפני הוי' תטהרו לפני היינו בחי' פנימיות והרי גילוי בחי' זו נמשך דוקא ע"י שמדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה שהוא מד"ס וזהו כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים יותר מיינה של תורה".

ביאור על פסוק: בתקס"ח כרך ב ע' תרנ, נמצא ביאור ארוך וכנראה הוא לכ"ק אדה"א.

הא' מלמעלמ"ט: ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפט.

שו"ה הרוממות — שהוא לבדו יחיד ומיוחד: וכ"ה גם לקמן נה, ב. וראה תניא פ"כ (כו, א). אגה"ק סי' כ (קל, ב) הלשון "יחיד ומיוחד".

ובכהאריז"ל כ': בתקס"ח ע' תרנ כ' בשם הע"ח, והוא שער א' ענף ב'. וראה בלקו"ת הוספות לויקרא בארוכה.

וב' בחי' אלו הן שבת וחנוכה . . ומקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות: ראה בביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק לזהר אמור לדף ק ע"ב ע' תל.

חמרא וריחנא פקחין: יומא עו, ב.

לא אכילנא בישר' דתורא: ב"ק עב, א.

שהם משרש עליון: בתקס"ח ח"ב ע' תרנב "הרי נתוסף גם אור השכל מבשר השור והיין גשמיות לפי ששרשם בבחי' התוהו הקדם לתיקון" ע"ש בארוכה.

בלע בן בעור: בראשית לו, לב.
דין הבה דין גמור: ראה ע"ח שער דרושי נקודות פ"ד. בתקס"ח ע' תרנב "והוא להיותו בחי' דין חזק ותקיף בבחי' תגבורת האור".
וכן יובב: בראשית לו, לג. בתקס"ח שם "וכן בהיפוך יובב מבצרה שהוא בבחי' החסד גם הוא בבחי' החוזק והתוקף שלא יסבול היפוכו עדיין כלל ועד"ז כל הז' מלכים דתהו".
אם רץ לבך שוב לאחד: ת"ז בהקדמה ז, א.
קיים אאע"ה את התורה עד שלא ניתנה: משנה סוף קידושין. בארוכה בתקס"ח ע' תרנד.
יראה עילאה בחכמה עילאה ושרשה מו"ס: בלקו"ת שה"ש טו, ג מציין ע"ז: וכמ"ש הרמ"ז פ' וישב דקע"ט ב'. והוא למעלה מבחי' חג"ת דא"א ומשם נמשך בחי' גילוי זה במורא גדול כו' שהוא התגלות יראה עילאה זו בבחי' יר"ת הנמשך מבחי' מלכות כל עולמים ע"ש.
ע"פ קבלת מהרמ"ק: מובא בלקו"ת שלח נא, ב.
שטמאו היונים כל השמנים: בתקס"ח ע' תרנה ואילך ביאור שטמאו כל השמנים בהיכל דוקא.
כי בבל נק' רישא דדהבא: דניאל ב, לח. בתקס"ח ע' תרנה "מפני שבבל הי' אז הראש שהוא בחי' כתר דקליפה". וראה בלקו"ת בהעלותך לה, ד. סה"מ תקס"ט ע' ערב ובמ"מ שם.
חותם הוא יסוד: מאו"א אות ח סעי' סח. ראה אוה"ת שמות ע' א'תרג. וכרך ז ע' ב'תשסג.
וכה"ג . . שהוא בי"ג ת"ד . . הוא מו"ס: בתקס"ח ע' תרנו ביאור ענין כה"ג וחותמו של כה"ג ע"ש.
ופסיק טעמא בגווייהו . . הוי' והוי' יגי' חשכי: בלקו"ת חקת נז, ג מציין שכאן שני השמות הם סמוכים זה לזה ממש, ובלקו"ת שם אף שאינן סמוכים רק שהם בפסוק אחד.
ה' ה' אל רחום וחנון: שמות לד, ו. ראה לקו"ת ואתחנן ג, א. סה"מ תרל"ד ע' צד.
חנון ורחום ה': תהלים קמה, ח. ועוד.
משא"כ והוי' יגיה חשכי . . והיינו ע"י צדקה: בד"ה אלו דברים תרנ"א ע' קצה מציין לכאן.
אין ישראל נגאלין אלא בצדקה: שבת קלט, א.
זורע צדקות: נוסח ברכת יוצר אור.
בחי' א"ס להצמיח עד אין קץ: ראה אגה"ק סי' כ בסופו.
ב' גווני אור: בתקס"ח ע' תרנז ואילך בארוכה.
ע"י השמן שהוא המאיר אור צח ובהיר: ראה לקו"ת שלח מה, ג.

ורחימו בוי"ו הוא ז"א: ראה לקו"ת במדבר ט, ד.
ואהבת ב"פ אור: נסמן לעיל לב, ג.
נר חנוכה: בבוך 284 רשום: תק"ע. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ה תתקמד, ב. הערות תתקנב, א. ובכרך ז תתנו, ב. תתנח, ב (כנראה קיצורים). חלק באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקסח ובאוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שנו. ראה דרך מצותיך מצות נר חנוכה עד, ב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' טז. וראה גם ד"ה ת"ר נ"ח תרמ"ג.
והנה החומר נברא בדבר ה': באוה"ת חנוכה כרך ה תתקנג, א יש הערה לכאן.
ובד"ה ויגש אליו תרמ"ד ע' רט עם הגהות.
ובמאמרי הצ"צ הנחות תרי"ד תרט"ו ע' לז.
המאמר הוא משנת תק"ע. ראה ברשימת המאמרים שם.
נר חנוכה מצוה להניחה: שבת כב, א.
מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל: כגירסת הרי"ף והרמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ז ובשו"ע או"ח סי' תרעא. וראה בסה"מ הנחות תרי"ד תרט"ו ע' לז שהקשה הלא המנורה היתה בדרום דוקא למה נר חנוכה משמאל. ע"ש.
אך יובן בהקדים ביאור: ראה אוה"ת נ"ך ע' תקסט.
כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו. באוה"ת שמות ע' ק. בסה"מ תרס"ט ע' קפט מציין לכאן.
ובע"מ נברא העולם: אבות ה, א.
שלכל הדברים יש חומר וצורה: נעתק בסה"מ תרכ"ט (תשנ"ב) ע' יז. ובסה"מ תרמ"ד שם. בענין חומר וצורה ראה גם סה"מ תרנ"ו ע' שיח ואילך. ובסה"מ תרס"ג ע' קטו. בד"ה וישלח יעקב תרע"ג (בהמשך תער"ב). חלק עם הגהות מכאן נעתק בקונטרס עץ החיים בתחלתו. ובהערות שם מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע לד"ה ויקם עדות ביעקב ת"ש ע' 52. ד"ה אלפים שנה תשי"א. בסה"מ תרס"ה ע' עד מציין לכאן.
בסה"מ תרמ"ד ע' רט נוסף הגה"ה: [וי"ל בעולמות עליונים יותר הם אור וכלי].
יש חומר וצורה: ראה הל' יסוה"ת פ"ב ה"ג. מו"נ ח"א פי"ז.
בענין חומר וצורה ראה לקו"ת האזינו עב, ב.

או שמש וירח: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף [וי"ל ענין החומר של הנבראים הוא כמ"ש במדרש על השמים נטל אש ומים [וטרפן] (ופתרן) זה בזה ומהם נעשה השמים, וזהו החומר של השמים פי' עצם השמים שהוא מאש וממים וכן יובן בכל נברא כו'].
השמים והארץ הם כדורים: ראה ירושלמי ע"ז ג, א. וראה ע"ז מא, א תוס' ד"ה ככדור.
ומן הארץ לרקיע כו': בסה"מ תרמ"ד שם נוסף: נמצא צ"ל ציור השטח ע"ד ריחוק כזה.
והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו': בסה"מ תרכ"ט (תשנ"ב) ע' יז ואילך יש ביאור לכאן.
וכן עד"ז בכל דבר נברא: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף: ודצח"מ אופן ציורו שיהי' כך בארכו ורחבו או בעל קרנות או משולש ז"ע הציור.
והנה מה שנברא החומר במאמר: באוה"ת חנוכה כרך ה תתקנג, ב יש הערה לכאן.
נתהווה הרקיע מאין ליש: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף [ע' בתו"א ד"ה מזוזה מימין [הכוונה לכאן] ובהביאור הג' לד"ה יביאו לבוש מל' ובלקו"ת בהביאור לד"ה לבבתני דרוש הב'. ועמ"ש בד"ה להבין ע' מצות [אכילת] המצה מ"ג, ובד"ה מה רבו מעשיך ה' מ"ד, שהמאמר א' הוא הכלל, ונפרטו בע"מ להיות מציאות היש, ונפרטו בכח הא"ס, וי"ל שכמו"כ הכוונה כאן וד"ל].
אופן צורת הרקיע . . **בחפץ ה'**: ראה לקו"ת ר"ה נה, סע"א ועד"ז היו העולמות. ראה באוה"ת כרך ז תתנח, ב דמ"ש בלקו"ת שם מתאחד עם מש"כ שהצורה נעשה בחפץ ה' בחי' מה שעלה במחשבה והחומר והעשי' נתהווה מהדבור יש מאין והיינו בגשמיות כפי הצורה הרוחני' שנתהווה ע"י המחשבה והרצון שהי' עיגול השמים כמו ע"ס דעגולים דאצי' או בריאה, ע"ש. ובסה"מ תרמ"ד ע' רי נוסף: עד"מ או ציור שארי פרטי הנבראי' דדצח"מ: בדמותו.
והנה מה שנברא החומר במאמר: באוה"ת חנוכה כרך ה תתקנג, ב יש הערה לכאן.
בחפץ ה' שלא בא לכלל גילוי: בד"ה ביום השמע"צ עת"ר כ' "ושם מבואר [בתו"א] דבחי' חפץ ה' זהו בחי' סוכ"ע, וענין הצורה פי' שם צורת החומר וכמו השמים בציורו שהוא עגולי וכדורי וכה"ג בכל דבר הציור שלו שזהו מבחי' הסובב דוקא כו', והמבואר כאן הוא שהצורה הוא החיות שבהנברא והוא מבחי' ממכ"ע כו', ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו רס"ג" עכ"ל.
הוא מפני: בסה"מ תרמ"ד ע' רי נוסף: הוא מפני (שאם הי' מתגלים העולמות כמו שהם כלולים ועומדים בבחי' חפץ ה') אז לא הי' יכול להיות התהוות היש הגשמי רק שהי' העולם רוחני והי' בבחי' ביטול במציאות ממש, וכמו שאנו רואים בכל בחי' השתלשלות

עו"ע שהעלול בטל לעילה כמו למשל מדות משכל שהמדות נולדים מן השכל, וכמו שאנו רואים שאם מתבונן בשכלו שהדבר ההוא טוב לפניו אזי נולד לו אהבה לזה, ע"ש עוד בזה.

שהי' העולם בטל במציאות ממש: באוה"ת פ' שלח ע' תקיב "ופי' בטל במציאות היינו ע"ד עלמין סתימין דלא אתגליין". ובקונטרס עה"ח שם ע' 16 "(כמו עולם האצילות וכמו עלמין דאתכסיא בכלל שבטלים במציאות ולא הי' בבחי' נבראים דעדאת"ג כו') לפי שהי' מקבל מבחי' חכ' שהוא בחי' ביטול איהו וחיוהי חד".

בהמשך תער"ב ח"א פ' רכא מבאר זה "והכוונה שם [בתו"א כאן] על הביטול במהות היש כו', שהרי גם ההארה דבחי' דבר ה' פועל ג"כ הביטול בהנברא כו', ועניין הצורה שמבחי' חפץ ה' הוא להיות הביטול בעצם המהות כו' וכמ"ש במ"א" ע"ש. וראה גם בסה"מ תרס"ח בד"ה שובה ישראל ע' יח ושם מציין גם לעיין בד"ה בשעה שהקדימו תרס"ג.

כי הוא צוה ונבראו: תהלים קמח, ה.

פי' צוה מלשון מצות המלך: בקונטרס עץ החיים שם "י"ל דענין הצווי שייך במי שמתנשא ויש לו ממשלה ושליטה וכמו"כ הו"ע באשר דבר מלך שלטון שמצוה וגוזר אומר, והדוגמא למעלה הוא בחי' הדבור עליון דבחי' מל'". ראה ב"ב קנט, א "גזירת המלך".

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. לקמן עג, ד.

בבחי' שם בלבד: ראה בקונטרס עה"ח שם "ועניין השם נ"ל שהן אותיות דבור העליון דשם הוא אותיות, ויותר נראה דהשם הוא בחי' האור מקיף שמאיר מבחי' הרוממות שזה עיקר כח ההתהוות, ובחי' דבר ה' זהו הארה מבחי' שמו שמהווה כנ"ל כו'".

יהללו את שם ה': תהלים קמח, ה.

כח הפועל בנפעל: ראה לקמן צו, ג במ"מ. סה"מ תרנ"ד ע' רי ואילך.

שר של מים שר של כו': ראה שהש"ר ג, יא.

שהם משמרי האופנים: ראה ע"ח שער קיצור אבי"ע פ"ט.

עד המלאכים שהם שכלים נבדלים: ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ב. עיקרים מאמר ב פל"א.

ונגלה כבוד ה': באוה"ת חנוכה כרך תתקנד, א יש הערה לכאן.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב . . להמשיך בחלקו: סנהדרין צ, א. ראה באוה"ת וירא כרך ז תתשפד, ב שמציין לכאן: ועוה"ב נק' ארץ כמ"ש ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, ולהמשיך בחלקו זהו ענין והשביחה".

ופי' מכל אלקים: ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תשמא. שהכוונה כאן לתרץ דאיך שייך כי גדול הוי' מכל אלקים, ע"ש בארוכה שפי' באופן אחר, וראה שם ע' תשנד.
כי אני ידעתי כי גדול: תהלים קלה, ה.
עזב ה' את הארץ: יחזקאל ח, יב.
לא ידעתי את ה': שמות ה, ב.
אחרי שנתגייר: ראה דברים רבה א, ח.
עתה ידעתי כי גדול ה': שמות יח, יא. ראה לקו"ש חט"ז ע' 201 הערה 73.

דף מב

ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.
למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם: תהלים קטו, ב.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
מאן דלא טעים מרירו למיתקו: זח"א ד, א. ראה באוה"ת דרושים לחנוכה (כרך ב) שלה, א שמציין לד"ה ויחל משה דשם פי' דטעים מרירו למיתקא זהו גבוה ממהפך חשוכא לנהורא ע"ש.
חשוכא לנהורא: ביהל אור ע' תטו מציין ללקו"ת ואתחנן ב, א. וטעמין מרירו למיתקא זהו ענין השמחים ביסורים.
כדאיתא בגמרא: ראה ב"ר פ' פז, ג. ובתנחומא וישב ח.
טעמו וראו: תהלים לד, ט.
אז תתענג על הוי"ה: ישעי' נח, יד.
התפלה שהיא במקום הקרבנות: ברכות כו, א.
שו"ה וביאור — ענין אותיות מה ענינם: ראה אוה"ת חנוכה כרך ב שלה, ב "דלעיל ביאר שע"י אותיות הדבור בע"מ נברא העולם נמשך שיהי' היש דבר נפרד, ולכן מבאר ששרש האותיות ממקום גבוה מאד רק נשפלו להיות לבוש".
האותיות נחלקות במבטא ע"י ה' מוצאות: ראה בד"ה תקעו תר"ן ע' ... בענין התחלקות האותיות.
אין המוצאות כלי המבטא דומים לכנור: וכ"כ במאמרי אדה"ז ענינים ע' עו "אין עניינם כענין צירופי קולות ותנועות המצטרפי' להשמע מכלי המוזיקע". ושם מבאר בארוכה ההפרש בין כלי ניגון לאותיות. וראה שם ע' שכב. המשל מכלי המוזיקע מובא גם בסה"מ תקס"ג ע' רה.
שהרי מאליהן ומעצמן יוצאות: מבואר באוה"ת בשלח ע' שצא.
ויהי האדם לנפש חי': בראשית ב, ז.

ות"א לרוח ממללא: ראה אוה"ת חנוכה שלה, ב "מ"מ י"ל זהו צורת האותיות אבל חומר האותיות נמשך מהבל הלב". במאמרי אדה"ז ענינים ע' עז מביא זה בשם כתבי האריז"ל שנפש מליאה אותיות וכמ"ש לנפש חי'.

ונשמת שדי תבינם: איוב לב, ח.

אלא שקבען בפה: ספר יצרה פ"ב.

שמט"ט קושר כתרים: ראה זח"א לז, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ד בתחלתו. ובסה"מ תש"ח ע' 202. ראה סה"מ תרל"ה ע' ר.

באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תלה מציין לכאן. ובסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רצד מביא קטע מכאן.

שדבור האדם הוא גשמי: ראה זח"א כג, ב. זח"ב רא, ב. וראה תניא פרק מ (נה, א). סה"מ תרכ"ו ע' קנד. סה"מ תרכ"ט ע' רכ. וראה גם אוה"ת תזריע ע' תקכד.

התפלה היא בקשת יה"ר: ראה קו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח. סה"מ תרכ"ז ע' תלג.

כי הנה התפלה . . ורבו פשעיך: מובא באוה"ת פ' בהעלותך ע' תד.

החכמה מחייבת . . אין יסורים בלא עון: ילקוט שמעוני תהלים סי' כה ע"פ טוב וישר רמז תשב.

נמשך רצה"ע . . ורבו פשעיך: באוה"ת פ' בהעלותך ע' תד "והמשכה זו מבחי' בעל הרצון שלמעלה מבחי' רצון כמו שיובן ממ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים כו' שהוא למעלה מעלה מבחי' רצון ונק' בעל הרצון וע"ז אמרו לבעל החוטם אני מתפלל כמ"ש למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם לך ועמ"ש בלקו"ת בד"ה מה יפו פעמייך בנעלים" עכ"ל.

שארז"ל כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך: ברכות ג, א. נתבאר בארוכה בלקו"ת פ' שלח מח, ב. נ, א. פ' חוקת סז, ב. דרך מצותיך טז, א. קכד, א. ועוד.

והנה התורה נתלבשה . . שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה: מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקו. המשך מצה זו תר"מ ע' קכה.

דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

והאותיות שרשן למעלה בבחי' כתר: באוה"ת יתרו ע' תשצג הקשה "וצ"ע בד"ה לסוסתי בתו"א פ' בשלח אומר הדבור תורה שרשו מחכמה עילאה סוסין דוכרין ובקי"ס צ"ל ואתם תחרישון לפי שהגילוי מכתר" ע"ש.

בהמשך מצה זו תר"מ סעי' ה' ע' קכה: "ולכן נשפלו להיות לבוש שבהם יתגלה אור התורה". ע"ש.

ואותיות מלשון אתא: ישעי' כא, יב. ראה במאמרי אדה"ז ענינים ע' סו שלשון אותיות הוא לשון התרגום. בכמה מקומות מובא שהוא מלשון "אתא בוקר" ע"פ ישעי' כא, יב. או מלשון "ואתה מרבבות קודש", "אותיות שאלוני".

בד"ה ושבתי בשלום תשמ"ה סעי' יא (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קסד) הערה 85 מציין לכאן ומוסיף: סה"מ תקס"ג ח"א ע' שיא. אוה"ת [ויצא] קצה, ב בשולי הגיליון. אוה"ת בשלח ס"ע שצא ובכ"מ. ראה של"ה ג, ב.

כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל-א כד, יד.

שהתורה נקראת בשם משל הקדמוני: ראה לקמן צח, ב. ראה אוה"ת פ' וארא ע' קנב שמציין לרש"י במס' מכות י, ב שהיא התורה שהיא משל של הקב"ה שהוא קדמונו של עולם.

וביד הנביאים אדמה: הושע יב, יא.

וחז"ל המשילו מראה הנבואה לאספקלריא: יבמות מט, ב.

כי לא יראני: שמות לג, כ.

וכמשארז"ל: במד"ר ס"פ נשא.

וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב. ראה ספר המאמרים ת"ש ע' 103. וראה באוה"ת כאן שלה, ב שכתב "נמצא מבאר כאן שהאותיות שהן הכלים בשרשן גבוה מהאור, ולעיל אמר דעיקר בריאת היש הוא מן האותיות, צ"ל רק בשרשן גבוהים יותר אבל בהתלבשותן למטה ע"י רבוי בחי' הם למטה מהחכמה" ע"ש.

שלשת אלפים מדרגות: ראה לקמן קכב, ב. ובאוה"ת שם.

וכולם אינן רק בחי' משל: ראה בהדרן על הרמב"ם תשמ"ט הערה 31.

ארז"ל דוד הע"ה היה מחבר: ספר הבהיר מובא בלקו"ת פ' שלח נא, א. בדרך מצותיך עה, ב מציין לזח"ג רכב, ב (כנראה שזהו ציון המו"ל הראשון). וכ"ה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תקיד. ראה ספר הבהיר סי' קצו.

אשר יעשה אותם האדם: ויקרא יח, ה.

מעלה אני עליהם כאלו עשאוני: זח"ג קיג, ב. וראה ויק"ר לה, ו.

שיש אויר סביב האור: ראה לקו"ת סה, סע"ד. אתהלך לאזניא ע' צט. סה"מ תרע"ח ע' שיז.

אין כופין כלי ע"ג הנר בשבת: בדרך מצותיך עה, ב. ובאוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקכ מציין "כמ"ש המג"א בסי' רע"ז ס"ק ט". וכ"ה בשו"ע אדה"ז שם.

שאויר — אותיות אור י': זח"א טז, ב. זח"ג רמה, ב. פרדס שער עה"כ ערך אויר. ראה לקו"ת פ' פנחס עז, א. מובא באוה"ת בראשית א, א. נתבאר בארוכה בד"ה יונתי תר"מ

ח"ב ע' תפה "פי' שהוא שרש ומקור בחי' היו"ד שהיו"ד הוא בחי' העלם אור שבא לידי גילוי אח"כ, והאויר הוא מקורו שבא ונמשך משם". ראה סידור עדר, א. אוה"ת תזריע כרך ב ע' תקכ. סה"מ תרל"ה ע' קצז.

בלקו"ת במדבר ו, א מציין לכאן.

שהאויר הוא מקור האור: "ע' בתוס' חולין קכז, א בריות באור כו' באויר כו' שבאור אלמלא עולות באויר כו' שבאויר אלמלא יורדות, לקו"ת ביאור חקת נח, ג" — הג"ה על גליון תו"א מחסיד.

ראה ספר הערכים-חב"ד כרך ב ערך אויר טור רכב בענין אויר הדק.

להאיר אור התורה: ראה אוה"ת תרומה ע' א'שעח.

כל המצות נק' בשם צדקה: ראה גם לקו"ת ראה כג, ג. שה"ש לח, א. ובכ"מ. ד"ה וידבר כו' וארא אל אברהם תשי"ד.

וצדקה תהי' לנו: דברים ו, כה.

כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

אמשיך רוח ואייתי רוח: זח"ב קסב, ב.

כי מזוזה היא בחי' העלאה . . כל הבא לקרב אליו ית': מובא באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רפב וז"ל "והנה מ"ש כי המזוזה היא העלאה זה כמשנת"ל ססעי' ה [נדפס באוה"ת ואתחנן ע' שנג] בשם השושן סודות שהיא להעלות נו"ה לחו"ג ומשם לכ"ע, ועיין בסידור שער החנוכה סד"ה להבין שורש ענין מזוזה מימין גבי ומעתה הנה יובן שורש ענין משארז"ל דמזוזה מימין, שם פי' זה איך שהיא העלאה לבחי' כתר עליון כמ"ש השו"ס, ואיך שע"כ נמשך משם בחי' או"מ במצות מזוזה שנקרא שומר לשמור את האדם וכל רכושו מהיזק קטרוג החיצונים" עכ"ל שם.

בסה"מ תרל"ה כרך א ע' יג: "בת"א בד"ה מזוזה מימין פי' מזוזה מצות העלאת האותיות לשרשם בחי' אויר, ועי"ז נמשך אור התורה שזהו נר חנוכה".

בכל ממונך: ברכות נד, א.

כאדם החובק . . לקרב אליו ית': ראה ביאורי זהר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק פ' יתרו ע' רמג.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

טורא דפרודא: זח"א קנח, א.

רישי' דעשו בעטפא דיצחק: תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יג.

וזהו שארז"ל . . עלמא אמאי קא מקיים: ראה גם ד"ה זה באוה"ת ענינים ע' לא. אגדתא הוא בחי' תרגום:
שכל התלמוד הוא בלשון תרגום: ראה לקמן עח, ג.
ותרגום הוא בחי' אחוריים דקדושה: ראה מאו"א אות ת' סעיף נה. וראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'קד וע' א'קיז שמביא לזח"ב רו, א. ובמק"מ שם שלה"ק ותרגום בחי' פנים ואחוריים. באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקד הקשה איך תרגום הוא ק"נ הרי התרגום מבאר התורה [ראה לקו"ת שה"ש יג, ד].
ביאור: ראה אוה"ת חנוכה כרך ב שלב, ב.
כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.
שבחי' החכמה . . דהיינו התחלקות: ראה ביאוה"ז לכ"ק האמצעי קיג, ד. אוה"ת סידור ע' נג.
בוצינא דקרדוניתא: נסמן לעיל לט, א.
מי מדד בשעלו מים: ישעי' מ, יב.

דף מג

מושל על כל בחי' אלקים: המשך תער"ב ח"א פרק רמה.
לא ידעתי את הוי': שמות ה, ב.
עזב ה' את הארץ: יחזקאל ח, יב.
בתניא ח"ב: פ"ב.
ואזי האל"ף קודם לי': ראה סה"מ תרס"ו ע' שנד. תער"ב ח"ב ע' תתקלא.
מחשבה — והנה שרש גלוי האותיות: מובא בלקו"ת ואתחנן י, ג. המשך מצה זו תר"מ סעי' ה ע' קכה.
ויהי האדם לנפש חיה: בראשית ב, ז.
כמ"ש בזהר אינון כתרין עילאין: זח"א ג, א. וכן באוה"ת תזריע כרך ב ע' תקכא מציין "אמרו בזהר בהקדמה שהאותיות הם בחי' כתרים בחי' כתרין עילאין".
והמשל בזה כח ההולדה: ראה לקו"ת ואתחנן י, ג.
ואיתא בזהר שהמלאך נשיק לה: ראה זח"א כג, ב. זח"ב רא, ב.
התורה דמחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.
מימינו אש דת למו: דברים לג, ב.

ומשם נמשך אותיות חדשות כו': ראה לקו"ת פ' חקת נו, א שענין האותיות שלמעלה מהתורה עצמה היינו בחי' אותיות החקיקה.
שיסוד האויר הוא תחת יסוד האש: שמות רבה כג, יג. במד"ר יד, יב. זח"ב כג, ב. בביאוה"ז לצ"צ כרך ב ע' תתקמ בארוכה. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקיט ואילך [ושם מציין לרמב"ם הל יסוה"ת פ"ג]. סה"מ תרל"ה ע' קצו ואילך. בסה"מ תר"מ ח"ב ע' תפז מביא קטע מכאן בהוספות ושינויים. ועיין שם ע' תשז בחלק הנחות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב. וראה ספר המאמרים ה'תש"ח ע' 205.
שיעקב אמר מה נורא: ויצא כח, יז. ראה בהמשך יונתי תר"ם ע' תפה הביאור.
נורא הוא מדתו של יעקב: באוה"ת ויקרא שם מציין לזח"ב עט, א.
בהמשך יונתי תר"ם מבאר פי' "נורא" בארוכה.
שיעקב הי' הממוצע בין האבות: זח"א ס, ב.
ולכן נק' אויר אור יו"ד: ראה לעיל מב, ג במ"מ.
התורה נק' משל הקדמוני: ראה לקמן צח, ב.
וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב.
חכמת שלמה היא חכמה תתאה: ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' מ. ושם מציין לכאן.
דאורייתא מתקשרא בקוב"ה: זח"ג עג, א.
נר מצוה שהיא בחי' אוי"ר: ע' אוה"ת פ' עקב ע' תרב לפי זה א"ש הירושלמי פב"ת דברכות בזמן ישראל עושין רש"מ ומוציאין מעשרותיהן כו'.
וזהו יהא שמו הגדול: ראה אוה"ת יתרו ע' תתלד. שמות ע' ב'תעח ובהמצויין שם.
יש שם הוי' בחי' מל': באוה"ת יתרו ע' תתלד ליתא תי' אלו. וראה גם אוה"ת פ' פנחס ע' א'קכח. א'קלט.
התגלות עתיק בבינה: ראה זח"ג קעח ב. ולעיל ר"פ לך לך. וע' באוה"ת נ"ך שופטים ע' ז שזה מל' דא"ס וכ"ה בזהר יתרו סט, ב. ע"ש.
אגדה . . שרוב סודות התורה גנוזין בה כמ"ש האריז"ל: הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. אגה"ק סי' כג. ועיין בזהר (ח"א רלד, ב. הובא באוה"ת פ' בא ע' שכ) ע"פ ואגידה, איהו רזא דחוכמתא (לקו"ש לפ' מקץ ח"ה ע' 211 הערה 40).
אור צדיקים סכ"ו אות ו. סידור האריז"ל (להר"ר שבתי ז"ל) בכוונת לימוד. ראה של"ה חלק תושבע"פ כלל כבוד אלקים הסתר דבר, דתי"ב, א. (הערה בהל' ת"ת נ. י. תשכ"ה).
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
בזאת יבא אהרן אל הקודש: ויקרא טז, ג.

ויגש

דף מג

ויגש אליו יהודה: ב' הנחות אחרות בסה"מ תקס"ה ע' קמב ואחד מתחיל "קורות בתינו ארזים".

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

וראה אודות מאמר זה רשימת המאמרים שבסה"מ תקס"ז הערה *14.

קיצורים נדפסו באוה"ת בראשית כרך ה תתקפה, ב. כרך ו תתשח, א.

חלק מהמאמר נעתק בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' כב ואילך עם הוספות.

לכללות מאמר זה ראה ד"ה ויגש תשמ"ו.

קורות בתינו ארזים: שה"ש א, יז. ראה אוה"ת שה"ש ע' קעה. ושם מביא "והתרגום נראה דמפרש קורות בתינו ארזים קאי על בית המקדש דשלמה" ע"ש.

ההפרש בין המשכן לבית עולמים: ראה אוה"ת זכור ע' א'תשפא. שה"ש ע' קעה. סה"מ תרכ"ט ע' יח. מכאן ואילך בסה"מ תרמ"ד ע' ריב עם הגהות.

בלקו"ת נשא כד, ב. בלק עד, ד מציין לכאן.

עצי שטים עומדים: שמות כו, טו.

והבהמ"ק הי' מאבנים ועפר דוקא: ראה לקו"ש ח"ו ע' 23 הערה 67 למה הוצרך להיות (לכתחילה) מאבנים דוקא ע"ש. ראה לקו"ת ברכה צט, ד בענין משכן שילה. לקו"ש ח"ד ע' 1260. לקו"ש לש"פ מסעי חכ"ח. ודלא כהמשכן שרק קרקע המשכן הי' מעפר, דומם, אבל כותלי המשכן היו מצומח, והמכסה שעל המשכן (היריעות) הי' מחי — ד"ה ודוד עבדי תשל"ב (סה"מ מלוקט ח"ו ע' עז).

עץ בולט: ראה לקו"ש לש"פ מסעי חכ"ח ע' 222 הערה 21 בשם ספר הר המורי' שמפרש דעץ בולט היינו בולט מן הכותל לאויר. וראה בסידור עם דא"ח ע' רא, ג. ובלקו"ת ברכה צט, ד שהאיסור הוא דוקא בבולט ולא בשוקע.

כמ"ש הרמב"ם: וגם הראב"ד ס"ל כן — ראה כס"מ שם (לקו"ש ח"ו שם הערה 48).

כלונסאות של ארז: ראה לקו"ש שם הערה 62.

והעפר הי' רק בקרקע המשכן למטה: בסה"מ תקס"ה ע' קמב מביא זה ע"פ הפסוק נשא ה, טז "וכמ"ש ומעפר אשר בקרקע המשכן", וע"ז הקשה בד"ה ויגש תשמ"ו דלכאורה צ"ל דהרי פסוק זה הוא דין בדיני מי סוטה שנאמר לא רק במשכן אלא גם במקדש ע"ש.

שהיו טפלים לעיקר הבנין: ראה מדות פ"ג מ"ח (כפי גירסת רוב המפרשים). כסף משנה להרמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ט. מפרשי המשנה שם בפ"א מ"ו. ועוד (לקו"ש ח"ו שם הערה 63). בסה"מ תרמ"ד ע' ריב נמצא כאן הוספה.

מחלוקת התנאים: ראה בלקו"ש ח"ו ע' 78 ובהערה 60.

בגמרא (**חגיגה יב**): ע"א. ראה לקו"ת צו יג, ד. ראה כז, ב. שמע"צ עט, ד. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' שכג. אוה"ת בראשית כרך ג תפז, א. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' כג.

חד אמר שמים קדמו: ראה גם לקמן פט, א. סה"מ תרכ"ט ע' כג וע' שצח. ובלקו"ש ח"ו ע' 76 ואילך.

בראשית ברא: בראשית א, א. בסה"מ תקס"ה ליתא פסוק זה.

ביום עשות: בראשית ב, ד.

וכשברא ברא השמים תחילה: בד"ה כי המצוה הזאת תרס"ו. ובתו"ח כאן באו"א קצת. — וראה בלקו"ש שם.

סוף מעשה במחשבה תחלה: פיוט לכה דודי.

הארץ . . בבחי' תחלת המחשבה: בלקו"ש ח"ו שם הערה 50 "דמצד זה שהארץ עלתה במחשבה תחלה, יש בה (עילוי וחשיבות —) הכח להצמיח מאין ליש (שאינו בשמים)".

עולה תחלה במחשבה: ובסה"מ תרמ"ד ע' ריב: היינו לפי שעיקר המכוון נגמר בסוף, וכמו שאנו רואים למטה בגשמי' בכל השפעה שעיקר המכוון נשלם בסוף, ע"ש בארוכה.

לכן דוקא בה יש הכח והיכולת להוציא צמחה: ראה אגה"ק סי' כ (קלב, א). אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תמד.

דירת עראי: ראה שהש"ר פ"א, טז (ג). זח"ב רמא, א.

ואהיה מתהלך באהל: שמואל-ב ז, ו. ראה סה"מ תרמ"ד ע' ריג ואילך.

במקדש — כי הי' דירת קבע: באוה"ת פ' ויגש כרך ב שנ, א. באוה"ת נ"ך כרך א ע' לה פי' קבע ע"ד אהל בל יצען הנזכר בלקו"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני. ע"ש בארוכה. ראה גם אוה"ת בלק ע' א'לז. ובלקו"ש לפ' שמות ח"ו ע' 21 הערה 66 כ': "וזהו גם הטעם מה שהמשכן הי' דירת עראי של הקב"ה וביהמ"ק דירת קבע, כי כשהגילוי נמשך רק מלמעלה, אינו חודר בפנימיות כ"כ (ולהעיר מלקו"ת ויקרא (ב, ג-ד), שאתערותא דלעילא מצד עצמה — כשאין אחרי' מיד עבודה מלמטלמ"ע — אין לה קיום)". ראה ד"ה ודוד עבדי תשל"ב הנ"ל.

זאת מנוחתי עדי עד: תהלים קלב, יד. וראה בהמשך מים רבים תרל"ו פרק ע' שלכאורה צ"ל האיך בנין בית מאבנים וסיד יהי' נק' בשם מנוחה ונחלה לאלקים חיים ע"ש.

אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.

שהיא מדרס תחת כפות רגלי הכל: ראה ב"ר פמ"א, ט: ומה עפר עשוי' דייש. ובמ"כ שם: הכל דשין עלי'. וראה גם בלקו"ש ח"כ ע' 310.

דף מד

ונחנו מ"ה: שמות טז, ז.

ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית: כנראה הכוונה לד"ה זה משנת תקס"ה שנאמר קודם מאמר זה ורשום עליו ליל ש"ק פ' ויגש על חנוכת הבית — ונדפס שם ע' קלב ואילך. ועל ד"ה קורות בתינו רשום: "על חנוכת הבית הנ"ל פ' ויחי". וראה לקו"ת ברכה צט, ד. סידור עם דא"ח כא רע"ג.

אמרו בגמ' על כורש: ר"ה ד, א. ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תמד. כרך ג ע' תשעח.

נדבכין די אבן גלל: עזרא ו, ד.

יוסף לשון תוספת ורבוי: עי' לעיל לא, א.

צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה: תהלים צב, יג. בבוך וישב — גוכתי"ק הצ"צ, לא מובא פסוק זה.

לגבי המל' שנק' דומם כמ"ש במ"א באריכות: ראה לקו"ת פ' חקת נז, ד ואילך.

שהאזוב הוא בחי' הקטנות: מאו"א א, נד. לקו"ת חקת ס, ד.

ויאמר בי אדוני פי' שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק: בד"ה ודוד עבדי תשל"ב מדייק בתי' שבו דלכאורה כיון שיהודה ביקש זה מיוסף הרי היה צריך לבקשו שהוא (יוסף) ימשיך השפע אליו, ע"ש באריכות. וראה שם הערה 29 והערה 33.

וכמבואר בזהר דויגש: רו, א.

אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא. ראה לעיל ד, ג.

לקמן ע"פ יהודה אתה: מה, ב.

ע"פ מאמר הזהר פ' אמור: ביאורי הזהר לאדה"א ע, ב.

ועמש"ל . . להבין הטעם שנשתנה יצירת: לעיל ג, ד ואילך.

וזהו מ"ש בהפטרה: ראה ד"ה ויגש תשמ"ו. לקו"ש חט"ו ע' 413.

בהפטרה דפ' ויגש . . ועבדי דוד מלך עליהם: יחזקאל לז, טז-כה. בספר השיחות תשנ"ב כרך א ע' 224 מבאר השייכות ועבדי דוד לפסוק ויגש אליו יהודה, ומציין לזח"א רה, ב (הנזכר לעיל). וראה שם בהערה 71 שמציין לכמה מקומות בדא"ח. וראה גם ד"ה ודוד עבדי תשל"ב שתוכן שניהם הוא חיבור יהודה ויוסף, ע"ש בארוכה.

כי — יוסף נמשל לארז: ראה משיחת ש"פ בשלח סה"ש תשמ"ט הערה 27.

איוב מ"א: פסוק ח.

ולא יכול יוסף להתאפק: בראשית מה, א.

ע"פ והי' מספר בנ"י: לקו"ת במדבר ו, ג.
בדרוש ברכת הזימון: סידור שער ברהמ"ז קב ב. ובאוה"ת פ' עקב הגהות ע"ז.
ע"פ מחר חדש בענין יהונתן ודוד: לק"ת ברכה צז, א. וראה אוה"ת בראשית ו, ב. ואילך.
שתפשו הקב"ה לירבעם בן נבט: ראה אוה"ת פ' שלח ע' תנ.
במ"א בענין המרגלים: ראה אוה"ת שלח ע' תנ ואילך.
וילקט יוסף: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קצז. בתוך ד"ה להבין מ"ש באחיו של יוסף קטע המתחיל "ולתוספות ביאור".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
קיצור באוה"ת כרך ו תתשיג, ב.
וילקט יוסף את כל הכסף: בראשית מז, יד.
שלש מטמוניות הטמין יוסף: פסחים קיט, א.
אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.
אור קדמאה דהוה נהיר: ראה זח"ב קסו, ב. וראה לקו"ת ברכה ק, א.
דהוה נהיר מסייפי עלמא: ראה זח"א מה, סע"ב.
בעבודת — ב' בחי' ומדרגות באהבת ה': נתבאר בלקו"ש חט"ו ע' 403.
לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.
כמ"ש בתניא: פרק מד.
בנפש': בגוכתי"ק מהצ"צ: בנפשו.
נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח"ג לט, א. מד, ג.
מעלת ומדרגת אהבה זו המסותרת: ראה תניא פמ"ג. הוספה לקונטרס העבודה ע' 51.
וכמ"ש בתניא: פמ"ד.
והנה בחי' . . שגנזו לצדיקים: ראה אוה"ת פ' דברים ע' לב.
וחסדי מאתך לא ימוש: ישעי' נד, י.
גנתא לא עאל בי' גננא: ראה זח"ב ד, א. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתריז. תתכ ואילך. אוה"ת נ"ך ע' שצא. שמבאר שם באריכות.
בלקו"ת נצבים נא, א. שה"ש לג, ג. מציין לכאן.
ופי' גנתא . . שהוא ראשית הקו . . בחי' מל': "ור"ל דלפי שהקו הוא נמשך מבחי' מל' דא"ס ע"כ העבודה היא להמשיך תוספת אור מאור א"ס מבחי' עליונה שלמעלה מהקו, והיינו ע"י אתכפיא וסומע"ט כו'" — ביאוה"ז להצ"צ כרך ב' ע' תתריז.

ע' במק"מ . . **בשם הרח"ו**: "ועיין בזהר פ' בא דל"ה ע"א בחד צדיק כו' דזרע בגנתא בטמירו, ואיתא במק"מ שם בשם הרח"ו חד צדיק היינו יסוד דא"ק דזרע בגנתא במל' הנעלמת בו כו'" — ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתריט.

וכמארז"ל מה הגן: ראה זח"ב ד, א מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות . . כך ישראל.

הנק' ספיחין: נתבאר בפרדס סוף ש"ח. בלקו"ת סוכות עח, ד מציין לכאן "בענין הספיחים שזהו כענין רוחא דשביק בה כו'".

בענין האהבה המסותרת: מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרג.

וזהו ענין וילקט יוסף . . **שכולם נמשכים בבחי' יוסף**: בלקו"ת ראה כה, ד: והיינו שכל ההמשכות וגילוי אלקות בנבראים הוא ע"י נשמת יוסף.

ועמ"ש בזהר בלק (**ד' ר"ד**) **בענין בקר דיוסף**: אולי הכוונה להנדפס בביאוה"ז לאדה"א קט, ב. וראה באוה"ת פ' בהעלותך ע' שמג ואילך.

ע"פ וימינך מקרב חיקך כלה: תהלים עד, יא. לקו"ת במדבר יח, ד.

באוה"ת ויגש כרך ו תתשיג, ב נמצא קיצור:

(קיצור לד"ה וילקט יוסף שבתו"א)

קיצור. יש בי' אהבה הנמשכ' מהשכל והיא הולדה חדש' ויש אהבת הנמשכת רק מהעלם אל הגלוי ע"י שכל ואינה הוי' חדשה כי היתה מסותרת רק שנכנס יין יצא סוד. ויש ב' בחי' אלו למעלה בארץ עליונ' הנק' גנת' בחי' זריעה ובחי' ספיחים, והכל נמשך ע"י גננא יוסף הצדיק וזהו אור זרוע לצדיק אור קדמא' דגניז כו' והיינו וילקט יוסף את כל הכסף ג' מטמונ' הטמין שהחסד מתחלק לג' פרקין ופ"ע יתגלה לע"ל.

ביאור: נמצא בעבודת הלוי כרך ג בליקוטים פו, א בד"ה מהרה ישמע. הנחת אדה"א בסידור קלח, ב ומתחיל מהרה ישמע. והוא משנת תקס"ז.

הגהות לסידור באוה"ת סידור ע' רכב ושם בע' רכה מציין שד"ה ואכלתם אכול שבלקו"ת פ' צו "שא' אדמו"ר ז"ל בו בשבת שאמר הדיבור מהרה ישמע".

ראה גם ד"ה אשר ברא במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרב מיוסד על הסידור. בכמה מקומות מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה בשם "ד"ה ואכלתם אכול". ראה לקו"ת שה"ש מח, ב.

יש אירוסין ונשואין: ראה באוה"ת סידור ע' רל ההפרש ביניהם.

תורה צוה לנו משה מורשה: דברים לג, ד.

א"ת מורשה אלא מאורשה: ברכות נז, א. פסחים מט, ב ושם"נ. באוה"ת סידור ע' רכג מציין ללקו"ת פ' ברכה צד, א.
ביום חתונתו זה מ"ת: תענית כו, ב.
כי בועליך עושיך: ישעי' נד, ה.
בעטרה שעטרה לו אמו: שה"ש ג, יא.
שתהי' המל' . . ז"א שתתעלה יותר למעלה: בלקו"ת במדבר ז, ד מציין לכאן.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

דף מה

ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה: מכאן עד הסיום נמצא גם באוה"ת ויקרא כרך ד ע' תתקסה עם הוספות הצ"צ.
ראה ד"ה להבין מה שבברכת שמח תשמח בס' דרושי חתונה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש ע' סט ובהערה 2 שם.
ראה לקו"ת צו ט, סע"א. שה"ש מח, ב. סידור קלב, א. קלח, ג. סה"מ תרל"ד ע' כד.
נאלמתי דומי: תהלים לט, ג.
אז יהי' שמו"ע בקול רם: "ויש לומר רמז לזה בזהר פרשתינו קול ברמה נשמע (ירמי' לא, יד) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי — היינו דלעתיד לבוא, עלמא דאתי תהי' התפלה "ברמה" בקול רם". — לקו"ש חל"ה ע' 197 הערה *40.
ראה בלקו"ת שה"ש מח, ב וז"ל: "אבל לעתיד לבא אחר הבירור כשיתגלה מו"ס טוב טעם ודעת אז יהיה להכלה קול גדול ולא יסף שמונה עשרה בקול רם, ויהי' המל' עיקר אחע"ב . . ועיין מ"ש בד"ה ואכלתם אכול ס"פ ויגש". והכוונה לכאן. וראה ג"כ לקו"ת צו ז, ג.
וראה גם דרושי חתונה לאדה"א ח"ב ע' תרלה.

ויחי

דף מה

יהודה אתה: המאמר הוא משנת תקס"ו — ראה ברשימת המאמרים בסה"מ שם הערה 7. ובכת"י 2067 יא, ב נרשם: פ' ויחי תקס"ז. ובבוך 2223 נה, א: שנת תקסו לפ"ק בלאדי. הנחת ר' משה בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ח"א.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הגהות וביאורי וקיצורי הצ"צ אוה"ת בראשית כרך ה תתקצז, א ואילך. תתרה, ב. כרך

ו תתשלח. ד"ה זה: ראה בסה"מ תרפ"ח. בסה"מ חורף תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 347). וראה שם בסיום המאמר הרמז בזה שהתחלת הסדרה בתו"א היא בהפסוק יהודא אתה. ד"ה יהודא אתה תשמ"ו.

ד"ה יהודא אתה במאמרי אדה"א בראשית ע' תצז וע' תקל מיוסדים על מאמר זה.

ראה סה"מ פר"ת ע' ריז.

יהודה אתה יודוך אחיך: בראשית מט, ח.

הנה יהודה נק': ראה במילואים ליהל אור ע' תרלד. ועיין מענין הודאה בסידור בד"ה מזמור לתודה. ובדרוש ל"ג בעומר. וראה גם בלקו"ת פ' עקב בדרוש ברהמ"ז בענין ברכת הארץ שמתחלת בהודאה נודה לך. ובלקוטי שיחות לפ' וישב ח"ו ע' 195 הערה 77.

הפעם אודה: בראשית כט, לה.

שו"ה נק' הפעם — חוצב: בבוך 633 ליתא תי' זו.

ככה יעשה איוב: איוב א, ה.

שו"ה יהודה — ויהי' פי': בבוך 414: [פי'.

שו"ה ההוה — נכתב בתוס' . . **הדל"ת**): בבוך 414. 633 ליתא.

שו"ה אודה — הם הגורמים לבחי': בבוך 633: הם ממשיכים בחי'.

שו"ה יהודה: בבוך 414: יהודה].

(**ובנחמי' י"א**) **נכתב יהודה בסגול תחת הדל"ת**: בבוך 1824: בתוסף ה' יהודה. וכ"ה במאמרי אדה"א בראשית ע' תצז ושם "והוא מ"ש בד"ה תיבת יהודה בחולם על הוי"ו". וראה בהנסמן לשם.

(**ובנחמי' יא**) **נכתב יהודה בסגול**: וכ"ה בשערי אורה כ, ב. מציין לפסוק זה. אבל במאמרי אדה"א בראשית ע' תצז ובעוד מקומות (ראה במ"מ לאדה"א שם) מצויין: "בד"ה תי' יהודה בחולם". ע"ש. להעיר שבהנחת ר' משה בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ע' רה ליתא כל הענין.

שו"ה הגורמים — לבחי': בבוך 414 ליתא.

ראובן . . **האהבה**: ראה ד"ה יהודה אתה תרפ"ח. ספר המאמרים תש"ח ע' 155.

פני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י.

אריה אותיות ראיה: ראה ת"ז תי' ע.

דגל מחנה ראובן תימנה: במדבר ב, י. ראה זח"ג קיח, ב.

כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם: הושע ט, י. ראה באוה"ת ויחי תתקצח, א.

כי ראה ה' וגו' כי עתה: בראשית כט, לב. ראה באוה"ת ויחי תתקצח, א.

גנבא אפום מחתרתא: ברכות סג, א — ע"פ גי' העין יעקב. וראה במאמרי אדה"א בראשית ע' תצט הביאור.
אלף אלפים ורבו רבבן: דניאל ז, י.
לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.
ואמתות שם יחיד הוא שהוא לבדו הוא: בבוך 414. 633 ליתא.
ואמתות שם יחיד . . וענין אחד: ראה לקמן נה, ב. ובמאמרי אדה"א בראשית ע' תק.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך: דברים ו, ה. ברכות נד, א.
שו"ה האהבה — כי התשובה . . במי שיש בידו: בבוך 414: כי בחי' בעל תשובה אינה: במי שיש.
כי התשובה אינו דוקא במי שיש בידו עבירות ח"ו: ראה לקו"ת בלק עה, ב. שבת שובה סו, ג. לקו"ש ליקוט אלול תשל"ט הערה 12.
צרורה בצרור החיים: ע"פ שמואל-א כה, כט.
שו"ה בהתלבשותה — זמן ומקום: בבוך 414: מקום וזמן.
ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו.
צר לו המקום: ע"פ ישעי' מט, כ.
בבוך 633: צר לי המקום.
אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ: במדבר טו, מא.
שו"ה לה' —: בבוך 414 נוסף: ממש.
במקום שבע"ת כו': נסמן לעיל כב, ג.
וכדאי' בזהר: ח"א קכט, ב. קצט, ב. ראה לעיל כו, ד. ועוד.
שו"ה ונפש הבהמית — ואתהפכא: בבוך 633: להתהפכא.
כי ראה ה' בעניי: בראשית כט, לב.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
ראובן שהוא ענין בחי' פ' ראשונה שבק"ש: ראה באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתפו שמכאן משמע דק"ש הוא רק הכנה לשמ"ע, והרי ק"ש מדאורייתא וגם יחוד חו"ב ושמו"ע יחוד ת"ת ומל' ע"ש שמפרש דק"ש הוא יחוד חו"ב בשביל להחיות העולמות בלי התחדשות, אבל יחוד ת"ת ומל' הוא להוליד נשמות חדשות ע"ש בארוכה. וראה גם באוה"ת דברים כרך ה ע' ב'נג.
פ' ראשונה שבק"ש . . ופ' שני' שבק"ש: ראה בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קמג.

ה' שמעתי שמעך יראתי: חבקוק ג, ב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תקמה בפי' הפסוק.
וירא העם וינועו: שמות כ, יח.
אם רץ לבך שוב לאחד: ספר יצירה פ"א מ"ח. "והענין של בחי' השוב הזה הוא בחי' הריחוק שמתרחק ומשפיל א"ע מאד, והוא בחי' שמאל דוחה דהיינו שמדחה א"ע ומשפיל א"ע ביותר להיות עומד בריחוק מקום דוקא" — מאמרי אדה"א בראשית ע' תקד. וראה שם ע' תקמד.
וכ"ה באוה"ת ויחי תתשלט, א, אבל בבוך 414: שוב כו'.
השמרו לכם פן יפתה: דברים יא, טז.
כי שמע ה' כי שנואה אנכי: בראשית כט, לג.
נבזה בעיניו נמאס: תהלים טז, ד.
(**ובזה יובן . . כלול מאהבה . . וש"פ ויחי**): קטע זה ליתא בבוך 414. 633. 1824 (מאמרי אדה"ז). הוספת הצ"צ.
ע"פ אלה מסעי: לקו"ת שם צ, א. ובאוה"ת שם.
ע"פ ויחי: צ"ע לאיזה מאמר הכוונה.
ילוה אישי אלי: בראשית כט, לד.
ימינא ושמאלא וביניהו כלה: פיוט אזמר לשבחין (זמירות ליל שבת).
מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.
שלכן נמשלה התורה למים: ראה לעיל יז, ד.
אך הנה כל ג' בחי': ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תתקצא.
מכלל שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת: ראה באוה"ת ויקרא כרך א ע' רכג.
(**בשמים . . כלא ממש חשיבי**): קטע זה נמצא כאן גם באוה"ת ויחי תתשלט, ב. אבל בבוך 414. 633. 1824 (מאמרי אדה"ז) נמצא לקמן קודם תי' "והן הן בחינות".
בבוך 633 הקטע: ועד"ז שאר הבחי' . . ממש הסוכ"ע: נרשם בצד הגליון — בכת"י הסופר עצמו — אבל באוה"ת כרך ו תתשלט, ב כמו בהנדפס.
אבל בחי' יהודה שהוא בחי' הודאה: ראה לקו"ש חל"ה ע' 196 הערה 36.
בלחש ובחשאי: ע' מענין בחשאי בלקו"ת בד"ה האזינו הראשון ספ"ד.
שכדי להיות בחי' זו שהוא בחי' יהודה . . כאילו הוא לנוכח: קטע מכאן מובא באוה"ת פ' שמות כרך ח ע' ג'נה עם הגהות ושם מוסיף: "(ר"ל שיהי' הביטול במוחו באמת כאלו המלך מ"ה הקב"ה הוא לנוכח ממש)".
שו"ה כאילו — יודוך אחיך: בבוך 633 נוסף: דהיינו.

ראובן שמעון ולוי: באוה"ת חנוכה כרך ה תתקלח, ב מבאר "שהן ק"ש אמת ויציב".
(**ובמנחה . . קודם התפלה**): וכ"ה בבוך 633 ובלי מוסגר. באוה"ת בראשית כרך ו תתשלט, ב. אבל בבוך 1824 נמצא קטע זה לקמן אחר תי' "וזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן והמ"י".
(**וע' במ"א . . ביטול ממש**): בכת"י ליתא.
וע' במ"א ע"פ ולשרקה: ראה לקמן מז, א.
אם לא שויתי ודוממתי: תהלים קלא, ב.
ואחר האש קול דממה דקה . . תמן קאתי מלכא: מלכים-א יט, יב. ת"ז תי' ה.
(**בחי' פנים . . וכאלו כפאו וכו'**): בכת"י ליתא. ונמצא באוה"ת ויחי תתשמ, א.
כמאן דשדי בתר כתפי': ראה תניא פכ"ב.
וכאלו כפאו וכו': ע"פ לשון הגמ' נדרים כ, ב.
א"ת ידך אלא יודי"ך: ת"ז בהקדמה.
וירא ישראל את היד הגדולה: שמות יד, לא.
לפי שהוא בחי' הודאה וביטול בבחי' סוכ"ע: באוה"ת סדור ע' רנא הקשה איך זה נק' יהודה דההודאה היא כשאינו משיגו ע"ש.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
אך עיקר הגורם לכל . . כי הנה ההשתחוואה: בבוך 633: אך עיקר השתחוואה הוא בחי' המשכה וזהו ענין ההשתחוואה: שבשמו"ע.
(**ע' ר"פ . . ליל**): בכת"י ובאוה"ת ויחי תתשמ, ב (שנדפס מגוכתי"ק הצ"צ קודם הדפסת התו"א) ליתא.
ישתחוו לך בני אביך: בראשית מט, ח.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.
שמע בני מוסר אביך: משלי א, ח.
מוסר אביך זו תושב"כ: אגה"ק סי' כ"ט ע"פ זח"ב רעו, ב.
ביאור על הנ"ל: באוה"ת ויחי תתשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ).
הנחת ר' משה בן אדה"ז והנחת מהרי"ל נדפס בסה"מ תקס"ו ח"א.
הנה השבטים: ראה אוה"ת שמות ע' ה. בבוך 1824: שבטים.
ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים: לעיל כח, ג.
באוה"ת ויחי תתשמ, ב: וכמ"ש במ"א ע'פ ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו'.
שו"ה דנוקבא — (**וכמש"ל . . למטה**): באוה"ת שמות ע' ה נמצא הגה"ה אחרת. בבוך 1824 ליתא הגה"ה.

הן י"ב גבולי אלכסון: ראה לקו"ת צו יז, א.
והנה באתערותא דלתתא . . **וענין ראי'**: בבוך 1828 בשינוי: ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ע"י ראובן ראיי' פני ארי' ראיתי את אבותיכם התקרבות ממשיך מלמעלה ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי וימינו תחבקני ושמיעה אם שמוע תשמעו מעורר מלמעלה כך כי שמע ה': וענין ראיה.
הנוסח מבוך 1824 נדפס במאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א.
ראיה אותיות אריה: זח"ג רלד, א. ת"ז תי' ע (קכב, א). וראה גם לקמן עא, ד.
בלקו"ת שמע"צ צא, ג מציין לכאן.
שו"ה נמשך — אל הימין: באוה"ת שם: "(ארי' אותיות ראי', ועמ"ש מענין ארי' בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה)". [לעיל כז, ג]. ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'נו ואילך.

דף מו

ה' שמעתי שמעך: חבקוק ג, ב.
ויתן לי וגו' שמזה יהי' התקרבות מלמעלה (**ושנואה שאינה**: בבוך 1824: ויתן לי בן שמזה נולד בחי' התקרבות למעלה בחי' שוב שלמטה (ושנואה היינו. באוה"ת בראשית כרך ו תתשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ) הגי': ויתן לי בן.
ויאהב גם את רחל מלאה: בראשית כט, ל.
בזהר בלק: קצא, א.
וע' במ"א דלכאורה: ראה לקו"ת ואתחנן יב, ד. ובכ"מ.
אין עמידה אלא תפלה . . **ידך בעורף אויביך, כי המל'**: בבוך 1824: "אין עמידה כו' כי אהבה הוא יש בחי' ידך בעורף אויביך, עורף דייקא שהפנימי' צ"ל סו"מ כו' וכך הנה המל' יש לה עליות וירידות הפעם אודה כו' שבשחרית כך ובמנחה כך ובשבת ומוסף כו', ובלילה ותתן טרף לביתה לברר בירורין ומלכותו בכל משלה ואין בירור אלא בבחי' אחוריים כי הפנימי' ממילא נכלל כנר בפני האבוקה וכנודע מויברך יעקב את פרעה מה ההוא סטרא קטיל ואפיק נשמתא כו' שיורד ומסטין ועולה ומקטרג שלא די במה שלוקח נשמתו אלא גם הגוף וכמו גזלן שנוטל הנשמה והורג הגוף ג"כ כו' ולא די בהעלאת הנשמה בלידת הרבה ישראל אלא גם את רוח הטומאה אעביר כו' ובלע המות לנצח וכדי שיהי' כח לזאת הוצרך להיות ויברך יעקב כו'. [ראה באוה"ת בראשית כרך ו ע' תתשמא, א שקטע זה נמצא שם בסוף המאמר].
כתר שהוא לשון שתיקה: ראה בהנסמן לעיל יט, ד.
כתר לי זעיר: איוב לו, ב. ראה לעיל יט, ד במ"מ.

כמ"ש במ"א בענין יונת אלם: לעיל יט, ד.
ותתן טרף: משלי לא, טו.
אבא יסד ברתא: נסמן לעיל ד, ג. מד, א.
וכן הנשמה ירדה צורך עלי': ובבוך 1824: וכן הנשמה שירדה בגוף וצריך להעלותה נק' ג"כ תשובה כי בירור ותשובה הכל ענין אחד. והנה ההתקרבות.
כיתרון האור הבא מן החשך: ובבוך 1824 נוסף בסיום המאמר: שלכן הם הברורים שבטי י"ה או"א עדות לישראל מלמעלה למטה להודות לשם הוי"ה פי' לעשות בחי' הודאה בשם ה' כנ"ל.
כמ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה: אולי הכוונה לביאוה"ז לאדה"א קלה, ב. עם הגהות בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשכז.
אסרי לגפן עירה: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
אוה"ת כרך ה תתרז, א. המאמר עם הגהות בכרך ו תתשכח, ב. תתשלו, ב. ובכרך ז תתתסח, ב. פלח הרמון בראשית קכה, א.
המאמר הוא משנת תקס"ד. ראה ברשימת המאמרים שם ע' שמה הערה 21.
בענין המבואר בהמאמר מעלת מדרי' הצדיקים ומעלת עבודת הבע"ת ואהבה רבה ואהבה בתענוגים — ראה בקונטרס העבודה בסופו מכתב מד' שבט תרצ"א, מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקללה"ה.
בלקו"ת בלק עד, א. נצבים נ, א. שה"ש יז, ב. כ, ד. לז, ג. מציין לד"ה זה.
אסרי לגפן עירה: בראשית מט, יא.
מקרא זה נאמר לימות המשיח: ראה תרגום אונקלוס ורש"י ע"פ עד כי יבא שילה.
אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד בלבד: ברכות לד, ב. סנהדרין צא, ב. זח"א קלט, א.
ועיקר היום לעשותם ותכלית השלימות של המעשה יהי' בימות המשיח: בקובץ ליובאַוויטש שנה ב' חוברת ד' מציין על זה כ"ק אדמו"ר זי"ע בע' 58 בהערה 8 "ראה ד"ה וככה תרל"ז (תורת שמואל שער רביעי) פרק יז ואילך. וכן משמע גם ברמב"ם הל' תשובה סוף פ"ט וסוף הלכות מלכים, אבל הרמב"ם לשיטתו דאין בין עולם הזה לימוה"מ אלא שיעבוד מלכיות בלבד דפליגא על מרז"ל דשבת (קנא, ב)".
לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו.
לעבדה זו מ"ע, ולשמרה זו מל"ת: ראה תרגום יונתן עה"פ. זח"א כז, א. ת"ז סוף תי' נד. זח"ג קסה, ב. של"ה טז, א. ילקוט ראובני ואור החיים עה"פ.

ויגרש את האדם: בראשית ג, כד.
שכמה מצוות התלוים בארץ דוקא: ראה רמב"ן ס"פ אחרי יח, כד. לקו"ת שלח לו, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה.
כמעט ארבע הידות: ראה מאמרי אדה"א קונטרסים ע' רסו הערה פ"ז.
דלכאורה התפלה במעלה העליונה יותר . . ולמה יהי' הקרבנות במעלה העליונה . .
כמצות רצונך: באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשפו מבאר "י"ל התירוץ שע"י הקרבנות יש שני הדברים היינו העלאת נפש הבהמה גשמיות לשרשה וגם נה"ב שבאדם מתעלה ג"כ עי"ז לשרשה במרכבה", ע"ש.
וביום השבת שני כבשים: פינחס כח, ט.
גפן ממצרים תסיע: תהלים פ, ט.
שכנס"י נמשלו לגפן: חולין צב, א. זח"א רלט, ב.
לא היו מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות: באוה"ת כאן ע' תתשכט מציין: "ספ"ח [מ"ו] דמנחות במשנה". ובגמ' מנחות (הוא פ"ט) פו, סע"ב במשנה.
לב נשבר ונדכה: ראה לקו"ת ר"ה סב, א. אוה"ת חקת ע' תתל.
נכנס יין יצא סוד: נסמן לעיל מד, ב.
וינוחו בו ישראל: ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' לא.
באוה"ת תצוה כרך ח ע' ג'סח: "שבהם וע"י נתעלה בחי' שמן בקדושת אור א"ס עצמו".
וינוחו בו ישראל מקדשי שמך: באוה"ת פ' תבוא ע' תתשח יש הגה"ה לכאן.
כי קדוש אני וקדושתי למעלה מקדושתכם: ויקרא יט, ב. ויק"ר כד, ט.
כמ"ש עושה פלא: שמות טו, יא.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.
בי"ה ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
וביו"ד נברא העוה"ב . . ובה"א נברא עוה"ז: מנחות כט, ב.
עין לא ראתה אלקים זולתך: ישעי' סד, ג.
ישראל הם מקדשי שמך: ראה אוה"ת פ' שמות ע' ג. לא.
באתעדל"ת תלוי אתדל"ע: ראה זהר לך פח, א. ויצא קסד, א. ויחי רלה, א. רמד, א. מאמר אדה"א דברים ח"א ע' קצח. וש"נ.
הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. וראה לעיל לד, ד.
יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט: אבות ד, יז.

והנה מן המצות נעשה לבושים: באוה"ת פ' תבוא ע' תתשח מציין לכאן. ולד"ה תורה צוה (שנדפס בסה"מ תקס"ו ע' שסז ועם הגהות באוה"ת ברכה ע' א'תתנו). "עיין בד"ה תורה צוה שלא נדפס בלקו"ת, לבוש מלכות עמ"ש ע"פ ויעבור שנתעטף כש"ץ".

כמ"ש בזוהר: ח"א רכד, א. ראה לעיל טז, א ובמ"מ לשם.

נפשו צרורה בצרור החיים: באוה"ת פ' תבא שם "בצרור החיים בארצות החיים ארץ עילאה בינה ששם מאיר החיים מע"ק שהם חיי ז"א חיי עולם ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי קודש".

פושעי ישראל מלאים מצות: עירובין יט, א. ראה ד"ה ומקנה רב תרס"ו.

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

ומ"מ אין ממשיכין כלום: ראה גם לקו"ת שלח לט, א. שה"ש יז, ב.

באוה"ת תבוא ע' תתשח "כי המצות צ"ל עבדת בשמחה עבודת עבד עול מצות" ע"ש בארוכה.

זאת נחמתי בעניי: תהלים קיט, נ.

בתורת חיים פ' ויחי רלז, ב: פי' בעניי ריבוי המרירות שמצד הגוף הנק' עוני כו' זאת נחמתי כי אמרת ה' במעשה המצות הוא חיות ומזון הנפש.

ואין לערב שמחת הנפש בעצבון הגוף: ראה תניא פל"א (מ, ב).

שו"ה עד"מ — כך הנה אפי' פושעי ישראל: התוכן מובא באוה"ת חנוכה ע' שכב, א.

את פושעים נמנו: ע"פ ישעי' נג, יב.

שהוא ענין התגברות הנפש לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה אוה"ת וישלח כרך ה תתפא, א.

פי' סותו מלשון מסוה: שמות לד, לג. כ"ה בראב"ע וחזקוני לבראשית מט, יא. וראה באוה"ת ויחי כרך ה תתרט, א שכ"פ באוה"ח. אבל רש"י, הרד"ק והקורקע' שהוא מלשון מין בגד ע"ש. ראה גם אוה"ת נ"ך כרך א ע' רפה.

שיש ב' בחינות לבושין: באוה"ת וישלח רמג, א. תצוה ע' א'תר מציין לכאן.

הביטו אליו ונהרו: תהלים לד, ו.

במקום שבע"ת עומדים: נסמן לעיל כב, ג.

והנה זהו כל עבודתינו בקיום המצות: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קפג עם איזה הוספות.

תהיה הנפש צרורה: בתרל"ג כרך א ע' קפג מוסיף כ"ק אדמו"ר מהר"ש "וע' מענין צרורה כו' את הוי' בד"ה אם בחוקתי תלכו (כ"ו)" — סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צה.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

והעלאת ניצוצות שנפלו אפילו הבהמות: בסה"מ תרל"ג שם ע' קפג נמצא הגה"ה "שיוכלו להעלותם ולא ע"י שיוכללו בבחי' מדבר כמו ע"י אכילת אדם שם מ"ה, כ"א שיתעלו הם עצמם ע"י קיום המצות שיהי' אז כמצות רצונך כו'".

ואדם אין לעבוד: בראשית ב, ה.

לעבדה ולשמרה. אלא שאח"כ: בסה"מ תרל"ג ע' קפד: ואם לא חטא עה"ד הי' אז שלימות המעשה אלא שע"י חטא עה"ד כתי': אח"כ.

ויגרש את האדם: בסה"מ תרל"ג ע' קפד נוסף: כמארז"ל במד"ר שדן אותו בשילוחין ובגירושין: ארוכה.

הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.

מא"ד הוא אותיות אד"ם: ב"ר פ"ח, ה ובפרש"י לב"ר שם. לקו"ת שה"ש כט, ד. וראה המשך וככה תרל"ז פכ"ב.

ראה הוספה בסה"מ תרל"ג שם ע' קפד ושם מציין לספר הגלגולים פי"ט.

ר"ת אדם . . **משיח**: ראה ספר הגלגולים ספ"א. ראה גם סה"מ תקס"ז ע' לט. מאמרי אדה"א פרשיות ח"ב ע' תקפט. ביאוה"ז לאדה"א קב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ע' קצז. ספר החקירה ע, א. סה"מ תרל"ד ע' רסז. המשך וככה תרל"ז פרק כ.

שבזמן ימות המשיח . . **זמן קיום המצות בשלימות**: ראה גם תו"ח ויחי צה, א ואילך. אוה"ת ויחי כרך ו תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך.

כמצות רצונך: לשון תפלת מוסף.

שיהי' הקרבת קרבנות כמצות רצונך: באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקעד מציין ע"ז: "ובזה יובן מ"ש בתו"א פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן בענין כמצות רצונך דהיינו הקרבנות ממש משא"כ בתפלה שכנגד הקרבנות כו' ע"ש והיינו כי אף שהתפלה הוא בירור נה"ב שבאדם מ"מ נה"ב שבאדם הוא הנפש השכלית ממש וכבר נת' שהביטול שבבהמה ממש שרשה ממדריגות עליונות שלמעלה מהשכל כו' וזהו נמשך ע"י הקרבן ממש" עכ"ל, ע"ש.

דף מז

עיר פרא אדם יולד: איוב יא, יב.

אימתי נקרא גדול כשהוא בעיר אלקינו: זח"ג ה, א. ועייג"כ זח"ב רלה, א. זהר חדש תשא מד, א. חקת נא, ד. וראה לעיל י, ב ובמ"מ לשם.

כסו הרים צלה: תהלים פ, יא.

ה' צלך: שם קכא, ה.

והשור"ק — יש בו ג"כ ג' נקודות: ראה אוה"ת יתרו ע' שכט.
אלא שהוא בבחינת הודאה: ראה אוה"ת נ"ך ע' שכט.
כלומר שיודע שהוא רחוק: בלקו"ת מסעי צ, ד מציין לכאן.
בנים אתם: דברים יד, א.
ברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב. ראה לקמן עח, ב.
חכלילי עינים: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה כרך א ע' קסז. והנחה אחרת בתו"א לעמבערג ג, ג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תלג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. [המאמר באוה"ת ויחי שסה, ב הוא לשון התו"א עם הגהות].
קיצורים באוה"ת כרך ו תתשמא, ב. וראה כרך ז תתתעה, ב. פלח הרמון בראשית קכז, ד.
בלקו"ת שה"ש לו, א ד"ה הסבי עיניך מציין כמה פעמים לד"ה זה.
בסה"מ תרס"ט ע' קיז מציין לד"ה זה.
חכלילי עינים מיין: בראשית מט, יב.
הנה גבי כתיב יין המשמח: בבוך 414: הנה כתיב יין המשמח.
תירושי המשמח אלקים: ס' שופטים ט, יג.
בבוך 633 מתחיל: הנה כתיב יין המשמח אלקים.
נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח"ג לט, א. בלקו"ת ויקרא ג, ד מציין לכאן.
שו"ה אמרו — כי בתורה: וכ"ה באוה"ת ויחי שסה, ב. אבל בבוך 414: כי הנה בתורה.
לכו שברו ואכלו: ישעי' נה, א. ראה ביאור הפסוק בלקו"ת שמע"צ פד, ג שקאי על תורה.
יש ב' אהבות: ראה תניא פ' מד. תורת שלום שיחת שמח"ת תרס"ח ע' 87. מכ' כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע נדפס בסוף קונטרס העבודה.
שו"ה האהבה — איך שהוא ית': בבוך 414 ליתא תי' אלו.
שו"ה מחדש — בכל יום: בבוך 633: ליתא.
מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
שו"ה כי — עליונים ותחתונים: בבוך 633 ליתא.
ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.
ברוך ה' אלקי ישראל: קו, מח.
שו"ה ולהרחיב — בשבחו: בבוך 633: בפסוקי שבחו.
בקרב איש ולב עמוק: ע"פ תהלים סד, ז.
שמע לשון הבנה: נסמן לעיל א, א. לח, ב.

אחד ז' רקיעים: שו"ע או"ח סס"א ס"ו.
ואהבת הוא מלשון רצון: מלשון אבה. ראה ספר החקירה לכ"ק הצ"צ (הוצאת תשס"ג) צא, א ודף קמז, ב בערך אבה. לקו"ת בהעלותך כט, ד. ראה כג, א. שה"ש ז, א. לג, ד.
בכל לבבך בשני יצריך: דברים ו, ה. ברכות נד, א.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
באוה"ת ויחי כרך ו תתשמא, ב נוסף קיצור:
(נת' ענין אה"ע שהיא האהבה הנלקח' מהעולמו' כשיתבונן איך שחיות כל העולמו' רק מבחי' מל' והוא ית' קדוש ומובדל וכו' שעי"ז יעקור רצונו מהבלי העולם ועמך לא חפצתי). ע"כ.
ואני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
בתניא ס"פ מ"ג . . י"ט: ראה לקו"ת במדבר ט, ד.
בתו"א דפוס א' נדפס ההגהה באותיות רגילות. בבוך 414. 633 ליתא ההגהה.
והנה ההפרש: באוה"ת פנחס ע' א'קנז מביא קטע מכאן, ומהביאור דלקמן.
בלקו"ת במדבר ט, ד. בלק סח, ב מציין לכאן. וראה בהנסמן לעיל מז, א.
ממקור חוצבה: באוה"ת שם נוסף "כי חלק ה' ממש עמו ואני ה' לא שניתי כתיב כו'" לכן.
אין בזה לעומת זה: הכוונה לאהבה דבחי' יחידה, הגהת כ"ק אדמו"ר הצ"צ לקו"ת תצא לז, ג. וראה בספר הערכים-חב"ד כרך א' ערך אהבה מסותרת במילואים הערה 380 מהביאור באוה"ת דברים ע' לג.
כיצד תהי' אה"ר זו: ראה לקו"ת שה"ש ד"ה צאינה וראינה (השני).
שאה"ר אין לה הפסק: בסה"מ תרמ"א ע' קלג: בתו"א ד"ה חכלילי כ' שאה"ר אין לה הפסק, ובד"ה ועשית ציץ [=פג, ג] שאה"ר יש לה הפסק אחר התפילה, אך אהבה רבה זו שהיא אהבה בתענוגים שאפ"ל שהכהן יכול להמשיך זה מחמת שזהו כנהא ברעו"ד כמ"ש רבינו ז"ל, אך ע"י הציץ שעשה משה י"ל שודאי נמשך כי משה גם מדחה בחי' הלעו"ז דעמלק, וע"י שהי' נושא תמיד הציץ בודאי לא היה הפסק, ע"כ.
כמארז"ל ערבים עלי ד"ס: נסמן לקמן נב, ד.
שו"ה יין — על האהבה: בבוך 414: על אור האהבה.
וירא אלקים את האור כי טוב: בראשית א, ד.
כי טוב לגנוז בתורה: בלקו"ת במדבר יח, ד: גנזו לצדיקים והיכן גנזו היינו בתורה וע' בזהר פ' תרומה דקמ"ט א'. וראה חגיגה יב, א (לצדיקים לעתיד לבא). דגל מחנה אפרים פ' בראשית בשם הבעש"ט. וראה סה"מ תרפ"ד ע' רנ בהערה.

פותח את ידיך: תהלים קמה, טז.
בלקו"ת מסעי צה, א מציין לכאן. וראה לקמן בסוף הביאור מח, ד.
שו"ה פותח — להיות גילוי: בבוך 414: להיות המשכת גילוי.
ששואלים את האדם קבעת עתים לתורה: שבת ל, א. בבוך וישב — ויחי גוכתי"ק הצ"צ ובבוך 414 נוסף: שאפי' מי שא"א לו לעסוק בתורה תמיד מ"מ יקבע עתים לתורה.
לידי ודברת בם: באוה"ת ויחי שם נוסף קיצור:
(נת' ענין אה"ר שהיא אהבה המסותרת ומושרשת בנפשו מצד מקור חוצבה כי חלק ה' עמו ולזאת תכסוף למקורה שהוא א"ס ב"ה עצמו שאינו בגדר עלמין כלל, ונמצא אהבה זו נלקח' מצד עצמות אא"ס ולא מצד ביטול העלמין ולכן נק' אה"ר שאינה מתיישבת בלב ואין לה לעומת זה ויציאתה לא הגלוי הוא ע"י עסק התורה שהיא רצון העליון ועי"ז מתגלה אה"ר זו שהיא בחי' רצה"ע שבנפשו). ע"כ.
וע' באגה"ק ד"ה איתא רפ"ד דמגלה: סי' כט. וכן בכמה מקומות מציין הצ"צ כן לד"ה זה, ולא מסמן לד"ה אחעט"ב.
עיני תמיד אל ה': תהלים כה, טו.
הנה עין ה' אל יראיו: תהלים לג, יח.
בבוך 414. 633 נוסף אחר תי' יראיו: ובאתעדל"ת והנה עיני תמיד אל ה' אתעדל"ע עין ה' אל יריאיו: והוא בחי'.
לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"ב מז, ב.
וצ"ע בתניא פמ"ג: ראה אוה"ת ויחי כרך ב שסח, ב. שלכאורה המבואר בתו"א כאן דאהבה בתענוגים היא למעלה מאה"ר, סותר למ"ש בתניא פ' מג שאה"ר היא אהבה בתענוגים ע"ש. וראה יהל אור ע' תיח.
עיניך יונים: שה"ש א, טו.
וכמ"ש בזהר: זח"ג פד, א. ראה תו"ח מקץ ריג, א שמפרש: "שזהו נגד רצון ה' האמיתי שחפץ להיות לו דירה בתחתונים בתו"מ ולא בהעלאה והתכללות הנפש למעלה בשלהובא כו' שע"ז אמר הסבי עיניך כו')". ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנח.
במ"א ע"פ עיניך יונים: ראה לקו"ת שה"ש יד, ב.
וע"פ הראיני את מראיך: אולי הכוונה להנדפס במאמרי אדה"ז כתובים כרך ב ע' קכ.
פירוש אדמומית העינים: באוה"ת כאן שסט, א מביא בשם המגיד נ"ע כי יש ב' מיני אדמומית א' הוא גבורה והב' הוא מיין שהוא שמחה. מובא באוה"ת נ"ך ע' שי.
אז תתענג כו' וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יד. יג. וראה לעיל טו, ג.

מי שטרח בע"ש: ע"ז ג, א. וראה בספר הערכים-חב"ד כרך א ערך אהבה מסותרת הערה 349.

כל חיך הטועם אומר לי לי: כתובות קיא, ב. ראה לקמן מח, ב. תו"ח רמג, א. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תצט. תקיב.

בלקו"ת במדבר יא, ג מציין לכאן.

שיתגלה בחי' חיך . . בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות: נעתק באוה"ת פ' ויחי שעה, א. ומשם נראה שכאן הלשון מתוקן או הוספה ע"י הצ"צ. אבל נמצא בבוך 633 כמו שנדפס כאן.

המוסגר: (פי' חיך . . בתענוגים): ליתא בבוך 414. 633. בבוך 414 אחר תי' המעלות נוסף: עד אין קץ.

באוה"ת ויחי שם בסוף העמוד:

אחותי רעייתי, לק"א פמ"ג.

(נת' פי' חכלילי עינים הוא תוקף האהבה בבחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא בבחי' תענוג עצום, והכל בא ע"י יינה של תורה כנ"ל שנכנס יין יצא סוד, ואהבה זו שבתענוגים גדולה מאה"ר ואה"ע הנ"ל וזהו חך הטועם מתיקות ותענוג הנ"ל אומר לי לי שנכללי' בו ב' אהבות דלעיל אה"ע ואה"ר וזהו בשבת אז תתענג על ה').

שו"ה שינים — מעשיו ודבוריו ומחשבותיו: בבוך 633: מעשיו ומחשבותיו.

כל חד לפום מאי דמשער בלבי': תניא בהקדמה לקו"ת במדבר א, א — שמציין לזח"א קג, ב. וראה גם זח"א קכט, ב.

ולהיות מייגע עצמו: באוה"ת ויחי שם נוסף:

וע"ל בביאור ע"פ אסרי לגפן דענין ל"ב שיניים הם ל"ב נתיבות שנמשכים מהחכמה לברר מעשיו כו' וע' במ"א בענין מרגלים ששלח יהושע וששלח משה שהוא בעבודה קרוב לענין זה כי מרגלי' דיהושע לרגל יריחו הוא בחי' מארי דחושבנא במודו"מ שמהם נעשו לבושי' לנפש הנק' יריחו, ודמשה היינו לברר המדות עצמן, וה"ע בחי' שיניים שמבררי' וטוחני' המודו"מ והמדות כו'). ע"כ.

שצריך לדקדק ולפשפש כו': בבוך 633 נוסף: "וכ"ז הוא בחי' שינים, אך כ"ז הוא עדיין בחי' קטנות השכל מאחר שצריך לדקדק ולהיות מייגע עצמו כו'". ואולי זה השמטת הדפוס במילים הדומות.

(**שהאברים . . הרי רמ"ח**): מוסגר זה ליתא בבוך 633.

רוחצות בחלב: בלקו"ת ואתחנן ד, ג מציין לכאן.

עד רום המעלות: באוה"ת ויחי שם:
(נת' ענין שיניים שטוחנות ומבררות המודו"מ שלו לשקול דרכיו ולפלס מעגלותיו וכן בבירורי המדות אהוי"ר שתהי' האהבה אמיתי' כו' לייגע א"ע כו'. והחלב של תורה מגדיל המדות שיהיו בגדלות המוחין ומזה יומשך ליבון השיניים שיהי' בהם בהירות בבירורי המדות בעילוי אחר עילוי שלא ביגיעה כו').
קיצור. יש בחי' אה"ע ואה"ר, אה"ע היא האהבה הנלקח' מהתבוננות בביטול העולמות לגבי הבורא ית' שחיותן וקיומן רק מבחי' שם כבוד מלכותו וכו' ויומשך מזה שיעקור רצונו מהבלי עולם ולא יהי' לו רצון בלתי לה' לבדו. ואה"ר היא המוסתרת ומושרשת בנפשו מצד כי היא חלק אלוה ממעל והיא נלקחת מצד עצמות אור א"ס ב"ה שאין העלמין ערוך אליו כלל ואין שייך אפי' כטפה מהים כו' ולפיכך אין לאהבה זו בחי' לעומת זה כלל כי לא נמצא דוגמתה בעניני עוה"ז. והנה יציאתה אל הגילוי הוא ע"י שנכנס יינה של תורה בנפש שעי"ז יצא סוד שהיא אה"ר לגילוי לפי שהתורה היא בחי' גילוי רצה"ע וכתי' פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון וגילוי רצה"ע שבנפש הוא האה"ר הנ"ל. וזהו חכלילי עיניים הוא תוקף האהבה בתענוגים בחי' עיני תמיד אל ה' לאסתכלא ביקרא דמלכא והיא למעלה גם מאה"ר הנ"ל ובחי' זו מתגלה בשבת וקראת לשבת עונג וזהו ענין גילוי חך הטועם את היין הנ"ל שאור לי לי שנכללי' בזה אה"ר ואה"ע. ולבן שיניים היינו הטוחנות ומפררות המודו"מ שלו לשקול דרכיו כו' וכן בירורי המדות כו' הוא מחלב שמגדיל האיברים וכך חלב התורה מגדיל אהוי"ר ומזה יומשך ליבון השיניים שיהי' הבירור בהמדות בעילוי אחר עילוי שיהי' בהם לבנוני' ובהירות. ע"כ.
ביאור על הנ"ל: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קסז.
בלקו"ת חקת סו, ב מציין לביאור זה בענין ב' אהבות אהבת עולם ואהבה רבה הבאה מלמעלה.
ולכו שברו בלוא כסף: ישעי' נה, א.
וכמ"ש בזוהר: ראה זח"א יח, ב. ריז סע"א.

דף מח

חיך שם מ"ה: כ"ה בכל הדפוסים. וצ"ע.
להיות שאה"ע: ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קנז.
זכר ונקבה בראם: בראשית א, כז.
ומבואר בזהר . . דקוב"ה לא שרי . . אלא באתר שלימא: ראה זח"ב קנה, א. קנז, ב.

כל חיך הטועם אומר לי לי: כתובות קיא, ב. ראה אוה"ת ויחי כרך ב שעה, א שמציין שכ"ה במד"ר פ' ויחי פצ"ט. וע"ש בפי' תי "לי".
חכמה דאצי' שנק' חיך: מאו"א ח, פב. לקו"ת במדבר י, א. יא, ג. וראה בספר הלקיוטים ממאמרי הצ"צ ערך חיך.
טעמים שהם בשם ע"ב: מאו"א ט, יח: "טעמים בסוד עתיק ואריך בחי' ע"ב". וביאיר נתיב שם מציין לע"ח שער טנת"א. ראה אוה"ת וארא כרך ז ע' ב'תקעד.
טעמים בחכמה יש שם גילוי עתיק: באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעג כ' ואולי זהו טוב טעם ודעת למדני טעם הכמוס". וראה בהנסמן לעיל מז, ג.
וקראת לשבת ענג: ישעי' נח, יג.
וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל כל האומר ויכולו: שבת קיט, ב. ראה אוה"ת בראשית כרך א מג, ב.
מי שטרח בע"ש: ע"ז ג, א. וראה בהנסמן לעיל מז, ג.
הסבי עיניך מנגדי: שה"ש ו, ה.
דאינון מוקדין לי' בשלהובין: זח"ג פד, א. ובאוה"ת ויחי כרך ב. שעד, ב מוסיף: ומבואר בלקו"ת בשה"ש סד"ה הנך יפה רעיתי בפי' עיניך יונים.
מבואר באד"ר: זח"ג קכח, ב. קכט, א. בלקו"ת שה"ש כג, א מציין לכאן.
ובפנים ק"נ נהורין: ראה זח"ג קלה, ב. ע"ח שער א"א פי"ד.
כי יקרא קן צפור: דברים כב, ו.
עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
עיני תמיד אל ה': תהלים כה, טו.
עין ה' אל יראיו: תהלים לג, יח.
ש"ע נהורין . . כמ"ש באד"ר (**דקכ"ט ב' ובדף קל"ו ב'**): בפלח הרמון שמות ע' שסב מובא מאמר זה ומצויין שם בהערה: אלא דלאו בפי' התם אלא מכללא היינו מה שמבואר שם בדף קכ"ח ע"ב ודף קכ"ט ע"א וב' ודקל"ה ב' ודקל"ו. וממה שנתפרש ע"ז באורך בע"ח שער הזיווגים פ"ז וח' שמשם נלקח ל' כזה, וכסיגנון הל' המבואר כאן ובתו"א הנ"ל נרמז במאו"א א"א סקכ"ד ואות ז' ס"י עי"ש ובי"נ לא העיר מקומם (וע' בלקו"ת פ' מסעי ד"ה הנה גבי המסעות אות ה' (דף צ"ג ע"ב) ומה שהאיר ע"ז אדמו"ר בהג"ה שם)". עכ"ל שם.
והכל הוא ע"י פותח את ידיך . . שהם יודי"ן ווי"ן: תהלים קמה, טז. ת"ז בהקדמה (ז, ב). ראה אוה"ת ויחי שעד, א ושם מציין ללעיל כב, א.
שאבא יונק ממזל הח: ראה זח"ג רפט, א. נסמן לעיל כה, ד.
נוצר אותיות רצון: ראה לקמן בדף סט, ב.

שמות

דף מט

ואלה שמות: הנחה אחרת במאמרי אדה"ז פרשיות ע' ריט (רק ענין אחד).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות וכו' באוה"ת שמות ע' ז. כרך ז ע' ב'תעא. ב'תעה. ב'תפג. קיצור כרך ח ע' ב'תתכג. ב'תתל. ביאור על המאמר באוה"ת שמות ע' קח ואילך.

לכללות מאמר זה ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' פד ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' עו. ד"ה ואברהם זקן תרצ"ב. ד"ה ואלה שמות תש"כ. ד"ה ואלה שמות תשמ"ו. פלח הרמון שמות ע' א.

ואלה שמות: שמות א, א.

ואלה שמות . . יעקב ובניו: בראשית מו, ח.

באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תעה מביא קושיא זו בשם המגיד לב"י ר"פ שמות. וראה לקו"ש ח"ו ע' 4 הערה 16.

וצ"ל למה הוכפל . . וגם להבין השינויים: בד"ה זה תשל"ג (הנחה בלתי מוגה) מדייק דמזה גופא מובן דאע"פ שבכללות הוכפל כאן אותו הענין שכבר נאמר בפ' ויגש . . שהרי שבגלוי הו"ע אחד עם הנאמר שם, עכ"ז בפרטיות ה"ה חלוקים בענינם, שהרי מתיבה אחת לומדים כמה ענינים בהלכה וכאן ישנם כמה שינוים מהנאמר בפרשת ויגש.

ענין בואם: בבוך 1052: סדר בואם.

שכולל יעקב ג"כ בכלל בני ישראל: ראה באוה"ת כרך ז ע' ב'תעה בשם המגיד להב"י ר"פ שמות. וראה לקו"ש ח"ו ע' 4 הערה 16.

לא יעקב יאמר עוד שמך: בראשית לב, כט.

איך נק' בני ישראל: ראה זח"ב ב, ב. כיון דכתיב בני ישראל מהו את יעקב ע"ש. באוה"ת פ' שמות ע' ז מציין "וברבות ר"פ תולדות ישבו קושיא זו דיצחק ג"כ נקרא ישראל, ולכן נקרא יעקב בנ"י" עכ"ל.

ראה באוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתלג ב בענין הקושיא דכאן. ומפרש בפ' ויגש נק' בני ישראל בחייו, ובפ' שמות שהי' אחר שנסתלק נק' ישראל ע"ש.

ירד ירדנו: בראשית מג, כ.

ואנכי אעלך גם עלה: בראשית מו, ד.

עלה נעלה: במדבר יג, ל.

היינו ב' עליות: באוה"ת בשלח ע' שנח מציין לכאן.
ראה לקו"ש חט"ז ע' 126. ובד"ה הבאים ישרש תשל"ח.
אעלה אתכם מעני מצרים: שמות ג, יז.
כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות: מיכה ז, טו.
פנים בפנים דבר ה': דברים ה, ד.
וזה לך האות: שמות ג, יב.
כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימית התורה: ראה ד"ה ואלה שמות תש"כ.
עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
וימררו את חייהם: שמות א, יד.
בעבודה קשה דא קושיא: זח"ג קנג, א. ובכ"מ. באוה"ת פ' שמות ע' ח הגירסא "בעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא", וכ"ה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' פח. ומציין על זה כ"ק אדמו"ר זי"ע שם "כ"ה לנכון בכת"י, ולכאורה כן צריך לתקן בתו"א, ששם באו התיבות ובלבנים דא ליבון הלכתא שלא במקומם" עכ"ל. וכ"ה בלקו"ש חט"ו ע' 408 הערה 29.
לבון הלכתא: ראה לקו"ש ח"ו ע' 25 הערה 88 השייכות ד"לבון הלכתא" לב' הענינים דלבנים [א. סטרא דמסאבותא, ב. קשים וחזקים כאבנים] הוא — לפי שגם בלבון הלכתא ישנם שני הענינים שבעשיית לבנים: (א) בירור וליבון ההלכות הוא ע"י הסרת והתשת כח הקליפות המעלימים ומכסים על ההלכות (ראה אגה"ק סימן כו — קמד, ב ואילך), (ב) ע"י לבון ההלכות, מתחדשים גם ענינים חדשים (ראה אגה"ק שם. ד"ה אשריכם ישראל, וד"ה לך לך תרס"ז). עכ"ל שם.
בלקו"ת וזאת הברכה צו, ב. שה"ש לז, ג. מציין לכאן.
והנה להבין: בבוך 1052 נוסף בגיליון בגוכתי"ק הצ"צ: "ב. ענין עדי עד שמו הגדול". בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' פה יש ביאור בענין עדי עד.
צדיקים אין להם מנוחה: סוף ברכות. הגירסא שם: ת"ח. וכן הוא בלקו"ת במדבר יח, א. בהעלותך לג, ד.
וראה לקמן צח, ב בשם לקוטי הש"ס להאריז"ל.
לחזות בנועם ה': ראה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב' תעה איך לבוא לבחי' זו.
מוטב דלידייני': חגיגה טו, ב. ראה לעיל ח, ד.
בבוך 1052 בגיליון בגוכתי"ק הצ"צ נוסף: "ג. ענין שעבוד מלכיות תחת גיהנם".

שאברהם בחר לו שעבוד גלות: ב"ר פ' מד.
באוה"ת חוקת ע' תשצד מציין לכאן.
לא יגורך רע כתיב: תהלים ה, ה.
מכור הברזל ממצרים: ואתחנן ד, כ.
אך הנה: בבוך 1052 בגיליון בגוכתי"ק הצ"צ: "ד. א"א לנשמה להנות מזיו כ"א ע"י עסק התורה".
שו"ה אך — נברא': שם בגוכתי"ק: "מאין ליש".
וא"א לנפש לקבל הארת תענוג העליון . . שהוא אור תורה: באוה"ת במדבר כרך ה ע' א'תרעט מציין ע"ז: "וכן נת' בלקו"ת ד"ה שיר השירים פ"ב שהתלבשות הארת שמו הגדול בהתורה זהו ענין רננא דאורייתא, ועיין עוד מענין זה דהתורה נק' עוטה אור כשלמה שהיא הממוצע בסידור בתחלתו בד"ה ועשו להם ציצית, ובהביאור שם בסופו גבי ושורש ענין התורה בפנימיות וחיצוניות כו', ועיין עוד מזה בלקו"ת סד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכון" ע"ש.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
וכמ"ש בפרדס . . ערך עדן: מובא גם באוה"ת פ' תבוא ע' תתשה.
עין לא ראתה: ישעי' סד, ג. ראה ברכות לד, ב. נתבאר באוה"ת נ"ך כרך א ע' דש.
אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
שמו הגדול (שהוא בחי' כתר עליון: ע' לעיל מג, ג.
כל התורה היא שמותיו של הקב"ה: ראה רמב"ן על התורה בהקדמה. יונת אלם פכ"ט. בלקו"ת שה"ש ג, א מציין לכאן.
וז"ש רז"ל: בבוך 1052 בגיליון בגוכתי"ק הצ"צ: "ענין משניות ובריתות ומימרות ויובן ענין ליבון הלכת'". נתבאר בסה"מ תרכ"ז ע' פט.
ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות: שה"ש ו, ח. שהש"ר שם.
ושמונים פלגשים אלו הברייתות: ברבות שם אלו פ' פרשיות שבתו"כ וזהו כעין ברייתא — אוה"ת שמות ע' יב.
ועלמות אין מספר אלו ההלכות: כ"כ ברע"מ פ' פנחס דרי"ו וכ"מ בשה"ש שם — אוה"ת שמות שם.
מתניתא מלכתא: כ"ה בכתובות (סא, ב) ובכ"מ. אבל בביצה כח, ב: מתניתין מלכתא ולכאורה כן צריך להגי' כאן, בתורה אור ובלקו"ת שה"ש ע"פ זה. וכן הוא לנכון בתורת חיים ד"ה ואלה שמות (ע' 26). כי בתלמוד בבלי מתניתא הוא כינוי לברייתא בניגוד

למתניתין, משנה שלנו, הנאמר על משנה (ביצה שם. ועייג"כ תענית כא, א) — מהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' יב.

אשה מזרעת אודם: נדה לא, א.

אשה כי תזריע וילדה: ויקרא יב, ב.

ותזרני חיל: שמואל-ב כב, מ.

מלשון זורה את גורן: רות ג, ב.

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.

תלת שליטין אינון: זח"ב קנג, א. וראה ג"כ זח"א קלח, א. זהר חדש רות (פ, א). ראה ג"כ לעיל טו, ג. לקו"ת שה"ש לג, ד.

והאיתנים מוסדי ארץ: מיכה ו, ב.

איתנים אותיות תנאים: זח"ב קי, ב. תיקוני זהר תי' כא (מג, סע"ב). ראה גם לקו"ת שה"ש ב, א.

שהם המיסדים את הארץ: בהמשך והחרים תרל"א ע' שטז: "ופי' וענין מוסדי לכאורה הוא מלשון יסוד, כמו שעל היסוד עומד הבנין שהעיקר תלוי בו . . כן י"ל ענין פי' מוסדי ארץ שהם יסוד הארץ דתושבע"פ . . אין הפי' מוסדי מלשון יסוד כ"א מענין שהם המייסדים כל הבנין".

בחינת תורה שבעל פה: ראה לעיל בתו"א בתחילתו שתושבע"פ נקרא ארץ.

משכיל לאיתן: תהלים פט, א. ראה לקו"ת ויקרא נב, ד בפ' משכיל.

משכיל על דבר: משלי טז, כ.

ולכן נק' מלכתא שיחוד המלך: באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'ריח "שלכן המשנה נק' מלכתא ששים המה מלכות ששים מסכתות כמו יחוד המלך עם המלכה שמיוחדים ממש כו' יחוד מ"ד ומ"ן והיינו המשכות מ"ה בב"ן משא"כ עלמות הם מימרות שנק' עלמות שלא קיבלו עדיין אור שם מ"ה.

כי תנאים . . בירור ב' דמ"ה דח"ע: בד"ה מצה זו תר"מ סעי' ד מציין ע"ז וז"ל: "ולכן הם הם המוסדי ארץ בחי' תושבע"פ מפני שהם איתנים איתן כמשמעו קשה בחי' ביטול דמ"ה דחכמה שלמעלה מן השכל כמ"ש במ"א, ולכן הם המוסדי ארץ כו'", עכ"ל ע"ש.

משה קבל תורה מסיני: אבות א, א.

ונחנו מה: שמות טז, ז.

מן המים משיתהו: שמות ב, י.

אליהו בגימט' ב"ן: מאו"א א, קמא.

אלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב. וש"נ.

אין הגליות מתכנסות: ב"ב ח, א. ויק"ר ז. ראה לקו"ת בחוקותי מח, ד. אוה"ת נ"ך כרך א ע' תלח. וראה בארוכה בתשובות וביאורים לכ"ק אדמו"ר זי"ע בקובץ ליובאוויטש שנה ראשונה חוברת ד, ביאור ע"פ נגלה.

גם כי יתנו בגוים: הושע ח, י.

בירור — והבדלה כו': בבוך 1052 נוסף: "בין ישראל לעמים".

אין ישראל נגאלין אלא בצדקה: רמב"ם הל' מ"ע רפ"י — הועתק בטויו"ד ר"ס רמז. וראה לקו"ש חט"ז ע' 594 בהערה.

צדקה תרומם: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

ואתם תלוקטו לאחד אחד: ישעי' כז, יב.

למיהוי אחד באחד: זח"ב קלה, א.

כמשל הפלגש: באוה"ת פ' שמות ע' יח מציין לויקרא רבא פ"א.

שנשתכחו שלשת אלפים הלכות: תמורה טז, א.

מיכאל עומד ומקריב נשמות: תוס' מנחות קי, א. ובביאה"ז להצ"צ כרך א ע' רצז "שהוא בחי' נשמות שאין יכולים לעלות מעצמם רק ע"י סיוע של מיכאל שהוא מלאך של חסד ואהבה", ע"ש. ובאוה"ת פ' שמות ע' יט: "שיש נשמות גבוהות שהם נשמות כלליי' אשר בעלותם בבחי' מ"ן ונכללים ביסוד דנוק'" ע"ש.

ועלמות אין מספר אלו הלכות: זח"ג רטז, א. ת"ז תי' כח. לעיל מט, ב.

גברא אגברא קא רמית: עירובין פב, א. וש"נ.

עד לא קבילת דכר: זח"ב לח, ב.

תלמוד בבריאה: נסמן לעיל יז, א.

בתולות אחרי' רעותי': תהלים מה, טו.

ענין ליבון הלכתא: בלקו"ת ברכה צו, ב. שה"ש לז, ג. מציין לכאן.

כו' — (שבה — שהיא בחי' גלוי כו': בבוך 1052 ליתא מכאן עד דף נ, א וביאור הענין.

מ"ש בזהר . . לאתקנא רזא דשמיה: ראה לקמן סז, ד.

בלקו"ת מצורע כה, א. שה"ש ג, א. מציין לכמה מקומות בענין השם. בסה"מ תרלד ע' ק: ושם מקשה ענין אומרו רזא דשמי' והל"ל אתקנא שמיה ע"ש. קטע מכאן בסה"מ תרל"ג כרך ב ע' שנד.

הנה יש ז' שמות שאין נמחקין: ראה שבועות לה, א. בהנתבאר כאן ראה בארוכה באוה"ת פ' שמות כרך א ע' קג ואילך.

שם אל בחסד: ראה פרדס שער השמות פ"א ואילך.

דלאו מכל אינון מדות איהו כלל: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
וכידוע שאין ערוך השם של האדם: ראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' חצר. סה"מ תקס"ח ע' רכז ובכ"מ.
וכן שם אלקים בגבורה: ראה זח"א סד, ב. ובכ"מ.
וארא אל אברהם: שמות ו, ג.
כי לא יטוש ה' את עמו: שמואל-א יב, כב.
ומה תעשה לשמך הגדול: יהושע ז, ט.
תלת קשרין מתקשרין דא בדא: ראה זח"ג עג, א. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 113.
דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה: זח"ג רכב, ב.
ויעש דוד שם ופי' בזוה"ק: שמואל-ב ח, יג. זח"ג קיג, ב.
כמ"ש באגה"ק: סי' ה.
כרחל לפני גוזזי': ישעי' נג, ז.
י"ב שבטים הם כנגד י"ב צירופי הוי"ה . . כמ"ש במ"א: ראה בארוכה באור התורה בראשית ד"ה מחר חודש וביאוריו (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת שמות ע' כט).
וראה גם בפ' בא ע' רנד. רנה ובכ"מ. וראה קהלת יעקב ערך י"ב חדשים וי"ב שבטים.
בטור או"ח סו"ס תי"ז (הובא באוה"ת בראשית כז, ב): וי"ב ראשי חדשי השנה שגם הם נקראים מועדים כנגד י"ב שבטים. וראה אוה"ת בראשית שם ע"א. מטות ע' א'רפא (לקו"ש לפ' בשלח חכ"ו ע' 90. ולט"ו באב תשמ"ז הערה 64).
שבכל חדש מאיר צירוף אחד מי"ב צירופי ה': ראה פרדס שער יג פ"ג. סידור האריז"ל כוונת ר"ח. משנת חסידים סדר מועד מסכת ניסן ואילך (בכוונת כל חודש) — לקו"ש לט"ו באב תשמ"ז הערה 65.
הראובני השמעוני: במדבר כו, ז.
ע"פ אלה פקודי המשכן: לקו"ת פקודי צ, ג.
ועמ"ש במ"א פ' תולדות: לעיל יז, ג.
כמ"ש בלק"ת: להאריז"ל פ' וישב ד"ה כו' עתה נבאר.
אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.

דף נ

וביאור הענין: בבוך 1052 בגיליון בגוכתי"ק הצ"צ: "ענין ב' ירידות דמצרים". באוה"ת ע' קג ביאור ארוך. וסיומו בכרך ז ע' ב'תפג.
בלקו"ת שלח נ, ב בענין שמו הגדול: ושם [כאן] נתבאר דשם הוי' שמו הגדול. וי"ל עוד

בענין שמו הגדול ע"פ מ"ש בפ' בשלח [לקמן] ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה.
בסה"מ תרכ"ט (הוצאה חדשה) ע' רצז: וע' מענין שמו הגדול בלקו"ת בד"ה אני כו' אשר הוצאתיך . . ובד"ה צו את בנ"י מענין שמו גימ' רצון. ובד"ה ואלה שמות בתו"א.
שו"ה הוא — בחי' צמצום: בבוך הנ"ל נוסף בגוכתי"ק: "תחלה".
יש להקדים משל א': ראה ד"ה הבאים ישרש תשל"ח.
מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
בבחי' עלמין סתימין דלא אתגליין: ראה תניא ח"ב פי"א.
ישראל לי ראש: בדרך מצותיך טו, ב בשם הזהר. וראה במ"מ לשם. וראה בפע"ח שער הלולב פ"א. שער הפסוקים להאריז"ל ויחי מז, כח. מח, ב. ראה לקו"ת שלח מח, ג ואילך.
וקרבתנו מלכנו: בברכת ק"ש שחרית.
יעקב יו"ד עקב: נסמן לעיל כא, א. ועוד.
והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
ע"פ הזהר פ' קדושים: ביאוה"ז לאדה"א קלט, א. הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' תרט. וראה אוה"ת פ' שמות ע' לט.
מידי אביר יעקב: בראשית מט, כד. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' סא שמציין לכאן.
כנודע בס"י: פ"ד מט"ז ע"פ נוסח האריז"ל. ראה גם לעיל כא, א. כב, א. כט, א. ועוד.
יעקב בריח התיכון: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.
ולקחת ממימי היאור: שמות ד, ט.
לא ידעתי את הוי': שמות ה, ב.
השב ידך אל חיקך: שמות ד, ז.
ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו. ת"ז תי' ו בסופו. ראה לקמן צה, ד. לקו"ת צו טז, ג. בחוקותי מז, א. ראה יח, א. כד, ד. נצבים מה, ג. מז, ג. יוכ"פ סח, א. דרך חיים קד, ד.
אתה א-ל מסתתר: ישעי' מה, טו.
ואתה תהי' לו לאלקים: שמות ד, טז.
לא יעקב יאמר עוד שמך: בראשית לב, כט.
ואתם תלקטו לאחד אחד: ישעי' כז, יב.
ראובן ושמעון בחי' ראיה ושמיעה: ראה לעיל ר"פ ויחי בארוכה.
שו"ה איש וביתו: בבוך 1052 נוסף: "וז"ש איש וביתו".

ותקרא את שמו ראובן: בראשית כט, לב.
ותקרא את שמו שמעון: בראשית כט, לג.
עתה הפעם ילוה אישי אלי: בראשית כט, לד.
שו"ה שלא — כדעת הכופרים: בבוך 1052 נוסף: "שלא כדעת האומו' הכופרי'".
ויאמרו לא יראה י-ה: תהלים צד, ז.
והנה להיות: בבוך 1052 בגליון בגוכתי"ק הצ"צ: "העלם צ"ל כדי שאח"כ יהי' גילוי".
כברייתו של עולם: שבת עז, ב.
פב"פ דבר ה': דברים ה, ד.
וישכם אברהם בבוקר: בראשית כב, ג.
ושמי הוי"ה לא נודעתי להם: וארא ו, ג.
אנכי ה': שמות כ, ב.
והי' ה' לי לאלקים: בראשית כח, כא.
ה' ה': שמות לד, ו.
בית יעקב לכו ונלכה: ישעי' ב, ה.
בשכמל"ו יעקב אמרו: פסחים נו, א.
וביאור הענין: מכאן עד סיום המאמר ליתא בבוך 1052.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
ע"פ אני ישנה: לקו"ת שה"ש. ובספר המאמרים תקס"ח ע"פ זה.
עולם כמנהגו נוהג: ע"ז נד, ב.
מי שאמר לשמן וידלוק: תענית כה, א.
לעושה נפלאות גדולות לבדו: תהלים קלו, ד.
שאין בעל הנס מכיר בניסו: נדה לא, א. זח"ג ר, ב.
וזהו שאנו אומרים יהא שמיה: ראה לקו"ת שלח מח, ג ואילך. אוה"ת נ"ך כרך א ע' ז . וראה לעיל מב, ד.
שמו הגדול: נתבאר בלקו"ת שלח מח, ג. נ, ב. שבת שובה סז, ב ואילך.
בפ' חקת ע"פ על כן יאמרו המושלים: לקו"ת סד, ד.
אך עצמיות ח"ע חכים ולא בחכמה: באוה"ת ענינים ע' רסד כ' "וזהו ג"כ דעת הכוזרי מ"ב ססעי' ב' באמרו ונק' אותו חכם לבב מפני שהוא עצם החכמה ואין החכמה מדה לו עכ"ל וזהו כמ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא הדיעה".
כליות יועצות: ראה ברכות סא, א. ראה גם אוה"ת בראשית יז, ב ואילך.
ע' באגה"ק ד"ה להבין משל ומליצה: סי' טו. וראה בליקוט פירושים — חיטריק שם.

נה"י דאבא נק' ישראל סבא: ראה ע"ח שער המוחין שער כ פי"ב. ראה לקו"ת שה"ש כו, ד ואילך.
בלקו"ת במדבר ט, מציין לכאן דישראל זוטא היינו המשכת ח"ע שנמשך ומתפשט בהמדות.
לקו"ת שלח נ, ב: "ושם [תו"א כאן] נתבאר דשם הוי' הוא שמו הגדול" באוה"ת בשלח ע' תכז מציין לכאן שישראל סבא הוא אחוריים דאבא נה"י דאבא. ע"ש.
ע"פ השמים כסאי: לעיל א, א.
מי כעמך ישראל גוי אחד: דה"א יז, כא.
קול דודי: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ביאור באוה"ת שה"ש כרך א ע' רעח.
המאמר נאמר בק"ק שקלאוו תקנ"ז. ראה ברשימת המאמרים שבס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תריז הערה 77. ובכת"י א' רשום: ר"ח שבט תקנ"ו.
קול דודי הנה זה בא: שה"ש ב, ח.
הושיעה לו ימינו: תהלים צח, א.
צדיק ונושע: זכרי' ט, ט.
אנכי ארד עמך מצרימה: בראשית מו, ד.
וזה לך האות: שמות ג, יב.
שלכאורה אינו מובן: במאמרי אדה"א ויקרא ע' עא מבאר הקושיא בארוכה.
את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.
מזכירין יציאת מצרים בלילות: ברכות יב, ב. ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תשמ ואילך.

דף נא

כימי צאתך מאמ"צ: מיכה ז, טו.
וכמ"ש בר"מ: זח"ג קנג, א.
בשמים ממעל: דברים ד, לט.
בת נדיב בתו של אברהם אבינו: שה"ש ז, ב. חגיגה ג, א.
אם תעירו ואם תעוררו: שה"ש ב, ז. ג, ה.
אנשי יריחו היו כורכין את שמע: פסחים נה, ב.
צעק לבם: איכה ב, יח.
ויצא יעקב מבאר שבע: בראשית כח, י.
גרון וחרון הכל אחד: חרן עם הכולל בגימט' גרון — לקו"ת להאריז"ל ר"פ ויצא. ופ' וישב. ראה לקמן נח, ג.

אנכי ארד עמך: בראשית מו, ד.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לח, לד. ראה מגילה כט, א. לעיל ה, א. יא, א. לח, א.
ויאמן העם: שמות ד, לא.
אינו דומה שמיעה לראיה: ראה מכילתא יתרו יט, ט.
ע"י הקול בחי' גרון הנ"ל: השייכות קול לגרון ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשסז. וראה גם בסה"מ תר"ל ע' מ.
זרח בחשך אור לישרים: תהלים קיב, ד.
וכבוד ה' עליך זרח: ישעי' ס, א.
כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם: ישעי' כט, כב. כ"ה בתניא ספל"ב וספמ"ה. ובכ"מ בדא"ח. וראה בהערות ותיקונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע לתניא שם.
מדת יעקב בחי' רחמנות: זח"א פז, ב. ועוד.
וימררו את חייהם: שמות א, יד.
עבודה שבלב זו תפלה: תענית ב, א.
רוממות אל בגרונם . . וחרב פיפיות בידם: תהלים קמט, ו.
ששים המה מלכות: שה"ש ו, ח.
והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
בנים אתם לה' אלקיכם: דברים יד, א.
וברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב.
וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' ט, ו.
מי כעמך ישראל: דה"א יז, כא.
לתאוה יבקש נפרד: משלי יח, א.
מי לי בשמים . . צור לבבי וחלקי וגו': תהלים עג, כה. כו.
אני לדודי ועלי תשוקתו: שה"ש ז, יא.
ישמח ישראל בעושיו: תהלים קמט, ב.
וישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא.
שחורה אני ונאוה: שה"ש א, ה.
קומי לך רעייתי יפתי: שה"ש ב, י.

ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו.
מובא בע"ח בכמה מקומות ומהם שער הכללים פ"א ופ"ב. בלקו"ת חוקת סג, ג מציין לע"ח שער מ"א פ"ג.
יאר פניו אתנו סלה: תהלים סז, ב.
כמים הפנים לפנים: משלי כז, יט.
סלה שהוא לשון נצח: עירובין נד, א.
וכן בענין ובכל עבודה בשדה: קטע מכאן בסה"מ תרכ"ז בד"ה מי שם פה ע' פט. ע"ש.
שאמר אילפא . . פשיטנא ליה ממתניתין: תענית כא, א.
על ג' דברים העולם עומד: אבות א, ב.
בפרך . . מלאכת נשים לאנשים . . פה רך: סוטה יא, ב.
ויאמר . . מי שם פה: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קעח [כנראה דשם הוא כמו קודם שתיקן כ"ק הצ"צ לדפוס]. וראה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' ל ד"ה שלח נא.
בלקו"ת שלח לז, ד מציין לד"ה זה ההפרש בין נקודים לברודים.
בלקו"ת חוקת נז, א [אוה"ת חוקת (הוצאה חדשה) ע' תשנטיַ%]. מטות פג, ב — מציין לכאן. בסה"מ תרמ"ח ע' רי קטע מהמאמר עם הוספות.
בסה"מ תרמ"ג ע' קמז כ' שד"ה לא איש דברים אנכי בס' תקס"ג שהוא המאמר מי שם פה שבתו"א ע"ש.
ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
לכללות המאמר ראה תורת שמואל תרכ"ז (הוצאה חדשה) ע' פד המאמר עם הוספות. תרכ"ח ע' קסא. סה"מ תרל"ג ע' קיד. ד"ה אלה שמות תש"כ. ד"ה מי שם פה תשכ"ב. תשכ"ו. תשל"ג.
ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם: שמות ד, יא.
לא איש דברים אנכי: שמות ד, י.
בס' התמונה: מיוחס לרבי נחוניא בן הקנה (קארעץ תקמ"ד). ראה ת"ז תי' לו ותי' מא, שערי גן עדן בתחלתו — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה ואתם הדבקים סה"מ תרפ"ד ע' רמח.
מובא גם בעטרת ראש סו, ב. דרך מצותיך פא, א. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' שיב ואילך. סה"מ תשכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' שלד. סה"מ תרנ"ח ע' ו. סה"מ תרס"ח ע' מז.

אבל האריז"ל פליג ע"ז: בשער מאמרי הרשב"י לאד"ר (מד, ב), בס' הלקוטים פ' כי תשא, שם פ' קדושים — ראה ג"כ שיעור קומה להרמ"ק סי' פג. לבנת הספיר (ירושלים תרעג). וראה ד"ה ואתם הדבקים תרפ"ד ע' רמח ואילך בארוכה.

עם היות דס"ל ג"כ כן . . דאין הכוונה לומר: בסה"מ תרס"ח בד"ה ויהי לי שור ע' מז וז"ל: אבל בזה מודה דהעולם הזה הוא שמיטה שני' והי' עולם קודם לזה העולם, אבל לא עולם גשמי כ"א הוא עולם התהו שע"ז אמרז"ל שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן כו', ונראה דגם לפ"ד האריז"ל השמיטה הא' דהיינו שמיטת התהו הי' מבחי' החסד ולכן מרע"ה שהי' משמיטה הראשונה, כתי' בי' מן המים משיתיהו שהי' מבחי' החסד, ע"ש. וראה גם משיחות ש"פ נח תשמ"ט (הערה 14).

בלקו"ת פ' קדושים: להאריז"ל.

ויתהלך חנוך: בראשית ה, כד.

שכבר התהלך את האלקים בשמטה הא': "ויתהלך משמע ל' עבר (דהול"ל וילך) אלא פי' שהלך מכבר בשמיטה הא' כו'" — סה"מ תרנ"ח ע' ו. ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' נח. סג.

במשה . . משמטה הראשונה: ראה ד"ה וידבר . . שאו את ראש תרס"ו ע' רלג. בלקו"ש ח"ו ע' 244 מפרש: "דהיינו מעולם התהו, ושם [בתו"א כאן] רס"ה משמע קצת דהיינו מבחי' חכ' דתהו" עכ"ל.

מן המים משיתיהו: שמות ב, י. וראה זח"ב כא, ב.

משמטה ראשונה שהיא היתה מבחי' חסד: בסה"מ תרס"ח ע' מז מציין ע"ז: ומ"ש במ"א דתהו הוא בחי' גבורה ותיקון חסד, היינו לפי שהחסד דתהו הוא בחי' גבורה באמת (ובפרט כמו שנפל בשבירה כו') וגבורה דתיקון זהו בחי' חסד באמת שהרי זהו התיקון כו', ע"ש. ראה סה"מ תרנ"ח ע' ו.

ונחנו מה: שמות טז, ז.

והאיש משה ענו מאד: במדבר יב, ג.

קץ כל בשר: בראשית ו, יג.

והנה ההפרש בין תהו לתיקון: באוה"ת פ' שמות ע' עו מציין: נ"ב אות ב. קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קיד עם הגהות. ובד"ה וידבר כו' ויצוום תרמ"ח ע' רט ואילך עם עוד הגהות.

באוה"ת בלק ע' תתקיב מציין לכאן.

בע"ח שהתהו לא הי' בחי' פרצופים: ראה שער הכללים פ"ב. ובסה"מ תקס"ה ח"א ע' קעט. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסב. ראה בארוכה בסה"מ אעת"ר ע' קלב ואילך. ראה לעיל כד, ד.

ר"ל נקודת החסד נקודת הגבורה: ראה המשך תער"ב חלק א פרק רלו ואילך.

דף נב

נקודה א' בדרך כללי וקיצור מופלג זו חסד וזו גבורה: בסה"מ תרמ"ח ע' רי מוסיף: "(וכמבואר דספי' דתהו היו בחי' כתר של כל ספי', והיינו כל ספי' בבחי' פשיטותה עדיין שלמעלה מבחי' התחלקות, והיינו שאינה בגדר התחלקות כלל, וכמו כוחות הנפש כמו שהן בעצם הנפש שהן כחות פשוטים עדיין, ואף שבהכרח לומר שנמצאו בהם כל הפרטים כו' . . וזהו שנק' אור כללי שאינו בגדר התחלקות כלל)".

וגם היו הע"ס זה תחת זה שהיו מפורדים: באוה"ת בראשית כרך ג תעה, א ביאר זה תחת זה אע"פ שהעלול צריך לעילתו אבל העילה א"צ לעלול הימנו כלל וע"כ נק' זה תחת ע"ש. ושם מציין לכאן.

ולא היו מתכללין זה מזה (ולכן היו רק נקודות): בסה"מ תרמ"ח שם ע' ריא "דלכאורה הי' צ"ל בהיפך דמפני שהיו נקודות (היינו בחי' אור כללי כנ"ל) לכן לא היה בהם התכללות זמ"ז מפני שהיו אורות פשוטים כו' כנ"ל, ולמה אמר ולכן הי' נקודות לבד כו', י"ל דמפני שהי' מיעוט הכלי היינו בחי' רצוא דוקא, ועוררו למעלה ג"כ העילוי בעצמיות וההמשכה הי' בערך הכלי והיינו אור פשוט וכללי דוקא שהוא בחי' נקודות ולא היה ההתכללות זמ"ז כו' כנ"ל וד"ל, כן י"ל בדרך אפשר".

ולכן היו רק נקודות כו' דהא בהא תליא: ראה בארוכה בתו"ח בראשית יב, ד.

דהא בהא תליא: בסה"מ תרמ"ח שם ע' רי נוסף: "(דמאחר שלא היה בהם התחלקות כ"א אורות פשוטים כנ"ל א"א להיות התכללות, וכמו שא"א שיתחברו אש הפשוט עם מים פשוטים מפני שהם הפכים בתכלית, כ"א מים שבאש ואש שבמים אפשר שיתחבר כו', כמו"כ יובן בספי' דתהו אור החסד הפשוט עם אור הגבורה הפשוט א"א שיתכללו, ומ"מ קודם שנתלבשו בהכלים דתהו היו כולם כלולים בא"ס והי' בטלים בתכלית" ע"ש באריכות.

מחכמה נבנה פרצוף אבא ומו"ק פרצוף ז"א: ראה ע"ח שער הכללים פ"ב וז"ל: "וכן מנקודה של חכמה נעשה פרצוף א' שלם מי"ס ואז נק' אבא, וכן מבינה נעשה פרצוף א' שלם מי"ס ונק' אמא ומן הו' נקודות הנשברים נעשה מכולם פרצוף שלם מי"ס ונק' ז"א, ומנקודת עשירית נעשה פרצוף שלם כלול מי"ס ונק' בת" ע"ש. ובמ"מ לשם.

ובכל אחד ראש תוך סוף . . עד שנעשה רמ"ח אברים: בסה"מ תרמ"ח שם ע' ריא נוסף: "(ונראה דזהו מה שהאור עצמו היה בו ריבוי הפרטים . . וגם היה התכללות זמ"ז שזהו מצד הכלים" ע"ש.

כחות — בכלים שהן האיברים: בד"ה וידבר — ויצוום תרמ"ח ע' ריג מוסיף ע"ז "והיינו הכוחות פנימים שהאור מתלבש בתוך הכלי בפנימיותו ולא שינו את תפקידם שכח הראי' מתלבש תמיד בעין ולא באוזן, וכח השמיעה נמשך תמיד באוזן כו' מפני שחומר העין ממוזג ומורכב באופן כזה שראוי לקבל בתוכו אור הראי' והאוזן ממוזג באופן שראוי לקבל אור השמיעה כו' שהכלים ממוזגים בערך האור כו'".

בחי' המחשבה של האדם: בסה"מ תרמ"ח שם "(שאין לו כלי מיוחדת בגוף)".

והיא שם בבחי' מקיף כו': בסה"מ תרמ"ח שם "(דאור המחשבה הוא בחי' אור כללי שאינו בבחי' התחלקות עדיין, ולכן אין לו כלי מיוחדת והוא נמצא בכל מקום בשוה מפני שאינו בבחי' התחלקות דהא בהא תליא כו' וכמ"ש במ"א)".

וזהו כמשל המחשבה כו': בסה"מ תרמ"ח שם "וצ"ע איך יצדק על בחי' עיגולים דתהו המשל מהמחשבה, אם שהוא בחי' מקיף כנ"ל מ"מ ה"ה מקיף לפנימי כו' משא"כ בחי' עיגולים דתהו הוא שאינו בגדר פנימי כלל ולכן נק' מקיפי' דתהו" ע"ש בארוכה. ומסיים "ונראה מה שמביא משל המח' ר"ל שהוא ע"ד כח המחשבה בבחי' המקיף דיושר כמו"כ יובן בבחי' העיגולים שבודאי אינו מושג דלמתב"כ כו' ומ"מ פועל בהפנימי כו'".

ע"פ ויאמר מלך מצרים למילדות: לאדה"ז משנת תקס"ה. נדפס בתו"ח שמות ח"א כז, ב. ובאריכות ותוס' ביאור מאדה"א שם לו, ג ואילך. וראה בדרך מצותיך עו, ב ואילך. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצא ואילך. כרך ח ע' ב'תתמט.

בד"ה יפה שעה תרמ"ג ע' קמז מציין וז"ל "ובד"ה מילדות מבואר ענין עיגולים כמשל הכחות בעצם הנפש, ועיגולים הוא בחי' התהו כמבואר בת"א מי שם פה, וי"ל שגם בת"א שם ג"כ הכוונה המשל כמו בד"ה מילדות הנ"ל, בת"א בד"ה מי שם ציון ע' בד"ה מילדות, משמע שמה שמבאר ענין עולם התיקון והתהו עיגולים ויושר הכוונה שענין עיגולים ויושר הוא כמ"ש בד"ה מילדות הנ"ל, והיינו כנ"ל. אך צ"ע לומר שבת"א כן הכוונה שה"ה אומר משל מהמח', ובד"ה ויצוום רל"ג מבואר הכוונה שהוא ספי' היינו קו, ויש עוד נקודה שלמעלה, והמשל דעצם הנפש זהו נקודה לפי מ"ש בתו"ח ד"ה הנ"ל, ואפשר אם נחבר ע' עיגולי' ויושר לתות"ק כמ"ש בד"ה מילדות אפשר י"ל שהכוונה שם שהשבירה הי' בעקודים כמ"ש בסידור שער ת"ת, אך דוחק לומר, ועוד דבד"ה מי שם א"א לומר כן . ." ע"ש בארוכה. ובסה"מ תרמ"ח ע' ריג.

והנה לפי שביושר: באוה"ת שמות ע' עו מציין נ"ב אות ג.
בבחי' פרצופים — מעלה יתירה אשר לא היתה בעולם התהו . . נעוץ תחילתן בסופן: בד"ה והי' ברכה תרל"ט ע' ד מציין ע"ז: (וצ"ע אם כוונתו שכוונת נעיצת התחילה הוא בסוף דוקא יותר מבראש המתפשט כמשנ"ת בד"ה ועמדו רגליו [סה"מ תקע"א ע' ס]. או ענין ההתכללות לבד שהראש מצטרך להרגל שז"ע נעתב"ס וסוב"ת כו').
וראה במ"מ לשם שבהנחת כ"ק מהורש"ב מהמאמר שבשעת אמירת המאמר הנ"ל הכריע כ"ק אדמו"ר מהר"ש שהראש צריך להרגל.
בס"י נעוץ תחלתן בסופן: פ"א מ"ז. וראה לעיל א, ב.
ראה בסה"מ תרל"ט ע' ד שצ"ע אם כוונתו שכוונות נעיצת התחילה הוא בסוף דוקא יותר מבראש המתפשט. ע"ש.
שזה לא נמצא בעולם התהו: בסה"מ תרמ"ח "דבעולם התהו מפני שלא יש ראש וסוף כ"א בחי' אור כללי והכלים מועטים שזהו בחי' עיגולים דתהו שלא יש בהן ראש וסוף באו"כ כו' כנ"ל ממילא לא שייך בחי' ההתכללות כנ"ל כ"א העליון מחבירו משובח מחבירו" ע"ש שהאריך.
לגבי כח השכל שבמוח: בסה"מ תרמ"ח שם ע' ריד "(והוא בחי' עשי' שבמוח וכמ"ש במ"א, וכן חכמי המחקר אומרי' שהאדם עיקר הצלחתו בב' דברים שכל העיוני ושכל המעשה כו')".
וזה בא דוקא מצד התלבשות הכח בכלי הרגל דוקא: בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קטז יש כאן הג"ה בענין מה שפירשו במ"א באופן אחר, וראה גם באוה"ת בראשית כרך ו תתרכו, ב.
שו"ה והנמשל — דשם בתהו היו זה תחת זה . . ע"כ לא הי' נמצא בחי' זו דנעוץ סופן כו': בסה"מ אעת"ר ע' קלו מבאר: "והע"ס דעיגולים אין להם קשר וחיבור זל"ז שהן זת"ז כו', וכאשר יהי' האופן בתוך האופן שאין א' נוגע לחבירו כו' אלא כל עילה סובב ומקיף לעילתו כעיגול הכתר שסובב ומקיף לעיגול החכמה, ולעולם אינו נוגע עיגול הכתר בעיגול החכמה . . וכן עיגול החכמה לעיגול הבינה", ע"ש.
שהוא ענין מבלי אשר ימצא ראש וסוף: "דעם היות שיש בהם בחי' ראש וסוף בעצם, הנה ההתכללות הוא באופן כזה שהסוף משלים את הראש והראש מקבל ממנו" — סה"מ אעת"ר ע' קמ.
שיש מעלה בסוף מה שאינו בראש: בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קיז ובסה"מ תרמ"ח שם "ונמצא כי בבחי' זו הסוף הוא הראש כו'".
יובן ג"כ במצות . . ולכן גם הדיוט: בסה"מ תרל"ג קטע זה בשינויים.

זאת התורה אדם: במדבר יט, יד. בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קיז ובסה"מ תרמ"ח שם "שנמשלו התומ"צ לבחי' אדם" ע"ש בארוכה.
שהרי מבטלים מת"ת לצורך הלוית המת . . עשה דוחה ל"ת . . ושעטנז בציצית: בסה"מ תרל"ג ע' קיז ובסה"מ תרמ"ח ע' ריז אינם מביאים ראי' זו אלא "מבטלים מצוה שא"א להתקיים ע"י אחרים", ע"ש בארוכה.
בינוקא דבלק: זח"ג קפו, א.
עשה דוחה ל"ת: ראה שבת קלב, ב. יבמות ג, ב.
גדול העושה צדקה בסתר: ב"ב ט, ב. ראה בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קיח. ובסה"מ תרמ"ח ע' ריז.
והנה כתר נתבאר: באוה"ת שמות ע' עו מציין: נ"ב ד.
וירא ראשית לו: דברים לג, כא.
שלח נא ביד תשלח: שמות ד, יג.
כי כבד פה וכבד לשון אנכי: שמות ד, י.
והנה השי"ת השיב לו: באוה"ת שמות ע' עו נמצא קיצור: נ"ב ה. ובגליון נכתב שייך לסי' ג' <וכ"ק אדמו"ר זי"ע העיר שם:צ"ע הכוונה, ואולי צ"ל: לפ' א'. כי אח"ז בא קיצור פ"א מד"ה. ע"כ.>.
בפ' זו נתבאר מ"ש בסה"ת שעו"ז הוא שמיטה הב' ונק' שמיטה הפחד ולפני הי' משיטה א' ממדת החסד. אמנם האריז"ל כתב דענין שמיטה הא' הו"ע עולם התהו ולא שהי' עולם בגשמיות כו', ובנשמות נמשכו משם לתקן שמיטה זו והום חנוך ומשה כו', ע"כ. באוה"ת שמות ע' עז נמצא קיצור: שייך לסי' ד' <לסי' ד': ראה הערה שלפני ו [=לסי' ג'] וכאן בא בקיצור פ"ב (על תיבת מקפת). — כ"ק אדמו"ר שם. ופ"ג.>. נת' ההפרש בין תהו לתיקון שהם עיגולים ויושר, כי עולם התהו הי' עיגולים והוא שבתהו היו נקודות זת"ז, ותיקון פרצופים כמשל רמ"ח כחות הנפש כשהם ברמ"ח איברי הגוף זה מח' <זה מח': כנראה צ"ל: תהו מח'. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע.> מקפת.
ומצד התלבשותו בכלים נעשה בחי' נתחב"ס וסוב"ת מבלי שימצא ראש וסוף כו', יש מעלה ברגל מה שאינו בראש, וכן במצות מעשיות כו'. ובחי' זו לא היה בתהו רק בתיקון רביוי הכלים). אוה"ת שמות ע' עז.
והנה השי"ת השיב לו מי שם פה לאדם: מובא בסה"מ תרכ"ז [הוצאת תש"ס] ע' ב.
לאדם בניקוד קמץ רומז על האדם הידוע: ראה אוה"ת יתרו ע' תשפג. סה"מ תרל"ד ע' צז. סה"מ תרע"ח ע' קלג.

מ"ה בגימט' אדם: ראה ת"ז בהקדמה. פרדס ערך אדם. ע"ח ש"י פ"ג. שער רחל ולאה פ"ב. לקו"ת להאריז"ל שער הפסוקים בראשית ג, ב. מאו"א א, קסו. תו"א ל, א. לקמן סה, ד. לקו"ת אמור לו, ג. לח, ג. תצא לה, ב. תו"ח בראשית ט, א. נתבאר באוה"ת יוהכ"פ ע' א'תקס. פלח הרמון ויקרא ע' ה.

כמ"ש בפע"ח: ראה לקו"ת במדבר ח, ד. חקת נז, א. ואתחנן יא, א.

שע"י הברכה . . נמשך בחי' המקיף: כ"ק אדמו"ר זי"ע בקובץ ליובאוויטש שנה ב' חוברת ג (8) ע' 37 מציין ע"ז וז"ל: "מקיף אין הפירוש סובב ומקיף למעלה בבחי' מקום ח"ו כי לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות אלא ר"ל סובב ומקיף מלמעלה לענין בחי' גילוי השפעה . . ההשפעה שאינה בבחי' גילוי אלא בהסתר והעלם ואין העולמות משיגים אותה אינה נקראת מתלבשת אלא מקפת וסובבת (תניא פמ"ח. וראה תו"א ד"ה ת"ר מצות נ"ח ס"ו)" עכ"ל.

(**כי הבל הפה . . פ"ה**): בסה"מ תקס"ה ע' קפג ליתא.

בתש"ר נחלקו הספרדים והאשכנזים: טוש"ע או"ח סי' כח ס"ה. ראה מה שכתב ע"ז כ"ק אדמו"ר זי"ע בקובץ ליובאוויטש הנ"ל. תורת חיים פ' שמות ע' קלו. ספה"מ תש"ג ע' 15.

שהמקיף דתש"ר גבוה מאד ע"כ: בסה"מ תקס"ה ע' קפג נוסף כאן: אם יוכל להמשיך או"מ דש"ר מפני שהוא גבוה מאד נעלה: ע"כ.

שו"ה נמצא — יחד כו': בסה"ד קודם הגה"ה המתחיל וע' מ"ש במ"א ע"פ ראוממך כו'. נת' דלכך <נת' דלכך: מכאן ואילך קיצור פד"ה. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע.> משה שהי' מתוהו שאורות מרובין והכלים מועטים ע"כ הי' כבד פה ולהיות שהכלים דתיקון יש בהם מעלה נפלאה לכך אמר שלח נא ביד תשלח יהי' מי שיהי' מתיקון כו', והשי"ת השיבו מי שם פה לאדם דתיקון הלא אנכי עצמות אוא"ס וא"כ אנכי אהי' עם פיך שיהי' בך מב' המעלות אורות דתהו וכלים דתיקון, — אוה"ת שמות ע' עז.

ועמ"ש במ"א ע"פ ארוממך: מכאן עד הסיום הגה"ה מכ"ק הצ"צ. ראה דרך מצותיך מצות מינוי מלך קט, א.

בלקו"ת שמע"צ פ, ד מציין לכאן.

שו"ה ארוממך — וכדוגמא כו': ולהבין זה היטב בענין הנ"ל שיש בכלים מעלה יתירה מבאורות תמצא ע"פ לרוקע הארץ <ע"פ לרוקע הארץ: כנראה הוא דשנת תקס"ב, הנדפס בסו"ס טעמי המצות להצ"צ. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע שם.> כו'. ונת' ג"כ ענין התחברות אורות דתהו בכלים דתיקון שזהו יסוד תכלית העבודה. — אוה"ת שמות ע' עז.

אבל במצות דרבנן . . בקום ועשה: ובזה יש לתרץ מה שלא נמנו כמה גזירות כו' דמדרבנן, אף שאין להם עיקר מן התורה — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה מאי מברך ה'ת"ש.

זה שמי לעולם: הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ה ע' רי.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת כרך ח ע' ב'תתנא.

ראה מאמרי אדה"א נ"ך ע' נה ובמ"מ לשם שמיוסד על ד"ה זה (הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ה ע' רי).

בלקו"ת פקודי ה, א מציין לד"ה זה בענין איה היינו י"ה הם חו"ב והאלף פלא זהו בחי' הכתר.

זה שמי לעלם: שמות ג, טו.

איתא בת"ז: בהקדמה ד, סע"ב. וראה זח"א כד, א. שם בהשמטות תג, א. זח"ג רעח, ב. ועוד.

ראה לקמן ס, א. לקו"ת פקודי ג, ב. אוה"ת סידור ע' עב.

מפני מה שרש מל"ת גבוה יותר: ראה ד"ה מאי מברך ה'ת"ש.

אי' ספר: ישעי' לג, יח.

ונת' במ"א: לקמן נג, ב.

איתא בס"י: פ"א מ"א. ראה לקו"ת סוכות פ, ב. סה"מ תרנ"ז ע' קנז.

האל"ף — (**ר"ל**: באוה"ת כרך ז ע' ב'תתנב: (נראה דר"ל.

במ"א — בחי' מזל נוצר: ראה בספר הערכים מערכת אותיות אות אלף טור קל הערה 309.

אאלפך חכמה: איוב לג, לג. בספר הערכים כרך אותיות אות אלף טור תרנח במילואים להערה 300 כ' שההוכחה כמ"ש אאלפך היא על מש"ש לפנ"ז (לפני החצע"ג) שהאלף הוא בחי' חכמה דאצילות (וההוכחה היא על זה שהאלף (אולפנא) היא חכמה ולא על תי' "מקור ושרש החכמה"), ע"ש.

כנודע מהאריז"ל: ראה לקמן נט, א.

באוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תרנד ליתא תי' "מהאריז"ל".

אורייתא מחכמה עילאה נפקת: זח"ב פה, א. וראה שם קכא, א.

כמ"ש בזהר אית ספר ואית ספר: זח"ב ע, א.

המקיים מ"ע ממשיך עליו אור עליון דז"א: ראה אגה"ת פ"א.

בארץ לא זרועה: ירמי' ב, ב.

אבא יסד ברתא: נסמן לעיל ד, ג.
ע"פ שחורה אני: אולי הכוונה ללקו"ת שה"ש ז, א.
משה הוא בחי' יסוד אבא: מאו"א מ, נה. ראה לקמן קיב, ב.
כי אם מאן אתה: שמות י, ד.
וארבה את זרעו: יהושע כד, ג.
להבין — ערבים עלי: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' רב. הנחה אחרת ובאריכות יותר במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קכג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ראה מאמרי אדה"א נביאים ע' נה.
כי טובים דודיך מיין, ערבים עלי ד"ס: שה"ש א, ב. שהש"ר שם. ראה ע"ז לה, א.
לאהבה את ה': דברים ל, כ.

דף נג

דכי משמש בארבע לשונות: ראש השנה ג, א.
כי עמך מקור חיים: תהלים לה, י.
וממך הכל: דה"א כט, יד.
טעמים בחכמה: ראה לקו"ת ויקרא ד, א. במדבר יא, ג. חוקת נז, ד. לפעמים אמרו טעמים בכתר, ולפעמים אמרו טעמים בחכמה, ראה בארוכה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעב ואילך. שם ע' ב'תקעה (המאמר הנ"ל הוא הגהות לד"ה הידוע "וארא תקע"ב" המובא כו"כ פעמים במאמרי הצ"צ ושלאחריו), ומבאר שם שיש ב' טעמים א) הטעם המושג בשכל והשגה, וכענין מ"ט דר' מאיר וכו' זהו ענין טעמים בחכמה, והב' טעם שלמעלה מהשכל ונק' טעם הכמוס, ומציין שם לביאוה"ז מאדה"א פח, ב ואילך.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח"ג לט, א.
והנה בשבת מתגלה ג"כ בחי' האהבה מסותרת בבחי' גילוי: ראה ג"כ לקו"ת שה"ש ה, ד. לקמן פז, ד. דאית רצון ואית רצון דזהו ענין הנשמה היתירה שמתגלה בשבת. ועג"כ באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תלט.
בעשרה מאמרות . . נברא העולם: אבות ה, א.
ובראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א. מגילה כא, א.
והנה הברכות: קטע מכאן מובא בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ג בהוספות ושינויים.
הברכות שמברכים . . הם מד"ס: מז' מצות דרבנן — וסימנם נ"ע בשמח"ה. ראה סה"מ ת"ש ע' 50 בהערה.

שמברכים על המצות הם מד"ס: ראה ברכות טו, א. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ב.
כמ"ש בע"ח: ראה פע"ח שער ספירת העומר ספ"ג.
כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן: פסחים ז, ב. לקו"ת מסעי צב, ג.
לשון עובר הוא ענין מקיף: ראה גם לקו"ת פ' מסעי צב, ג.
עובר לסוחר: חיי שרה כג, טז.
ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.
והיה ברכה: בראשית יב, ב.
באשרי כי אשרוני בנות: בראשית ל, יג.
הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. ראה לעיל לד, ד.
אשרי איש ירא את ה' . . במצותיו חפץ מאד: תהלים קיב, א.
מי אנכי כי באתי עד הלום: ראה שמואל-ב ז, יח.
ועמ"ש . . בפסוק ועשית בגדי קדש: לקמן פב, ד.
לבך יהגה אימה: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' רד. הנחת כ"ק אדה"א במאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ראה מאמרי אדה"א נביאים ע' סז שמיוסד על מאמר זה. וראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ה ע' א'תרנה.
מאמר זה נזכר כמה פעמים בדא"ח ומהם: לקו"ת בחוקותי מח, ג ואילך. מסעי צו, ד. דרושים לסוכות פ, ב.
לבך יהגה אימה: ישעי' לג, יח.
איתא בזהר ספרא דצניעותא: זח"ב קעו, ב: "אמר עד לא הוה מתקלא בעלמא לא הווין משגיחין אפין באפין כו', פי' ענין המקרא יבואר במ"א באריכות להיות כי כל המשכת במ"ד ומ"ן ואו"י ואו"ח וחו"ג הכל במדה ובמשקל . . ונק' בחי' זו שהיתה תחילה במאציל למדוד זאת הקצבה לכל הנאצלים כנ"ל בשם מתקלא מפני שהוא המודד ושוקל בכף מאזנים שנק' מתקלא, וגם נק' בשם מאמר קו המדה" — מאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג. ראה סה"מ אעת"ר ע' קו.
והוא ענין קו המדה: ראה אוה"ת יוהכ"פ ע' א'תרד ביאור על זה. מים רבים תרל"ו פרק קיח.
נקראו הספי' לשון מדות ע"ש שנמדדו כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ג כרך ב ע' תקפז. ובאוה"ת פ' שלח ע' תצד.

הנק' בזהר בוצינא דקרדוניתא: זח"א טו, א ועוד. ראה לקמן קז, ד. סה"מ תקס"ב ע' קכט. אוה"ת בראשית כרך ו תתשיח, ב. סה"מ תרנ"ב ע' כ, ובע' כא כ' "ונק' בוצינא דקרדוניתא לשון כח חזק כמו חיטי קרדוניתא דהפי' קשים וחזקים". וראה בספר הליקוטים דא"ח ממאמרי הצ"צ ערך קו ע' לז ואילך. וראה בביאוה"ז לכ"ק אדה"א נז, ד. ובביאוה"ז לצ"צ ע' חצר ושם מציין לכמה מקומות. שם ע' שלב ואילך. וראה אוה"ת שלח ע' תצג.

פי' אי' הוא בחי' העיגול הגדול: מובא באוה"ת סידור ע' קסו. אוה"ת פ' מטות ע' א'רעט.

הנה הוא עצמו ממש הוא הסופר והשוקל: באוה"ת סידור ע' קסו מציין לרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ב "ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות" ע"ש.

ממך הכל: דה"א כט, יד.

שלהיותו מגביה לשבת לכך יכול להשפיל: ראה ג"כ במאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג. שערי אורה נח, א. פה, א. אוה"ת שה"ש ע' רסו.

כי רם ה' ושפל יראה: תהלים קלח, ו.

ועברתי בארץ מצרים: שמות יב, יב.

אני ולא מלאך: ספרי דברים כו, ח.

שבבחי' מצרים לא הי' יכול לירד שום מלאך זולת הקב"ה: ראה לקו"ת צו טז, א. ובהערות וציונים לשם.

שו"ה כביכול — כמ"ש במ"א: "שהוא בחי' מו"ס שנק' אי"ה א' י"ה כמ"ש במ"א הוא השוקל מקור המתקלא שהוא מקור הדינין והצמצומים למדוד הספי' בשיעור ומדה ובבחי' התחלקות כנ"ל". — סה"מ תקס"ה ע' רה.

והנה גם התורה: ההמשך אלמעלה מבאר במאמרי אדה"ז נביאים שם "ולהבין בתוס' ביאור ענין הפי' אי' סופר כו' למה נק' בשם אי' דוקא, ולהבין רישא דקרא לבך יהגה אימה אי' סופר כו', הנה יש להקדים תחילה ענין תורה שבכתב ותושבע"פ למה נק' שבכתב דוקא כו'". וע"ש בארוכה בביאור ענין תושבע"פ, וענין השגה בדרך שלילה.

שהתורה לא קדמה לעולם רק אלפים: ראה מדרש תהלים ד, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד וש"נ. זח"ב מט, א. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 272.

אאלפך חכמה אאלפך בינה: ע"פ איוב לג, לג. שבת קד, א.

סוכה רק עד כ' אמה: סוכה ב, א.

ותפילין מרובעות דוקא: מגילה כד, ב. במאמרי אדה"ז נביאים ליתא ב' הדוגמאות מסוכה ותפילין.

נת' במ"א ע"פ ושדי כמגדלות: בסה"מ תקס"ה ע' רה "ית' לקמן ע"פ ושדי כמגדלו'" אבל בנביאים ליתא, והוא הנדפס באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשסא. (וראה בסה"מ תקס"ה ע'

א'קיב שמאמר זה נכתב בבוך כת"י אחר המאמר ד"ה לבך יהגה).
ושם באוה"ת מציין "ועמ"ש ע"ז לעיל בפ' שמות". ושם מפרש שאיה הוא המחבר הסופר והשוקל עליון עם המגדלים בכדי שיוכלו להת-ייחד פנים בפנים ולא יראו מיניקת החיצונים.
סוף דבר הכל נשמע: קהלת יב, יג.
הבאים ישרש יעקב: ב' הנחות אחרות במאמרי אדה"ז נביאים ע' פג. וע' צד. ובתוס' הגהות וביאורים באוה"ת שמות כרך א ע' עז. כרך ז ע' ב'תקלב. ב'תקלט. הנחה אחרת מהמאמר ובהגהות אחרות בכרך ח ע' ב'תתנד. קיצורים נדפסו שם ע' ב'תתסב. וראה גם ד"ה זה בסה"מ הנחות תרט"ו מהצ"צ ע' נד. ובמ"מ לשם. וע' קפז. נזכר בלקו"ת אחרי כו, ב.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א שמות כרך א ע' א שמיוסד על מאמר זה.
במאמרי אדמו"ר הצ"צ הנחות תרי"ד-תרט"ו ע' נד מיוסד על מאמר זה.
חלק מהמאמר בד"ה קדש ישראל תרמ"א ע' יח.
לד"ה זה ראה הבאים ישרש תשל"ח. תשל"ט. תשמ"ג. תשמ"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קכה ואילך). פלח הרמון שמות ע' כא.
הבאים ישרש: הפטרת פ' שמות ע"פ מנהג אשכנז, וכ"ה מנהג חב"ד.
"מה שפסוק זה הוא בההפטרה דפ' שמות, דכללות ענין פרשה זו הוא ענין הבאים מצרימה כפשוטו גלות מצרים וע"ז מגלה ההפטרה שעי"ז דוקא יהי' יציץ ופרח ישראל" — ד"ה הבאים תשל"ט.
ד"ה זה נזכר בלקו"ת אחרי כו, ב.
הבאים ישרש יעקב: ישעי' כז, ו. ופרש"י הלא ידעם מה עשית בראשונה הבאים למצרים אשר השריש יעקב צצו ופרחו שם עד אשר מלאו פני תבל, עכ"ל. — אוה"ת שמות ע' עז.
ובד"ה זה תשל"ט (מהנחה בלתי מוגה): "כפירוש רש"י והטעם שבוחר בפירוש רש"י ואינו מפרש כפשטני המקרא [תיב"ע (הובא באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקלב), ראב"ע, רד"ק ומצו"ד עה"פ שם — הערת המו"ל שם] דפי' הבאים הם בימים הבאים, כי לפי פי' זה הרי המקרא קצר הוא והול"ל בימים הבאים".
צ"ל השייכות: ראה ד"ה הבאים תש"ל, תשל"ט ותשמ"ז.
כה אמר ה' בוראך יעקב: ישעי' מג, א.

אמר הקב"ה לעולם מי בראך יעקב בראך: במ"ר פ' בחוקותי פט"ו גבי ד"א וזכרתי את בריתי יעקב. — אוה"ת שמות ע' עח. וראה ילקוט שמעוני לנ"ך רמז תנב.

והלא בחי' ישראל הוא גדול מבחי' יעקב כו': "וכמובן גם מפשטות הענינים דהשם יעקב הוא ע"ש וידו אוחזת בעקב עשו [תולדות כה, כו] משא"כ ישראל הוא ע"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל [וישלח לב, כט] ובפרט ע"פ הרמזים שבשמות אלו דיעקב הוא אותיות יו"ד עקב וישראל אותיות לי ראש" — ד"ה הבאים תשל"ט (מהנחה בלתי מוגה).

במאמרי אדה"ז נביאים ע' צד: "הלא מדריגות ישראל גבוה ממדריגות יעקב וכמ"ש לא יעקב יקרא עוד שמך כ"א ישראל והל"ל בחי' בריאה לישראל ויצירה ליעקב (כידוע דהבריאה בבחי' חב"ד והוא בחי' ישראל לי ראש והיצירה בבחי' חג"ת שהוא בבחי' יעקב בחי' הת"ת)".

ראה בספר הליקוטים ממאמרי הצ"צ ערך יעקב ע' א'ק.

בראשית בשביל ישראל: ראה ב"ר א, ד. ויק"ר לו, ד. רש"י ורמב"ן בראשית א, ה. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת שמות כרך א ע' עט.

קדש ישראל לה': ירמי' ב, ג.

ולהבין מהו השייכות לישראל: ראה גם בלקו"ת פ' פנחס עט, ב.

על המצות נאמר בזהר שהם בחי' לבושין: זח"ב ריא, ב.

לבושין שכ"א: בבוך 1113 גוכתי"ק הצ"צ: לבושים לנפש ולכן כל א' מישראל.

לבד מצות המלך: ראה לקו"ש חי"ח ע' 192 הערה 52 בשולי העמוד.

וכל המצות מחוייב: בגוכתי"ק הצ"צ: וכל התרי"ג מצות מחוייב.

וצריך להיות בגלגול: ראה אגה"ק סי' יט (דף קכח, ב) בשם האריז"ל. ספר הגלגולים פ"ד. לקו"ת בהר מב, ב. בארוכה בלקו"ש חי"ח ע' 192 הערה 55. וראה בליקוט פי' לאגה"ק — חיטריק שם.

בגלגול או בבחי' עיבור . . **וכשחיסר**: בגוכתי"ק הצ"צ: בבחינת גלגול או עיבור לקיים מצות התלויות בכהונה ולויה וכיוצא. וכ"ז הוא כדי להיות שלימות הלבושים לנפש בג"ע שיהי' לבוש מן כל התרי"ג מצות: וכשחיסר.

שיהיה לבוש מן כל התרי"ג מצות: במאמרי אדה"ז נביאים ע' צה: "וגם שיש הרבה מצות שא"א שיקיים אדם כמו מצות כהונה בישראל או מצות רבים וכה"ג הנה הוא בא בכמה גלגולים.

ויש להעיר שבגוכתי"ק הצ"צ אחר תי' "התרי"ג מצות" נוסף: ואפילו להיות כהן או לוי ע"י גלגול": לבד — ואח"כ העביר ע"ז קולמוס.

ולכן ביקש משה ליכנס לארץ: באוה"ת פ' שמות ע' פ מציין ללקו"ת פ' שלח לו, ג.

ובגמרא המשילו: בגוכתי"ק הצ"צ: ובגמרא שלהי מסכת סוטה המשילו.

סוטה מו, א. "ובדרז"ל לשון פירות בעגלה ערופה אמרו ע"פ אשר לא יעבד ולא יזרע הוא לא הניחו לעשו' פירות יערף בנחל איתן במקום שאינו עושה פירות, ופריך אלא מעתה זקן או סריס מאי, ומשני אלא מאי פירות מצות" — מאמרי אדה"ז נביאים ע' פד. וראה שם בארוכה משל מענין הזריעה. באוה"ת פ' שמות ע' פ מציין ללקו"ת שה"ש טז, א.

באוה"ת וירא כרך ז תתשפד, ב מצין לכאן: מאי פירות מצות שנזרעים בארץ.

זרעו לכם לצדקה: הושע י, יב. ראה לקו"ת שלח לח, ב.

אשריכם זורעי על כל מים: ישעי' לב, כ.

ראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשצא מציין לכאן: דזריעה דמעשה המצות נמשך עי"ז גילוי סוכ"ע שהוא למעלה מג"ע וזהו על כל מים למעלה מבחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'.

זורע צדקות: בברכת ק"ש.

נק' מעשה מצות בשם זריעה: בלקו"ת האזינו עד, ג נתבאר שענין הזריעה הוא ע"י נפש הבהמית, ואין זה סותר למש"כ שכנס"י נק' ארץ חפץ דמ"מ זריעה זו היא דוקא בהיות הנפש האלקית מלובשת בנפש הבהמית ע"ש. וראה אוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתנה ובהנסמן שם.

שו"ה זריעה — ולהבין זאת: "ענין ג' שמות של המצות היינו בחי' לבושים ובחי' פירי ובחי' זריעה של הפרי" — (מגוכתי"ק הצ"צ) אוה"ת כרך ח ע' ב'תתנה.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. ועייג"כ במדבר רבה יג, ו. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' פא. וראה תניא פרק לו ובליקוט פי' שם.

לית אתר פנוי מיני': ת"ז תי' נז. ובשמ"ר פ"ב ה: שאין מקום פנוי בלא שכינה — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת שמות ע' פא.

הלא את השמים: ירמי' כג, כד.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

ע"י בחי' אתה אותיות כו': במאמרי אדה"ז נביאים ע' צו: "א"ת וה' מוצאות הפה והוי"ו דואת"ה הוא בחי' המשכות מן בחי' סובב לממלא כמ"ש כי ה' הוא אלקים כו', ובחי' סובב שהוא בחי' עצמות אוא"ס שלפני התפשטות אורו באבי"ע בבחי' קו כו'" ע"ש.

שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום: מנחות מג, ב. ראה לעיל כ, א. עיין אוה"ת כאן ע' פב.

ברוך בחי' בריכה: "מקום ריכוז של מים" — ע"פ ישעי' כב פסוק ט. יא. וראה גם בלקו"ת עקב טז, ב. מציין לכאן ומוסיף "וכ"כ הבחיי פ' עקב".

יו"ד צמצום ה' התפשטות: ראה אגה"ת פ"ד.

ע"י ישראל: באוה"ת שמות ע' פג: ע"י הנשמות.

בית ישראל ברכו את ה': תהלים קלה, יט.

שיש בכאו"א מישראל בכח למסור נפשו: "שזהו מצד שרש נשמתו בחי' מזלי' חזי שישראל עלו במחשבה" — אוה"ת כרך ח ע' ב'תתנו.

וימי שנותינו שבעים שנה: תהלים צ, י.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

והנה המאה ברכות . . ע"י מעשה המצות: ראה באוה"ת כרך ח ע' ב'תתנו שיש הפרש בין ברכו לקדושה ובע' ב'תתסג. ובאוה"ת בראשית פ' ויחי תתשכה, א.

וכשאיש ישראל מניח אותם: ראה דרך מצותיך קסח, א. אוה"ת ויקרא כרך ג ע' תתפא. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' פו. ויש להוסיף שבאוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתנז הגי': שאדם מישראל.

בלקו"ת בהעלותך לד, ב מציין לכאן.

וכמאמר הזהר: ראה ת"ז תי' ו (כב, א) תכ"א (נה, ב). בזח"ג קכ, ב. פרישו דמצוה — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' פז. זח"ב צז, ב. לקו"ת שלח מז, ב. סה"מ תקס"ב ע' רכד.

באוה"ת כרך ח ע' ב'תתנז מוסיף "ולכאורה אינו מובן איך ע"י הנחת תפילין מקלף ודיו גשמיי' יומשכו גילוי אור א"ס ב"ה בחו"ב עילאי' בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא כו', אך הוא כמו שע"י זריעת הגרעין שאין בו טעם כלל נצמח פרי משובח בטוב טעם כנ"ל וזהו שנאמר זרעו לכם לצדקה כו'".

משא"כ כשמונחים על השולחן . . וגם כשעכו"ם מניח אותם: בד"ה הבאים ישרש תשמ"ג מעיר ע"ז שב' דוגמאות אלו בלתי רגילות לכאורה, אף שהספר תו"א נדפס מרשימת השומעים שרשמו את לשון אדמו"ר הזקן, מ"מ הרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ הגי' את המאמרים טרם שנמסרו לדפוס, הרי מובן שדוגמאות אלה הם בדיוק, דכאשר התפילין מונחים על השולחן או שעכו"ם מניח אותם אין בזה שום ענין כלל, כי המצות צריכים להיות בישראל דוקא שנקראו ארץ חפץ.

במאמרי אדה"ז נביאים ע' צז מביא ב' הדוגמאות הנ"ל, אבל שם ע' פו (הנחה אחרת). בלקו"ת שמע"צ פג, ב מביא רק הדוגמא מעו"ג, ושם ציין לכאן.

הגם שמצח האדם הוא ג"כ דבר גשם: בגוכתי"ק ובאוה"ת כרך ח שם: הגם שראש האדם וידו שמניח בהם התפילין הוא ג"כ: דבר גשמי.

כי תהיו אתם לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב. ראה בד"ה הבאים תשל"ח, תשל"ט שזהו כפי' הבעש"ט המובא בכש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות אות מד שכמו שבארץ נמצא בה כל הון יקר כן הוא בישראל שיש בהם כל האוצרות ולכן צ"ל קיום המצות ע"י ישראל דוקא. באוה"ת כרך ח ע' ב'תתנז מוסיף אחר הכתוב כי תהיו אתם ארץ חפץ "שבהם ועל ידם יש הכח הזה להצמיח גילוי אור א"ס ע"י זריעת מעשה המצות ולכן נאמר ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ובכל התורה כתוב דבר אל בני ישראל כו' כי על ידן יהי' צמיחת האור והגילוי בקיום המצות לפי שבהן יש כח זה (עמ"ש במ"א ע"פ יונתי בפי' קומי לך)". ראה לקו"ת שה"ש טז, ד.

כי תהיו אתם לי ארץ חפץ: מובא בלקו"ת האזינו עד, ג: "ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש יעקב דלשם נתבאר שכנס"י נק' ארץ חפץ והמצות נזרעו בארץ זו דייקא ע"ש באריכות ואין זה סותר למש"כ דמ"מ זריעה זו היא דוקא בהיות הנפש אלקית מלובשת בנפש הבהמית".

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

אין מלך בלא עם: עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. בחיי וישב לה, ל. תניא ח"ב פ"ז. להעיר מפדר"א פ"ג — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' פט. וראה לעיל ה, א במ"מ לשם.

ע"י בחי' הביטול מיש לאין: ראה לקו"ת אחרי כו, ב.

(**משא"כ . . בבחי' מלך**): באוה"ת פ' שמות ע' צא מציין הצ"צ שהגה זו היא ל"מהרי"ל" — אחי כ"ק אדה"ז.

ברא כרעא דאבוה: ראה תוס' יבמות ג, א ד"ה מקמי.

אשה יראת ה': משלי לא, ל. מובא בלקו"ת שה"ש מ, א.

מלשון בהלו נרו: ע"פ איוב כט, ג. וראה גם בלקו"ת שה"ש מח, ג בפירוש השם בית הלל, שהוא מלשון בהילו נרו.

היינו השרשה למטה הוא בחי' המצות: באוה"ת כרך ז ע' ב'תקלו מציין שכאן נתבאר בפי' ישרש יעקב שהמצות הם אור זרוע לצדיק ונקלטים ונשרשים בבחי' יעקב שהוא בחי' ארץ חפץ כו' הצומח להצמיח האור זרוע כו' שלכאורה זה ההיפך ממארז"ל כל

מי שמעשיו מרובין מחכמתו דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין הרי האדם נשרש ע"י מעשה המצות, ומבאר דשניהם אמת ע"ש.
יעקב יו"ד עקב: ע"ח ש"ג ספ"ב. פרדס שעה"כ בערכו. קהלת יעקב בערכו.
בחי' יו"ד שירדה בבחי' עקב למטה: בלקו"ת בלק עא, ד מציין לכאן.
זורע צדקות מצמיח ישועות: בברכת יוצר אור.
לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו.
על בחי' השגות וכלות הנפש: וכן פי' באגה"ק סי' יז. וראה באוה"ת בראשית כרך ג תקה, ב בפי' הפסוק לכל תכלה. אוה"ת פ' תרומה ע' א'שעז. ראה סה"מ תר"מ כרך ב ע' תשכט. סה"מ תרכ"ט (הוצאה חדשה) ע' רט.
לשון כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

דף נד

אשריכם זורעי על כל מים: ישעי' לג, כ.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: פסחים נ, א. ראה מאמרי אדה"ז אתהלך ליאזניא ע' קכו.
ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ. ראה לעיל לו, ג.
ואין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה ג, ח.
ומלאו פני תבל: ישעי' כז, ו. — המשך הפסוק הבאים ישרש יעקב.
תפלות אבות תקנום: ברכות כו, ב.
מים תחתונים בוכין: ת"ז תי' ה.
ברוך שאמר: ראה גם לקמן סז, א.
מוטב דלידייני: חגיגה טו, ב. ראה לעיל ח, ד.
יעקב שהוא בחי' רחמנות: זח"א פז, ב. ועוד.
הקל קול יעקב: מענין קול עיין בסידור בד"ה הקל קול יעקב. ובבה"ז פ' פנחס למאמר לדף רנד. אוה"ת בראשית כרך ד פ' תולדות ד"ה זה.
יעקב בריח התיכון: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.
וזהו הבאים ישרש . . שיקבלו ישראל התומ"צ: ראה ביאור כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה הבאים ישרש תשמ"ח הנ"ל ע' קכו.
פב"פ דבר ה': דברים ה, ד.

בכדי לשעתיד יוכלו לקבל בחי' פנימיות התורה: בלקו"ת בלק עה, א מציין לכאן. "שבחי' הצמיחה שלעתיד זהו בחי' ישראל וכך התגלות פנימיות התורה שהיא פנימית ועצמות ח"ע יהי' לעתיד".

וזהו בוראך יעקב: באוה"ת פ' שמות ע' ק מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע "ראה בכ"ז לעיל [באוה"ת שם] ע' מה ואילך".

יוצר אור ובורא חושך: ישעי' מה, ז.

כל שיראת חטאו קודמת: אבות ג, ט. זח"ג ערה, ב.

להבין . . הנה ג' קשרי': הנחה אחרת באריכות במאמרי אדה"ז נביאים ע' פט מתחיל: "ולהבין שרשן של הדברים הנ"ל יובן בהקדים לבאר ב' מאמרים דחז"ל הסותרים זא"ז שלפעמים ארז"ל תלת קשרי' . . ."

ג' קשרי' מתקשרין: זח"ג עג, א. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תרנ"ז ע' כח בשוה"ג. וראה גם במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' צט-ק.

והרי התורה נקראת בשם בחי' כלה: ראה תענית כו, ב. ראה רש"י ומצודת דוד בשה"ש ג, יא.

אל תקרי מורשה: ברכות נז, א וש"נ.

אלא מאורשה: במאמרי אדה"ז נביאים ע' פח: "אלא מאורסה שהתורה נק' בחי' כלה כלה מאורס' שזהו בהיפוך הענין".

מארי דאורייתא: ראה זח"ג רטז, א. במאמרי אדה"ז שם: מארי משנה מארי קבלה שזה ישתוה לזה המאמר שהתורה נק' מאורס' כנ"ל אבל במאמר דישראל מתקשראן באורייתא הוא בהיפוך". ע"ש שמתחיל לבאר ענין השתלשלות אור ישר ואור חוזר.

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה: ירמי' ב, ג.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

בשם יין תבואת הכרם ונק' שמן: ראה במאמרי אדה"א שמות סע"א שמביא ראיה מפסוקים.

דזית נמי אקרי תבואה: ברכות לה, ב.

מן שמיא מיהב יהבי: תענית כה, א. וראה לעיל יז, ג. לקמן סו, ג.

אין לך עשב: נסמן לעיל ח, ד.

להתעלות מיש לאין הוא נפלא ביותר: בלקו"ת פנחס עז, ג מציין לכאן.

כי תהיו אתם לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

שיש בו בהעלם תמונת הפרי: בסידור קצא, ב: "כמו שרואים בגרעין התפוח הנזרע כל צורת התפוח ע"י כלי ההבטה כמבואר בספרי הטבע". ובמאמרי אדה"ז פרשיות פ' שלח

ע' תרלד: "וכנאמר בספרי הפילוסופים". וראה ביאוה"ז קג, ב "בכלי האצטרלו"ב", וכ"ה במאמרי אדה"א שמות ע' ט.

עי"ז מתלבש בו כח הצומח להצמיח בדומה לגרעין: ראה במאמרי אדה"ז נביאים ע' צא שמוסיף: "(וזכר כלל זה שע"ז נשען כל הענין דהיינו המצות המה הזרעי' שנפלו בשבירה ליש ומבררי' במל' דאצי' עפר הארץ ע"י מציאות הביטול שבה ונעשה מהן בחי' העלאת מ"ן לשרשו מל' דא"ס להמשיך כח הצומח דא"ס דהיינו תוס' אור א"ס המתוסף בתו' מרובה על העיקר . . ועוד זאת בתוס' אור המשכ' השפע דמל' ד"ס במל' דאצי' להוסיף אור שזה המ"ד [בכת"י ב': המ"ד שזה התוס'] בתוס' אור גורם סיבת הגילוי דהאורו' שהי' נעלמי' כמו הכח הצומח גורם סיבת הצמיחה וד"ל ודו"ק)". ואולי תוספות ביאור לקמן נד, ד מיוסד על ביאור זה.

כי האומר אחטא כו': יומא פה, ב.

לובן שממנו עצמות ונידין: נדה לא, א. וראה לעיל ו, ב.

אשה יראת ה': משלי לא, ל.

והתהוות הולד . . האב מזריע לובן: נדה לא, א.

בהלו נרו: איוב כט, ג.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.

אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא. בלקו"ת בשלח ב, א מציין לכאן.

כי — והנה יש ב' בחי' מקיפים: ראה אוה"ת ראה ע' תתט: "וצ"ע בענין המקיף שאין הכלי מתפעל ממנו דמ"מ אפ"ל שקרוב יותר מבחי' מה שסוכ"ע מחי' גם את הרע והמ"י. וע' בהתוס' ביאור ע"פ יביאו לבוש מל', וצ"ע".

בענין ב' מקיפים — בלקו"ת בהר מד, ג. בלק עב, ד. מציין לכאן.

ואינו מאיר בפנימי כלל: בלקו"ת ר"ה נט, ג מציין לכאן.

אכל בי עשרה שכינתא שריא: סנהדרין לט, א. ראה אגה"ק סי' כג תניא פרק ו. לקוטי שיחות ח"ב ע' 645 הערה ג.

משא"כ לעתיד לבא: ראה לקו"ת ר"ה נט, ג.

ונגולו כספר השמים: ישעי' לד, ד.

כאשר השמים החדשים: ישעי' סו, כב.

אוכל ממה שאמו אוכלת: נדה ל, ב.

וכדפי' רש"י על פסוק ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב "ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה ומחלים פניו לקיים דברו".

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו.

פי' לכל תכלה: ראה אוה"ת בראשית כרך ג תקה, ב. בלק ע' תתקנה.
ומלאכים . . נבראים ובע"ג: ראה אגה"ק ססי' יז.
ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.
ישראל לי ראש: נסמן לעיל נ, ד.
הקל קול יעקב: בראשית כז, כב.
עינא ולבא תרין סרסורי דחטאה: ירושלמי ברכות א, ה. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' כ.
ועי"ז מתפעל במוחו: ע' באוה"ת פ' עקב ע' תרכא "ובאמת לשון הפסוק אחרי לבבכם ואחרי עיניכם משמע שההתחלה מן הלב", ע"ש.
תפלות אבות תקנום: ברכות כו, ב.
תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.
ואין אמת אלא תורה: ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח.
יוצר אור ובורא חשך: ישעי' מה, ז.
שבכל דבר יש חומר וצורה: ראה לעיל מא, ד.
ישראל לי ראש: נסמן לעיל נ, ד.
כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו: אבות פ"ג מ"ט.
וביאור הענין: לביאור זה ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' צא שנכלל בתוך המאמר. וראה לעיל במ"מ נד, ב במ"מ לפיסקא "עי"ז מתלבש בו כח הצומח"
המאמר במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' א מיוסד על ד"ה זה. לקטע זה ראה לקו"ת פ' בהר מ, ב.
אב מזריע לובן: נדה לא, א. וראה אוה"ת יתרו ע' תתקלו ואילך.
דהנה הגרעין . . יש בו כל תמונת וכח הפרי . . עד"ז טפת האב: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תל, ע"ש בארוכה.

דף נה

וענין ב' בחי' מקיפים: ראה לקו"ת בהר מד, ג.

וארא

דף נה

וארא אל אברהם: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ב ע' קלד. ביאור בע' קלז. ושם ע' רצא קיצור לכ"ק אדמו"ר הצ"צ [על הנחת כ"ק אדה"א].
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת וארא ע' קלט, וע' קמ. כרך ז ע' ב'תקמט. עוד הגהות בע'

ב'תקפד. כרך ח ע' ב'תתסה. ד"ה דודי לי ואני לו בסה"מ תרכ"ז ע' רכב.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה ועברתי בארץ מצרים תרמ"ד סעי' ו (הוצאת תשס"ב ע' שלז ואילך). ובד"ה וארא תשכ"ז. תשל"ט. תשמ"ה. ד"ה כי כאשר תשמ"ז.
וארא אל אברהם: שמות ו, ג.
וארא יש בו ב' פירושים: תחילת המאמר נתבאר בארוכה בספר השיחות תשמ"ט ע' 189.
א' לשון עבר שנתגלה לאבות: כפשוטו של מקרא בפרש"י — ד"ה וארא תשל"ט.
והב' . . שתמיד יש בחינה זו: ראה לקו"ש ח"י ע' 97. בד"ה וארא תשל"ח "והיינו שהענין דוארא הי' (לא רק אצל האבות, כ"א גם) בזמן משה רבינו וגם ישנו עתה בזה"ז". "ומאחר ושני הפירושים ה"ה בתיבה אחת וענין אחד הרי מובן שיש להם שייכות זה לזה. והיינו שבאותו האופן שהי' הענין דוארא אצל האבות, באותו האופן הוא גם תמיד בכל אחד מבני ישראל" — ד"ה וארא תשל"ד (מהנחה בלתי מוגה).
שו"ה זו בכל — בכל זמן: כ"ה בבוך 633. אבל באוה"ת וארא כרך ח ע' ב' תתסה (שנדפס מגוכתי"ק הצ"צ עם הגהות) ליתא תי' אלו.
אין קורין אבות: ברכות טז, ב.
שבחי' האבות היא ירושה לבניהם: ראה לקו"ש ח"י ע' 97.
לכל חד לפום שיעורא דילי': בלקו"ת במדבר א, א מציין לזח"א קג, ב. וראה זח"א קכט, ב. לקו"ת מסעי פה, ב.
ולכן אומרים אלקי אבותינו אלקי אברהם: ראה בספר השיחות תשמ"ט ח"א ע' 189 הערה 13.
יש לך אדם שאין בו כלל בחי' ומדריגות אלו: הכוונה, שאין בו הבחי' של כל השבטים. ודלא כהאבות, שבחי' כל ג' האבות צ"ל בכ"א. — לקו"ש ח"ו ע' 11 הערה 39. חט"ו ע' 360.
משא"כ בחי' האבות: ע' לקו"ש ח"ד ע' 1068 הערה יב.
ולהבין ענין גילוי זה: בבוך באב' 17 כו, א נוסף: (דוארא כו').
הגלות נמשל לעבור: זח"ג נ, א. ביאוה"ז לאדה"א מז, ג ואילך. ע' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רט. שם ח"ב ע' תקיא ובהמ"מ שם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לב ובמ"מ לשם. אוה"ת שמות ע' נט. קלט. ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' רכא. ראה גם אוה"ת ויקרא כרך ד ע' א'מב. בסה"מ תרכ"ז ע' רכג.
וראה לקמן נח, ד בשם הפרע"ח שער חג המצות פ"א.
כי חלה גם ילדה: ישעי' סו, ח.

כי באו בנים עד משבר: ישעי' לז, ג.
וכח אין ללידה: בבוך באב' 17. 170 נוסף: (וכ"מ במשנה פ"ד דברכות אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו'): וכן.
ומולדותיך ביום הולדת אותך: יחזקאל טז, ד.
אמרו רז"ל דרש: בבוך הנ"ל נוסף: (בפ"ג דנדה) בשם ר' שמלאי.
דרש ר' שמלאי: נדה ל, ב. ראה ד"ה למה הולד במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קל.
ראשו בין ברכיו: ראה ד"ה בלילה ההוא תשד"מ.
ראה תו"ח שמות מד, סע"ב. ספהמ"צ להצ"צ עז, סע"א ואילך. אוה"ת שמיני ע' לה ובכ"מ.
ואוכל ממה שאמו אוכלת: (ולא החלב שהוא לאחר הבירור הזך והנקי) — מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלא.
רק דרך הטבור: ראה לקמן קכד, ב.
כמ"ש רז"ל: נדה מב, ב. וראה חולין עב, א.
וככל המשל הזה: בד"ה וארא תשל"ט (מהנחה בלתי מוגה): שבהמשל מובא גם ע"ד אברי הנשימה, אך בהנמשל אינו מבארם. ומבאר זה ע"פ המבואר בתו"א מקץ לו, ב כי נשמה הוא מלשון נשימה שבאדם שהיא בחי' רצוא ושוב. ועד"ז באדם צ"ל העבודה בבחי' רצוא והעבודה בבחי' שוב, וזהו שהגלות נמשל לעיבור בענין אברי הנשימה, דכמו שבעיבור ישנו חתוך כל האברים גם אברי הנשימה, אך אינם פועלים פעולתם, עד"ז הוא גם בזמן הגלות (הנמשל לעיבור) דהכחות אינם פועלים פעולתם, ועד שהעבודה אינו בחיות כ"א כענין שנאמר ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה. ע"ש בארוכה.
ה' ממרום ישאג: ירמי' כה, ל.
כמ"ש בזהר דסליק קוב"ה לעילא: זח"א רי, א. זח"ג כ, ב. עה, א. ע' בסידור ע"פ יתום ואלמנה. מובא גם בלקו"ת נצבים מח, סע"א ואילך. שה"ש מה, א. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תקו. תתצו.
רחל מבכה על בניי: ירמי' לא, יד. וראה אוה"ת פ' שלח ע' תסז.
והשמן לב העם: ישעי' ו, י.
ותהי יראתם אותי: ישעי' כט, יג.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

הוא תלוי במעשינו ובעבודתנו: באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרד מבאר שכאן הכוונה: "עיבור הוא נה"י שהולד ראשו בין ברכיו ואוכל דרך הטבור ואין טעם במאכל כי חך אוכל יטעם, ועניו בחי' זו בעבודה היינו רק בחי' מעשה שהוא נו"ה, כן נתבאר בד"ה וארא". וכן הלשון בתניא רפל"ז. וראה משיחת ש"פ וארא תשמ"ט סה"ש תשמ"ט ע' 197 הערה 70 שהמקור לדיוק לשון אדה"ז מעשינו ועבודתינו הוא מדיוק לשון הרמב"ם בפ"י מהלכות תשובה ע"ש.

שמע ישראל . . ואהבת וגו': דברים ו, ד.

כי הנה צ"ל מלת אחד: ראה לקו"ת תזריע כג, ג. בלק ע, א. ואתחנן ד"ה שמע ישראל. מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קי. מאמרי אדה"א בראשית ע' תק. תו"ח שמות (אותיות מרובעות) מז, א ואילך. אוה"ת פ' ואתחנן ע' ריא וע' תכט ההפרש בין אחד ליחיד. בראשית כרך ז תתנד, ב. תתשנט, א ואילך. תתרלא, א. שבועות ע' רב. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. שרש מצות התפלה פי"א קכד, א. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קע. סה"מ תרנ"ד ע' נו. סה"מ תש"ח ע' 244. ד"ה על שלשה דברים תרנ"א. וראה בסה"מ תקס"ב ע' רמט בשם חובת הלבבות. ד"ה דודי לי פ' אחרי תשכ"ז. ד"ה אתה אחד תשכ"ט (סה"מ מלוקט ח"ד ע' סט). לקו"ש חי"א ע' 11. חי"ב ע' 66.

המבואר כאן בין אחד ויחיד — אינו נזכר בהנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ב.

ראובן אחד: ראה יחזקאל מח, לא: שער ראובן אחד. שער יהודה אחד שער לוי אחד. ראה דרך מצותיך קכד, א ואילך.

בנך יחידך: בראשית כב, ב.

הוי לי' למימר ה' יחיד: ראה זח"ג ז, ב. אוה"ת דרושים לחג השבועות ע' רב מביא זה וז"ל: ומתורץ בזה הקושיא שהק' בתו"א בד"ה וארא למה לא נאמר ה' יחיד, ולפמ"ש י"ל כי מן ז' רקיעים והארץ וד"ר אשר הוא ית' אלופו ש"ע אנו מכירים כחו כו' לכן נא' ה' אחד, והיינו ג"כ מה שפי' בת"א ה' אחד שז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם בטלים אצלו כו' עכ"ל. קטע זה מובא באוה"ת שה"ש כרך א ע' קלב.

לגבי קוב"ה מצד עצמותו ומהותו . . שהרי הוא יחיד ומיוחד: מובא באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרכו.

שהוא אחד בשבעה רקיעים: ראה שו"ע אדה"ז או"ח סי' סא סעי' ו. לקו"ת תזריע צג, ג.

וצבא השמים: נחמי' ט, ו.

דהיינו בחי' מעלה ומטה: מובא באוה"ת וירא כרך ד תשלט, א.

כי גבוה מעל גבוה וגו': ע"פ קהלת ה, ז.
בבוך 633: כו'.
משא"כ לגבי קוב"ה . . וגדר עלמין כלל: הלשון נעתק באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שצה ומציין ללקו"ת פ' בהעלותך כט, ד. וראה גם סה"מ תר"ל ע' קצז.
לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
ומעלה ומטה שוין: ראה ד"ה ציון במשפט תפדה תש"מ בדיוק הלשון מעלה ומטה. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תו, ובספר החקירה עו, א, ובאוה"ת יחזקאל ע' תו מפרש כ"ק אדמו"ר הצ"צ וז"ל: "ור"ל אף לא מעלה ומדרגה ולא כמ"ש המו"נ שנק' הוא ית' מקום ע"ש המעלה ומדרגה, כי בחי' מעלה ומדרגה שייך רק בהנמצאים וע"ס, אבל אצלו ית' שוה המעלה עם המטה כנ"ל ועמ"ש מענין זה בלק"ת גבי פסח בד"ה מצה זו כו'". ע"ש בארוכה. ולקמן סה, ב.
כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג. וראה לעיל לד, ד. לקו"ת אמור לא, ג.
והנה בחי' עיבור . . ויש בפני עצמו: הקטע מובא ביהל אור ע' שמד.
בימי הגלות סליק קוב"ה: מובא באוה"ת פ' וירא כרך ד תשס, א.
סליק קוב"ה . . לגבי בחי' מהותו ועצמותו: באוה"ת מג"א ע' ג' מציין לכאן.
ביום ההוא יהי' ה' אחד: זכרי' יד, ט.
אטו האידנא לאו אחד: פסחים נ, א.
לאתכפיא סט"א ואסתלק: ראה זח"ב קכב, ב. ונתבאר לקמן ס"פ ויקהל. לקו"ת פ' שלח ד"ה ויאמרו טובה הארץ. באתי לגני תש"י.
ואסתלק: ואין זה סילוק גשמי אלא העלם — ספר החקירה ע' 272.
וידעו מצרים: שמות ז, ה.
במקום שבעלי תשובה: נסמן לעיל כא, ג.
ישמח ישראל בעושיו: תהלים קמט, ב.
ואהבת . . בכל לבבך בשני יצריך: דברים ו, ה. ברכות נד, א.
עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.
תחת אשר לא עבדת . . בשמחה ובטוב לבב וכמ"ש האריז"ל: תבוא כח, מז. תניא פכ"ו. סה"מ תש"י ע' רז בהערה.
דבש וחלב תחת לשונך: שה"ש ד, יא.
כאיש אשר אמו תנחמנו: ישעי' סו, יג.
כי ע"י זה מתגדלים אבריו: ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרפג ואילך.

דם נעכר ונעשה חלב: נדה ט, א. בכורות ו, ב. נתבאר בלקו"ת במדבר יט, א "שהדם עצמו שהוא בחי' גבורות נהפך לחלב חוורתא חסדים". ראה לקמן קח, ג.
את קרבני לחמי לאשי: במדבר כח, ב.
ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: נסמן לעיל לג, ד.
וענין הקרבן להקריב גם נפש הבהמית שבאדם: ראה לקמן קיא, ג דהיינו שמתהפך גם רצון חומר הגוף. אוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתפו. לקו"ת פ' כי תצא בתחלתו.
תפלות כנגד תמידין: ברכות כו, ב.
זבחי אלקים רוח נשברה: תהלים נא, יט.
דהיינו רוח הסט"א כו': בבוך באב' 17 כז, ב נוסף: (ובחי' אברהם היינו בחי' אהבה שקודם בחי' לעולם ירגיז כו' שהרי מתחלה ע"י אכילה דמצות ומע"ט נמשך חיות ללב ומוח לאהבה את ה' ולעבדו זהו בחי' אברהם ומה שאח"כ נהפך המזון לדם בחי' רוגז על ההיפוך זהו ובחי' יצחק כנ"ל).
כמ"ש בתניא: פרק לא. בבוך 633: כמ"ש בלק"א.
בבכי יבאו ובתחנונים אובילם: ירמי' לא, ח.
הלוך ובכה ילכו: ירמי' נ, ד.
מלכות שמים בק"ש: בבוך באב' 17 נוסף: (הי' דרכו ישר בעיניו ולא הרגיש שהוא חוטא).
המו מעיו לו רחם ארחמנו: ירמי' לא, יט.
אין זו שמחה אמיתית: בבוך באב' 17 כח, א נוסף: (וכה"ג נת"ל פ' ויחי ע"פ אסרי לגפן שא"א לבוא לבחי' יין המשמח שהיא שמחה מגדולתו ית' ואנחנו עם קרובו כו' בלתי יוקדם תחלה בחי' יין המשכר שהוא המרירות על ריחוקו מה', כי לא שייך תענוג מאיזו דבר אם לא יוקדם רצון לזה ולפי ערך הרצון והתשוקה להדבר כך יהי' התענוג כשנתמלא לו אותו הדבר כו' ע"ש).
שהדדים הם במקום בינה: ברכות י, א. בבוך באב' 17 נוסף: (כי השמחה היא בחי' החלב שהחלב מגדיל הולד וכן שמחה בה' ע"י ההתבוננות מגדיל המדות אהוי"ר ורחמנות כו').

דף נו

בחי' שדי מל' ברכות שדים: באוה"ת פ' וארא ע' קנז כ' שכ"ה גם בספר שערי אורה שער ב' להר"ר יוסף גיקטליא והקשה שבד"ה וארא תקס"ח מבאר שבחי' אל שדי זהו ענין מדת הצמצום, ע"ש בארוכה.
באוה"ת כי תצא ע' תתקכה מציין לכאן.

וחלב להגדיל המדות: בלקו"ת שה"ש לג, ב מציין: "ושם [בתו"א] נתבאר ענין עיבור ולידה ויניקה בעבודת ה' ועיין בפרדס בערכי הכינוים ערך חלב ובשער ח' פ"ו ובזהר משפטים (דקכ"ב ע"ב) בענין רוחצות בחלב ובאדרא רבא דקל"ו ע"ב" ע"ש.

ברכת שדים ורחם: בראשית מט, כה.

שקיים אברהם אבינו ע"ה את כל התורה: משנה סוף קידושין.

אברהם תיקן תפלת שחרית: ברכות כו, ב.

ונחנו מה: שמות טז, ז.

בחי' ביטול לגמרי: למעלה מהביטול דאבות (לקו"ש לכ"ד טבת ח"ו ע' 38 הערה 29). ראה סה"מ תרכ"ט ע' רכט ואילך.

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: ראה זח"א רסז, ג. זח"ב קטו, ב. זח"ג ריט, א. רלב, א.

דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

ואורייתא וקוב"ה כולא חד: נסמן לקמן נז, ג.

תפיסא — שאינו מרגיש את עצמו כלל . . ואינו תופס מקום לעצמו כלל: "שביטול כזה אין ביכולתו של אדם לפעול בכח עצמו (ע"ד אין חבוש מתיר עצמו כו'), אלא בא על ידי התגלות ה' מלמעלה, ובזה גופא — גילוי שם הוי', היינו עצמותו של הקב"ה כפי שהוא למעלה מגדרי העולם" — לקו"ש לפ' וארא חל"א ע' 25.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

ידבר עמים תחתינו: תהלים מז, ד. ראה גם לעיל ד, א. לקמן סח, ב. פב, ג.

בבחי' היותו יחיד: ראה ספר קיצורים והערות לס' התניא ע' קה. סה"מ תרס"ו ע' רסט.

מאן מלכי רבנן: גיטין סב, א.

מתניתא מלכתא: ביצה כא, וש"נ. ראה לעיל מט, ב.

יש מי שאוהב: ראה תניא פל"ה. בבוך באב' 17 כח, ב נוסף: (אבל הלומד בתורה הוא למעלה מבחי' זו כי דבר מלך הוא שנדבר בפיו).

הודעתי אין כתיב כאן: רש"י שמות ו, ג.

בחי' יחיד: וכ"כ הבחיי וז"ל וממה שהזכיר לשון נודעתי ולא אמר הודעתי בא ללמוד שהוא ושמו אחד. ראה לקו"ת פקודי ד, א. במדבר ב, ד.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.

וידבר — וארא: נדפס גם בתו"א לעמבערג ד, ב. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז פרשיות ע' רכו.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות הערות וקיצורים נדפס באוה"ת וארא כרך ח ע' ב'תתפב. קיצורים שם ע' ב'תתצג.

בכמה כת"י מצויין ש"פ וארא תקס"ה.

וארא אל אברהם: שמות ו, ג.

נאמרה תשובה על . . למה הרעתה: "לא רק נחמה והבטחה" — לקו"ש לפ' וארא חל"א ע' 24.

למה הרעות: שמות ה, כב.

גם להבין: בבוך 1824: וגם צל"ה ענין החטא שבשבילו סבלו: הגלות.

ועבדום וענו אותם: בראשית טו, יג.

אך הנה כתיב: קטע מכאן מובא באוה"ת מג"א ע' ריז [בהוצאת תנש"א. — בהוצאת תשכ"ט ע' ב'תא].

ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.

וביאור שני שמות . . וכך היתה כוונת יעקב: ראה אוה"ת בראשית לז, א ביאור לכאן. ועי' לעיל בפ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום בענין כי שמש ומגן.

אלקים לשון רבים: ראה לקו"ת אמור לא, ג. דרך מצותיך קצז, א (בהוצאה חדשה). אוה"ת פ' וארא ע' קנה. רכג. יתרו ס"ע א'לח.

כי אלקים קדושים הוא: יהושע כד, יט. באוה"ת מג"א שם מוסיף: "ביהושע סי' כד יעו"ש בילקוט והירושלמי פ"ט דברכות".

גדול ה' . . ואימתי גדול: תהלים מח, א. זח"ג ה, א. זו"ח תשא (מד, א) בשינוי לשון. וראה ד"ה כבוד מלכותך תרס"א. אור לי"ד ש"ת (שם הערה 32). ראה גם זח"ב רלה, א. במה שמבואר כאן ראה גם אוה"ת פ' מסעי ע' א'שנג. באוה"ת נצבים ע' א'רכב מציין לכאן.

לא שייך לומר עליו לשון גדולה: ראה אוה"ת וירא צב, א, ובהמשך מים רבים תרל"ו פרק מח מ"ש כאן דלא שייך לומר עליו לשון גדולה כ"א בחי' גדולה שייך רק בהתפשטות זיו והארה, וכן לקמן צד, ב משמע שהגדולה והחסד שבאצי' ממכ"ע וסוכ"ע בטל אצלו ית' שזהו היפך ממ"ש שם שבחי' גדולה זהו הנמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר. אעכצ"ל כו'. ע"ש. ועיין ג"כ בתורת שמואל תרכ"ז ע' תיח. באוה"ת מג"א הנ"ל יש כאן הג"ה "(ועמ"ש מזה בד"ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב)". והכוונה למה שמובא לעיל מד"ה מים רבים תרל"ו פרק מח.

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב. ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' תקלח.

והנה כתיב מה רבו: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קפח עם הגהות.
מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.
מה גדלו מעשיך: תהלים צב, ו.
מה רבו מעשיך קאי על עולמות התחתונים: ראה מאמרי אדה"ז על ש"ס וזהר ע' רעג. ועם הגהות בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' תעב. וראה ד"ה שאו מרום לכ"ק אדמו"ר הצ"צ בספר החקירה בהוספות. ד"ה אין ערוך תרצ"ד. ד"ה וכל העם רואים ת"ש ע' 112.
מה גדלו מעשיך: בבוך 1824 נוסף: וצל"ה שינוי הלשון ענין: מה רבו.
שאין לך כל עשב: נסמן לעיל ח, ד.
באוה"ת וארא כרך ח ע' ב'תתפג יש הגה"ה: (הובא בר"ח פ"ה משער האהבה והוא במד"ר בראשית פ"י).
וכל קרבי את שם קדשו: תהלים קג, א. ראה לקו"ת צו ז, ב. שלח מב, א. וראה יהל אור עה"פ ע' שפב.
וכמארז"ל נטה שמאלו: ראה פדר"א פי"ח. לקו"ת נשא כא, ב ואילך ובמ"מ לשם. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' שמב. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שסה. לקו"ש חל"א ע' 77 ואילך.
לעוה"ז הגשמי: בסה"מ תרמ"א ע' לט הוסיף כ"ק אדמו"ר מהר"ש: וזהו ר"ע כשראה כרך גדול של רומי מליאה תענוגים שחק וא' אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"ו, היינו אם לעוברי רצונו כך שהוא רק בחי' פסולת וחיצוני'.
וע' מזה בזהר ח"ב: הגה"ה זו גם באוה"ת ויקרא כרך א ע' רד. ושם מביא הזח"א תחילה.
מקבלת מבחי' שמאל: בסה"מ תרמ"א ע' מ נוסף: ועכ"ז יש תענוגי' הרבה עד אין שיעור, לעושי רצונו שהם מקבלים מבחי' פנימי' הרצון ממש דהיינו מבחי' מה גדלו מעשיך כו' וכמשי"ת עאכו"כ.
עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק: סוף עוקצין.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. ראה ד"ה יפה שעה אחת נדפס במאמרי אדה"א קונטרסים ע' רב.
כי יש מתפעל כו': ראה תניא פ"נ.
כל חד לפום שיעורא דיליה: באוה"ת וארא כרך ח ע' ב'תתפג נוסף: (ומספר ש"י י"ל שהוא חצי מתר"ך אורות שבכתר שכנגד תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן. ועמ"ש בזה במ"א בענין קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה עולה ש"י. עיין תוי"ט סוף עוקצין ענין ש"י בע"א).

ע"ש ריבוי התחלקות . . **וזהו אימתי גדול**: בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' שסה שמכאן נראה: "שכדי להיות היש דבר נפרד זהו"ע שם אלקים, אך ע"י יחוד הוי' בשם אלקים נמשך להיות ביטול היש, וכן נתבאר בביאור דמזוזה מימין ובביאור דשובה ישראל" ע"ש.

שו"ה בהתפשטות — והיא היא: בבוך 414: הוא.

עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים: קטע מכאן מובא באוה"ת בראשית כרך ו תתרע, א. ראה דרך מצותיך קיג, א (ובהוצאת תשנ"א ואילך קצז, א). אוה"ת בראשית כרך ז תתשעה, ב. המשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יד.

ובתים הם צירופי אותיות: ראה תניא ח"ב פ"ד. וע' לקמן צד, ב. לקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו פ"א. אוה"ת בראשית לט, ב.

וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שני בתים: פ"ד מט"ז, ע"פ נוסח האריז"ל. וראה לעיל כא, א. נ, א.

שו"ה אבנים — שני בתים: בבוך 414 נוסף: כו'.

בכמה בתים: בבוך תניא — ברוק: בכמה בחי'.

גילוי לעולמות ונבראים: באוה"ת וארא כרך ח ע' ב'תתפג נוסף: (וגם אז נק' גדול מצד שניכר גדולתו ית' במה שמהוה עולמות ונבראים.

גילוי בעיר אלקינו כו': באוה"ת שם נוסף: (ואז לא שייך לקרותו גדול אלא ולגדולתו אין חקר דלית מחשבה תפיסא בי' להכיר גדולתו מאחר שאינו עדיין בבחי' התפשטות והמשכה בנבראים).

אח"כ נמצא שם קיצור.

והאלקים עשה שייראו לפניו: קהלת ג, יד.

את האלקים ירא: קהלת יב, יג.

את ה' אלקיך תירא: דברים ו, יג.

ויראת בושת: וכ"ה בסה"מ תרנ"ה ע' סו. אבל בסה"מ תרמ"א: ויראה בושת.

ארץ ושמים: בבוך 1824 ליתא.

הללוהו בגבורותיו: תהלים קנ, ב.

ואהבת את ה' אלקיך: דברים ו, ה.

והאבות הן הן בחי' המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.

וכדכתיב ויסע אברם הלוך ונסוע: בראשית יב, ט. בבוך 633: כדכתיב.

שו"ה דלתתא — שהוא גבול: בבוך 414: שהוא בחי' גבול.

גבול ונברא: בבוך 1824: בחי' נברא וגבול ומחודש: יש מאין.

שאמר לעולמו די: חגיגה יב, א. ראה גם לקמן קטו, ג.
בלקו"ת שה"ש ד, ד מציין לכאן.
עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
ואהבת את ה' אלקיך: ואתחנן ו, ה.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
האהבה העליונה שהיא העיקרית: ראה באוה"ת כאן כרך ח ע' ב'תתפה: "נת' עיקר האהבה היא הבאה מלמעלה ואהבה שהאדם מעורר בנפשו היא אתעדל"ת להאהבה העליונה עליונה, אך אהבה עליונה היא א"ס ושתתגלה בנפש האדם הוא ע"י צמצומים עולם חסד יבנה פי' שהחסד ואהבה עליונה נבנה בבחי' עולם והעלם כדי שיוכלו הנשמות לקבל".
אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.
בכל לבבך . . **בשני יצריך**: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.
כהמס דונג: תהלים סח, ג.
כשכבר נמשך בבחי' אלקים: באוה"ת פ' יתרו ע' תתצט מפרש "והיינו כי שם אלקים הוא בחי' מגן ופרוכת המפסיק בין אציי' לבריאה כמ"ש בד"ה ואתה תצוה את בנ"י".
אבל ושמי הוי' . . **קודם שבא לידי גילוי ההמשכה במדות**: והוא בחי' יחו"ע ויחוד זה ע"ד שילוב אד' בהוי' — אוה"ת שמות ע' מח. וכ"ה באוה"ת משפטים כרך ז בד"ה לא תהי', ע"ש.
הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. ראה לעיל לד, ד.
וכמ"ש בזהר . . **שאני אורייתא**: זח"א רכג, ב. זח"ג קפב. וראה סה"מ תרל"ג ח"א ע' רנ בשולי הגליון. לעיל ח, ד. אוה"ת נ"ך כרך א ע' קטז.
פי' שהוא למעלה מעלה מבחי' שמש ומגן ה' אלקים: ראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'קא שמציין לכאן.
זהר זה נזכר גם לקמן פא, ד.
פנים בפנים דבר: דברים ה, ד.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
בחי' הסתלקות: ראה ביהל אור במילואים ע' תש בענין הסתלקות זו.
רם על כל גוים ה': תהלים קיג, ד.
מי כה' אלקינו: תהלים קיג, ה.
גם העכו"ם: בבוך תניא — ברוק: והעכו"ם.
ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום: בראשית לו, לא.

כנודע מענין שבירת הכלים): מוסגר זה נמצא גם בהעתק מאמרי אדה"ז.
למה נק' הר סיני: שבת פט, ב.
פי' שבחי' . . השורה עליכם: נעתק בלקו"ת פ' שלח מ, ד. בלק עג, סע"ד. ראה גם אוה"ת פ' נצבים כרך ה ע' ב'עה.
בבחי' אלקים השורה עליכם: ע' באוה"ת בראשית לז, א. וע' לעיל פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום בענין כי שמש ומגן.
והי' ה' לי לאלקים: בראשית כח, כא.
שו"ה שנה כו' — גם בגלות אדום הוא: בבוך 414: גם עכשיו הוא.
צ"ל תחלה הסתלקות החיות: ראה בלקו"ש לפ' וארא ח"ו ע' 40 הערה 36.
שיהי' — כי עין בעין כו': הנאמר לע"ל הוא בחי' גבוה יותר. — אוה"ת תולדות כרך ד תתכז, א.
ביתר שאת . . שומעים הנראה כו': פי' כי שמיעה היא בחי' בינה וראי' הוא חכ' שם ע"ב אשר במ"ת לא הי' גילוי פנימי' ח"ע ממש רק בבחי' שמיעה וכמ"ש כי לא יראני האדם כו' רק רואים את הנשמע שהוא בחי' בינה משם הי' גילוי בבחי' ראי' ממש . . אלא לעתיד שיהי' גילוי פנימי' התו' פנימי' ח"ע בבחי' ראי' ממש שלמעלה מבחי' שמיעה . . זהו ענין עין בעין יראו. אוה"ת תולדות כרך ד תתכז, א.
שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: נסמן לעיל נו, א.
ואני המשנה המדברת בפיך: מגיד משרים ר"פ ויקרא. ועוד.
ויאמר . . קח את מטך: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קפח.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת כרך ז ע' ב'תרו.
וינצלו את מצרים: שמות יב, לו.
ולא השאירו שם אפי' נצוץ א': בסה"מ תקס"ה ע' קפח מבאר כאן בענין רד"ו שנה.
על דרך משל בנשמת האדם: בסה"מ תקס"ה ע' קפח "המלובש' בגוף החומרי המחשיך עלי' להיות נדמה העולם ליש ודבר נפרד בפ"ע ואין מרגשת בחי' הביטול של כל העולמות לגבי א"ס ב"ה ואף שקודם בואה. . ."

דף נז

חי ה' אשר עמדתי לפניו: מלכים-ב ה, טז. וכ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ת"ש ע' 13 מציין ע"ז "מדבר בנשמתו קודם שירדה למטה שלכן אומר אשר עמדתי ולא אשר אני עומד (זח"ג סח, ב. וראה ג"כ שם ח"א רלג, ב)".
וכמאמר פרעה: וכ"ה בלקו"ת שה"ש כ רע"א. ועוד. וראה בלקו"ש חכ"א ע' 40 הערה 33.

לי יאורי ואני עשיתיני: יחזקאל כט, ג. ראה בלקו"ש חכ"א ע' 40 הערה 32.
בסה"מ תקס"ה ע' קפט מביא כאן משל מהנשמה המלובשת בגוף, ע"ש.
דקרו לי' אלקא דאלקיא: מנחות קי, א.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י. ראה בסה"מ תקס"ה ע' קפט שד' ראשים המה הד' נהרות הם ארבע גליות ע"ש.
ונהר יוצא מעדן . . היא המשכה והארה הנמשכת מח"ע דאצי': באוה"ת נ"ך כרך א ע' שצא מציין לכאן "ועיין בתו"א פ' וארא בד"ה . . בענין נהר היוצא מעדן מאצי' איך שבבי"ע נפרד לד' ראשים שהם מצרים ובבל כו', וזה ע"ד דפי' בת"ז בהקדמה דף ז' סע"א מט"ט בדיוקנא דצדיק יסוד עלמא כו' והאי איהו על נהר כבר מאי כבר דא מט"ט דאיהו רכב לעמודא דאמצעיתא כו'".
כך אין דומים הנהרות . . פישון נילוס . . יותר ממה שנפלו לבבל כו': "וכעד"ז שאר הנהרות אינם דומים זל"ז וכפי מספר הניצוצי' כך נמדד זמן הגלות, ולכך במצרים הי' צ"ל רד"ו שנה כדלעיל בענין וינצלו כו' שבמשך זמן זה ליקטו ובירורו כל הניצוצים שנפלו בהם" — אוה"ת כרך ז ע' ב'תרז.
וידעו מצרים כי אני ה': שמות ז, ה.
ויודע בם את אנשי סוכות: שופטים ח, טז.
סוס ורוכבו: שמות טו, א.
ויאמן העם וישמעו: שמות ד, לא.
כוכבא דשביט: ברכות נח, ב.
התנים הגדול: יחזקאל כט, ג.
רגלי' יורדות כו': משלי ה, ה.
ומלכותו בכל משלה: תהלים קד, יט.
לכן אמר לבנ"י: הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ג ע' קו.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הגהות באוה"ת פ' וארא ע' קעא ואילך. שם ע' רלז, וע' רמ. הנחה אחרת (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ) כרך ז ע' ב'תקצז.
לכללות מאמר זה ראה לכן אמור במאמרי אדה"א פ' וארא בהרחב הביאור. ד"ה אני ישנה תרל"ד ע' קס. פלח הרמון שמות ע' סו.
לכן אמר לבני ישראל: שמות ו, ו.
מזכירין יצ"מ בלילות: ברכות יב, ב ועוד.
פי' גם בלילות: באוה"ת פ' בא ע' רסד מציין ע"ז "הזכרת יצי"מ בלילה אפ"ל ע"ד יחו"ת".

בלילות: לשון רבים. ראה אוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשמא. ובאוה"ת וארא כרך ז ע' ב'תקצח "ואף שהרבה נסים גדולי' היו שנעשו לישראל ואעפ"כ אין החיוב להזכירם פעמיים בכל יום זולת הנס דיצ"מ דוקא שחייבי' להזכירו פעמיים בכל יום".

בכל דור ודור . . **בכל יום**: פסחים קטז, ב. ראה תניא רפמ"ז. לקו"ת פ' אמור ד"ה וספרתם.

שו"ה ולעומת — מצרים בקדושה: באוה"ת פ' וארא ע' רמ כ' שמצרים דקדושה "י"ל שרשו שם אלקים שמשם שרש הכלים המגבילים".

מה יפית: שה"ש ז, ז.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב. ראה אוה"ת תבוא ע' תתשו ואילך.

באוה"ת כרך ז ע' ב'תקצח נוסף "וכן תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב כו' וענין שמחה זו הוא ע"ד מ"ש" אם הבנים.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

כי אם לבינה תקרא: משלי ב, ג.

שו"ה וכדכתיב — אור א"ס ב"ה למטה: באוה"ת פ' בא ע' רסה נוסף "ר"ל ע"י תומ"צ".

להיות חדוות ה' היא מעוזו: ע"פ נחמי' ח, י. באוה"ת בא ע' רסה נמצא קיצור מהדרוש "כנס"י אהבה בתענוגים, ובנפש זהו שמחת הנפש בהוי' עושה על ידי אקב"ו".

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

מרב כל כו', **דהיינו**: בבוך באב' 82 נוסף בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ: מרב כל, פי' יותר מרב כל דהיינו.

דהיינו בחי' כל התענוגים הרוחניים ג"ע עליון וג"ע תחתון: מובא באוה"ת בראשית כרך ד תשפו, ב.

מחמת שיתבונן: בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: כמה גדול ורב כח ועוז יקר תפארת קדושת אור א"ס ב"ה המלובש בעבודתו בקיום המצות כי הנה כתי': כי נשגב.

כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג. בלקו"ת ואתחנן ד, ב מציין לכאן.

פי' ששמו הוא מדת מלכותו: ראה לקמן עט, ב. ובספר המאמרים תש"א ע' יא.

מלך שמו נקרא: פיוט אדון עולם.

עוזר וכו': בגוכתי"ק הנ"ל: עוזר ומושיע כו'.

ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

שיקרא — שמו מלך עליהם: ראה אוה"ת בא ע' רסה.

ויש שמברכין בעל . . **בלמ"ד**: ראה שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סי' תלב סעיף ד.

במצותיו ממש: בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: שע"י אתעדל"ת אתעדל"ע להיות המשכות אור א"ס ב"ה.
הקב"ה מניח תפילין, הקב"ה מתפלל: ברכות ו, א. ראה לעיל לד, ד.
אני מדבר בצדקה: ישעי' סג, א.
דאורייתא וקוב"ה כולא חד: מובא בתניא פ"ד ר"פ כ"ג בשם הזהר. וראה זח"א כד, א. זח"ב ס, א. לקו"ת נצבים רד"ה כי קרוב אליך. ולהעיר ג"כ מתיקונים תי' ו ותי' כה — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים ת"ש ע' 66. ובסה"מ תש"ח ע' 114.
זיו והוד: בגוכתי"ק הנ"ל: והודו.
בי"ה ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
ובזהר איתא דבמחשבה אחת ברא את העולם: זח"ב כ, א.
היוצר יחד לבם: תהלים לג, טו.
כולם נסקרים בסקירה אחת: ר"ה יח, א.
ואמרו רז"ל כולם . . וכמ"ש במ"א: ראה לקו"ת ראה כה, א.
שאין כל העולמות כדאי לו: באוה"ת בא ע' רסז קיצור.
עבדו את ה' . . הרי הן בבחי' עיבור: מובא באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרד.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט. בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: בבחי' לידה.
והנה המעכב . . אל גילוי הלב: מובא בביאוה"ז לצ"צ כרך א ע' תקמו.
מצר הגרון שהוא האמצעי בין מוחין שבראש ללב: נתבאר בד"ה קול דודי תרמ"ג ע' קיט.
כעצמות בבטן המליאה: ע"פ קהלת יא, ה.
בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך: ברכות כח, ב. כט, ב. וראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"א.
והגאולה נק' בשם לידה: ראה לעיל נה, א.
כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.
הרינו חלנו מפניך ה': בגוכתי"ק הנ"ל: "הרינו חלנו כו' מפניך ה'", ואולי הכוונה לישעי' כו, יז, יח.
הוא כדי . . ב"ה: בגוכתי"ק הנ"ל: הוא צער מניעות וגלוי אור הוי' ב"ה להיות בבחי' לידה.
ותשליך במצולות . . חטאתם: מיכה ז, יט.
כל הקורא בתורה: ראה תדב"א רפי"ח.
והבאתי אתכם אל הארץ: שמות ו, ח.
כי הנה כתיב אל ארץ טובה ורחבה: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ד ע' קפח.
אל ארץ טובה ורחבה: שמות ג, ח.

וא"י זו היא בחי' תושבע"פ: ע' באוה"ת פ' ראה ע' תשמג שמציין על זה שבזהר פ' אחרי סח, א משמע צבי הוא יסוד ע"ש. וראה ברשימות על שה"ש ע' נה.
מארז"ל ע"פ ארץ צבי: כתובות קיב, א.
שכל התורה היא ספורי מעשיות: במאמרי אדה"א שמות ע' סח כ' "ובפרט בס' בראשית שמספר בתולדות הדורות עד אברהם ובעניני' של מלחמות המלכים וסיפורי האבות ואף בעבדי אבות . . ."
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.
ולחכימא ברמיזא: זח"א כו, ב.

דף נח

מתניתין מלכתא: מסומן לעיל מט, ב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
וכמ"ש המגיד להב"י: מגיד משרים ר"פ ויקרא. ועוד.
אשר נשאתי את ידי: שמות ו, ח.
ונתתי צבי בארץ החיים: יחזקאל כו, כ.
ונתתי אתה לכם מורשה: המשך הכתוב אשר נשאתי את ידי, שמות ו, ח.
ביאור על הנ"ל: נמצא בבוך 82 גוכתי"ק הצ"צ ונחלק לסעי'. הנחת כ"ק אדה"א בתו"ח וארא (אותיות מרובעות) עא. הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ג ע' קיג. הגהות באוה"ת שמות ע' קעז.
בד"ה קול דודי תרמ"ג ע' קיט נתבארו כמה ענינים מהמאמר.
פרעה אותיות הערף: לקו"ת להאריז"ל פ' וישב. שם ר"פ שמות. ובכ"מ — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה לא יצא האיש בסייף תרל"ב.
ופרעה עמד על היאור: בראשית מא, א.
שבגרון יש . . כמ"ש במ"א: ראה בכ"ז לקו"ת להאריז"ל פ' וישב. לקמן עא, ד. קב, ג. ובאוה"ת פ' שמיני ע' לה.
אז השכל נעשה מהות מדה: וזהו ע"י הפרסא שבין המוחין למדות שעי"ז בא אור המוחין באופן אחר מכמו שהן במוחין ולהיות כמהות המדות. — סה"מ תער"ב ח"ב ע' תתעח. וראה שם ע' תתנז (פרק תיד) היינו שהאהבה הוא הטעם וג"ז רק מהבנת טוב הדבר שזהו בחי' מדות שבשכל רק להיות שזהו הבנת טוב הדבר בעצמו ה"ז מהות מוחין עדיין אבל השכל עצמו אינו נעשה מהות מדה, ע"ש.
בסה"מ תרמ"ד ע' רכז ובסה"מ תרמ"ז ע' קנב ובסה"מ תרנ"א ע' קנה, מצוין לכאן.

יסוד אימא שמסתיים בחזה דז"א: ע"ח שכ"א פ"ג.
באוה"ת מג"א ע' ערב מציין לכאן. ומציין לאו"ת מהמגיד בפי' חזה התנופה. ע"ש בפי' חזה.
ג' שלישים: ראה בד"ה כל הנהנה תרנ"ב.
דגרון וחרן הוא ענין אחד: ראה גם לעיל נא, א.
בישישים חכמה: איוב יב, יב.
דודי שלח ידו מן החור: שה"ש ח, ד.
מה יפית . . אהבה בתענוגים: שה"ש ז, ז.

דף נט

ולחכימא ברמיזא: נסמן לעיל ט, ב.
ולפעמים היו"ד שלמטה עושים במקומה דלי"ת: ראה שו"ע אדה"ז סל"ו סעי' ב "ונקודה התחתונה פעמים תמונתה כדלי"ת קטנה הפוכה ע"פ הסוד, וכן צ"ל בתפילין ע"פ קבלת האר"י ז"ל". וראה לעיל נב, ג.
וכן בי"ת . . רומז על איכות ההמשכה: נתבאר בהמשך תער"ב ח"ב פרק תיז (ע' תתסד).
שו"ה איכות — וכן גימ"ל: ראה ביאוה"ז לאדה"א קו, ד. ראה בסה"מ תקס"ג ע' עג הנחת כ"ק אדה"א. ומובא באוה"ת בראשית כרך ו תתשמב, א. אוה"ת ענינים ע' כ.
וזה מורה על בחי' היסוד: ראה ביאוה"ז בלק קז, ד ואילך. אוה"ת ויחי שפג, א. לקו"ש חי"ז ע' 202 הערה 63.
שהוא גומל דלים: ראה שבת קד, א.
אשרי משכיל אל דל: תהלים מא, ב. ראה ביאוה"ז לכ"ק אדה"א קו, ד. ולקמן קטז ב מציין לזהר.
והשפע מן המשפיע כו': בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: (כי היוד דויו היינו הארת ח"ע המאיר במדות הנק' וי"ו ויו"ד דגימל הוא מל' ח"ת המקבלת מהמדות הנק' וי"ו).
גל עיני ואביטה: תהלים קיט, יח. ראה סה"מ תרל"ח ע' קמז.
שקיבל משה מפי הגבורה: צ"ל הלשון מפי הגבורה, שהרי נק' תורת חסד. — אוה"ת יתרו ע' תתקי.
שתושב"כ . . נקראת מוסר אביך: אגה"ק סי' כט ע"פ זח"ב רעו, ב.
ע"פ גן נעול: ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תלה ואילך.
ארץ טובה ורחבה: בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: (וכנודע שבינה נק' ג"כ רחובות וכמ"ש כי הרחיב ה' לנו וכמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה כו' בפ' תצא).
שנקראת ג"כ ארץ הצבי: כתובות קיב, א.

תלמוד בבריאה: נסמן לעיל יז, א.
ועמ"ש בפ' לך לך: לעיל יא, ב.
כמאמר התיקוני זהר: בהקדמה (בד"ה פתח אליהו).
חכמות בחוץ תרונה ב' חכמות: משלי א, כ. ראה לקמן ע, א.
ופרש"י הרי חכמתה של תורה בחוצותיה תזעקנה להזהירכם לסור עליהם הן חוצותיה בתי מדרשות ברחובות במקום שמרחיבין אותה, כך דרש רבי תנחומא עכ"ל, והמאירי דקדק חכמות לשון רבים תתן קולה לשון יחיד וגם תרונה אצל המדקדקים הוא לשון יחיד, והרלב"ג פי' חכמות בחוץ היינו להתגלות חכמת הש"י ביצירת הנמצאות התגלות נפלא כשיעויין באופן החכמה הנפלאה שיש ביצירת כל נמצא כו'. — אוה"ת נ"ך כרך-א ע' תקמו.
לצביונן נבראו: ר"ה יא, א.
וחפץ הוא פנימית הרצון: ראה סידור רצג, ג. נתבאר באריכות באוה"ת שמע"צ ע' א'תשפד. המשך תרס"ו ע' סד. וע' תטז.
לימוד דהלכות נעלה יותר: ראה סה"מ תקס"ב ע' כט.
מקדש אד' כוננו ידיך: שמות טו, יז.
והיית עטרת תפארת: ישעי' סב, ג.

דף ס
חדשים לבקרים: איכה ג, כג.

בא

דף ס
בעצם היום הזה: הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ה ע' רו.
ראה לעיל בציונים והערות לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ד"ה זה נזכר לקמן ע, ד: "בפי' שם צבאות שהוא יחוד אוא"ס בבי"ע כמו באצי'". לקו"ת האזינו עז, ד. סה"מ תרכ"ז (הוצאה חדשה) ע' קלה. רכט. תרל"ב ח"ב ע' תכג.
לכללות מאמר זה ראה ד"ה בעצם היום הזה תשמ"ג. תשמ"ז.
בעצם היום הזה: שמות יב, מא.
מיום שברא הקב"ה את עולמו: ברכות לא, ב.
ואמר הקב"ה: ראה מדרש שמואל פ"ב.
ויאמר שמואל כה אמר ה' צבאות: שמואל-א טו, ב.

ספ"ד דשבועות: לה, א.
ענין שם צבאות: ראה ד"ה באתי לגני תש"מ בארוכה. ד"ה ויהי בעצם היום הזה תשמ"ז.
דלאו מכל אלין מדות איהו כלל: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
בד"ה בעצם היום הזה תשמ"ז מבאר שגם התואר אין ערוך אינו מתאים לזה, כי התואר אין ערוך שייך כאשר ב' הענינים יש להם איזה שייכות וצד השוה ובכ"ז אינם בערך זל"ז, משא"כ עצמותו ומהותו ית' שהוא מובדל מכל ההשפעות הרי גם התואר אין ערוך אינו מתאים ע"ז.
במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. ראה בהנסמן לעיל טז, א.
וכמאמר אליהו: ת"ז בהקדמה.
שמותיו של הקב"ה הם הכלים: ראה בלקו"ת פ' בהר מג, ב בשם הבעש"ט דאין ר"ל שהשמות הן הכלים עצמן רק שהם החיות וההארה מאור א"ס המלובש בהכלי ומחי' את הכלי ע"ש. ראה גם שם בהוספות נא, ג. וראה גם ד"ה וארא תרמ"ט ע' ערה.
ע"ד דאיהו וגרמוהי: בהגהת הרה"ח ר' אשר: עד.
מצטרף עם כל השמות: אף ששם א-ל מצטרף עם כל השמות, ראה בד"ה בחדש השביעי תרנ"ד ע' יב וז"ל: ראיתי בכתבי א' מהשומעים שכ' בשם כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה נ"ע דשם אל מצטרף עם כל השמות מפני שהוא בחי' מה שעלה ברצונו כו' כנ"ל וכולל מדה"ד ומדה"ר וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר כו', ולכאורה צ"ע דהלא בתו"א פ' בא ד"ה בעצם היום הזה מבואר ההפרש בין ש' הוי' לשאר שמות דש' הוי' הוא בחי' האור ושארי שמות בבחי' כלים ולכן ש' הוי' מצטרף עם כל השמות כו' יעו"ש. אך י"ל הכוונה דיש הפרש בענין הצירוף דשם אל שמצטרף עם כל השמות היינו שהוא לפי אופן הש' שמצטרף עמו, ע"ש בארוכה.
בד"ה כי תשא תרל"ח סעי' ה' (ע' סג): "כמ"כ יובן למעלה ענין השמות שהם מחברים האורות עם הכלי' וזהו בבחי' ע"ס, והגם שבת"א פ' בא נת' דשאר השמות מלבד שם הוי' הם בהכלים דע"ס, אך מבואר במ"א בשם הבעש"ט נ"ע דאין ר"ל שהשמות הם הכלים עצמן דהא הכלים הם המדות והשם קאי על הבורא עצמו שהוא עצמו כביכול נק' אל, אלא מ"ש שהשמות הם בכלים פי' שהם בחי' החיות וההארה מאוא"ס המלובש בהכלי ומחי' את הכלי, כי הכלים יש להם חיות מאוא"ס לבד האור המלובש בהם, וז"ע שאר השמות שאינם נמחקים. אמנם שם הוי' הוא המשכת האור בהכלי שמחבר וממשיך האור בהכלי וזהו בע"ס". ומה שכתב מבואר במ"א כנראה הכוונה לקו"ת בהר מג, ב המובא לעיל בהערה ד"ה שמותיו.

ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.
זה שמי לעלם: שמות ג, טו.
ופי' בת"ז: בהקדמה ה, א. ובעוד מקומות.
עיקר נבואתו היתה מאצי': ראה גם לקו"ת במדבר ב, ב. שה"ש כח, ג. לקו"ש ח"ט ע' 204 הערה 7.
רק דרך מעבר נמשך ע"י הבריאה: וכ"ה בלקו"ת סוף הביאור דצוא"ר. וראה שער היחוד והאמונה פ"ה: "השגת משרע"ה בנבואתו לא היתה בעולם האצי' אלא ע"י התלבשותו בעולם הבריאה. לקוטי הש"ס להאריז"ל ברכות (ה, א): משה רבינו נבואתו היתה מהיכל ק"ק דבריאה אשר שם הוא סוד כח"ב דבריאה (לקו"ש ח"ו ע' 252). ומתרץ שם כ"ק אדמו"ר זי"ע שבקו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנח, א) "ע"י מעבר חסד דיצירה ועשי' הנק' ג"כ התלבשות". וכ"ה בשעה"ק להרח"ו ח"ג ש"ו. וראה גם בלקו"ש ח"ט ע' 204 הערה 7. לקו"ת במדבר ב, ב.
משא"כ בבי"ע אין הגילוי כלל בהכלים: ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תשמח שצ"ע למ"ש לקמן פו, א. ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקנה.
שאין נביא רשאי לחדש דבר: שבת קד, א.
רק המשכת התורה בלי תוס' וגרעון מצוילות לבריאה: ראה לקו"ש חכ"א ע' 46 הערה 18: "כמש"נ (עמוס ג, ז) גלה סודו אל עבדיו הנביאים". וראה תענית (ט, א) "מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא". וברש"י שם: שהחומש הוא יסוד נביאים וכתובים. ולהעיר מאבות (בתחלתה): תורה כו' ומסרה לנביאים כו', עכ"ל ע"ש.
כך מתייחד בכלי' דבי"ע: בד"ה באתי לגני תש"מ סעי"ז מציין מאוה"ת בא ע' שכח שבע"ח לא מצינו זה, שמזה משמע שזהו חידושו של כ"ק אדמו"ר הזקן, כדמוכח ממה שכ"ק אדמו"ר הצ"צ אינו מציין מקור אחר לזה. וכ"כ בד"ה ויהי בעצם היום הזה תשמ"ג.
וכהדין קמצא דלבושי' מני' ובי': ב"ר כא, ה.
ומתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.
ותתפלל על ה' . . הוי"ה צבאות: שמואל-א א, י. יא.
להמשיך בחי' צבאות: בהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' ד נוסף: וזה שם צבאות שא' חנה שהוא השם שבבי"ע, ע"ש.
ע"פ לא תהי' משכלה ועקרה: לקמן עט, ב. ובאוה"ת פ' משפטים ע"פ זה.
וינצלו את מצרים: שמות יב, לו.
וגם ערב רב עלה אתם: שמות יב, לח.
למען תהי': ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

למען תהי' תורת ה' בפיך: שמות יג, ט.
וידבר . . קדש לי כל בכור: שמות יג, ב.
ויאמר משה אל העם: שמות יג, ג.
והגית בו יומם ולילה: יהושע א, ח. וראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשלז בפי' והגית.
מים רבים . . רשפי' רשפי אש: שה"ש ח, ז. ח.
בנים אתם לה' אלקיכם: דברים יד, א.
נודע בשערים בעלה . . בשבתו עם זקני ארץ: משלי לא, כג.
שמצינו בגמרא גבי שוחד: כתובות קה, ב.
ועברתי . . המצערים את בנו: מובא ביהל אור ע' תקיד.
ועברתי בארץ מצרים: שמות יב, יב.

בשלח

דף סא

ויהי בשלח פרעה: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ב ע' קמה.
ביאור נדפס שם ע' קנ. שם בכרך ב ע' תרפג הביאור בשלימות.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
בארוכה באוה"ת בשלח ע' שנג. המאמר עם הגהות בכרך ז ע' ב'תרנא. קיצורים בסוף סה"מ תקס"ב ח"א ע' רצב. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קטז ביאור על מאמר זה. מיוסד על הביאור דסה"מ תקס"ב הנ"ל. וד"ה ופרעה הקריב בסה"מ תרל"ג חלק א ע' קכה מיוסד על ביאור מאמר זה דתקס"ב. פלח הרמון שמות ע' קיח.
חלק מהמאמר מובא באוה"ת פ' ואתחנן ע' ריב.
ראה ד"ה ויהי בשלח בסה"מ תרכ"ז ע' קטז.
ד"ה זה נזכר בלקו"ת נשא כז, ב. ואתחנן יא, ד. שבת שובה סה, ב.
בגלות מצרים: בבוך 1064, 1118, 1824: בימי הגלות. בבוך 1034 נוסף בגליון תי': בזמן [ואולי תי' זו בגוכי"ק הצ"צ].
וזרעתיה לי בארץ: הושע ב, כה. ראה גם לקמן קיז, ב ובאוה"ת נ"ך כרך א ע' תכט רשימות ע"פ זה. ושם סעי' ב שלפרש"י מבואר דהזריעה היא בזמן הגלות, ומהרש"א בפסחים כ' יש משמעות מהגמרא דהזריעה היא בא"י לע"ל.
בלקו"ת נשא כז, ב. ואתחנן יא, ד מציין לכאן.
שו"ה לי — זורע: בבוך 1824: אדם זורע.
ואמרו רז"ל: פסחים פז, ב.

זורע כור: וכ"ה בסה"מ תרכ"ז ס"ע קט. ובתו"ח כאן ובאוה"ת ואתחנן ע' רסג "קב". ובגמרא פסחים פז, ב. ובאוה"ת בשלח ע' שנג: "סאה". ראה קובץ יו"ד שבט ע' פג. לקו"ש ח"ד ע' 1269. לקו"ש חל"ו ע' 82. סה"ש תש"נ כרך א ע' 275.

מוציא כמה כורים: בגמרא הגי' "להכניס".

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה: ירמי' ב, ג. באוה"ת כאן ע' ב'תרנא הג"ה ארוכה.

וימלא כבוד ה' את כל הארץ: במדבר יד, כא.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם: תהלים קו, מח.

מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא: "וכן פי' בזח"א ויצא דקנ"ג ע"ב ודקנ"ח ע"ב ור"פ וארא דכ"ב ע"א" — אוה"ת פ' בשלח ע' שנו.

וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' ט, ו.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

ובאו במערות צורים: ישעי' ב, יט.

ואנכי נטעתיך שורק . . זמורה של גפן: ירמי' ב, כא. ראה פי' הפסוק באוה"ת בשלח ע' שנח "ופרש"י זמורה של גפן". שורק "בחי' הודאה". וראה גם אוה"ת נ"ך כרך א ע' שכח. בלקו"ת ש"ש סה, ב מציין לכאן.

וכמאמר רז"ל ע"פ והנה גפן לפני: ב"ר פח, ה.

שקליפה קדמה לפרי: ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ וישלח. אוה"ת בראשית ה, א. ובאוה"ת כאן ע' ב'תרנג.

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום: בראשית לו, לא.

ולא שהקליפה . . קדמה לפרי: בבוך 1118: כו' וכן עשו נקרא בנו הגדול ויעקב בנו הקטן. ולא עשו ממש נק' ח"ו בנו הגדול.

באוה"ת בשלח ע' שס נוסף: (צ"ל כי קדמה שמע שני ענינים הא' קדימה בזמן ע"ד שהמשל קודם לנמשל והקש להחטים, הב' קדימה מעלה ע"ד מעלת הבכור שקדם בזמן א"כ שרשו גבוה יותר ג"כ, וכידוע שעשו שרשו מעולם התהו שגבוה באמת מעולם התיקון . . ועל זה ולא שהקליפה ממש ח"ו גבוהה מהפרי). ע"כ.

שנפלו שמה בשבירת הכלים: באוה"ת פ' ואתחנן ע' רסג כ' שמכאן משמע שכח הצומח להצמיח הזריעה נמשך ממה שנפל בשבה"כ בבחי' ומשם יפרד והי' לד' ראשים ע"ש.

מבחי' עוה"ב וישראל: בבוך אדה"ז 633 הגי': מבחי' יעקב וישראל.

ואורייתא דנפקא מחכמה: זח"ב קכא, א.

ביאור הענין דתנן עשרה דורות: באוה"ת מג"א ע' ער מציין לכאן שבקטע מבאר כ"ק אדה"ז "שיש שני מיני המשכות הא' מבחי' ארך אפים ורב חסד שלמעלה מהצמצום, והב' מה שנמשך מאוא"ס ב'ה ע"י ע"ס להתגלות ע"פ מדותיו . . שהיא בחי' צמצום ומדה וגבול לגבי ארך אפים ורב חסד". ע"ש.

עשרה דורות מאדם עד נח: אבות ה, ב. ראה גם קונטרס ומעיין מאמר ח ואילך. בלקו"ש ח"ט ע' 71 הערה 5.

להודיע כמה ארך אפים לפניו: ראה באוה"ת כי תבוא ע' תתרלו.

בסה"מ תר"ן ע' שנ מציין לכאן.

שו"ה הדורות — עכו"ם: בבוך 1824: אומות המכעיסין.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

שו"ה את כולם: בבוך 1824 נוסף: אעפ"כ שאין להם תורה ומצות.

וקרו לי' אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.

ולכן יש להם עושר וכבוד: קטע מכאן מובא בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קכ.

שו"ה אלהי — שנפל בקליפות בשבירת הכלים: בסה"מ תרכ"ז שם נוסף: "(וזה ממקום גבוה)". ותי' "כידוע ליודעי חן" ליתא שם.

וימנע מרשעים אורם: איוב לח, טו. וראה באוה"ת פ' וישלח (כרך ה) תתפו, א דהיינו אור שנברא ביום ראשון שגנזו הקב"ה (חגיגה יב, א). וראה סה"מ תרכ"ט (הוצאה חדשה) ע' ס. תרל"ב ח"ב ע' תנח.

באוה"ת נ"ך כרך א ע' יג מציין לכאן "בת"א . . ע"פ וימנע . . משמע שערך התיקון לגבי התהו כמו חכמה לגבי כתר הנק' ארך אפים כו' ע"ש". ראה גם אוה"ת בראשית כרך ג תצא, ב.

שו"ה כ"א — אמר נבל בלבו אין אלקים: תהלים יד, א. ליתא בבוך 1824.

משא"כ בסטרא דקדושה: בבוך 1824, 633 הגי': משא"כ ישראל.

וכן התורה יש לה מדה: באוה"ת בראשית כרך ד תקו, א דלכאורה זה כדעת הגמרא בעירובין כא, א. ע"ש שיש סתים וגליא בתורה. עיין בהמשך תרס"ו בד"ה שובה ישראל ע' ה.

שו"ה בחינת — וכן: בבוך 1824: ולכן.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

שיש לה מדה: ראה בסה"מ תרכ"ט הנ"ל ע' סב שזהו ע"פ מארז"ל בערובין כא, א ע"ש.

אם בחקתי תלכו: ויקרא כו, ג.

ולכן נק' יעקב הקטן: ראה אוה"ת בראשית ה, א.

הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך: מלכים-א ח, כז.
שו"ה נאמר — פי' אפילו: בבוך 1824: פי' להיות אפי'.
ממדרגה למדרגה להתלבש: בבוך 1824, 633 נוסף: בע' שרים.
ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
גלו לבבל שכינה עמהם: מגילה כט, א. בבוך אדה"ז הנ"ל נוסף: "פי' כשישראל גולים למקום האומות ומקבלים השפע מהם" הנה ניצוץ.
גלו לבבל: בבוך 1825: גלו לאדום.
ממשלת קליפת נוגה: בבוך אדה"ז הנ"ל הגי': ממשל השר ההוא.
אין לך עשב: נסמן לעיל ח, ד.
שאינן יכולין לעלות כו' כמ"ש במ"א: ראה תניא פרק ו.
וידעו מצרים כי אני ה': שמות יד, יח.
ותקח רבקה את בגדי עשו: בראשית כז, טו.
ממשלת קליפת נוגה: בבוך אדה"ז 633 הגי': הנתונים תחת ממשלת השרים.
אם ישראל עושין תשובה נגאלין: סנהדרין צז, ב.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.
תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.
בחי' מסירת הנפש: וכ"כ בלקו"ת פ' נצבים בד"ה כי קרוב אליך הדבר.
מה לי קטלא כולה: ב"ק סה, א וש"נ. ראה אוה"ת מטות ע' א'ערה.
צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.
וירם קרן לעמו: תהלים קמח, יד.
אדלעיל — והוא בחי' סוכ"ע: בד"ה זאת חנוכת המזבח תר"מ ס"כ נוסף: (על ארץ ושמים, על היינו סוכ"ע). ע' באוה"ת בראשית שא, ב.
במקום שבעלי תשובה עומדין: נסמן לעיל כא, ג.
ולכן בזמן שבהמ"ק הי' קיים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה כמו עכשיו: פע"ח ש"א פ"ז. מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקסד.
תקנו תיקון חצות: בבוך אדה"ז 633 נוסף: איך נשיר את שיר ה' על אדמות נכר.
אין עומדין להתפלל: ברכות ל, ב.
שיהא מיצר ודואג על בחי' ראש: ראה אוה"ת מארז"ל ע' יג ואילך. ובע' יח כ': וצ"ל מאחר שביאר [כאן בתו"א] שיניקת החיצונים שמקבלים מבחי' ורב חסד שלמעלה מהצמצום א"כ שם אין שייך גלות ח"ו וא"כ מהו ענין כובד ראש, אבל לפי מה שנתבאר

[באוה"ת שם] שגם משם נמשך ע"י ז"א ומל' ר"ל שנמשך שפע המותרות זו ביסוד ומיסוד למל', אתי שפיר ענין כובד ראש הוא על ירידת המל' להשפיע לחיצונים, ע"ש.

שו"ה קודם — אבל לשאר: בבוך 1824: אבל אנחנו.

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

שאמרו רז"ל על ר"ע: סוף מכות.

שו"ה רז"ל — כרך של רומי: בבוך 1824: גדלות רומי.

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

ורצון אותיות צנור: מקדש מלך לזח"ב קנו, א. מאו"א אות צ בסופו. ראה גם לקמן סט, ב ובמ"מ לשם.

בענין צנור ורצון ראה בד"ה ה' יחתו מריבו תרפ"ט סעי' ט ע' 10 ואילך.

וממשיכין שפע וחיות אלקי דרך צנור: בענין הצינור ראה סידור ד"ה עשה לך חרבות צורים. ביאוה"ז לאדה"א יט, ב ואילך. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשה ואילך.

פרעה אמר לא ידעתי את ה': שמות ה, ב.

שנתעלו בחי' נצוצי אלקים: ראה אוה"ת נ"ך שופטים ע' יד.

ופרעה הקריב ואמרו רז"ל: שמו"ר כא, ה.

פלשתים לשון מבוי המפולש: משנה עירובין ספ"ט. ראה אוה"ת בשלח ע' שסז. אוה"ת תולדות תתח, א. לקו"ש חט"ו ע' 119.

שאמרו רז"ל ע"פ ובמושב לצים: ע"ז יט, א.

בקדושה — בחי' פלשתים שבקדושה: ראה באוה"ת דברים כרך ה ע' ב'קנח.

ופלשתים שבקליפה הם הלצים: ע"ז יט, א. ראה גם לקו"ת פ' ואתחנן ה, א. לקו"ש חט"ו ע' 119.

לא יוכל לעמוד בקשרי המלחמה: בסה"מ תרכ"ז ע' קכ נוסף: (וכשעומד בנסיון עי"ז מעלה הניצוץ, משא"כ כשלא יוכל לעמוד ח"ו). ויסוג אחור ושבו מצרימה (ועמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו אחרי דייקא [לקו"ת תבוא מב, סע"ג] כי מנסה ה' כו', וזהו לכתך אחרי במדבר).

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.

שו"ה כמ"ש — התורה מיוסד: בבוך 1824: התורה שבע"פ מיוסדים.

שארז"ל ע"פ התורה והמצוה: ברכות ה, א. וראה אבן עזרא במקומו (שמות כד, יב).

ראשית — כמ"ש במ"א: ראה תניא רפמ"א.

והנה אמרז"ל הרוצה לקבל עליו עומ"ש . . ציצית ותפילין: "כן הוא בפע"ח ובסידור האריז"ל בתחלתו, ואולי מיוסד על זח"ג קכ, ב. ולהעיר אשר אדה"ז בשולחנו (ס"ב ס"ח

מהדו"ק) הביא לשון הש"ס (ברכות טו, א) בהשמטת [תי'] ציצית. ואולי יש לקשר ב' דיעות הנ"ל עם ענין דציצית בלילה ושינה בט"ק. וראה פס"ד להצ"צ לאו"ח סי' ב. ב"ח ופרישה או"ח סוס"ב" — לקו"ש חל"ג ע' 273.

פי' שמתחלה: ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קפג.

דמתניתא מלכתא: ביצה כח, ב. וראה לעיל מט, ב.

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

וחטאתי נגדי תמיד: תהלים נא, ה.

וירא ישראל את היד הגדולה: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' קמג. ד"ה זה במאמרי אדה"א — הנחות תקע"ז ע' נא מיוסד על מאמר זה.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות באוה"ת בשלח ע' תלא. ראה פלח הרמון שמות ע' קמג.

וירא ישראל את היד הגדולה: שמות יד, לא.

ויקרא ה': שמות לד, ו.

יש ב' בחי' שמות הוי"ה: ראה לקמן פג, ג. פד, א. לקו"ת חוקת נג, ב. תצא בד"ה ולא אבה ובהביאור. ובאוה"ת נ"ך ע' תקכו. בפ' יתרו ע' תתקי. בפ' תצוה ע' א'תשיא. דרושים לשבועות ע' רח. תצא ע' תתקכא. ובפ' כי תשא ע' ב'סז.

באוה"ת יתרו ע' תתקי מציין לכאן.

שם ה' דלתתא המהוה כל העולמות מאין ליש: באוה"ת פ' כי תשא ע' ב'סז כ' וענין שם הוי' זה י"ל יו"ד אצי' ה' בריאה ו"ה יצירה ועשי' כמ"ש הרמ"ז פ' תרומה קל"ד ע"פ ויקחו לי תרומה ע"ש. וראה בלקו"ת מסעי צה, ב. באוה"ת שבועות ע' רח מוסיף: והוא הנק' בזהר וע"ח ז"א דאצי'.

ולהבין לשון מאין ליש . . היינו ע"י צמצום: באוה"ת פ' תצוה ע' א'תשדמ מציין על זה "דמובן מה שנק' מאין לפי שנתהווה על ידי צמצום, שנמשכו רק ע"י י' כו' ובד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו פי' ולכן נק' הבריאה יש מאין דהיינו מבחי' שהוא כאין ואפס וכלא חשיב שאינו מבחי' עצמותו ומהותו כלל רק בחי' זיו והארה ממנו ית' והוא בחי' מלכות כו' ע"ש" עכ"ל. וראה באוה"ת שבועות ע' רח שמציין על זה: ולכן נק' מאין ליש שמקור התהוות הוא מבחי' אין והארה בעלמא, וכענין המבואר ג"כ בד"ה את שבתותי בפי' בורא קדושים ישתבח שמך . . ועמ"ש ג"כ בפי' הנ"ל דמאין ליש בד"ה אחרי, ועמ"ש

בד"ה להבין פי' וענין יג"מ כי שם הוי' זהו מקור להתהוות בחי' עלמין משא"כ מהו"ע ית' לא שייך כלל לומר מקור לבחי' עלמין, ע"ש בארוכה.
והלא כתיב כי ממך הכל: ראה גם לקו"ת פ' ראה יט, ג. כו, ד.
ממך הכל: דה"א כט, יד.
כי הוא צוה ונבראו . . יהללו את שם ה': תהלים קמח, ה.
ונבראו לשון נפעל: ור"ל כי היו"ד של שם זהו ענין והחכמה מאין תמצא ג"כ בבחי' יש מאין כו' — אוה"ת בשלח כרך ח ע' ב'תתקע.

דף סב

והוא בחי' רצון . . נראית ונגלית כמו ה' דלתתא: ראה אוה"ת תצא ע' תתקכא.
בודאי שם הוי' דלתתא המהווה כל העולמות ידע: באוה"ת כאן ע' תלא יש הגהה:
(ועמ"ש במ"א ע"פ וידעת היום מ"ש ומבשרי אחזה אלוה אחזה ממש והיינו בבחינת שם ה' דלתתא שהוא בחי' ממכ"ע ולכן נק' עלמא דאתגלי', כיון דשייך בזה בחי' אחזה כמו שנרגש חיות הנפש בהגוף כו' ע"ש אבל בשם הוי' דלעילא שהוא בחי' סוכ"ע אין שום השגה כ"א ויאמינו בה' כו').
אעא דלא סליק בה כו': ראה זח"ג קסח, א.
כל מה שיש ביבשה: ראה חולין קכז, א.
י"ה עם שמי שס"ה: ת"ז בהקדמה (דף ה, א).
שו"ה לעילא — בחי' התפשטות: באוה"ת כאן ע' תלא יש הגהה:
(וזהו אנכי ה' אלקיך כו' מארץ מצרים פי' מה שיוכל להיות נמשך בחי' אנכי להיות אלקיך ממש הוא נעשה ע"י גלות מצרים כו').
הגדול הגבור והנורא: עקב י, יז.
שו"ה דלעילא — שהוא בחי' עלמא דאתכסייא כו': באוה"ת כאן ע' תלא יש הג"ה.
כל מה שיש ביבשה: נסמן להלן סב, ב.
בכל ביתי נאמן הוא: במדבר יב, ז.
שו"ה הוא והוא — ב' הויות הנ"ל כו': באוה"ת כאן ע' תלא יש הגהה:
(כי הנה שורש ים ויבשה נמשך משני שמות הנ"ל כי ההפרש בין ים ליבשה שהברואים דיבשה אעפ"י שמקבלים חיות מצמח הארץ הרי הם בבחי' ריחוק מן הארץ משא"כ הברואים שבים הם כלולים ומתאחדים הם הים וא"א להם להפרד מן הים כו', וב' בחי' אלו הוא ענין יחו"ע ויחו"ת שביחו"ת הנבראים הם נראים בחי' יש ודבר נפרד שאור אלקות מתלבש בהם ומוסתר מהם אבל יחו"ע הוא בחי' התכללות וביטול במקורן,

ושורש ב' בחי' אלו נמשך מב' שמות הנ"ל, כי הנה מבואר בפרדס שי"א שהרצון למעלה הרי עי"ז שעלה ברצונו נתהווה כך כו' ע"ש רק שהי' בבחי' התכללות וביטול הרצון עליון ושיהי' התהוותם בדרך שהם עתה הוא ע"י שם הוי' הב' צוה ונבראו כו' ולכן זהו שורש ענין עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' שהתכללותם ברצון העליון זהו כמו בחי' התכללות הברואים שבים כו' וע"כ ע"י קי"ס למטה האמינו שיכול להיות גילוי שם הוי' דלעילא בחי' סוכ"ע למטה ממש).

שו"ה הוא — הנ"ל כו': באוה"ת שם יש הגהה:

(כי מן המים משיתיהו מעלמא דאתכסיא).

אטו יראה: ברכות לג, ב.

בנהר יעברו ברגל: תהלים סו, ו.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

ומתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.

והכהו לשבעה נחלים: ישעי' יא, טו.

והיתה מסילה לשאר עמו: ישעי' יא, טז.

מאן דלא כרע במודים: זח"ב ק, א. זח"ג קסד, א.

יפה שעה אחת: אבות ד, יז.

מהוי"ה דלעילא להוי"ה דלתתא: באוה"ת פ' דברים ע' ח-ט: מה' דלעילא דא"א לשם ה' דז"א וכן פי' בזח"ג נשא קלח, א כמה חילא דמשה דאחית מכילין דרחמי לתתא כו' ע"ש. ובאוה"ת בראשית כרך ד פ' לך לך סד"ה ענין לך לך שמשה השיג בשם הוי' דע"ק.

שהי' פסיק טעמי': שמות לד, ו. באוה"ת פ' כי תשא ע' ב'סז וז"ל: "הפסיק טעמא ע"ד והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ז"א ובין קדה"ק ע"ק המאיר בבינה" ע"ש.

חבור וקשור ב' הוי': באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'צט: דהיינו שעלמא דאתכסיא יאיר בגילוי בעלמא דאתגליא.

ויסע משה: שמות טו, כב. מכאן ואילך ראה בארוכה סה"מ תקס"ו ע' קנ ד"ה ויסע משה.

ויסע בע"כ: מכילתא הובא ברש"י בשלח טו, כב. וראה גם אוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתקצח. מסעי א'שפג. מאמרי אדה"א שמות ע' קלד.

שור . . בחי' עלמא דאתגלייא: ע' אוה"ת ויחי תד, א. פ' מסעי ע' א'שפג.

ויורהו ה' עץ הוא עץ החיים: שמות טו, כה. ת"ז תי' כא. מד. ספר הבהיר דף טו (דפוס ווילנא — בהוצאת מרגלית סי' קסא).

אז ישיר: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי והנחת הר"מ בן אדה"ז — בסה"מ תקס"ג ע' קנג. ראה בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

ביאור באוה"ת כרך ז ע' ב'תרסז.
ראה ד"ה זה בסה"מ תרכ"ו ע' סג ואילך. ובסה"מ תרל"ט ע' קנב ואילך.
אז ישיר משה: שמות טו, א.
באותו צד שירדו . . עלו: תוד"ה כשם (ערכין טו, א).
וידעו מצרים: שמות יד, יח.
ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר: תהלים קו, יא.
בכל דור ודור: פסחים קטז, ב.
למען תזכור את יום צאתך: דברים טז, ג.
ואיתא בתוספתא: רפ"ב דברכות. ראה שו"ע רבינו הזקן סי' סו סעיף יב.
בד"ה והחרים תשל"ד (מהנחה בלתי מוגה) מציין "דזה מתאים עם מש"כ אדה"ז בשו"ע שלו [או"ח סי' ת"צ סי"ב] דגם בשביעי ושמיני ש"פ אומרים בקידוש ובתפלה זמן חרותינו, אע"פ שיצי"מ היתה כבר בימים הראשונים בכ"ז אומרים גם בימים האחרונים זמן חרותינו.
על ג' דברים העולם עומד: אבות א, ב.
ארי' דאכיל קורבנין: ראה זח"א ו, ב. זח"ב רעח, א. זח"ג יז, א.
תפלה כנגד הקרבנות: ברכות כו, ב. ראה לקו"ש חי"א ע' 237.
כיצד הוא מרומז בתפלה: בסה"מ תקס"ג ע' קנד נוסחא שני' (הנחת הר"מ בן אדה"ז, מבאר כאן הפסוק ימי שנותינו).
ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם: תהלים קו, מח.
כל מה שיש ביבשה: חולין קכז, א.
בלקו"ת צו יד, ב, סה"מ תרל"ב ע' קלו — מציין לכאן.
והנה ההפרש שבין יבשה ליים: ראה ביאוה"ז מב, ג ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות ע' רנה. רסז. סה"מ תרכ"ח ע' קלז. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ריג. סה"מ תרנ"ב ע' מט.
וגם חיותם וקיומם הוא בתוך הים: בסה"מ תקס"ג ע' קנה (בהנחת הר"מ בן אדה"ז): וגם יש עוד הפרש ביניהם שהברואים שבים אין חיותם רק מן הים עצמו שחיותם הוא רק בהמים שהמים מחייהם, וא"א להם לחיות בלתי מים . . שהם נבלעים בהמים והמים הוא חיותם ממש.
הנה הארץ תוציא צמחה ועושה פרי למעלה: בסה"מ תקס"ג שם ע' קנה "הברואים שביבשה אין עיקר חיותם הוא מן הארץ עצמו כ"א ממאכלים". וראה באוה"ת פ' בשלח ע' תלא שמבאר "דהברואים דיבשה אעפ"י שמקבלים חיות מצמח הארץ הרי הם בחי'

ריחוק מן הארץ, משא"כ הברואים שבים הם כלולים ומתאחדים עם הים וא"א להם להפרד מן הים כו'".

מן המים משיתהו: שמות ב, י.

ולכן היה כבד פה: ראה סידור שער בהמ"ז בד"ה מנין לברהמ"ז מן התורה. לקו"ת פ' עקב בד"ה להבין שרש טעם.

ונחנו מה: שמות טז, ז.

ועבד הלוי הוא: במדבר יח, כג.

שאין בו רק התפעלות הנפש: ראה תורת חיים בראשית דף נח. בסה"מ תקס"ג ע' קס בהנחת הר"מ בן אדה"ז "שהזמר והניגון הגשמי שאינו לא חכמה ולא דבר חדש כלל, כ"א הוא רק בחי' התפעלות הנפש בלבד [פי' שבהזמר שמזמר אין מלובש בו בחי' חכמה ושכל כלל כ"א רק בחי' התפעלות הנפש בלבד . . .]".

כך הוא ענין עבודת הלוים: מובא בד"ה עבדו את ה' בשמחה תרל"ט ע' שפז.

וגאה הוא בחי' סוכ"ע: ראה המאמר דלהלן, ובתו"ח ד"ה אשירה לה' רלז, א. רנג, א ואילך. באוה"ת מגלת אסתר ע' קפ מביא קטע מכאן. וראה גם סה"מ ה'תש"י ע' קנג.

כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.

האותיות נקראים סוסים: ת"ז בהדמה ח, א (כ, ב). ראה ד"ה באתי לגני תשכ"ז אות י.

כמ"ש בלק"א: פרק ה.

לא בגבורת הסוס יחפץ: תהלים קמז, י.

וגבורתך ידברו. וגבורותיך יגידו. להודיע לבני האדם גבורותיו: תהלים קמה, יא, ד. יב.

צופה ומביט עד סוף כל הדורות: נוסח ברכת זכרונות דר"ה.

וקורא הדורות מראש: ישעי' מא, ד.

ובמחשבה אחת ברא את העולם: זח"ב כ, א.

יש קונה עולמו בשעה אחת: ע"ז י, ב.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

שבחי' האותיות . . רמה והגבי': ראה לקמן סה, ב. ובאוה"ת פ' זו בהגהות על ד"ה אשירה לה' בסופו.

בנהר יעברו ברגל . . עיניו בגוים תצפינה והסוררים אל ירומו למו סלה: תהלים סו, ו-ז.

על ג' דברים העולם עומד: אבות א, ב.

וישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו.

ורוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.

אשירה לה': באוה"ת תשא ע' ב'מד מציין שמאמר זה מכ"י הרי"ל. נמצא בבוך 1052 סג, א, ושם נחלק לג' סעיפים.

במאמרי אדה"ז פרשיות בע' תתקיא ביאור על המאמר הנחת כ"ק אדה"א: ביאור מאדמ"ו על תורה שע"פ אשירה לה' כי גאה גאה [ד"ה אדון הנפלאות] בשלח תקס"ו. [באחד מהכת"י נרשם: בשבת שירה תקס"ו]. נדפס בסה"מ תקס"ו ח"א. ובאריכות במאמרי אדה"א פ' בשלח ע' קכב ואילך.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות וקיצורים באוה"ת בשלח ע' תקט. קיצור והבנת הדברים ע' תקפו. הגהות באוה"ת כרך ח ע' ב'תתקסא.

ד"ה אשירה במאמרי אדה"א ע' קח מיוסד על מאמר זה. חלק מהמאמר מובא גם בסה"מ תרל"ג ח"א ע' רלג ואילך.

שירידה זו צורך עלייה היא: "וצריך להבין איזה עלי' יכול להיות בהנשמה ע"י ירידתה למטה, ושתהי' עלי' זו למעלה יותר מקודם הירידה" — ד"ה אז ישיר תש"ל (מהנחה בלתי מוגה).

חי ה': מלכים-ב ה, טז. וראה לעיל נז, א.

בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא: ת"ז תי' י.

(**הגם** . .): המוסגר נמצא גם בכת"י שנעתקו בחיי כ"ק אדה"ז.

והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק: יחזקאל א, יג. במאמרי אדה"א כאן ע' ח מפרש: וזהו כדמיון מראה הבזק פי' שהלב כלול מאהבה ויראה שרשפי אש יוצא וחוזר אליו כמראה הבזק שהלהב יוצא וחוזר ונכנס בו".

ענין רו"ש באוה"ת פ' בשלח ע' תקכב מעתיק מכל המאמרים דשם נתבאר ענין זה.

נכספה וגם כלתה נפשו: ע"פ תהלים פד, ג.

דף סג

אדון הנפלאות המחדש בטובו . . מעשה בראשית: ברכת יוצר. ראה גם לקו"ת אחרי כה, ג ואילך. יהל אור ע' עא.

שמראשית ההשתלשלות . . הוא בטובו: ראה לקו"ת ואתחנן ב, ב ובהביאור שם. אוה"ת פ' יתרו ע' תתקנא. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תרמ. באוה"ת סידור ע' קיח מצויין "מענין ובטובו מחדש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה ובלקו"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון פ"ב. ומ"ש בהגהות לד"ה אשירה".

טוב ה' לכל: תהלים קמה, ט.

כמ"ש עשה פלא: שמות טו, יא.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
אם רץ לבך שוב לאחד: ת"ז בהקדמה (ז, א). ראה לעיל יח, ב. מה, ב. לקמן עג, ד.
ולכך היא בבחי' שוב: ראה באוה"ת בשלח ע' תקכב ואילך בענין רו"ש.
קי"ס קודם מ"ת: ראה ד"ה והחרים תשי"ג.
הפך ים ליבשה: נתבאר בד"ה ויהי ביום השמיני תשל"ה (ע' 365) דבקי"ס נעשה החיבור דים ויבשה בב' אופנים, מה שים נעשה יבשה ויבשה נעשה ים, וכ"ה במ"ת שאז היה ביטול הגזירה עליונים ירדו לתחתונים, ע"ש.
כמאמר רבותינו ז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכז, א. ראה לקו"ת שמיני יח, ג.
שהים הוא . . שהמים מכסים ואינם נראים: בבוך 1052 סג, א כל זה הוא במוסגר.
(**לאפוקי** . .): המוסגר נמצא גם בכת"י שנכתבו בחיי כ"ק אדה"ז.
הרהור דלאו כדבור דמי: ברכות כ, ב.
דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא. ראה גם לקמן קיא, ב.
כל חד לפום שיעורא דיליה: בתניא בהקדמה מציין לזח"א קג, ב. וראה שם קכט, ב.
כך הוא לענין שאר מצות . . למעלה מעלה מהשגת הנפש: ראה אוה"ת פ' וירא צ, א, ביאור ע"ז.
ושמרו דרך ה': בראשית יח, יט.
וביאור זה: בבוך 1052 מציין שכאן מתחיל סעי' ב.
פירוש דרך ומבוא: ראה אוה"ת פ' וירא צד, א. יתרו ע' תתמב. כי תשא ע' ב'מו. וראה גם באוה"ת שה"ש ע' תרפ שבדרך יש ב' פי' הא' מה שמפרש כאן דרך והמשכה להיות שם הוי' והיינו המשכה מעצמיות אוא"ס באצי' והפי' הב' דרך ה' שיומשך מאצי' לבי"ע.
שם הוי"ה יו"ד חכמה: באוה"ת פ' יתרו ע' תתמב מציין על זה: "ע' סד"ה ואתחנן בפי' אל הוי'". וראה בלקו"ת שם ג, א. שבת שובה סה, ב. יהל אור ע"פ חנון ורחום ע' תרעה. ובהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ פרק כ.
במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. ראה לעיל במ"מ טז, א. באוה"ת יתרו ע' תתמב: "ר"ל שההמשכה בבחי' גדולה זהו ענוה והשפלה".
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ח.

כמשל השם שאינו מערך ומהות העצמית: באוה"ת ואתחנן ע' שנט מוסיף ע"ז: "וכמו שכתוב מזה בלקו"ת בביאור על פסוק שובה ישראל בד"ה איתא במשנת חסידים פרק ב".

ועד שלא נברא העולם: פדר"א פ"ג. ראה גם לקמן סח, ד. עט, ב. פז, ב. צט, ב. ובכ"מ. ראה אוה"ת ענינים ע' קעה.

פי' בלבד בבחי' העלם: באוה"ת שם: "והיינו כמ"ש בתו"א שם בד"ה וירא ישראל בענין שיש ב' שמות ה' וכו'" ע"ש עוד.

בסה"מ תר"ס ע' קמ: "שהי' האור כלול בעצמותו כו' (דכללות האוא"ס שלפה"צ שהי' ממלא מקום החלל הוא בחי' אור הכלול בעצמותו כו')".

אפילו בערך אדם שמרחם על הזבוב . . משא"כ לא"ס ב"ה: משל זה מובא גם באוה"ת האזינו ע' א'תרס. וראה בהמ"מ למאמרי אדה"א במדבר כרך ג ע' תתצא.

חנון ורחום ה': תהלים קמה, ח.

להיות ה': באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעא מציין לכאן ומוסיף "וכדפי' בלקו"ת סד"ה ואתחנן . . ספ"ד [ג, א] שכדי להיות הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' כ"ז הוא מחמת שהוא חנון ורחום".

י"ג מכילין דרחמי . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל מא, ג.

בצדקה ומשפט שהן דרך כלל כל מצות התורה: ראה סה"מ תרמ"ג ע' מו. תרמ"ח ע' רא. תרפ"ט ע' 90. בד"ה העושה סוכתו תחת האילן תשכ"ה סעי' ג' — מציין לכאן.

משפט וצדקה ביעקב אתה עשית: תהלים צט, ד.

אך הנה בצדקה: ראה אוה"ת נ"ך ע' רפד.

שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט. וראה לעיל יב, א. כח, ב.

יאר ה' . . ישא ה': במדבר ו כה-כו.

בחי' משפט שעושה האדם: ראה יהל אור ע' שסז.

ארז"ל חייך קודמין: בבא מציעא סב, א. ראה מאמרי אדה"א שמות קסו ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ח ד"ה אם כסף תלוה סעיף ב. אוה"ת משפטים ע' א'קנב.

רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברין דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.

לעשות את כל דברי התורה הזאת: דברים לב, מו.

ושמרתם ועשיתם אותם: ויקרא כ, לז.

אתם כתיב: ויק"ר פל"ה, ז.

וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה.

ראה בצדיקים: ראה יומא לח, ב.
שנעשית בחינת בעל תשובה . . כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת בלק עג, א ואילך.
ובמקום שבעלי תשובה עומדים: נסמן לעיל כב, ג.
אין עומדים להתפלל: ברכות ל, ב.
וזהו אשירה: בבוך 1052 סעי' ג.
ענין שירה . . אדון הנפלאות: ראה באוה"ת פ' שלח ע' תסו.
צהבו פניו: נסמן לעיל כג, ג.
גיאות היא בחי' נפלאות וגאה גאה בחי' אדון הנפלאות: ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשמז.
ואתם תחרישון . . מה תצעק אלי: שמות יד, יד-טו.
מלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות: ראה גם יהל אור ע' קיד. ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רלה. כרך ב ע' תשעח.
יש בו שני פירושים לשון התרוממות והעלאה: ראה לקו"ת אחרי כט, ב.
וכרמך לא תזמר: ויקרא כה, ד.
ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, מ.
קוינו — פי' קוינו מלשון קוין: ראה גם לקו"ת קרח נה, א.
אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י.
טוב ה' לכל: תהלים קמה, ט.
לסוסתי ברכבי פרעה: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' מ, רק חלק קטן. עוד הנחה במאמרי אדה"ז כתובים כרך ב (הוצאה שני') ע' קיז. עוד הנחה בהנחת הר"פ ע' יג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הג"ה באוה"ת בשלח ע' תקעז.
ראה מאמרי אדה"ז כתובים כרך ב ע' ע. והנחת הר"פ בס' הנחות הר"פ ע' ח.
בבוך 1113 גוכתי"ק הצ"צ נמצאים קיצורים וכנראה שהם שייכים לד"ה לסוסתי.
ב. אותיו' נקבות וזכרים תפלה ותורה מכה"כ גלוי סובב (אך התורה משל הקדמוני וגלוי א"ס בתורה ע"י אותיו' ואתא מרבבו' קדש לכן תרכב על סוסיך אך תחלה צ"ל תפלה העלא' כו').
ג. זלעו"ז — לכן הולך לפניהם כו' (ע"י התקשרו' בתפלה מתבטלי' המ"ז אותיו' נוקבין וכן ע"י עסק התורה דוכרין דקדושה מתבטלי' הרהורי' רעי') — כי י' חבל נחלתו וע"י עליי' שרש נש"י ממילא מתעלי' כו'.

ד. כמ"כ בכל יום יצ"מ מהתקשרו' הבלי עולם השכל מלך ושריו וושט ורידין תאוו'. ויצ"מ ק"ש ע"י התבוננו' פד"ז הריבוי קדושי' נמשכי' רק משמך לא כח הפועל בנפעל לא שניתי המרומם לבדו והמתנשא מימות עולם. אלקי' חיים ומלך עולם. ומ"מ בלי גבול הקדושי' כו' לכן צעק לבי לצאת מגבול ק"ש מאדך סוסי' נוקבין ומזה והא"ש לאהבה אייתי רוח והחיות רו"ש ונתתי מטר יושב ושונה כנגדו ודברת הנהגה מלכתא אשר אנכי כו' וזהו אני כו'.

לסוסתי ברכבי פרעה: שה"ש א, ט.

וה' הולך לפניהם: שמות יג, כא.

ויסע מלאך האלקים: שמות יד, יט.

אותיות נקראו סוסים: ראה בס' הנחות הר"פ ע' א בשם הה"מ.

שו"ה האדם — הסוס מוליך את האדם למקום רחוק: בהנחת הר"פ ע' ח מביא המשל "ד"מ הר גבוה ונישא אשר האדם לבדו לא יוכל לילך והסוס נושא אותו לשם כמו"כ אותי' הם מרכב לגבי השכל".

שו"ה שאין השכל — להשיג כלל: בבוך 1824 נוסף: "(והנה יש שני מיני אותיות אותיות זכרים ואותיות נקבות והיינו סוסים זכרים וסו' נקבות)". בהנחת הר"פ ע' ט מוסיף אחר הענין להשיג כלל "וכמבואר לעיל ג"כ מזה בזהר פ' ויחי קצת באריכות מקור ושרש האותיות מאד נעלה ולבעבור זה אותי' נק' סוסים שהם מביאים במרוצה את רוכבו למקום גבוה ונעלה" — מה שכתב לעיל פ' ויחי, הכוונה להמאמר שנדפס בהנחת הר"פ ע' א, והנחת אדה"א בס' תקס"ז ע' יא, ובתוספות הגהות מכ"ק הצ"צ באוה"ת בראשית כרך א ע' תתשמב, ב.

והיינו ע"י אותיות התפלה: בהנחת הר"פ ע' ט "והנה כתיב בא אתה וכל ביתך אל התיבה, היינו ע"י אותיות התפלה הנק' סוסים".

באוה"ת פ' בשלח ע' תקעז נמצא הג"ה השייך לכאן: והנה הילוך זה דוקא ע"י התלבשות בנה"ב, משא"כ המלאכים נק' עומדים כי סוס שבו וע"י ההילוך היינו לפי שהוא משם ס"ג שלמעלה משם מ"ה, ועיין בד"ה ונתתי לך מהלכים, ובביאור ע"פ וקבל היהודים, עכ"ה.

ראה גם הוספות לכש"ט (הוצאת קה"ת) סי' ז ואילך.

בא אתה: בראשית ז, א.

לא בגבורת: תהלים קמז, י.

והנה יש ב' מיני אותיות: ראה אוה"ת פ' בשלח ע' תרכה. המשך תרס"ו ע' רז ואילך [שם מיוסד על תו"ח בשלח קנ, א ואילך].
רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
דרכו של איש לחזר: קידושין ב, ב. בהנחת הר"פ ובמאמרי אדה"ז כתובים ובאוה"ת שם לא נמצא כל המוסגר. אבל בבוך 1824 נמצא.
השמים והארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.
מכה"א כבודו: ישעי' ו, ג. ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' קסד ואילך.
ואין כבוד אלא תורה: אבות ו, ג.
כבוד בגימט' ל"ב: ראה גם לעיל ל, ב. לקו"ת שה"ש מז, ג.
אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
כל היושב ושונה: ראה תדב"א רבה רפי"ח.
כלם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.

דף סד

מדלג על ההרים: שה"ש ב, ח.
וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.
וכל העם רואים: שמות כ, טו.
שנק' פרעה עורף: ראה לקו"ת להאריז"ל ר"פ וישב ור"פ שמות. ובכ"מ.
למען תזכר את יום צאתך: דברים טז, ג.
מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה: חגיגה יג, א.
שית אלפי שנין הוי עלמא: ראש השנה לא, ג.
בזה העולם הגשמי והמוגבל: באוה"ת פ' בא כרך ז ע' ב'תריא מוסיף: "(דזהו פי' מצרים לשון מצרים וגבולים, וע' בלקו"ת בשה"ש בד"ה קול דודי)".
ומלך מצרים נק' השכל של הבלי העולם: באוה"ת שם "(א"כ מפרש מלך מצרים חכמה דקליפה)". ע"ש עוד.
שו"ה הבלי — וכשנעשה התקשרות: ראה לקו"ת ראה כה, א.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.
כח הפועל בנפעל: ראה לקמן צו, ג במ"מ.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
ודברת בם: דברים ו, ז.
מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב. וראה לעיל מט, ב.

מאן מלכי רבנן: גיטין סב, א. זח"ג רנג, ב.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
אך הנה יש עוד אתעדל"ע שהם אותיות זכרים: מובא באוה"ת תשא ע' א'תתקסז. ובסה'מ תרכ"ז ע' קנא.
יש עוד אתעדל"ע . . שלא ע"י אתעדל"ת כלל: בלקו"ת שה"ש יא, ד מציין ע"ז: והיינו המשכות מבחינת עתיקא כו' ע"ש והנה משם הוא שנמשך הכח ועוז לעליית הסוס דאתעדל"ת.
שכל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכז, א.
באדם שהוא עולם קטן: תנחומא פקודי ג. ת"ז תי' סט קרוב לתחלתו. וראה לקו"ת פ' במדבר רד"ה והי' מספר.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.
כמ"ש בזוהר כמה מחשבתין אית: ראה ת"ז תי' סט (קטו, א).
כמו שלשלת שכ"א אחוז בחבירו: ראה לקו"ת ואתחנן יב, א. ברכה צח, ב. אוה"ת ואתחנן כרך ה ע' ב'ד.
הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל: תהלים סו, ו.
ויעברו בתוך הים ביבשה: נחמי' ט, יא.
שם נשמחה בו: תהלים סו, ו.
תחת אשר לא עבדת . . מרוב כל: דברים כח, מז.
אבל השמחה של מצוה: ראה לקו"ת שה"ש ד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון.
ושמחת לפני ה' אלקיך: דברים יב, יח.
דרמ"ח מצות הן רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
איזהו גבור הכובש את יצרו: אבות ד, א.
כי אין אתעדל"ת יכול לעורר כלל: ע' לעיל בפ' תולדות כ, א: כי ענין המצות מעשיות הם הגבה למעלה מעלה בפנימיותם ושרשם. ע' לקו"ת בד"ה ואתחנן. וע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שה.
ויאמר . . מה תצעק אלי . . בעתיקא תליא מילתא: בשלח יד, טו. זח"ב מח, א.
ביאור על הנ"ל: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' מ.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הצ"צ באוה"ת בשלח ע' תרכה מציין למאמר "בד"ה וה' הולך לפניהם יומם".
וה' הולך לפניהם . . הוא וב"ד: שמות יג, כא. שמו"ר יט, ו.
כי הנה עולמות התחתונים: ראה אוה"ת פ' בשלח ע' תרכה.

אלקים אל דמי לך: תהלים פג, ב.
למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.
גלו למצרים שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. מגילה כט, א. ראה לעיל ה, א.
אנכי ארד עמך: בראשית מו, ד.
והוא גלות השכינה: ראה בלקו"ת תצא לה, ד.
כי אין האתעדל"ת יכול לעורר כלל למעלה מבחי' חכמה: ראה לקו"ת שה"ש כ, ד.
אבא יסד ברתא: נסמן לעיל ד, ג.
והחכמה מאין . . תמצא: איוב כח, יב.

דף סה

וכמאמר הזהר לא תתערון מידי: זח"ב מז, ב.
שאם תתערון אזי . . אתעדל"ע . . כפי האתעדל"ת: בלקו"ש חי"ח ע' 354 הערה 25 "ואולי י"ל שיש בזה ב' אופנים: א) שמלכתחילה נמשך כפי אתעדל"ת. ב) שבבואה לתתא נשתנית כפי האתעדל"ת", ע"ש.
וכמאמר הזהר לא תתערון מידי . . ולכן תחרישון: קטע זה מובא בביאוה"ז לצ"צ כרך א ע' צב. ושם ע' צג: שענין שתיקה זו אינה כפשוטו ממש, אלא ע"ד מלה בסלע משתוקה בתרין, שהשתיקה הוא בחי' ביטול שלמעלה מהדבור דקום עשה, ע"ש.
אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, ב.
עד יעבור עמך ה': שמות טו, טז.
ויאמר משה אכלוהו היום: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ח ע' כח. ביאור בע' לד. והנחת הר"פ בס' הנחות הר"פ ע' עב באריכות.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת בשלח ע' תקצה. [הגהות הצ"צ הם ביאורים שמבארים כל ענין וענין מהמאמר]. עוד הגהות וקיצורים בע' תרח. קיצור מן גוף הדרוש שבת"א בע' תרכד. ועוד הגהות בע' תרכח. ביאור בע' תרלא בציון "ביאור הדברים ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום". — והוא להנדפס בסה"מ תקס"ח ע' לד. ד"ה מי זאת הנשקפה תרל"ט ח"ב ע' שפט מיוסד על מאמר זה.
באוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתקסח. ובאוה"ת האזינו ע' א'תרמו מציין הצ"צ שמאמר זה עם ד"ה אני ישנה הנדפס בלקו"ת שה"ש נאמרו בשבת אחד. וכן נראה בסה"מ תקס"ח שעל המאמר אני ישנה נרשם ליל שבת פ' בשלח על החתונה, ועל ד"ה ויאמר משה נרשם "יום שבת פ' בשלח על החתונה הנ"ל".

בארוכה נתבאר במאמרי אדה"א שמות ע' קנו. שער האמונה לאדה"א ע' לג, ב. ד"ה ויענך וירעיבך בסה"מ תרל"ה ח"ב ע' תו וע' תטו מיוסד על מאמר זה. ד"ה ויאמר . . אכלוהו היום תשל"ו. וראה פלח הרמון שמות ע' רז.

בלקו"ת אחרי מ, א מציין לכאן.

ויאמר משה אכלוהו היום: שמות טז, כה. להעיר שבהנחת הר"פ מצטט מן הפסוק גם התיבות "היום לא תמצאוהו" וכן בהקושיות על הפסוק מדייק תי' אלו. ובסה"מ תקס"ח מביא מן הפסוק "כי שבת היום לה'" וכן מדייק בתחילת המאמר "ומה הטעם שאמר להעדר השפעת המן בשבת כי שבת היום לה'". באוה"ת מבאר ענין ג' סעודות דשבת. וראה שם ע' תרב ואילך בענין הנ"ל.

להבין למה לא ירד המן בשבת . . אינן נעצרין אפי' בשבת: ומפרש באוה"ת כאן ע' תקצה "א"כ מהו ענין שנאמר גבי מן היום לא תמצאוהו כי שבת היום לה' דמשמע שמפני שהוא בחי' שביתה א"א להיות ירידת המן ומאי שנא מכל ההשפעות שנמשכין בשבת". ובסה"מ תקס"ח ע' כח מדייק "שהרי גם העשב צומח כמו בחול ואין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה אותו וכו', וא"כ הכל נשפע מלמעלה מעילה לעילה גם בשבת ולמה המן דוקא לא נשפע ויורד בשבת ומה זה הטעם שאמר להעדר השפעת המן בשבת כי שבת היום לה' כו'".

ובהנחת הר"פ ע' עב "והלא כל ההשפעות גשמי' נשפעים גם בשבת גשם וכו' גם העשב בשדה צומח גם בשבת ואין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה וא"כ הכל נשפע מעילא לעילא גם בשבת ומה נשתנה המן אשר אמר כי שבת היום לא תמצאוהו".

אינן נעצרים אפי' בשבת: ב"ר י, ד.

כל השפעות שבעוה"ז הגשמי אינן נעצרין אפי' בשבת: במאמרי אדה"א שמות ע' קנו מקשה "א"כ מה זו השביתה בשבת דגם בשבת ראשון היו כל השפעות והמשכות למטה כמו בחול ואיך אמר וישבות, ומפרש שעיקר השביתה למעלה היא ברוחניות בלבד ע"ש. ראה סידור קמא, ב ד"ה מצה זו תר"מ סעי' נז. וראה בארוכה בהמשך תער"ב ח"ב ע' א'סא ואילך.

אין לך עשב: ב"ר פ"י, ו.

הנני ממטיר לכם: שמות טז, ד.

ס"ר אותיות כנגד ס"ר נשמות: מגלה עמוקות אופן קפו.

ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ח ע' רמא. לקו"ש ח"ב ע' 333 הערה 118.

אותיות מלשון אתא בוקר: ישעי' כא, יב. וראה גם לעיל מב, ב. לקמן עא, א. ובמ"מ לשם. וראה בד"ה ושבתי בשלום תשמ"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קסד) הערה 86 שמצויין לכמה מקומות בדא"ח.

אותיות סוסים: ראה לעיל בד"ה לסוסתי.

כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח. בסה"מ תקס"ח ובהנחת הר"פ יש כאן אריכות דברים בהטעם שהאותיות נקראים סוסים.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

הארה דהארה: באוה"ת כאן ע' תרט: ראה באגה"ק סי' כ ד"ה איהו וחיוהי. ובע' תקצו מוסיף "והוא בחי' אותיות והתגלות הארה מבחי' מחה"ק".

כי . . וירם קרן לעמו: תהלים קמח, יד. בהנחת הר"פ ובסה"מ תקס"ח ובאוה"ת נתבאר הפסוק באריכות יותר.

במי נמלך: ב"ר בתחלתו.

כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך כו': תענית ג, ב. זח"ב ה, ב. וראה לקו"ת אחרי כו, א. אוה"ת בראשית כרך ג תקנז, ב (מלק"ת לג"פ לב, ד). אוה"ת נ"ך ע' תקח. ספר החקירה ס, ב. מים רבים תרל"ו פרק קה ואילך. ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יב.

באוה"ת כאן ע' תרי ואילך מביא מד"ה עולת תמיד לאדה"ז ביאור ענין הרוח המנשב.

אלא הענין כי: בבוך 1053 יד, א נוסף: כי לפי פשוטו של מקרא: רוחות.

כי רוחות הם ו"ק: בספר החקירה ס, ב כ' ורוחות אלו דהיינו ו"ק נתהוו יש מאין ע"י מי ברא אלה בחי' הפרסא כנ"ל [בספר החקירה שם] המסתיר להיות מקום גשמי ו"ק, אמנם שרש ו"ק הגשמיים נמשך תחלה מבחי' ו"ק הרוחניים שהם מדות העליונות ע"ש. וראה באוה"ת בלק ע' א'ח.

שהם עיקר העולם: ראה שער היחוד והאמונה פ"ז (פב, א).

בלקו"ת אחרי מ, א מציין לכאן.

שזהו גבול המקום: ראה ס' החקירה עו, א ובאוה"ת נ"ך ע' תה שכתב "מפרש דבחי' מקום זהו ו"ק דז"א היינו ג"כ מפני שהם שרש ממכ"ע שמהם נשתלשל ו"ק הגשמיים צפון ודרום וכמ"ש עוד בתו"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם בפי' הוי' אחד". ע"ש.

הנה מקום אתי: שמות לג, כא. ראה ב"ר פס"ח, ט. לקו"ת בהוספות לויקרא נא, ב.

באוה"ת כאן ע' תרו כתב בשם הש"ך על התורה "מן מ"ם נו"ן במילואו גימטריא מקום". בסה"מ תר"מ ח"ב ע' תקסא: ורבינו ז"ל כ' שמפרש מקום מל' ממכ"ע כ"פ בד"ה והתהלכתי [=הנחת הר"פ ע' קנז] ובלקו"ת שלח בביאור מקושש [=מג, א]. ובפ' בחוקתי

בד"ה בשברי [=לקו"ת בחוקתי מח, ב]. ובתו"א בד"ה אכלוהו היום [=כאן] ובד"ה וארא בפי' הוי' אחד [=קנה, ב]. ובד"ה כי אברהם לא ידענו [=צג, ב]. וראה בסה"מ תרס"ו ע' לו.

וכל נשמה יש לה אות אחת בתורה שהיא ממשכת אותו אות: בהנחת הר"פ ע' עג מבאר: "שהאותיות הוא לשון הבאה ונק' סוסים להמשיך ממקום גבוה כו' ועל ידם ירד אור אלקי בי' מאמרות ברא קוב"ה עלמא": וזהו ה' בצאתך.

באוה"ת כאן ע' תרכה הקשה "הלא העולמות נבראו ע"י אותיות דע"מ ומה צורך להמשכת אותיות התורה".

ה' בצאתך משעיר כו' ארץ רעשה: שופטים ה, ד. ראה אוה"ת נ"ך שופטים ע' ט "שההמשכה עליונה להיות אותיות התורה נק' ג"כ שעיר בחי' שערות וכן פי' בד"ה תורה צוה ספ"א ענין וזרח משעיר".

וראה גם בלקו"ת קרח נג, א.

שעיר היינו בחי' שערות: ראה לקו"ת ברכה צד, ב. צה, ג.

הנה גם המלאכים בקשו: בהנחת הר"פ ליתא תי' "גם". ושם באריכות יותר. וראה באוה"ת כאן ע' תריב הג"ה לכאן ההפרש מה שמבאר כאן למה שמבאר לקמן בפ' יתרו בד"ה זכור ושמור בענין בקשת המלאכים.

המלאכים בקשו תנה הודך על השמים: שבת פח, ב.

ובכל יום חייב אדם לראות: פסחים קטז, ב.

ונק' בזוהר לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב. ראה גם לעיל ט, א.

אכלתי יערי עם דבשי: שה"ש ה, א.

מצרף לכסף: משלי כז, כא.

שהגו סיגים מכסף: משלי כה, ד. וראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשלז: "ופי' המ"צ הגו ענין הסרה כמו כאשר הוגה מן המסלה בשמואל ב' סי' כ' פסוק י"ג. ורש"י פי' הגו וכן הוגה לשון המשכה" ע"ש עוד.

ראה סה"מ תרכ"ז ע' רנ. סה"מ תרכ"ט ע' שסב.

בשמ"ע סלח לנו: ראה לקמן צה, ג. לקו"ת בהעלותך ל, ב.

צדיק אוכל לשובע נפשו: משלי יג, כה.

ובחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.

ובכח זה מתפלל: בהנחת הר"פ ע' עד: מתפלל ונתפעל במס"נ.

וקראת לשבת ענג . . אז תתענג: ישעי' נח, יג. יד.

דא היא סעודתא דע"ק: ראה זח"ב פח, ב.

ואין נמשך בו פסולת כלל: ראה אוה"ת בשלח ע' תרו.
וכך יש הפרש בין תפלת החול: מובא באוה"ת ויצא כרך תתמג, א.
ותעל שכבת הטל: שמות טז, יד.
טל שאין לו הפסק: תענית ג, א.
מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת: ראה סידור קז, ג: ששרש הטל של המן הוא מבחי' אורות עליונים ביותר שלמעלה מבחי' התוהו והתיקון דהיינו שלמעלה גם מבחי' עקודים ונקודים.
דבר יום ביומו: שמות טז, ד. ראה אוה"ת פנחס ע' א'קנה. ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' א'סב. א'פו.
ארז"ל כי מי שיש לו פת בסלו: סוטה מח, ב.
דאיתא בס"י: ראה פ"ג מ"ה. וראה לעיל סג, ד.
נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו . . קמי קוב"ה מי איכא זקנה: יבמות טז, ב. זח"א קסב, א. ראה אוה"ת חנוכה כרך ב שב, ב.
עיני האדם לא תשבענה: משלי כז, כ.
וזהו ענין המן: באוה"ת תצוה ע' א'תרמט הגי' בגוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ: מן.
שלמעלה מהזמן כו': באוה"ת שם "נשמע אשר ענין דבר יום ביומו זהו כשההמשכה באה מבחי' אני ה' לא שניתי שלמעלה מהזמן" ע"ש.
היום לא תמצאוהו בשדה: שמות טז, כה.
שהוא אתעדל"ע שאינו תלוי באתעדל"ת: בענין זה ראה לקו"ת פ' ואתחנן ד"ה ואתחנן. לקו"ת האזינו הא'.
ישא ה' פניו אליך: במדבר ו, כו.
ברדת הטל על המחנה: במדבר יא, ט.
קוצותיו רסיסי לילה . . קוצותיו תלתלים: שה"ש ה, ב. יא.
ה' בצאתך משעיר: שופטים ה, ד.
המן לבד לא ירד בשבת: ראה תו"ח (כת"י הר"ש) בשלח שב, א ואילך. אוה"ת בשלח ע' תרלט. המשך תער"ב ח"ב ע' א'סא.
עליית העולמות שבשבת זהו רק בפנימיות: בלקו"ת תזריע כא, ג מציין לכאן.
משא"כ המן . . מבחי' טל: ראה ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' תכב.
באוה"ת כאן ע' תרה: "בת"א מבואר הטעם שלא ירד מן בשבת כי הוא נמשך ממו"ס טלא דבדולחא, ולפי שבשבת עליות העולמות אי אפשר למן לירד, וא"כ קשה איך ימצאוהו

לע"ל שהוא יום שכולו שבת ונק' שבת בשבתו שהוא עלייה יתירה משבת דעכשיו", ומבאר שזהו ענין שלע"ל שחקים טוחנין מן לצדיקים. וראה גם ע' תרו.

שו"ה עלייה — דהעלי' בבחי' פנימיות: ראה לקו"ת תזריע כא, ג. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקיג: "(שנתעלו המדות והדיבור להיות בבחי' חו"ב כו' מהרי"ל)".

להבין ענין לחם משנה: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

וראה גם פלח הרמון שמות ע' קצב.

זה בצד זה: פע"ח שער השבת פי"ז מ"ח. ליל שבת פ"ד מ"ב. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' מ.

ברכת הזן משה תקן: ברכות מח, ב. זח"ג עדר, א. ראה בסידור בדרוש בהמ"ז ובהגהות ע"ז מכ"ק אדמו"ר הצ"צ באוה"ת פ' עקב. ראה לקו"ש חט"ז ע' 179 הערה 44.

על הארץ זו ברכת הארץ: ברכות מח, ב. ובלקו"ש חט"ז ע' 179 הערה 45 מציין ע"ז "כ"ה פירוש הפשוט שהברכה היא רק על הארץ (דמפקא מזון). וראה ב"ח לטור שם [או"ח סי' קפז] ס"א. שו"ע אדה"ז שם. אבל בלקו"ת עקב [יד, ב] סידור (קט, א) דמזון בברכת הארץ קאי על לחם מן הארץ. ולהעיר מברכ"י או"ח סי' רח סק"י שהביא מכפתור ופרח ואגודה דחותם בא"י "על הארץ ועל מזונה".

אין מזכירים כלל מעין ב' ברכות האחרות: ראה בשו"ע אדה"ז סי' קפז סעי' ג.

כי על כל מוצא פי ה': דברים ח, ג.

אין לך עשב: זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י. אגה"ק סוס"י כ.

הלא גם האדם נשתלשל ממאמר נעשה אדם: לקו"ת להאריז"ל פ' עקב. וראה לקו"ת לכ"ק אדמו"ר הזקן צו יג, ב. בהביאור לד"ה להבין שינוי הברכות תקס"ח. מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ז"ל ע' צז. ובד"ה באתי לגני תשי"ד.

אלא קאי על נפש האלקית: ראה לקמן יתרו עד, א. לקו"ת צו יג, סע"ב ואילך. מסעי צו, א.

שרש ענין תהו ותיקון: בלקו"ת פ' צו יג, ב מציין לכאן, דבחי' דצ"ח שרשן הוא מבחי' עולם התהו והאדם שרשו מבחי' עולם התיקון ע"ש. וראה גם באוה"ת פ' אמור לז, ג ואילך.

אדם בגימטריא שם מ"ה: נסמן לעיל נב, ב.

שבחי' תהו הוא בחי' נקודות זו תחת זו: ראה ע"ח שער י' פ"ה בארוכה נתבאר בתורת חיים בראשית ט, א ואילך. שם פ' נח סט, ג ואילך. וראה לעיל נב, א.

וכאו"א אינו יכול לסבול חבירו: ראה בהמשך תער"ב ח"א פרק רלז: "דספי' דתהו היו בחי' שלימות כאו"א בפ"ע ולא רצו להשפיע אל הספי' האחרת ולא לקבל שפעה ממנה

כו' ושרש סיבת הדבר הוא הישות". ע"ש בקיצור מפני מה לא רצו להשפיע. וע"ש בפרק רלח.

וימת וימלך: סוף פ' וישלח.

שם מ"ה החדש: ראה לקמן קג, ב ובמ"מ לשם.

דף סו

לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.

עושה שלום במרומיו . . מיכאל שר של מים: איוב כה, ב. וראה לעיל כב, ג.

מ"ש בזוהר דא איהו . . לאכללא שמאלא בימינא: ראה זח"ב כז, א. ראה לקו"ת נשא כה, ג שמציין לזח"ג ר"פ קרח קעח, א.

והנה ידוע שכל דצ"ח . . מבחי' התהו: ראה גם לקו"ת צו יג, ב ושם מציין לכאן.

כמו שכתוב ועשב לעבודת האדם: תהלים קד, יד.

וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' ט, ו.

ופני נשר לארבעתן: יחזקאל א, י.

לפני מלך מלך: בראשית לו, לא.

ומטעם זה צריך האדם למאכל: ראה לקו"ת מטות פא, ב.

ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.

וברכת את ה' אלקיך: דברים ח, י.

הנני ממטיר לכם: שמות טז, ד.

לחם מן השמים: ראה אוה"ת בשלח ע' תקפט ואילך, שמבאר ההפרש בין לחם מן הארץ ללחם מן השמים.

טל טלא דבדולחא: זח"ג קכח, ב. קלה, ב.

ותעל שכבת הטל: שמות טז, יד.

המן ירד בזכות משה: תענית ט, א. זח"ג קנו, א.

נאמר במשה כבד פה: שמות ד, י.

ומבואר בזהר שכבד פה היינו תושבע"פ: זח"ג כח, א. בלקו"ת במדבר יז ב מציין לכאן. וראה גם לקו"ת עקב יד, ד.

שרש משה היה בבחי' פנימיות אבא: ראה לקו"ש ח"ו ע' ...

מי אנכי כו' וכי אוציא את בנ"י: שמות ג, יא.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.

שו"ה כי — עקודים שעקוד בכלי א': ראה לעיל י, ג וש"נ.

שלימותא דכולא: עבוה"ק ח"א רפ"ח. וראה לקו"ת פ' אמור לח, א.

ברכת הזן תקן משה: ראה בארוכה בלקו"ת פ' עקב יד, א ואילך.
כי אל דעות ה': שמואל-א ב, ג.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
וזהו ענין הודאה: ראה אוה"ת בראשית כרך ג ד"ה להבין ענין הברכות אות ה'. (מלקו"ת לג' פרשיות בראשית לג, א). המשך חייב אדם לברך תרל"ח פרק יג.
גדולים מעשה צדיקים: כתובות ה, א.
גמירא משמיא מיהב יהבי: תענית כה, א.
כח הפועל בנפעל: ראה לקמן צו, ג במ"מ.
ואתה מחיה: נחמי' ט, ו.
בדבר ה': תהלים לג, ו.
ההפרש בין ברכה להודאה: ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח פרק יג.
נכללים — השכל ובעצמות הנפש: בהגהת הרה"ח ר' אשר: "כללי, ובכח הכללי". "אין שום היכר והפרש . . כח היותר תחתון . . דרגה לכח היותר . . מאחר שהוא כולו . . ולכן אף כח יותר . . יש לו עליי' לכח [כללי] כי שם מעלה . . שוין כו'. וכך עד"מ".
בשער הספר רשם: "הועתק מספר תו"א של כ"ק אדמו"ר בליובאוויטש".
צופה ומביט עד סוף כל הדורות כו': נסמן לעיל סב, ד.
בדרוש דור הפלגה מענין עקודים: ראה לעיל י', ג ואילך.
ע"פ שבתותי תשמורו: לקו"ת בהר מא, א ואילך.
בד"ה זכור ושמור: ע, ד.

יתרו

דף סו

בחדש השלישי: נדפס גם בתו"א לעמבערג דף ה, א. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' קמו: בשבת שלפני שבועות. ובע' שעה ביאור נוסף.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הגהות וקיצורים באוה"ת יתרו ע' תשעב. תשעג. תשצ. שייך לביאור ע' תשצב. קיצורים בכרך ח ע' ב'תתקעה. עוד קטע לכאן ע' ב'תתקעו. חלק נעתק גם בסה"מ תרל"ג כרך א ע' רצג עם הגהות ושינוים (מיוסד על הנדפס באוה"ת פ' יתרו ע' תשעג). וראה גם באוה"ת יתרו ע' תשסח ואילך.
חלק מהמאמר הושווה לבוך 1052 כתי"ק מהרי"ל (רוב הכת"י דהה מאוד וא"א לפענח האותיות).

לכללות מאמר זה ראה אוה"ת יתרו ע' תתסו. בסה"מ תרנ"ה ע' פח [שמיוסד על ד"ה בס' תרל"ג הנ"ל]. ד"ה באתי לגני תשל"ו. פלח הרמון שמות ע' רכ.

בחדש השלישי: שמות יט, א. ראה בשיחת ש"פ שלח תשמ"ח בהערה 31 ההדגשה "מה שמתן תורה הי' "בחודש השלישי" ולא נזכר באיזה יום בחודש [עד שיש בזה ב' דיעות בגמרא (שבת פו, ב)] וכן בתושבע"פ (שם פז, א) — "ירחא תליתאי" [ומש"נ (יתרו יט, טז) "ביום השלישי", "יומא תליתאי" — ה"ז לא יום השלישי בחודש, כ"א מימי הכנה (הגבלה) למ"ת]". ע"ש.

ביום הזה . . שהוא בר"ח: מכילתא שם. שבת פו, ב. באוה"ת יתרו ע' תשעג שגז"ש הזה הזה בגמרא פ"ט דשבת דפ"ו ע"ב. וראה בסוף העמוד שם: ובזה מתורץ קושי' התוספות שם בשבת אמאי יליף הזה הזה ולא מדבר מדבר ע"ש.

החדש הזה לכם: שמות יב, ב.

למה נק' ר"ח . . ביום הזה: ראה בחיי כאן יט, א. בתקס"ז ע' קמו: "למה נק' ר"ח זה".

היו כמה צדיקים והאבות: לקמן עג, ג "צדיקים ונביאים כמו אדם הראשון חנוך מתושלח כו', ואברהם קיים כל התורה". ולקמן צו, ג מביא רק אברהם. בסה"מ תקס"ב ע' יא "מתושלח נח ואברהם" (מובא גם באוה"ת פ' ראה ע' תשנד). בסה"מ תרל"ג ובסה"מ תרנ"ה ע' פח: כמו מתושלח ואברהם והאבות.

שו"ה צדיקים — צדיקים: בבוך 1052 (בכתי"ק מהרי"ל): צדיקים גדולים.

והאבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז. זח"א רי, ב. זח"ג קפב, א.

שו"ה צדיקים — ג"כ: בבוך 1052: גם.

הלוך ונסוע הנגבה: בראשית יב, ט.

שהי' הולך ונסוע ממדרגה למדרגה: בסה"מ תקס"ז כ' זה בשם הזהר, ראה זח"א פד, א. ראה לקמן צו, ג.

שו"ה אהבה — מעלייה לעלייה: בבוך 1052: מעילוי לעילוי.

הנגבה הוא בחי' ומדת אהבה העליונה: וכ"ה בלקו"ת בהעלותך כט, ג.

דף סז

ויעל אברם ממצרים: בראשית יג, א.

ואתה מחיה את כולם: נחמי' ט, ו.

את השמים ואת הארץ אני מלא ומכה"כ: ירמי' כג, כד. ישעי' ו, ג.

גנבא אפום מחתרתא: סוף ברכות ע"פ גירסת העין יעקב.

והנה אהבה זו באה מחמת התבוננות: בקונטרס עץ החיים סעי' ז מבאר שכאן מבואר איך בהכרח שתהיה העבודה דיחו"ע בכאו"א, ובהקיצור שם כתב "יסביר אשר אף

דעבודה דיחו"ע באמיתית מועטים השייכים אלי', מ"מ הכרח לכאו"א להשתדל בזה, ואז, לפי שעה עכ"פ יחפוץ בזה" ע"ש.

שו"ה ת"ב — כלל: תי' זו ליתא בבוך 1052.

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.

דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד. בסה"מ תקס"ז ע' קמז מבאר המשל.

וכמאמר ברוך שאמר: ראה גם לעיל נד, א.

תתברך . . שבח מעשה ידיך: נוסח ברכות ק"ש. בלקו"ת ברכה צז, א. שה"ש מד, ג — מציין לכאן.

מן הארץ לרקיע ת"ק שנה: חגיגה יג, א.

שו"ה הארץ — ת"ק שנה: בבוך 1052: ת"ק שנה כו' ת"ק שנה כו'.

אינו מלובש אלא כח המעשה: בחי' עשי'. בסה"מ תקס"ז ע' קמז-ח מבאר באריכות גם ביצירה ובבריאה.

ובורא קדושים ישתבח שמך: קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קפח.

כי הנה כח המעשה: ראה תניא ח"ב פ"ב. לקו"ת קדושים ל, ג.

שו"ה בכבודו — רם: בבוך 1052: הוא רם.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו. בסה"מ תקס"ז ע' קמח מבאר "פי' בלתי המצא שם שינוי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה, ואין שם חילוק ג' מדרגו' דבי"ע". קטע מכאן מובא גם בד"ה פסל לך בסה"מ תרל"ד ע' קמ.

ראה המשך תרס"ו ע' פז.

אל חיק אביה: ראה תניא פ"נ. וראה לעיל כז, א. לב, ב. מה, ג. לקמן פו, ב.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

שהנביא מתמה על ישראל . . שאין לכם כלות הנפש: בלקו"ש חי"ז ע' 116 מציין ללקו"ת ר"ה סא, ד. וראה בסה"מ תרל"ד ע' קמא "והיינו כי ע"י ההתבוננות בבחי' אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל, והיינו לפי שכללות ההשתלשלות הוא מבחי' הארה בעלמא שאינו נוגע כלל . . ואי לזאת באיזה יחפוץ אם בהארה הנפרשת או בעצמותו עיקר ומקור לכל, וע"ז מתמה הנביא על ישראל מדוע לא כליתם". ראה גם בסה"מ תרס"ב ע' תטו.

שאין בכחה לצאת מנרתקה ומאסרה: ראה קונטרס עץ החיים פ"ז.

כשל בעוני כחי: תהלים לא, יא.

שע"י העונות נכשל ונתחלש כח הנפש: בד"ה פסל לך תרס"ב ע' תטו מוסיף "ולא דוקא עון ממש אלא הוא לשון עיוות ועקום מה שמעוות ומעקם דרכו לילך אחרי חומריות

ותאוות הגוף ונה"ב עד שגם נה"א נסרך ונדבק שאינו יכול ליצא (אַרויסגיין) משם". ראה גם בתרל"ג שם ע' רצה.

כי אם עונותיכם: ישעי' נט, ב.

ואינה יכולה לעלות ולצאת ממנה: בקונטרס עץ החיים שם "ואדרבה מורידו כו'".

ותרא את עני אבותינו: נחמי' ט, ט. בסה"מ תרל"ד הסיום "ועז"נ ותרא את עני אבותינו אשר במצרים אין עני אלא בדעת שנחלק לחו"ג בחי' אהוי"ר הוא בחי' הכוסף והתשוקה הנ"ל, והוא ע"י שהם במצרים בחי' מיצר הגוף שמגביל ומלביש הנפש עד מאד" ולזה נתנה . . .

ולזה ניתנה התורה לישראל: ראה ד"ה ויתן לך ש"פ תולדות תרס"ו.

שהתורה נק' עוז: ראה מדרש תלים ח, ג. מכילתא בשלח טו, ב. ויק"ר פל"א, ה. יל"ש בשלח רמז רמ"ד. שהש"ר פ"א, ד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תשי"א [לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע] ע' 181.

ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא.

עושה שלום בפמליא של מעלה: סנהדרין צט, ב. במד"ר יב, ח. ראה אגה"ק סי' יב. לקו"ת שה"ש ז, ד.

בלקו"ת צו טו, ב. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשפח מציין לכאן.

שו"ה התקשרות — היינו: בבוך 1052: הוא.

כי התורה — נק' ג"כ תושי': סנהדרין כו, ב. ראה אגה"ק סכ"ב. ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) מע' תושי'. ובאוה"ת יתרו ע' תשעח. תשצג.

ראה סה"מ תרמ"א ע' טז.

לאום מלאום יאמץ: פסחים מב, ב. רש"י בראשית כה, כג.

כיצד הוא העוז של התורה . . הלא גם התורה נתלבשה בענינים גשמיים: בתקס"ז ע' קמט מבאר הקושיא "כיצד תהי' התורה עוז ותושי' והלא מצד גופי ענייני ההלכות שבתורה הרי הם מלובשים בענינים גשמיים כמו מצות תרומות ומעשרות בתבואות ומצות ציצית בצמר וכיוצא, ואיך יועילו להיות כח ועוז להשגה האלקי' בנפש האלקי' להיות לה עוז וכח במס"נ וכיוצא", ע"ש.

אורייתא וקוב"ה כולא חד: נסמן לעיל נז, ג.

וידבר אלקים: שמות כ, א.

דלכאורה מלת לאמר אין לה הבנה: ראה לקו"ת במדבר טו, ג. שה"ש מ, ב. מה שנתבאר כאן ראה ד"ה בחודש השלישי תשל"ד (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קנה) ושם בהערה 8 נוסף לסה"מ תקס"ז ותו"ח מציין לסה"מ תרנ"ה ע' צא-ב.

שו"ה מלת — ואינה: בבוך 1052: שאינה.
כמו כל לאמר שבמקרא: ראה סוטה כז, ב. ובארוכה בלקו"ש ח"ו ע' 119 הערה *1. ובלקו"ת שה"ש (מ, ב) מפרט דהקושיא מ"שאר מצותי' של תורה" (לקוטי שיחות ח"ו ע' 119 הערה 3). ובאוה"ת יתרו ע' תתסו "שאינו דומה לשאר לאמר שבתורה שהקב"ה מדבר למשה לאמר הדיבור לישראל, אבל כאן בעשה"ד אין לומר כן שהרי כל ישראל שמעו בעצמן הדיברות כו'". וראה שם ע' תתעג. ובכרך ח ע' ב'תתקפד.
שהרי כל ישראל שמעו: בד"ה וידבר כו' אנכי תש"ל (הנחה בלתי מוגה) ומפרט "יותר מזה כמבואר בפדר"א שכל נש"י מראש כל הדורות עד סוף כל הדורות היו בהר סיני וכרתו ברית עם הקב"ה וקבלו את התורה, וא"כ אינו מובן כאן פירוש תיבת לאמר".
ופב"פ דיבר ה': דברים ה, ד.
את אשר ישנו פה: דברים כט, יד.
שמות תנאים ואמוראים: באוה"ת יתרו ע' תשפג מציין: הנה כן משמע בהדיא ברבות פ' יתרו ס"פ כח".
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
דברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
שאין הדבור נעשה נפרד: באוה"ת יתרו ע' תשפג מציין "הוא ענין נפלא, וע' מזה לעיל סד"ה וארא אל אברהם שזהו בחי' משה". ולהעיר שבתקס"ז אין תי' אלו.
תען לשוני אמרתך: תהלים קיט, קעב. ראה פי' הפסוק גם בלקו"ת שמע"צ פא, ג. שה"ש מד, ב. ספר המאמרים תש"ד ע' 139.
והודעת לבניך . . מה להלן באימה ויראה: דברים ד, ט. ברכות כב, א. וראה לעיל כב, ב. ובמ"מ לשם.
עסק התורה . . הנותן עוז ותעצומות לנפש האלקית: מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'קא: שנותנת כח לנפש האלקית ומתשת כח הנפש הבהמית, והיינו שתוכל הנפש האלוקית להתגבר על נה"ב עד שתכסוף לצאת מנרתקה מאסר הגוף, ע"ש.
ראה בד"ה בחודש השלישי תשל"ד שם לצד הערה 21 "שע"י לימוד התורה נעשה שינוי (רוממות) בהאדם הלומדה". וראה שם בהערה הנ"ל.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
ואעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה: שמות ג, יז. ח.
אנשי יריחו היו כורכין את שמע: פסחים נה, ב. וראה בקונטרס עץ החיים ע' לד. ובספר הערכים-חב"ד ערך אהבת ה'.

מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט. "פי' גם על גוים מלך אלקי' לפי שהם מקבלים ממ"ח צירופים דאלקים" — תקס"ז ע' קנ.
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.
ועד . . אחד . . בחילופי דאתוון כמ"ש בזהר: ח"ב קלד, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ח ע' 242.
שישראל מונים ללבנה: סוכה כט, א. ראה חולין ס, ב. ובחדא"ג למהרש"א בחולין שם.
כי הלבנה לית לה מגרמה כלום: ראה זח"ג לג, א. רמט, ב.
"ולהיותה דבוקה בחצי העליון למול נגד אור השמש ע"כ אינה מאירה רק בחצי התחתון שלה ובחצי העליון שבה אינה מאירה כלל כי מפני אור השמש אשר לנגדה בטלה במציאות אל האור של השמש המאיר עלי', אך חצי התחתון שבה מאיר בארץ מחמת הארת השמש כידוע" — תקס"ז ע' קנ.
עד שנעשית בבחי' נקודה: ראה אוה"ת כאן ע' תשצה.
כך הוא ענין ישראל: "שנמשלי' ללבנה כי ישראל מונין ללבנה כנודע דגם כללות נ"י לית להו מגרמייהו כלום אלא רק מה שמקבלים מאור ה' המאיר עליהם והוא אור א"ס ב"ה" — תקס"ז ע' קנא.
כי שמש ומגן הוי"ה אלקים: תהלים פד, יב.
וזרחה לכם יראי שמי: מלאכי ג, כ.
שבעה שבועות תספר לך: דברים טז, ט.
ונעשו אז ישראל מוכנים ועומדים: בד"ה בחודש השלישי תשכ"ט מבאר "שהיו מוכנים לא רק מצד ההמשכה מלמעלה, אלא גם מצד עבודת המטה". ראה חולין ס, ב.
ויקרא אלקים לאור יום: בראשית א, ה.
בד"ה והיה מדי חדש: ראה לקו"ת ברכה צו, ד ואילך.
למדבר סיני שירדה שנאה: שבת פט, א.
ומדבר מלשון דבור . . בתוספת מ' . . להקטין הענין: באוה"ת פ' במדבר ע' כג מציין ע"ז "ועי' בלקו"ת סד"ה אלה פקודי המשכן ובהביאור שם ספ"ז ובד"ה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ג בענין אשר אזכיר את שמי ושם מיירי בבחי' הדיבור בד"ת", ע"ש.
ויסעו מרפידים: שמות יט, ב.
למה נק' שמה רפידים: סנהדרין קו, א. תדא"ר פרק כד.
משה ידבר: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' רד, "חג השבועות". ובכת"י א' נוסף "בק"ק לאזני".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הנחה אחרת עם הגהות באוה"ת יתרו ע' תתמג, עוד הערות בע' תתלג. ראה שער אמונה לאדה"א פרק נד (דף פז, א).

ד"ה זה נזכר בסה"מ תרס"ה ע' ה.

משה ידבר והאלקים יעננו בקול: שמות יט, יט.

בקולו של משה: ברכות מה, א.

מה דבר משה: באוה"ת פ' יתרו ע' תתמד: ורש"י פי' בחומש דמשה ידבר קאי על שאר הדברות . . והרמב"ן השיג ע"ז.

אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו: מכות כד, א. ע' מו"נ ח"ב פל"ג. תניא פרק כ.

אנכי עומד בין ה': דברים ה, ה.

דאיתא בגמרא דאמר רב יוסף: פסחים סח, ב.

ומהו ענין מ"ת . . אברהם אבינו ע"ה: לעיל יא, ד מציין לכאן "ועמ"ש ע"פ משה ידבר שם נת' היטב ההפרש בין מה שקיים אברהם כל התורה כו' למ"ת עולה בקנה א' עם מ"ש כאן [בתו"א יא, ד]". ראה מאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ז"ל ע' ז. אוה"ת דרושים לשבועות ע' קסח. ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק תרנ"ד.

קיים אברהם אע"ה . . ואפי' עירובי תבשילין: יומא כח, ב. ראה קידושין פב, א. ראה לקמן צו, ג ואילך. אוה"ת פ' ראה ע' תשנז.

הענין בארוכה בסה"מ תקס"ב ע' יא. אוה"ת תשא ע' א'תתקסו. וראה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' יב.

וישמר משמרתי: בראשית כו, ה.

ובודאי לימד ג"כ ליצחק: ב"ר פצ"ה ג': והי' [אברהם] משמר דקדוקי תורה והי' מלמד את בניו. ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג. וראה רמב"ן עה"ת בראשית כו, ה. והמאירי בפתיחה למסכת אבות כתב "למדו יושר הנהגותיו והליכותיו הליכות אלי מלכי בקודש, ומסר לו סודות חכמתו חקותיו ותורותיו".

ליעקב ובניו: באוה"ת פ' יתרו ע' תתמד מוסיף: "כפי' רש"י פ' ויגש ע"פ וירא את העגלות כו' בפ' עגלה ערופה פירש ממנו".

דרמ"ח פקודין: ראה ת"ז תי' ל. ראה בד"ה אדון עולם תש"ג ע' 14. ושם מציין שבד"ה זה "מבאר דהגדלות בכלים דז"א נעשה ע"י המשכת האור, דכאשר הכלי הוא כלי לקבל את האור הנה ע"י ריבוי האור בהכלי נעשה הגדלה בהכלי כמו שאנו רואים במוחש בהשוקדים במושכלות הנה כל מה שמרבים לשקוד הנה מתרחב כלי שכלם". ע"ש.

ע"פ מ"ש בזהר . . לאתקנא רזא דשמיה: ראה גם לעיל מט, ד. לקו"ת פ' מצורע כה, א. עקב טז, ב. שה"ש ג, א.

בסה"מ תרס"ה ע' כה מציין לכאן.

שו"ה שאינן: בבוך 1824: שאינו.

וכמ"ש בת"ז: בהקדמה (פתח אליהו).

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ועושה חסד לאלפים: שמות כ, ו.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

הוי"ה בנקוד פת"ח היא בחכמה: בסה"מ תרנ"ה ע' נ נוסף: ובפרד"ס שער השמות פ"ג כ' דשם י"ה הוא השם דבחי' חכ'.

חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.

בשיעורים לתניא אגה"ק סי' כ' נסמן: ע"ח שמ"ז פי"ב. ובכ"מ.

איהו וחיוהי חד: בת"ז בהקדמה (ג, א).

דהיינו כענין הוא המדע הוא היודע: וכ"ה לקמן עא, א. ובסה"מ תקס"ו ע' רו כתב: כמו עד"מ האדם בחיות נפשו שמלובשת באיבריו שמתאחד הוא עם האיברים והכל נחשב כא' כך גם בחי' התפשטות ההארה מאור א"ס בנאצלים באורות וכלים . . מפני שהמה מיוחדי' בו בתכלית, ע"ש.

לך ה' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.

המשכת החיות: באוה"ת הגהות למאמר זה ע' תתמה הגי': התהוות.

דף סח

ה' בנקוד פתח בחכמה: לעיל סז, ד. פרדס שער הנקודות פ"ה. פע"ח שער העמידה פי"ט. וראה באוה"ת ואתחנן ע' שעט.

רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב. ראה לעיל א, א.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

ויטע אשל: בראשית כא, לג.

ואנכי עפר ואפר: בראשית יח, כז.

במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. ראה בהנסמן לעיל טז, א.

אך הנה עיקר המשכות אברהם אבינו: באוה"ת לך לך כרך ד תרפה, א ובסה"מ תר"ן ע' שלז מציין לכאן.

בעולמות עליונים: ע' באוה"ת ויחי כרך ב שצח, ב. דרושים לחג השבועות ע' קעט. ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשנז.
ויקרא שם בשם ה' אל עולם: בראשית לא, לג. אוה"ת פ' יתרו ע' א'ט.
וגם הנפש אשר עשו בחרן: בראשית יב, ה.
מצותי . . אהבה זו: קטע זה מובא באוה"ת פ' וירא כרך א פח, ב. וראה לעיל לד, ד קדשנו במצותיו דייקא.
הקב"ה מבקר חולים: סוטה יד, א.
סמכוני באשישות: שה"ש ב, ה. ראה פי' הפסוק באוה"ת שה"ש ע' ריא.
הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. ראה גם לעיל לה, ב ובמ"מ לשם.
תפילין מלשון התקשרות: ראה בערכי הכינוים לבעל סה"ד מערכת תפילין. מובא באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תתקטז.
ומי כעמך ישראל: דה"א יז, כא.
ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחילתו. ת"ז תי' ו' בסופו. נסמן לעיל נ, ב.
בראשית בשביל ישראל: ראה ב"ר א, ד. ויק"ר לו, ד. רש"י ורמב"ן בראשית א, א.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.
כי אל דעות ה': שמואל-א ב, ג. ראה המשך ר"ה תרצ"ד (נדפס בספר המאמרים ה'תשי"א). תש"ג ע' 126.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
ולו נתכנו עלילות: שמואל-א ב, ג. ראה לעיל יא, ד.
נעשה אדם בצלמינו: בראשית א, כו.
בצלמנו בחי' התורה: ראה אוה"ת בראשית כרך ג תקד, א.
ולא תחללו שלא לעשות חלל: ויקרא כב, לב. וראה לקמן פג, ב.
שלא לעשות חלל: שבת לג, א.
כי ה' אלקיך אש אוכלה: דברים ד, כד.
דוחק רגלי השכינה: ברכות מג, ב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
אבל תלמיד חכם: ראה לקו"ש חט"ז ע' 437 הערה 26.
ת"ח אין אור של גיהנם שולט בו: חגיגה כז, א.
והר סיני עשן: שמות יט, יח.
שלש מתנות טובות כו': ברכות ה, א.

יוסף דעת יוסף מכאוב: קהלת א, יח.
חכמים הם להרע: ירמי' ד, כב.
ז' שמות . . בסדר השתלשלות: ראה בד"ה מאי חנוכה תרע"ג "ומש"ש [בתו"א כאן] בענין ז' שמות כו' הן אורות המתלבשים בכלים כמש"ש בהביאור בהג"ה [לקמן סח, ד] ומשה הוא בבחי' עצם החכמה", ע"ש.
המשפילי לראות בשמים ובארץ: תהלים קיג, ו.
על המשכת התורה . . ידבר: ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תתלב.
משה בחי' בטול: בלקו"ת פקודי ה, ד מציין לד"ה משה ידבר בענין בטול, ואולי הכוונה לכאן.
והאיש משה ענו מאד . . ונחנו מה: במדבר יב, ג. בשלח טז, ח.
ידבר עמים: תהלים מז, ד. ראה גם לעיל ד, א. נו, א. פב, ג.
משה שושבינא דמלכא: זח"ג כ, א. נג, ב. ערה, ב. ראה לקמן קי, א. קיא, א. לקו"ת במדבר ב, ד. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתסג.
בלקו"ת בהעלותך לב, ב מציין לכאן.
ואיש האלקים: דברים לג, א.
אדם בגימט' מ"ה: נסמן לעיל נב, ב.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. נג, ד.
כמארז"ל גבי הלל עונה אחריהם מה שהם אומרים: סוכה לח, א.
יענה להמשכה זו של משה: ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'קיז.
אתפשטותא דמשה בכל דרא: ת"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א). ועייג"כ זח"ג רטז, ב. רעג, א. ת"ז ת"ע (תלח, ב).
כל הקורא ושונה: ראה תדב"א רבה רפי"ח.
ושכינה מדברת: נסמן לעיל נו, א.
אני המשנה המדברת בפיך: מגיד משרים להב"י ר"פ ויקרא. ועוד.
משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב וש"נ.
ואבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.
ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
זו הלכה שבפי ת"ח: ראה אוה"ת יתרו ע' תתלב שציין לכאן וכתב שאדה"ז ס"ל כדעת העבודת הקדש ח"ד פל"ג שכל הדברות הבינו ישראל מפיו בלי שום אמצעי ושכן כתב בעל העקדה ודלא כהרמב"ן ורש"י וכ"ש דלא כהרמב"ם, ע"ש.
העבוה"ק נתבאר ג"כ בארוכה באוה"ת יתרו ע' תתמד ואילך.

קנה חכמה: משלי ד, ה.
ביאור על הנ"ל: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' רטז. המאמר עם הגהות באוה"ת פ' יתרו ע' תתנא.
ראה לקמן עג, ד.
דעם היות . . **מוחין דיניקה**: ראה אוה"ת פ' תרומה ע' א'תקכד.
עיקר ההמשכה למעלה . . **הגילוי למטה גם בעשי'**: ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תיד.
עיקר ההמשכה למעלה: ראה קו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח שכל המצות הם תוספות אור באצילות.
כי ז"א הוא בעל ט' ספי' ט' פעמים ט': ראה לקו"ת במדבר יז, ב. אוה"ת יתרו ע' תתקמ. קטע מובא בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תרכב.
עיבור יניקה מוחין: ראה דרך מצותיך מצות קרבן פסח. ספר המאמרים תש"ג בד"ה ביום השמיני עצרת ע' נה.
היינו שהמשיך אוא"ס בז"א . . (**פי' כי הז' שמות** . . **אורות של הז' מדות**: הג"ה זו נתבאר בד"ה ויצב שם תרנ"ה ע' נ מבאר שזהו"ע המשכת האורות בכלים ומציין שם להגה"ה שנדפס באוה"ת יתרו ע' תתנב. וראה בד"ה ראה נתתיך עזר"ת ע' קלא.
ענין המצות שקיים אברהם: ראה בסה"מ תרכ"ז ע' כט דאברהם המשיך להיות גדלות ז"א שהוא ענין רמ"ח אברים דמלכא ט' ספירות טפ"ט כו' וה' חסדים המגדילים שהם שרש רמ"ח מ"ע. ע"ש.
עד שלא נברא העולם: פדר"א פ"ג. ראה לקמן עט, ב. וראה לעיל סג, ב. לקו"ת בהר מג, ב ובמ"מ לשם.
כי הז' שמות: ראה בד"ה מאי חנוכה תרע"ג (בהמשך תער"ב).
הם בחי' אורות: וי"ל שזהו להשטה שגם בהאור שייך ע"ס — ד"ה והי' עקב עטר"ת ע' תקצה.
חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.
בת היתה לאברהם ובכל שמה: בבא בתרא טז, ב.
ומעולם לא קראו להקב"ה . . **אדון** . . **אלא אברהם**: ראה ברכות ז, ב.
אבל כדי שיומשך בבי"ע: באוה"ת לך לך כרך ד תרפח, א מציין לכאן בענין הארון המשכת התורה ע"י משה דוקא.
משה . . **ח"ס שבכתר**: ראה אוה"ת פ' תצוה ע' א'תרב.
ועברתי . . **אני ולא מלאך**: שמות יב, יב. מכילתא פ' בא פס' והכיתי. מדרש הנעלם זח"א קיז, א.

וכמ"ש באדרא רבא: ראה לקו"ת אמור לט, א. שה"ש כג, א שמציין לכאן. וראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שפז. באוה"ת פ' יתרו ע' תתנג מבאר "וי"ל דהיינו לפי שאברהם המשיך מוחין דיניקה בז"א ומזה לא יכול להיות עדיין השפעה למטה בבי"ע רק תוס' אור באצי', אבל ע"י משה נמשך מוחין דגדלות לז"א", ע"ש.

בסה"מ תרל"ה פרק קצו. ובסה"מ תרס"ה ע' קפז מביא קטע מכאן.

באד"ר . . בענין תלת עלמין דנפיק: בלקו"ת אמור לט, א ובשה"ש כו, א מציין לכאן.

מהתיקון הראשון מי"ג ת"ד דא"א: ראה אוה"ת במדבר בהוספות (כרך מטות-מסעי) ע' א'תלב.

משה ידבר: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

בבוך 1824 צ, ג בכותרת: ביאור.

שע"י רבוי אורות נעשה הגדלת הכלים: "דכאשר הכלי הוא כלי לקבל את האור, הנה ע"י ריבוי האור בהכלי נעשה הגדלה בהכלי, והוא שע"י המצות ממשיכים גילוי אוא"ס וע"י ריבוי האורות בהכלים נעשה הגדלת הכלים" — ד"ה יו"ט של ר"ה תרס"ה.

ויקרא אברהם בשם ה' אל עולם: בראשית לא, לג.

כי הנה . . וע"י גמ"ח כו': ראה אוה"ת פ' תרומה ע' א'תקכה.

ואת הנפש אשר עשו בחרן: בראשית יב, ה.

אך כ"ז אינו לפי ערך עשי' . . להמשיך מלמעלה: ור"ל שכדי להמשיך מעט למטה צ"ל למעלה ההמשכה רב במאד עד שאחר ההשתלשלות יומשך גם מעט מעט למטה. — אוה"ת פ' נצבים ע' א'תקכז.

דף סט

ויעש דוד שם: שמואל-ב ח, יג.

וכמו שאמר מורי הה"מ ז"ל ע"פ בעמדם תרפינה כנפיהם: או"ת (הוצאת קה"ת) סח, א.

מרפים אהוי"ר: ראה סה"מ תרס"ח ס"ע רכד.

והקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

מי גוי גדול: דברים ד, ז.

עיקר השפעת החכמה: ראה גם לעיל סט, א.

אית חסד ואית חסד: זח"א ריט, א.

אית חסד — ומשה: בבוך 80 ומשה כו'.

כי מן המים: שמות ב, י.

שמטה ראשונה: ראה לעיל נא, ד. לקמן עו, ב בהערה שם.

ויקרא ה': שמות לד, ו.
שאבא יונק ממזל החּ: ראה זח"ג רפט, ב. ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.
והיינו מלמעלה מן ההשתלשלות: לקמן קיא, ב מציין לכאן.
כי אל דעות ה': שמואל-א ב, ג. ראה סידור מד, ב. ובהגהות לשם באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקעו. מצות זכירת עמלק פרק א (דרך מצותיך צד, ב). שרש מצות התפלה פרק כג (קכז, ב).
אימתא דמארי' עלי': נדה יג, א.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ד.
משה . . ע"י בחי' מ"ה: לקמן פד, א מציין לכאן.
כי שמים כעשן נמלחו: ישעי' נא, ו. ראה לקו"ת חוקת סה, א [ומקבילו באוה"ת פ' חוקת ע' תתפז]. שם ויקרא ו, ב. שה"ש יז, א.
שמים חדשים וארץ חדשה: ישעי' סה, יז.
כמ"ש בתניא בחנוך קטן:
עונה אחריהן מה שהן אומרין: ראה סוכה לח, א.
תלמוד בבריאה: נסמן לעיל יז, א.
הקב"ה שונה כנגדו: תדב"א רבה ר"פ יח.
קול הוא המשכה: ראה גם לעיל כז, ב. ובכ"מ.
מראיהם ומעשיהם: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי — בסה"מ תקס"ו ע' ריב ורשום "חג השבועות". בבוך באב' 17 רשום "ביאור שני על משה ידבר הנ"ל". באוה"ת פ' כי תצא ע' תתפה מציין לד"ה זה בשם: "ד"ה כאשר יהי' האופן כו' (שבועות תקס"ו)".
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ד"ה מראיהם ומעשיהם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תכז מיוסד על מאמר זה.
מאמר זה נתבאר בד"ה מראיהם ומעשיהם — יום ב' דחג השבועות תשל"ב.
בהתמים חוברת ב דף מז, א (ומועתק גם בהיום יום י"ח שבט): "כ"ק אדמו"ר הצ"צ ספר לבנו אאזמו"ר מהר"ש, אשר הדרוש ומראיהם ומעשיהם — תורה אור פ' יתרו — הוא דרוש הראשון שאמר הרב המגיד ממעזריטש בשעת קבלו את הנשיאות — חג השבועות תקכ"א — כפי אשר שמעו רבינו הזקן מפי הרמ"מ מהאראדק — בעל פרי הארץ — שהי' באותו מעמד, רק שרבינו ביאר הדרוש ע"פ סגנונו". עכ"ל. וכ"ה בד"ה זה תשל"ב בסופו.
מראיהם ומעשיהם: יחזקאל א, טז. ראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' שצז בפי' אופן.
כמו אופן קטן בתוך אופן גדול: ראה אוה"ת פ' כי תצא ע' תתפד. פ' יתרו כרך ח ע' ב'תתקעח.

רוח החיה באופנים: בסה"מ תקס"ו ע' ריב "לכאורה יש להבין מה שאמר ורוח החיה לשון יחידו' ולא אמר רוח החיות".
רוח החי' באופנים: יחזקאל א, כ. כא.
שו"ה וזהו — רוח החיה . . פני ארי': בבוך 17 נמצא במקומו: גם באופנים שהם בעשי' ולכן נאמר בהם ומעשיהם, משא"כ בחיות (וזהו רוח החיה הידוע הוא בחי' כללות של הד' חיות שכללות הוא בחי' אדם כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה): כי פני.
אדם אדמה לעליון: ראה ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, ב. כ, ב. רסח, ב. שא, ב. שעג, א. שפו, ב. עבוה"ק ח"א פי"ז. מובא בכ"מ בדא"ח. ראה לקמן עו, ב. לקו"ת צו, ח, ב. במדבר יג, ב. שה"ש יא, ג. ובכ"מ.
בחג השבועות גילוי של שער החמישים: ראה לקו"ת שה"ש מז, ד שמציין לכאן. ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 996 בהערה 10-12.
שער החמישים הוא הכולל ומקיף כל הבחי': ע"ח שער א"א פי"ד. ראה לקו"ת במדבר י, ד וש"נ.
ותחסרהו מעט מאלקים: תהלים ח, ו.
המ"ט שערי בינה נמסרו לו: ר"ה כא, ב. זח"ב קטו, א. זח"ג רטז, א.
וכדאיתא בזוהר ע"פ ויקרא: שמות לד, ו. נתבאר באוה"ת תשא ע' ב'סז.
נוצר אותיות צנור ואותיות רצון: באג"ק כרך ב לכ"ק אדמו"ר זי"ע ע' קיט בהערה כ' וז"ל "בתו"א (ד"ה מראיהם ומעשיהם), בלקו"ת (ביאור לד"ה וידבר גו' ראשי המטות פ"ג) ועוד, הובא דנוצר אותיות צנור ואותיות רצון, בלי הוראת מקור, ולע"ע מצאתיו בכתבי האריז"ל בל"ת (פ' תולדות ופ' תשא ובמקומות המקבילים בס' הלקוטים) ובפע"ח (שער הסליחות פ"ח. ובמקומות המקבילים בשער הכוונות ובסי' האריז"ל) דנוצר אותיות רצון, ובמקדש מלך לזח"ב קנו, א. ובזהר הרקיע לזח"א [נ, א] (הובא בלקו"ת ד"ה את קרבני לחמי — השני — ספ"ב) דצנור אותיות רצון", עכ"ל. ראה גם לעיל סא, ג. דרך מצותיך קכז, א. המשך תערב פרק סו (ח"א ע' קכג) שמציין לכאן.
ומדרגת אברהם חסד דאצי': ראה אגה"ק סי' טו ובליקוט פירושים — חיטריק שם.
נוצר חסד . . פוקד עון אבות: שמות לד, ז.
משא"כ נוצר חסד היא בחי' חסד שלמעלה: מובא באוה"ת פ' האזינו ע' א'תרמו, ע"ש.
נהר דינור: זח"א רא, א. זח"ב ריא, ב. וע' לעיל פ' מקץ לא, א. לקמן קיח, א. לקו"ת פ' בשלח א, ד. ויקרא הוספות נב, ב, פ' מטות פג, א [שם מציין לכאן]. מאמרי אדה"ז

אתהלך לאזני ע' קכו. קסח. מאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תקטו ובמ"מ לשם. אוה"ת פ' חיי שרה קלב, א.

פי' אלפים: בלקו"ת פ' וזאת הברכה צג, ג מציין לכאן.

כי א' הוא יו"ד למעלה כו': בלקו"ת פ' ראה כז, ג. מציין לכאן.

שמצינו בגמרא: בבא מציעא פה, א. ראה גם לקמן קיח, א.

ממעשה דקטינא חריך שקיה: ראה בבא מציעא פה, א.

במילוי אלפי"ן: ראה באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתקיב שהוא ענין אות האלף דשם אהי' ע"ש. ראה מק"מ לזח"ב פט, א בשם האריז"ל.

אנא עתיד וזמין לאתגלאה: ראה זח"ג יא, א. סה, ב. בלקו"ת מצורע כד, ד מציין לכאן.

כי אלף משמש על העתיד: בסה"מ תקס"ו ע' רטו "כמו אעשה, ארצה, אפקוד".

וכך הוא סדר כל ההשתלשלות: בתקס"ו ע' רטז הקשה שלפ"ז היה מהראוי שיהי' הוי"ו שבאמצע אות האל"ף מתמשך ביושר ולא באלכסון, ומתרץ שיש בזה ענין עמוק לי"ח שההמשכה צריך להיות באלכסון שמשמאל לימין דוקא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי ע"ש.

שו"ה חסד — בחי' משה: בבוך 17 הנ"ל נוסף "(כי רצון בגימט' משה)". ובאוה"ת פ' תצוה ע' א'תרג "היינו כי נוצר גימט' משה עם הכולל". וכ"ה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשסג. ביהל אור ע' תקה. וראה ד"ה כי ידעתיו תרל"ד ע' נא.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. וש"נ. בלקו"ת תזריע כד, ג מציין לכאן.

ורב יוסף אמר מרא דאברהם: עירובין עה, ב. וש"נ.

וכל ראשי ישיבות . . בחי' משה: ראה יהל אור ע' תקע.

ע"פ וידבר אל ראשו המטות: לקו"ת מטות פב, א. ושם מציין לכאן.

זכור את יום השבת: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ט ע' לב (בהוצאה החדשה ע' מו).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

תוס' והערות באוה"ת ע' תתקמה. ובכרך ז ע' ב'תרצט. קיצור דקיצור ע' ב'תשא. תוספות והערות עם הגהות נוספות ע' ב'תשג. ובכרך ח ע' ב'תתקצד.

בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קכה מיוסד על מאמר זה. וכן בסה"מ תרמ"ב. ראה ד"ה אבות מלאכות תר"ל ע' רמט ואילך. ד"ה ויקח ה"א תרל"א ע' א.

זכור את יום השבת: שמות כ, ח.

שבת מיקדשא וקיימא: ביצה יז, א. ובאוה"ת פ' יתרו ע' תתקכה כתב קושיא זו בשם האלשיך ז"ל ומפרש שפי' לקדשו הוא להשפיע בו קדושה על קדושתו. בסה"מ תקס"ט ע' לב "דשבת מיקדשא וקיימא מששת י"ב שהרי כל שבת נק' שבת בראשית כידוע

ומפורש בכתוב ויברך אלקים את יום השבת ויקדש אותו". וכ"ה בסה"מ תרכ"ז. וראה בסה"מ תרל"ד ע' שיח.

דישראל אינהו דקדשינהו לזמנים: ברכות מט, א. ראה תורת שמואל תרכ"ז ע' קטו לתרץ קושיית הפנים יפות איך עשה הקב"ה מלאכה בר"ה, ע"ש.

שמור את יום השבת: דברים ה, יב.

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: ר"ה כז, א.

כל מקום שנאמר השמר פן ואל: עירובין צו, א. סוטה ה, א. שבועות ד, א ועוד.

זכור עם י"ה גימט' רמ"ח מ"ע: זח"א כד, א ועוד. נתבאר בלקו"ת פקודי ג, ב. באוה"ת יתרו כרך ז ע' ב'תשג מציין ע"ז "וכ"כ בבחיי פ' יתרו ע"פ זכור את יום השבת", ומסיים שם "כי י"ה הם או"א שהם המוחין שמשם נמשך הטפה דרך כל הרמ"ח אברים שהם רמ"ח מ"ע ונמשך ע"י היסוד הנק' זכור", ושם בנוסחא אחרינא "שמשם נמשכה ההמשכה דבחי' חכמה ובחי' ביטול דרך כל הרמ"ח מ"ע ונמשך ע"י צדיק יסוד עולם הנק' זכור".

בסה"מ תקס"ט ע' לג מבאר "וא"כ גם פי' זכור הוא בבחי' מ"ע ושמור הוא בבחי' ל"ת (ולא יקשה מזה שאמרו דאנכי ולא יהי' לך בדיבור א' נאמרו דמפי הגבורה שמענו)".

וצ"ל ההפרש בין זכור לזכרי: בתקס"ט שם מבאר "שהרי כמו שתיבת זכרי עם ו"ה עולה גי' רמ"ח מ"ע כך זכור עם י"ה עולה גי' רמ"ח מ"ע (וא"כ לכאורה מצות השבת לפעמים בו"ה שהן שרש מ"ע ולפעמים בי"ה שהן שרש הל"ת כמ"ש זה שמי כו' ושמי עם י"ה גי' שס"ה וידוע דאותיות י"ה גבוהים מאותיות ו"ה גם א"כ למה נאמר זכור ושמור בשבת מאחר דגם זכור שרשו בל"ת שהן בי"ה כו' וד"ל).

כללות ענין השבת מהו: באוה"ת יתרו כרך ז ע' ב'תרצט מציין ע"ז "ועמ"ש מענין השבת לקמן סד"ה זכור את יום השבת דרוש השני. ובד"ה ענין האבות הן הן המרכבה. ובפ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי בענין קונה שמים וארץ. ובד"ה ויקהל משה. ולעיל ס"פ בשלח סד"ה אכלוהו היום וסד"ה ענין לחם משנה".

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.

ונק' אותיות לשון התגלות מלשון תרגום ואתא: ישעי' כא, יב. וראה באוה"ת סידור ד"ה אל ברוך: "פי' כמו עד"מ כאשר האדם ישכיל השכלה בפ"ע עדיין אין בו אותיות ממש, אך כאשר יצטרך להשפיע ההשכלה להתלמיד הוא בא בבחי' אותיות מו"ד, וזהו לשון אתא כלומר כשבא לידי המשכה לזולתו צ"ל ע"י אותיות". ומיוסד על סה"מ תקס"ד ע'

קכב וז"ל שם: מאחר שבא השכל מהעלמו לידי גילוי אותיות לחשוב בתיבות וצירופים שונים כו' יחשב זה לביאה ממש ונק' אותיות השכל כלומר שבא ואתא השכל, ע"ש.
ובאוה"ת יתרו כרך ז ע' ב'תרצט מבאר שכאן מדבר על אותיות בריאת העולם בעשרה מאמרות שמתחילין בבי"ת בראשית ברא כו' בהבראם בה' בראם ה' זעירא. ובלקו"ת פ' ברכה צג, ד קאי על אותיות התורה שהתורה מתחלת באל"ף אנכי ומשם נמשכים אתוון רברבין, ע"ש.
לאו דאית לך צדק ידיעא: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
לא נאמר רק שם אלקים: באוה"ת יתרו כרך ז ע' ב'תשיא יש כאן הגה"ה.
שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
(**כמ"ש שמש ומגן ה' כו'**): בבוך 174 נכתב במקומו: (כמ"ש שיש הוד כנ"ל).
שם אלקים . . אותיות וכלים ושם הוי' הוא שורש בחי' האור: נתבאר בד"ה וידעת תרנ"ז ע' מו. ובד"ה ראה קראתי תרס"ה ע' קפא ואילך.
דטוב זה יצ"ט: ב"ר ט, ט. זח"א יד, א. יט, ב. ראה לקמן פו, ב.
במקום שבעלי תשובה עומדים: ברכות לד, ב. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ט ע' 183. לקו"ש חי"ד ע' 361. נסמן לעיל כא, ג.

דף ע

שבת אותיות תשב: אגה"ת פ"י. וראה בליקוט פי' — חיטריק שם. ועי' ביפה תואר ב"ר פכ"ב בסופו. ומאורות נתן בסופו. וראה בד"ה שובה ישראל תשכ"ט, דלכאורה ענין התשובה שייך יותר בימי החול שאז ישנם הענינים של עובדין דחול כו', ומדוע מתייחס התשובה לשבת דוקא, ע"ש. וראה גם לקמן פח, ב. לקו"ת האזינו עב, ג.
אשר ברא אלקים לעשות: בראשית ב, ג.
לעשות לתקן: ראה פרש"י לבראשית רבה פי"א, ז. ראה לעיל ג, ב.
ושמרו בני ישראל: שמות לא, טז.
חכמות בחוץ תרונה ופי' בזהר: משלי א, כ. זח"א קמא, ב. זח"ג רסב, א.
ראה גם תו"ח בראשית בתחלתו. מאמרי אדה"א בראשית ע' עח ואילך. קל. מכאן עד סוף הקטע מובא בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסא. בד"ה והאבן הזאת תרל"ד ע' סט. סה"מ תרנ"ד ע' עו.
בלקו"ת בהעלותך לב, ג. עקב טו, א. ראה ל, א. אוה"ת יתרו ע' תשכ — מציין לכאן.
ופי' בזוהר: זח"א קמא, ב.

נובלות חכמה שלמעלה תורה: ב"ר יז, ז. וראה במ"מ לעיל יא, ג.
להבדיל בין טמא לטהור: "שזהו בירור כללי בין טוב לרע שזה אפשר להתעלות וזה א"א להתעלות" — סה"מ תרנ"ד ע' עו, ע"ש.
לבושי' כתלג חיור: דניאל ז, ט.
והחוטין הם ל"ב נתיבות החכמה: ראה זח"ג שא, א. ובהנסמן בסה"מ תר"ם ע' קסב הערה 673.
ונשא אותם אהרן לפני ה' לזכרון: שמות כח, כט.
ראשית חכמה: תהלים קיא, י.
כי ח"ת נק' סופא דכל דרגין: ראה זח"ב נו, א. רכו, א.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה גם לקמן קט, א.
ראש אותיות אשר: ראה זח"א טו, א. וראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תז "תענוג העצמי". (ועיין באג"ק כ"ק אדמו"ר זי"ע כרך ד מכתב תתקנא בענין "ראש" אב בית דין).
באשרי: בראשית ל, יג.
אשרי יושבי: בסה"מ תקס"ט ע' לז אין תי' אלו, ושם אחר תי' לשון תענוג כמו באשרי כו' מוסיף במוסגר "(וזהו אהי' אשר אהי' כי שם אהי' בכתר שהוא בחי' עונג העליון שנק' עתיקא כידוע)".
גילוי התענוג העליון בחכמה: בהמשך מצה זו תר"מ ע' קעג בהקיצור לסעי' כב (שהוא הלשון מכאן): חכמות תרין ח"ע וח"ת, חכ' תתאה היא הארת ח"ע שנתלבשה במעהמ"צ לברר בירורי נוגה ועי"ז תרונה, כי ח"ע דאצי' היא ראשית שמקבל מראש אותיות אשר, ובברכת המצות מברכים אשר בחי' תענוג שנמשך בחו"ב יחו"ע ויחו"ת כו'.
כי שבת הוא בחי' חכמה: באוה"ת פנחס ע' א'קסא מביא שכאן מבאר "שהשבת עצמו הוא בחי' חכמה וע"י לקדשו ממשיך בו בחי' וקראת לשבת ענג כו'".
ובחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.
בשבת דבור אסור: שבת קיג, ב.
סייג לחכמה שתיקה: אבות ג, יז.
יפה שעה אחת: אבות ד, יז.
לית פולחנא כפולחנא דרחימותא: זח"ג רסז, א.
אשה יראת ה': משלי לא, ל.
האיש דרכו לכבש: יבמות סה, ב.
מה ה' אלקיך שואל מעמך: דברים י, יב.
א"ת מה אלא מאה: מנחות מג, ב. ראה לעיל כ, א ובמ"מ לשם.

תרומת מעשר הוא מעשר מן המעשר: באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קפא מבאר ב' מיני תרומה א' ענין תרומה גדולה אין תורמין לא במדה ולא במשקל, והב' תרומת מעשר ניטלת דוקא במשקל ובמדה, ע"ש.

והתרומה היא העלאה . . **וצ"ע**: ראה אוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קפא ואילך.

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.

וכמו שאמרו על שמאי והלל: עירובין יג, ב ועוד.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג. ראה לעיל טו, ג.

ישראל לי ראש: נסמן לעיל נ, ד וראה גם לעיל נד, ג.

ועמ"ש בפ' ציצית: לקו"ת ס"פ שלח מח, ג בארוכה.

שמור זו משנה: ת"כ אמור ט, ב (הובא ברש"י ויקרא כב, לא. דברים ד, ו). ספרי ראה פנ"ט.

וכמ"ש במ"א ביאור ענין זה ע"פ הזהר ויקהל (**דר"ד**): נדפס בסה"מ תקס"ה ע' שנב. ובביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתמא (בכרך א ע' רצא).

פי' קוינו בחי' קו ארוך: ראה אוה"ת ויקרא ע' תשיא.

יום שכולו ארוך: לעיל יג, ד. וש"נ.

זכור את יום השבת: הנחה אחרת (אולי מכ"ק אדה"א) בסה"מ תקס"ט ע' קמד ובשינויים בתו"א לעמבערג יט, א. בכמה מקומות מציין הצ"צ לד"ה זה בשם "זכור ושמור בדב"א נאמרו". ראה בסה"ש תנש"א פ' יתרו ע' 303.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשטז. עוד הערה בכרך ח ע' ב'תתקצד.

זכור את יום השבת לקדשו: שמות כ, ח.

שמור את יום השבת לקדשו: דברים ה, יב.

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: מכילתא שמות כ, ח. ר"ה כז, א.

למה השמיענו ה' כזאת, ולאיזה תועלת הי' בחי' זו: בסה"מ תקס"ט ע' קמד: (ואם שמעו למעלה מן הטבע, לאיזה טעם נאמר להם בדיבור א' דווקא, יותר טוב הי' שיאמר להם בשתי דברות).

ולא אתכם לבדכם: דברים כט, יג.

לא יהי' לך אלקים אחרים: שמות כ, ג.

והלא אין אדם מקנה דבר שלא בא ברשותו: בהערות וקיצורים לתניא מכ"ק הצ"צ ע' מח (בהוצאה חדשה ע' מ), מציין על הקושיא הידוע לפרק א דתניא בענין משביעין אותו

איך מהני שבועה להנשמה על גוף והיצה"ר, מציין שם: וכעין קושיא זו הקשה בתו"א פ' יתרו.

אין עוד מלבדו: דברים ד, לה.

פ' בא ד"ה בעצם היום הזה: לעיל ס, א.

כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.

וכ"מ שנאמר סלה הוא בלי הפסק: עירובין נד, א.

התורה — איש עכו"ם לא ימשיך כלום: ראה לעיל נג, ד.

ויחרד כל העם אשר במחנה: שמות יט, טז.

קולות . . לבחי' ביטול במציאות: ראה אוה"ת כאן ע' תתטו.

ועל כל דבור ודבור פרחה נשמתן: שבת פח, ב.

א"ס ב"ה ממש בנפשותם: בהנחת הרי"ל, בתו"א דפוס לעמבערג שנת תורה יט, ב. ובבוך אדה"ז — יבל אבי יושב. בבוך וארא — אלטהויז קיח ב נוסף כאן: (וכמ"ש במ"א שאין אוא"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל כו')". וחסר מתי' להיות גילוי — משה רבינו ע"ה.

לבעבור נסות אתכם: שמות כ, כ.

בטול במציאות כנ"ל: בתו"א הנ"ל ובכת"י הנ"ל נוסף: "שהקולות וברקים ברעם ורעש היו כדי לבטלם ממציאותם לבעבור נסות מלשון הרמת נס שהוא להעלות נפשם ולקשרם באוא"ס ב"ה ממש כדי להמשיך משם אור חדש כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו'".

דף עא

והנה המלאכים בקשו את התורה: שבת פח, ב. וראה ביאורי הזהר לכ"ק אדה"א דף א, ד.

בכת"י הנ"ל מצויין (בגוכתי"ק הצ"צ?): ב). ושם כל הקטע בשינוים מכאן.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

כי א"א להיות גילוי השכל כלל בלא מחשבה: בסה"מ תקס"ט ע' קמו: (וע"כ מחשבה הוא חשב מ"ה כמו חכמה כ"ח מ"ה).

אין השכל מתלבש אלא לפעמים כשעולה ברצונו לדבר: בסה"מ תקס"ט ע' קמו: (משא"כ המחשבה לא יוכל להפריד השכל ממנו, כי בהכרח צריך להלביש השכל במחשבה ובלעדה לא יתגלה כלל בבינה רק בחכמה כו').

אתא בקר: ישעי' כא, יב. ראה סה"מ תקס"ג ע' שיא. תקס"ה ע' יג. תקס"ח ע' תקכז. אוה"ת בשלח ע' שצא. ראה לעיל סה, א.

ואתה מרבבות קדש: דברים לג, ב.

וכמאמר אליהו בת"ז: בהקדמה.
איהו וחיוהי . . קאי על בחינת חכמה: ראה אוה"ת פ' כי תשא ע' ב'נא.
כי החכמה נק' חיוהי: בקיצורים והערות לתניא ע' קה נוסף: "וכ"כ בע"ח שמ"א פ"ז". ראה אוה"ת עקב ע' תקצט.
והחכמה תחי': קהלת ז, יב.
מבחי' — חכמה כו': בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: "שאינו בגדר עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב כו'": ומ"מ.
כשמתלבש אוא"ס ב"ה בחכמה: ראה לקמן עט, ג. אוה"ת תשא ע' ב'נא.
כי הוא המדע והוא הידוע: ראה גם לעיל סז, ד.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.
בגוכתי"ק שם כאן הקטע: "ושם עלו ישראל בבחי' מחשבה זו ובחי' אותיות אלו כי ס"ר אותיות לתורה הן ס"ר שרשי נשמות ישראל וזהו לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לב"נ דהיינו בחי' לבושי' הפנימיי' שהן אותיות המחשבה כנ"ל": ולכן.
שמפני — לבוש האמצעי: בגוכתי"ק הנ"ל: "לבושי' האמצעי' והם חיצוני' יותר מבחי' המחשבה שהיא לבוש הפנימי'": שאינן.
שאינו מתאחד: בתו"א הנ"ל: שאינו מתאחד כו' עם הנפש.
והנה עם היות: בגוכתי"ק הנ"ל: ג).
אעפ"כ לא נתנה . . אלא בהתלבשותן בנוף ונפש החיונית . . לאשתאבא בגופא דמלכא: ראה אוה"ת כי תשא ע' א'תתכז.
לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב. ראה לעיל ט, א. בלקו"ת במדבר ב, א מציין לכאן וללקו"ת שה"ש לד, ב.
שו"ה והענין — נלקחה משרשה מחיות הקודש שבמרכבה: ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'קעא.
פי' לפי שהם מנושאות לגבי הכסא: ראה אוה"ת פ' שלח כרך ו ע' א'תת.
שו"ה לפי — נק' מרכבה: בגוכתי"ק הנ"ל נוסף: "לפי שהם בבחי' ביטול זה שהיא בבחי' ביטול במציאות ממש": (וכן
האבות הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.
כי לא אדם הוא: שמואל-א טו, כט.
בחי' המשכה חדשה: ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' תמט.

והחיות בנשאם . . **בחינת המשכה חדשה ואור חדש מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע**: מובא בספר החקירה עא, ב. ראה לקו"ת ויקרא ב, ב. אוה"ת פ' פנחס ע' א'קנב.

שו"ה דרועא — **כי בחינת**: מכאן עד שו"ה לא אדם — בבחי' אדם ליתא בכת"י הנ"ל.

שו"ה אדם — **ועד"ז האבות**: בכת"י הנ"ל: ד)

שו"ה מדותיו — **לך ה' הגדולה והגבורה כו'**: מתי' "להיות נמשך" עד תי' "כי יש מצות" ליתא בכת"י הנ"ל, ושם נמצא קטע דלהלן: "והיינו ע"י מסירת נפשם בתשוקה וצמאון להתכלל ולהבטל באור א"ס ב"ה אברהם במדת האהבה אברהם אוהבי כו', וכן אנחנו זרע אברהם אוהבך בני יצחק יחידו וכו' ירושה לנו מאבותינו התשוקה והצמאון למסור נפשו באחד שעי"ז תתעלה הנפש באור א"ס ב"ה ממש למעלה מבחי' אדם דהיינו לבחי' כי לא אדם הוא להנחם להיות גילוי אלקות ואור א"ס ב"ה ממש בנפשו ותתאחד הנפש באור ה' א"ס ב"ה ממש ולאשתאבא בגופא דמלכא ממש, וכח זה ניתן לישראל במתן תורה אנכי הוי' אלקיך פי' אנכי ממש הוא א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שלמעלה מגדר עלמין מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע יהי' אלקיך ממש שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם בחי' אנכי ממש רק שנמשך ע"י כח הוי' צמצום והתפשטות כו' שדרך שם צריכים להיות כל ההמשכות שכולן הן דרך צמצום והתפשטו' כו', אך לישראל נמשך בחי' הוי' זו מבחי' אנכי ממש, והיינו ע"י קיום התורה והמצות כי התורה היא ג"כ בבחי' העלאה וההמשכה": כי יש מצות

ופחד יצחק: בראשית לא, מב.

כי יש מצות שהן בבחי' ההעלאה: ראה דרך מצותיך דף קנד, ב.

צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

גילוי אוא"ס . . **בג' גווינין**: בתו"א דפוס לעמבערג הנ"ל הלשון "גילוי אלקות ואוא"ס ב"ה ממש בנפש, אך מהות התו"מ מלובשת בבחי' אדם ג' קווין".

אך בהיות שהתורה ומצות . . **ג' קוין למעלה מבחי' אדם**: קטע זה מובא באוה"ת פ' משפטים ע' א'קפו.

קו הממוצע: בתו"א לעמבערג שם נוסף: שיש מצות שהן בבחי' העלאה ויש מצות שהם בבחי' המשכה.

כי לא אדם הוא: בתו"א לעמבערג שם נוסף: ומשם תהיינה גם המשכות להיות גילוי אוא"ס ב"ה ממש בנפשו ולזאת נתנה התורה לישראל שהם זרע אברהם.

למעלה כנ"ל: בתו"א הנ"ל נוסף: מבחי' אשר כי לא אדם הוא.

ע"י בחי' הוי': בתו"א הנ"ל נוסף: (זו להיות אנכי).

יותר מצדיק: בתו"א הנ"ל: מצדיק גמור.
במקום שבעלי תשובה עומדין: ברכות לד, ב. וראה לעיל סט, ד.
ע"פ מאמר הזוהר: זח"א קכט, ב. ראה לעיל כו, ד.
מאד מאור: בתו"א לעמבערג הנ"ל: מאוד מאד מה'.
מי לי בשמים . . כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כה.
משא"כ . . מסירת נפשם: בתו"א לעמבערג הנ"ל: משא"כ כל מי שלא מבני ישראל הוא אין מס"נ להּ'. ובבוך 755 (ריא, א): משא"כ כל מי שלא מבני ישראל הוא אין מס"נ עולה ונכלל כ"כ, וגם אין המשכת תורתו ועבודתו ממשיך כ"כ. בבוך 1052 כת"י מהרי"ל: משא"כ מי שלא מבני ישראל הוא אין מסירת נפשו להּ' ומעשה ידיו בקיום התורה והמצות מועילין כלום להיות גילוי זה מיחוד העליון שלמעלה מבחי' אדם שעליו הכתוב אומר אם צדקת מה תתן לו כו' רק בישראל נמשך זה במ"ת להיות מעשה המצות ממשיכין אור א"ס ב"ה למעלה מבחי' אדם, ועבירה פוגמת כו', וזהו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים כי כל המשכה שנמשכה בסדר השתלשלו' בבחי' אדם נק' בשם מצרים שהן בבחי' מצר וגבול, שיש התחלקות המדרגות רוחניות וגשמיות מעלה ומטה, משא"כ למעלה מבחי' אדם אין שם התחלקות המדרגות כלל ואין שם שינויים כי לא אדם הוא להנחם ומשם נמשך להיות גילוי בחי' אנכי ממש בבחי' אלקיך".
ובצד העמוד בגוכתי"ק הצ"צ "ולא יהי' לך אלקי' אחרי' על פני הוא ציווי וגם הבטחה שלא יהי' בחי' צמצום והעלם המעלים ומסתיר פנימי' החיות מא"ס ב"ה עצמו כמו שנמשך בבחי' וסדר ההשתלשלות בבחי' אדם שיש אחיזה ויניקה גם לחיצוני' וס"א וזהו אשר חלק ה' לכל העמי', משא"כ אתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים כו' וזהו מבית עבדים כי בסדר ההשתלשלות בבחי' מצרים נמשך להיות בחי' עבד שיצא ממנו כו' א"כ בבחי' כי לא אדם . . [השאר נקרע]
אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
שהן התחלקות המדרגות: ע' באוה"ת פ' ראה ע' תשלא מציין ע"ז: "מזה מובן איך מה שהוא בבחי' התחלקות המדריגות נק' מצרים לפי שיש לו מיצר וגבול . . ועמ"ש בתו"א בד"ה ולתוספות ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ שגם ההשתלשלות מחב"ד לחג"ת הוא ע"י ארץ מצרים דקדושה", ע"ש. וראה בלקו"ש ח"ו ע' 29 הערה 30 "אבל מזה עצמו שהמיצרים והגבלות שמצד שם אלקים נרמזים בהשם "מצרים" מוכח שעיקר ותוקף המיצרים וכו' הוא במצרים", ע"ש.

ולא יהי' . . אתנו סלה: בספר המאמרים תש"ה ע' 60 מציין ע"ז: "ונראה הכוונה גם על בחי' אלקים דקדושה דהיינו בחי' הצמצום וזהו שיאיר אור ה' וקדושתו מפנימי' החיות דהיינו מבחי' פנימי' ועצמי' אוא"ס שלפני הצמצום", ע"ש. ראה אוה"ת פ' כי תשא ע' ב'לד.

ומסתיר אור ה': באוה"ת שם: ומסתיר פניו ית' הוא אור ה'.

בהשרים: שם: בע' שרים.

אשר חלק ה' אלקיך: דברים ד, יט.

ואתכם לקח ה': דברים ד, כ.

אברהם שיצא ממנו ישמעאל: ע' מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני פ"ד.

ואביו שמר את הדבר: בראשית לז, יא.

כעני הצופה . . מאומה: בכת"י הנ"ל "כעני הצופה ומביט אל בעה"ב שיתן לו מאומה".

הנה כעיני עבדים: תהלים קכג, ב.

וכמאמר אליך נשואות עינינו: בתו"א לעמבערג ובכת"י "וכתיב אליך נשאתי עיני כו'".

שו"ה עינינו להיות יחוד בחי': שם: להיות בחי'.

ולהיות יחוד השפעה: שם: ולהיות בחי' יחוד השפעה.

שו"ה זו — המשפיע והמקבל: שם: המשפיע מהמקבל.

שו"ה התעוררות — יותר משניהם: שם נוסף: מן המקבל ומשפיע.

גילוי בחי' אנכי הוא גילוי אוא"ס . . שלמעלה מההשתלשלות: מובא בלקו"ת שמע"צ פה, ד.

אי לאו האי יומא: פסחים סח, ב.

שו"ה יוסף — איכא בשוקא: בכת"י 1052: פי' דאי לאו האי יומא דעצרת שהי' מתן תורה שזכו ישראל במעמד הר סיני גילוי בחי' אנכי כי כמה יוסף איכא בשוקא שאפי' מי שהוא יושב ועוסק בתורה לא הי' ממשיך בעסק תורתו כלום.

ולתוספות ביאור: ע"כ נמצא בתו"א לעמבערג ובכת"י.

שלפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.

איזהו חכם הרואה: תמיד לב, א.

מצרי"ם מצ"ר מ"י: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ד"ה ועתה כו' יוסף.

ג' שרים: ראה בכ"ז בלקו"ת להאריז"ל פ' וישב, ולעיל נח, ב. ולקמן קב, ג.

אלקים יענה את שלום פרעה: בראשית מא, טז.

את אשר האלקים עשה: בראשית מא, כח. בלקוטי שיחות ח"ו ע' 29 הערה 32 מציין ע"ז "ומה שאינו מביא הפסוק (שם, כה) "את אשר האלקים עושה הגיד לפרעה" שלפנ"ז — וכן טעם השינוי בכתוב — י"ל שהוא להדגיש שתוכן החלום יהי' באופן של "הראה" גילוי. ושבחי' אלקים הוא שם באופן דמביא לראי' (גילוי). ולכן בא לשון זה דוקא לאחר שמפרט הפתרון". עכ"ל שם.

רבותים אלפי שנאן: תהלים סח, יח.

שנא"ן ר"ת שור נשר ארי': ראה זח"א יח, ב. זח"ב קיח, א. זח"ג עדר, א. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שטו.

דף עב

כח הפועל בנפעל: ראה לקמן צו, ג במ"מ.

הדגש מורה על התחלה: באוה"ת נ"ך ירמי' ע' שנט מציין על זה "והיינו כי ההתחלה הוא מבחי' מל' שהוא ראשית מלמטלמ"ע וגם בראשית ברא אלקים וארז"ל בתחילה עבמ"ח לברוא העולם במדה"ד", עכ"ל.

כל התחלות קשות: תענית י, ב. זח"ב קפז, א.

ששם אין יניקה ואחיזה לסט"א כלל: ע' בסדור סד"ה הללוי' הללי נפשי גבי והרי ידוע שיש יניקה.

אלפי שנאן: הקטע מובא באוה"ת פ' בהעלותך ע' שפב. נ"ך כרך א ע' מו.

א"ת שנאן אלא שאינו: ע"ז ג, ב.

בז"א אין לו רק ט"ס: באוה"ת נ"ך שם מוסיף "(כמש"ש בד"ה ביאור ע"פ משה ידבר)". "והנה אף שז"א אין לו רק ט"ס עכ"ז הרי המל' משלימתו לע"ס כמש"ש שהיא עשיראה דכולהו, וכמ"ש בזח"ג חקת ק"פ ע"ב גבי בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ובמק"מ שם ר"ל שמשלמת לכל ספירה וספירה". אוה"ת בהעלותך ע' שפב. ראה לקו"ת שה"ש יח, א.

ויש ט"ס מלמעלה למטה: ראה באוה"ת בראשית כרך ג דף תפג, ב. תפה, א. וענין ב' טיתי"ן אלו מבואר בת"ז תיקון י"ח. ע"ש.

ב' טיתי"ן דמט"ט: ראה באוה"ת ואתחנן ע' שכג.

ח"י ברכאן דצלותא: ראה זח"א כו, א. ראה לקמן קכב, ד.

משא"כ במלכות הם רבותיים שהיא י"ס גמורות: ואפשר שכוונתו בזה לבאר מה שאיתא בע"ז שם "שנאמר (תהלים סח, יח) רכב אלקים רבותים אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינו", היינו (כדפרש"י שם) שב' אלפים חסרים מרבותיים. ואינו מובן (כמו שהקשה בי"א לתהלים שם (ע' רלו)), דהול"ל ח"י אלפים ומה לו להזכיר רבותים ולומר אח"כ

אלפי שנאן (היינו שאינן)? ועל זה מבאר, דהא דכתיב "רבותים" (ורק אח"כ מוסיף "אלפי שנאן" היינו שאינן) — כי המספר ח"י אלף הוא בז"א, משא"כ במלכות הם רבותיים. — ספר הערכים-חב"ד אותיות אות ט ע' תפה.

על כל דבור פרחה נשמתן: שבת פח, ב.

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

בטל שעתיד להחיות בו את המתים: שבת פח, ב. וש"נ. זח"ג רפח, א. שג, א.

ונתתי גשמיכם בעתם: ויקרא כו, ד.

עד כל ימי הארץ זרע וקציר: בראשית ח, כב.

ושמרתם וגו' אשר יעשה אתם: ויקרא יח, ה.

ויחרד כל העם: שמות יט, טז.

ורוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.

ונק' בזהר: ת"ז בהקדמה.

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום: בראשית לו, לא.

אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.

אחור למע"ב: ברכות סא, א.

האבות הן הם המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.

ז"א בעתיקא אחיד ותליא: זח"ג רצב, א. נסמן לעיל יט, ב.

ולכך נא' . . רמה קרני: מובא באוה"ת ואתחנן ע' צב.

אבל בעתיקא: באוה"ת שם: אבל בבחי' עתיקא.

וגם . . כי לא אדם: שמואל-א טו, כט. ראה ד"ה באתי לגני תשכ"ח סעי' ד לצד הערה 46 (סה"מ מלוקט כרך ב ע' רמב).

בענין שאול — בסה"מ תר"ן ע' שמ מציין לכאן.

כי מלכות דוד נלקחה ממקום עליון: קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשמט.

שהיא מבחי': באוה"ת שם ליתא תיבות אלו.

שאול באחת ועלתה לו: יומא כב, ב.

רמה קרני בה': שמואל-א ב, א.

לקמן קיד, א מציין לכאן.

לפי' קרן ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשמט פי' קרן לשון עצמיות, ולשון קרן זווית שהוא אין ובטול.

שדוד שנמשח בקרן: מגילה יד, א. ראה לקו"ת שמיני יט, ב. וראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'עט שמציין לכאן.
לפי' קרן ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשמט.
וינחם ה' על הרעה: שמות לב, יד.
רמה שהוא בחי' עתיקא: ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'פט.
אך ההפרש שבין חיות הקדש: באוה"ת שה"ש ע' ז מציין לכאן.
וכנודע שיש שני מיני זיווגים: ראה ע"ח שער הנסירה רפ"ב. ופע"ח שער הק"ש פ"ה. לקו"ת נצבים מז, א. שה"ש כ, ב ואילך. אוה"ת פ' בשלח ע' תקטז.
באוה"ת ר"ה ע' א'שסה מציין לכאן וז"ל: "דשם משמע [הכוונה לכאן] שהמלאכים ממשיכים יחוד חיצוניות דאו"א שהוא להחיות העולמות מאין ליש, וע"י עבודת הצדיקים נמשך יחוד פנימיות או"א כו', וכאן [באוה"ת ר"ה] מבואר שגם היחוד דחיות העולמות נמשך ע"י הצדיקים", ע"ש.
זווגייהו תדיר: ראה זח"ג רצ, ב.
תרין רעין דלא מתפרשין: זח"ג ד, א. וראה לעיל י, ב.
שהוא לקיום העולמות: ראה ע"ח שער הכללים פי"ג. ראה ד"ה חיב אדם לברך תרל"ח פרק א.
צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.
זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: ר"ה כז, א.
ואביו שמר את הדבר: בראשית לז, יא.
עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
במחשבה עליונה . . קול השופר כו': בבוך תקצ"ה (ריג, א) אין קטע זה, והסיום שם: במחשבה עליונה לגבי עצמיות בחי' כי לא אדם כנ"ל כך עינינו נשואות ומייחלות עד שיחנינו בבחי' עליונה כו' וד"ל.
להבין . . האבות הן הן המרכבה: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ט ע' קסג. ובאחד מהכת"י רשום "ביאור שני לדרוש דשבועות".
באוה"ת פ' וארא ע' רכב. ובפ' בהעלותך ע' שמא וביהל אור ע' תלט [כנראה הכוונה לכאן] מציין "ביאור על פסוק זכור את יום השבת".
מאמר זה הובא ונתבאר בד"ה פדה בשלום תרל"ב (נדפס לראשונה בקונטרס בפ"ע בשנת תשכ"ה) ע' יב. ובהמשך מים רבים תרל"ו פרקים קיד-טו. ובדרושי חתונה להמהר"ש ע' קצט. סה"מ תרס"ג (הוצאת תשנ"ד) ע' קלב. סה"מ עזר"ת ע' צו.

האבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. נסמן לעיל ד, ג.
וענין פי' מרכבה ראה אוה"ת פ' שמות ע' רכב. אוה"ת בהעלותך ע' שמא. סה"מ תרל"ה כרך ב ע' תב. המובאים לקמן.
למה נקראו בבחי' מרכבה: באוה"ת פ' בהעלותך ע' שמא מבאר דהקושיא "דבשלמא בחי' המרכבה דפני ארי' פני שור כו' שהם בבי"ע שפיר שייך לקרותו בשם מרכבה מטעם ששרשם מבחי' מלכים דתהו שנפלו בשבה"כ בעולם הבריאה וע"כ יש בכוחם להעלות בחי' אדם שעל הכסא כו', אבל האבות ששרשן מחג"ת דאצי' דאיהו וגרמוהי חד א"כ למה נק' בשם מרכבה" ע"ש.
קטע מכאן נמצא גם בסה"מ תרל"ה כרך ב ע' תב. במים רבים תרל"ו פרק קיד ואילך עם איזה הוספות, וז"ל שם: ולכאורה יפלא מהו שייך לומר על האבות שהם בחי' אדם כמ"ש [יהושע יד, טו] האדם הגדול בענקים שקאי על אברהם, והיתכן לומר עליו מרכבה שזהו יתכן רק בבהמות וחיות שהם מרכבה הנושאות את הכסא עם בחי' אדם שעלי' לפי כי שרשן הוא מבחי' התהו שקדם לתיקון כנ"ל ס"פ קיג [בהמשך מים רבים תרל"ו] גם בענין האופנים נגד השרפים וכ"ש בכלל בחיות ובהמות נגד האדם שהוא מבחי' התיקון כמ"ש [בראשית א, כו] נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהוא בחי' אדם דתיקון וכמ"ש בזהר [ראה זח"א כב, א] ויאמר אלקים ויאמר אבא לאימא שהם מפרצופי התיקון כנודע, ומה"ע שיהי' האבות בחי' מרכבה להעלות הרוכב כמו הסוס שנושא את הרוכב כו'. ע"ש עוד.
ראה ד"ה שלום רב תשל"ח סעי' ז הערה 61 (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רג).
התכללות ג' קוין: וכ"ה באוה"ת פ' שמות ע' מד, ובסה"מ תרל"ב ע' יב. והעיר באוה"ת שם כ"ק אדמו"ר זי"ע: "בכ"מ רגיל: שני קוין, וצ"ע".
וקו באמצע: אלא שהתדמותם היא רק לענין ההתחברות דקו האמצעי — מים רבים תרל"ו פרק קיד, ראה שם עוד.
וצ"ל הלא שם מ"ה . . אך באמת הא בהא תליא: ראה לקו"ת שה"ש לא, א.
בתמונת ג' קווין: במים רבים תרל"ו פרק קיד נוסף: המורה התפשטות בחי' מציאות שלכאורה זהו היפך בחי' הביטול.
חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה בד"ה פתח אליהו.
ועבד הלוי הוא: במדבר יח, כג.
מחבר שני הפכים . . מבחי' עליונה: ראה אגה"ק סי' יב.
ששם בטלים אלו השני הפכים: ראה לקו"ת מטות פז, ב. אוה"ת פ' וארא ע' קנ.

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.
ע"י חיות המרכבה: ע' באוה"ת פ' עקב ע' תקנ.
ולא יהיו ענפין מתפרדין: מובא באוה"ת פ' משפטים ע' א'קא.
וזהו ודמות פניהם . . הג' קוין והתכללותן: יחזקאל א, י. ראה ביאורי הזהר להצ"צ ע' תנח, ביאור ע"ז.

דף עג

שהאבות הם חסד גבו' ת"ת דאצי': ראה באוה"ת פ' שמיני ע' לג.
מבואר באד"ז: זח"ג רצב, א. ראה לקו"ת חקת נח, ב שמציין לכאן. וראה שם בשם האריז"ל שאו"א מושפעים מחכמה שבכתר ע"י מזלא. לקו"ת שמיני יט, ב. סה"מ תקס"ז ע' שמד. מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיח.
אבל עיקר המדות בשרשן נלקחו ממקום עליון יותר: "ולכן יכול להיות הגדלה במדות יותר מהמוחין" — ד"ה ראה אנכי עטר"ת ע' תריד.
ובינה נק' אם הבנים: זח"א ריט, א. זח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער ערה"כ בערכו. לקו"ת דרושי שמע"צ ד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ט ע' 162.
יפה כח הבן מכח האב: ראה שבועות מח, א. ראה בד"ה קדושים תרנ"ז אות ג' שמציין ע"ז וז"ל: "נמצא שז"א שרשו מעתיקא שלמעלה מחו"ב שממו"ס נפקי היינו מה שאו"א במזלא אתכלילן שאבא מקבל ממזל ונוצר, ואימא מקבלת ממזל ונקה וז"ע ממו"ס נפקי ע"י המזלות הנ"ל, ולכן האבות הם בחי' חג"ת הם המרכבה להגבי' בחי' כמראה אדם והיינו גם בחי' או"א לפי ששרשן גבוה יותר וכמ"ש במ"א", עכ"ל ע"ש.
בלקו"ת במדבר יט, ב מציין לכאן.
בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.
וכנודע שמאו"א . . אבל המשכת הטפה היא מעצמיות: "והיינו מהכתר דהיינו מא"א ועתיק" — אוה"ת פ' תזריע כרך א ע' סט.
ע"פ שימני כחותם: לקו"ת שה"ש מו, ד. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשכט.
ולכך האבות . . מקדימים לומר שמע ישראל: מובא באוה"ת שמות כרך ח ע' ג'א.
שיש ב' בחי' אדם: ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' קפד.
אדם הראשון הוא בחכמה ואדם תתאה הוא ז"א: בספר החקירה נה, א. בסה"מ תרל"ה ח"ב ע' תב מציין שזהו כדעת הרמ"ז והמק"מ בזח"ב פ' ויקהל קצז, א.
מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד. ראה ביאור ע"ז בספר החקירה נה, א. אוה"ת נ"ך כרך א ע' תרלו ואילך. וראה גם המשך מים רבים תרל"ו פרק קיד. לקו"ת אמור לח, ב.

מה שמו חכמה: "ויש לפרש דבחי' מה שמו היינו אדם עילאה, גימטריא מה והוא חכמה כח מה זהו בשביל ומה שם בנו בני בכורי ישראל" — אוה"ת משפטים ע' א'רעט. וראה באוה"ת בראשית כרך ד פ' חיי שרה דף תשעח, א, שכ"ה גם בזח"ג קצא, ב. וכ"ה באוה"ת האזינו ע' א'תרנז.

ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשאוני: ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, ב. וראה ויק"ר לה, ו. ובהמשך מים רבים תרל"ו פרק קטו נוסף: "היינו בנין הפרצופים".

ויעקב הוא י' עקב בחור שבאבות: נסמן לעיל יז, ג. ע"כ נמצא במים רבים שם.

אלקי אבי אברהם: בראשית לא, מב.

יעקב לא מת: תענית ה, ב. זח"א רלה, ב. רמח, ב. זח"א קמא, ב. ראה בלקוטי שיחות ח"ד ע' 1260 ביאור ע"ז.

ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו.

ואתה מרבבות קדש: דברים לג, ב.

אתא בקר: ישעי' כא, יב.

ומעתה נבא לביאור: בסה"מ תרל"ב ע' יג נמצא כאן ביאור בענין התכללות ע"ש.

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: ר"ה כז, א.

שיש שבת דמעלי שבתא: ע' בסידור שער השבת קעג, א ד"ה ר"ש הוי אמר.

עוה"ב שהוא ג"ע ותח"ה: ע' דרך מצותיך טו, ב. ד"ה וככה תרל"ז פ"ה ואילך. ד"ה זה היום תרס"ו. המשך תער"ב ח"ב ע' תשעט ואילך. סה"מ תרע"ח ע' תטו ואילך. ד"ה אני לדודי תרצ"ב. סה"מ תרח"ץ ע' ריב. סה"מ ת"ש ד"ה כי ישאלך בנך ע' מד ואילך.

נתבאר בד"ה להבין ענין תחיית המתים תשמ"ו (סה"מ מלוקט ח"ג ע' לד) ליד הערה 12.

ומבואר במפרשים: בתשובות וביאורים לכ"ק אדמו"ר זי"ע סי' ח ע' 28 (אג"ק ח"ב ע' צב. לקו"ש חט"ז ע' 516) מציין על זה וז"ל: ראה מפרשי המשנה סנהדרין ר"פ חלק, רס"ג בס' האמונות והדעות סוף מאמר תחה"מ, נ"כ הרמב"ם הל' תשובה פ"ח-ט ועוד, וכבר השיב לאלו החולקים על הדעה המובאת בפנים — בס' עבודת הקודש ח"ב פמ"א-מג, הובא בקיצור בשל"ה בהקדמה חלק בית דוד.

והנה בימים ההם הי' מקום לדעות מחולקות בענינים האלו אבל אחרי אשר נגלה דבר ה' אל (ל' הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות) "עיר וקדיש מן שמיא נחית הרב הגדול האלקי החסיד מו"ר כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זלה"ה מלא תורה כרמון במקרא במשנה בתלמוד בפלפול במדרשים והגדות במעשה בראשית במעשה מרכבה", וקבלוהו כל ישראל עליהם לפוסק אחרון בכל עניני סתרי תורה וסודותי' — אין מקום כלל למחלוקות

והלכה כדברי האריז"ל, עכ"ל ע"ש בארוכה. ובדרך מצותיך יד, ב ואילך. לקו"ש חי"ז ע' 344 הערה 10.

ובמב"ן: על גיליון בת"א דפוס ראשון מחסיד: ע' לקו"ת צו ט"ו ד' ד"ה והנה ארז"ל.

ותח"ה הוא שיעמדו בגופיהם: ראה אגה"ק סי' יז.

מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי: חגיגה טו, ב. ראה לעיל ח, ד.

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין צ, א. זח"א נט, ב. לקו"ת שלח מו, ד. ראה ביאור המשנה בד"ה להבין ענין תחיית המתים תשמ"ו (סה"מ מלוקט ח"ב) ע' לג ואילך.

שיקומו בתח"ה: ראה בד"ה וככה תרל"ז פ"ט ואילך.

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

לע"ל בתח"ה יתגלה בחי' סוכ"ע: ראה אגה"ק סי' יז.

תר"ך מצות הם תר"ך עמודי אור: פרדס שער ח' פ"ג.

פושעי ישראל: עירובין יט, א. ראה לקמן פ, ג.

עם היות ששרש המצות עצמן בכתר: ראה ד"ה כי ישאלך בנך עטר"ת ע' שנד.

בנעשה ונשמע נמשכו ב' כתרים: שבת פח, א.

ויתנצלו בני ישראל: שמות לג, ו.

ויכולו השמים: בראשית ב, א.

יהי' יום שכולו שבת: ראה יהל אור במילואים ע' תרלב.

רכב אלקים רבותים: תהלים סח, יח.

ויעל אלקים מעל אברהם: בראשית יז, כב.

מחנה אלקים זה: בראשית לב, ג.

וישמע את הקול . . מט"ט וסנד"ל: במדבר ז, פט. ראה זח"ג רל, ב.

א"ת שנאן אלא שאינן: ע"ז ג, ב.

מט"ט נק' עבדו זקן ביתו: זח"א קכו, ב.

ועל ידו מתעל' הקב"ה . . וט' ממטה למעלה: מובא באוה"ת במדבר ע' נ ושם מבאר שלפי פי' עמק המלך "הוא עלי' ז"א דאצי' בט"ס שלמעלה מעלה מאצי'", ע"ש.

וכל העם רואים: נדפס גם בתו"א לעמבערג ו, ג בשינויים. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרכח, ורשום "חג השבועות".

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת יתרו ע' תתקעה. עוד הגהות בע' תתקסח.

לכללות מאמר זה ראה במאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרפה. בסה"מ תרמ"ז. וביאור

בד"ה זה דש"ק נשא תשמ"ו.
פלח הרמון שמות ע' רנט.
וכל העם רואים את הקולות: שמות כ, יח.
למה הי' קול השופר במ"ת: ראה באוה"ת יתרו ע' תתקסד בארוכה, וז"ל שם: "אדמו"ר בת"א בד"ה וכל העם רואים את הקולות הקשה למה הי' צ"ל קול השופר במ"ת וע"ש התירוץ. ונ' שהכותב דודי הרי"ל ז"ל לא העתיק כל המכוון, והיינו שעיקר התורה היא וכל נתיבותי' שלום . . וזהו ענין השופר שקול השופר מטיל חרדה . . והוא ההמשכה מבחי' המשל ופחד עמו ועי"ז נעשה שלום והיינו עצמו ענין והנורא, וכיון שעסק התורה הוא בחי' השלום, לכן צ"ל ע"י קול השופר המשכה מבחי' המשל ופחד עמו", ע"ש. וראה גם באוה"ת כרך ח ע' ג'ד הטעם שצ"ל קול השופר במ"ת.
במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרפו הקושיא "למה הוצרך להיות קול השופר בשעת מ"ת דאם בשביל שיר וניגון לעורר את הכוונה שבלב כמו הללוהו בתקע שופר כו' הלא בה' קולות דשאר כלי זמר כנבל וכינור הן יותר ערבים וטובים מקול השופר ואדרבה בקול השופר יש איום ופחד וחרדה גדולה . . ואם כדי להחרידם ולאיים עליהם להיות בהן יראה ופחד . . די הי' קולות וברקים ולפידים, וגם משמעות הענין שהי' קול השופר עיקר הקול המשמיע הדיבור שיוצא מפי הגבורה". ועיין שם ע' תרפז. ובסה"מ תרמ"ז ע' צג.
קול השופר . . קול חרדה: ראה בלקו"ת פ' שלח לט, א.
אם יתקע שופר בעיר: עמוס ג, ו.
ויהי קולות וברקים: שמות יט, טז.
נק' שופר על שם שפרו מעשיכם: ראה מדרש תהלים פא, ד. וראה יהל אור ע' רפח.
אדם הראשון חנוך מתושלח כו' ואברהם: בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרל: חנוך מתושלח ונח ואברהם ויצחק. במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרחצ: כחנוך ומתושלח ונח. בד"ה ועשית חג שבועות תרמ"ח ע' רכ: מתושלח נח אברהם יצחק ויעקב. וראה לעיל סו, ג.
ואברהם קיים כל התורה: סוף קידושין. יומא כח, ב. ע' לעיל יא, ג ואילך. ולקמן צו, ג. ראה לקו"ש חל"ה ע' 107 ואילך.
וישמר משמרתי: תולדות כו, ה.
רק שהיה זה ברוחניות: ראה סה"מ תרס"ה ע' רכ.

ואיזו שינוי הי' בנתינת התורה בגשמיות: באוה"ת ע' תתקעז מציין "ועמ"ש מזה לעיל ר"פ לך לך. בד"ה משה ידבר. בד"ה וקבל היהודים. בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה פ"א ופ"ג". וראה גם סה"מ תרמ"ח ע' רכא.

הלוך ונסוע הנגבה: לך לך יב, ט.

עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב. וראה במדב"ר פי"ב, ח. ולעיל כב, ג.

ואין המים מכבין את האש: ראה הג"ה באוה"ת ע' תתקעז שמביא ראי' מכמה מדרשים.

איך שייך לומר במרומיו אש ומים: במאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרצט: "איך יתכן למעלה במלאכים עליונים בחי' הגשמה דאש ומים, וגם שהן נק' שר של אש ומים כו' ברוחני' דאש ומים".

שיסוד האש בלב: תניא פ"ג. וראה בליקוט פי' שם.

אם רץ לבך: ס"י פ"א מ"ח. ראה אוה"ת יתרו ע' תתקעח. שמציין "(בס"י, וצ"ע)". ובעמוד תתקפא כ' "ובס"י שלפנינו הגירסא ואם רץ לבך שוב למקום שכן נאמר רצוא ושוב ופי' מקום י"ל שהוא ממכ"ע", ע"ש שמפרש ששניהם בחי' וענין אחד, ע"ש בארוכה. ובהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תרנ"ט ע' יא. וראה לעיל מה, ב.

הודו על ארץ: תהלים קמח, יג. באוה"ת פ' יתרו ע' תתקעח מבאר שכאן "מפרש דהודו היינו רק הארה ולא מבחי' עצמיות".

בס"י אש ממים: ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בקונטרס בד קודש ע' 14. ראה בארוכה במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשד ואילך.

וכמה מיני אש: ראה יומא כא, ב. זח"ג כז, א ובכ"מ. נתבאר במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשו.

ועל ידם יוכל כל אדם ג"כ להיות בבחי' הלוך ונסוע: מבואר באוה"ת פ' יתרו ע' תתקפז "כמו עד"מ ע"י מצות שמירת שבת ימשיך האדם מה שהמשיך אברהם ע"י רצוא ושוב", ע"ש.

ממקום גבוה למקום נמוך: באוה"ת פ' ויצא כרך ה תתסג, א הגה"ה מכ"ק אדמו"ר הצ"צ: "(ועמ"ש בלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות בענין יקוו המים אל מקום אחד, ובד"ה והי' מספר בנ"י ובזח"א בראשית יח, א)".

אל תאמרו מים מים: בלקו"ת שלח נא, ב מציין לכאן. וראה בהנסמן בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רסו.

דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.

שגילוי' הוא מחכמה ולמטה: באוה"ת שם: (וכענין ותמלא כדה שכ"ד ספרין דאורייתא הם רק כד מים החכמה).

בכינוי ך: באוה"ת שם: (שהוא כתר כמ"ש בסידור ע"פ ארוממך אלקי המלך).
בעצמו ובכבודו כביכול: באוה"ת שם: (כמ"ש בזח"ג פנחס דרנ"ח סע"א כ' מן כתר כו' ואלין אינון והמים אשר מעל השמים מים עליונים כו', ובגין דאינון מכתר אתקריאו שאין להם סוף דכתר אין סוף אתקרי עכ"ל היינו שנמשך ממל' דא"ס).

דף עד

ולהבין זה: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרלז, ועוד ביאור שם ע' תרנז ורשום "ביאור לתורה דחג השבועות הנ"ל שבת פ' שלח לך". קטע מובא באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רחצ. בהמשך מים רבים תרל"ו פרק קסז מיוסד על מאמר זה.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.
כי על כל מוצא פי הוי"ה: דברים ח, ג.
פי — כמ"ש במ"א: ראה לעיל סה, ד. לקו"ת עקב יד, א. מטות פא, ב. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשנג ואילך.
כמ"ש באור ענין זה במ"א: ראה לעיל טו, ג-ד. סה, ד. בהמשך מים רבים תרל"ו שם נמצא במקומו: ולא מפני תאוות לבו וצרכי תענוגי גופו הגשמי: מ"מ.
בלא המאכל: בסה"מ תרל"ו נוסף: היינו אם לא היה מצטרך לו כלל.
לא אכל איש זה משה: וכ"ה בלקו"ת במדבר ז, ב. ראה לעיל טז, א. ובהנסמן שם מלקוטי שיחות ח"ד ע' 1037. וראה לקמן פט, א.
תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב.
ולא היו יכולין לקבל הארת אוא"ס ב"ה: בהמשך מים רבים תרל"ו בסוף פרק קסז נמצא קיצור להמבואר מתחילת הקטע: קיצור. בכדי להבין למה נתלבשו המצות בדצ"ח גשמי', יבאר איך כי שורש דצ"ח הם הגבה מאד נעלה ממדבר, ועכ"ז נפל בשב"כ ונתגשם תחת ממשלת ק"נ, ולכן לא אכל משה בהר אפי' מן שהוא לחם שמה"ש ניזונים, לפי שהיה צריך לקבל תורה שגבוה ממה"ש שביקשו ולא ניתן להם התורה, ולכן גם בימי האבות לא נזדכך דצ"ח שיהיו כלים להשראת עצמיות אוא"ס, ע"כ.
שמצרים הוא כור הברזל: "כמ"ש (ירמי' יא, ד) ביום הוציאי אותם מארץ מצרים מכור הברזל" — ד"ה הבאים ישרש תשמ"ח (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קכז) הערה 20. וראה לקמן קיח, ב.
בהמשך תרל"ו שם נוסף: כמ"ש בפ' ואתחנן ד, כ ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים.
מצרף לכסף וכור לזהב: משלי יז, ג.
הגו סיגים מכסף: משלי כה, ד.

המפריד הסיגים: ראה אגה"ק סי' יב.
ויתפרדו כל פועלי און: תהלים צב, י.
חצי אכלה וגו' חיצי כלים: דברים לב, כג. סוטה ט, א.
חיצי כלים: בהמשך תרל"ו הנ"ל נוסף כאן: כי יזדכך הטוב שבהם ויתפרדו מן הרע, והרע שהם החיצים פועלים הרע יהיו כלים ונאבדים אחרי גמר פעולתם: וכמשל העלוקה.
וכמשל עלוקה: ראה ע"ז יב, ב. וראה גם לעיל ה, ד.
גם את העולם נתן בלבם: קהלת ג, יא. באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רחצ מוסיף "וכמ"ש בתניא ח"א פל"ז".
קושיות המבוארים בספרים: ע"פ עם לבן גרתי בראשית לב, ה. ובלבוש האורה תירץ דהי' להם דין גיורות. נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ תולדות וש"פ מקץ תשכ"ח. וראה רמב"ן בפירושו על התורה בראשית כו, ה. ובשו"ת הרשב"א ח"א סי' צד.
ועמרם נשא דודתו: ראה ברמב"ן ובשו"ת הרשב"א הנ"ל. וע' בלקח טוב שמות ו, כ דודתו מן האב. ראה סנהדרין נח, ב שבן נח מותר בקרובותיו מן האב ולא מן האם. ובארוכה בשיחת ש"פ שמות תשכ"ח.
וכמו שהי' מצרים . . לזכך מצותיו: מובא באוה"ת מקץ כרך ה תתקעה, א. ע"ש.
המצות אינן בטלות לימות המשיח: ראה אגה"ק סי' כו.
ומלאה הארץ דעה: ישעי' יא, ט.
לזכך מצותיו: באוה"ת מקץ תתקעה, א: לזכך מדותיו.
בבחי' אש ומים . . וזהו בחי' קול השופר: ראה אוה"ת יתרו ע' תקכב.
עושה שלום במרומיו . . והם בטלים ונכללים בו: איוב כה, ב. בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתרמז כתב: "וצ"ל שזהו למעלה מבחי' מטולמ"ט וגם אפשר דזה"ע אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום שזהו למעלה מבחי' תורה ששמענו מפי משה כי ע"ז נאמר אחת דיבר אלקים כו', וע' בת"א פ' יתרו גבי וזהו זכור ושמור בדבור אחד נאמרו שהוא מלמעלה מבחי' המשכה והעלאה כ"א מבחי' שלמעלה מעליות וירידות מנוחה לחיי העולמים. ובמ"א נתבאר שבחי' זו הוא ע"י גילוי המקיף והעיגול שלמעלה מהחלל והקו"ח שעי"ז יהי' בחי' מנוחה הנ"ל שלמעלה מעליות וירידות א"כ י"ל שזהו ענין עושה שלום כו'", עכ"ל. וע' בד"ה פקודא ליתן מחצית השקל בביאוה"ז לצ"צ אות ב', ובאוה"ת בהגהות למאמר זה מציין "כענין מ"ש בתו"א פ' נח בד"ה הן עם אחד בענין עקודים שע"ס עקודים היו בכלי אחד בלי שום התחלקות ומשם שרש המשכת השלום והתכללות באצי'", עכ"ל.
מן המצר קראתי: תהלים קיח, ה.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
י"ה עלאין . . י"ה תתאין: בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' פו מציין לכאן: "ענני במרחב י"ה שפי' שם על חכמה תתאה".
בלקו"ת נצבים מח, ג מציין לכאן.
חכמה תתאה יו"ד בראש יו"ד בסוף: ראה אוה"ת בשלח כרך ז ע' ב'תרעה. נ"ך ע' רח בענין זה. ובסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תפט.
ותחת הרקיע כנפיהם ישרות: יחזקאל א, כג.
עפיפתם . . גם בחי' השוב: ראה אוה"ת תרומה ע' א'תקיז.
והיא — שבטל ונכלל: ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח ע' לט.
או יחזיק במעוזי . . שלום בפמליא של מעלה ושל מטה: ישעי' כז, ה. סנהדרין צט, ב.
מההעלם אל הגילוי נק' בשם קול: ראה לקו"ת נשא כט, סע"א ואילך, ועוד.
זוכה לתורה שניתנה בה' קולות: ברכות ו, ב. ע"ד החקירה והקבלה בקולות הנ"ל בפרט — ראה מו"נ ח"ב פל"ג. עבוה"ק ח"ד פל"א (שהקשה עליו). ועוד. אוה"ת יתרו ע' תתקנח ואילך (לקו"ש ח"ו ע' 108 הערה 8).
הם ה' פעמים מים: באוה"ת פ' יתרו ע' תתקס מביא ראי' "ונלע"ד ראי' לד' אדמ"ו נ"ע דה' קולות הם ה"פ מים מהפסוק קול ה' על המים, הרי מבואר ומפורש שבחי' קול הוא על המים". ע"ש בארוכה.
רואים את הנשמע: ראה רש"י יתרו כ, טו. וראה לקו"ש כרך ו ע' 120 בהערה בדיוק לשון המכילתא.
ואת ההר עשן: הנחת כ"ק אדהאמ"צ בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרמב, ורשום "חג השבועות".
עם הגהות באוה"ת פ' יתרו ע' תתקצד.
שנאחז האור בדבר גשמי: ראה יומא כא, ב דדוקא אש שלנו הוא אש אוכלת.
הנה העם . . קאי על ערב רב: בתו"א דפוס לעמבערג שנת תור"ה ז, א נדפס קטע זה בתור הגה"ה.
קאי על ערב רב . . ויעמדו מרחוק: ראה לקו"ת פ' במדבר ד, ב בסוף העמוד.
ענין ערב רב, ראה מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רמז. שלה. נביאים ע' קסד. אוה"ת נ"ך כרך ג ד"ה וכל בניך.
אבל ערב רב לא הי' בהם כח והתפעלות: ראה סה"מ תקס"ה.
שמתפעלים מהליכת הגלגלים: ראה אוה"ת תשא ע' א'תתקפו.
אלהים אשר ילכו בפנינו: תשא לב, א.

שאלמלא ניתן רשות לעין: ברכות ו, א.
אלמלא מכרזי עלך ברקיע כו': ראה פסחים קיב, ב.
דקרו לי' אלקא דאלקיא: מנחות קי, א.
מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
ממשלה — וזהו ומברכים: מובא באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתפא. וראה בסהמ"צ להצ"צ מצות מחצית השקל סה, א.
בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרמו מפרש הקושיא "לכאורה אינו מובן לשון ברכה ורבוי בעצמות אור א"ס ב"ה דכלום הוא צריך להגדלה ורבוי מאחר שהוא בחי' א"ס כו' כידוע".
וכל היושב ושונה: תדב"א רבה רפי"ח.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.

משפטים

דף עד

ואלה המשפטים: ממאמר זה יש עוד ב' הנחות, א' הנחת כ"ק אדה"א נדפס בסה"מ תקס"ה ח"א ע' רמז. נוסחא שני' הנחת כ"ק אדה"א בתו"ח משפטים. הנחת מהרי"ל (אחי אדה"ז) בשינויים בבוך 1824 קמח, א.
ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת [ביאור?] בע' א'קא. ע' א'קטז הגהות. קיצור בע' א'קיז. הערות נוספות בע' א'קכד. כרך ח ע' ג'יב [כנראה קיצורים].
בסה"מ תקס"ה ח"א ע' רצה ד"ה שיניך כעדר הרחלים נסמן עליו: "ביאור על ד"ה ואלה המשפטים". ד"ה זה נדפס בהנחה אחרת בלקו"ת שה"ש לו, ד. וראה במ"מ לשם.
בלקו"ת בחוקותי נ, ב מציין לד"ה זה בענין אדם זהו נשמות דאצי' ובחי' בהמה נשמות דבי"ע.
לכללות מאמר זה, ראה דרך מצותיך פ, א. סה"מ תש"ב ע' 84 ואילך. ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח ותשד"מ. פלח הרמון שמות ע' שלט.
ואלה המשפטים: שמות כא, א.
שו"ה ואלה המשפטים — עברי גו': בבוך 1824 נוסף: שש שנים תעבוד וברביעית יצא לחפשי חנם. הנה: צל"ה.
לפניהם משמע . . כי יקנו: קטע זה בבוך 1824 בשינוי לשון: לפניהם הוא לשון רבים והל"ל יקנו ג"כ לשון רבים ולא תקנה לשון יחיד.

והל"ל כי יקנו: "שהרי הענין דכי תקנה עבד עברי הוא אחד מן המשפטים אשר תשים לפניהם לשון רבים" — ד"ה ואלה המשפטים תשד"מ (מהנחה בלתי מוגה).

שו"ה יחיד — קאי על מרע"ה: בבוך 1824 הנ"ל: על משה כמו ## שהוא גואל ישראל גואל ראשון וגואל אחרון כו' כתי' שלח נא ביד תשלח והשיב ה' אנכי אהי' עם פיך. ולהבין זאת: כתיב ונתתי עשב.

דכי תקנה קאי על מרע"ה וקאי אדלעיל מיני': "דהנה ארז"ל [מכילתא ריש פרשתנו] והובא בפרש"י דואלה מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, וכשם שמשה קיבל תורה מסיני כך קיבל גם משפטים אלה, ועליהם נאמר לו אשר תשים לפניהם, דפירוש לפניהם היינו לפנימיותם" — ד"ה ואלה המשפטים תשד"מ (מהנחה בלתי מוגה).

דהנה כתיב ונתתי עשב בשדך: מכאן עד עה, א נעתק בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רסז בשינויים והוספות. סה"מ תר"ל ע' נז. סה"מ תרל"ב ע' ט ואילך. וראה גם סה"מ תש"ב ע' 85.

בלקו"ת בחוקותי מט, ב. נ, ב מציין לכאן.

ונתתי עשב בשדך: דברים יא, טו.

וזרעתי את בית ישראל: ירמי' לא, כו. ראה אוה"ת ראה ע' תת.

זרע אדם וזרע בהמה: באוה"ת משפטים ע' א'קטז יש הגהה:

ועמ"ש בענין ומותר האדם מן הבהמה אין, אדם נעשה בצלם אלקי' אצילות רוח האדם העולה למעלה וזהו אדם אחד מאלף מצאתי בד"ה אדם כי יהיה בעור בשרו [לקו"ת תזריע כב, ב], בצלמינו יחו"ע כדמותינו יחו"ת בד"ה ראשי המטות תרט"ו [אוה"ת מטות ע' א'צב], האדם שיש לו דעת כמ"ש הן האדם הי' כאחד ממנו לדעת טו"ר, מפיו דעת משמע דעת גבוה מהחכמה גדולה דיעה שניתנה בין שתי אותיות, אם אין דיעה הבדלה מניין כי הדעת מחבר השכל עם המדות וזהו בחי' גבוה, אל יתהלל החכם כו' כ"א כו' השכל וידוע אותי, וכמו הזיווג נקרא ידע, ולע"ל ומלא הארץ דיעה, דע ב"פ מ"ב, ועיין מענין מ"ב זווגין במק"מ ר"פ בראשית בזהר שם, וי"ל יש מ"ב בפ' שמע מן ואהבת עד ובשעריך בחי' בכל מאדך וא"כ ב"פ מ"ב אפ"ל כאשר ע"י העלאה זו נמשך ג"כ מלמעלה למטה, כמ"ש בד"ה אלה מסעי [לקו"ת מסעי פט, ב] בענין מ"ב מסעות, א"כ מעלה הדעת כמו הזווג מחבר עד שנעשים אדם א', כך ענין הדעת כו'. ע"כ.

שיש ב' מדרגות בנש"י: ראה המשך חייב אדם לברך — תרל"ח סעי' ח. (נדפס בסה"מ תרל"ח ע' קה). ראה גם לקו"ת במדבר יג, ג. ד"ה החודש הזה לכם בסה"מ תרס"ו ע' קס. סה"מ תרע"ט ע' ו.

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו.

נשמות דאצילות והם הנק' בנים . . הן בני עלייה: בלקו"ת צו ח, ב. מטות פד, ג. שה"ש טז, ג. מציין לכאן.

אם כבנים אם כעבדים: באוה"ת משפטים ע' א'קכא: אם כבנים רחמינו כו' ואם כעבדים כו' ותוציא כאור משפטינו.

דעת אין ר"ל הידיעה לבד: תניא פמ"ב. תו"ח כאן, ובארוכה בהמשך ר"ה עת"ר ד"ה ואני נתתי לך ע' קטו. וראה גם סה"מ תרפ"ד ע' קמד.

וראה לקמן קיח, ד שמציין לענין דעת לכאן.

זרע בהמה . . כמעט כל הנשמות שבדורותינו: "והוא מיוסד על מש"כ בזהר ח"ב ר"פ משפטים (צד, סע"ב), ראה רמ"ז שם. וראה ג"כ לקוטי תורה לרבנו הזקן פ' צו (ח, ב ואילך), שערי תשובה (לבנו אדמו"ר האמצעי) ח"א ד"ה ששים המה, ובכ"מ. (כ"ק אדמו"ר זי"ע בקובץ יו"ד שבט ע' כז). וראה שם בד"ה באתי לגני — תשי"ג סעי' ז "דאף שרובם ככולם שייכים להשיג ולהשכיל ענייני קדושה בכלל ובפרט גדולת הבורא ית', מפי ספרים ומפי סופרים, השגה והבנה גדולה, מ"מ נקראים בשם זרע בהמה לפי שחסר בהם בחי' הדעת וההרגשה בנפשם" ע"ש.

הן בני עלייה שהם מועטים כו' אפילו בדורות הראשונים: "כמ"ש ראיתי בני עלי' והם מועטים וכמארז"ל אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם הם כבני אדם אנו כחמורים ולא כחמורו דרפב"י — סה"מ תרל"ב ע' קצ.

בבחי' דעת והרגשה בנפשו: באוה"ת שם ע' א'קטז יש הגהה: ובמא"ע במצרים הי' הדעת בגלות, בכל דרכיך דעהו.

רק שאין לה דעת: בסה"מ תרכ"ט ע' רסח נוסף: כ"כ.

והאדם ידע: בראשית ד, א.

שהוא בחי' התקשרות והתחברות: ראה תניא פ"ג.

ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.

דף עה

שו"ה ממש — זה נק': בגוכתי"ק: זהו נק'.

שו"ה את הנולד — כו': בגוכתי"ק: וכו'.

איזהו חכם: תמיד לב, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכג.
כאלו רואה: ראה בתניא פרק מג: פי' שרואה כל דבר איך נולד ונתהוה.
וה' עליהם יראה: זכרי' ט, יד.
והאמונה היא למעלה מן הדעת: ראה לעיל ו, א. לקו"ת ואתחנן ה, ג.
דע את אלקי אביך: דה"א כח, ט.
אינו דומה שמיעה לראיה: ראה מכילתא יתרו יט, ט.
(**ופי' ראיה**: חלק מהגה"ה זו מד"ה מארז"ל אינו דומה שמיעה לראיה הנדפס במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקנו-ז. ונעתק באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשצ. שה"ש כרך א ע' רכא. וחלק שם ע' שלז.
ראה בהמשך וככה תרל"ז פל"ג ופנ"ז. ובסה"מ תש"ט בד"ה ויאמר משה ע' 60.
הסתכל בשלשה דברים: אבות פ"ב מ"א.
וכל העם רואים את הקולות: שמות ח, יח.
רואים את הנשמע: מכילתא שם.
חכמה היא בחי' ראי': ע' לקו"ת פ' צו ד"ה והניף ספ"ב.
דאבא מקנן באצי': ראה ע"ח שער סדר אצי' פ"א. שער סדר אבי"ע פ"ב. ועוד. ת"ז תי' ו. וראה בארוכה בהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ ת"ש ע' 59. ובסה"מ תש"ג ע' 133. סה"מ תרצ"ו ע' 119.
וע"כ נקרא זרע בהמה: עי' ס' השיחות תש"א ע' 62.
והאדם ידע: בראשית ד, א.
שו"ה שיתחבר — בחי' חכמה לבינה דהיינו: בבוך 1223 נוסף הגה"ה מהצ"צ: "הגה"ה העשיר דעת והדל בהמה לא ימעיט כי שרשם עצלים לחם מ"ש שאין לו דעת העבודה קשה לו".
היינו כחולמים: תהלים קכו, א.
(**עמש"ל . . דע כי כו'**): בבוך 1223 ליתא הגה"ה זו ובמקומו נכתב "אבל בחי' בצלמינו זהו בחי' זרע אדם בחי' ראי' כו'".
וע' בלק"ת: להאריז"ל.
והנה מרע"ה: באוה"ת משפטים ע' א'קטז יש הגהה:
והנה מרע"ה כחו גדול היינו כי דעות שיש ב' דעת וזרע אדם זהו מבחי' ד"ת שמקשר השכל עם המדות, אבל ד"ע המחבר חו"ב זהו משה ושרשו מאוירא בד"ה החלצו כו'. והנה בהמה י"ל שאין להם דעת רק בממכ"ע ולא בסוכ"ע בד"ה וידעת היום כו', והמשכות הדעת בסוכ"ע זהו ע"י קדוש שיהי' דעת בבחי' קדוש סוכ"ע כו' בד"ה והנה

אנחנו מאלמים אלומים י"ב בקר זהו בהמה י"ל ע"י הקרבן שנכלל הבהמה בשרשה עי"ז והחיות נושאות כו', עי"ז נכלל בהמה בבחי' אדם כי גם כשהי' בהמה הי' מבחי' פני אדם שבבהמה לכן יוכל להתעלות בבחי' אדם ממש. ג' בחי' אדם גם ז"א ישראל אדם והתורה חכמה אדם עיין זח"א קל"ד ב' ובה"ז שם, לכן ע"י התורה מוחין נמשך שיהי' אדם בפרטיות. וכמו"כ למטה אם כבנים ואם כעבדי' בנים אתם לה' והנה כעבדים כשנמשכו מסט' דמט"ט בזח"ג דרט"ו סע"א, ואם הוא בחי' זרע בהמה, ולכן שש שנים, ובשביעי' כמו בשמטה תלה הכתוב בהמה בחיה סד"ה את שבתותי תשמרו, כי סוכ"ע חי' ובהמה שוין ע"ד אסתיר פני ביום ההוא דסכ"ס כו', צאן מרעיתי אדם אתם הרי יוכל להיות מצאן בחי' אדם וא"כ אז גבוה יותר שהוא אדם ומשים עצמו כצאן מענין בהמה אין לה דעת בד"ה בכ"ה בכסליו נה"ב מתפעלת רק בבחי' בשכמל"ו ונה"א אדם מתפעלת מההתבוננות בעצמו' אוא"ס והנה בשכמל"ו זהו רוח הבהמה היורדת למטה ש' ב"ן וכל דעת יחוד, והאדם ידע המשכות ד"ע טפת מ"ד, דכולא קמי' כל"ח בהמ"ן ותשחוין לאלומתי כי דת"י, משא"כ בהמה אינה משגת רק שהיש מאין בשכמל"ו כנ"ל, ולא ביטול אמיתי מ"ד ענין יודע צדיק נפש בהמתו כו', דברי חכמים כדרבונות שדר בינה באדם, מורה דעה בפרה ממשיך דעת בבחי' בהמה כו'. עכ"ל.

ראה באוה"ת שם ע' א'קיח עוד הגהה.

שממשיך ומשפיע בחי' דעת: ראה לקו"ת בהר מד, ב.

גואל ראשון וגואל אחרון: ראה שמו"ר פ"ב ס"ד. זח"א רנג, א. שה"פ פ' ויחי.

וידעתם כי אני ה': שמות ו, ז.

ויאמן העם: שמות ד, לא.

ומלאה הארץ דעה: ישעי' יא, ט.

כי כולם ידעו אותי: ירמי' לא, לג.

כמבואר במ"א ע"פ וידעת היום: לקו"ת ואתחנן ד, ב ואילך.

ונתתי עשב בשדך: דברים יא, טו.

עשב . . **שהוא שם ע"ב ושי"ן באמצע**: באוה"ת פ' משפטים ע' א'קיב מציין לת"ז תי' נא. וכ"כ באוה"ת פ' חקת ע' תשפד. וראה גם ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' ז.

בהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יב נוסף: עשב הוא ע"ב דחכ' ושין הם ג' מדות, ע"ש.

נק' ג"כ בשם בהמות וחיות: ראה לעיל ד, ב.

שיש להם דעת והכרה באלקות: ראה רמב"ם פ"ב הל' יסודי התורה.

ע"פ רני ושמחי: לעיל לז, א ואילך.
בפ' תולדות ע"פ מים רבים: יט, א ואילך.
וכמ"ש בזוהר דלא מקדשי לי' לעילא: זח"א רלא, א. ראה חולין צא, ב.
ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו.
ואף הנשמות . . והוא עולם הבריאה: ראה לקו"ש חי"ט ע' 413 הערה 24.
לכך אין יכולים המלאכים לומר קדוש: באוה"ת בראשית כרך ז תתתע, א שהפי' כאן: "פי' לפי שישראל עלו במחשבה והמלאכים נמשכו מן הדבור וא"א שיומשך בהדבור מקודם שיומשך בהמחשבה", ושם (כנראה הכוונה להמבואר בתו"א לעיל בד"ה אוסרי לגפן) מפרש מצד שהם בחי' מ"ה וב"ן והבירור של המלאכים נעשה אחר הבירור דמ"ה, ומסיים: "ואפ"ל דקרובים הענינים זל"ז".
כשהכתר נמנה אין הדעת נמנה: ראה משנת חסידים מס' בריאת א"ק פ"א מ"ד. לעיל מג, א. ולקמן (ביאור לד"ה יביאו לבוש מלכות) צא, ג. ובמ"מ לשם.
כמ"ש בכוונת ברוך שאמר: בפע"ח. וראה סידור בפי' ברוך שאמר.
ע"פ הרם את מטך: ראה תו"ח שמות קפא, א. ובאוה"ת פ' בשלח ע' תיז.
ע"פ . . ראשי המטות: ראה אוה"ת פ' מטות ע' א'רפא.
וזהו ואלה המשפטים . . לשון הליכה: ראה אוה"ת משפטים ע' א'קיט.
כמשפט הראשון: וישב מ, יג. וראה באוה"ת פ' משפטים ע' א'קיט שמביא הפסוק כמשפט הבנות יעשה לה ת"א כהלכת בנת ישראל יעביד לה . . וכן והקמות את המשכן כמשפטו . . תרומה כו, ל ית משכנא כהלכתיה. ע"ש.
כהלכתא קדמייתא: כ"ה בדפוסים שהיו בזמן אדה"ז ולפניו. וכ"ה הלשון בדא"ח. אבל בתרגום הנדפס לפנינו הגירסא "קדמאה". [אבל בתרגומים שנדפסו מכת"י כמו הוצאת ברלינר וכו' הוא "קדמייתא"].
הליכות עולם לו: חבקוק ג, ו. ראה מגילה כח, ב אל תקרי הליכות אלא הלכות. ובאוה"ת כאן ע' א'קכ שע"י העיון בהם להשיגן היטב זוכה האדם לילך ממדריגה למדריגה. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' תצט, ושם מציין ללקו"ת שה"ש כט, ד שההלכות הן הליכה והמשכה מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע מעולם ועד עולם.
הקליפות אין להם בחי' מוח הדעת: ראה לקו"ת פ' חוקת ס, ג דשם מבאר שביצה"ר יש רק ב' מוחין חו"ב ולא מוח הדעת ע"ש. ובאוה"ת פ' משפטים ע' א'קה.
אז תבואנה שתים נשים זונות: מלכים-א ג, טז.
חדא נפשאי לך קראי: פסחים סח, ב.

לפניהם היינו לפנימיותם: זה מתאים למ"ש בהל' ת"ת לרבנו הזקן פ"ד הי"ח (שיחה פ' משפטים תשכ"ז). ראה אוה"ת משפטים ע' א'קכ.
ולכן איתא בזוהר: ח"ג קפז, ב. ראה אוה"ת פ' שמות ע' סא.
אברהם אברהם פסיק טעמא: עי' אגה"ק סי' טו. אוה"ת שמות ע' נט. סה"מ תר"ל ע' נו. ד"ה וספרתם תרס"ו ע' רטז.
א"נ לפניהם ר"ל לבחי' פני אדם: ראה אוה"ת פ' דברים ע' לב.
וכעין מ"ש בפ' ויקהל: לקמן פח, א.
משפטיך תהום רבה: תהלים לו, ז.
ע"פ לבבתני: לקו"ת שה"ש ל, א.
ע"פ את שבתותי: ראה לקו"ת בהר מד, א ואילך.
כי תקנה עבד עברי: בסה"מ תקס"ה ח"א ע' רנז. וכדלעיל.
כי תקנה עבד עברי: שמות כא, ב.
קונה שמים וארץ: בראשית יד, יט. כב.
קונה הכל: ברכת אבות.
בורא שמים וארץ: ראה ישעי' מ, כח. מב, ה. מה, יח. סה, יז. בראשית א, א. ב. ד.
בורא הכל: ברכת יוצר.
ע"פ ואתחנן ביאור הדבר: ראה לקו"ת פ' ואתחנן ב, א.
היא התחדשות יש מאין וזהו בורא: ראה אגה"ק סי' כ.
הוא ענין גלוי ההעלם: בארוכה במאמרי אדה"ז תקס"ג ע' רצב ואילך. אוה"ת ענינים ע' רא ואילך. המשך תרס"ו ע' קס ואילך. ובכ"מ.
בעבר הנהר ישבו אבותיכם: יהושע כד, ב. בלקו"ת נצבים מו, ג מציין לכאן ששרש הנשמות מבחי' בעבר הנהר שהוא מבחי' עיגולים וסוכ"ע. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' ד.
בזהר פ' אמור: צח, ב. וראה לעיל כה, א ובמ"מ.
ועבר הנהר: ראה לקו"ת בחוקותי מה, א. דרמ"צ פב, ב. ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח סעי' ו.
אבל שרשו ומקורו: מובא בלקו"ת שה"ש יט, ג.
שיש הפרש גדול . . כמ"ש בגמרא: תענית ט, ב.
ימים יצרו: תהלים קלט, טז.
ואברהם זקן . . באינון יומין: בראשית כד, א. זח"א רכד, א. ראה אוה"ת חיי שרה כרך ד ע' תשפב, א. ובתורת שמואל תרכ"ז ע' לח.

הם לבושים הנעשים להנשמה מהתורה ומצות: וכ"ה לקמן עט, ב הימים הם בחי' לבושים והם לבושי התורה ומצות. וראה בתורת שמואל תרכ"ז ע' לח. מא. שצ"ל מה שייכות ענין לבוש זה להימים.

חסר יום א' . . חסרא לבושא: באוה"ת שבועות ע' צא ובפ' פנחס ע' א'קצט כ': "דלכאורה אינו מובן הלא יוכל לעשות למחר שתי מצות ומה ענינן ליומין דוקא". ומבואר שם כי התומ"צ כמה שהן למעלה הן אור בהיר וצריך להתגשם ולבא מלמעלה מהזמן בתוך הזמן ע"ש. וביהל אור ע' תקכז וז"ל: "ואינו מובן כ"כ הטעם, ואפ"ל משום שצ"ל יעבוד כמו עיבוד העורות כך צריך לכבס הלבושים שיתעלו מבירור ק"נ עד שיוכלו להיות בחי' אסה"מ וימים כו' דאל"כ י"ל הם מטונפים שיש מצות שלא לשמה וה"ל כמו וכל מלבושי אגאלתי . . וע"כ דוקא ע"י היומין מתעלים המצות בבחי' והנה סלם" עכ"ל ע"ש בארוכה. ובשיחת ש"פ חיי שרה תשכ"ב.

והיינו שלבושים אלו: וכ"ה באגה"ק סי' כט (קמט, א).

ולאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב.

ששרשן מאד נעלה מבחי' גופא דמלכא: ראה בסידור בביאור למ"ש בלק"א פנ"ב נ"ג.

דף עו

בד"ה בשעה שהקדימו ישראל: לקו"ת במדבר יג, ב.

והיתה נפש אדוני: שמואל-א כה, כט. ראה פי' הפסוק באוה"ת נ"ך כרך א ע' כט בשם מהרש"א.

וזהו והיתה נפש אדוני . . ע"י היומין ולבושין דתומ"צ: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' לא.

אבן במרגמה: ע"פ משלי כו, ח. וראה לעיל לח, ג. בסה"מ תרכ"ז ע' לג מציין לכאן.

במקור החיים: בסה"מ תרכ"ז ע' לט מציין ע"ז: "ופי' במקור החיים היינו כמ"ש תרומה קמ"ב ב' הנ"ל וההיא נשמתא אתקשרת באא"ס והו"ע בינה שבה מאיר התגלות עתיק וכמ"ש בתו"א ע"פ לך לך בענין הוא דא עתיקא ולכן היא המאירה בגעה"ע, ובאגה"ק סי' כט ד"ה א"ח עט"ב פי' בצרור החיים היינו בבחי' כתר וצחצחות כו' וכדי להיות הנשמה עולה כ"כ למעלה זהו ע"י המצות והיינו כמ"ש בד"ה לבאר ענין שבת שבתון ובד"ה כי ביום הזה יכפר פי' הפסוק אני כברוש רענן" עכ"ל.

השש שנים הם הזמן שית אלפי שני: ראה גם לקמן צו, א.

שית אלפי שני: ראש השנה לא, א. סנהדרין צז, א. ראה לקו"ש חכ"א ע' 453.

ונתתי עשב: דברים יא, טו.

כעדר הרחלים: שה"ש ו, ו.

ע"פ שיניך כעדר הרחלים: לקו"ת שה"ש לו, ד ואילך.
חנם בלא מצות: ראה ספרי בהעלותך יא, ה.
צדיקים אין להם מנוחה: ברכות בסופה.
שאין עוד עליי' למעלה הימנה: ראה ביאוה"ז להצ"צ פ' ויצא ע' קיב. ראה גם ד"ה מים רבים תרל"ו פרק עו. בסה"מ תר"מ ח"ב ע' תרצב: מסיום דואלה המשפטים משמע דקאי על אלף השביעי, ומסיום הביאור [עו, ג] משמע דקאי על ימוהמ"ש שיהי' כמצות רצונך. ע"ש.
בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב.
ממ"ש ע"פ מים רבים: לעיל פ' תולדות.
יאמרו ליצחק כי אתה אבינו: שבת פט, ב.
רבקה של שלש שלש בקר: עירובין יז, ב. ראה לעיל יח, א. אוה"ת פ' קרח ע' תשטו.
יש ב' בחי' מדות: נתבאר שער האמונה לאדה"א פס"ח ואילך. שער היחוד פכ"ה.
כתר עליון: ת"ז תי' ע (קלה, ב).
אוכם אוכם הוא: ב"פ אוכם, כן הובא גם בלקו"ת ביאור זאת חקת ס"ה.
ואלה המשפטים: ראה אוה"ת משפטים ע' א'קכה.
וזרעתי את בית ישראל: ירמי' לא, כז.
בהמה בגימטריא ב"ן: בלקו"ת צו ח, ב מציין לכאן.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.
עולם הכסא הוא עולם הבריאה: קטע מכאן מובא ביהל אור ע' שמג.
הגם שלגבי מטה נחשב הדעת גדול: בלקו"ת ויקרא ג, ד מציין לכאן.
אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.
אבל אדם דאצי' הוא בחי' אדמה לעליון: "ר"ל ז"א הוא אדמה לעליון עתיק יומין" — אוה"ת בראשית כרך ה תתקנג, א. ראה אוה"ת ויקרא כרך ד ע' תתקסד.
אדמה לעליון: נסמן לעיל סט, ב.
שאינו רק מהעלם אל הגילוי: פרדס שער טז. באוה"ת בלק ע' תתקפד, ובאוה"ת ענינים ע' רא ואילך שואל "איך אצי' אינו רק מההעלם אל הגילוי והכתיב והחכ' מאין תמצא, ומבואר הפי' שהוא יש מאין וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ט, וצ"ל הפי' דלגבי א"ס ממש הסוכ"ע החכמה הוא יש מאין . . אך מה שנק' אצי' ואדמה לעליון ר"ל לגבי א"ק שנק' ג"כ בשם א"ס בהשאלה לפי שהוא למעלה מהכלים דאצי' . . ולגבי בחי' א"ק נקרא אצי' אדמה לעליון שאינו רק מהעלם אל הגילוי" ע"ש.

גילוי א"ס ממש: עי' לקו"ת פ' ואתחנן פ"ב. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קפב. ובאוה"ת פ' ואתחנן ע' רכז וז"ל: וצ"ע דלכאורה סותר למ"ש בד"ה ואתחנן פ"ב, ויש ליישב דמש"כ וכן מ"ש בביאור ואלה המשפטים זהו לפ"ד הפרדס שער עצמות וכלים, ומ"ש בד"ה ואתחנן זהו לפ"ד הר"מ מקראנטי הובא בפרדס שער המל' פ"א שאעפ"י שהפרדס השיג עליו עכ"ז לפי קבלת האריז"ל בענין הצמצום ומק"פ יש ליישב דבריו על נכון ושהע"ס שרשם מהרשימו שמשם שרש הכלים אמנם גם דעת הפרדס ושטתו יש ליישב ג"כ עכ"ל. ראה ג"כ ד"ה פקודא ליתן מחצית השקל לכ"ק אדה"ז (נדפס בקונטרס בפ"ע נ.י. תשכ"ג). ובביאוה"ז להצ"צ פ' לך לך ע' כט. ועמוד עג.

באוה"ת בראשית כרך ה תתקנג, א מוסיף "(וע' בעבה"ק ח"א פ' בגד"ה ונת' במ"א)".

ובא לידי גילוי בחכמה: ראה אוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתקצח. ובאוה"ת ואתחנן ע' קכב.

בבריאה התחדשות יש מאין: ראה לקו"ת מסעי צה, א. סה"מ תקס"ג ע' רצג. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תסג. ביאוה"ז להצ"צ ע' כט. אוה"ת ענינים ע' קנח.

ואנכי עפר ואפר: בראשית יח, כז. באוה"ת ע' א'קכה יש כאן הגה"ה בענין בריאה יש מאין.

עשב (**ע"ב שי"ן**: ת"ז תי' נא. ראה זח"א כה, ב.

תלמוד בבריאה: נסמן לעיל יז, א.

קנין הוא באצי': "דכמו הקנין הרי הוא אותו הדבר שהי' מקודם אלא שנעתק מרשות לרשות, כך הוא גם בכללות האצי' שאינו דבר חדש כ"א הוא רק גילוי ההעלם בלבד כידוע" — ד"ה נר חנוכה תש"כ.

כמאמר ברוך עושך: בנוסח קידוש לבנה.

ברוך עושך . . **ברוך קונך**: "כנוסח האריז"ל (כסדר ד' עולמות אבי"ע) — ובמס' סופרים (פ"ב ה"ב) לפנינו בשינוי סדר (בר"ת יעקב). וראה טאו"ח סו"ס תכו". — לקו"ש חל"ה ע' 41 הערה 21.

בענין ד' קנינים — ראה אוה"ת ענינים ע' צב.

לעשות מלאכתו: בראשית לט, יא.

והנה אצי' . . **וזהו נשמה דאצילות**: ראה ד"ה וספרתם בסה"מ תרס"ו ע' ריז.

אשר התהלכתי לפניו: בראשית כד, מ.

משה הוא משמטה ראשונה: ראה לעיל נא ד. ושם נב, א.

כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

ונחנו מה: שמות טז, ז.

כדור הארץ . . בראשם למטה: ראה במאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רצג. ובאוה"ת נ"ך כרך א ע' תרסט.

תלת חללין דגלגלתא: ראה לקמן פג ד שמציין לזח"ג רסב, א.

בעגולים סוכ"ע: באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תצד כ' וז"ל: "וע' בתו"א בביאור ואלה המשפטים מבואר עגולים הוא סוכ"ע ויושר הוא ממכ"ע, ועם היות ביושר יש ג"כ מקיפים, אך ההפרש בין מקיפים דיושר לבחי' העגולים היינו שהעגולים הם בחי' מקיף למקיף וכמו ערך הבית לגבי הלבוש" ע"ש בארוכה בענין עגולים ויושר. ובמאמרי אדה"ז תקס"ח ע' שיט ואילך. ראה אוה"ת תרומה ע' א'תסד. ועוד.

וכ"ז . . בחי' פנימיות: ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תתא.

שמשה משה לא פסיק טעמא: שמות ג, ד. זח"ג קפז, ב.

כי אברהם שבבריאה ושבאצילות אינם מסוג א': באוה"ת שמות ע' נט. ובסה"מ תר"ל ע' נו מציינים לאגה"ק סי' טו.

עיין בהרמ"ז פ' תרומה בדף קל"ד ב': ראה אוה"ת פ' שלח ע' תמד. סה"מ תר"ל ע' נז. וראה גם לקו"ת בלק עג, ב.

ואברהם בא בימים יומין עלאין: בראשית כד, א. זח"א קכט, א. ראה לעיל טז, א ובמ"מ לשם. באוה"ת פ' פנחס ע' א'קצט ובאוה"ת שבועות ע' צא מציין לכאן. וראה לקו"ש חל"ב ע' 12 בפי' הבעש"ט.

כצרור אבן במרגמה: ראה לעיל לח, ג.

ובשביעית יצא לחפשי: שמות כא, ב.

חנם בלא מצות: זח"ג קח, א.

יש מאן דאמר מצות בטלות לע"ל: נדה סא, ב. וראה אגה"ק סי' כו.

כמ"ש ביחזקאל: סי' מג.

ויראו את אלקי ישראל: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ח ע' סד עם הגהות מהצ"צ. בבוך 1113 נה, א גוכתי"ק הצ"צ, בכותרת: תורת שבת פ' משפטים תקסחי"ת. כנראה מהדו"ק בלי כמה הגהות שנדפסו כאן. וכן יש שם הגהות שלא נדפסו כאן.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר (בשינויים) והגהות באוה"ת ע' א'רסו. א'רעו. כרך ח ע' ג'מו.

המאמר נזכר בלקו"ת ויקרא ב, ב. מטות פא, ג. סה"מ תרס"ט ע' קסז.

ויראו את אלקי ישראל: שמות כד, י.

תחת רגליו . . ועל דמות: יחזקאל א, כו. וכ"כ בלקח טוב "ותחת רגליו זה כסא הכבוד", ראה תורה שלמה כאן אות פז (כרך יט ע' רסט).

ואל אצילי בני ישראל: שמות כד, יא.
אין לו גוף: ראה פיוט "יגדל".
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
אתה הוא קודם שנברא: ראה לעיל לו, א. לח, ב.
שמלך שמו נקרא עליהם: ע"פ פיוט אדון עולם.
אדם אתם: יחזקאל לד, לא. בבוך 1113 נוסף הגה"ה: (שהכהנים לוים וישראלים הם נגד ג' קווים שבבחי' ציור אדם כהנים חסד כו').
ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו. ראה בהנסמן לעיל נ, ב.
ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר: שמות כה, ח. כן הובא בלקו"ת ר"פ נשא. ועוד. ובכ"מ. עי' בראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. ובשל"ה שער האותיות אות ל. מס' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א שכה, ב. שכו, ב. ועוד — לקו"ש ח"ג ע' 106.
מכון לשבתך: שמות טו, יז.
שבא נחש על חוה: שבת קמו, א. זח"א קכו, א.
שבמ"ת פסקה זוהמתן . . ע"י חטא העגל . . חזרה הזוהמא: כ"ה בזח"א נה, ב. קכו, ב. שם ח"ג קצג, ב. ועוד, ומה דמשמע בשבת (קמו, א) ובע"ז (כב, ב) דלא חזרה וכן הוא בזח"ג (יד, ב) — מבואר בניצוצי אורות שם דלא כל הזוהמא חזרה, ועיין ג"כ חדא"ג מהרש"א יבמות קג, ב — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בפתח דבר לקונטרס קב (חה"פ תשי"ב).
שהגוף נקרא משכא דחויא: ראה תרגום יונתן בראשית ג, כא. וראה לעיל טז, ב. ולקמן קי, ד ובמ"מ לשם.
כי חלק ה' . . עמו: דברים לב, ט.
שהנשמה א"צ תקון לעצמה: תניא פל"ז מע"ח שער כו.
ועצמותיך יחליץ: ישעי' נח, יא.
ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג.
בכל חד לפום מאי דמשער בלביה: זח"א קג, ב. תניא בהקדמה. ובארוכה בלקו"ת מסעי פה, ב.
ויש נשמות שהן כלי לבחי' המדות: "כמו חסד דרועא ימינא" — אוה"ת כאן ע' א'רסז. וראה שם בארוכה.

דף עז

והוי שפל רוח בפני כל אדם: אבות פ"ד מ"י. עי' לקו"ש ח"ד ע' 1212.

כמראה אדם בכף הדמיון: בספר הערכים-חב"ד ח"א במילואים לערך אדם העליון טור תרפב שהדיוק כאן כי הוא למעלה מבחי' אדם, אמנם בלקו"ת מטות פא, ג, חינוך (שבשע"ת לאדה"א ח"ב) פי"ח ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' פו. לקו"ת לג"פ נג, ד. ובד"ה עיר קטנה תרכ"ו איתא שדמות כמראה אדם הוא למטה מבחי' אדם עצמו.

כי לא אדם הוא: שמואל-א טו, כט. ראה לעיל עא, ג. ובד"ה באתי לגני תשכ"ח סעי' ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמג).

ועשיתם אתם וארז"ל כאלו עשאוני: ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, ב. וראה ויק"ר לה, ו. "דר"ל כאלו עשאוני בבחי' כמראה אדם" — אוה"ת פ' משפטים ע' א'רעט.

בבוך 1113 נוסף כאן קיצור: (שנש"י ממשיכים להיות הוא ית' מתלבש בבחי' כלים ומדותיו ית' להיות כמראה אדם וכמ"ש ג"כ במ"א בפי' אני ה' אלקיכם שנש"י ממשיכי' שיתלבש בש' הוי' כו'. והיינו כי בחי' אדם היינו מדותיו ית' שבאצי' שהן בחי' עם הנחלקי' לג' קוין חנון ורחום שהן בחי' ציור אדם חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא ותפארת גופא הוא מדת הרחמים הכלולה מחו"ג ולכן נק' ת"ת כו' ונש"י נמשכו מבחי' כלים דע"ס הנ"ל ע"כ נק' ג"כ אדם אתם ולכן כמו שלמעלה הע"ס הם כלי' לגילוי א"ס ב"ה כמ"כ הם נש"י בחי' כלי' לגילוי האור גם למטה והם ממשיכי' שיהי' התלבשו' אור א"ס בע"ס דאצי' ובביע"ע כו' וזהו פי' כאילו עשאוני).

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

הכסא . . שהוא בחי' לבוש: ראה שרש מצות התפלה פכ"ד.

גופו וידיו למעלה מהכסא רק רגליו הם מושפלים: נתבאר באוה"ת בראשית כרך ג תעא, א ושם מציין לכאן.

והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

וברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב.

שש מאות אלף רגלי העם: במדבר יא, כא.

שמע ישראל: דברים ו, ד.

טהורה היא: ראה לקו"ת ראה כז, א ובמ"מ לשם.

וכעצם השמים לטהר . . וכן תרגום צהרים טיהרא: שמות כד, י. ראה ת"א עה"פ תבוא כח, כט. וראה פרש"י ות"י עה"פ מקץ מג, טז. יומא נט, א. אוה"ת משפטים כרך ז ע' ב'תשלז.

מבחי' טהירו עלאה שבזוה"ק: זח"א טו, א.

דע מאין באת: אבות פ"ג מ"א.
בפ' שלח ע"פ אני ה' אלקיכם: לקו"ת פ' שלח.
עמ"ש בפ' שלח ע"פ . . וגו': בבוך 1113 ליתא.
שו"ה וזהו ביאור — בפי' ועל דמות כסא: בבוך 1113: בפי' ועל הכסא כו'.
מחנה מיכאל כאריה שאג: ראה לעיל ג, א.
ישראל לי ראש . . וכמ"ש במ"א: וראה לעיל נ, ב ובהנסמן לשם.
האבות הן הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.
וכמ"ש באגה"ק: סי' כ (קל, א). וראה שם בליקוט פי' — חיטריק.
אפשר שלא נשתנה מהותן: ראה ד"ה פתח אלי' תרנ"ח (הגהות לתו"א) אות ב. היינו בבחי' נשמות דאצילות ממש שירדו רק בדרך מעביר בריאה יצירה עשי' ולזאת גם למטה הן אצי' ע"ש.
מאיגרא רמה: ע"פ לשון חז"ל חגיגה ד, ב.
וכמ"ש במ"א שהאותיות נק' סוסים: עי' לעיל סב, ג. ולקמן צא, ב. צז, ד. ובכ"מ.
כי תרכב על סוסך: חבקוק ג, ח.
אתא ואייתי מתניתא בידי': שבת יט, ב. וש"נ.
ואתה מרבבת קודש: דברים לג, ב.
בספר יצירה: פ"ד מט"ז. וראה לעיל נו, ב.
אבן מאסו הבונים: תהלים קיח, כב.
כמארז"ל דהרהור לא עביד מידי: ראה זהר אמור קה, א.
ובד"ת . . כתיב למוצאיהם בפה דוקא: משלי ד, כב. עירובין נד, א.
ועמ"ש במ"א ע"פ מזוזה מימין: לעיל מב, א.
הקב"ה קורא ושונה כנגדו: תדב"א רבה רפי"ח.
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
הבה נלבנה לבנים: בראשית יא, ג.
בענין האותיות . . שיש בהם ג"כ ב' בחי': בלקו"ת שה"ש כח, א מציין לכאן.
כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם: זכרי' ב, י.
חולין שנעשו על טהרת הקדש: חגיגה יט, ב. וש"נ. ראה לעיל יב, ב. יג, א.
לה"ק נמשך מבחי' קדש העליון: ראה הגהת כ"ק אדמו"ר הצ"צ בסה"מ תקס"ח ע' סט. בענין לשון הקודש, ראה אוה"ת פ' ראה ע' קצח ואילך בשם הפרדס ושל"ה. נ"ך כרך ב ע' תתקד.

בגמ' יש כמה מלות לשון ארמי: ראה בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 447 שמציין מלקמן עח, ג "מצינו בתנאים ואמוראים שדברו בלשון ארמי הכי השתא כו'" — וצ"ע שה"ז לשון גמרא ירושלמית ובבלית רובה. וראה רש"י (סוטה מט, ב ד"ה) לשון סורסי קרוב הוא ללשון ארמי ואומר אני שזה לשון גמרת ירושלמי כו', ע"ש.

ואני חומה זו תורה: שיר השירים ח, י. פסחים פז, א. יבמות סב, ב דקאי על תושבע"פ. ראה לקו"ת ואתחנן י, א.

בסה"מ תקס"ח ע' עו "ולכאורה אין מאמר זה מובן דמה שייכות יש לתורה להיות נקראת בשם חומה דוקא". ושם בע' עז מבאר השייכות דפסוק זה לכאן.

עשה תורתך קבע: אבות פ"א מט"ו. ראה מאמרי אדה"א הנחות תקע"ז ע' קנז. סה"מ תרכ"ט ע' כז. תא. תרל"ג ע' קלז — בפי' קבע.

לבנת הספיר שמאירים כספירים: ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'רפו. ובס' החקירה ע, ב ב' פי' בספיר א' דעת רבינו סעדי' גאון שהוא גוון לבן, והב' דעת האבן עזרא שהוא תכלת ע"ש. ועיין באוה"ת בראשית כרך א' קז, ב. וביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' עב.

ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

מקום ספיר אבני' לא ידע אנוש ערכה: איוב כח, ו. יג. ראה לקו"ת שה"ש כא, ב.

אשר ברא אלקים לעשות: בראשית ב, ג.

לעשות לתקן בידי אדם: ראה פרש"י לב"ר פי"א, ז. וראה לעיל יז, ד. תו"ח בראשית כ, ג. כה, ג.

דף עח

שצירוף בשר של לה"ק: ראה בשיחת ש"פ משפטים תשמ"ט הערה 121: "שרבינו הזקן נקט דוגמא מ"בשר" דוקא . . ולכאורה אי"ז נוגע לתוכן הענין המבואר . . ע"ד החילוק שבין לה"ק לשאר הלשונות — לרמז שבירור התחתון (ע' לשון) הוא באופן שחודר אפילו ב"בשר" עכ"ל.

בפרדס שער האותיות ובשל"ה: פ"א. בשל"ה בתחלתו בחלק בית נאמן, בטעם שנקרא לשון הקדש. ראה אוה"ת וארא ע' קצח.

ר"ע הי' דורש על כל קוץ: מנחות כט, ב. ראה לעיל ו, ג. לקו"ת האזינו עג, ב.

שו"ה רואים — להתעלות: בגוכתי"ק נוסף: עפ"י תנאי' הנ"ל שיהי' העסק במו"מ בקרירות וכפי הכרחי: וע"י מס"נ.

גליף גליפו בטה"ע: זח"א טו, א. וראה בד"ה על שלשה דברים תרנ"א.

ועמ"ש במ"א בפי' השמים כסאי: ראה לעיל א, ב.

מן המים משיתיהו: שמות ב, י.
תורה צוה לנו משה: דברים לג, ד.
ונגש אל ה': יתרו כ, יח.
דודי שלח ידו: שיר השירים ה, ד.
ביאור ע"פ ותחת רגליו: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ח ע' ע עם הגהות הצ"צ.
שמל' דאצי' נעשה כתר לבריאה: ע"ח שער מו פ"ב. פ"ה. פ"ו. ועוד.
נה"י לבר מגופא: זח"א כא, ב.
בשתים יעופף: ישעי' ו, ב.
וכמ"ש בזוהר פ' משפטים . . רישא דמלכא אתתקן בחו"ג: "פי' איתתקן בבחי' גילוי אורות בכלים שהרי בידי' מתגלה הכל בבחי' פעולה והמשכה ממש מאין ליש" — סה"מ תקס"ח ע' עא.
ברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב.
משא"כ בחי' נצח . . ונק' בחי' רגלים לבר מן גופא: "כלומר מפני שנבדל יותר מן בחי' הארת המוחין שבראש נק' לבר מגופא" — סה"מ תקס"ח ע' עא.
נה"י דא"ק מסתיימין בעשי': לכאורה תמוה דהלא ידוע שיש פרסאות המפסקת — ראה בד"ה והי' אמונת עתיך תרנ"ב שבחי' א"ק להיותו בחי' אור כללי שממנו נמשך התהוות העשי' כמו האצי' ולזאת הוא נמשך בעולם העשי' ג"כ להוותו. ע"ש בארוכה.
בסה"מ תקס"ח ע' עב מציין הצ"צ "עמ"ש בענין רגלי א"ק באג"ה בד"ה איהו וחיוהי גבי ואין זה אלא משום דרגלי א"ק מסתיימים בתחתית העשי' ותחת רגליו מאיר אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בלי הפסק רב ביניהם רק עיגולי א"ק לבדו" עכ"ל. ומשם יש להעיר להדרוש דכאן בענין ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר". ראה גם אוה"ת ענינים ע' פט.
סה"מ תרל"ח ע' תעח בהנחת כ"ק מהורש"ב.
והפרצופים . . אנא אמלוך: ראה באוה"ת בראשית כרך ו תתרלה, ב בהביאור לד"ה השמים כסאי סעי' ד. לקו"ת לג"פ שם ח, ב. [ובסה"מ תרל"ח ע' רסו] שבמ"א מבואר שנה"י דא"א מתלבשים בבי"ע. ע"ש. ובאוה"ת בלק ע' תתקעג.
ענין א"ק הוא בחי' מחשבה אנא אמלוך: ראה ס' הערכים-חב"ד ערך אדם קדמון. וש"נ. אוה"ת ענינים ע' פז.
בד"ה למנצח על השמינית: בסידור שער המילה. וראה בלקו"ת פ' תזריע.
והכלים בלתי בע"ג: ראה אגה"ק סי' כ. אוה"ת ענינים ע' רסג ואילך. ובד"ה והי' אמונת עתיך תרנ"ב בענין כלים דאצי'.
משה שהי' מבחי' אצילות: ראה לקו"ש ח"ט ע' 204. וראה שם הערה 7.

יחזקאל לא ראה אלא בבריאה: ראה ע"ח שער ק"נ שמ"ט פ"ב. ובכ"מ מובא: יחזקאל ביצירה.

הנה ידוע דמ"ה מברר וב"ן מתברר: בתקס"ח ע' עד מציין שכ"ה בע"ח בכמה דוכתי. באוה"ת בשלח ע' תרכה מציין "(ע' בהביאור ע"פ מי מנה)".

מ"ה . . הבטול בעצם . . וב"ן . . ביטול היש: באוה"ת בשלח ע' תרכה: "(וע' מזה בסדור בדרוש בהמ"ז בענין ברכה והודאה)".

ענין שם מ"ה — מבואר בדא"ח בכ"מ שם מ"ה הוא בחכמה שעל שם זה נקרא חכמה כח מ"ה, וענין בחי' מ"ה הוא בחי' הביטול לאלקות שזה בא מצד החכמה שהוא בחי' מהות הביטול — ד"ה דרש ר' לוי בר סיסי תרל"א.

ב"ן הוא בחי' ביטול היש: דהיינו מה שהוא יש ודבר מ"מ יתבטל לאין המהווה אותו — ד"ה דרש ר' לוי בר סיסי תרל"א.

ומחנה מיכאל אהבה . . להיות ביטול בעצם: באוה"ת בשלח ע' תרכה: "(ר"ל זהו בירור ב"ן וע' בד"ה ואלה שמות בענין מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים)".

בלקו"ת מטות פב, ג. מציין לכאן בענין אותיות דמ"ה וב"ן.

דבר המביאן לידי גילוי . . הוא בחי' האותיות: בהכרח שיהי' בו איזה כלי שיאחז בו האור והוא בחי' אותיות שבשכל שהם הנק' כלי שבהם מלובש האור — ד"ה דרש ר' לוי בר סיסי תרל"א.

אותיות שם מ"ה נק' אבנים: בסה"מ תקס"ח ע' עה מציין לזח"ב קפז, ב. וראה ביאוה"ז לאדה"א נב, ד ואילך. וביאוה"ז להצ"צ ע' ערה ואילך.

אב"ן א' ב"ן: ראה מאו"א א, ד.

כי כארבע רוחות השמים פרשתי: זכרי' ב, י.

ולא גלו ישראל: פסחים פז, ב. ראה תו"ח ר"פ חיי שרה. ביאוה"ז לאדה"א קלה, ד ואילך.

וכמו שמצינו בתנאים ואמוראים שדברו בגמרא בלשון ארמי: נת' בארוכה בשיחת ש"פ וישב תשמ"ח.

באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקה "בא"י היו מדברים בלה"ק ובבבל בלשון ארמי'". וראה שם ע' תתקד שתרגום שהוא לשון ארמי הוא בק"נ, לכן קדוש הוא משאר לשונות של עו"ג. בסה"מ תקס"ח ע' עו "דברו בלשון ערבי ובלשון ארמי".

שהוא ענין העלאת הלע"ז ללשון הקודש: ראה אגה"ק סי' כה (קמא, א). לקו"ת שה"ש יג, ד. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקד ואילך. ובשיחת ש"פ וישב שם.

אמרו הבה נלבנה: בס' החקירה עא, א "ואדמ"ו נ"ע פי' . . שזה הי' התיקון ע"י בחומר ובלבנים כו' ועי"ז נעשה בחי' לבנת הספיר". ע"ש.

לבנת הספיר אותיות של שם ב"ן . . ועצם השמים . . שם מ"ה: באוה"ת משפטים כרך ז ע' ב'תשלז מוסיף ע"ז "(שהוא הביטול בעצם ולא ביטול היש ולכן נק' עצם השמים, ועמ"ש ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובד"ה ויקחו לכם איש יעו"ש)". ועיין בביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' עג. ובאוה"ת חיי שרה קח, א, שמציין שצ"ע מכאן למ"ש בלקו"ת פ' בחוקותי מז, ג "דבקשת משה הראני נא את כבודך פי' שיראה א"ס שלא בבחי' כלי והשיבו כי לא יראני כו' . . ואם ע"י הכלי רואי' עצם האור א"כ הרי הראה". ע"ש. ובס' החקירה עא, א מציין לכאן "פי' דכעצם השמים הוא בחי' עליונה יותר מבחי' לבנת הספיר, ולדבריו י"ל דבחי' שמים אלו זהו ענין השמים כסאי". ע"ש.

ועצם השמים הוא בחי' אותיות של שם מ"ה: בלקו"ת ויקרא נג, ב "ועמ"ש בת"א פ' משפטים בפי' כעצם השמים לטהר שהם אותיות דתשב"כ ששרשם מטהירו עילאה כו'".

לפי פי' עמק המלך: עמק המלך שער א' שמבחי' הרשימו שנשאר אחר הצמצום ומקום פנוי נתהוו בחי' אותיות רל"א שערים פנים ואחור שנתגלה בטהירו עילאה.

בסה"מ תקס"ח ע' עח "כי הורמנא דמלכא הוא בחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעוין והוא בחי' מחשבה הקדומה דא"ק ושם גליף גליפו בחי' חקיקה תוך חקיקה דהיינו רק בחי' הארה דהארה להמשיך מבחי' טהירו עילאה כו' א"כ בחי' טהירו עילאה למעלה מבחי' א"ק" ע"ש. ראה ד"ה ציון במשפט תרס"ב ע' שסא. הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע לד"ה החלצו תרנ"ט פכ"ז.

כמ"ש בזהר: ח"א טו, א. באוה"ת משפטים ע' ב'תשלז מציין "ועמ"ש מענין גליף גליפו בטהירו עילאה בלקו"ת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה".

ולפי קבלת מהרח"ו: ראה ספר הערכים-חב"ד ערך אדם קדמון.

ראי' זו מקבלת מהרח"ו לא מובא בסה"מ תקס"ח.

לפי שנעוץ סופן בתחלתן: באוה"ת שם ע' ב'תשל"ז "ר"ל שלכן ע"י עסק תושב"כ ותושבע"פ למטה שהם אותיות דמ"ה ואותיות דב"ן עי"ז נכללו הבירורים עד בחי' טהירו עילאה לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו'". וראה באוה"ת ענינים ע' צ.

ואל אצילי . . נדב ואביהוא: תרגום יונתן ב"ע. ראה זח"ב קכו, ב.

וע' זקנים: ראה רש"י ורמב"ן כאן.

ומאצילי' קראתיך: ישעי' מא, ט.

לא שלח ידו שלא זכו להשיג: ראה תרגום יונתן ב"ע "איקר שכינתא".

כמ"ש בזהר: פ' משפטים קכב, א. ראה במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' עא.
ויחזו לשון תרגום: ראה לקו"ת ואתחנן ז, א. שער האמונה פכ"ה. ועוד. וראה זח"א (ס"ת) פח, סע"ב. לקו"ש חט"ז ע' 209.
במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' עט מבאר הקושיא "מה שאמר ויחזו בלשון תרגום [הוספת הצ"צ] ולא אמר וראו".
לסעיף זה — ראה באוה"ת פ' פינחס ע' א'עב ואילך.
כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.
ולע"ל מוציא חמה מנרתקה: זח"ג יז, א. נדרים ח, ב. ב"ר ו, י.
וכמ"ש בזהר ע"פ אני ישנה: זח"ג צה, א.
רפ"ג דעירובין והמים כו': שם: והמים והמלח אינם מהמזונות אבל הם מוליכין המזון. וראה סה"מ תר"ל ע' יז. סה"מ תרנ"ה ע' לג.
לחם לא אכל ומים לא שתה: שמות לד, כח.
שהיה ניזון מבחי' אכילה ושתיה שבאצילות: מובא באוה"ת פ' פינחס ע' א'עג ומוסיף: "והיינו כמ"ש במד"ר פ' כי תשא פמ"ז לחם לא אכל אבל לחמה של תורה אכל, מים לא שתה אבל מימיה של תורה שתה". וכ"ה באוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפו.
אכלתי יערי עם דבשי: שה"ש ה, א.
ויצא כברק חצו: זכרי' ט, יד.
תלת כליל גו תלת: ראה זח"ב נ, א.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
ועשו להם ציצית: במדבר טו, לח.
שפכי כמים לבך: איכה ב, יט.
וע' בזהר ויקרא (דף ד' ע"א): ראה אוה"ת פ' פינחס ע' א'עג.
לא תהי' משכלה: המאמר נאמר בשבת משפטים ש"מ אדר תקנ"ז — ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תריח.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת משפטים ע' א'רמח. א'רסב. ב'תשכט. ב'תשלב.
המאמר נזכר בלקו"ת במדבר ו, ג. אוה"ת פנחס ע' א'רא בענין השמים מספרים.
לא תהי' משכלה: שמות כג, כו.
יש למעלה בחי' ארץ החיים: באוה"ת נ"ך כרך א ע' תיד מוסיף "שהיא מל' דאצי' . . כי ג' דברים נקראים חיים".

וחי בהם חיים אמיתיים: ראה לקו"ת תצא מ, ג. שה"ש ב, א. באוה"ת מג"א ע' ע' מא ואילך בפי' הפסוק. ובאוה"ת אחרי ע' עט. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשכט.

אם לא יהי' צמח האדמה ח"ו: באוה"ת שמות שם ע' ב'תשכט מציין "וכמ"ש במד"ר פ' אחרי ר"פ כב ע"פ מלך לשדה נעבד אפילו הוא מלך ושליט מסוף העולם עד סופו לשדה נעבד עבדת ארעא או לא עבדת ארעא ולא כלום". ע"ש.

ארץ החיים העליונה: בלקו"ת פינחס עט, ב מציין לכאן.

בארצות החיים: תהלים קטז, ט.

(**ומ"ש . . במחשבה**): בבוך 2061 נכתב בלא מוסגר. באוה"ת שם: עכ"ל הרי"ל.

אין כח צמיחתה מצד עצמה: ראה אגה"ק סי' כ (קלב, א). ובלקו"ת פינחס עט, סע"ב.

כך החיים הרוחניים: מובא באוה"ת פ' שמות ע' פז.

אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

ואינו שם התואר . . ורשע לא קאמר: בבוך 1174 נכתב זה בתוך סוגריים.

מדרגת צדיק אמיתי שנתבאר במ"א: באוה"ת משפטים ע' א'רנב: "שנתבאר בלק"א". פ"א.

צדיק ורשע לא קאמר: ברכות ז, א. וראה בליקוט פי' — חיטריק לתניא פרק א.

זרוע בארץ החיים לצדיק: באוה"ת ע' ב'תשל (הנדפס מגוכתי"ק הצ"צ): "זרוע בארץ לצדיק".

פי' להיות צדיק ומקושר בה' לדבקה בו: באוה"ת ע' ב'תשל: "פי' לצדיק י"ל שזריעה אה"ר זו נמשך בארץ העליונה ע"י יוסף הצדיק ומשם נמשך לנפש האדם". ע"ש.

ועבדתם את הוי' אלקיכם: שמות כג, כה.

ואם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

אלא הענין . . גילוי אלקותו ית' ממש: ראה אוה"ת שמות כרך ו ע' א'רלב.

ואני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

דף עט

סדר כל השבחים אלקי אברהם: בתפלת שמו"ע.

במקום שאתה מוצא גדולתו: מגילה לא, א. נסמן לעיל טז, א.

נולדה ונתעוררה: ראה תניא פרק ד.

זכר חסדו: תהלים צח, ג.

בת תחלה סימן יפה לבנים: בבא בתרא קמא, א.

אך הנה יש עוד . . אם לא נטהרה מטומאתה: ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שכד. אוה"ת שה"ש ע' תפט. סה"מ תרל"ג ח"א ע' עג.
אין לה ולד אפי' בית ולד: בראשית יא, ל. יבמות סד, א.
בלקו"ת חקת סב, ד מציין לכאן. ראה אוה"ת בראשית כרך ד תשנח, א.
שאין לו כלי מחזיק: ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רצה.
כנ"י נק' כוס ישועות: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' רפ.
והנה העצה לעשות כלי ריקן: ראה אוה"ת נ"ך ע' תשנז.
לב נשבר ונדכה: תהלים נא, יט.
אשכון את דכא: ישעי' נז, טו.
כוס של ברכה: ברכות נא, א. שו"ע או"ח סי' קפג.
אפשר — בלא לב: "היינו הגם שהאדם מוכרח לאכילה ושתי' ושארי דברים הגשמיים אלא שצ"ל בלא לב ולב, היינו שהידיעה לא תפעול בו הזזה עצמית" — אוה"ת בראשית כרך ו תתרנז, ב.
ותתפלל חנה על ה': שמואל-א א, י.
כי הנה כנ"י: עי' אוה"ת פ' עקב ע' תרג.
שאינה מולדת אהבה ויראה: בלקו"ת במדבר ח, ד מציין לכאן.
ולחנה אין ילדים: שמואל-א א, ב.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
עד שלא נברא העולם: ראה גם לעיל סג, ב ובמ"מ לשם.
הי' הקב"ה: כ"ה גם בפרדס שער עצמות וכלים פ"ח. וראה הלשון לעיל יד, א: "הי' הוא ושמו בלבד". וכן הלשון ברוב המקומות. ובלקו"ת בהר מא, ג: ושמו הגדול בלבד.
במסירת נפש בפ"ע: באוה"ת משפטים ע' א'רנט: במס"נ בפ"מ.
נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג. ראה לעיל נז, ב. ובסה"מ תש"א ע' יא.
כמ"ש בזהר ע"פ ונפשי אויתיך כו' כמ"ש במ"א: ראה זח"ג סז, א ואילך. ראה שער היחוד והאמונה בחנוך לנער. וראה תניא פמ"ד. וראה גם לעיל לז, ב.
ברחמיך הרבים: ראה לעיל בשלח, סג, ב. אמרי בינה שער הציצית ס"ט בסופו. אוה"ת וארא ע' ב'תקעא. סה"מ תש"א ד"ה אלקי עולם (ע' 27 ואילך). ובכ"מ. לקו"ש חכ"ב ע' 321.
המקיף מסמא עיני החיצונים: ראה לעיל לד, א. לקו"ת קרח נג, ד. ובכ"מ.
ואברהם זקן בא בימים: בראשית כד, א.
זקן זה שקנה חכמה: קידושין לב, א.

בישישים חכמה שדעתם מתיישבת עליהם: איוב יב, יב. קנים ספ"ג.
את מספר ימיך אמלא: באוה"ת פנחס ע' א'רא מציין לכאן: "ומכ"ז יובן ג"כ ענין הנז' בתו"א ע"פ את מספר ימיך אמלא".
אור שבתוך הימים: בלקו"ת צו יא, ב. במדבר ו, ג. שה"ש יז, ב. לז, ג — מציין לכאן.
כמ"ש בזהר ע"פ השמים מספרים: זח"א ח, א. זח"ב קלו, א.
ד' מתו בעטיו של נחש: בבא בתרא יז, א. וש"נ.
קטע זה נעתק באוה"ת בראשית כרך ד תת, א.
שרואה א"ע ומכיר חסרונו: ראה לקו"ש חי"ז ע' 1 הערה 5 שמציין לד"ה להבין ענין חטא אדה"ר בסה"מ אתהלך לאזניא. ד"ה פדה בשלום עזר"ת, שענין חטא עה"ד הי' שרצה ענין ההרגשה דוקא.
ותרא האשה כי טוב: בראשית ג, ו.
מי הגיד לך: בראשית ג, יא.
כי לא היו מרגישים שום הרגש חסרונם: ראה לעיל ה, ד. ספר החקירה סו, א ואילך.

תרומה

דף עט

מי יתנך: השייכות וקשר לפ' תרומה ראה ד"ה מי יתנך תשמ"ו שמבאר בפנים הדרוש בענין הכרובים המבואר בפ' תרומה.
המאמר הוא משנת תקע"א. ובסה"מ הנ"ל נדפסו ב' הנחות אחרות בע' עז (מגוכתי"ק הצ"צ). והגהות וקיצורים על הנחה זו נדפס באוה"ת פ' תרומה ע' א'תנה. והנחה ג' ממאמר זה נדפס בסה"מ שם ע' צג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
ביאור נדפס במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קפה.
מי יתנך כאח לי: שה"ש ח, א. בגוכתי"ק הצ"צ מסיים "יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך וגו'. זהו מאמר כנס"י בגלות להקדב"ה כו'". בזמן.
זהו בקשת כנס"י להקב"ה: ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרלד.
נקראו ישראל אחים למקום: מבואר באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעח ש"הקב"ה קדוש בוא"ו וישראל ע"י עסק התורה ומצות נקראים ואנשי קודש תהיון לי, שמקבלים וממשיכים מבחי' קודש העליון לכן נקראים אחים להקב"ה". ע"ש.
למען אחי ורעי: תהלים קכב, ח.
כלומר אימתי . . מבקשת: בגוכתי"ק ליתא.

ולפיכך מבקשת עכשיו מי יתנך כאח לי: "ועיין מ"ש ע"ז התרגום דקאי על משיח" — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרלד.
ופניהם איש אל אחיו: שמות כה, כ.
ועשית שנים כרובים: שמות כה, יח.
מ"ש רז"ל (חגיגה י"ג ב'): ראה פי' הגמרא באוה"ת פ' תרומה ע' א'תנא.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו. בגוכתי"ק נוסף "והוא אפי רברבי".
וצ"ל שהרי אין לו דמות הגוף: בגוכתי"ק: "וצ"ל דהא נודע שאין לו גוף ודמות הגוף כו'". נסמן לעיל א, א.
זאת התורה אדם: במדבר יט, יד. להעיר שבסה"מ תקע"א ע' עח ובהנחה אחרת שם ע' צג אינו מביא פסוק זה.
וזאת תורת האדם: שמואל-ב ז, יט.
כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה: זח"ב קכד, א. רמב"ן עה"ת בהקדמה.
ובזהר נק': ע' בזח"ג וילך דרפ"ה א' ע"פ כי שם ה' אקרא ומ"ש ע"ז השל"ה בהקדמה דף ד' ע"א בפי' כולא סלקין ואתקשרן בחד, ובזהר ויקרא דף י' ע"ב ודף י"א ע"א — אוה"ת ואתחנן ע' קכא. ראה ת"ז תי' יח.
שהוא רק בחי' הארה בעלמא שאינו נוגע להעצמות: בגוכתי"ק נמצא בשינוי לשון ושם "ונודע בפי' ל' הארה שהיא מה שאינה ערוך כלל לגבי מקורה כו' והיא הנקראת ג"כ שמו הגדול כמ"ש במ"א וראשית גילוי הארה זו הוא בחכמה".
ה' בחכמה: משלי ג, יט.
אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ח.
ראשית חכמה: תהלים קיא, י.
בד"ה זכור: לעיל עא, א.
אורייתא מתקשראה בקוב"ה: זח"ג עג, א.
ולתבונתו אין חקר: ע"פ ישעי' מ, כח.
שהוא היודע והוא הדעה: רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב ה"י.
ועיין בר"ח פ"א משער היראה: וז"ל שם: "שעיקר היראה לירא מעילת כל העילות וסבת כל הסבות שהוא עיקר ושורש לכל העולמות ירצה שהוא המקיימם בחיותו ית' השופע בהם". ע"ש.
תלמוד בבריאה: ראה לעיל סט, ב. נסמן לעיל יז, א.

צמצם שכינתו בין בדי ארון: תנחומא ויקהל ע"פ ויעש בצלאל. ובשהש"ר א, יד ע"פ אשכול הכופר. ראה ב"ר פ"ה, ז. ויק"ר פ"י, ט. ראה לקו"ת אמור לד, ב. בלק עג, ד. סה"מ תרל"ה ע' מו.

מקצה השמים מוצאו: תהלים יט, ז.

כלה לשון כלות הנפש: ראה לקו"ת שה"ש א, א. המובא לקמן בהמאמר.

בד"ה זכור את יום: לעיל סט, ג.

עיני ה' אלקיך: דברים יא, יב.

ועמ"ש ע"פ כי על כבוד חופה: לקו"ת שה"ש מז, ב.

והיו הכרובים: שמות כה, כ.

קטע מכאן מובא בהמשך יונתי תר"ם כרך ב' ע' תצ.

ועמ"ש הרמ"ז פ' אחרי: הלשון מובא באוה"ת פ' קרח ע' תשיג. ובהמשך דיונתי תר"ם ביאור בארוכה.

וזהו ענין שהכרובים סוככים בכנפיהם: ראה באוה"ת כאן ע' א'תנז ביאור ענין זה שהוא מלשון סכך ומקיף. ע"ש. ובאוה"ת שה"ש ע' שיב.

תפלה הוא לשון חיבור: סה"מ תרל"ד ע' קנד. ראה גם אוה"ת פ' וישב כרך ה תתסח, א.

נפתולי נפתלתי: בראשית ל, ח. ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' עב שיש בזה ד' פירושים. ע"ש.

התופל כלי חרס: כלים ג, ה. וראה ת"ז תי' מט אית טפל בט' ואית תפל בת'. וראה רש"י בראשית ל, ח. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ט ע' 79. לקו"ש חכ"ד ע' 29. וע' 315. ראה גם בהערה לסה"מ תקע"א ע' פ.

בלקו"ת צו יא, ב. במדבר ו, ג. שה"ש מז, ב. לז, ג.

ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' עב סה"מ תרל"ד ע' קנד. בתורת מנחם תשי"ג כרך ט ע' 17 ב' פי' בתי' "הטופל" בטי"ת.

דף פ

כמ"ש בד"ה יונתי: לקו"ת שה"ש טז, ד.

בד"ה ואהי' אצלו אמון: לקו"ת פ' במדבר.

ועמ"ש הרמ"ז פ' אחרי . . והנה נקראים אחים: "והנה נקראים אחים כאשר הם שווין בקומתן שמל' נבנית ע"י או"א ולא ע"י זעיר כו' והם משגיחים אפין באפין אז הוא תכלית ההצלחה" עכ"ל. — אוה"ת פ' שלח ע' תקא.

משחרב בהמ"ק . . ד' אמות של הלכה: ברכות ח, א.

לכו שברו כו' יין וחלב: ישעי' נה, א.

חי ה' אשר עמדתי לפניו: מלכים-ב ה, טז.
אני היום ילדתיך: תהלים ב, ז.
כמ"ש ע"פ חכלילי: לעיל פ' ויחי.
אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א. ראה סה"מ תקע"א ע' צט השייכות לכאן.
ע"פ בהר סיני: לקו"ת פ' בהר.
רועה ישראל: תהלים פ, ב.
אחותי רעיתי: שה"ש ה, ב.
ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: זח"ג ז, ב. ראה לעיל לג, ד. לקו"ת האזינו עו, ב.
הנה אלקינו זה: ישעי' כה, ט.
יונק שדי אמי: שה"ש ח, א.
תושב"כ נק' מוסר אביך ותושבע"פ נק' תורת אמך: הובא באגה"ק סכ"ט. וראה במ"מ בסה"מ תקע"א ע' פא.
כמבואר בד"ה ביום השמיני עצרת: לקו"ת שמע"צ פה, ב. וראה יהל אור ע' תרמא.
וכמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא: ח"ג קעח, ב.
ובע"ח: ראה שער תיקון נוקבא פ"ב ולמה נק' הוא.
ועמ"ש פ' לך לך: לעיל יא, ב.
וקוב"ה אתא לאשתעשע: זח"ג סז, ב. וראה בסה"מ תרס"ה ע' עה ב' פי'.
כל השונה הלכות בכ"י: סוף ברכות. וש"נ.
קאי על בעלי עסקים: ראה לקו"ת שה"ש מד, ד. ובלקו"ש ח"כ ע' 598 "ועל פי המובן שם צריכים בעלי עסקים להתעסק בדא"ח — תורת החסידות — בקביעות ביותר".
מ"מ עליהם נאמר דמ"מ אמצאך בחוץ ג"כ: דגם בעלי עסקים הנמצאים בחוץ, שהם יוצאים אל החוץ הנה גם בהם צ"ל אמצאך. דאף שנמצאים בחוץ ולכן צ"ל אצלם ענין של חיפוש, אעפ"כ הבקשה היא שיהי' אמצאך בחוץ, שגם שם ימצאו את הקב"ה — ד"ה מי יתנך תשמ"ו. וראה בסה"מ תש"ט ע' רכז שהגילוי אלקות בהם הוא ע"י בחי' חוץ.
ויכלו השמים כו' לשון כלתה נפשי: ראה לעיל נג, ד. לקמן קו, א. לקו"ת בהר מב, ד. שה"ש א, א.
כלתה נפשי: תהלי פד, ג.
קונה שמים וארץ: בראשית יד, יט. ראה לקו"ת עקב טז, ג ושם מציין הצ"צ לכאן. ובמקבילו בסידור שער בהמ"ז קיא, ב. סה"מ תקס"ה ע' רנד. דרמ"צ לו, ב ואילך. אוה"ת משפטים כרך ח ע' ג'כו.
חמשה קנינים: אבות ו, י.

ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת: תשא לב, יז.
ואספת דגנך: דברים יא, יד.
דינא דגמרא: ברכות יג, ב.
ע"פ וישב יעקב: לעיל כז, א.
אתדבקות רוחא ברוחא: זח"ב קכד, ב. ראה תניא פמ"ה.
בפ' נח בד"ה מים רבים: לעיל ט, ג ואילך.
שלא יוכל לפרש בדבור: ראה בבה"ז פ' נח ד"ה ויבן נח ח, א. דכלי הפה אינו מסתיר על הבל הלב. וראה בד"ה וה' אמר תער"ב.
בד"ה שיר השירים: לקו"ת שה"ש א, ד.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
וינשק לבן לבניו: בראשית לב, א.
בני בנים . . כבנים: יבמות סב, ב.
אנהגך אביאך אל בית אמי: שה"ש ח, ב.
והגית בו יומם ולילה: יהושע א, ח. ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע תשלז.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
אשקך מיין הרקח: המשך הפסוק אנהגך — שה"ש ח, ב. בענין יין הרקח, ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרסז. תשיב.
ויין הוא בחי' יינה של תורה: ראה פסיקתא זוטרא ויחי מט, יא.
הריח . . שהנשמה נהנית ממנו: ברכות מג, ב.
מעסיס רמוני: סיום הפסוק אנהגך, שה"ש ח, ב.
שאפי' ריקנין שבך: עירובין יט, א. חגיגה בסופה. זח"ב ק, א. ראה אוה"ת בראשית כרך ג תפד, ב. לקו"ת לג' פרשיות בראשית כג, ב. לקו"ש חט"ז ע' 437 הערה 25.
ריחא דלבושייכו: זח"ג קפו, א.
כי המעיל הוא בחי' מעיל צדקה: אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תע מציין לכאן.
ביאור על הנ"ל: הנחה אחרת בסה"מ תקע"א ע' פד (מגוכתי"ק הצ"צ). הנחת כ"ק אדה"א שם ע' קז. עוד הנחה נדפס במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קפה.
ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.
יוסף נק' צ"ע: ראה לקו"ת מסעי צ, ד. פ' ראה כה, ד ואילך.
ובנימין נק' צדיק תחתון: זח"א קנג, ב.
כי כל בשמים ובארץ . . דאחיד בשמיא וארעא: דהי"א כט, יא. זח"א לא, א.
יעקב נק' בריח התיכון: זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.

ותקש בלדתה: בראשית לה, טז.
למעלה — כי בנימין . . והגילוי מלמעלה למטה: בהנחת כ"ק אדמו"ר הצ"צ: "ובנימין הוא צדיק תחתון שהוא התקשרות המקבל אל המשפיע ועפ"י חסידות הוא בחי' מס"נ שהוא העלא' ממטה למעלה שעי"ז יכול להיות ההשפעה נגבלת אצל המקבל (כי כלי ריקן דוקא מחזיק וגם הוא העלא' מ"ן לעורר הרצון במשפיע להשפיע ד"מ בגשמיות כשהרב רואה שיש חפץ בהתלמיד לשפעו נתעורר בו רצון וחשק להשפיע וכענין מ"ש ישב רוחו יזלו מים פי' ישב רוחו ממטה למעלה העלא' מ"ן אזי יזלו מים ממעלה למטה)".
ורב שלום בניך: ישעי' נד, יג.
כרוב א' מקצה מזה: שמות כה, יט.
והוא נער: בראשית לז, ב.
בבחי' נשיקין . . ממשיכים מבחי' עקודים: באוה"ת שה"ש ע' כב מציין: "והיינו כמ"ש בע"ח שער העקודים פ"א שהם אורות היוצאים מפה דא"ק דהיינו כי בחי' נשיקין היינו זיווג חב"ד בחב"ד".
בחי' הנשיקין שהוא בחי' שלמעלה מהדבור: ראה אוה"ת שה"ש ע' כד ושם מציין "וכ"מ בהרמ"ז פ' בראשית בדף ד' סע"ב". ע"ש.
בפ' בשלח: לעיל סה, א.

דף פא

שנזכר בגמרא תליסר נהרא: תענית כה, א. ראה לקו"ת שה"ש ג, ב.
בד"ה זאת חנוכת המזבח: אולי הכוונה ללקו"ת נשא כט, ב שענין שמן המשחה הוא תערובת בחי' פנימי ומקיף.
ביאור לענין הכרובים: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר הוא משנת תקע"א. נמצא בבוך כת"י משנה הנ"ל בגוכתי"ק הצ"צ. בכותרת: "כי"ק הרב שי' ביאור לענין הכרובים".
הגהות באוה"ת פ' תרומה ע' א'תנג.
כשהנוק' היא כנס"י: ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תסה. ד"ה ויחי יעקב תרנ"ב ע' כז.
וזה הי' ע"י קבלת התורה: מובא באוה"ת חנוכה שיט, א. ובפ' בא ע' רנח מוסיף: "נמצא בשבועות במ"ת הוא בחי' אחותי ע"י שנשמות ישראל מקבלים ג"כ מחו"ב שקדמה אלפיים שנה". ע"ש.
והנה באצי' . . וגרמוהי חד: ראה ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ יתרו ע' רמ.

פרושים למעלה לעופף לאצי': באוה"ת בראשית מב, א מציין לזה: הרי למדנו שע"י כנפים יוכלו לעופף לאצילות.

ונודע . . מקצה מזה: קטע בסה"מ תקס"ה ח"א ע' תקה. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשב. בראשית כרך ג תקנב, א. כרך ז תתנא, א. תרומה ע' א'תנג. ד"ה חייב אדם לברך — תרל"ח פרק ה.

כרוב אחד מקצה מזה הוא קצה אוא"ס שבז"א: מובא בלקו"ת ויקרא ג, ב: והיינו כמ"ש הרמ"ז שם כידוע שבחי' עתיק הוא סוף עולם הא"ס.

בלקו"ת קדושים ל, ד. במדבר ט, א. שה"ש מז, ב. מט, ג. סה'מ תרל"ג ע' רנז — מצויין לכאן.

שהז"א הוא תכלית ירידת אוא"ס: ראה המשך בשעה שהקדימו תער"ב סי' שעג. ד"ה פדה בשלום תרע"ה.

להאיר אח"כ לבי"ע ע"י הנוק': ראה באוה"ת בראשית כרך ג תקנב, א (מלקו"ת לג' פרשיות בראשית כט, א).

הוא מקור בי"ע ושרשם שבאצי': ראה בד"ה ועשית חג שבועות תרע"ו (בסה"מ תער"ב-ע"ו) ע' צט שהכוונה כאן "דכרוב השני הוא שעי"ז יהי' עליית בי"ע באצי' שזהו ע"י הנשמות והוא מבחי' כנס"י פנימיות המל'". ע"ש.

שמתלבש בהם ג"כ אוא"ס: נתבאר בד"ה מצה זו תרע"ג. וראה סה"מ ת"ש ע' 60.

רק מהחזה ולמטה כנודע: ראה בלקו"ת מהאריז"ל פ' בראשית בטעמי המצות גבי מ"ע שהזמ"ג. ובאוה"ת דרושים לשבועות בד"ה והי' אמונת עתך ע' פה כי מהחזה דז"א ולמטה נק' זמן ע"ש.

והכרובים נעשים מקשה אחת . . בחי' כתר לשניהם: באוה"ת תרומה ע' א'תנ: ור"ל שהכרובים הם זו"נ והכפורת מבחי' בינה, וצ"ע בגמרא פ"ו דב"ב דצ"ט ע"א שהכרובים שעשה משה במשכן הם עומדים רגליהם על הכפורת, א"כ איך הכפורת כתר להם שהוא עטרה וראש. עכ"ל. וראה ד"ה יונתי תר"מ ע' ד. וראה ד"ה ויחי יעקב תרנ"ב ע' כט.

ובזמן עליית . . עולה עמהם: באוה"ת תרומה ע' א'תנט ביאור ע"ז.

תצוה

דף פא

ואתה תצוה: נדפס גם בתו"א לעמבערג ח, ג. הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ז ע' סו. ביאור-הנחת כ"ק אדה"א נדפס לקמן קי, א.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. ובהערות וציונים לפלח הרמון בראשית ק, א (ד"ה מאי חנוכה) מציין לכאן.

המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת תצוה ע' א'תקמא. הערות ע' א'תקסג. קיצור ע' א'תקסט. ע' א'תקעג. קיצור והגהות ע"ז בכרך ח ע' ג'נו. הגהות ע' ג'נט.

ד"ה זה בס' מאמרי אדה"א שמות ח"ב ע' שטו מיוסד על מאמר זה.

ואתה תצוה: שמות כז, כ.

למה צוה ה' ויקחו אליך: ראה תו"כ פ' אמור פי"ג ובהגהות מהרי"ד. באוה"ת ע' א'תקמא הביא מגמרא "פ"ט דמנחות דפ"ו ע"ב אליך ולא לי לא לאורה אני צריך, וקשה איך היא אליך, הרי זה שייך לאהרן ולא למשה". וראה שם ע' א'תקעה.

אהרן שושבינא דמטרוניתא: נסמן לעיל לב, ב. ראה לקמן קי, א ובמ"מ לשם.

באוה"ת ע' א'תקסג מבאר ענין שושבינא ומביא ראי' מהרשב"ם פ"ט דב"ב קמד, ב דמתרגמינן בשמואל-ב סי' טז רעה דוד שושבינא דדוד.

ואהרן הוא השושבין: ע' באוה"ת פ' במדבר ע' ט.

ענין השושבינים . . **אלא בשעת החתונה**: ראה לקו"ש חכ"ב ע' 62.

ביום חתונתו וביום שמחת לבו: שה"ש ג, יא.

שמחה של מעלה: באוה"ת הגהות על מאמר זה הגי': של מצוה.

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

באשרי כי אשרוני בנות: בראשית ל, יג.

ויניחהו בג"ע: בראשית ב, טו.

לעבדה במ"ע: נסמן לעיל ה, ד.

שע"י המצות הוא עושה הג"ע: ראה גם לקו"ת פ' שלח לט, ג. נתבאר בארוכה באוה"ת פ' חוקת ע' א'תרכב ואילך.

מוטב דלידייני': חגיגה טו, ב. ראה לעל ח, ד.

ר"ע כשראה כרך גדול: נסמן לעיל טו, ד.

יותר מרוב כל: וכפי' האריז"ל המובא בתניא פכ"ו.

בהשכלתם — (**וזהו ומעשה ידיו**: באוה"ת ע' א'תקמג מציין קודם זה הג"ה.

ועמ"ש בפי' הללוהו ברקיע עזו: אולי הכוונה לד"ה זה בסידור סט, ד.

ת"ח אין להם מנוחה: ברכות סד, א.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

כי כל בשמים ובארץ: דברי הימים-א כט, יא.

ענין שנזכר בספרים: לקמן ק, ב מציין לזח"ב ריא, א. ולפ' ויחי ריט, א. וראה בהמצויין לעיל ז, ג. ולקמן ק, ב.
נו"ן אלף יובלות שהכל בחי' עליות: ראה לקו"ת קרח ע' נב, ג.
אשר אנכי מצוך: דברים ו, ו.
יפה שעה א': אבות פ"ד מי"ז.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
שעת צלתא שעת קרבא: ראה זח"ג רמג, א.
כותש ונותן לתוך הסל: מנחות פו, א.
במאמרי אדה"א כאן ע' שכג מבאר ענין זה בעבודה.
יהיו מזונותי מרורים כזית: עירובין יח, ב. ב"ר לג, ט.
שהזית משכח תלמודו של ע' שנה: הוריות יב, ב. וראה לקמן קו, ד.
כי חכמה הוא מוח הזכרון: ראה לקמן קי, סע"ד. לקו"ת ס"פ קדושים. שה"ש לג, א. ובכ"מ.
ולזכרון בין עיניך: שמות יג, ט.
לשארית נחלתו שמשים עצמו כשיריים: מיכה ז, יח. ר"ה יז, א. ראה לקו"ת עקב יז, ד.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
והי' שארית יעקב: מיכה ה, ז.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
(**משא"כ . . אפר**): מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז.
וענין הפרכת . . הפרכת לכם: מובא ביהל אור לסי' פד ע' שא. ובסה"מ תרל"ט ע' ג. ראה במאמרי אדה"א כאן ע' שכד בענין הפרכת והפרסא.
כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.
כמו מגן שעושין לשמש: ראה לעיל יב, א. ובהמשך תרס"ו ע' רכה.
והבדילה הפרוכת לכם: שמות כו, לג. וראה לקמן קטו, ב.
חוקת עולם לדורותם: שמות כז, כא.
לדורותם — מבחי' אותיות התורה: ראה לעיל לו, ג. בלקו"ת פינחס עו, א מציין לכאן. וראה גם סידור לו, ג. לקו"ת נשא כו, ב.
ולא ע"ה חסיד: אבות פ"ב מ"ה.
וכמ"ש בזהר: פ' ויחי רכג, ב. וראה גם לעיל נו, ד ובמ"מ לשם.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
מתניתא מלכתא: ראה לעיל מט, ב.

דף פב

דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

בחד קטירא אתקטרנא: אד"ז זח"ג רפח, א. ראה שערי אורה שער הפורים עג, ב. דרך מצותיך פו, ב.

ות"ת כנגד כולם: פאה פ"א מ"א.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

ורוח אייתי רוח: זח"ב קסב, א.

מלשון צוותא והתקשרות: באוה"ת בשלח ע' תלב מציין "ע"ד מארז"ל פ"ק דברכות ד"ו סע"ב בענין כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה ועמ"ש סד"ה ואתה תצוה [הכוונה לכאן] ובלק"ת בד"ה צו את קרבני הראשון רפ"ד".

מערב ועד בקר: שמות כז, כא.

ברישא חשוכא והדר נהורא: שבת עז, ב.

להעלות נר תמיד: שמות כז, כ.

ועשית בגדי קדש: נדפס בתו"א לעמבערג ט, ג. הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ה ח"א ע' דש. שם ע' שיב נמצא ג"כ ביאור.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

חלק מהמאמר באוה"ת תצא ע' א'תקעז בד"ה ואתה הקרב (מתחיל מהקטע והנה נודע). קיצורים למאמר זה בכרך ח ע' ג'סז. המאמר עם הגהות ע' א'תקפז (מהסגנון נראה שההגהות נכתבו בהיותו צעיר — ושייכים להסוג שנדפסו באוה"ת בראשית כרך ו מפרשת וישב ואילך). ביאור ע' א'תקצח (כנראה הביאור הוא להצ"צ והביאור הוא הנדפס בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שיב) ועם הגהות באוה"ת כרך ז ע' א'תרד ובכרך ח ע' ג'ע. קיצור ע' א'תר. להדרוש שבתו"א ע' א'תרכז. ביאור וקיצור מהדרוש ע' א'תרלג. להדרוש שבתו"א ע' א'תשנז. קיצור ע' ב'תשסה.

המאמר משנת תקס"ה. באוה"ת כרך ז ע' ב'תשסג מציין "הדרוש ואלה המשפטים והדרוש ועשית בגדי קודש נאמרו מרבינו ז"ל סמוכים זה לזה בפ' משפטים ובפ' תצוה דשנת תקס"ה".

ד"ה זה במאמרי אדה"א כאן ע' שלח, מיוסד על ד"ה זה.

ד"ה זה נזכר בלקו"ת ויקרא ב, ב בענין אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת. וראה גם בפ' אמור כו, ג. עקב יז, ב.

בלקו"ת צו ט, ד מציין לכאן בענין והחכמה מאין תמצא מבחי' שאין ערוך שהוא רק בחי' שערות.

בהמשך תער"ב חלק ב' ע' תתעב: ובתו"א . . דאותיות הדבור הן כדוגמת השערות.
בלקו"ת שלח מו, א. שה"ש ט, ב. מציין לכאן בענין המשכה ע"י שערות.
בלקו"ת קרח נג, א מציין בענין אותיות הדבור נק' ג"כ שערות.
בלקו"ת נצבים נ, א שיש כמה בחי' בלבושים הנעשים ממעשה המצות.
בלקו"ת ראה לג, א. וזאת הברכה ק, ב — נסמן לכאן.
ועשית בגדי קדש: שמות כח, ב.
אהרן הוא משבעה רועים: תיקונים בזהר חדש (קד, א). וראה סוכה נב, ב.
שהוא איש החסד: ראה ספר הערכים-חב"ד כרך ב טור תרכד ערך אהרן הערה 2: "היא בחי' "ורב חסד", אבל בביאורים לתו"א (אוה"ת תצוה ע' א'תרד, א' תריח) שתואר זה הוא לבחי' אהרן שבאצי' . . ואפשר דמ"ש בתו"א שם שבחי' "ורב חסד" היא מדתו של אהרן "איש החסד" הוא — לפי שגם בהיותו באצילות הוא בבחי' זו". ע"ש.
ובגדי אהרן הם לבושים לאהבה זו: באוה"ת ע' א'תקפז מדייק הצ"צ "מדקדוק לשונו ובגדי אהרן הם לבושים של אהבה זו וכמו שיש לבושים לכל נשמה כו', מובן דלבושים אלו של אהבה זו אינו הלבושים של הנשמה, דא"כ מהו וכמו שיש כו', היינו הך . . ולפ"ז יובן כמה רבבות מדריגות שונות בבחי' הלבושים של הנשמה, אם הם מבחי' נשמה שהי' לה בחי' אה"ר דמבחי' אהרן כה"ג שאז הלבושים נמשכים מבחי' לבושים דאהרן הנ"ל".
ימים יוצרו: תהלים קלט, טז. וראה אוה"ת כרך ז ע' ב'תשנח שמציין לד"ה אוסרי לגפן שיש ב' לבושים.
וכמ"ש בזהר: ח"א קכט, א. רכד, א. וראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' רנז מפני מה נק' הלבושים בשם ימים. וראה לעיל עה, ד. ראה הלשון מהזהר באוה"ת פ' בלק ע' תתקמ.
האדם ומכוונת: בתו"א דפוס לעמבערג שנת תורה ט, ג: האדם וחי בהם ובכוונת. אבל בבוך 1052 כמו שנדפס כאן.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
וההפרש שבין מדת אהרן . . מדת אברהם: באוה"ת כרך ז ע' ב'תשנח מציין לכמה מקומות בדא"ח. ובארוכה ראה בספר הערכים-חב"ד ערך אברהם וערך אהרן.
איתי חסד ואית חסד: זח"א ריט, א. זח"ג קלג, ב. ראה אוה"ת חנוכה שו, א. ראה גם אוה"ת פ' תצוה ע' א'תקפז.
והנה גם לפני אתעדל"ת קדמה אתעדל"ע: ראה אוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשכא.
לעבודת ה': בבוך תניא-ברוק: לעבודת האדם לה'.

וחסד ה' מעולם: תהלים קג, יז.
חסדי ה' עולם אשירה: תהלים פט, ב.
חסד לאברהם: מיכה ז, כ.
שו"ה שהיא — נש"י: בבוך 1052: ישראל.
אבל בחי' ורב חסד הוא למעלה מעלה . . כמ"ש כשמן הטוב: קטע מובא בלקו"ת פ' כי תצא לז, ג.
ראה לקו"ת שה"ש ל, ד. סה"מ תרכ"ז (הוצאה חדשה) ע' סו.
והחכמה מאין ממש תמצא: איוב כח, יב. בלקו"ת צו ט, ד מציין לכאן.
וכמ"ש בת"ז: בהקדמה (פתח אליהו).
כלם בחכמה עשית: תהלים קד, כד. "כלם" — כ"ה גם בדפוס ראשון ובדפוס זיטאמיר. אבל בבוך 1052: כולם.
להיות התלבשות אוא"ס ב"ה בחכמה: ראה תניא פל"ה בהג"ה.
כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.
אהבתי אתכם: מלאכי א, ב. לקמן צח, ד מציין לכאן.
אהבה דוחקת את הבשר: ב"מ פד, א.
ואהרן אותיות נראה: זח"ג קג, א. ובמק"מ ובהרמ"ז שם. כ"ה בלקו"ת בהעלותך ל, א. באוה"ת תצוה ע' א'תרא כ' זה בשם השל"ה פ' תרומה. ראה ס' השיחות תש"א ע' 152 שזה אמר הבעש"ט. ע"ש. ובספר הערכים-חב"ד כרך ב ע' תרכט להערה 681 בדיוק לשון של ס' השיחות הנ"ל.
בלקו"ת שמע"צ צא, ג מציין לכאן.
עין בעין נראה: במדבר יד, יד.
ואהבת את ה' אלקיך: דברים ו, ה.
שיהא שם שמים מתאהב: יומא פו, א.
באוה"ת כרך ח ע' ג'סח: ובמ"א פי' שיהא שם שמים מתאהב שיאיר תוספת אור בבחי' השם ע"ד מ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד כי שמים הוא ז"א ושם שמים הוא מל'".
בכל לבבך בשני יצריך: ברכות נד, א.
ועמך לא חפצתי בארץ: תהלים עג, כה.
בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ג.
אהרן שושבינא דמטרוניתא: נסמן לעיל פא, א. בלקו"ת מסעי צד, ב מציין לכאן.
אלה מסעי כו': במדבר לג, א.

הוא אהרן ומשה: שמות ו, כו.
אך הנה לבחי' גלוי: בבוך 1052 נסמן סעיף ב).
זקן אהרן שיורד על פי מדותיו: תהלים קלג, ב.
שו"ה מדו — אלו הלבושין: בסה"מ תרל"ד ע' רד כמו שת"י על אימרא דלבושא, וכן פרש"י יעו"ש.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
ודברת בם ולא בדברים בטלים: ראה יומא יט, ב. מדרש תהלים (באבער) לט, ד. הל' ת"ת לכ"ק אדה"ז פ"ג ה"ה.
מלשון ידבר עמים: תהלים מז, ד. וראה לעיל ד, א. נו, א. סח, ב.
דלאו אורחא דמלכא: זח"ג קמט, ב. וראה לקו"ת בהר כט, ד.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.
כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג. ראה ביאור הפסוק בלקו"ת שה"ש יב, ב.
שו"ה רמ"ח — גלוי למעלה: בבוך 1052: למעלה גלוי.
ושמרו דרך ה': בראשית יח, יט.
וצדקה ביעקב אתה עשית: תהלים צט, ד.
אל תקרי בניך אלא בוניך: סוף ברכות. וש"נ.
והנה בתקון ועשיית הלבושים: בלקו"ת קדושים ל, ג מציין לכאן: "ועמ"ש . . שבתיקון ועשיית בגדי אהרן יש ג' בחינות ומדריגות אך כ"ז רק בבחי' האור המאיר בעולמות אבל בעצמותו ית' אין שייך שום השגה". ע"ש. וראה גם לקו"ת שה"ש יח, ג. יט, ב. כ, ד.
שו"ה הא' — הוא של משה: באוה"ת כרך ז ע' ב'תשסג מציין לכמה מקומות בתו"א לעיל בענין מדרגות משה. ע"ש.
מן המים משיתיהו: שמות ב, י. ראה סה"מ תרל"ד ע' רו.
ותמלא כדה: בראשית כד, טז.
שארז"ל שהתורה נק' כלה ומאורשה: פסחים מט, ב.
ועשיתם אתם: ויקרא כו, ג.
אשר יעשה אתם האדם: ויקרא יח, ה. יחזקאל כ, יא.
והנה בזה יובן ענין ברכת המצות . . גילוי מלכותו ית': נתבאר באוה"ת כרך ח ע' ג'עא. לעיל נג, ב מציין לכאן בענין ברכת המצות. וכ"ה בלקו"ת ואתחנן י, ג. עקב טז, ב. ראה כב, א [ועמ"ש כעין זה סד"ה ועשית . . בענין ברכת המצות] שמע"צ פא, ב-ג. שה"ש יז, ב.
לית ברכתא שריא: זח"א קסה, א. קפב, א.

שבמקום שיש משפיע: ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' תכט.
מלמעלה — ממקום גבוה מאד נעלה יותר משל ב' הבחי': ראה לעיל מח, א. ובלקו"ת אמור לו, ג.
זכר ונקבה בראם: בראשית א, כז.
ביום שהוקם המשכן . . והיא ברכת המצות: מובא באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שיא: "ומבאר שם [הכוונה לכאן] שבמקום שיש דכר ונוק' שורה הברכה, ודו"נ הם ז"א ומל' א"כ משמע שהברכה הוא מהבינה וזהו ענין ויהי נועם כו'".
ויביאו . . אמר ויהי נועם: שמות לט, לג. רש"י שם, מג. מד"ר פ' נשא פי"ב. וראה ביהל אור ע' שכד. בלקו"ת צו יא, א מציין לכאן.
ותכלית וסוף הברכה: בלקו"ת שבת שובה סז, ב מציין לכאן.
ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
ומרדכי יצא: אסתר ח, טו.
שו"ה גאות — שמדת מלכותו היא בחי' לבוש: מובא בלקו"ת אחרי כח, א. שה"ש יז, ב.
אשר אתם זונים אחריהם: במדבר טו, לט.
שאין אדם עובר עבירה אא"כ: סוטה ג, א.
אשר מלאתיו רוח חכמה: שמות כח, ג.

דף פג

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
איש אשר כברכתו: בראשית מט, כח.
ועשית ציץ: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הנחת כ"ק אדה"א בתו"ח תצוה [אותיות מרובעות] שנו, א. עוד הנחה בסה"מ תקס"ו ח"א.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת ע' א'תרצ. ביאור ע' א'תשיז. שייך לד"ה ועשית ציץ ע' א'תשלב. [קיצורים] כרך ז ע' ב'תשסו. כרך ח ע' ג'פא. ראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קנב. פלח הרמון שמות ע' שנ.
ראה ד"ה זה בסה"מ תרנ"א ע' קלט.
בתורת חיים הנ"ל מציין שהמאמר הוא משנת תקס"ו, וכן נמצא המאמר בגוכתי"ק אדה"א בין מאמרי שנת תקס"ו. וראה רשימת המאמרים בסה"מ תקס"ו הערה 13. אוה"ת ע' א'תשיז.
ועשית ציץ: שמות כח, לו.

קדש למ"ד למטה והוי' למעלה: ירושלמי יומא פ"ד ה"א. מגילה פ"א ה"ט. שבת סג, ב (הגי' יו"ד ה"א למעלה וקדש למ"ד למטה — וכ"ה בסוכה ה, א).
בלקו"ת תזריע כא, ג מציין לכאן: "דבחי' שם ה' מלמעלה הינו מה שאין אתעדל"ת מגעת שם".
ולהבין ענין זה: בתו"ח יש כאן עוד דיוקים: א) דממשמעות הכתובים משמע דלמשה נצטווה מעשה הציץ שהוא דוקא יעשנו, ב) ושהציץ יהי' דוקא על מצח אהרן. ע"ש.
יציץ נזרו: תהלים קלב, יח. באוה"ת כרך ז ע' ב'תשסו מביא פי' רש"י "יאיר כמו ונוצצים כעין נחשת קלל ביחזקאל סי' א' ז'".
מציץ מן החרכים: שה"ש ב, ט.
בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קנב מבאר שבציץ יש ב' פירושים הא' לשון הארה כמו נץ החמה, יציץ נזרו, יציץ ופרח ישראל שהוא מלשון הארה כו', הב' מלשון הבטה מלשון מציץ מן החרכים וכמו שפרש"י על מציץ לשון הבטה, ע"ש בארוכה שמפרש ההפרש בין ב' פי' אלו. וראה גם בתו"ח תקכה, ב.
והוא אור האהבה רבה הבאה מלמעלה: באוה"ת ע' א'תרצ העיר ע"ז "לפמ"ש במא"א אות צ' סי"ט דציץ הוא יסוד אבא, א"כ אהבה רבה זו היא ע"ד אהבה הנמשכת מן החכמה שהוא ענין חסד דאבא והוא בחי' אהבה שלמעלה מהשכל המושג". ע"ש. בלקו"ת שלח מג, ג מציין לכאן. וראה בפלח הרמון.
זקן אהרן שיורד: תהלים קלב, ב. בענין זקן אהרן ראה לקו"ת קרח נד, א.
שאהרן הוא רועה משבעה רועים: נסמן לעיל פב, א. לקו"ת בהעלותך כט, ג ואילך.
שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: ברכות לג, ב. וש"נ. זח"א נט, א. "א"כ אהוי"ר תלוי' הם בעבודת האדם מלמטלמ"ע" — סה"מ תרכ"ז ע' קנג.
לאהבה את ה' אלקיכם: דברים יא, יג.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
פי' שמים ג"ע העליון: ראה לעיל יז, ד.
שמשחרב בהמ"ק: ברכות לב, ב. ובאוה"ת ע' א'תרצא מביא מה שכתב המהרש"א שם: "ולענין תפלה דרחמי קאמר דאינה נשמעת כ"כ מיום שחרב בהמ"ק, אבל לענין שבחו ית' לקדושה וברכו הא אמרינן דאפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים". ע"ש. וראה שם ע' א'תשלז. ראה גם אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' ריז (הוצאה הראשונה ע' ב'ת).
כי הגם שאין דבר חוצץ לפניו ית': ראה תניא אגה"ת פ"ה. נזכר בלקו"ת בלק עג, ג.

גם חשך לא יחשיך ממך: תהלים קלט, יב.
עונותיכם היו מבדילין: ישעי' נט, ב.
ראשית גוים עמלק שהוא ראש לשבעה גוים: באוה"ת ע' א'תרצד העיר "כי רש"י והרמב"ן בפ' בלק נדחקו איך עמלק הוא ראשית גוים, אך ע"פ מ"ש אתי שפיר כי שבעה גוים נמשכים ממה שנפל בשבה"כ מז"ת, אך עמלק הוא מבחי' מה שנפל מהדעת והדעת הוא ראש ומקור להמדות כו' וכן איתא בכתבי האריז"ל".
"היינו כי שבעה גוים נמשכים מז"ת שהם חג"ת כו' שהוא מה שנפלו ממדות דתהו בשבה"כ, משא"כ עמלק הוא ראשית להם כי הוא מבחי' הדעת שהוא ראש ומקור להמדות כו'" — אוה"ת בלק ע' א'נג. וראה בסה"מ תרכ"ז ע' קס.
מלחמה לה' בעמלק: שמות יז, טז.
אם תגבי' כנשר: עובדי' א, ד.
שאין השם שלם: ראה לקו"ת ראה יח, ג.
עזי וזמרת י"ה: שמות טו, ב.
כי הנה . . ואח"כ התפשטות: מובא באוה"ת בלק ע' תתקנג.
אבל עמלק הוא כס י"ה: קטע מכאן מובא ביהל אור ע' תקס.
ויאמר משה גו' בחר לנו אנשים: שמות יז, ט.
שלכבוש מלחמת עמלק צריכים אנשי משה דוקא: ראה סה"מ תרס"ה ע' ריט. ד"ה זכור תשל"ה.
בשיחת מוצש"ק פ' בשלח י' שבט תשי"ז פי' כ"ק אדמו"ר זי"ע: אנשי משה — הם אנשים שקשורים עם נשיא הדור אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא . . ואז — כשישנם "אנשי משה" — בא הציווי צא והלחם בעמלק.
ונחנו מה: שמות טז, ז.
נק' תורת משה: ראה אוה"ת נ"ך ע' תקסא. באוה"ת כרך ז ע' ב'תשסז "ע"י שנתן נפשו עלי'" ביילקוט סוף מלאכי. וראה בסה"מ תרכ"ז ע' תסח עוד ביאור למה נק' התורה תורת משה.
כל האומר אין לי אלא תורה: בלקו"ת במדבר ד, ב. מציין לכאן.
ולא תחללו: ויקרא כב, לב. ראה גם לעיל סח, ב.
דוחק רגלי השכינה: ברכות מג, ב.
ואשים דברים בפיך . . ובצל ידי כסיתיך: ישעי' נא. טז.
והוא המכניע ומשבר המחיצה של ברזל: בלקו"ת נשא כה, א מציין לד"ה זה.
לי הכסף ולי הזהב: חגי ב, ח.

חותמו של הקב"ה אמת: שבת נה, א. יומא סט, ב. ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.
ואין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה ג, ח.
כדמיון האותיות שנחקקים: ראה גיטין כ, א. מובא בסה"מ פר"ת ע' צח.
בסה"מ תרכ"ז ע' קסב מבאר המשל באריכות כשהאותיות חקוקים על אבן טוב מחמת בהירות האבן אין יכולים לקרות האותיות כ"א עד שיחתום בהחותם על השעוה, הנה מחמת גסות השעוה ניכרים האותיות היטב, אך עכ"פ הנה האותיות שעל השעוה הם האותיות ממש שעל האבן טוב, כך יובן בנמשל למעלה התורה הגם שירדה למטה ונתלבשה בדברים גשמיים, הנה עכ"ז שרש התורה היא היא ממש כמו שהיא הגבה למעלה רק שנתלבשה בדברים גשמיים כו'. ע"ש.
בצלמנו כדמותינו: בראשית א, כו.
כי הנה יש ב' בחי' הוי': ראה לעיל פ' בשלח סא, ד.
ויעבר ה' על פניו: שמות לד, ו.
שהוא מהוה כל ההוויות מאין ליש: "ר"ל שהוא מהוה הכל הנמצאות, כי כל דבר שנמצא ונברא שייך לקרותו הוה מלשון הוה גביר לאחיך בפ' תולדות כז, כט" — אוה"ת תצוה ע' א'תשיא.
הוי' הראשון . . הב' ונק' רעוא דרעוין: ראה בכ"ז בארוכה בד"ה נשא את ראש תער"ב.
י"ג מכילין דרחמי שהן מקורות כל ההוויות: "כי באמת יג"מ הרחמים אף שהן מדרגות עליונות מאד מ"מ הן שייכים לבחי' עולם כמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה" — אוה"ת תצוה ע' א'תשיא.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: ספרי דברים ו, ו. ראה רש"י שמות יט, א. דברים ו, ו. יא, יג.
תועבת ה' כל גבה לב: משלי טז, ה.
אין אני והוא יכולים לדור: סוטה ה, א.
אין דעת אלקים בארץ: הושע ד, א.
עשה מלאכתך עראי: אבות פ"א מ"ט.
(**כי זה . . מצח אשה זונה**): מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז.
מצח אשה זונה: ירמי' ג, ג (ומצח).
ביאור על הנ"ל: באוה"ת ע' א'תשיז מציין: ביאור ועשית ציץ דתקס"ו שנדפס בתו"א.
תלת חללין דגלגלתא: ראה סה"מ תש"ד ע' 163.

כנודע בחכמת הרפואה: באוה"ת כרך ז ע' ב'תצא ד"ה ויאמר מלך מצרים למילדות מציין ע"ז וז"ל: "וכן הוא בספרי הניתוח בשבילי אמונה נתיב רביעי שביל ראשון ובספר הברית מאמר י"ז פ"ד, וצ"ע בכוזרי מאמר ה' סי' י"ב בפי' האוצר נחמד שם ודע שהקדמונים". עכ"ל.

ובזהר הרקיע על האד"ר: זח"ג קלו, ב. וראה לקו"ת שה"ש כג, ג.

דף פד

בחי' משה ששרשו בחי' דעת עליון: ראה לקו"ש ח"ו ע' 248 בארוכה בענין זה.

וכמ"ש במ"א ע"פ משה ידבר: ראה לעיל סט, א.

אותיות דבינה: כ"כ הרמ"ז ר"פ ויקרא שהאותיות הם בז"ת דאימא, וע' בביאורי הזהר פ' פינחס (כ"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך באב' 14 סא, א).

שו"ה שבה — כי הרי החכמה: ראה לקו"ת בחוקותי מו, ד.

שהם תרין רעין: זח"ג ד, א. וראה לעיל י, ב.

ע"פ זה שמי: לעיל נב, ד.

ולקמן ע"פ אמר עם הספר: צו, ב.

עמ"ש ע"פ כי תצא: לקו"ת שם לו, ד.

רעוא דכל רעוין: מענין רעדכ"ר ע' בלקו"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע ובד"ה תקעו בחדש שופר דרוש א' ושם פ"ב (כ"ק אדמו"ר הצ"צ בד"ה להבין מ"ש בע"ח, בוך באב' 57).

בלקו"ת בחוקותי מו, ד. פנחס עו, ד מציין לכאן.

והוא בחי' עתיק: באוה"ת פ' כי תצא ע' תתקכא מפרש זה כ"ק אדמו"ר הצ"צ "ור"ל שבחי' עתיק אינו במנין ע"ס כמ"ש בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות". ע"ש. הכוונה לתו"א צא, ב.

את בחי' הוי' שלפני האצי': מובא באוה"ת פ' כי תשא ע' ב'סז. ובפ' ואתחנן ע' קכב.

לפני ה' תטהרו: ויקרא טז, ל.

שהוא ההסכמה הנמשך מאהבה: בלקו"ת מסעי פט, א מציין לכאן.

ונשא אהרן: שמות כח, לח.

פאות הראש: "עמ"ש מענין פאות הראש בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר" — אוה"ת תשא ע' ב'סח.

אבא יונק ממזל: זח"א רפט, ב. ע"ח שער הכללים פ"ה. שער א"א ספ"ט. ובכ"מ. וראה לקו"ת אמור לט, א. מטות פג, א.

זכור את אשר עשה לך עמלק: ד"ה זה נדפס גם בתו"א לעמבערג כג, ג.
הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ה ע' שפא. המאמר במאמרי אדה"א כאן ע' תמא מיוסד על מאמר זה.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת כרך ז ע' ב'תשעז. ב'תשעט. כרך ח ע' ג'פו. ראה ד"ה זה מש"פ תצוה פ' זכור תשמ"ז.
זכור את: דברים כה, יז.
מלחמה לה' בעמלק: שמות יז, טז.
באוה"ת בראשית כרך ז ע' תתלב, ב מבאר "איך שייך מלחמה לשם ה' עם עמלק במה הוא מנגד לו כו'". ומבאר שמלחמה הזאת נמשכת עד לע"ל עד ביאת המשיח.
שאין השם שלם: תנחומא ס"פ תצא. רש"י שמות יז, טז.
ומלחמה זו . . כל נפש מישראל: ראה בחינוך מצוה תר"ד שזה מוטל על כל יחיד, אבל ביראים מצוה תל"ה וברמב"ן פ' בשלח יז, טז בשם יש מפרשים שהמצוה מוטלת על המלך.
בכל דור ודור ובכל יום ויום . . כאלו יצא ממצרים: פסחים קטז, ב. תניא רפמ"ז.
ולכן מזכירין יציאת מצרים בכל יום: ראה ברכות יב, ב. שו"ע או"ח סי' סז. ראה לקו"ש חכ"א ע' 69 ואילך.
שו"ה בצאתכם — בעלותו ממצרים: באוה"ת כרך ח ע' ג'פו מעיר ע"ז: "ר"ל כמו שביצ"מ בגשמיות הי' מיד מלחמת עמלק בדרך עלותם ממצרים קודם שהגיעו לא"י, כמו"כ בבחי' יצי"מ שברוחני' כל נפש מישראל שבכל יום יש מיד ג"כ מלחמת עמלק ברוחני' שהוא ג"כ בדרך עליי' הנפש מבחי' מצרים בטרם שמגעת לבחי' א"י הרוחני'".
אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים: שמואל-א ט, ב — הפטורת פ' זכור.
כנס"י . . נק' בשם לבי: נתבאר באוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א.
לבבתני אחותי כלה: שה"ש ד, ט.
ומתוכו מתפשט בכל הגוף: ראה זח"ג קסא, ב.
ישראל דלעילא . . כמראה אדם: מובא באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תעו.
כי שרית עם אלקים: בראשית לב, כט.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.
והנה בכל נשמה . . היא נקודת הלב ממש . . והיא היא בחי' עצמות הנפש ומהותה: באוה"ת כרך ז ע' ב'תשעח מציין ע"ז "עיין בלק"ת פ' ויקרא בד"ה ביאור הדברים ע"פ ולא תשבית מלח שם נת' שהשכל הוא רק כלי לעצמות הנפש שהיא למעלה מהשכל

כו', וע"ש דשורש עצמות הנפש נלקח מלמעלה מהחכמה . . נקודת הלב י"ל מל' נאצלה בבחינת שורש רק נקודה א' שהוא כתר שבמלכות ושאר ט"ס באין לה בסוד תוספות. ולכן נק' בחי' זו בנפש ג"כ נקודת הלב". ע"ש. ושם ע' ב'תשעט "שבחי' זו השראתה בהלב ומקבלת החיות מא"ס ב"ה וממנה נמשך אח"כ כחות הנפש שכל ומדות ולבושי הנפש מחדו"מ". ובכרך ח ע' ג'פו "ר"ל לגבי מודו"מ נק' השכל ומדות ממהות הנפש".

פרשת זכור

דף פד

ויאמן העם: שמות ד, לא.

וישראל מאמינים בני מאמינים: שבת צז, א.

אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה: שמות ג, יז. ח.

וידעתם כי אני ה': בא י, ב.

כל המאריך באחד: ברכות יג, ב.

ברוחב ובעומק: בתו"א לעמבערג שנת תור"ה כג, ב: באורך וברוחב ובעומק.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ח.

כמ"ש בזהר: פ' פינחס רכו, א.

שהוא מקור החיים ומקור התענוגים: "ואין ר"ל שהוא בבחי' מקור רק שממנו נמצא כל החיים וכל התענוגים וכמו מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים, כך הוא בענין החיות דלהיות האמת האמיתי ואמיתת החיות כנ"ל ע"כ נמצאו ממנו כל בחי' החיות והתענוג כו'" — המשך תער"ב כרך ג ע' א'תסא.

באוה"ת פ' שלח במדבר כרך ה ע' א'תרא (נדפס בהוצאה חדשה כרך בהעלותך-קרח בהוספות) מציין לכאן "וע' מענין א"י בד"ה זכור . . ושם משמע פי' ארץ זבת חלב ודבש הוא בחי' אהבה בתענוגים, ועיין מענין חלב בלק"ת בשה"ש ע"פ באתי לגני בענין שתיתי ייני עם חלבי".

טעמו וראו כי טוב ה' . . **אהבה בתענוגים**: תהלים לד, ט. ראה ד"ה טעמו וראו תרצ"ג בתחלתה (קונטרס כא).

ויסב אלקים את העם: שמות יג, יח. ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קכד.

לכתך אחרי במדבר: ירמי' ב, ב.

שבחי' המדבר הוא בחי' אחרי ה': ראה אוה"ת פ' במדבר ע' כא.

וראית את אחורי: שמות לג, כג.
מגילה עפה כתובה פנים ואחור: וכ"ה בקו"א לתניא ד"ה דוד זמירות ע' קסא, א והוא חיבור ב' פסוקים זכרי' ה, ב ויחזקאל ב, י. וראה בליקוט פירושים ומ"מ — חיטריק לקו"א שם.
ולאהבה — לעשותה לאהבה: דברים יא, כב. וראה גם תניא ח"ב בהקדמה. ספר הערכים-חב"ד כרך א ע' תסב.
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א.
לקמן קטו, ג. לקו"ת מסעי צא, א. דרושים לר"ה סג, ג. אוה"ת חקת ע' תשצא מציין לכאן.

דף פה

ואזניך תשמענה: ישעי' ל, כא.
אחרי ה' ילכו כארי' ישאג: הושע יא, י.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. נג, ד.
להודיע לבני האדם: תהלים קמה, יב.
כי באמת כולא קמיה כלא חשיב: בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שפג ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקה הקושיא כיון שאין לך דבר שחוץ ממנו כמ"ש כי ממך הכל ואיך שייך לומר בחי' מלוכה ע"ע כביכול. ע"ש.
את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.
את ה' האמרת: דברים כו, יז.
המוח שליט על הלב: ראה תניא פי"ב "כמ"ש בר"מ פ' פינחס" [רכד, א].
וענין הכסא שלם הוא בחי' כסא מלכותו: ראה בס' החקירה פג, א. וראה לקמן פה, ג.
מושיב מלכים לכסא: בהערה בד"ה ויהי אמן עטר"ת ע' שח מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע שם "כ"ה גם בתו"א (פה, א). ובכ"מ. וכנראה הכוונה לאיוב לו, ז. וצ"ע". עכ"ל.
וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.
ובחי' ישיבה: בספר החקירה פג, א מציין לכאן וז"ל: "בענין כסא שהיא בחי' מלכות שכמו שישיבה על הכסא היא באחוריים כך המל' נק' אחרי ה' משום שכדי להיות מקור להתהוות היש ודבר נפרד הוא ע"י גבורות וצמצומים יעו"ש. וצ"ע איך יבוא זה עם מ"ש העה"ק [ח"ג פמ"ב] דהישיבה הוא הייחוד. ואפ"ל כמו שהטפה נמשכת ממוח הדעת דרך ח"י חוליות השדרה שהוא באחוריו ואח"כ באה אל היסוד המשים שלום אז נמשך פב"פ, לכן שפיר יצוייר הנמשל מענין הייחוד והמשכת טפת חכמה עילאה למקור דבי"ע ושורשן בשם ישיבה על הכסא". ע"ש.

שו"ה ראשית — ולכן נק' עמלק ע"ם מל"ק: ראה גם לקמן קכג, ג.
באוה"ת פ' זכור כרך ח ע' ג'צה: "צ"ע בזכור תקס"ה [זה המאמר כאן הוא. וראה בסה"מ תקס"ה ע' שפג] נז' עמלק למטה מפרעה כנגד ד"ת ובכי מחה תקע"ב [ ] נזכר דעמלק נגד חי' שלמעלה מנשמה". ע"ש.
כי עם קשה עורף הוא . . וסלחת: שמות לד, ט.
ויזנב בך כל הנחשלים אחריך: דברים כה, יח.
מחה אמחה את זכר עמלק: שמות יז, יד.
והיה בהניח כו' בארץ . . תמחה . . את זכר עמלק: דברים כה, יט.
בדרך בצאתכם ממצרים דייקא: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' קעב. תקס"ה ח"א ע' שפא. שפו. שצו. אוה"ת פ' זכור ע' תשצה. דרמ"צ צד, סע"א. סה"מ תרע"ח ע' קפט. סה"מ עטר"ת ע' רפט. ד"ה זכור תשמ"ג.
ביאור אין השם שלם: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שפז.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת כרך ח ע' ג'צא. וראה שם ע' ג'צ כמעט כל הביאור בהמשך אחד להמאמר דלעיל ומציין רק סעי' ד. קיצורים בכרך ז ע' ב'תשפא.
אין השם שלם: תנחומא ס"פ תצא. רש"י שמות יז, טז.
מבחי' קוצא דשערי דא"א: ראה אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשפ-א.
ותתן טרף לביתה: משלי לא, טו.
עובד אלקים שונה פרקו: חגיגה ט, ב.
עולמך תראה בחייך: ברכות יז, א.
עם קשה עורף וסלחת: שמות לט, ט.
ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.
זלעו"ז היא בחי' עמלק . . שכל עכו"ם: עייג"כ שערי אורה סד"ה יביאו לבוש מלכות. דרמ"צ סוף מצות איסור גיד הנשה, ומצות זכירת מעשה עמלק. ד"ה ויאמר משה אל יהושע בסה"מ תש"ט ע' סא ואילך.
ויוסף הורד מצרימה: בראשית לט, א.
אנכי ארך עמך מצרימה: בראשית מו, ד.
בלק"ת פ' וישב: הכוונה ללקו"ת להאריז"ל.

כי תשא

דף פה

שמאלו תחת לראשי: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר (בשינוים) עם הגהות באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתנד מתחיל "כי תשא". קיצור והמשך כללות הענין ע' א'תתסג. קיצור מהדרוש ע' א'תתסד. ביאור ע' א'תתסח.

אודות מאמר זה ראה בתורת שלום — ס' השיחות ע' 169.

באחד מהכת"י בא המאמר עם כותרת: "חוקת דובראוונא תקס"א".

שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.

בענין העולמות: באוה"ת שם א'תתנד: בענין הנהגת העולמות כן: דרך.

אין לך כל פקידה שאין בה מעון העגל: רש"י חקת יט, כב. וראה סנהדרין קב, א. ירושלמי תענית פ"ד ה"ה.

הקל קול יעקב: בראשית כז, כב.

דת"ת כנגד כולן: פאה פ"א מ"א.

התפלה . . כנגד הקרבנות: ברכות כו, ב.

והנה הדרך: חלק נעתק באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תנד.

ראה נתתי לפניך היום: דברים ל, טו.

שו"ה התפלה — כמ"ש במ"א: בבוך 1824 ליתא.

כמארז"ל שהחמה שוקעת במערב ומשתחוה לקונה: ב"ב כה, א. תניא פמ"ב בהג"ה.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב מ"ד.

והכסיל בחושך הולך . . החכם עיניו בראשו: קהלת ב, יד.

הנזכר בזה"ק לתקון פגם הברית: ראה אגה"ת פ"ד והנסמן בליקוט פירושים ומ"מ — חיטריק.

כי ברית הוא ענין התקשרות: ראה אוה"ת שה"ש ע' תקמד.

דף פו

קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.

ושפת אמת תכון לעד . . ועד ארגיעה: משלי יב, יט. ראה לקו"ת בהר מ, א. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תרמה.

ארגיעה יש בו ב' פי' האחד לשון בקוע או מחץ כמו רוגע הים ויהמו רגליו, ישעי' נ"א טו, פרש"י לשון עורי רגע באיוב סי' ז' ה', והתרגום פי' דנזיף בימא, וגבי עורי רגע פרש"י

נקמט, ובמ"צ פי' נתבקע כמו רגעי ארץ תלים סי' ל"ה, ועד"ז פי' ועד ארגיעה לשון שקע ונזוף בו ויתכסי'. — אוה"ת נ"ך כרך א ע' תקצו.

והנה בחי' ראי' חושיית: קטע מכאן נעתק באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקיט.

וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו: זכרי' ט, יד. נתבאר באוה"ת כי תשא ע' א'תתנח.

שממתינים לומ' קדוש עד שישראל אומרים למטה: חולין צא, ב.

אך הנה המלאכים: ראה לעיל ג, א גבי והנה נודע עבודת המלאכים.

שהם אינם תופסים . . **הדיבור והפעולה למטה**: נעתק באוה"ת יתרו ע' תשמח עם הגהות. ובע' תשסג.

ותקרא שם ה': בראשית טז, יג. באוה"ת יתרו ע' תשמח יש הג"ה: (הג"ה, וכ"מ במד"ר פ' בראשית פ"ך דכ"ג ע"ב והכתיב ותקרא שם ה' הדובר אליה, רבי יהושע בר רבי נחמיה בשם ר' אידי אמר ע"י מלאך, וכ"ה עוד במד"ר פ' לך לך ס"פ מ"ה דנ"א ע"א ובפ' וירא ס"פ מ"ח ובפ' תולדות פס"ג דר"ט ע"ד, עכ"ה).

בארוכה בלקו"ת במדבר יא, א. אגה"ק סי' כה.

והוא המלאך שדיבר עמה: ראה ב"ר פ"כ. ראה בסה"מ תרס"ח ע' קעח שכ' שלפ"ז מה שהמלאכים נק' אלקים הוא ע"ש אלקים דהיינו בחי' החיות האלקי שבהם שזהו כל מציאותם כו'. ע"ש.

ויאמר שוב אשוב אליך: בראשית יח, י.

כאלו אמר הקב"ה בכבודו ובעצמו: באוה"ת יתרו ע' תשמח יש הג"ה: "(כ"כ רש"י שם וז"ל לא בישרו המלאך שישוב אליו אלא בשליחותו של מקום אמר לו כן כמו ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארבה, בפ' לך לך י"ז יו"ד, והוא אין בידו להרבות אלא בשליחותו של מקום אף כאן בשליחותו של מקום אמר לו כן, מד"ר)".

חיות אלקות המדבר בהם . . **והפעולה למטה**: באוה"ת יתרו שם יש הג"ה. "ולכאורה צ"ע בזה ממ"ש בת"א פ' בראשית בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים ושם דף ה' עמוד ד' [=ג, א], גבי והנה נודע עבודת המלאכים כו' איהו וגרמוהי חד, משא"כ עולמות בי"ע כו' עכ"ל. וממ"ש בפ' בא בד"ה בעצם היום הזה ושם ד"ק ע"א [=ס, ב] משא"כ בבי"ע אין הגילוי כלל בהכלים כו', ועיין מענין המלאכים בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה, ולפ"ז הוא ע"ד שאמר משה ונתתי עשב שהקשו ע"ז דהל"ל ונתן ה' אלא היינו משום ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה, ועיין מזה בלק"ת פ' ואתחנן סד"ה ואהבת את.

קיצור. בת"א פ' תשא פי' מה שהמלאך נק' בשם אלקים זהו מפני גודל ביטולו אליו ית'

ואינו תופס מקום נגד חיות אלקות המדבר בהם ואינם רק מעבר שעל ידיהם יומשך הדיבור והפעולה למטה". ע"כ. וראה שם ע' תשסג.

בביאוה"ז להצ"צ — כרך ב ע' תתקנו מציין וז"ל "וצ"ע בת"א פ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי דף קמ"ג ע"ב במ"ש בענין המלאכים שאין תופסים מקום נגד חיות האלקות המדבר בהם, וצ"ל בשעה שהמלאך הוא שליח מהקב"ה אז מתעלה ע"ד איהו וגרמוהי חד כמ"ש בת"א פ' בא בפי' הוי' צבאות בד"ה בעצם היום הזה, משא"כ בשעה שאינו שליח, וכן נת' החילוק באגה"ק קרוב לסופו". עכ"ל. והוא בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנט, א). וראה באוה"ת יתרו ע' תשסג. ובפ' תשא ע' א'תתעד "ולכאורה קשה דהא דוקא באצי' איהו וגרמוהי חד דהיינו שגם הכלים הם אלקות ממש משא"כ עולמות בי"ע הוא בבחי' פירוד טורי דפרודא". ע"ש. ובאוה"ת יתרו ע' תשמח "ולכאורה צ"ע בזה ממ"ש בתו"א פ' בראשית בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים . . גבי והנה נודע עבודת המלאכים כו' איהו וגרמוהי חד. משא"כ עולמות בי"ע כו' עכ"ל. וממ"ש בפ' בא בד"ה בעצם היום הזה ושם . . משא"כ בבי"ע אין הגילוי כלל בהכלים כו', ועיין מענין המלאכים בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה". ע"ש.

ראה באוה"ת עקב ע' תקצו. תקצט.

וקרא זה אל זה ואמר קדוש: ישעי' ו, ג.

והנה הארה והמשכה . . כך הנה הארה והמשכה. והיא בחי' רגל לעיקר האור של מעלה: באוה"ת פ' שמות ע' לו מציין לכאן.

בנים אתם לה' אלקיכם: דברים יד, א.

וברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל א, ב.

קרוב ה' לנשברי לב: תהלים לד, יט.

זבחי אלקים רוח נשברה: תהלים נא, יט.

גדולה תשובה: יומא פו, ב.

ויצא כברק חצו: זכרי' ט, יד.

היוצר יחד לבם: תהלים לג, טו.

וזו היא עבודת ניצוץ הנשמה: בלקו"ת ויקרא ג, ד. מציין לכאן.

ופרעה הקריב . . שהקריב את לבם של ישראל: שמות יד, י. תנחומא שם.

והנה טוב זה מלאך החיים: ב"ר ט, ט. ילקוט שמעוני בראשית רמז טז. זח"א יד, א. זח"ב סח, ב. ועוד. ראה גם לעיל ט, א. סט, ד. לקו"ת בחוקותי מז, ג בשם מדרש. וראה שם נשא כח, ג.

שע"י בחי' שמאל דוחה . . ומתנשא בבחי' עבודת הראש: באוה"ת פ' בשלח ע' תסג כתב ע"ז וז"ל: "ויש לפרש גם כן להפך שעל ידי הרמת ראש שהוא ענין ההתבוננות במוחו ותבונתו אחדות ה' עי"ז אח"כ יהי' משפיל א"ע ע"ד לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר וזהו השמאל דוחה". עכ"ל, ע"ש.

הנזכר בלקו"א: פרק נ.

פ' ראשונה קדש . . רמז לחכמה: ראה לעיל כו, ב.

והר סיני . . שירדה שנאה להעכו"ם: שבת פט, ב.

מימינו אש דת למו: דברים לג, ב.

כהמס דונג מפני אש: תהלים סח, ג.

צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.

ונתנו איש כפר נפשו: שמות ל, יב.

ע"פ שאו את ראש כו' לגלגלתם: זה הוספה מכ"ק הצ"צ, ובבוך 1824 ליתא. ראה לקו"ת במדבר א, ב.

זה יתנו: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות באוה"ת ע' א'תתקיט. ביאור שם ע' א'תתקכח.

זה יתנו כל העובר על הפקודים: שמות ל, יג.

נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג.

ולכל חד לפום שיעורא דילי': בתניא בהקדמה מציין זח"א קג, ב. ראה שם קכט, ב. וראה לקו"ת מסעי פה, ב.

שהם ד' שערים . . כנגד ד' אותיות הוי"ה ב"ה: מובא באוה"ת פ' שופטים ע' תתכח "שבהן ועל ידן נודע קוב"ה לישראל", ושם מבאר מה שאהוי"ר נקרא שערים ע"ש.

שמע ישראל: דברים ו, ד.

אחד לשון צווי: באוה"ת פ' שופטים ע' תתכז מוסיף כ"ק אדמו"ר הצ"צ וז"ל "והיינו האהבה הבאה ע"י נש"ב לפום מה דמשער בליבי', והב' לשון עתיד שתבא האהבה ממילא הוא אה"ר. . .".

שתבא האהבה ממילא: ראה באוה"ת פ' ואתחנן ע' שצג. ובספר הערכים-חב"ד ערך אהבת ה' בהערה 489 שמציין מאוה"ת ויחי כרך ב שסו, א שהאהבה שבכאן היא אה"ר המסותרת ע"ש.

ואף שנראה לנו העולמות ליש הוא שקר גמור: "אך ע"פ השכל קשה ליישבו שהרי נראה מציאות העולם יש ונפרד והאיך יתיישב שהוא שקר גמור. ועוד אם נאמר שכוונתו שאין

שום מציאות כלל, א"כ מהו שכתב בראשית ברא הלא לא נברא כלל כ"א שנדמה לנו וה"ה כמיותר בתורה ח"ו" — סה"מ תרל"ב ע' ערה ע"ש בארוכה. סה"מ תרצ"ז ע' 227.

כידוע כי שמש ומגן כו': ראה תניא ח"ב פ"ד.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.

ועמ"ש ע"פ כאשר דברת לאמר בפ' שלח: לקו"ת שלח לט, ג ואילך.

דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.

וזהו כל העושה מצוה אחת כהלכתה: אולי הכוונה לסוטה ג, ב "כל העושה מצוה אחת בעוה"ז, מקדמתו והולכת לפניו בעולם הבא".

ודבר זה חובה על כל אדם: ראה אגה"ק סי' יח (קכו, ב) והשנית היא. נזכר בלקו"ת שה"ש יט, א.

לשון סחור סחור: ע"ז יז, א.

ארבע מאות שקל כסף בחי' ד' מאות עלמין דכסופין: בראשית כג, טו. זח"א (תוספתא) קכג, ב.

לפקודיהם לשון וה' פקד את שרה: באוה"ת ע' א'תתקכו: לפקודיהם בחי' עלמין (צ"ל עלמין דכסופין) לשון וה' פקד את שרה.

וה' פקד את שרה: בראשית כא, א.

ונתנו איש כפר נפשו: שמות ל, יב.

ושם פ"ב: בלקו"ת שם מג, א.

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

שמחו צדיקים בה': תהלים צז, יב.

ויקהל

דף פו

ויקהל משה: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שלט עם ביאור. הנחה אחרת במאמרי אדה"ז פרשיות ע' תז.

ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הערה — באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קכט. קיצורים בכרך ז ע' ב'תשצט. ובכרך ח ע' ג'קכא. וראה בכרך ז ע' ב'תשצא.

בלקו"ת שה"ש נא, ב מציין לד"ה זה.

דף פז

הפך הסדר: ראה באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קלב.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.

בתוכו לא נאמר: נסמן לעיל ל, ד.

והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ח.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

שו"ה רק — עד"מ הארה בעלמא: ראה אוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקנ. ובאגה"ק סי' כ (קלא, ב) ובליקוט פי' שם.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

ישתבח שמך . . ומלך עולם: בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שלט מבאר שזה נק' לבוש מל', ודילג שם מכאן עד פז, ב שו"ה נמשך — והענין כי הנה רמ"ח מ"ע.

והחיות נושאות את הכסא: בחיי תרומה כה, י בשם פדר"א. וראה פדר"א ספ"ד. שמו"ר כג, טו.

הוא — פי' וענין אוא"ס: ראה בד"ה ביום השמע"צ תרס"ו ע' לו. ובאוה"ת ענינים ע' קמז. וע' קסא.

למה שכינו המקובלים: ראה לקו"ת פקודי ז, ב. אוה"ת ענינים ע' קסא.

עד שלא נברא העולם: פדר"א פ"ג. ראה לעיל סג, ב. לקו"ת בהר מג, ב. אוה"ת ענינים ע' קעה.

בבחי' לבדו: ראה לקו"ת בהר מא, ג.

ארוממך אלקי המלך: תהלים קמה, א.

ימי שנותינו בהם שבעים שנה: תהלים צ, י.

בחי' מקיף . . בחי' או"פ: ראה דרמ"צ מצות בנין מקדש אות א.

רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח איברין דמלכא: ראה ת"ז תי' ל. ליקוט פירושים — חיטריק לתניא פ"ד.

נק' מצות המלך: ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור לד"ה וידבר גו' אנכי ס"ב. ופ' ואתחנן ד"ה למען תירא.

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.

יביאו לבוש מלכות: אסתר ו, ח.

ומרדכי יצא מלפני המלך: אסתר ח, טו.

ומקיף עליהם מלמעלה: בבוך באב' 13 נוסף הגה"ה: (היינו בחי' סוכ"ע והארה הנמשכת בפנימיות להיות ממכ"ע הוא רק הארה דהארה כו' וזהו כי נשגב שמו לבדו כו').
ויעש דוד שם: שמואל-ב ח, יג.
חצבה עמודי' שבעה: משלי ט, א.
תר"ך עמודי אור: פרדס שער ח' פ"ג.
מארז"ל שבשבת נתוסף . . נשמה יתירה: ביצה טז, א. תענית כז, ב. ראה בארוכה בלקו"ש חל"א ע' 191 ואילך בענין נשמה יתירה ע"פ נגלה וע"פ הזהר.
בלקו"ת בהר מד, ג. שה"ש ט, א. באוה"ת בלק כרך ג ע' א'מב. סה"מ תרל"ג ע' רפ וע' שב מציין לכאן. וראה לקו"ת מטות פד, ג.
מהו ענין הנשמה יתירה: עי' בסידור ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך, וכאן פי' ענין הנשמה יתירה ע"ד אית רצון הנמשך מהשכל ואית רצון שלמעלה מהשכל, עי' בתו"א פ' שמות בד"ה כי טובים דודיך, ובד"ה במדבר סיני דרוש הראשון (כ"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך באב' 57 קלג, א). ושם בדף שנח כ' "ואף שהנשמה מבינה ואיך הוא למעלה מהשכל, צ"ל ע"ד שבינה לגבי ז"א כמו כתר, ולכן נק' הוא". ראה זח"ג רמב, ב.
קטע מובא בסה"מ תרכ"ז ע' עד.
תמליכהו בשמים וארץ: ברכות יג, ב.
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א. ראה לעיל פד, ד.
ועיין בזהר פ' תרומה דקל"ד ע"ב: אינון אמרו כמה דלית בליבך אלא אחד דאנת ברזא דעלמא עילאה ואיהו אחד אוף אנן דאנן ברזא דעלמא תתאה איהו אחד וע"ד אדכרו תרי לבבות רזא דעלמא עילאה דאיהו ליבא דיעקב ורזא דעלמא תתאה דאיהו ליבא דבנוי" — נעתק באוה"ת במדבר כרך א ע' מב.
ואהבת בכל לבבך בשני יצריך: דברים ו, ה. ברכות נד, א.
ואהבה זו נולדים ונמשכים מהשכל: עי' לקו"ת ויקרא לו, ב.
בשבת ניתוסף בכל א' נשמה יתירה: ראה אוה"ת פ' בשלח ע' תרנה.
והיינו בחי' אהבה ורצון לה' שלמעלה מן השכל: מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' רצ. אוה"ת דרושים לשבועות ע' קא.
אית רצון ואית רצון: בלקו"ת בהעלותך כט, ד מציין לכאן. ראה דרמ"צ מצות לא תבערו אש אות א. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תרצב שמביא קטע מכאן.
בכמה מקומות מובא זה בשם הזהר. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ט ע' 113 שמציין לזח"ג קכט, א. ע"ש. ראה ד"ה החודש הזה לכם תש"ל.
שער החצר הפנימית הפונה קדים: יחזקאל מו, א.

בעשרה מאמרות נברא העולם: אבות פ"ה מ"א.
ובראשית . . נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.
קדים . . שלמעלה מבחי' ראשית: בבוך באב' 13 נוסף: "(ואע"ג דקדים דכאן פירושו לפי פשוטו מזרח מ"מ לפי האמת יש לפרשו ג"כ למ' בחי' קדם דהיינו קדמונו של עולם וע"ד דפי' בזהר פ' נח דף ע"ד ב' לשון מקדם וע"ש דף ע"ה ב' קדים דכאן מפרשו ג"כ לשון קודם וכ"ה בפרדס שט"ז פ"ה וכנודע ג"כ הפי' בענין רוח קדים דקריעת ים סוף)".
עריבים עלי: שהש"ר א' ע"פ כי טובים דודיך. ראה ע"ז לה, א.

דף פח

שהרצון התחתון . . כלי הוא לגילוי רצון העליון: בד"ה טוב טעם תרס"ה ע' יב מציין לכאן.
אל דעות ה': שמואל-א ב, ג.
רק אתכם ידעתי מכל משפחות: עמוס ג, ב.
והאדם ידע ל' התקשרות: ראה תניא פ"ג ובליקוט פי' ומ"מ — חיטריק שם
וזהו ענין הנשמה יתירה דשבת: ראה גם לקו"ת שה"ש יט, א [אוה"ת דרושים לשבועות ע' קא].
ומשביע לכל חי רצון: תהלים קמה, טז.
בחי' הארה מקדושת שבת: ראה לעיל ט, ב. וש"נ.
נמשלה התפלה לסולם: ת"ז תי' מה. וראה זח"א בהשמטות רסו, ב. זח"ג שו, ב. לקו"ת בשלח ב, ב. באוה"ת ויצא כרך ה תתמ, ב ואילך ע"פ ויחלום.
ראה לעיל ב, ב.
והנה סלם מוצב ארצה: בראשית כח, יב.
שו"ה שנעשו — (**ועבמ"ש**: בבוך באב' 13: "(וביאור ענין תוס' נשמה יתירה יש לבאר ג"כ עפמ"ש בפסוק יונתי)".
ועבמ"ש בפסוק יונתי: לקו"ת שה"ש יט, א.
התורה היא נגד בחי' כלי המשכן: היינו בחי' התורה כמו שנמשכה בחכמה ובמדות, אבל שרש התורה היא בחי' רצה"ע.
(ואף שלענין הארון מבואר שם [בתו"א כאן] שהוא "כמו שהתורה בשרשה" — הכוונה בזה הוא שבבחי' ההתגלות גופא, ראשית ושרש הגילוי הוא בחכמה (ארון), אבל גם זה הוא בכלל "נפקת" (לקו"ש ח"ו ע' 217 הערה 47 בשוה"ג).
שבת . . אותיות תשב: נסמן להלן פח, ג.
פיה פתחה בחכמה: משלי לא, כו.

ותורה אור: משלי ו, כג.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.
ארז"ל חכמת זו סדר קדשים: שבת לא, א.
גבי ר' אבהו שצהבו פניו: ירושלמי שבת פ"ח ה"א.
ושלשה קנים יוצאים: שמות כה, לב.
שתושב"כ נק' מוסר אביך . . ותורה שבעל פה נק' תורת אמך: אגה"ק סכ"ט.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
ישראל מפרנסין: שהש"ר א ע"פ לסוסתי. זח"ג ז, ב. וראה ילקו"ש פ' פקודי רמז תיח.
שבת אותיות תשב: ראה אגה"ת פ"י. ד"ה מזמור שיר ליוה"ש לאדהאמ"צ. ב"ר ספכ"ב (ביפ"ת שם).
ואני תפלתי לך ה' עת רצון: תהלים סט, יד.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
כל הקורא ק"ש בלא תפלין: ברכות יד, ב. בלקו"ת שלח מא, ג. מציין לכאן.
זהו עדות שקר כו': בבוך באב' 13 נוסף: "ולכן קרקפתא דלא מנח תפילין הוא פושעי ישראל בגופן ועיין בסידור בענין חציף עלי מאן דמצלי בבקתא כו'".
פיה פתחה בחכמה: משלי לא, כו.
בחי' תורה וגמילות חסדים: בבוך באב' 13 נוסף: "(ובזה יובן מ"ש קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך שכדי שתהי' רעיתי יפתי בחי' תורה ומזון בחי' לבושים דמעשה המצות יפתי הוא על ידי שמתחלה קומי לך ממטה למעלה ועי"ז אח"כ תהי' רעיתי יפתי ולכי לך מלמעלה למטה להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה)".
קחו מאתכם תרומה: הנחת אדה"א בסה"מ תקס"ח ע' קכה. וראה לקמן קיג, א ביאור מהנחת כ"ק אדה"א עם הגהות מהצ"צ.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
הנחה אחרת מהמאמר עם הגהות באוה"ת ע' ב'קנב (ההגהות נכתבו אחר הדפסת התו"א). קיצורים או הערות בכרך ז ע' ב'תת. בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תריא.
קחו מאתכם תרומה לה': שמות לה, ה.
תרומה לשון רוממות: בסה"מ תקס"ח מביא ראי' "כמ"ש בזהר מאי תרומה ארמותא". זח"ב קמז, א.
ארוממך אלקי המלך: תהלים קמה, א.
כי הנה נודע שיש ב' בחי' בהשתלשלות: קטע מכאן הובא בספר החקירה נה, א. בסה"מ תרל"ה ח"ב ע' תג.

(**שהחיות מתלבש . . בכל עולם לפי ערכו**): הגה"ה זו ליתא בספר החקירה שם ובסה"מ תרל"ה שם.

דף פט

אתה עשית את השמים: נחמי' ט, ו.
הנני ממטיר לכם לחם מן השמים: שמות טז, ד. ראה יומא עה, א.
וברדת הטל ירד המן: במדבר יא, ט.
לחם אבירים שמלאכי השרת נזונים בו: נסמן לעיל טז, א.
וטחנו ברחים: במדבר יא, ח.
כי טל אורות טלך: ישעי' כו, יט.
טלא דנטיף מעתיקא לז"א: זח"ג קכח, ב. קלה, ב.
לחם אבירים שנבלע ברמ"ח אברים: יומא עה, ב.
בשבת לא ירד המן: ראה לקו"ש ח"ד ע' 1037 בהערה 19.
שאין לך עשב שאין לו מזל: נסמן לעיל ח, ד.
ואתה מחיה את כולם: נחמי' ט, ו.
היש בה עץ אם אין: במדבר יג, כ.
ופי' הזוה"ק שם: קנח, ב.
והחכמה תחי': קהלת ז, יב.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
ואין פי' סובב: ראה תניא פמ"ח. שורש מצות התפלה פ"מ. שם מצות פו"ר ב, ב.
הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.
אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו.
קדמון לכל הקדומים: ראה ת"ז תי' יט (מב, א). תי' ע' (קכ, א). וראה ג"כ בע"ח ש"א ענף א-ב.
שמלך שמו נקרא: פיוט אדון עולם.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. נג, ד.
ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.
האותיות מאל"ף עד תי"ו: ראה שעהיוה"א פ"ב.
שבעת ימים תאכל מצות: פ' ראה טז, ג.
והענין שיש בנפש הבהמית ז' מדות רעות: קטע מכאן מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תנז עם הגהות.

וספרתם לכם ממחרת השבת: ויקרא כג, טו.
שתקדים תחלה בחי' אתכפייא . . בטול: עי' באוה"ת פ' עקב ע' תקפב.
כמשל הגרעין הנזרע: בלקו"ת פקודי ד, ד. סה"מ תרל"ב ע' יח מציין לכאן.
כי קא גביל עפרא בעלמא הוא: ראה בה"ג הל' יו"ט. גירסת ראשונים בתמורה לא, א. ועוד.
כי מצה בחי' אתכפייא: בלקו"ת פקודי ה, ב מציין לכאן.
בלקו"ת במדבר ג, א. ופ' נשא כ, ג מציינים לכאן בענין שיש בה מעלה לבחי' אתהפכא.
אין בה טעם כמו החמץ: ראה לקו"ת ויקרא ו, ד.
ונפשי כעפר לכל תהי' . . פתח לבי בתורתך: ברכות יז, א. בסיום תפלת שמו"ע. וראה לקו"ת במדבר טו, ג. ש"ש סה, ג. בסה"מ תקס"ח ע' קכח: דלכאורה אינם שייכים זה לזה. בלקו"ת בלק סח, ב מציין לכאן.
ועד בחילופי אתוון אחד: זח"ב קלד, א (הוא"ו מתחלף באל"ף בחילופי אהו"י והעי"ן בחי"ת באותיות אחה"ע — רמ"ז הובא בניצוצי אור שם). הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 242. ובכ"מ.
כ"מ שנאמר ועד אין לו הפסק: עירובין נד, א.
נתבאר בארוכה באוה"ת בשלח ע' תקסז: "כ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק כו' ועד שנאמר ה' ימלוך לעולם ועד".
בלקו"ת חקת סא, ד. מציין לכאן.
והוא מה שאין בה שינויים: להעיר מלעיל מד, א — שענין ההודאה הוא בחי' דומם — לקו"ש חכ"א ע' 23.
דמאן דנפיל מדרגיה אקרי מות: ראה זח"ג קלה, ב. הובא בע"ח שער שבה"כ פ"ב ובכ"מ. ובמד"ר ר"פ ויחי: ואין מות אלא [לשון] השפלה.
ראה גם לקמן קיז, ב.
כד אתכפייא סט"א: ראה זח"ב קכח, ב ואילך. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי. שם פ' בהעלותך לו, ב. שם פ' חקת ד"ה על כן יאמרו פ"ב סה, ג. סה"מ תש"י ד"ה באתי לגני פ"א ואילך. נתבאר בארוכה בסה"מ אעת"ר ע' קנז ואילך.
ככה יעשה איוב: איוב א, ה.
נדיבי עמים נאספו: תהלים מז, י.
להושיבי עם נדיבים: תהלים קיג, ח.
כרוה נדיבי עם: במדבר כא, יח.
וכל הבארות אשר חפרו: בראשית כו, טו.

דף צ

שהבאר הוא בחי' גילוי: קטע מכאן מובא באוה"ת פ' תולדות כרך ד תתיד, ב.
צור לבבי: תהלים עג, כו.
הלוך ונסוע: לך לך יב, ט.

מגילת אסתר

דף צ

ופחד יצחק היה לי: ויצא לא, מב.
שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.
שהיא בחי' מצה עשירה: ראה לקו"ש חט"ז ע' 122 ואילך.
מגלת אסתר
שאין התהוות הגשמיות מן הרוחניו' דרך השתלשלות עו"ע: ראה אגה"ק סי' כ. דרך מצותיך מצות הלל קמט, ב.
נק' הבריאה מאין ליש: ראה ד"ה ויבא עמלק תש"ט אות ה.
יביאו לבוש מלכות: חלקים מהמאמר נמצאים בהנחות הר"פ ע' קכ וע' קכה. ביאור נוסף לדרוש זה — שם ע' קמד.
הנחה אחרת בסה"מ תקע"ב ע' קצח. עוד הנחה בס' עבודת הלוי כח, ג.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר.
(באוה"ת למג"א (הוצאת תש"נ) ע' פב נדפס ביאור לד"ה זה (אבל בכמה כת"י בא הביאור לד"ה עד שהמלך במסבו הנדפס באוה"ת שה"ש ע' קנה). קיצור באוה"ת למג"א ע' צד. לבאר מארז"ל תכלית חכמה ע' צו.
בכת"י 284 בכותרת בוך פורים תקע"ב. הנחה אחרת בבוך 1116 שהוא מאמרים משנת תקעא-ב גוכתי"ק הצ"צ?
יביאו לבוש מלכות: אסתר ו, ח.
ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
וקבל היהודים: אסתר ט, כג.
במ"ת . . החלו לעשות . . ובימי מרדכי היה גמר הקבלה: להלן צח, א שזהו ע"ד שארז"ל (שבת פח, א) עה"כ (אסתר ט, כז) קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר
תכלית חכמה תשובה ומעש"ט: ברכות יז, א.

ראשית חכמה: תהלים קיא, י.
והלומד שלא לעשות: ירושלמי שבת פ"א ה"ב.
ארז"ל ע"פ: מו"ק ט, ב. משלי ח, יא.
חכמה היא ראשית ההשתלשלות: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א.
אברהם נק' אב"ר מ"ה שהוא בבחי' אבר וכלי . . בחי' חכמה: ראה לקו"ת ר"ה נו, ב: והוא בטל לגבי החכמה כביטול העלול בעילתו, ע"ש.
שהחכמה עצמה היא המלובשת בתוך המדות: בלקו"ת ר"ה נו, ב. ובאוה"ת למגילת אסתר ע' קעב מציינים לכאן.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
כבד פה וכבד לשון אנכי: שמות ד, י.
כבד פה לגבי תושבע"פ: זח"ג כח, א. ראה לעיל סו, ב.
קול דודי דופק: שה"ש ה, ב.
אתה ה' לבדך: נחמי' ט, ו.
אין עוד מלבדו: דברים ד, לה.
וזהו יביאו לבוש מלכות: מכאן ואילך ראה בהנחות הר"פ ע' קכ ובהוספות להערות וציונים לשם.
ויאיר אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בגלוי: ע' באור התורה פ' ראה ע' תתט. ובדרושים לסוכות ע' א'תשנז.
אשר יעשה אתם האדם: ויקרא יח, ה. יחזקאל כ, יא.
שהתהוות מאין ליש . . מאוא"ס ב"ה הסוכ"ע: באוה"ת פ' לך לך כרך ד תשיט, ב כ' שכאן משמע שהגשמיות לגבי הרוחניות אין ערוך כלל ונתהוו רק ע"י כח הסוכ"ע הכל יכול, אבל בלקו"ת פ' ואתחנן ד"ה ענין ק"ש כ' שגשמיות לגבי רוחניות יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיות, וכן משמע בסידור שער המילה ד"ה ולא יקרא שכ' שע"י הפרסא נמשך ג"כ התהוות הגשמיות מן הרוחניות, ע"ש באוה"ת וראה לקמן צב, ג בהערה הגבלת כלי.
אמנם קיום המצות במעשה: מכאן עד סוף הקטע נמצא בהנחת הר"פ ע' קכ. וראה שם בהוספות הערות וציונים.
שו"ה הנמשכת — היא בחי' כתר מלכות: ראה לקמן קב, ד בפי' כתר מלכות.
ולכן ארז"ל: ראה בסה"מ הנחות הר"פ ז"ל ע' קכה. שם התחלת ד"ה כל הנביאים עתידים בשינויים. אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' רל. ובאוה"ת קרח ע' תרסא עם איזה הגהות ושינוים.

בירושלמי דמגלה: פ"א ה"ה. רמב"ם סוף הל' מגילה. ראה בלקו"ש ח"ז לפ' צו סעיף ט.
כביטול זיו השמש בשמש: באוה"ת פ' קרח ע' תרסא וז"ל: היינו כי כל הנביאים נתנבאו בכה רק משה נתנבא בזה, ולע"ל נאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שלע"ל יהי' הגילוי בבחי' זה, וכמ"ש ע"פ יהי כבוד ה' לעולם, ולכן הגילוי שבבחי' כה שזהו ענין הנביאים והכתובים יהי' בטל כביטול זיו השמש בשמש לגבי בחי' זה, וכן בעבודה מבחי' זה נמשך הביטול דיחו"ת שלמטה הוא היש ודבר ולמעלה הוא אין, משא"כ בגילוי זה נמשך הביטול דיחו"ע איך שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב. עכ"ל שם.
אסתר מן התורה מנין: חולין קלט, ב.
ואנכי הסתר אסתיר: דברים לא, יח. וראה לקמן קיט, ב ובמ"מ לשם. באוה"ת פ' כי תשא ע' ב'לד. באוה"ת פ' וארא ע' קכט ובאוה"ת פ' וילך מצויין לכאן, שכאן מבואר "שבחי' פני זהו מל' דאצילות שמסתתרת בראש הבריאה הנק' ביום ההוא כו' עלמין סתימין" ע"ש.
עלמין סתימין דלא אתגליין: באוה"ת קרח ע' תרסא נוסף: "בענין מזוזה עם זו יצרתי לי בספר ישעי' סי' מג".
ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט. ובאוה"ת פ' ואתחנן ע' שנא, ושם מציין למאו"א אות א' סעיף קמד. וראה שם ע' שנב בהקיצור.
באוה"ת מג"א ע' קכח מציין לכאן.
המסתתר והנעלם בבחי' עלמין סתימין: ע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תלז. ובפ' וילך ע' א'תנו.
בעלמין דאתגליין: ראה ספר המאמרים תש"ה ע' 60.
אכן אתה אל מסתתר: ישעי' מה, טו.
שאור זה אינו זיו אלא מאור: ע' באוה"ת פ' ואתחנן ע' שנא.
מרדכי מן התורה מנין: חולין קלט, ב.
קטע מכאן בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסז.
מר דרור ומתרגמינן: שמות ל, כג. ובתרגום אונקלוס שם.
הלכות שהן דבר ה': שבת קלח, ב.
בבחי' מרירות: ראה תניא פרק כט.
ששה חדשים בשמן המור: אסתר ב, יב.
שמן הוא בחי' ח"ע: ראה לעיל כא, ב. לט, א. לקו"ת צו ט, ג.
אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.
שו"ה בידו — כמשל האבוקה: מובא בלקו"ת אמור לד, ד.

דף צא

וכן חבית . . עד שנשפך לחוץ באבוד: בהנחת הר"פ ע' קכו המשל בארוכה.

בית שנשפך בו יין כמים: עירובין סה, א.

ויקחו אליך שמן זית: שמות כז, כ.

מאור שבה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.

שהנס של פורים היה מלובש בדרך הטבע: ראה גם לקמן ק, א. לקו"ש ח"ז ע' 42 הערה 27.

וימי הפורים האלה: אסתר ט, כח.

ג' שעות ראשונות של יום: ע"ז ג, ב.

ח"י ברכאן דצלותא: ברכות כח, ב. זח"א רסו, ב. זח"ג רכט, א. רנה, א. פרדס שער הנשמה פ"ח. וראה אוה"ת בראשית כרך ג תפד, א.

ראה לקמן קכג, ב. לקו"ת בשלח א, ג. בלק עא, ב.

ותתן טרף לביתה: ע"פ משלי לא, טו.

בלקו"ת ויקרא בהוספות נג, ב מציין לד"ה זה: שבחי' ההמשכה מסוכ"ע המקיף לד' עולמות בשוה שהוא ענין העיגול הגדול שלמעלה מהחלל והקו הוא בחי' אותיות הנק' סוסים.

רכב אלקים: תהלים סח, יח.

אלפי . . שנאן . . שאינן: לעיל עב, א. וש"נ.

בבחי' כרוב קל: ע' לקו"ת להאריז"ל ישעי' ר"ס יט, שער הפסוקים שם. ע"ח שער ט"ל דרוש יג. שערי אורה בד"ה יביאו לבוש. אמרי בינה שער הק"ש ספ"א ופע"ג. אוה"ת שמות ע' נד.

אדני בם סיני בקדש: תהלים סח, יח.

ועשו לי מקדש: שמות כה, ח.

את אשר החלו לעשות במ"ת: שבת פח, א. שבועות לט, א. וראה לעיל צ, א בהערה: במ"ת . . החלו לעשות.

כל הכופר בעכו"ם: מגילה יג, א.

המן מן התורה מנין: חולין קלט, ב.

המן העץ: בראשית ג, יא.

ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.

מבני בניו של המן: גיטין נז, ב. וש"נ. וראה לקו"ת להאריז"ל (ובס' הליקוטים) ס' שופטים דר"ש בר שילת הי' מבני בניו.

ויגבה לבו: דה"י-ב יז, ו.
עיניו למטה ולבו למעלה: ירמות קה, ב. שו"ע או"ח סי' צה.
והאדם צ"ל כלול משניהם: ראה לקו"ת במדבר טו, ג.
ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי' נט, כא.
וזהו ענין שהת"ח . . עולה ס"ד: קטע מכאן מובא ביהל אור ע' שלה.
שהת"ח צריך להיות בו שמינית שבשמיני': סוטה ה, א. ראה גם לקמן קיט, ג.
ולכאורה צ"ע מרמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג שפסק דאפילו מקצתה לא. וכ"פ בר' יונה לאבות פ"ד מ"ד. ועיי"כ שו"ע רבינו הזקן חאו"ח סקנ"ה סו"ס א' וסקנ"ו ס"ג. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסוף מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קצב. ובלקו"ש ח"ז ע' 297. באג"ק א ע' רעח, וע' שב. ובלקו"ש חכ"ב ע' 162. וראה גם לקוטי לו"י אגרות ע' שא. וראה לקמן קיט, ב. הנחות הר"פ ע' יב.
חלק א' מס"ד: ראה פרש"י סוטה ה, א ד"ה אחד משמונה שבשמינית ובחדא"ג מהרש"א שם.
כי העיקר היא החכמה המשכת בחי' הבטול: ראה ביהל אור ע' שלח שמציין לחובת הלבבות שער הכניעה פ"י ע"ש.
בחי' כתר מלכות: ראה שערי אורה סד, א. ד"ה וירד ה' תרס"ב. ד"ה בראשית תש"ה (פ"ל).
בטול רצון ממש: ברשימות כ"ק אדמו"ר הצ"צ על שה"ש ע' עו אין תי' "ממש".
שאין בזלעו"ז בבחי' המן בחי' זו: מובא בהמשך תרס"ו ע' ע.
ביאור על הנ"ל: עוד הנחה במאמרי אדה"ז תקע"ב ע' ר. עוד הנחה בהנחות הר"פ ז"ל ע' קמד. ראה שערי אורה סד, א ואילך.
עם הגהות וקיצורים באוה"ת מג"א ע' פב, ע' צד, ע' צו.
משא"כ מו"ס סתים: בלקו"ת פ' שלח מט, ד מציין לכאן: "אמנם בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות מבאר דגם לגבי בחי' מו"ס שייך לומר שיש בחי' בגלגלתא שהיא גבוה יותר כי מו"ס היא חכמה שבכתר והוא מקור התורה וגלגלתא הוא כתר שבכתר והוא מקור המצות אלא שהיא חיצוניות כו', וכן נתבאר עוד במ"א, ולכאורה זהו נגד מ"ש בע"ח (שכ"ב פ"ה)" ע"ש. בארוכה. וראה גם בלקו"ת שה"ש כב, ד. ואילך.
כי פנימית הכתר אינו מן המנין: ראה בארוכה בד"ה וילך תרס"ו.
ר"מ הי' דורש תילתא מתלי: סנהדרין לח, ב. וראה בלקו"ש ח"ט ע' 202 הערה 34.
ונק' ר' נהוראי: עירובין יג, ב. ראה באו"ת מהמגיד ס"פ בראשית.
וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב.

והנה על הכתר: ראה אוה"ת פ' כי תשא ע' ב'נט. ב'סו.
מל' דא"ס . . קודם הצמצום: ראה אוה"ת פ' בהעלותך ע' תד.
שאור מקיף . . ומצחצח הכלי: ראה ע"ח שער העקודים רפ"ב. סוף שער השתלשלות י"ס. ובשער הכללים בתחלתו.
ונק' בשם חכמה: שער היחוד והאמונה פרק ח-ט. אוה"ת פ' ואתחנן ע' קכב.
שו"ה מבחינת — לבוש מלכות הוא לבוש אוא"ס: באוה"ת שה"ש בע' תרצב "ועפ"ז יש לתרץ מ"ש בדרוש יביאו לבוש מל' כו' אשר לבוש מל' זהו מל' דא"ס הסובב לכל הארבע עולמות בשוה כו' וכתר מל' זהו גלגלתא ומו"ס בחי' בעטרה שעטרה לו אמו וה"ז למטה מבחי' לבוש מל', ואיך משמע שם דבחי' העטרה והכתר דוקא לא יוכלו להיות ע"י המן אף לאחר הבירור כ"א זהו שעטרה לו אמו דוקא הוא כנס"י, ולפמ"ש שיש בחי' בעיגולים ובמקיפים שנמשכים ע"י הקו שמ"מ שרשם נמשך מהעיגול שלמעלה מהקו כו', כמו"כ יובן בחי' כתר מל' אף שנמשך מבחי' לבוש מל' עכ"ז י"ל שרשו גבוה יותר מהלבוש מל', וזהו כי לבוש מל' זהו בחי' המקיף לד' עולמות בשוה ונק' סוכ"ע וידוע שיש בחי' שלמעלה גם מסוכ"ע ומשם שורש הכתר מל'", ע"ש.
משא"כ התורה שהיא בחי' מו"ס שרשה מבחי' פנימי' הכתר: בארוכה נתבאר באוה"ת פ' נצבים ע' א'רעה.
(**עיין במ"ח . . ובחיצוניותו כו' ע"ש**: וז"ל המשנת חסידים במסכת בריאת אדם קדמון שם: "ומפני שלעולם הכתר היא בחינה אמצעית הקושרת העליון עם התחתון, כי הוא בפנימיותו יש לו הבחי' עליונה של התחתון, ובחצוניותו יש לו ערך הבחי' תחתונה של העליון, משא"כ שאר הספירות שלמטה ממנו שחצוניותם ופנימיותם שוה שהוא מבחי' עצמה ולא מבחי' עליונה" עכ"ל שם.
ראה בענין זה גם בד"ה ועברתי בארץ מצרים תרמ"ד סעי' ד, ובד"ה פקודא ליתן מחצית השקל תשכ"ג (הנחה בלתי מוגה).
מש"ש במ"ח סי' ד: וז"ל "אבל כאשר ימנו העשר ספירות מצד חצוניותם אין ראשית מנינם אלא מחכמה, שאין חצוניות הכתר כערכם אלא שהוא שרשם". ראה בארוכה באוה"ת פ' יתרו ע' תתלט. ובאוה"ת פ' שמיני ע' לב "ידוע כי רבו הפירושים בזה אם הכתר הוא נמנה בע"ס או אינו נמנה, והכריע האריז"ל בזה שהכתר הוא הממוצע" וזהו בע"ח שמביא לקמן בתחילת ע"ד. בענין מש"כ המשנת חסידים בסי' ד — ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' ערה ואילך ושם מציין שדברי המ"ח נובעים מע"ח שער מוחין וצלם פ"ד. ושם בע' רעו כתב: "ורבינו ז"ל סמך יותר עמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג כי שם דיבר

בכללות הכתר דאצי' משא"כ שער מוחין דצלם דבר בכתר דז"א". וראה לקמן צא, ד מציין לזה. וראה שם בע' רצ שאפשר לומר דדעת המ"ח הם ג"כ אמת אפי' בכתר דאצי'. בענין הנ"ל ראה ד"ה וידעת תרמ"ז ע' לח.

דפנימיות הכתר שאינו ממנין י"ס: ראה בד"ה וילך בהמשך תרס"ו ע' קסה ואילך.

בע"ח שמ"א פ"ג: בביאוה"ז להצ"צ ע' רעו מציין: "ורבינו ז"ל סמך יותר עמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג כי שם דיבר בכללות הכתר דאצי', משא"כ שער מוחין דצלם [שזהו מקור לבעל מ"ח ע"ש] דיבר בכתר דז"א" עכ"ל שם. ובהמשך המאמר כתב שאפשר לפרש שאין סתירה בין ב' המקומות בע"ח. באוה"ת פ' יתרו ע' תתמ כ' "ורבינו אאזמו"ר נ"ע תפס בכל הדרושים כמ"ש בע"ח בהיכל השביעי שער מ"א פ"ג בענין מה שקצת מקובלים קוראים לכתר אין סוף, וקצת קוראים לכתר ממנין ע"ס" ע"ש. וראה גם באוה"ת ענינים ע' קסב. שם ע' קעה. ושם ע' קעו כ' "וגם דבריו צריכים ביאור דאיך שייך לומר שיש בו מבחי' א"ס ממש כיון שבחי' א"ס הוא מהותו ועצמותו".

ראה ספה"מ תרס"ו ע' קסה. וסה"מ תרמ"ז ע' לח.

ועיין בהרמ"ז פ' אמור דפ"ח: הלשון מובא גם באוה"ת פ' נצבים ע' א'רעד.

וסוס אשר רכב עליו המלך: אסתר ו, ח.

כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.

ארז"ל בלילה רוכב: ע"ז ג, ב.

רוכב על כרוב קל שלו ושט בי"ח אלף עלמין: מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רכט ע"ש. וראה סה"מ תרל"ה ח"א ע' לה.

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.

שבע הנערות הראויות לתת: אסתר ב, ט.

כרוב כרביא . . אפי רברבי וכרוב הוא אנפי זוטרי: חגיגה יג, ב.

שלפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.

זקן מיושבת דעתו: סוף קנים. זח"ג קכח, ב.

מט"ט שנק' נער: יבמות טז, ב. זח"א צה, ב. ועוד.

שנתברר בקדושה מבני בניו של המן: ראה הנסמן לעיל צא, ב.

דף צב

וקבל היהודים אשר החלו לעשות: אסתר ט, כג.

וע"ז אמרו רז"ל . . הנביאים עתידים . . ולכן אין לה בטול: מובא באוה"ת פ' ואתחנן ע' שנא ומוסיף "הרי מבואר דבחי' מל' כשנעשית עתיק לבריאה יש בה בחי' גבוה מנצח והוד דאצי' דמשם שורש הנביאים" ע"ש.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
וזו היא המסתתרת בראש הבריאה ונעשית עתיק: ראה ע"ח של"ו פ"א. סידור עם דא"ח נט, ג. לקו"ת מסעי פט, ד. סה"מ תרע"ח ע' ריח שמעתיק מכאן כמה שורות. וראה לקמן הערה לשו"ה אסתר, ומדייק שהכוונה לבחי' "כתר". ומבאר שענין אסתיר פני ביום ההוא כולל ב' ענינים הא' שמל' דאצי' מסתתרת בבריאה שאפילו בבריאה אינה מתגלה בחי' פני, והב' שגם בחי' זו דבחי' המל' היא בבחי' עתיק זהו רק בבריאה ואין זה מאיר ומתגלה כלל למטה. ע"ש בארוכה. וראה בלקו"ש חט"ז ע' 360 הערה 69.
שו"ה אסתר — היא: עיין לעיל בלוח התיקון לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב (מובא גם ב"היום יום" ליום פורים ע' לז), שמציין שתי' "היא" מיותרת ומביא נוסח אחר הנדפס בסה"מ תרע"ח ע' ריח. וראה בסה"מ תש"ה ע' 60. ובאור התורה פ' עקב ע' תקיד.
כי סתימין הם או"א: באוה"ת סידור ע' לו יש הג"ה ע"ז וז"ל: "ע"ד הנסתרות לה' אלקינו הם י"ה".
ועתיק הוא סתימא אפילו לגבי סתימין: באוה"ת שם נוסף: "וכענין קדה"ק שגם מבחי' קדשים שהם חו"ב הוא קדוש ומובדל. עיין בלקו"ת בד"ה שבת שבתון [דרושים ליוה"כ ע, ב]. ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ד [עב, ג] בענין יוהכ"פ ואסתר שהוא ענין פורים הרי הוא בבחי' יוכ"פ".
מטעמי תורה ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב וברש"י שם.
ולא נעשה רק ע"י ישראל . . ע"י נעשה ונשמע: מובא באוה"ת שה"ש כרך ב ע' שפז.
תוספות ביאור: משנת תקע"ב. נזכר באוה"ת על מארז"ל ע' סט: אמ"מ [=אמר מנחם מענדל] ואנחנו שמענו מפ"ק כאאזמו"ר נ"ע בשלהי שנת תקע"ב.
בכמה מקומות באוה"ת מציין לד"ה זה בשם "בת"א גבי פורים". מאמר זה מצויין יותר משששים פעמים בלקו"ת בלבד. ובהרבה מקומות בדא"ח כשמבארים ענין כלים דאצי' וענין הקו, שכאן מבאר לפי שיטת דעת הפרדס בענין הכלים, אבל באגה"ק סי' כ מבאר לפי שיטת האריז"ל.
התורה היא בחי' פנימיות: ראה בלקו"ת שלח מט, ד. ובאוה"ת פ' שלח ע' תרמח דזה סותר למ"ש בע"ח שכ"ב פ"ה שח"ס למעלה מגלגלתא, וכאן מבאר דגם לגבי בחי' מו"ס שייך לומר שיש בחי' בגלגלתא שהיא גבוה יותר, ומתרץ שהמאמר כאן מיוסד ע"פ מ"ש בע"ח שער א"א פ"ג דשם מבאר ע"פ הזהר דבגלגלתא יש בו בחי' שלמעלה ממו"ס. ע"ש בארוכה.
בגדר — אין זה דרך עו"ע: ראה אגה"ק סי' כ ובליקוט פירושים — חיטריק שם.

מתחלה הי' אור א"ס ב"ה ממלא את כל החלל: אוצ"ח בתחלתו. וראה בלקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בהוספות לויקרא נא, ב. ובד"ה וירד ה' על הר סיני תרמ"ג.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

ובע"מ נבה"ע: אבות רפ"ה.

הקדמה אחת . . **בחכמה עשית**: מובא באוה"ת מג"א ע' ער. וראה באוה"ת פ' בלק ע' תתקפד. ענינים ע' קד. רב.

על גליון תו"א מחסיד: לקו"ת דברים ד' ס"ח ב' ס"ט א' בד"ה שבת שבתון המחשבה והדיבור שלמעלה הן בבחי' ממכ"ע ע"ש אות א'.

הא' היא בבחי' א"ס ממש: ראה בסה"מ תרס"ו ע' קסב: "והיינו ההמשכה דבחי' מחה"ק דאנא אמלוך שזהו בחי' מלכות דא"ס שהוא בחי' סובב ומקיף הכללי על כללות ההשתל'", ע"ש. וראה בד"ה חביבין ישראל תרע"ו (בסה"מ תער"ב-עו) ע' קז.

והב' בבחי' גבול ומדה: ראה אוה"ת בלק ע' תתקפד ובענינים ע' רב.

בסה"מ תרס"ו ע' קסב "והיינו בחי' הקו וחוט הנמשך מאור א"ס שהוא המשכה שבבחי' גבול ומדה להיות בבחי' או"פ בעולמות שיתיישב בבחי' פנימיות בכלים דע"ס כו' שא"א שיקבלו האור שבבחי' א"ס כ"א כאשר בא בבחי' מדה וגבול שזהו בחי' הקו כו'", ע"ש. "ולפמ"ש בהביאור דיביאו לבוש מל' דהקו הוא בחי' גבול, יקשה לכאורה הלא האור מעין המאור כו', ויובן עפמ"ש בד"ה אוא"ס למה נק' א"ס בהג"ה שם אות ה') ד"ה וידעת היום תרמ"ז ע' מד. וכנראה הכוונה להנדפס באוה"ת ענינים ע' קע.

ובד"ה מהרה ישמע תרנ"ב ע' פב כ' שזהו לפי שיטת הפרדס בענין או"כ בשער עצמות וכלים פ"ד.

ובסה"מ תרמ"ו-ן ע' שצז מעיר "וממ"ש בהביאור דהגבול של הקו הוא ע"י הצמצום, נראה שלא נאמר שהקו הוא בחי' כח הגבול שבא"ס, אלא הוא ג"כ בחי' בבע"ג אלא שנתצמצם עד שנמשך רק בדרך קו שיאיר ויומשך רק לפי ערך המקבלים ומתלבש בתוכן בפנימיותן להחיותן בגילוי כו'" ע"ש.

שאין הפי' סוכ"ע: ראה תניא פרק מח (סז, ב).

מלכות — ורצון עליון זה . . **נמשך החיות כך**: בד"ה ומקנה רב תר"ן ע' שעח מוסיף: "(משמע מזה שיש התחלקות בהחיות, והלא בבחי' סוכ"ע אין התחלקות וכמ"ש אח"כ והוא המחי' את כל העולמות בשוה והוא החיות בהעלם והתחלקות שייך בהחיות בגילוי שמצד ממכ"ע דהיינו ההמשכה בבחי' גבול המבואר שם. וי"ל דהנה התהוות היש בכלל הוא מבחי' אוא"ס הסוכ"ע ואף שאינו דומה היש דעשי' להיש דאצי', דהכלים דבי"ע

הם בחי' יש ממש שנבראו בדרך יש מאין וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד משא"כ הכלים דאצי' הם אלקות . . אך מ"מ גם הכלים דאצי' הם בחי' יש . . ולזאת אצי' ועשי' שוים קמי' ית' דשניהם הם בחי' יש והוא יש הנאצל ויש הנברא, והתהוותם הוא מבחי' אוא"ס הסוכ"ע כולם בהשוואה אחת שאין ערוך ביניהם לגבי בחי' אוא"ס הסוכ"ע כלל כו'", ע"ש. ובד"ה קרוב ה' תרס"ח כ': "והוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאינו בגדר התלבשו' בעולמות וע"ה שהוא נמצא בכ"מ ולית אתר פנוי מיני' כלל. אך זהו לא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם דהגם שנמצא בכ"מ מ"מ אין האור מורגש כלל בנבראים". ובאוה"ת דרושים למגילת אסתר ע' ער ז"ל: "ופי' בחי' הא' בחי' רצה"ע רדכ"ר ורצון עליון זה הוא המחי' ממש את כל העולמות בשוה בבחי' מקיף וסוכ"ע, ובחי' הב' זהו"ע הקו"ח שהי' ע"י הצמצום ומקו"פ שהוא הסתלקות בחי' א"ס שלא להיות בגילוי בחי' א"ס אלא בבחי' גבול ומדה והוא ראשית הגילוי בחכמה" עכ"ל שם.

והוא המחי' את כל העולמות בשוה: בד"ה תקעו תר"ן ע' שפ "הכוונה במ"ש . . כי מחמת שעלה ברצונו כך נמשך החיות כך ר"ל על בחי' האו"פ ומ"ש והוא המחי' כולם בהשוואה זהו קאי על בחי' אוא"ס הסוכ"ע".

למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם: תהלים קטו, ב.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

הי' ממשיך רבוא רבבות ספי': באוה"ת ענינים ע' קסה מבאר זה.

ומה שנאצלו י"ס: מובא באוה"ת שלח ע' תצד.

בבחי' הקו . . בחי' גבול ומדה: בהביאור לפתח אליהו שבתו"א לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע תרנ"ח כ' שזהו לשיטת הפרדס שגם בהאור שייך חכמה וחסד. וכ"ה בד"ה מהרה ישמע תרנ"ב ע' פב שזהו לפי שיטת הפרדס בענין או"כ בשער עצמות וכלים פ"ד. ובד"ה אדם כי יקריב תרס"ו ע' קצד, שזה ע"פ דעת העה"ק והפרדס שבאורות יש ג"כ ע"ס כו', אמנם ברוב הדרושים מבואר שהקו הוא ג"כ המשכה שבבחי' בלי גבול, והיינו דשרשו הוא מבחי' אוא"ס הבלתי בע"ג והוא מעין המאור שהוא ג"כ בבחי' א"ס, ע"ש. בסה"מ תרס"ה ע' רס מציין לכאן.

ע"פ צמצום ומקום פנוי: "כן הוא גם בדפוס הראשון "ע"'". אבל ראה ד"ה יביאו לבוש שבשערי אורה פפ"ד (וכן לקמן בדרוש זה בתו"א): "ע"י". לקוטי שיחות ח"ז ע' 41 הערה 18.

שהוא הסתלקות . . אלא בחי' גבול ומדה: ראה אוה"ת בראשית כרך ז ד"ה והי' ה' לי. אוה"ת ענינים ע' קנו.

והיא ראשית הגלוי בחכמה: ראה סד"ה החדש הזה תרס"ו. ובלקו"ש ח"ז ע' 41 ”ד. ה. אַז דער גילוי וואָס קומט אין חכמה איז געקומען דורך אַ צמצום".
נתוח האברים שהוא ע"פ חכמת הנתוח וכן חכמת התכונה: ראה מאמרי אדה"א במדבר כרך ג ע' א'תפט שכ' ”כחכמת הרפואה וחכמת התכונה הוא יותר מוברר וחכמת הטבעית מעורב" ע"ש. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תפ.
למעלה עד אין קץ: ראה בתורת שמואל תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' תנט.
הגבלת כלי הוא מחמת אוא"ס הסוכ"ע שלא בדרך הקו וחוט: ראה בביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ פ' בלק ע' תקג. וראה בד"ה אדם כי יקריב תרס"ו ע' קצד.
שהכלי נעשה מהכאת או"מ באו"פ: בסה"מ תרכ"ז (אותיות מרובעות) ע' תנה. סה"מ תער"ב ח"א ע' קטז מציין לכאן. ראה גם באוה"ת תצוה ע' א'תרח וע' א'תרכו. מג"א (הוצאת תש"נ) ע' קד.
שו"ה גמל — אלא בבחי' הנפש בלבד: ראה אגה"ק סי' כ. אוה"ת ענינים ע' קכז ושם מציין ללקו"ת ואתחנן ב, ב. וראה אוה"ת ואתחנן ע' רכז.
אין לך עשב: נסמן לעיל ח, ד.
אבל האתרוג עצמו: ראה אוה"ת שמע"צ ע' א'תשפב. ד"ה בראשית ברא תרנ"ה ע' טז.
ע"י האתרוג גשמי יעורר למעלה מעלה מאד: ראה קו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).
וא"ת א"כ איך נתהוו: מובא באוה"ת סידור ע' קנח ומציין ע"ז "ואפשר ע"ז יצדק המשל כמו גידול העשב מהמזל שברקיע והרי העשב אינו מערך המזל, ולכן שיתגשם ההשפעה כ"כ הוא ע"י אמצעות העשב שנגדל מכח הצומח אשר בארץ, וכך המשכת אלקות שיבראו היכלות ק"נ הוא ע"י אמצעות האותיות דשבה"כ כו'", ע"ש.
אין רע יורד מלמעלה: ב"ר נא, ה. אגה"ק סי' יא. ראה לעיל לב, א.
שאור הסובב נותן בו כח ועוז: ראה אגה"ק סי' כ (קלא, ב).
ע"פ חילופים ותמורות: ראה תניא ח"ב פ"א וי"א ובליקוט פירושים שם.
וזו מעלה יתירה בדברים הגשמיים מבח"ע: באוה"ת בלק ע' תתקפד, ובענינים ע' רב "נשמע מזה שכח ומהות החכמה לגבי הקו וחוט אין נק' יש מאין". ראה שם בארוכה.
ומרדכי יצא: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר.
ומרדכי יצא מלפני המלך: אסתר ח, טו.
יוה"כ פירושו כמו פורים: ראה ת"ז תי' כא (נז, ב): פורים אתקריאת ע"ש יום הכפורים. ובד"ה על כן קראו תשי"ג.
פור הוא הגורל: אסתר ג, ז.

על שני השעירים: ויקרא טז, ח.
פב"פ דבר ה' עמכם: דברים ה, ד.
על כל דבור פרחה נשמתם: שבת פח, ב.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.
כמארז"ל . . כאלו כפאו שד: נדרים כ, ב.

דף צג

שיצחק עתיד לגאול אותנו: שבת פט, ב.
אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.
שאין אנו יכולים לראות האותות: מובא ביהל אור ע' רסז.
שמתלבש דרך הטבע: ראה לקו"ש חי"ז ע' 154.
ולכן ביטל . . את המעוררים: סוטה מז, סע"א. ראה לקו"ת שה"ש ו, ג שמציין לכאן.
נפלה לא תוסיף קום: עמוס, ה, ב. ראה לקמן צד, ב. לקו"ת פ' כי תצא מא, ב.
גלו לבבל שכינה עמהם: מגילה כט, א.
ואני בתוך הגולה: יחזקאל א, א.
ואני תפלה: תהלים קט, ד.
ובמות אבי' ואמה: אסתר ב, ז.
א"ת לבת אלא לבית: מגילה יג, א.
כי כארץ תוציא צמחה: ישעי' סא, יא.
אמת מארץ תצמח: תהלים פה, יב.
וארגמן זה סדר טהרות: באוה"ת פ' תרומה ע' א'תקה "והיינו כמארז"ל [שבת לא, א] ודעת זה סדר טהרות והדעת מחבר חו"ב עם המדות ולכן נק' ארגמן שכולל גוונים הרבה" ע"ש.
כי אברהם לא ידענו: הנחה אחרת במאמרי אדה"ז נביאים ע' קצ. הלשון דומה לתו"א, אבל בסוגרים מובא הרבה הסברים שמבארים הענין, כמה מהם מועתקים לקמן.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת מג"א ע' קלא ד"ה ומרדכי יצא מצויין באחד מהכת"י שהוא ביאור על ד"ה זה.
הגהות באוה"ת מג"א ע' ער.
בתו"א שהיה שייך להרה"ח ביחאווסקי מצויין על מאמר זה "פורים תקנו".
בלקו"ת שה"ש ג, א מציין: "גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו".
כי אברהם לא ידענו: ישעי' סג, טז.
ויעבור מרדכי: אסתר ד, יז.

ומרדכי יצא: אסתר ח, טו.
שבין מאציל לנבראים צריך להיות ממוצע: באוה"ת אסתר ע' ער מציין ע"ז "ולכאורה צ"ל כיון שהנבראים לגבי הבורא ית' אין להם ערך ויחוס כלל איך שייך ממוצע ביניהם, וכמו שאין שייך שום ממוצע בין בלתי גבול למה שהוא בגבול כיון שלגבי בלתי גבול שוה אחת עם אלף אלפי אלפים כו', א"כ אין שום אמצעי ביניהם אלא או גבול או בלתי בע"ג כו'". ומתרץ שבהממוצע ישנו ב' הבחי' ע"ש בארוכה.
בענין מה שנתבאר כאן שהוא למעלה מסוכ"ע — בלקו"ת במדבר ט, א. ואתחנן יב, א. שמע"צ פו, ב. מציין לכאן. ע"ש.
ע"ס דאצי' שהם ממוצעים: בלקו"ת שלח מה, ב. קרח נג, ב. ואתחנן יב, א. ובאוה"ת בהעלותך ע' תכב. ובתורת שמואל תרכ"ח ע' קלח מציינים לכאן.
והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצי' . . אלא לצורך נבראים: ראה באור התורה בראשית כרך ד תרפט, ב שכ' ע"ז: ואף שהנבראים אין ערוך לאצי' ואיך יהי' סדר האצי' רק בשביל בי"ע, הלא כה"ג מצינו השמים והמאורות נבראו בשביל עוה"ז השפל, ע"ש בארוכה. וראה באוה"ת פ' שמות ע' פט "הרי שגם האצילות לא נאצל רק בשביל שיתגלה כבוד מלכותו ית'".
בסה"מ תרס"ה ע' רנב מציין לכאן.
דחכמה דאצי' היא ראשית הגילוי . . ומבואר במ"א למה דוקא בחכמה: באוה"ת כאן ע' רעא מציין לתניא פל"ה בהגה"ה. ולעיל בפ' תרומה פא, ב.
ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
רחל עקרת הבית: רש"י ויצא לא, ד. ב"ר פע"ע ב.
ותתן טרף לביתה: משלי לא, טו.
ועתה צריך להבין . . מן הריאה ונעשה קול: ראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתפב. ובאוה"ת ויקרא כרך א ע' פח.
שהוא הוי"ה בחי' סוכ"ע: במאמרי אדה"ז נביאים ע' קצב נוסף: "וכמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ". וראה במק"מ שמות יא, ב. באוה"ת כאן ע' קלג ואילך נתבאר הפסוק בארוכה.
מבואר בע"ח שבחי' נוקבא דז"א מתחיל מחזה דז"א: ע"ח של"ד פ"א.
מחזה דז"א: במאמרי אדה"ז נביאים שם: "(וענין חזה דז"א כי החזה הוא נגד הזרועות שהם חסד וגבורה אהוי"ר)".
ואף בחוש המישוש: במאמרי אדה"ז נביאים שם: "(ואף בבחי' המדות יש הפרש בין בחי' פנים כו' עד"מ כשהוא אוהב את חבירו יחזיר לו פני' ונותן לו וא"ל נותן לו דרך

אחור כמאן דשדי בתר כתפי וכן בבחי' הדיבור כו' לכן הזיווג הוא פב"פ אבל אחר הזיווג זה הופך פניו לכאן כו')".

שו"ה שום — מדות אנושי: במאמרי אדה"ז נביאים שם נוסף: ח"ו.

ואינו אלא לשבר את האוזן: ראה מכילתא יתרו יט, ח. תנחומא יתרו יג. תניא ח"ב פ"י: לשכך את האוזן.

ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.

כידוע המשל משרפת העצים: ראה אגה"ק סי' טו. המשל ליתא במאמרי אדה"ז נביאים.

והנה המדות עליונות . . לימין משה: באוה"ת ויקרא כרך א ע' רסג מציין ע"ז "נשמע משם כשמדות דז"א מאירים יבואו הניסים בגלוי", עכ"ל.

ובחי' מדות . . מוליך לימין משה: באוה"ת כי תצא ע' תתקכה מציין: וכן מבואר בזהר פ' תולדות דף קמא, ב.

מוליך לימין משה: ישעי' סג, יב. ובפרש"י: "הקב"ה היה מוליך לימין משה את זרוע גבורתו בכל עת שהיה צריך לעזרתו של הקב"ה". ראה באוה"ת כאן ע' רעג שמציין לכמה מקומות. וראה גם באוה"ת פנחס ע' א'קט.

כי פנו אלי עורף: ירמי' ב, כז.

עתה שהוא בבחי' דורמיטא לוקחת הנוק' אותם המוחין: במאמרי אדה"ז נביאים ע' קצג מוסיף: "והנה בחי' דורמיטא הנ"ל הוא ענין הסתלקות המוחין כמו בבחי' שינה ע' בפע"ח".

ולהשתלשל בצמצומים רבים: במאמרי אדה"ז נביאים ע' קצג נוסף: "כנ"ל (ומה שנרא' לכאורה כסתרי אהדדי שממ"ש בפע"ח משמע שהארה זו הוא בסוף ע' שנה דוקא, וממ"ש בפרע"ח משמע שבזמן הגלות מקבלת הנוק' לעולם שלא ע"י ז"א ע' בפרע"ח סוף פ"ג שתירץ ע"ז שאותה הארה מקבלת תמיד שלא ע"י ז"א אינו נכרת אלא לזמן ארוך לכן לא יצאה אלא לסוף ע' שנה ע"ש)".

וזהו שאמרו . . לא ידענו כו': במאמרי אדה"ז נביאים שם נוסף: "וישראל לא יכירנו שזהו בחי' מדות בחי' ז"א לפי שאינה מקבלת עכשיו ע"י ז"א אלא כי אתה אבינו בחי' ח"ע אבא שמקבלת המוחין מנה"י דאו"א שלא ע"י ז"א כו'".

ואכל בי עשרה: סנהדרין לט, א.

זדונות נעשו כזכיות: יומא פו, ב.

הן הן גבורותיו: יומא סט, ב.

שו"ה תפיסת — סוכ"ע ח"ע: במאמרי אדה"ז נביאים שם נוסף: "(ע"כ אף שהוא בגלות אעפי"כ תיכף כשיאמין באמונה אמיתי' איך דכולא קמי' כלא בודאי אור ה' סובבו ומקיפו מכל צד כו')".

ילבש בגדי נקם תלבושת: ישעי' נט, יז.

ואני תפלה: תהלים קט, ד.

ואני בתוך הגולה: יחזקאל א, א. ראה אוה"ת משפטים ע' א'רלד.

אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.

נפשי בשאלתי: אסתר ז, ג.

שהוא ענין נסירה: ראה הערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים תש"ט ע' 217.

בלקו"ת תבוא מב, ב מציין לכאן.

כי נפלתי קמתי: מיכה ז, ח. ראה לקמן קיז, א. שמציין לכאן.

פי' בעת נפילה עצמה: ראה אוה"ת פ' בהעלותך ע' שעב.

כי אז הוא יותר התגלות: ראה בספה"מ תרנ"ז ע' סה וז"ל "נמצא הגם דבזה"ג נמשך במל' מבחי' יסו"א, מ"מ אין האור מאיר בגילוי, וכמובן מהמשל שנת' שם [בתו"א כאן צג, ב] מהשפעת השכל בדיבור שיכול להיות בלי אמצעית המדות, מ"מ הרי כשההשפעה היא שלא ע"י אמצעית המדות אין לו חיות בההשפעה ובכדי שיהי' בזה חיות", ע"ש.

ובאדם עצמו ג"כ הנפש החיונית: בלקו"ת תבוא מב, ב מציין לכאן ומוסיף: "ועיין מענין אב"א ופב"פ ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק כו' אחריך כו'" ע"ש. [לעיל פד, ד].

ראה לקו"ת יוה"כ ע, ב.

בבחי' נסירה פב"פ: ענין הנסירה הובא בלקו"ת להאריז"ל ר"פ בראשית, ע"ח שער הכללים פ"י ופי"ג . . והביאור ע"פ דא"ח דרושי לקו"ת ליוה"כ סד"ה שבת שבתון, שם קיצור ע"פ ביום השמע"צ כו' ובכל המועדים, המאמרים דש"פ לך לך וירא חיי שרה בהמשך ר"ה עת"ר, ד"ה כי עמך תש"ט ועוד. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע במ"מ ללקו"ת תבא מב, ב.

בחי' אב"א . . פב"פ: ראה לעיל פד, ד.

כאלו כפאו שד: נדרים כ, ב. וראה לעיל צב, ד.

והנה פורים ויו"כ הוא בחד דרגא: מכאן עד הסיום, במאמרי אדה"ז נביאים שונה מכאן ע"ש ע' קצד.

פורים ויו"כ הוא בחד דרגא הארת יסוד אבא בנוק': ראה בביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ פ' בשלח ע' רלז שכ': "והרי ביוהכ"פ הוא בחי' עליות בעתיק אלא צ"ל שהוא ע"ד מש"כ כד עתיקא כו' אשרי כולא כו' בהאי עמיקא וכ"כ בז"ה בראשית מ"ה וז"ל ואז

מקבלת האם מעתיק ע"י יסוד דאבא עכ"ל", ע"ש. ראה אוה"ת מטות ע' א'רפט.
בסה"מ מכ"ק מהורש"ב ליקוט-ב ע' ע נדפס רשימה משנת תרנ"ה וז"ל: "בתו"א ד"ה כי אברהם לא ידענו פורים ויוה"כ בחד דרגא, בת"ז תי' כ"א פורים אתקרי' ע"ש יוהכ"פ דעתידין לאתענגא בי' כו'". וראה במאמרי אדה"א נ"ך ע' תנד. אוה"ת וארא כרך ח ע' ב'תתפח. סה"מ תרכ"ז ע' ג.
בלקו"ת שמע"צ פה, ג מציין לכאן.
כי הנה ידוע ממשל הארי: ראה לעיל כז, ג. ובאוה"ת בראשית כרך א צג, ב בשם ספר אור החיים. ובאוה"ת פ' בלק ע' א'מז. וראה גם בביאוה"ז לאדה"א כז, ג ואילך.
בלקו"ת שה"ש ג, א מציין לכאן.
אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.
בלקו"ת תצא לז, ב מציין לכאן.
ומ"מ נראה בחוש שכל הסבות . . שהנס נשתלשל ובא ע"ד הטבע: בלקו"ש חל"ו ע' 168 הערה 12 מביא קטע זה ומציין ליהל אור ע' קנד "ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו וה"ז גילוי אלקות". ע"ש.
בורא ניב שפתים: ישעי' נז, יט.
וכשנסתלקו המדות . . גימט' הטבע: נתבאר באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תצח.
אלקים גימטריא הטבע: פרדס שי"ב פ"ב. בשל"ה שער האותיות (פט, א) משמע קצת שכן הוא בזהר.
שעשתה הכל מעצמה . . סעודה פעמיים . . כהמס דונג מפני אש: קטע זה מובא במילואים ליהל אור ע' תרמ.
שהגביהה את המן וקרבתו: באוה"ת וישלח כרך ה תתעג, א מציין לכאן.
כהמס דונג מפני אש: תהלים סח, ג.
כמארז"ל כד אריה ואריתא קיימי: ראה זהר ואתחנן ער, א.
גלו לבבל שכינה עמהם: מגילה כט, א.
ששם אין עונות מבדילין: ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקנז.
וזדונות נעשו כזכיות: בד"ה אך בגורל תרמ"ו ע' יז מביא קטע מכאן ואחר תי' הנ"ל נכתב: (צ"ע).
ולכן הגורל לפני ה': ע' באוה"ת פ' פנחס ע' א'ס. סה"מ תרכ"ו ע' ר שר"ל למעלה משם ה' כי שם ה' חכ' אבל הגורל הוא בבחי' שלמעלה מהחכמה, סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שצב. וע' ת. וראה גם לקמן קכג, ג. סה"מ תקס"ח ע' פח. סה"מ תרמ"ו ע' יז. סה"מ תרנ"ו ע' תלז.

נ' אמה דטומאה דקליפה . . נגד נ' אמה . . דקדושה: באוה"ת מג"א (תש"נ) ע' קי יש הארה לכאן.

אשר שלט האדם באדם לרע לו: קהלת ח, ט.

חיל בלע ויקיאנו: איוב כ, טו.

ויושט המלך לאסתר: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

נאמר בשנת תק"ס. ראה ברשימת המאמרים שבסו"ס מאמרי אדה"ז הקצרים הערה 160.

ראה מאמרי אדה"א נ"ך ע' שעח שמיוסד על מאמר זה.

באוה"ת מג"א ע' קיא המאמר עם הגהות. ע' קיז וע' קיח עוד הגהות.

ויושט המלך לאסתר: אסתר ח, ד.

ויושט המלך את שרביט הזהב: אסתר ה, ב.

ואנכי הסתר אסתיר פני: דברים לא, יח. באוה"ת מג"א ע' קיז יש הג"ה לכאן.

יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה. באוה"ת מג"א ע' טו נוסף "ות"א ינהר ה' שכינתי לותך", ע"ש.

דף צד

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט.

כל המועדים יהיו בטלים: ירושלמי תענית פ"ב ה"ב. ראה אוה"ת ואתחנן ע' עב.

וימי הפורים: אסתר ט, כח.

הלכות אינן בטלים לעתיד לבא: ירוש' מגילה פ"א ה"ה. ראה מאמרי אדה"א נ"ך ע' תא.

שבתות וימים טובים . . בחי' עליית העולמות: ראה ע"ח שער פנימית וחיצוניות דרוש ג.

למכה מצרים: תהלים קלו, י.

שיאיר לעולם אור החסד עליון: ע' יהל אור קאפיטל קלו ע' תקיד.

מי זאת עולה מן המדבר: שה"ש ג, ו. וע' אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשיז.

אבקת רוכל: ראה זח"א קעו, ב. נתבאר באוה"ת בראשית רכ, ב. רעא, ב.

כנס"י נק' זאת: ראה זח"ג קצז, א.

כי כמו שעשן גשמי: ראה סה"מ תש"ד ע' 212. לקו"ש חט"ז ע' 280.

וגם היא מקוטרת . . ונשרף בעשן הקיטור: מובא באוה"ת ויקהל ע' ב'רב.

ומכלה דבר ההפוך: קטע באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'רב ומוסיף: "והנה ענין שמכלה דבר ההפך ממש זהו כענין נהורא תכלא שנמשך מכליון הפתילה שמכלה היש דנפש הבהמית", ע"ש.

וכסה ענן הקטרת: ויקרא טז, יג.

ואח"כ יהיה בבחי' מור: ראה לעיל צב, א.
בהגיע תור נערה ונערה: אסתר ב, יב.
ישמח ישראל בעושיו: תהלים קמט, ב.
המשכת אוא"ס ב"ה והוא הוא חיות כל העולמות: ביהל אור ע' עג ע"פ הנחמדים מזהב מציין ע"ז: "וכפי הנראה ר"ל המשכת הקו וחוט מאוא"ס ובמק"מ פ' ויחי דרכ"ח ע"ב פי' שה"ס סמיכת גאולה לתפלה וכעין זה פי' בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול". ראה אוה"ת ויצא קפב, א.
את שרביט הזהב וחי': אסתר ד, יא. ועי' ביהל אור הנסמן לעיל.
וקצהו התחתון . . ממכ"ע וסוכ"ע: נתבאר באוה"ת מג"א ע' קכא. ראה גם באוה"ת פ' וישב כרך ה תתפח, א.
ולא שייך בי' לשון גדולה ממכ"ע וסוכ"ע: מובא באוה"ת וירא צב, א. ושם כ' שמכ"ז מובן דפירוש לך ה' הגדולה שמדת הגדולה והחסד שבאצילות ממכ"ע וסוכ"ע בטל אצלו ואינו מערך בחי' ולגדולתו אין חקר שאינו בגדר עלמין כלל, וזה היפך ממ"ש שבחי' גדולה זהו הנמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר, ע"ש בארוכה. ובהמשך מים רבים תרל"ו פרק מח. ובהנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שם ע' תלב. וראה לעיל נו, ב. ובאוה"ת ואתחנן ע' רנד.
על הארה: באוה"ת ובמים רבים שם: על הארת.
שייך לומר: באוה"ת שם ובמים רבים: שייך לומר לשון.
פי' דלא שייך כלל: ראה אוה"ת פ' חקת ע' תשסג.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
גדול ה' ומהולל מאד: תהלים מח, ב.
אימתי נק' גדול: ראה זח"ב רלה, א. זח"ג ה, א. זהר חדש תשא (מד, א). חקת (נא, ד). ראה לעיל י, ב. מז, א.
בבחי' גדולה . . מלכותו מלכות כל עולמים: ע' לעיל פ' וארא נו, ב. ובתורת שמואל תרכ"ז ע' קעז.
וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.
ואתה קדוש: תהלים כב, ד.
כעת יאמר ליעקב: במדבר כג, כג.
נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל: עמוס ה, ב.
דכתיב למכה מצרים בבכוריהם: "ומ"ש שם [הכוונה לתו"א כאן] ש"למכה מצרים בבכוריהם" הו"ע דאתכפיא בלבד (ונס פורים הוא למעלה מזה בחי' אתהפכא) — הרי זה

מפני ששם קאי להפירוש (מכילתא פרשה יג. ראב"ע לתהלים עה"פ) ש"למכה מצרים בבכוריהם" קאי על מכת בכורות כמפורש שם [הכוונה לתו"א] צד, א". — ספר השיחות תשמ"ח כרך א ע' 359.

ויהרג מלכים אדירים: תהלים קלו, יח.

אז אהפוך אל עמים שפה ברורה: צפני' ג, ט.

והלכו עמים רבים: ישעי' ב, ג.

שנתהפך לב אחשורוש לטוב: ראה לקו"ת פ' כי תצא ד"ה לא אבה מ, א. אוה"ת פ' כי תשא ע' ב'יא. ראה סה"ש תש"נ ע' 349 הערה 101.

אותו הפה עצמו: בלקו"ש חי"ח ע' 237 הערה 82 שכאן מבאר שזהו כענין אתהפכא חשוכא לנהורא שיהי' לעת"ל (שלמעלה מאתכפיא). ע"ש.

והעם לעשות בו כטוב בעיניך: אסתר ג, יא.

ואתם כתבו על היהודים: אסתר ח, ח.

שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא: ראה בספר השיחות תשמ"ח כרך א ע' 359 הערה 27.

ארז"ל על פסוק ברח דודי: שה"ש ח, יד. ראה זח"ב יד, א. נתבאר בארוכה במאמרי אדה"א נ"ך ע' תב ואילך.

כמו בבהמות בסדר קדשים ובמעות בסדר נזיקין: ב' דוגמות אלו נתבארו באריכות במאמרי אדה"א נ"ך ע' תו.

השיב אחור ימינו: איכה ב, ג. ראה פי' הפסוק בדרך מצותיך קצב, א. אוה"ת וארא ע' קכד.

ובחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.

שעוסק במצוה פטור ממצוה: סוכה כה, א. זח"ג קפו, א.

הנה זה עומד אחר כתלנו: שה"ש ב, ט.

פתחי לי כחודה של מחט: כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ג ע' קצח העיר ע"ז: "הובא בכ"מ בדא"ח, ולע"ע צ"ע מקומו. ויעוין לקו"ת קרח (נה, א). וראה שהש"ר ע"פ אני ישנה. יל"ש שם. זח"ג צה, א. פסיקתא רבתי פט"ו. פסיקתא דר"כ פרשת החודש", עכ"ל. וראה הערה הנ"ל בשינויים בלקו"ש ח"א ע' 191 הערה 17.

א"ח עט"ב: משלי יב, ד.

במ"ש פ' ראה ע'פ כי תשמע בקול: לקו"ת פ' ראה כג, ב.

ובמק"מ ח"א פ' ויחי (**רכ"ח ע"ב**): "ובספר חמדת הימים דף קט בסוד המגילה כתב וז"ל ויושט המלך לאסתר ה"ס סמיכת גאולה לתפלה כי גאולה מוריד הארה מלמעלה

ומעלה את התפלה סוד המל' באצילות . . ואח"כ עולה התפלה עם הגאולה עצמה" — וראה גם באוה"ת מגלת אסתר (הוצאת תש"נ) ע' קנ.

ע"פ תשמור את חצרי: לעיל ל, ד.

ותוסף אסתר: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הג"ה באוה"ת אסתר ע' שט.

המאמר הוא משנת תקנ"ז. ראה באוה"ת שם. וברשימת המאמרים בסוף מאמרי אדה"ז "הקצרים".

ותסף אסתר ותדבר לפני המלך: אסתר ח, ג.

כנס"י נק' בשם בחי' אסתר כי יש לה הרבה שמות: קטע מכאן מובא באוה"ת פ' ראה ע' תתד.

כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישעי' נג, ז.

כצאן טבחה: תהלים מה, כג.

למהוי אחד באחד: זח"ב קלה, א. תניא פ"נ.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג.

והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב.

מלא כל הארץ כבודו: ישעי' ו, ג.

ואנכי הסתר אסתיר: דברים לא, יח. ראה ד"ה ויהי אומן עטר"ת. ובלקוטי שיחות ח"ט ע' 147 הערה 38.

בחי' ביום ההוא . . ביום הזה . . בלילה ההוא . . בלילה הזה: ראה בארוכה בד"ה בלילה ההוא תשכ"ה. לקו"ש ח"ז ע' 41.

זה היום עשה ה': תהלים קיח, כד.

ויושע ה' ביום ההוא: שמות יד, ל.

הלילה הזה ליל שמורים: שמות יג, מב (בשינוי הסדר).

בלילה ההוא נדדה שנת המלך: אסתר ו, א.

זה אלי ואנוהו: שמות טו, ב.

יהי רצון: ברכות כח, ב.

הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.

בחומר דא ק"ו: זח"ג קנג, א. ראה לעיל מט, א.

כל המקבל: אבות ג, ה.

מה קול גדיא: בלקו"ת צו טז, ד מציין לכאן.

דף צה

צעק לבם אל ה': איכה ב, יח.
ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו.
בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב.
לא יום ולא לילה: זכרי' יד, ז.
מלחמה לה' מדור דור: שמות יז, טז.
החתי והאמורי והפריזי: שמות ג, ח.
חוצפה . . מלכותא בלא תגא: סנהדרין קה, א.
הנק' משכא דחויא: ראה לקמן קי, ד ובמ"מ לשם. ולעיל טז ב. עו, ד.
דהיינו המלאכים: ומה שזה נק' נפילה יובן ע"פ מ"ש בד"ה כנשר יעיר שדוקא בזמן הגלות מקבלת על ידי המלאכים — אוה"ת פ' כי תצא ע' תתרכו.
שרפים עומדים ממעל: ישעי' ו, ב.
קרשים עומדים: ראה תרומה כו, טו.
ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
חייב אינש: משנת תקס"ד. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור רפא, א. באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תסג ובסה"מ תרל"ד ע' פא מציין למאמר זה: "מוגה מרבינו הג' נ"ע זי"ע". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' חצר מצויין "לתו"א ד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון". לד"ה זה ראה בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קסח וראה גם סה"מ תרנ"ו ע' תלח וע' תרלג.
לפני המאמר כתוב על גיליון ת"א מחסיד: מה שיש להבין בענינים הנזכרים בזה התורה ובפרט הפ' כי חלק ה' עמו.
חייב אינש לבסומי בפוריא: מגילה ז, ב. בש"ס שלנו הגירסא מיחייב, אבל במאור הקטן על הרי"ף, שער הכוונות בסופו, של"ה פ' תצוה ובכל דרושי דא"ח שראיתי הל' הוא חייב איניש וכן הוא ג"כ בא"ח (הובא בב"י סי' תרצה), שו"ע או"ח סתרצ"ה ס"ב, סי' יעבץ ועוד (הערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים תש"ח ע' קז).
כי יד על כס י"ה: שמות יז, טז.
שאין השם שלם: תנחומא ס"פ תצא. רש"י שמות יז, טז.
ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ. ראה באוה"ת פ' בלק ע' א'נג עה"פ.
שיש בבחי' עמלק בחי' ראשית ובחינת אחרית: ראה ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק תר"פ ע' רעח וע' רפז. ד"ה והיה כאשר ירים משה תש"ל.

אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מה, ו.
ומתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.
מלשון רע לשמים ורע לבריות: קידושין מ, א.
שו"ה וסבוב — נאמר: בבוך 1824 נוסף: לא הביט ביעקב: ולא.
ולא ראה עמל בישראל: במדבר כג, כא.
בענין עמל — ראה סה"מ תרל"ג ע' קסט. תרס"ט ע' ריב. עת"ר ע' קצה.
כי חלק ה' עמו: דברים לב, ט.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
וכל העם רואים את הקולות . . וירא העם וינעו: שמות כ, יח.
ואימתך לא תבעתני: איוב יג, כא. וכן הוא בלקו"ת קרח נד, א. אבל בפסוק: "אל".
ליעקב אשר פדה את אברהם: ישעי' כט, כב. (בקרא לבית יעקב. אבל כן מובא גם בתניא פל"ב וראה בהערות ותיקונים שם).
מרחוק ה' נראה לי: ירמי' לא, ב.
והנה ג' מדות: קטע מכאן ביהל אור ע' תקפג.
ולא ירע לבבך: דברים טו, י.
תחת אשר לא עבדת בשמחה: דברים כח, מז.
כמארז"ל וכן לדבר הלכה: שבת ל, ב.
מימינו אש דת למו: דברים לג, ב.
שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
אברהם הוליד את יצחק: בראשית כה, יט.
ארי' דאשא דאכיל קורבנין: זח"א ו, ב. זח"ב רעח, א. זח"ג יז, א.
ובחי' דעת הוא קו הממוצע: מובא באוה"ת שמות כרך ח ע' ג'נג.
ות' בסופן: באוה"ת שמות כרך ח ע' ג'נג מוסיף ע"ז במוסגר: "(ע' במדרש וישלח פ' פ"א שזהו ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים)".
תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ. ראה לעיל לו, ג.
והנה כל הו' מדות: ראה אוה"ת תרומה ע' תקיד ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ג ח"א ע' קנד.
וצורת הה' הוא ג' קוין: בלקו"ת שמות ח, ג. אוה"ת תרומה ע' א'תקיד. אוה"ת ענינים ע' קטז.
שני קוין מחוברים . . מחשבה דיבור: באוה"ת פ' ואתחנן ע' קמה מציין ע"ז "היינו מחוברין דוקא שהמחשבה מתלבשת בהדיבור וא"א לדיבור מבלי מחשבה כו' אבל עכ"ז

אין הדיבור מתהווה מן המחשבה כ"א מהבל הלב וה' מוצאות הפה ומהנפש עצמה ע' באג"ה ד"ה ויעש דוד" עכ"ל. וראה גם אוה"ת פ' ויחי שפ, ב. סידור עם דא"ח רפב, א. המשך באתי לגני השי"ת פ"ח.

אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.

וכמ"ש במ"א: לקו"ת ר"פ בלק.

שצריך להמשיך בחי' הוי"ו לבחי' הה"א: באוה"ת חיי שרה שפ, א מציין לכאן.

אלף פלא: ראה אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשנז.

ויצא כברק חצו: זכרי' ט, יד.

במחשבה אחת ברא את העולם: זח"ב כ, א.

נקודה בהיכלא: על גיליון תו"א מחסיד נרשם: אותיות ו"ה נזכר מעבר לגוף, ואותיות י"ה תמצא בכאן בתיבות נקודה בהיכלא, ועיין בסידור בד"ה חייב אינש כו', עי' . . .

אין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. זח"א קכא, א.

שאין השם שלם: תנחומא ס"פ תצא. רש"י ס"פ בשלח.

איזהו חכם הרואה את הנולד מאין כו': תמיד לב, א. תניא פמ"ג.

ומי כעמך ישראל: דה"א יז, כא.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

וירא ישראל את היד הגדולה: שמות יד, לא.

ולכל היד החזקה: דברים לד, יב.

ולכן אומרים . . סלח לנו: נתבאר בלקו"ת פ' בהעלותך ל, ב ובכ"מ. וראה גם ספה"מ תער"ב ח"ג ע' א'שמג.

כי חטאנו: ולא אשר חטאנו נתבאר בלקו"ת ר"ה נד, ב.

פשעים אלו המרדים: יומא לו, ב.

ובני ישראל יוצאים ביד רמה: בשלח יד, ח.

תשובה קדמה . . ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו.

בנשמותיהם של צדיקים נמלך: רות רבה ב, ג.

בבוך 1824: נמלך בנשמות של צדיקים.

משרש נחש . . יצא צפע: ישעי' יד, כט.

משרש . . עמלק יצא . . המן: ראה מס' סופרים פי"ג ה"ו.

ויקח המן את הלבוש ואת הסוס: אסתר ו, יא.

שו"ה ואת הסוס — הנה אמרו רז"ל: קטע מכאן מובא באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תסג.

שמי עם י"ה שס"ה: זח"א כד, א. רנג, א. זח"ג רעח, ב. ת"ז בהקדמה.

אמרו רז"ל . . אלא זיו והארה בעלמא: מובא באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תסג ומוסיף: פי' דאף שהל"ת הוא רק ענין מניעה מלעשות הדבר הרע המכסה ומסתיר על גילוי אוא"ס ב"ה, משא"כ מ"ע שהוא קום ועשה טוב הוא ממש המשכת גילוי האור, מ"מ גדול כח המל"ת יותר, משום שהוא הסרת הכיסוי המסתיר על עיקר האור. ע"ש.

שו"ה שהוא — ולכן: בבוך 1824: ולכך.

מהר קח את הלבוש ואת הסוס: אסתר ו, י.

זכו אחישנה לא זכו בעתה: סנהדרין צח, א. זח"א קיז, ב.

בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

פורים ויוהכ"פ הוא בחינה אחת: ראה ביהל אור ע' קיד "כמו ביוהכ"פ ויהפוך כו' כן בפורים הפכת כו' ועיקר הגילוי לע"ל אז אהפוך". וראה לעיל צד, ב "שנתהפך לב אחשורוש" ע"ש.

יום כפורים פירושו כמו פורים: ת"ז תי' כא (נז, ב). וראה באוה"ת מג"א ע' ב'שיז.

(**יום . . פורים**): המוסגר נמצא גם בבוך 1824 שנכתב בשנת תקס"ט.

שבימי אחשורוש: שבת פח, א. שבועות לט, א.

דף צו

ובחי' תשובה . . בכל נפש: דהיינו למעלה מהמשכה שע"י עשה ול"ת, וזהו התגלות הכתר. — אוה"ת פ' ויצא (כרך ה) תתנד, א.

ובבואה לפני המלך: הנחת אדה"א בספה"מ תקס"ה ע' שצח, וביאור נדפס שם ע' תה. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

אוה"ת מג"א ע' קפח.

מאמר אדה"א נ"ך ע' תסה מיוסד על מאמר זה.

בלקו"ת בהעלותך לג, ד מציין לד"ה זה בענין שבחי' הרצון יש בו התלבשות התענוג.

ובבואה לפני המלך: אסתר ט, כה.

שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב: ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א. ע"ז ט, א. ראה לעיל עו, א ובמ"מ לשם.

וחד חרוב: בבוך תניא-ברוק ובבוך 2065 נוסף אח"כ: פי' חד חרוב.

בד"ה אלו דברים תרנ"א ע' קצד הקשה: "הלא אלף השביעי הוא יום שכולו שבת ואיך אומרים עליו וחד חרוב, והענין שהכוונה שיהי' חרוב מהלבושים דק"נ". ע"ש.

בלקו"ת במדבר ד, ג מציין לכאן.

שו"ה ואח"כ — והנה ירידה צורך עלי' היא: ראה ד"ה אל תצר במאמרי אדה"א דברים ע' סד ואילך.
הגם שלא נזכר בספרים: וכ"ה בלקו"ת במדבר יח, א: אלא שהספרים לא דברו מהם.
ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. ראה לקו"ת פ' ואתחנן ט, א.
ויש נהר די נור המפסיק: נסמן לעיל לא, א.
ובזה הנערה באה אל המלך: אסתר ב, יג.
ובזה הוא העמוד: ראה להלן ק, ב.
נכללות הנשמות להיות בבחי' ביטול: ראה תו"ח פ' חיי שרה ד"ה והאיש משתאה ס"י.
לכו חזו מפעלות אלקים: תהלים מו, ט.
א"ת שמות אלא שמות: ברכות ז, ב. זח"ב ד, א. לקמן ק, ב. ובלקו"ת ויקרא ג, ג. ובדרך מצותיך קפח, א מציינים לכאן.
רק בחי' שמות: ע' באוה"ת פ' דברים ע' ל.
ומלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
שהרצון הוא חיצוניות עונג כנודע: ההפרש בין רצון לעונג נתבאר בארוכה במאמרי אדה"א נ"ך ע' תפ, ונעתק בסה"מ תרס"ו ע' סג ואילך עם הוספות.
בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן: פרדס שער ח' פ"ג. וראה לעיל י, ב. יא, ג. יט, ד. ובכ"מ.
מצות צריכות כוונת הלב: ברכות יג, א. זח"ג שו, ב.
מי לי בשמים . . כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כה. כו.
יפה שעה אחת: אבות ד, יז.
וכמ"ש במ"א על פסוק אשת חיל עטרת בעלה: ראה אגה"ק סי' כט.
בירור אחר בירור: נתבאר באוה"ת מג"א ע' קפח ואילך.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. נג, ד.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
ויגר מזה: תהלים עה, ט.
לפני שבר גאון . . השפלתם ומפלתם כו': משלי טז, יח. קטע זה מובא במילואים ליהל אור ע' תרמ.
אם תגביה כנשר: עובדי' א, ד.
ימחו מספר חיים: תהלים סט, כט.
וככה הוא ממש בנפש הבהמית . . א"א להתברר. אם לא שתתברר תחלה נה"א: מובא באוה"ת פ' בשלח ע' תנג ע"ש.

והיתה נפש אדוני צרורה: שמואל-א כה, כט. ראה לעיל עו, א.
וכמ"ש במ"א ע"פ שאו את ראש: אולי הכוונה ללקו"ת פ' במדבר א, א ואילך.
וקבל היהודים: הנחת אדה"א בסה"מ תקס"ו ע' קכ. וביאור שני לדרוש פורים שם ע' קנב. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת מג"א ע' קעא המאמר עם הגהות וקיצורים. עוד קיצורים שם ע' קעח. לד"ה וקבל שבתוו"א שם ע' קעט. קפה. ראה פלח הרמון שמות ע' שצה.
ראה המשך מצה זו תר"מ פרק כו ע' קעב.
וקבל היהודים . . החלו במ"ת . . וקבל . . קבלה גמורה: אסתר ט, כג. שבת פח, א. וראה להלן צח, א.
נקראת בשם התחלה: בסה"מ תקס"ו ע' קכ שואל "איך יתכן שבשעת מ"ת שעל כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן וכו' לא תהי' רק התחלה". ובד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ע' קי (ובסה"מ תשי"א ע' קפ) "דלכאורה הוא דבר נפלא דבמ"ת היו ישראל בתכלית העילוי דגאולה והיו במעמד ומצב משובח ביותר בענין החירות והחופש, וראו כמה אותות ומופתים ביציאת מצרים, ובפרט בקריעת ים סוף". ע"ש. ובאוה"ת מג"א ע' ב'שמח הקשה איזה שייכות יש לפורים עם מ"ת.
אאע"ה קיים את כל התורה: משנה סוף קידושין. באוה"ת כאן ע' קעא מציין לד"ה וכל העם לעיל סז, ד "שם הקשה קושיא זו וגם התירוץ הוא ע"ד מה שכתוב כאן ובמ"א תירץ באופן אחר".
ומה זו מעלת נתינתה: ראה לעיל עג, סע"ג. ובאוה"ת מג"א ע' קעב שמציין למאמר הנ"ל.
מעלת אברהם אבינו ע"ה שהיה הלוך ונסוע: ראה לעיל סו, ד ואילך. עג, ד.
בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קסא מציין לכאן.
אברהם אבר מ"ה: באוה"ת מג"א ע' קעב מציין ללעיל צ, א, שהוא בחי' אבר וכלי להתלבשות בחי' חכ' מ"ה שהחכמה עצמה היא המלובשת בתוך המדות, עכ"ל.
ובטול זה הוא ע"י ההתבוננות: ראה באוה"ת כאן ע' קפה מבאר הצ"צ שהתבוננות זו הוא המבואר לעיל בפ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו "כשהאהבה באה מהתבוננות כי הוא חייך כו', אך כאשר האהבה באה מאשר ישית אל לבו . . בחי' זו הב' ע"ז נתכוין כאן" [בתו"א].
יהללו את שם ה': תהלים קמח, יג.
כי לשון ברא: ראה לקו"ת בשה"ש יד, ג בד"ה קול דודי ההפרש בין בראת לנברא. ראה באוה"ת כאן ע' קעב.

הוא שמותיו של הקדב"ה: באוה"ת מג"א ע' קעב יש הג"ה.
כח הפועל בנפעל: בלקו"ת שלח מז, א: ומ"ש בספרים כח הפועל בנפעל. וראה במ"מ לשם.
ראה לעיל מא, ד. סד, א. סו, ג. ראה אוה"ת מג"א ע' קעט.
כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג. וראה לעיל עט, ב.
כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
בבכי יבואו . . **מאשר תוכל הנפש שאת**: ירמי' לא, ט. וראה אוה"ת פ' ויגש כרך ב שנא, ב, ביאור ע"ז.
שהבכיה היא מחמת קבלת השמחה הגדולה: ראה לעיל כו, א.
מעלת אברהם . . **מצד שרש נשמתו**: ראה באוה"ת כאן ע' קעג "שזהו הפי' שמעלת אברהם היתה גדולה מאד מצד שרש נשמתו היינו אפילו אדה"ר שרשו מחכ"ע ואברהם שרשו מהכתר".
וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.
רמ"ח פקודים הם רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
וישמע שאול: שמואל-א טו, ד.
שהאור הבא ממנו אינו מאיר אלא א"כ: ראה מו"נ ח"ב פ"ל. וראה בהנסמן לקמן צז, ב.
ולא עם הארץ חסיד: אבות ב, ה. זח"ג לג, ב. רכב, ב.
ב' פעמים אור בגימט' ואהבת: שער הכוונות כוונת ק"ש. פע"ח שער הק"ש פכ"ג וכ"ה.
וישמר משמרתי: בראשית כו, ה.
יביאו לבוש מלכות: אסתר ו, ח.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
סוס הוא בגימט' ב"פ ג"ס: ראה אוה"ת פ' וירא צה, ב ביאור ע"ז.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
ענין הסוס . . **לשם מצד עצמו**: עיין באוה"ת מגלת אסתר ע' קעו שמציין "ובתורה אור ס"פ וישב פי' בחי' זו על נפש הבהמית היינו שנלקחה משם ב"ן ושורש ב"ן הוא מס"ג ובמקום אחר פי' זה על אותיות התפלה ואותיות התורה" ע"ש.
גיאה על גיותניא: ראה אוה"ת פ' וירא (כרך א) צה, ב.
סוס ורוכבו רמה בים: שמות טו, א.
רמה . . **ולשון השלכה**: באוה"ת שם ע' קעו: (וכמ"ש בתלים (סי' עח, ט) נושקי רומי קשת פירש"י והמצ"ד לשון השלכה).

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.
תבא אמו ותקנח את בנה: במד"ר יט, ד.
אם רחץ ה' א"ת אם אלא אם: ישעי' ד, ד. פרע"ח שער השבת שי"ח פ"ג. ראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' קז בפי' אם.

דף צז

עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.
מעט מעט אגרשנו: שמות כג, ל.
אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה: ראה ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז. תשי"א. ראה גם לקמן קכ, ד. שערי אורה צ, ב. סה"מ עטר"ת ע' שו. תרפ"א ע' קצא. תש"ח ע' 118. ת"ש ע' 9. ועוד. — ספר השיחות תשמ"ט כרך א ע' 327 הערה 13.
מחשבת חוץ ח"ו: "להעיר שהדיוק בלשון "ח"ו" (בנוגע לענין בלתי רצוי) אינו רגיל (כ"כ) בדרושי חסידות [וי"ל הטעם — כיון שסומכים על התחלת התורה באות בי"ת, ר"ת ברכה (ראה לקו"ש חט"ו בתחלתו, וש"נ). שעי"ז נעשית גם שלילת הענינים הבלתי רצויים כו'] ואעפ"כ, בענין זה — שלא עלה להם מחשבת חוץ — ממשיכים ח"ו, מדגישים הענין ד"ח"ו" בכל המאמרים שבהם נזכר ענין זה" — ספר השיחות תשמ"ט ע' 327 הערה 14.
עמ"ש בפסוק וזאת המצוה: לקו"ת ואתחנן ט, א ואילך.
שו"ה זו — כי אם בבחי' רצוא ושוב: "והיינו כמ"ש בזח"ג (האזינו דרפ"ח ע"ב) ועל האי אקרי כו' והחיות רצוא ושוב" — לקו"ת חקת נו, ב.
ע"פ טוב לחסות: לקו"ת שמע"צ צ, ד.
ענין פי' נעשה ונשמע . . ויובן זה ע"פ שני דרכים: ומובא באוה"ת פ' תצוה ע' א'תקצג שכאן נתבאר "כי גילוי האור תלוי דוקא כשיש כלי לקבל האור וכמשל האש שאינו נאחז אא"כ יש לו כלי במה להתאחז כו', ועוד דשרש הכלים יותר גבוהים מהאור והזיו". וראה גם באוה"ת בראשית כרך ה תתקסט, א ומציין שמכאן "יובן בתוס' ביאור ענין זה שהכלים עצמן מסייעין להיות המשכת האורות" ע"ש.
שהן בחי' כלים לגלוי אוא"ס ב"ה: ראה לקו"ת בחקותי מז, ב.
כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא: דברים ד, כד. ראה ביאוה"ז לצ"צ כרך ב ע' תתרמז.
ויש חקירה בין החוקרים במהותו: במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תע בשם הרמב"ם [מו"נ ח"ב פ"ל] "דיסוד האש הרוחני אינו אלא אור דק מאד וחשוך גם לא אויר חם". וראה בהנסמן לשם. ובע' תנ כ' "כי הפילוסופים אומרים כי יסוד האש אינו אש ממש רק

אויר דק שאי אפשר עליו לומר שהוא אש ממש". וראה במים רבים תרל"ו פרק קו בשם ספרי המחקר שאש היסודי אינו אויר אשר יחי' בו האדם. וראה בספר הערכים-חב"ד כרך ב ערך אויר.

באוה"ת חקת ע' תתז מציין לכאן.

שיש אור וכלי בע"ס: ראה אוה"ת דברים כרך ז ע' ב'רלג.

וע"כ ע"י קיום המעשה . . רבוי הכלים: ראה דרך מצותיך ד"ה לרוקע קסו, א. אוה"ת פ' תצוה ע' א'תקצה. ד"ה זכור תרנ"ד ע' רא.

ועמ"ש ע"פ הזהר בפ' בלק: ראה ביאוה"ז לאדה"א ק, ב.

ואהבת הוא בגימט' ב"פ אור: נסמן לעיל צו, ג.

וכל אור אינו מאיר ונמשך כ"א כשיש לו כלי: מובא בד"ה א"ר אבהו תער"ב (בסה"מ תער"ב-עו) ע' ז "והיינו מפני שהאור טבעו לעלות למעלה ולהכלל במקורו, ובכדי שיהי' המשכת האור זהו ע"י הכלי דוקא", ע"ש.

שהכלים שרשם גבוהים מן האורות . . שרש הכלים שהן מעולם התהו הרי הם גבוהים בשרשם מהאור: ראה גם לעיל צד סע"ג שהכלי נעשה מהכאת או"מ באו"פ. מובא באוה"ת ענינים ע' קנז. וראה דרך מצותיך קסה, ב ואילך בארוכה. אוה"ת ליוהכ"פ ע' ב'קלח.

עד"מ אבן הנופלת מן החומה: ראה לקו"ת ראה כא, ג ובמ"מ לשם.

ע"פ ראשי המטות: לקו"ת ר"פ מטות פא, ב.

בד"ה משה ידבר: לעיל סז, ד.

וכמארז"ל גבי סוס שרוחו נסה עליו: פסחים קיג, ב.

כענין עליית העולמות בשבת: ראה לקו"ת שה"ש מו, ב. הנחת הר"פ ע' פג. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תלו. המשך מצה זו תר"מ פרק כה.

בשבירה מז"ת דס"ג: ראה לקו"ת ראה לא, ד.

וכמו ספירת העומר שהוא בירור ז' מדות: מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקכח.

שממשיכים מקיפים דאימא: ראה לקו"ת מסעי צ, ב שבמ"א נתבאר שמתלבשי' ו"ק דאבא בו"ק דאימא ובזה נשמרים המדות מיניקת החיצונים, ע"ש.

וספרתם לכם ממחרת השבת: ויקרא כג, טו.

והוא ענין לבוש החשמל: ראה לקו"ת פ' אחרי כז, ד. ובפ' אמור לו, ג.

הן האדם הי' כאחד ממנו: בראשית ג, כב.

מחשבה טובה: קידושין מ, א.

והאם רובצת על האפרוחים: דברים כב, ו.

כמ"ש במ"א וספרתם לכם: לקו"ת במדבר י, א ואילך.
ועמ"ש ע"פ מקושש עצים: לקו"ת שלח מב, ד.
בינה נק' יובלא דרור: ראה זח"ג קח, ב.
מ"ש ע"פ לסוסתי: לעיל בפ' יתרו סג, ד.
ולכן נאמר . . ולכן נאמר וקבל לשון יחיד: בדף צח, א קטע מכאן נעתק באוה"ת במדבר ע' כא.
ויחן שם ישראל: שמות יט, ב.
כאלו הם כולם כאיש אחד: שענין האחדות שהי' במ"ת הי' ג"כ בפורים, שהרי אז הי' "וקבל (ל' יחיד) היהודים עליהם את אשר החלו לעשות" — ראה שיחת י"ב אדר תשל"ט.

דף צח

ענין התחלקות המדרגות זהו רק מהחכמה למטה: בד"ה הנותן שלג תרס"ג (נדפס בסה"מ ליקוט — ב ע' עה) כתב "זהו כשבחי' החכמה בא לידי השגה אז הוא בבחי' התחלקות, דהשגה הוא בחי' יש, אבל חכמה בעצם הוא ביטול", ע"ש בארוכה.
נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג.
לכל חד לפום מה דמשער בלביה: זח"א קג, ב. ראה לקו"ת מסעי פה, ב.
ע"פ מים רבים כו' פרשה תולדות: לעיל יב, ד.
באוה"ת וירא כרך ד תשלח, ב מציין לכאן.
כי לא יראני האדם: שמות לג, כ.
וזהו ענין קרי וכתיב: ראה אגה"ק סי' יט.
חייב אינש לבסומי בפוריא: הנחת כ"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך תקע"א בכותרת "פורים יום א' תשא". נדפס בסה"מ תקע"א ע' קכד. וראה שם ע' קלו. באוה"ת מג"א (תש"נ) ע' רפח המאמר עם הגהות.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
באוה"ת מג"א ע' רעט מתחיל לבאר הקושיא הראשונה, ע"ש בארוכה.
בלקו"ש ח"ז ע' 27 **הערה** 55 **העיר**: בלקו"ת ויקרא ד, ג מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ לד"ה זה בשם "דרוש פורים" — וי"ל שלכן נק' דרוש זה בשם "דרוש פורים" סתם — אף שישנם כמה דרושים המדברים בעניני פורים — כי במצוה זו [עד דלא ידע] מתבטא ענין פורים. אלא שמ"מ אינו מציין ל"דרוש המתחיל חייב אינש כו' עד דלא ידע" — אף שכוונתו ב"דרוש פורים" הוא לענין "חייב כו' עד דלא ידע" שבפורים — כי אז, מכיון שאופן הציון בכ"מ הוא ל"ד"ה כו'", לא הי' ניכר שמרמז בזה איזה ענין, ובמילא לא היינו יודעים

שכוונתו היא (גם) לענין "חייב כו' עד דלא ידע", כ"א לדרוש המתחיל חייב כו', ולכן מציין ל"דרוש פורים". עכ"ל ע"ש. ובלקו"ת תזריע כא, ג מציין לד"ה זה: לד"ה עד דלא ידעי בין כו'.

חייב אינש לבסומי בפוריא: מגילה ז, ב. ראה לעיל צה, א הערת כ"ק אדמו"ר.

וכמ"ש הרמב"ם: הל' יו"ט פ"ו ה"כ.

בפסח קי"ס ובשבועות מ"ת כו': בסה"מ תקע"א ע' קכד "וכן בסוכות בענני כבוד".

דמרדכי גזר ולא קבלו עלייהו: ראה מגילה ה, ב.

וקבל היהודים: אסתר ט, כג.

וכמאמר רז"ל ע"פ קימו . . מה שקיבלו כבר: שבת פח, א. ראה לקו"ת במדבר יט, ד. בד"ה וקבל היהודים תשי"א (סה"מ מלוקט — ח"ג ע' 50) בהערה 4 "אף שלכאורה הם שני ענינים, ד"וקבל היהודים את אשר החלו" הוא שרק בפורים היתה הקבלה, משא"כ "קיימו מה שקבלו" הוא שגם במ"ת היתה הקבלה אלא שלא הי' לה קיום" ע"ש בארוכה. וראה שם ע' עז.

יותר אונס ממעשה דאחשורוש: בספה"מ תקע"א ע' קכה "וזה פלא לכאורה דהרי בימי אחשורוש הי' אונס יותר כי המן ביקש להשמיד את כל היהודים כו'".

שארז"ל אשרי . . ותלמודו בידו: פסחים נ, א.

מ"ש רז"ל: סנהדרין צט, א.

כי דבר ה' בזה: במדבר טו, לא.

דמאחר שמי שא"א: ראה אוה"ת נ"ך כרך ע' תרמו.

כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל-א כד, יד. ראה אוה"ת פ' וארא ע' קנב. ובכ"מ. בלקו"ת ויקרא ד, ג מציין לכאן: כמ"ש מזה בדרוש פורים (ראה לעיל בתחילת המאמר). צו יד, ג. חקת נט, ב. ראה יח. ד.

והאלקים אנה לידו: שמות כא, יג.

להבין משל ומליצה: משלי א, ו.

אבל מהותו ועצמותו: ראה ד"ה ועשית חג שבועות תש"ה ע' 186.

ולכן נק' קדמונו של עולם: בהנחת כ"ק הצ"צ נוסף: "(כי קדם אינו כמו תחלה שהתחלה יש לה אמצע וסוף והיינו בבחי' השתלשלות שחכמ' נק' ראשית כו' אבל הקדם הוא שהוא יחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו והוא קדמון לכל הקדומי')".

וקדושים בכל יום: בסה"מ תקע"א ע' קכז ובאוה"ת מג"א ע' רפט כ' "וקדושים הן הנשמות שבלא גוף בג"ע" ע"ש.

בלקוטי הש"ס להאריז"ל: סוף ברכות. ראה גם תניא אגה"ק סי' יז.

צדיקים אין להם מנוחה: סוף ברכות. וע"פ גירסת השל"ה בהקדמה בית חכמה (יז, א). עמק המלך שער דיקנא קדישא פ"ח (סא, ג). וראה לעיל פ' שמות מט, א. ובלקו"ש חי"ד ע' 179. חט"ו ע' 137 הערה 5. בסה"מ תקע"א ע' קכז הגירסא "ת"ח".

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

חיל — וכל השגה לגבי מה שלמעלה ממנה נק' משל: בהנחת כ"ק הצ"צ נוסף: "כמו המשל שהוא בדמות הנמשל רק במציאות מגושם ממנו כו' כן הוא כל השגה לגבי שלמעלה הימנה הגם שהם הכל בבחי' א' רק שזה באופן גשמי כו' ונק' משל)".

וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א.

ונהר יצא מעדן: בראשית ב, י.

ההשגות — ובחי' ח"ע עצמה: באוה"ת בראשית כרך ז תתנט, ב דכאן בתו"א מבאר דשורש הראשון לבחי' משלים אלו הוא חכמה עילאה, ושם [באוה"ת] משמע דע"י המשל אינו מושג רק הדמות ע"ד אשא"מ, וכאן בתו"א משמע קצת שע"י משל הקדמוני יושג המהות, ע"ש.

נק' בזהר רזא דשמא קדישא: ראה לעיל מט, ד.

ה' בחכמה: משלי ג, יט.

עטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

באגה"ק ד"ה אשת חיל עט"ב: סי' כט.

כתרו את בנימין: שופטים כ, מג. ראה לעיל יט, ד.

עתיק . . בחי' תחתונה שבא"ס: ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א.

למה שנתבאר כאן בענין עתיק — ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקמ ואילך. [ובמקבילו באוה"ת בראשית כרך ג##]. סה"מ תרל"ו ע' שטז ואילך.

פי' עתיק יומין: ראה דרך מצותיך מצות וידוי תשובה פרק ב (לח, ב).

המתנשא מימות עולם: ברכת יוצר. ראה לקו"ת אמור לא, ד בענין ימות עולם.

הוא הנק' קדמונו של עולם: ראה באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'קעב שמבאר מה שכתוב כאן.

ועתיק יומין יתיב: דניאל ז, ט.

ע"פ כי ביום הזה יכפר: לקו"ת אחרי כז, ג.

איתא בזהר ענין ת' עלמין: פ' חיי שרה קכג, ב בתוספתא. ראה לעיל כד, ג. ושם בשם אד"ר קכח, ב (וראה אוה"ת פ' חיי שרה ע' קטו, ב).

ארבע מאות שקל כסף: בראשית כג, טז.

לשון סחור: ע"ז יז, א.
ואם יחסר מלהשיג איזו דברים: ראה בסה"מ תקע"א ע' קכז בארוכה.
ע"כ צ"ל תלמודו בידו: בסה"מ תקע"א ע' קכח מדייק "וזהו שאמ' ותלמודו בידו כל התלמוד דוקא ולא אמרו סדר א' או מס' א' כי כל המשל צריכים להשגת הנמשל".
משמת ר"מ בטלו מושלי משלים: סוטה מט, א.
תילתא משלי: סנהדרין לח, ב. וראה לעיל צא, ג.
שכל צדיק נכוה מחופתו של חבירו: במד"ר כא, כ.
בזוהר פ' אמור דק"א ע"ב: בלקו"ש חכ"א ע' 248 הערה 52 מציין שנמצא בדף קא, א. וזה קאי על לבושי הנשמה שישלים לו בג"ע ("ההוא עלמא"). אבל פשוט, לכאורה, שאפ"ל תשלום בעוה"ז.
ישראל זכו למתן תורה ע"י יסורים: ראה ברכות ה, א.
אור א"ס ב"ה שורה בחכמה דוקא: תניא פרק לה בהגה.
אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.
ע' בד"ה ועשית בגדי קדש: לעיל פב, ב.
כמים הפנים לפנים . . אל האדם: משלי כז, יט. כ"ה גם בתניא פרק מו. ובכתוב לאדם, וכ"כ בלקו"ת נשא (כט, א). שה"ש (לא, ד). — הערת כ"ק אדמו"ר בהערות ותיקונים לתניא שם.
ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.
רמ"ח מ"ע: ראה ת"ז תי' ל.
ודמות פניהם פני אדם: יחזקאל א, י. ראה אוה"ת בשלח ע' תעז.
משכני אחריך נרוצה: שה"ש א, ד.
אחותי כלה מה טבו דדיך מיין: שה"ש ד, י.
על כל דבור פרחה נשמתן: שבת פח, ב.
מ"ש כיוצא בזה בפרשת לך לך: לעיל יב, ב ואילך.
למה שינו הסדר להקדים חופה לקידושין: ראה ד"ה והוא כחתן תרנ"ז ע' קעב ובהערת כ"ק אדמו"ר שם. ובלקו"ש חכ"ב ע' 61 הערה 47.
על ידי המשכת המקיף תחלה: "בתו"א ד"ה חייב . . שע"י שכפה עליהם הר כגיגית באו להקדמת נעשה לנשמע. ובמדרש תנחומא ובתוס' (שבת פח, רע"א) מוכח דהקדמת נעשה לנשמע הי' קודם כפיית ההר. מדרשות חלוקות הן. וכמש"כ בתו"א כן הוא במדרש תהלים א, ד. ובמכילתא דרשב"י". — לקו"ש חי"ג ע' 166.

דף צט

נתעורר בהם . . **ברצון גמור בימי אחשורוש**: ראה בלקו"ש ח"ט ע' 149 הערה 53, 54. — שזה גופא מה שהדר וקבלוה בימי אחשורוש הוא לפי שבמ"ת ניתן גם ענין זה אלא שהי' בהעלם (שם הערה 54). וראה גם בלקו"ש ח"ז ע' 26 סעי' ט.

ועת לרחק מחבק: קהלת ג, ה.

אסתר מן התורה מנין: חולין קלט, ב.

ואנכי הסתר אסתיר פני: דברים לא, יח.

וביאור הענין: הובא באוה"ת מג"א ע' רצ. ונתבאר בד"ה מצה זו תר"מ פרק כו ע' קעב.

איש יהודי: אסתר ב, ה.

להשמיד להרג: אסתר ג, יג.

הפעם אודה את ה': בראשית כט, לה.

פרשת ויחי ע"פ יהודה אתה: מה, ג.

פי' שר ליהודים: באוה"ת מג"א ע' רצא: כי איש לשון שררה.

איש הר הבית: משנה רפ"ק דמדות מ"ב. ובתויו"ט שם. ראה גם אוה"ת בראשית כרך ג תקמה, א ואילך.

מרדכי מן התורה מנין: חולין קלט, ב.

דכתיב מר דרור: שמות ל, כג.

ומר זה לדעת הרמב"ם . . **ועל דרך זה יש לפרש מחלוקת הפוסקים**: הנחה אחרת מקטע זה נדפס בסה"מ תקע"א ע' קמג.

ומר זה: ראה לקו"ת פ' נשא כא, ב.

לדעת . . **מושק**: הל' כלי המקדש פ"א ה"ג. וראה בפי' הרדב"ז שם, ובפי' ע"ת מרבינו אברהם בן הרמב"ם ע"פ זה. וראה בברכת הנהנין לרבינו הזקן פרק יא הל' ה' שכ' שקורין פיזו"ם ואסור לאכלו משום חשש דם, ע"ש. וראה באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתקמד. ראה בד"ה מצה זו תר"מ פרק כו בארוכה. ובסידור כז, ב שהוא חי' טמאה ע"ש. ראה טור או"ח סרי"ו.

והרמב"ן: בפי' על התורה שמות ל, כג. וראה ברבינו בחיי שם. ובאוצר הגאונים ברכות בחלק הפירושים לדף מג, א בשם רב האי גאון (הובא באשכול ח"א ע' 68) "חלבא דשונרא ברא", ובהערה ו מציין לאבודרהם הל' ברכות שער ז "כי היא זיעת חי' כמו חתול". וראה גם בספר הנר לברכות שם לרבינו זכרי' בן אגמאתי ע' 94. ובערוך ערך משק.

בגמרא כיצד מברכין: ברכות מג, א.

בחטוטרת שבצוארה: כפי' הרא"ש שם, אבל רש"י שם פי' "מן הרעי של חי'", בגמרא שלפנינו הגירסא "שמן חי'". אבל ברי"ף וברש"י וברא"ש ובדקדוקי סופרים בשם כ"י מינכן הגי' "שהוא מין חי'". וראה במעדני יום טוב שם. ולעיל בהערה ד"ה והרמב"ן.

יש לפרש מחלוקת הפוסקים: ראה גם לקמן קו, ד. לקו"ת נשא כב, ד בשם "פי' הגאונים והרמב"ן".

שרבינו יונה מתירו: בי' על ברכות מג, א.

ויש אוסרים אותו באכילה: הרז"ה.

כשגגות או כזכיות: בסה"מ תקע"א: כזכיות או כשגגות.

ושאל אוב וידעני: דברים יח, יא.

במקום שבעלי תשובה עומדים: ברכות לד, ב. נסמן לעיל כא, ג.

מרדכי . . יסוד אבא: ראה פע"ח שער הפורים פ"ה.

למי יחפוץ . . ממני: אסתר ו, ו. בהמשך מצה זו תר"ם ע' קעד נוסף: שלא מצא מציאות נכבד יותר ממנו מפני עוצם ישותו וגסותו: שהיה.

אני ואפסי עוד: ע"פ ישעי' מז, ח. צפני' ב, טו.

מזרע עמלק: אסתר ג, א. ראה לקו"ש ח"ג ע' 913 הערות 2-1.

ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.

כי ז' אומות . . ז' מדות רעות: ראה לעיל צה, א.

שרש כל המדות רעות: באוה"ת מג"א ע' רצא: (שלפי שהוא יש בעיניו ע"כ הוא בעל תאווה הכל לעצמו כו' וכיוצא) משא"כ אם הי' כמותר בעולם למה לו להתאוות: ולכן.

ואם היו כופרים ח"ו לא היו עושים להם כלום: וכ"ה במגילת סתרים ע"פ וקבל היהודים. וכ"ה בשערי אורה שער הפורים צ, ב. ובד"ה וקבל היהודים תרע"ח ע' רד. ובד"ה וקבל היהודים תשי"א (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ג ע' סח).

ואפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו בפועל ממש: ראה תניא פי"ח. לקו"ש ח"ג ע' 818.

טעם על מס"נ: ראה לקו"ת ויקרא ד, ג. סה"מ תרל"ד ע' קז. סה"מ תרנ"ט ע' יג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תש"ט ע' 121.

לאהבה את הוי' אלקיך: דברים ל, כ.

כי המס"נ נלקח מבחי' שלמעלה מן הדעת: באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעג מציין ע"ז "ור"ל למעלה מהטעם ושכל המושג".

וכבר נתבאר: באוה"ת פ' יתרו ע' תתמב מציין ע"ז "נמצא בחי' היותו סוכ"ע וממכ"ע להיות העולמות זהו כלא חשיב לגבי מהו"ע שאינו בגדר עלמין כלל, אלא שממהו"ע נמשך ג"כ הארה זו שיהי' סוכ"ע וממכ"ע", ע"ש. וכ"ה בסה"מ תרס"ח ע' קפא.

כי לא זה היא עיקר האלקות: ראה לקו"ת שה"ש ח, א. נתבאר בארוכה באוה"ת יתרו ע' תתמב. בד"ה ביום השני תרפ"ה סעי' ג (נדפס בסה"מ תרפ"ה ע' ריג): "הכוונה עיקר העצמות מה שהעולמות כו'", ע"ש. סה"מ עטר"ת ע' תלט. בסה"מ תרנ"ה ע' רט מוסיף ע"ז "דהאור אינו מכל עצמותו כ"א מהבחי' אחרונה שבו כו', ודוגמא לזה הוא הבהקת אבן טוב דאין עיקרו ע"ז שיבהיק אור ויאיר כו' ולא משום זה היוקר שלו . . וכמ"כ יובן הדוגמא למעלה דעצמות א"ס ב"ה אינו להאיר בעולמות כו', והאור הוא כבי' בבחי' מעלה מיוחדת שיש בו אור להאיר כו'" עכ"ל ע"ש. ובלקו"ש חי"ט ע' 190 הערה 31 מציין "לקו"ת שה"ש ח, א [אלא ששם — על עצמותו ית' שלמעלה גם מסובב]". בד"ה שיר המעלות תרצ"ז ע' 166: "לא זהו כל העצמות". ומביא שם דוגמא מחיות הנפש שמחי' את הגוף, דיש ענינים בהנפש מה שאין אנו יודעים מהם כלל, ע"ש.

אתה הוא עד שלא נברא העולם: נוסח ברכת השחר — ע"פ תדבא"ר פכ"א.

כמש"ל פ' בשלח ד"ה וירא ישראל: לעיל סא, ד ואילך.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

פי' ואתה היינו כ"ב אותיות: ראה שער היחוד והאמונה פ"ב.

וא"כ מהותו ועצמותו ית': בלקו"ת ויקרא ג, ב מציין לכאן.

נפשי אויתיך: ישעי' כו, ט.

כמ"ש בתניא (**פמ"ד**): ראה באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשמא. ובליקוט פירושים — חיטריק.

בע"ח שמ"א פ"ג: דפוס שקלאב תק"ס. ובדפוסים אחרים שמ"ב פ"א.

מקור הבטול איש יהודי: בהמשך מצה זו תר"ם ספכ"ו הוסיף כ"ק מהר"ש קיצור: שכ"י גם משארי שבטים נק' יהודי ע"ש ביטול, ומרדכי מירא דכיא מקור הביטול נק' איש יהודי, ולעו"ז הי' המן גס הרוח ראשית כל מדה"ר, ועמדו במס"נ שזהו מבחי' אהבה מוסתרת שלמעלה משכל, כי ע"פ שכל לאהבה את ה' כי הוא חייך ממכ"ע וסוכ"ע. אמנם זהו רק הארה לבד, ואתה קודם שנה"ע כו' בשוה ומזה נמשך בחי' זו, והוא מבחי' ניצוץ האלקי שבנשמה, עכ"ל.

שנמשך . . וזהו וקבל היהודים כו': בד"ה מצה זו תר"מ פרק כז מוסיף "וכמ"ש וקבל קבלה גמורה, וכ"ז הוא ע"י היותם יהודים שעמדו בהודים להיות בבחי' הביטול".

שו"ה כו' — (**והענין הוא דהנה כתיב**: קטע מכאן מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תצט.

מה ראו על ככה: אסתר ט, כו.

כנודע שיש מ"ה וב"ן: ראה ע"ח שער שביה"כ, ש"ט פ"ז. אוה"ת נצבים ע' א'רלג. וראה בספר הליקוטים ממאמרי הצ"צ ערך מ"ה.
אלמלא עוזרו: קידושין ל, ב.
אשה מזרעת תחלה: ברכות ס, א. נדה לא, א. ראה לקו"ת תזריע יט, ג.
ע"פ מ"ש בע"ח שי"א פ"א: דפוס שקלאב תק"ס. ובדפוסים אחרים שער עתיק שי"ב פ"א. ראה באוה"ת פ' בלק ע' א'תרסד. וראה הלשון באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תק "וז"ל וי"ל כי עת"י דאצי' כל עצמותו נעשה משני בחי' אלו שהם מ"ה וב"ן ובחי' מ"ה שבו הוא הנק' עתיק דדכורא ובחי' הב"ן שבו היא הנק' נקבה דעתיק עכ"ל. וא"כ בימי הפורים ע"י וקבל היהודים היה המשכת התורה הנק' משל הקדמוני מבחי' יולדת זכר היינו שיהי' הגילוי מבחי' עתיק דדכורא" ויש שם קיצור. וכ"ה בסה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' עז.
ועיין מ"ש בביאור ע"פ שימני כחותם: לקו"ת שה"ש מו, ב.
בחי' משל הקדמוני כנ"ל): ראה בד"ה מצה זו תר"מ פרק כז סיום המשך הפי' למה ראו על ככה, ובסופו יש קיצור מהסעי':
קיצור. במ"ת כפה עליהם הר אתעדל"ע שמעורר אתעדל"ת לכן נק' החלו לעשות, נגד בימי אחשורוש שהי' קבלה גמורה שהי' אתעדל"ת תחלה, וזהו מ"ה ראו על ככה, ועי"ז מה הגיע אליהם שהי' גילוי עליון יותר, וע"ד יולדת זכר, חכמה כח מ"ה, וז"ע יר"ע ויר"ת שרשה מיר"ע, ולכן בזאת יבא אהרן אל הקדש, וגם בינה יתירה י"ה דעת"י ע"ד אד' מי בינה דעתיק כו'. עכ"ל.
ששמחת פורים עצומה ויתירה מהשמחה שביו"ט: ראה לקו"ת נצבים מח, א שמציין לכאן.
כי הנה על כל יו"ט . . וצדיקים היינו צדיק עליון וצדיק תחתון: מובא בביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשכח.
רננו צדיקים בה': תהלים לג, א.
ושמחת בחגך: דברים טז, יד.
משחרב בהמ"ק אין שמחה אלא ביין וברביעית יין: פסחים קט, א. הובא להלכה בטוש"ע סי' תקכט, ולא הוזכר שם כלל שיעור בשתיית יין.
גם חשך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.
אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
וכמארז"ל . . ואילו יו"ט לא כתיב: נסמן לעיל צח, א.

בד"ה למנצח על השמינית: לקו"ת תזריע כא, ג. וראה גם לקו"ת שה"ש כג, ד. וראה בסידור שער המילה.
עד כאן נמצא בהנחת הצ"צ, וכנראה שמכאן ואילך הוא הגה"ה מהצ"צ.
ששאל מין אחד: ב"ר פי"א.
לר' יהושע: בלקו"ת ובסידור ובב"ר הגיר' "לר' עקיבא". מכל התנאים הנ"ל הרגיל לנצח מין הוא ריב"ח — עיין חגיגה ה, ב. (מרשימת כ"ק אדמו"ר). ולעיל בהערות ותיקונים מציין כ"ק אדמו"ר: "וראה ב"ר פי"א, ה. שמו"ר פ"ל, ט".
בד"ה כי אברהם לא ידענו: לעיל צג, ג.

דף ק

אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.
בזהר ר"פ ויקרא: ב, א. וראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' שטז.
שבהתלבשות הם ע"י אות ה' אחרונה דשם הוי"ה: בלקו"ש חט"ז ע' 358 הערה 54 מציין: "ובאוה"ת אחרי (ס"ע תקסד) בשם הרמב"ן (לך יז, א. וארא ו, ב) דנסים המלובשים בטבע הם משם שד"י. וראה פיה"מ מהדו"ב פקל"ט (צב, ריש ע"ב)".
בד"ה להבין מפני מה: לקו"ת צו טז, א.
בד"ה והיה מדי חדש בחדשו: לקו"ת ברכה צז, ב ואילך.
סד"ה והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מד, ב.
דכ' האריז"ל: ראה שער הכוונות ענין הציצית דרוש ב' בתחלתו. פע"ח שער הציצית פ"ג.
ומותר להשתמש בה דברי חול: ראה שו"ע אדה"ז סי' כא. ובלקו"ש חי"ט ע' 421. חל"ו ע' 158.
שלא נזכר שם הוי' במגילה: בראב"ע בפתיחתו למגלת אסתר כ': "אין במגילה הזאת זכר השם והיא מספרי הקודש". ובתוד"ה מגילה שבת קטו, ב. מרדכי שם סי' שצו. שו"ע או"ח (ואדה"ז) סי' שלד סי"ג (סי"ב): "אין בה אזכרות". — לקו"ש חכ"א ע' 201. באוה"ת מג"א ע' ב'תמ יש ביאור ע"ז.
שם הוי': כ"ה בפע"ח (שער הפורים פ"ו). וראה גם משנת חסידים מס' אדר פ"ו מ"ג. תו"א ק, ב (ושם [דהיינו כאן] מוסיף: ולא משאר שמות של הקב"ה). קכא, ב. בסה"מ תקס"ה (כרך א ע' שצז) ואוה"ת אסתר (ע' דש) מוסיף: וגם לא שם אלקים ואד'. — לקו"ש חכ"א ע' 201.
בזהר ס"פ בחקתי: קטו, ב. ולהעיר מפדר"א פכ"ה. וראה בלקו"ש ח"ז ע' 40.
שהנביאים עתידים להבטל לע"ל: ירושלמי מגילה פ"א ה"ה.

ובנביאים יש שמות הרבה: ראה בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 201 הערה 45, ובהערה 46 שם שגם בשה"ש לא נזכר שם ה'.
ועמש"ל בד"ה ובבואה לפני המלך: לעיל צו, א.
א"ת שמות אלא שמות: ברכות ז, ב. זח"ב ד, א.
שקורא וממשיך גלוי האור: בלקו"ש ח"ז ע' 40 ואילך סעי' ג: ד. ה. אַז פון דעם העלם "שאין שום שם במגלת אסתר" וועט (דורך קריאת המגילה) נמשך אַ גילוי אור ואדרבה: דער גילוי וואָס קומט דערפון איז אַ גילוי פון עצמות א"ס ב"ה וואָס איז "למעלה מבחי' שמות" עכ"ל ע"ש. ובהערה 46: שלמעלה גם מבחי' האור שלא נגע בו הצמצום שממנו נמשך הקו.
ובזה הנערה באה: הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ג ע' רו.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
אוה"ת מג"א ע' ל ואילך. וד"ה לכל נשמה ע' לז. וד"ה ובהגיע ע' לח.
ראה ד"ה ובהגיע תור אסתר במאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' שעט.
המאמר נמצא גם בבוך תקע"א בגוכתי"ק הצ"צ (נדפס בסה"מ תקע"א ע' קמד, ושם רק התחלת המאמר. כנראה נאמר ב' פעמים וכאן הוא כמו שנאמר בשנת תקס"ג).
ובזה הנערה באה: אסתר ב, יג.
העמוד שבין גע"ת לגע"ע: ראה גם לעיל ז, ג. ראה תו"ח פ' בראשית ד"ה ותלד עדה. ד"ה זה היום תרס"ו. ספה"מ תש"י ע' 107. וראה גם בשיחת ש"פ ויקהל תשכ"ה קישור המאמרים בין סיום התו"א להתחלת לקו"ת ד"ה ראו, כאן מבאר ב' ענינים בהעלאה ובלקו"ת שם מבאר אודות העלאת השבת.
וכמ"ש ע"פ הזהר וירא קי"ב א': ביאוה"ז לאדה"א י, סע"ד ואילך.
מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים: זח"א כד, א. פ, א. באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קצט מציין לתוס' מנחות דף קי, א בשם מדרש, ע"ש שמציין לכמה מדרשים.
נשמותיהן של צדיקים: בהנחת כ"ק הצ"צ תקע"א נוסף "ובמ"א פי' דעלייי' זו היא שהנשמה בריא' מאין ליש ומיכאל מקריב שתוכלל באצי' איהו וחיוהי".
גוהרקא דר' חייא: ראה לקו"ת ראה כז, ד.
דמנפשיה — לעזר וסיוע מהמלאכים: בהנחת כ"ק הצ"צ בספה"מ תקע"א נוסף: "ומנפשי' עייל כו'".
שאין צריך סיוע מהמלאכים: ע"כ בסה"מ תקע"א. ושם הסיום: שא"צ סיוע כו' כמ"ש במ"א.

פי' הגי . . מהיכל ק"ק: מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשלז ע"ש. ובד"ה טוב טעם תרס"ה ע' יא.

מלשון הגיון לבי: תהלים יט, טו. ובאוה"ת מג"א ע' כט ואילך מביא שיש ב' פי' בתי' הגי ע"ש.

כאשר הוגה מן המסלה: שמואל-ב כ, יג.

הנמשכת מהיכל ק"ק: ראה תניא פרק נג.

בהיכל ק"ק **דבריאה**: בספה"מ תש"ג ע' 40 מציין ע"ז "והיכל קד"ק דבריאה הוא חב"ד דעולם הבריאה שבתוכו מתלבשת בחי' מל' דאצי' כמ"ש רבינו נ"ע בפרק נב והיכל קד"ק דבריאה הוא הממוצע בין אצילות לבריאה אשר שם הם מתחברי' וכדאי' בזח"ב דרנ"ח סע"ב" ע"ש. וראה לעיל כו, ב. ובאוה"ת דרושים למגלת אסתר ע' ב'רסה.

בד"ה רני ושמחי: לעיל לז, א.

רננא ברמשא ושמחה בצפרא: לעיל לז, א.

מ"ש בזהר: זח"א רכט, ב.

באו לפניו ברננה: תהלים ק, ב.

הוספות

ויחי

פרק קב

ואני נתתי לך שכם אחד: הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ג ע' עח. (קטע מהנחת הנ"ל מובא באוה"ת ענינים ע' רעז).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הגהות באוה"ת ויחי כרך ו תתשכו, א (מיוסד על סה"מ תקס"ג. שם דף תתרפה, ב מתחיל ויוסף הורד מצרימה המאמר שם בקיצור). תתרפז, ב. "דרך שני בפסוק זה נלקח מתורה ע"פ בן פורת משנת תקס"ג". וראה גם המשך המאמרים שם. מאמרי אדה"א בראשית ע' תנט שמיוסד על מאמר זה.

ואני נתתי לך שכם אחד: בראשית מח, כב.

יש לדקדק הרבה מהו לשון שכם אחד: בפי' שכם, ראה אוה"ת פ' כי תצא ע' תתעא שמפרש שיש ג' פירושים, ע"ש.

לא מצינו שנלחם יעקב מלחמות כו': במאמרי אדה"א מוסיף בחרב ובקשת.

ששם עלו שבטים: תהלים קכב, ד.

ויוסף הורד מצרימה: בראשית לט, א.

כשקוראין לאיש נדיב לב: ראה לעיל ל, א.
ע"י הבקשה . . שיעוררו אותו: ראה בד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' יח. ובד"ה כי עמך מקו"ח תרס"ו ע' קפד בשם רבינו הזקן.
באמרינו ברוך אתה ה': בלקו"ת קדושים כט, ג: "כמו שאומרים ברוך אתה ה' שהוא ענין הלל ושבח שמהווה הכל מאין ליש עי"ז הקריאה ממשיכים גילוי שם ה' שיומשך אלינו שיהווה את הכל כמבואר כ"ז במק"א ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד כו' ע"ש באר היטב".
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
במקום גדולתו: מגילה לא, א.
במד"ר פ"ח שמות: א, ה: יוסף ע"ש שעתיד הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה כשם שגאל אותם ממצרים דכתיב והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו וגו'. ע"כ.
שכתוב במ"א ע"פ זכור את יום השבת לקדשו: לעיל עא, ד.
שכם . . שהוא בחי' אחוריים: ראה לקו"ת ברכה צד, ב. בארוכה באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעב.
כמאן דשדי בתר כתפי' כו' ולכך נקראים אלקי' אחרים: ראה תניא פכ"ב.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
בן פורת יוסף . . עלי עין: בראשית מט, כב.
אהפוך אל עמים שפה ברורה: צפני' ג, ט.
ויקחו את השמלה: בראשית ט, כג.
וכנזכר במדרש: נזכר ביהל אור לתהלים קיז, ז (ע' תמז). אוה"ת בראשית כרך ו תתשכז, א. סה"מ תקס"ג ח"א ע' פא. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 173 הערה 27.
באבוד רשעים: משלי יא, י. ראה לעיל כא, ג.
להשמדם עדי עד: תהלים צב, ח.
וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו. ראה ד"ה לא יצא האיש לא בסייף סה"מ תרל"ב ע' נב ובהוספות שם ע' שכז. דרושי חתונה לכ"ק מהר"ש ע' רג.
להיות כי סבת יניקת החצונים באה משני דברים: מובא ביהל אור ע' תקפו.
שארז"ל בשבת ספ"ה: נו, ב.
בזח"ג פ' פנחס דרנ"א סע"ב: ראה באוה"ת פ' ואתחנן ע' רח. ובאוה"ת סדור ע' צד בשם מגיד משרים. בפרדס ערך קנה: מובא אוה"ת ואתחנן ע' רח. וראה גם ביאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשסח.
אם תגבי' כנשר: עובדי' א, ד.

ע"פ ויאבק איש עמו: לעיל כו, ב.
ורוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
לי יאורי: יחזקאל כט, ג.
וחוצפא אפי' כלפי שמיא מהני: סנהדרין קה, א.
והמה הקנה והוושט והוורידין: ראה במאמרי אדה"א בראשית ע' תעא ואילך. ד"ה ת"ר נר חנוכה תרנ"ט ע' קנד.
והוורידים **מביאים** . . **הדם מן הלב מלמטה למעלה**: באוה"ת בראשית תתרפט, ב: (ועיין בי"ד סי' כ"ב מבואר שרוב דמים שבבהמה ושבעוף נגררים אחר הווריד**ין** שבצואר כו' ולכן נק' שר הטבחים מקור הדם . .).
לחיצונים לפרעה עורף העליון: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב, ולעיל נח, ב. עא, ד. וראה בארוכה בד"ה לא יצא האיש לא בסייף לכ"ק אדמו"ר מהר"ש (נדפס בקונטרס בפ"ע — נ. י. תשט"ז), ובפתח דבר שם מציין כ"ק אדמו"ר וז"ל: "בעניני המאמר . . עיין . . תו"ח ד"ה ויאמר גו' למילדות (הראשון). אור התורה — בהשמטות — ביאור והגהות לד"ה ואני נתתי. ת"ר נר חנוכה תרנ"ט. זה היום תרצ"ד (קונטרס כח פ"ג ואילך)" עכ"ל. וראה בסה"מ תרל"ב הנזכר לעיל. ראה ד"ה וישמע יתרו עת"ר ששם מבאר באו"א ע"ש.
שר המשקים . . **הטבחים** . . **האופים**: ראה מים רבים תרל"ו פרק קמח.
האמורי לשון אמירה ודבור: ראה סה"מ תקס"ג ע' פג. "וראה רש"י ויחי (מח, כב ד"ה אשר לקחתי — "ד"א"). מדרש הובא בבחיי לך טו, טז (וראה ראב"ע שם)". לקו"ש חל"ב ע' 97 הערה 56.
סימן לשטות מילין: זח"ג קצג, ב. "שעיקר הסימן על השטות הוא רבוי הדיבור דוקא כמ"ש קול כסיל כו'." מאמרי אדה"א בראשית ע' תעז בארוכה.
קול כסיל כו': קהלת ה, ב.
וברוב דברים לא יחדל פשע: משלי י, יט, "ופי' ברבוי הדבור יבא בו גם בחי' הפסולת שפע שנק' פשע ששם שרש יניקת החיצוני'" — מאמרי אדה"א בראשית ע' תעח.
אמורי שמרבה דברים: ראה אוה"ת בראשית תתשכז, א.
ה' הפיר עצת גוים: תהלים לג, י.
וכמ"ש והשבות אל לבבך: דברים ד, לט.
וכמ"ש בזהר נודע בשערים: זח"א קג, ב. ראה תניא בהקדמה. לקו"ת במדבר א, א. מסעי פה, ב.

ושר האופים הוא הדבור דוקא בד"ת: מבואר בארוכה במאמרי אדה"א בראשית ע' תפד ואילך שיש ב' מצות בת"ת א' בחי' עיון והגיון, והב' הקריאה בדבור דוקא. ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב.

אכלתי יערי: שה"ש ה, א.

וישראל מפרנסין: נסמן לעיל לג, ד.

ויתפרדו כל פועלי כו': תהלים צב, י.

פרק קג

רמ"ח תיבין דק"ש . . רומחא: זח"ג רעב, א. ראה לקו"ת תצא לח, א.

רבות מחשבות בלב איש: משלי יט, כא.

כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ט.

להבין שורש כל הדברים: הנחת הר"מ בן אדה"ז במאמרי אדה"ז תקס"ג ע' פה. באוה"ת ויחי תכו, ב בשינויים ועם הגהות בכרך ו ע' תתרפו, א. והוספות בכרך ז תתסו, ב. סעי' א נמצא בד"ה ויקהל תרל"ד ע' קמה. סה"מ תרנ"ז ע' קלג. לסעיף א ראה גם אוה"ת פ' במדבר ע' מ ושם יש הגהות לכאן. (אוה"ת הנ"ל מיוסד על הנחה בסה"מ תקס"ג ע' פה).

בכתבי האריז"ל: באוה"ת תכו, ב מציין לספר הגלגולים פרק כ.

מבחי' האצי' שמאיר בבריאה: בסה"מ תקס"ג ע' פה "(או בריא' שבאצילות)".

והוא מ"ש בזהר: ראה זח"א רמא, א. רנט, ב. ולעיל כח, א. לקו"ת בהעלותך לב, א.

י"ב בקר שהים עומד עליהם: ע"פ מלכים-א ז, כה.

שו"ה המדות — אמר התחת אלקים כו': באוה"ת בראשית כרך ו תתרפו, א יש כאן הג"ה "(פי' שאינו מרכבה לבחי' מל' הנק' אלקים כשאר אחיו אלא אדרבה הוא בחי' יסוד שלמעלה מהמל')".

השבטים הוא מלשון המשכה: ראה אוה"ת בשלח ע' תטז.

כוכבא דשביט: ברכות נח, ב. קטע מכאן נמצא גם בד"ה מצה זו תרע"ג (בסה"מ תער"ב-עו ע' פ).

שו"ה הנמשכים — להאיר בבריא': באוה"ת בראשית כרך ו תתרפו, ב יש הגהה לכאן: שזהו כענין היכל קד"ק דבריאה שהארתו מן האצי' ע"ש.

וזהו ענין י"ב בקר . . וזהו ששם עלו: באוה"ת שם תתרפו, ב קטע זה בשינויים.

פי' הארות האצי' בחיבורם עם הבריאה: ראה יהל אור ע' קעו.

שילוב אד' בהוי"ה: ראה מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"ה. לקו"ת שבת שובה סה, ד. ראה לעיל מג, א. סה"מ תרס"ו ע' שנד. תער"ב ח"ב ע' תתקלא. תרמ"ג ע' לב. ד"ה מצה זו תרע"ג שם.

שו"ה הבריאה — בחי' מרכבה: בסה"מ תרל"ד נוסף "בבחי' דביקות וחיבור".
והיינו הארת האצי' בהיכל ק"ק: באוה"ת שם תתרפו, ב: (כידוע בענין סמיכת גאולה לתפלה ע' בפע"ח).
יוסיף ה' שנית ידו: ישעי' יא, יא.
וימלך בלע: בראשית לו, לב.
א"כ שורשם מבחי' מלכות: ראה סידור ע' קלט, ד ואילך.
משם מ"ה החדש דממצחא דא"ק: ראה ע"ח שער י שער התיקון פ"ב. בסידור שער המילה קלט, ד. אוה"ת פ' ויחי כרך ב שצב, א. כמצויין באוה"ת בראשית כרך ו תתרפו, ב. המשך תרע"ב ח"א פרק רסג ע' תקלג.
באוה"ת וישב כרך ו תתרפו, ב נוסף: ועמ"ש בסידור בדרוש המילה ע"פ למנצח על השמינית כו' [דף קלט, ד] וע' ג"כ ע"פ בן פורת יוסף משנת תקס"ה [קה"ת, תש"פ].
כי היה יפ"ת כידוע: באוה"ת וישב כרך ו תתרפו, ב מציין: "(וע' בסידור ע"פ הדר הוא לכל חסידיו כו')".
צריך להקדים . . למעלה ענין י"ס הגנוזות כו' וד"ל: מובא באוה"ת ענינים ע' רפ בשם "ונוסחא אחרינא מצאתי". ושם בע' רפא "ולכאורה י"ל פי' זה ע"ד שיטה שני' דלעיל שהוא שיטת המגן דוד שהספירות הם כשתבחון אל פעולותיהם" ע"ש בארוכה בג' שיטות בענין הספירות.
שאנו מוצאי' בפרדס: שער הצחצחות. שער סדר האצילות פ"ד. ראה לקו"ת בהעלותך לו, א.
ענין י"ס הגנוזות . . עד"מ קריאת שם לבד: ראה בדרך מצותיך מצות הלל קמט, א. אוה"ת פ' בהעלותך ע' תכא. אוה"ת סידור ע' רכ שמציין לכאן וכתב שזהו כפי' העה"ק בענין עד שלא נבה"ע היה הוא ושמו בלבד. וראה בספה"מ ה'תש"ח ע' 243 דשם מבאר דע"ס הגנוזות מכוון הוא להמשל דאבן החלמיש שמוציאין ממנו אש, שלא יש בו מציאות האש כלל, ובהערה שם כתב כ"ק אדמו"ר זי"ע וז"ל: והנה בהוספות לתו"א ביאור לד"ה ואני נתתי פ"ב ובדרוש הלל שבס' טעהמ"צ להצ"צ מבאר דע"ס הגנוזות הם כמשל קריאת שם בלבד ולא כמשלים דשלהבת וחלמיש. אבל זה אינו ע"ד הנ"ל, כי, כמו דמוכח למעיין, שם מדבר במדרי' גבוהה יותר דע"ס הגנוזות, וכידוע דע"ס אלו הם ע"ס דע"י, ע"ס דעקודים ולמעלה מעלה עד אוא"ס ממש (עיין ביאור ואולם הנ"ל, דרוש ג' שיטות בסופו וד"ה כי עמך מקור תרס"ו בפרטיות. — בהמשך מים רבים שם [תרל"ו פרק סד] מונה גם ע"ס דא"א, וצ"ע). — ואף דהפרדס מבאר ע"ס הגנוזות באוא"ס ממש

ובכ"ז מבארם במשל דאבן החלמיש — חולקין עליו בזה ועל פי מ"ש בע"ח, וכמשנ"ת בהוספות לתו"א דרוש ג' שיטות וד"ה כי עמך מקו"ח הנ"ל, עכ"ל. וראה שם גם מה שבכ"מ בדא"ח מביאין משל לאיזה ענין ואח"כ מבארין דאין המשל מכוון ומביאין משל אחר.

בענין אם שייך לקרוא בשם ספירה, ראה בסה"מ תרל"ה ע' מט מה שמביא מלשון הלקו"ת בהעלותך לו, א ומהנחת הר"פ ע' קסט. באוה"ת ואתחנן ע' שעז מציין לד"ה זה: בביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם א' בענין ע"ס הגנוזות והמשכתן מההעלם אל הגילוי בע"ס דאצילות זהו ע"י השבחים והברכות.

עד"מ קריאת שם לבד: ע' בלקו"ת פ' בהר סד"ה את שבתותי תשמרו מענין זה.

שו"ה לבד — וזהו שאמר: בבוך 24 נוסף: לבד (וביאור הדברים איך יקראו לאוא"ס העצמי בשם חכם הנה יובן עד"מ מקריאת שם חכם באדה"ת): וזהו שאמר.

שהאדם חכם בהעלם: ראה ד"ה כי עמך מקור חיים תרס"ו ע' קפד ואילך.

לעורר את כח העלם חכמה שבו אל הגילוי: ראה בארוכה בסה"מ תרס"ו ע' קפד. סה"מ תרס"ד ע' קנט.

גם ההעלם נעשה באותו הפעם: בסה"מ תש"ט ד"ה מן המצר ע' יט וז"ל: "וגם לא כדעת הפרדס שישנם בדקות כו' . . מן עצמות הפשוט דהכוונה דקודם הקריאה אינו גם בהעלם, וע"י הקריאה נעשה ההעלם כו'. וה"ז דומה . . קודם שיקראוהו (הכוונה דאי"ז רק שקודם שקוראין אותו בשמו (כלומר בפעם הראשון בעת שנותנים לו השם) הנה השם הוא רק בהעלם וע"י נתינת השם מגלים אותו מהעלם אל הגילוי, אין הענין כן, אלא שהוא בהעלם ובעומק כו'), משא"כ הרצון והחכמה כו' (דהכוונה דרצון וחכמה שהם כחות הנפש הרי קודם התגלותן ה"ה נמצאים בהעלם, ומ"מ ה"ה בקירוב יותר מכמו השם שהוא בהעלם ובעומק יותר, דהשם הוא בהעלם ובעומק יותר והכחות הם בקירוב יותר הנה מ"מ), וכשיקראוהו יפנה לקוראו עכ"ל, הכוונה דאחר שכבר ניתן לו השם וקוראין אותו בשמו (או גם בפעם הראשון שנותנים לו השם), הנה בקריאה זו בלבד שמזכירין את שמו הוא נפנה לקוראיו, והיינו שביאר כאן ב' הענינים שנת"ל בענין השם מה שאותיות השם הם מחיים אותו, וכן מה שנפנה לקוראיו בשמו שהם רחוקים בתכלית, הא' מה שהאותיות השם מחיים אותו הוא עיקר מהותו ממש, ומה שנפנה לקוראיו בשמו הוא מדרי' היותר אחרונה, והרא' שהרי יכול להיות גם ענין הסכמי כנ"ל, אלא להיות השם נפלא מעלתו במאוד מאד לכן הוא כולל ב' ענינים שהם רחוקים

בתכלית, והא בהא תליא לפי שהשם הוא צנור של החיות והאור לכן כאשר קוראין בשמו אפילו בקריאה בלבד הוא נפנה בכל עצמותו אל הקורא אותו" עכ"ל.
כי א"ק בעצמותו הוא קדמות המאציל בעצמות אור א"ס ב"ה: באוה"ת בראשית תתרפז, ב: כי א"ק בפנימיותו הוא גילוי המאציל א"ס ב"ה.
ומכללות ענין שמו נתהוו פרטי השמות: ראה בסה"מ תרס"ד ע' קסו בשולי העמוד.
מאריך אף לרשעים: באוה"ת בראשית תתריב, ב מציין לעירובין כב, א.
להודיע כמה ארך אפים לפניו: אבות רפ"ה.
כמ"ש בפרדס בערך אוי: מובא גם באוה"ת וילך ע' א'תנו.
וינצלו: שמות יב, לו.

פרק קד

יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.
וזהו ואני נתתי: קטע נמצא בהמשך מים רבים תרל"ו פרק קעב בשינויים קלים. ובסה"מ תרל"ג ח"א ע' רג תוכן הענין.
כמבואר בספרי הרפואה: ראה לעיל ל, ג ובהמ"מ לשם.
דהלחם הוא בחכמה: נתבאר באוה"ת משפטים ע' א'שב ואילך.
שאין התינוק יודע לקרות אבא: ברכות מ, א.
קנה חכמה: משלי ד, ה.
שהחטה היא כ"ב אותיות: זח"א קפח, ב: חטה כללא דכ"ב אתוון.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
פיפיות ב' פיות דתרין ההי"ן חו"ג: באוה"ת בראשית תכט, ב: פיפיות פי' בע"מ ר"פ שופטים ב' פיות תרין ההי"ן דשם הוי'. וראה באוה"ת תצא ע' תתעד בשם ספר שושן סודות שהן חו"ג.
אם תבעיון בעיו: ישעי' כא, יב.
בזהר . . כמה מיני כלי זיין . . דקירטא: זח"ג ערב, א.
ושלחתי את הצרעה: שמות כג, כח.

פרק קה

בן פורת יוסף: המאמר משנת תקס"ג. נמצא בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בבוך 1195 כז, א. הנחת הר"מ בן אדה"ז במאמרי אדה"ז תקס"ג ע' צה.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
קיצורים והגהות באוה"ת כרך ה תתריב, ב. המאמר עם הגהות נעתק בתוך ד"ה ויוסף הורד, באוה"ת בראשית כרך ו תתרפז, ב. תתשמה, א. ונדפס שם מגוכתי"ק הצ"צ

בשינוים.
ד"ה כמה מעלות טובות תרל"ג ע' קצז מיוסד על מאמר זה. ובסה"מ תרמ"ב ע' רמט. וראה גם ד"ה כמה מעלות ליל ב' דחה"פ תשח"י.
בן פורת יוסף: בראשית מט, כב.
ויוסף הורד מצרימה: בראשית לט, א.
בכוונת דפסח עבדים היינו: באוה"ת בראשית כרך ו תתרפז, ב: בפע"ח בפי' עבדים היינו. בסה"מ תרל"ג נוסף: "ובמ"ח" = ובמשנת חסידים.
באוה"ת בראשית כרך ו תתשמה, א: "בני ז"א היינו עבדים לפרעה העומד במצר דא"א, ויוציאנו".
בכוונת — היינו . . ים: בגוכתי"ק אדה"א: היינו במצר דאו"א כו'.
כו' ע"ש — עלינו: בגוכתי"ק אדה"א: ליתא.
דט"ו יסודות: באוה"ת שם תתרפח, א נוסף: שבחמשה פרצופים דאצי' והשפע בא מכולם ע"ש. בענין ט"ו מעלות דט"ו יסודות כ"ה גם בלקו"ת תצא מא, ב ובסה"מ תקס"ד ע' קא (וראה במ"מ לשם. וראה בהגדה של פסח לכ"ק אדמו"ר בענין חמשה עשר דיינו, שכתב שלפי נוסח שלנו יש רק י"ד ע"ש).
בס' מגן דוד . . והוא חלק עליו: ראה באוה"ת תתרפח, א "כי המקובלים נחלקו אם הכתר נמנה בי"ס או אינו נמנה, ובס' מגן דוד להרדב"ז נסתפק אם הכתר הוא אור א"ס (א"ה נ"ל שהוא ט"ס שהרי בהקדמת ס' מג"ד הנ"ל מבואר להדיא דס"ל שהכתר הוא מכלל הספי', אלא שהביא שם שראה במגלה א' נק' מגלת סתרים ואגרת חמודות וכ' בה שהכת"ר הוא האי"ן סו"ף כו' והמחבר המג"ד כ' עליו שכתב הפך האמת, וע' בפרדס ריש שער ג' שהביא ג"כ דיעה זו ודחאה וע"ש פ"ג)". וראה באוה"ת יתרו ע' תתלט ואילך.
שו"ה כו' כי בס' מגן דוד להרדב"ז . . ובע"ח היכל הז': בגוכתי"ק אדה"א: כי בס' מגן דוד להרדב"ז נסתפק אם הכתר הוא אור א"ס כו': ובע"ח היכל הז'.
בסה"מ תקס"ג ח"א ע' צה אינו מציין לספר מגן דוד, ושם: רבו הפירושים בזה אם הכתר הוא נמנה בי"ס או אינו נמנע (כ"א הוא מבחי' א"ס בחי' המאציל כו'), והכריע האריז"ל בזה שהכתר הוא ממוצע.
באוה"ת וישב כרך ו תתרפה, א (שנדפס מגוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ שנכתב בצעירותו, ושם המאמר כמו שהוא בגוכתי"ק אדה"א ומציין על זה: [א"ה [= אמר המגיה — כ"ק הצ"צ על עצמו] נ"ל שהוא ט"ס שהרי בהקדמת ס' מג"ד הנ"ל מבואר להדיא דס"ל שהכתר הוא מכלל הספי' אלא שהביא שם שראה במגלת א' נק' מגלת סתרים ואגרות חמודות

וכ' בה שהכת"ר הוא האי"ן סוף כו' והמחבר המג"ד כ' עליו שכתב היפך האמת, וע' בפרדס ריש שער ג' שהביא ג"כ דעה זו ודחאה ודחאה וע"ש פ"ג). ע"כ.
לאחרונה ביררו שזה ספר אחר שנק' ג"כ "מגן דוד" שעדיין בכת"י.
הביא דיעה שהכתר: בגוכתי"ק אדה"א: נסתפק אם הכתר.
אור — והוא חלק עליו: בגוכתי"ק אדה"א: ליתא.
וגם יש בו משורש הנאצלים: קטע זה באוה"ת שם בשינוים.
אין הכוונה על הספירה עצמה כ"א על מקור שם זה: ראה לעיל ס, א. בלקו"ת בהר מג, ב. שם נא, ג.
אין מקרא יוצא מידי פשוטו: שבת סג, א.
אליו ולא למדותיו: באוה"ת ואתחנן ע' שעו: כ"כ הפרדס של"ב פ"ב בשם הספרי.
אחוריים — פרעה כידוע: כ"ה גם בגוכתי"ק אדה"א ושם: פרע"ה כידוע.
שמטבע הטוב להטיב: ראה בסה"מ תרל"ט ח"א ע' קעז בשם הע"ח. וראה בלקו"ש חכ"ד ע' 334.
הפנימי' — נשתעבדו: בגוכתי"ק אדה"א: עבדו.
התועלת — (בהנמשל אינו עד"ז): בגוכתי"ק אדה"א ליתא.
חו"ב תרין ריעין: זח"ג ד, א. וראה לעיל י, ב.
שו"ה מוחין — מוחין לז"א וזהו הוי': בגוכתי"ק אדה"א שם: מוחין להוי' אחד.
שמע שם ע': ראה לעיל א, א. זח"ג רלו, ב. בסידור עז, ב. אמרי בינה שער הק"ש פ"ו. מאמרי אדה"א ויקרא כרך ב ע' תשמא. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרלד.
לפני מלך מלך: בראשית לו, לא.
שו"ה אל — כו' וזהו: בגוכתי"ק אדה"א: כו' והוא בחי' מוחי' דא"ק וזהו.
שו"ה העלאה — (שנא'): בגוכתי"ק אדה"א ליתא.
שו"ה הנה — על המטה: בגוכתי"ק אדה"א: על ראש המטה.
הנה בנך יוסף בא: בראשית מח, ב.
דאין קישוי אלא לדעת: יבמות נג, ב. ראה גם אוה"ת ויחי שצח, ב.
שו"ה כנ"ל — (כוונת ה): בגוכתי"ק אדה"א ליתא.
ויאסור יוסף מרכבתו: בראשית מו, כט.
שו"ה טפה — ומלאכים כידוע: בגוכתי"ק אדה"א: ומלאכים לאין קץ כידוע.
ריב"ז עם רחב"ד . . כעבד . . כשר: ברכות לד, ב.

פרק קו
שו"ה ההארה — (רוממות) (לרוממות): בגוכתי"ק אדה"א: לרוממות.

שמות

פרק קו

להבין ענין שמחת חתן וכלה: המאמר נמצא בבוך 1195 גוכתי"ק כ"ק אדה"א פ' שמות. הנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ג ע' קב (נזכר ג"כ באוה"ת סדור ע' רלה).

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

הנחה אחרת עם הגהות באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקטז. המאמר בהרחב הביאור במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרעו. ובאוה"ת דרושים לחתונה ע' רלה.

ע"פ להעלותו כו' . . **ודבש**: ליתא בגוכתי"ק אדה"א.

ותרגומו של יורד נחית: לדוגמא בראשית לח, א: וירד יהודה ותרגומו "ונחת יהודה".

וראה יבמות סג, א. וראה באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקטז בהגהת הצ"צ כאן: "(הגהה. ובגמרא פ"ה דשבת דרגא דרך גג, א"כ דרגא הוא עלייה, י"ל לפי שע"י ירידה זו של החתן אל הכלה יהי' עלי' כי אחעט"ב". ע"ש.

וכלה יש בה ב' פירושים: ראה לקו"ת שה"ש א, א.

כלתה נפשי: תהלים פד, ג. בסה"מ תקס"ג ע' קב: "(והוא הרצוא ליכלל למעלה כו')".

ובאוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקיח שגם בפי' זה יש ב' בחי', ע"ש.

והב' לשון כלא: "שהוא בית האסורים" — סה"מ תקס"ג שם.

שים זה בית הכלא: דה"ב יח, כו (ובמלכים-א כב, כז "שימו את זה בית הכלא").

כלוא בבית לא אצא: ע"פ תהלים פח, ט. באוה"ת מביא עוד פסוקים "ע"ד לכלא את הרוח בקהלת סי' ח, ה. כלוא ולא אצא תהלים פ"ח, ויכלא הגשם בפ' נח". וראה שם עוד פי' ג' בלשון כלה שהוא לשון כלילת יופי.

הנה ארז"ל . . **כי ידוע**: בגוכתי"ק אדה"א ליתא.

ביום חתונתו זה מ"ת: תענית כו, ב.

כח הפועל בנפעל: ראה לעיל צו, ג במ"מ.

משפילי בשמים וארץ: תהלים קיג, ו.

כמו הרה תקריב ללדת: ישעי' כו, יז. ראה דרושי חתונה לכ"ק אדה"א ע' תרעו.

בכל ימי הגלות מצרים נמשלה למעוברת: ראה לעיל נה, א. אוה"ת שמות ע' קלט.

וכן הרינו חלנו: ישעי' כו, יח.

אני היום ילדתיך: תהלים ב, ז.

פי' קוב"ה: ראה לקו"ת תזריע כב, ג.

שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב.

שויתי הוי' לנגדי: תהלים טז, ח.

למטה כמו שהוא למעלה: בספה"מ תקס"ג ע' קב "שהוא שוה קודם שנברא כו' ללאחר שנברא".
ביום ההוא יהי' ה' אחד: זכרי' יד, ט.
אטו האידנא לאו אחד: פסחים נ, א.
כמו הרה תקריב ללדת: ע' אוה"ת פ' עקב ע' תקכב.
אשה כי תזריע וילדה זכר: ויקרא יב, ב.
והאשה . . שממנו עור ובשר של הולד: נדה לא, א.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
מדדים שבמקום בינה: ברכות י, א.
כי דם הלידה נעכר ונעשה חלב: נדה ט, א. בכורות ו, ב. ראה לעיל נה, ד. (ראה שו"ע אדה"ז יו"ד סי' קפד ס"ק כד). ראה דרושי חתונה ח"ב ע' תשיג.
מיץ דק במוחין שלה: ראה לקמן קח, ב בשם הע"ח.
ומשם נשפע ויורד למקום בינה: נתבאר בסה"מ תקס"ב ח"א ע' קלב. וראה גם לקו"ת שלח לח, א.
מבטן מי יצא הקרח: איוב לח, כט.
כמ"ש במ"א ע"פ הנותן שלג כצמר: סידור עם דא"ח סג, א.
הגדיל ה' לעשות עם אלה: תהלים קכו, ב.
וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
כי חלק ה' עמו: דברים לב, ט.
ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחלתו. נסמן לעיל נ, ב.
הגם שיהי' בחי' חבלי לידה גם לאחר משיח והוא הכאב שמרגשת אחר הלידה: במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרפד מבאר זה: "וידוע דחבלי לידה נפסקים בגמר הלידה והוא קוצר רוח שע"י עבודה קשה המונעים ומעכבים . . שלא יהי' בזמן הגאולה שנק' לידה . . אך יש כאב שמרגשת אחר הלידה ברוחות הבטן כידוע וזה יהי' גם לאחר הגאולה מיד".
הנה מטבע הדבש: ראה גם משל זה במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרפה. באוה"ת פ' תבוא ע' תתרנג.
מרוב ימים ושנים יתפרדו חלקי הד' יסודות: "והטעם . . הוא מפני שעוה"ז הוא עולם הפירוד כדכתיב ומשם יפרד" — סה"מ תקס"ג ע' קד. וראה גם אוה"ת תבוא ע' תתרנג.
כמ"ש בפוסקים בי"ד: ראה לקמן בסוף הקטע.
הורדס דטמנה בדובשא: ב"ב ג, ב.

עיין ברא"ש . . סי' רי"ו: ראה בהנסמן לעיל צט, א.
שהרי שורף הלב וכמ"ש במ"א: ראה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תנד.
אתה נפחתה בי: ברכת אלקי נשמה. ראה מכתב כ"ק אדמו"ר זי"ע נדפס בקובץ ליובאוויטש שנה ה' חוברת א' ע' 48.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

פרק קז

שויתי הוי': תהלים טז, ח.
ויפח באפיו: בראשית א, ז.
בצדיקים הגדולים כידוע: "ע' בלק"א פרק נ" — הגהת הצ"צ בגוכתי"ק בבוך 82.
שו"ה כידוע — תחזור להתקיים בגופם: בגוכתי"ק הצ"צ נוסף "(כי באמת צ"ל בעל כרחך אתה חי ולא לתהו בראה להסתלק מן הגוף לגמרי אלא לשבת יצרה להמשיך אא"ס בעוה"ז)".
וכמ"ש בזהר שהוא ענין דעייל ונפיק: זח"ג קמד, א. ומבאר אדה"א בדרושי חתונה ח"ב ע' תרפט "דג' שנסתלקו מחמת הפלאת דביקות נשמתם לא יכלו לחזור בבחי' שוב לא נק' דעייל ונפיק כמו זולתם שגם המה פרחה נשמתם מעוצם התענוג ועריבות מתיקות אבל עיילו ונפקו לחזור למטה בבחי' שוב כענין ע"כ אתה חי כו'".
יפה שעה א': אבות ד, יז.
תחת אשר לא עבדת בשמחה . . מרוב כל: דברים כח, מז. ראה לעיל ז, ב.
למען אחי ורעי: תהלים קכב, ח.
שכינה מדברת מתוך גרונו: ראה מכילתא שמות יח, יט. זח"ג רלב, א. וראה בלקו"ת ואתחנן ג, ד ובמ"מ לשם.
כמראה אבן ספיר דמות כסא: יחזקאל א, כו.
ונז' בזהר דמל' עלמא תתאה: ראה זח"ב קפד, ב.
וכנז' בזהר בהאי יומא מלכא בי תרעא יתיב: זח"ג קב, ב.
להבין שורש כל הדברים: הנחה אחרת בסה"מ תקס"ג ע' קמו.
תוכן המאמר במאמרי אדה"ז כתובים ח"א [הוצאת תשס"ז] ע' יב.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות אחרות באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקכד.
בתקס"ג מציין על מאמר זה "ליל שבת פ' בא ביאור על התורה ברבים של שבת פ' שמות הנ"ל". המאמר במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרצג מיוסד על מאמר זה.
בפע"ח שער השופר: פ"א. מובא גם במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תנד.

ש"ו של שופר הוא בגימט' דבש: בתקס"ג ובאוה"ת נוסף "פ"ר של שופר הוא הגימט' [באוה"ת ה"ג] מנצפ"ך".

כל שאור וכל דבש: ויקרא ב, יא. ראה בסה"מ אתהלך ע' רטז. באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקכד "שאור דינים דקטנות ודבש דינים דגדלות ולכן לפי שהם דינים אסורים בהקטרה כ"כ בטעמי המצות להרח"ו בפ' ויקרא, ובמא"א אות ד' סעי' ה' דבש נק' הדינים המתוקים דגדלות כו'". וראה שם ע' ב'תקכז באוה"ת ויקרא ע' ח.

כדפרש"י בחומש פ' ויקרא: ובאוה"ת שם ע' ב'תקכה "כדפרש"י והחינוך וכמ"ש במל"מ רפ"ה מהל' אסורי מזבח מכמה מקומות בגמרא ופוסקים".

דבאמת כמה מיני גבורות יש: "פי' שאין הפי' שגבורות הם הכל מיני צמצומים ומיעוט חיות" — אוה"ת שם ע' ב'תקכד.

וכמו ענין גבורות נשמים: משנה ריש תענית. וראה בלקו"ת שמע"צ צב, ד. פ' ואתחנן יג, ג. סה"מ תקס"ב ע' לב ואילך.

כמו שמצינו כשנתבטל היצה"ר ג' ימים: יומא סט, ב.

כי הדם הוא הנפש: דברים יב, כג.

ומתוק האור וטוב לעינים: קהלת יא, ז.

ומתק רעהו מעצת נפש: משלי כז, ט. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' תרכח ואילך.

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ה, ד.

שו"ה העונג — (**ונ"ל**: בגוכתי"ק אדה"א אין מוסגר, וכן ליתא תי' "ונ"ל". ובסיום המוסגר בשו"ה עונג — נ"ל). בגוכתי"ק נכתב במקומו: "וד"ל" בלי סוף מוסגר.

משא"כ מבחי' חסד . . בבחי' כלי כלל כנ"ל וד"ל: באוה"ת שם ע' ב'תקכו "כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דפ"ח ע"פ כשמן הטוב על הראש והיינו שאינו מתלבש בשום כלי".

כמ"ש בפרדס שער מהות והנהגה: פרק ה (תי' אלו הם הוספות כ"ק הצ"צ. ראה לעיל ה, ד בשם החייט. בתקס"ג ע' קמז מוסיף "שיש שסוברים שבחכמה יש תערובת דין, ויש שמקשים ע"ז והלא חכמה הוא מקו ימין חח"ן וא"א שיהי' בה תערובות דין". וראה בארוכה בביאוה"ז לצ"צ כרך ב ע' תשיח ואילך. ובדרך מצותיך מצות קידוש החודש פרק ב (ע, א).

והאריז"ל הכריע ששניהם אמת: ע"ח שי"ג פ"ו. ראה בארוכה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שלג.

שו"ה שבכתר— :: נקודות אלו אינם נמצאים בגוכתי"ק, ושם אין שום פסיק.

החכמה עדן ע"ש העונג: בארוכה בדרך מצותיך מצות אכילת ק"ק צב, ב.

שחכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.

כשממציא מושכל חדש כו' וכמ"ש במ"א: ראה לקו"ת מסעי צג, ב. ובכ"מ.
שו"ה במ"א — בשכל החדש: בדרך מצותיך שם ביאור למה עיקר התענוג הוא בהתחדשות.
החכמה שבכתר הנק' משכיל בשם עדן: זח"ב צ, א. ראה פרדס שער ערה"כ ערך עדן. מאו"א ע' יא. וביאיר נתיב שם.
בוצינא דקרדוניתא דנקיב: ראה לעיל לט, א. נג, ב ובמ"מ לשם.
שו"ה הקו — גבורה דע"י שבחס': ראה תניא ח"ב ספ"ד.
כמ"ש במ"א ע"פ אתם נצבים: הוספת הצ"צ. והוא בלקו"ת נצבים מד, ג. סידור שער האלול רלב, א.

פרק קח

שו"ה כנ"ל — (**נ"ל**: בגוכתי"ק אדה"א אין תי' זו, וכל הקטע בלי מוסגר.
שו"ה ויסתלק — אך בזהר אמר . . כנ"ל): הוספת כ"ק הצ"צ.
דלית שמאלא בהאי ע"ק: זח"ג קכט, א.
כמ"ש במ"א בענין י"ג תיקוני דיקנא דתקיפין מושכל מוטבע מורגש: בסה"מ תקס"ג ע' קמט. ובאוה"ת שמות ע' ב'תקכז נתבאר בארוכה מושכל הוא חב"ד, מוטבע הוא חג"ת, מורגש הוא נה"י, ופי' מוטבע הוא המדות טבעיים ונק' מוטבע היינו המדות עצמן כמו שהם.
בפרד"ס שער הנתיבות: ספ"ב.
וכמ"ש בפרד"ס שער הנתיבות . . שכל מוטבע: הוספת כ"ק הצ"צ.
שעשה לה דדים במקום בינה: ברכות י, א.
תלת גו תלת: ראה זח"ב נ, א. ע"ח שער הכללים פ"ג. פע"ח שער חג המצות פ"א.
ונתחזקו המוחין כמבואר בע"ח: שער המוחין פ"ג.
שהדם נעכר ונעשה חלב: נדה ט, א. בכורות ו, ב. וראה לעיל נה, ד. קו, ג.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
מה פשפשת: זהר בהקדמה א, ב.
אב הרחמן . . אב הרחמים: ראה לקו"ת נשא כג, א. דברים סב, ד. שה"ש יו"ד, ג.
ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו: שמות יג, טו.
לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.
בעצב תלדי בנים: בראשית ג, טז.
עורף ואחוריים. ובאדם . . כמו הרה: בגוכי"ק נמצא במקומו: ואחוריים דאלקי' אחרים הי' המונע את הלידה בצירי' וחבלי': וכמה הרה.

ופרעה הוא עורף: לקו"ת להאריז"ל ר"פ וישב. שם ר"פ שמות. ובכ"מ.
ע"פ עבדים היינו לפרעה: בסידור שער חג הפסח.
ויזעקו: ראה דרושי חתונה לכ"ק אדה"א ח"ב ע תרעט.
וא"כ היתה בחי' מקשה לילד: מה שנתבאר כאן ראה שער האמונה לכ"ק אדה"א קב, א.
מה שנבקע יסוד אימא בעת הלידה . . כמ"ש בע"ח: שער ב פ"ג.
שו"ה בשכל — והנה בחי' יסוד אימא: ראה סה"מ תקס"ג ע' קנב. ובאוה"ת ע' ב'תקלא בשם הרב המגיד נ"ע, "שיסוד אימא הוא המקשר ומעציר את ההשגה וההבנה שלא יתגלה לחוץ (שזה שאינו מגלה לחוץ תיכף כשמבין הוא מחמת שיסוד אימא הוא המקשר כו')".
(**בסידור גבי סוכות**): ד"ה זהר אמור דק"ג עב. וראה באוה"ת ויחי שפט, ב.
וכענין . . גבי סוכות): בגוכתי"ק נמצא במקומו: "וכענין בוקע חלוני' רקיע וכמ"ש במ"א שהוא מפני ריבוי האור דוקא יפתח פתאום בדרך בקיעה וד"ל".

יתרו

פרק קח

להבין שרש הדברים הנ"ל: ראה בהנסמן לעיל סו, ג. סה"מ תקס"ז ע' קנג. באוה"ת פ' יתרו ע' תשצב "שייך לביאור ע"פ בחדש השלישי". ע' תתסו מתחיל "וידבר אלקים", עם קיצורים.
לקרות בדיבור בפה: ראה ברכות כ, א. באוה"ת יתרו ע' תתסו מוסיף "ולא יצא י"ח בידיעה לבד (אא"כ בשעת עיון בעומקה של ההלכה שא"א לדבר) וכמבואר בהל' ת"ת סוף פ"ב מדכתיב לא ימוש ספר התורה הזה מפיך כו', וכן מוני המצות מנו מצות ת"ת במצות התלויות בפה כמ"ש בסמ"ק ובספר חרדים", ע"ש.

פרק קט

אברהם שיצא ממנו ישמעאל: ספרי דברים לב, ט.
רישא דעשו בעטפוהי דיצחק: תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יג.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה לעיל ע, א.
אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
ומדברך נאוה: שה"ש ד, ג.
וידבר ה' כו' לאמר: שמות כ, א.
ב) — שנק' התורה עוז: ראה ויק"ר פל"א, ה. יל"ש בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים טז, א.
שנק' התורה . . תושיה: סנהדרין כו, ב.
כשל בעוני כחי: תהלים לא, יא.

וכל אויביך יכרתון: מיכה ה, ח. (ושם יכרתו. וכן הוא להלן קט, ד).
אנכי ה' אלקיך: שמות כ, ב.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל א, א.
ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא.
סיני שירדה שנאה לאומות העולם: שבת פט, א.
השלום בפמליא של מעלה . . בפמליא של מטה: סנהדרין צט, ב.
דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
ורב שלום בניך א"ת בניך: סוף ברכות וש"נ.
או יחזיק במעוזי: ישעי' כז, ח.
ויתנצלו בנ"י את עדיים כו' וכידוע בדברי רז"ל: שמות לג, ו. שבת פח, א.
פרחה נשמתן: שבת פח, א.
ענין מולד הלבנה: ראה אוה"ת יתרו ע' תשצה.
ואין לה רק אור השמש . . אבל חצי התחתון חושך כידוע: באוה"ת יתרו ע' תתע נמצא זה בסוגריים, ומוסיף "כך מ"כ" = כך מצאתי כתוב.
וחציה העליון מאיר מן השמש אבל חצי התחתון חושך: וראה אוה"ת בראשית י, א: "ויתחיל להאיר גם חצי הכדור התחתון שבה". וראה בספר הערכים-חב"ד כרך ג בערך אור הלבנה במילואים טור תרא להערה 71: אבל הכוונה היא כמ"ש לפנ"ז "ואין לה רק אור השמש בלבד", היינו שאור זה אינו מתייחס להלבנה כ"א להשמש — מכיון שמצד הקירוב שלה היא מתבטלת". ע"ש.
בז' ימים בחודש: ראה בהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על הסידור תו"א בקידוש לבנה.
דנוק' — וראוי לקדש אותה: "ר"ל לברך עלי'" — אוה"ת יתרו ע' תתעא.
איידי דטריד למיבלע לא פליט: לעיל י, ב וש"נ.
ז' שבועות תספר לך: דברים טז, ט.
שרגלי' יורדות: משלי ה, ה.
כי יש ק"ך צירופים בשם אלקים: נתבאר בארוכה באגה"ק לכ"ק אדמו"ר כרך ב ע' יט ואילך. חשבון הצירופים הוא ע"פ המבואר בספר יצירה פ"ד ע"ש.
מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.
אלקים באו גוים בנחלתך: תהלים עט, א.
ערו ערו עד היסוד בה: תהלים קלז, ז.
אנשי יריחו כורכין את שמע: פסחים נה, ב.

מי זאת עולה מן המדבר: שה"ש ג, ו.
קול ה' יחיל מדבר: תהלים כט, ח.
אנכי ארד עמך ואנכי אעלך: בראשית מו, ד.

פרק קי
כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
דאין העולם מתקיים: שבת קיט, ב. זח"ג יז, א.

תצוה

פרק קי
להבין שרשי הדברים הנ"ל: נדפס גם בסה"מ תקס"ז ע' עג (בשינויים קלים). הנחה אחרת במאמרי אדה"ז פרשיות ע' שנא מתחיל הנה ענין מחוץ לפרוכת.
לעיל בציונים מציין כ"ק אדמו"ר זי"ע לעיין "לעיל ד"ה ואתה תצוה" [פא, א].
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת תצוה ע' א'תקנו. קיצורים שם ע' א'תקעב. הגהות בכרך ח ע' ג'סב. לכללות מאמר זה ראה ד"ה זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' י'. (סה"מ תר"מ ח"א ע' נא).
אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא: זח"ג רע"מ כ, א. קעז, ב. קפ, ב. ערה, ב. ובכ"מ. ראה לעיל סח, ב ובמ"מ.
בהעלותך את הנרות: בהעלותך ח, ב.
כי נר מצוה: משלי ו, כג.
מחוץ לפרכת העדות: ויקרא כד, ג.
לבחי' פרסא המפסקת . . והיינו פרסא: ראה לעיל פ' לך לך יב, ג.
כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
דלעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה: ע"ז ג, ב. נדרים ח, ב. ב"ר ו, י. זח"ג יז, א. ראה לקו"ת ראה כב, ג. כה, ג. ביאוה"ז להצ"צ ע' רפא ואילך.
והי' ה' לי לאלקים: בראשית כח, כא.
ע"פ ושבתי בשלום: לעיל פ' ויצא כא, ד.
ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.
טרף היינו רפ"ח ע"ה: ראה ע"ח שער י"ח פ"ב. מק"מ לזח"ג ס, א. וראה לקו"ת אמור לו, ב. אוה"ת בראשית תשכז, א. לקו"ש חט"ו ע' 524.
עלה זית טרף בפיה: בראשית ח, יא.
טרף נתן ליראיו: תהלים קיא, ה.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט. ראה לעיל עג, א במ"מ שבינה נק' אם הבנים.
תרין ריעין: זח"ג ד, א. וראה לעיל י, ב.
מבחי' צדיק שנק' כל: במפתח כ"ק אדמו"ר בערך "כל" מציין "יסוד". ומענין כל שהוא יסוד ראה זח"א קכב, א ע"פ ויתרון ארץ בכל היא.
ע"פ והנה ראיתי מנורת זהב: לקו"ת פ' בהעלותך.
בינה רק עד הוד אתפשטת: ע"ח שער כט פ"ח. טעמי המצות להרח"ו ס"פ שמיני ועוד. נתבאר ע"פ דא"ח בביאורי הזהר פ' כי תשא ע"פ והדל לא ימעיט. — הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תש"ח ע' 118.
מרוב כל: דברים כח, מז.
שכר מצוה בהאי עלמא ליכא: קידושין לט, ב. ראה לקו"ת בהעלותך לד, א.
בלבד — שורש המצות עצמן הוא למעלה בבחי' גלגלתא: ראה מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' קמו ואילך. אוה"ת מגילת אסתר הוספות ע' כט.
כי בחי' לבנונית שבגלגלתא . . הנק' ארחין: ראה אגה"ק סי' כ (קלא, א).
שצומחין — באד"ר: זח"ג קכט, א.
כל ארחות ה': תהלים כה, י.
אביטה אורחותיך: תהלים קיט, טו.
בד"ה מנורת זהב: לקו"ת בהעלותך לד, א.
בביאור המאמר יגלה לן טעמי: ע' לעיל פ' חיי שרה טו, ג.
אהרן הי' מז' הרועים: ת"ז שבזהר חדש (קד, א).
שנקרא הר והר ההר כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת שה"ש בהביאור שימני כחותם. אוה"ת ואתחנן ע' קמ, א.
לא כאברהם שקראו הר: פסחים פח, א.
אותיות הר שבתיבת אהרן: ראה אוה"ת פ' בהעלותך ע' שמג.
בהעלותך את הנרות: במדבר ח, ב.
כי נר מצוה: משלי ו, כג.
תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.
אהרן שנק' כהנא רבא: זח"ב רעח, ב.
אהרן . . שרשו מבחי' נצח דאבא: וצ"ע בסידור בד"ה ת"ר מנין לברהמ"ז דמשה שרשו מבחי' נצח דאבא (ואהרן שרשו מבחי' הוד דאבא), ואולי יש לתרץ ע"פ מ"ש בע"ח ש' הארת המוחין פ"ו, הובא בקה"י מערכת אהרן בשם הרב באוצ"ח, וכמדומה שמדובר בזה בדא"ח בענין הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה — לקו"ש ח"ו ע' 244.

סעיף ג: לסעי' זה ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלב ואילך.
דכשם שהזית: הוריות יג, ב. וראה לעיל פא, ג.
ענין שבירת הכלים . . בז"ת בלבד: ראה ע"ח שער שבירת הכלים פ"ב ואילך. וראה לקמן קיח, ג.
מה שהשבירה הי' רק בז"ת — ראה באוה"ת בראשית כרך ב תכח, א.
וימלוך וימת: בראשית
ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.
ונק' בלע ע"ד ותבלענה שבע הפרות: מקץ מא, ז.
שהוא ק"נ משכא דחויא: ראה תרגום יונתן בראשית ג, כא. וראה לעיל טז, ב. עו, ד. צה, א. וראה בד"ה תקעו תר"ן ע' שט בשם המאו"א דחויא עצמה היא גקה"ט לגמרי, ומשכא דחויא היא ק"נ. ראה ספר החקירה ע' 136.
לא ידעתי את ה': שמות ה, ב.
ישראל לא ידע: ישעי' א, ג.
והחכמה תחי': קהלת ז, יב.
מ"ש בע"ח בענין הבלא דגרמי בתח"ה: שי"ח פ"א.
ונפשו עליו תאבל: איוב יד, כב.
מ"ש בפרדס וגם בשאר ספרים: ראה לקו"ת נשא כז, ד.
ושמן מחלמיש צור: דברים לב, יג.
מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

פרק קיא

כי ז"ת שבאו"א: באוה"ת: כי ז"ת שכאו"א.
ראית איש חכם . . ממנו: משלי כו, יב.
ויקחו אליך שמן זית זך: שמות כז, כ.
משה שנק' שושבינא דמלכא: נסמן לעיל קי, א גבי אהרן.
מתניתין מלכתא: ראה לעיל מט, ב.
ודברי אשר שמתי: ישעי' נט, כא.
ואתה הקרב אליך: שמות כח, א.
ועמ"ש ע"פ משה ידבר והאלקים יעננו: ראה לעיל סט, א. באוה"ת כאן סיום המוסגר, וצ"ל יעננו).
דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא. ראה גם לעיל סג, א.
בי"ב צירופים דלילה . . דיום: ראה תניא פרק מא, ובליקוט פירושים שם.

כי תשא

פרק קיא

כי תשא: בבוך 1136 רסה, א בגוכתי"ק מהרי"ל [אחי אדה"ז] רק חלק. באוה"ת תשא ע' א'תתעט מאמר זה עם הגהות, ובע' א'תתפג מציין: "ע"כ הועתק מכ"י דודי הרי"ל זצ"ל ויותר לא נמצא מכת"י".

הנחה אחרת מאדה"א בסה"מ תקס"ג ע' קעו (כמו שנדפס בתו"ח). בכת"י אחד מצויין "הועתק מכת"י הרי"ל ומכ"י מו"ח ז"ל". וראה באוה"ת ע' א'תתפה "זהו הועתק מכ"י מו"ח ז"ל". סיום המאמר הוא מהנחת כ"ק אדה"א.

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

המאמר עם הגהות באוה"ת ע' א'תתעט. א'תתצ. קיצור ע' א'תתקא. ראה שם ע' א'תתלח. כרך ז ע' ב'תשפה. כרך ח ע' ג'צו. ראה גם ד"ה זה במאמרי אדה"ז פרשיות כרך א ע' שסה. ראה מאמרי אדה"א ע' תריט. סהמ"צ להצ"צ מצות מחצית השקל סד, ב מיוסד על מאמר זה. מאמרי הצ"צ הנחות תרט"ו ע' רכב.

בענין אמונה ראה ד"ה כי תשא תר"ל ע' קח. סה"מ תרל"ב ע' פז. סה"מ תרנ"ד ע' קפא. סה"מ עטר"ת ע' קסז. סה"מ תרפ"ז ע' קיג. ד"ה כי תשא תשי"א.

כי תשא: שמות ל, יב.

מרע"ה נקרא רעיא מהימנא: באוה"ת ע' א'תתעט מציין לזח"ב קע, א ע"ש בשם פרדס ומאו"א. באוה"ת ע' א'תתלח מביא ראיה לזה מב"ר פנ"ט ע"ש. בפלח הרמון בראשית ק, א מציין "זח"ג ד"כ ע"א נ"ג ב' ע"ה ב'". וראה לעיל פא, א ובמ"מ.

ורעה אמונה: תהלים לז, ג.

מאמינים בני מאמינים: באוה"ת ע' א'תתעט מציין המקור "כמ"ש במדרש פ' שמות פ"ג . . מאמינים בני מאמינים, מאמינים שנאמר ויאמן העם בני מאמינים שנאמר והאמין בה'". ראה שבת צז, א. ובד"ה כי תשא תשי"א בדיוק לשון "בני מאמינים" שהוא האמונה שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע.

משה . . שהוא זן ומפרנס ומשפיע לכללות נשמות ישראל: בסה"מ עטר"ת ע' רסז מביא ראיה לזה שצריכים לרעות ולפרנס האמונה מזח"ג רכה, ב "ההיא אמונה דלעילא יתזן ויתפרנס מני' על ידך כו'". וכ"ה בד"ה וקבל היהודים תרפ"ז סעי' ד. וראה לקמן קיב, ב.

מרע"ה . . ומפרנס את האמונה: ראה לקו"ת ואתחנן ד, א ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רעא. סה"מ תר"ל ע' קח.

אתה הוא ה' לבדך: נחמי' ט, ו.

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.

דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
וכמ"ש בת"ז: בהקדמה (פתח אליהו).
הנהגות עולמות: באוה"ת פ' תשא ע' א'תתפא אין תי': עולמות.
כביכול: באוה"ת שם אין תי' זו.
כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ט.
שביהמ"ק . . אש מלמעלה בצורת ארי': יומא כא, ב. זח"ג ריא, א. ראה שם לב, ב. בלקו"ת במדבר יא, א שבמשכן לא הי' האש של מעלה בדמות אריה וראה בהערות וציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע שם. וראה בלקו"ש חט"ז ע' 616 ההפרש על אופן רביצת האש בין ביהמ"ק הראשון לביהמ"ק השני.
אריה דאכיל כל קרבנין: ראה בזח"א בהקדמה ו, ב.
נכלל ונתמעט בקדושה: "ר"ל שהי' נתמעט מתאוותיו דהיינו שהרע שבנה"ב הי' מתמעט, ועי"ז הי' נכלל בקדושה" — אוה"ת תשא ע' א'תתפג.
תפלה במקום קרבנות: "כמבואר בגמ' רפ"ד דברכות דכ"ו ע"ב ריב"ל אמר תפלות כנגד תמידים תקנום, וכ"פ הרמב"ם פ"א מה' תפילה דין ה', וע"ש בכ"מ" — אוה"ת תשא ע' א'תתפג.
על ג' דברים העולם עומד: אבות א, ב. וראה באוה"ת שם שמציין בכ"מ ללקו"ת ולתו"א ר"פ יתרו סד"ה בחדש השלישי. ובהקיצור שם ע' א'תתפח כ' "נראה שזהו הקדמה א' לבאר איך משה רועה ומפרנס את האמונה שתהי' האמונה ג"כ בבחי' דעת בסוכ"ע זהו ע"י תומ"צ וכללותן תורה ועבודה וגמ"ח". וראה שם ע' א'תתצ.
והפי' של אחד הוא שגם עתה: "ר"ל כאלו אין שם מציאות נברא כלל, ואף שיש נבראים מ"מ אצלו הם בטלים ממש" — אוה"ת תשא ע' א'תתפד, ע"ש בארוכה.
שיתא אלפי שני: באוה"ת שם מציין לכמה מקומות בדא"ח.
הנה מקום אתי: שמות לג, כא.
באחד — ולמהוי אחד באחד: באוה"ת שם ע' א'תתפג מציין "ע"כ הועתק מכ"י דודי הרי"ל זצ"ל ויותר לא נמצא מכת"י".
וביאור הדבר: "ר"ל ענין אש שלמעלה שהי' יורד זהו יובן מענין מצרף לכסף" — אוה"ת תשא ע' א'תתפה. ומציין שם "זהו הועתק מכ"י מו"ח ז"ל".
מצרף לכסף: משלי כז, כא. כן מציין באוה"ת שם ומוסיף "ובסי' יז, ג נאמר מצרף לכסף וכור לזהב ובוחן לבות ה'". ראה אגה"ק סי"ב. סה"מ תר"ל ע' קיב.
וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

בק"ש בפסוק שמע ישראל . . יחודא עילאה . . בש"ע . . יורד האש שלמעלה: באוה"ת ע' א'תתפו הקשה שצ"ע לומר על ק"ש שהו"ע מה שמביאין מן ההדיוט שהרי ק"ש הוא יחוד או"א ושמו"ע יחוד זו"נ, ע"ש בארוכה.

המצרף בשלהבת יתברר ומתפרדים כל החלקים: נתבאר בלקו"ת פ' בהר בד"ה ושבתה הארץ דטבע המים לדבק, משא"כ בחי' אש מפרר ומפריד.

צעק לבם כו': איכה ב, יח.

שמים לא זכו בעיניו: איוב ו, טז.

ואז גם שמים לא זכו בעיניו: באוה"ת פ' כי תשא ע' א'תתפז מציין שזהו מכ"ק אדה"א.

שחוט השערה נדמה כהר לגבי אמיתית בעל האמת: באוה"ת שם ע' א'תתפז מציין שזהו מכ"ק אדה"א.

וזהו שאמרו . . לדידהו . . לדידן הוה מומא: גיטין נו, א.

עינים להם ולא יראו: תהלים קטו, ה.

בבלעם שהי' סומא בעין א': סנהדרין קה, א.

וכל ישראל רואים: דברי הימים-ב ז, ג.

כל דרכי איש זך בעיניו: משלי טז, ב.

ג' דברים כלליים: בלקו"ש ח"ו ע' 152 הערה 1 העיר כ"ק אדמו"ר "אבני שוהם ואבני מילואים — הרי: א) לא היו דבר כללי, ב) נשתמשו בהם כמו שהם בלי שינוי ועיבוד, ג) הנשיאים הביאום. וראה מפרשי רש"י (כה, ב). אוה"ח (כה, ז) ועוד" עכ"ל ע"ש.

והוא נגד ג' דברים שהעולם עומד: נתבאר בשיחת ש"פ תרומה תשמ"ט. וראה שם הערה 61.

והכסף הוא חסד עליון: בלקו"ש ח"ו שם הערה 51 "ראה זח"א רנ, א. ח"ב קמח, א-ב. רכד, ב. וראה גם תניא פ"נ. תו"א קיא, ד ובכ"מ (ולהעיר שבזח"ב ובתו"א שם, מדובר בענין זהב וכסף שבמשכן)".

והנחושת . . היא התורה: בלקו"ש ח"ו שם בהערה "כי מה שתורה היא נחושת "היינו שהיא הבירור של נחושת" (אוה"ת תשא ע' א'תתמו — כנראה שהוא הגהות וכו' לתו"א הנ"ל), אבל נחושת עצמה מורה לקליפה, כמבואר באוה"ת שם, ולהעיר מאוה"ת תרומה [ע' א'תיג] שגם בקליפות — בחי' נחשת היא למטה מזהב וכסף" עכ"ל ע"ש.

פרק קיב

שנשקל — במדה קדש העליון בג' קווין כו': באוה"ת ע' א'תתפט "ור"ל ג' קוין תורה עבודה גמ"ח הם ג' ווי"ן דג"פ קדוש הנמשך מקדש העליון" ע"ש.

ויפקד מקום דוד: שמואל-א כ, כה.

ויתפרדו כל פועלי און: תהלים צב, י.
בעי לכפורי ידיה בההוא גברא: גיטין נו, א.
כהמס דונג מפני אש: תהלים סח, ג.
להבין ביאור הדברים: הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ג ע' קעט. המאמר מכ"ק אדה"א בתו"ח כי תשא (הוצאה חדשה) שפב, ד. המאמר עם הגהות באוה"ת כי תשא ע' א'תתצו. קיצור שם ע' א'תתקב.
ורעה אמונה: תהלים לז, ג.
דכ' הרמ"ז בפ' בהר: דק"י.
וכ"ה בזהר פ' פנחס: דרכ"ה ע"ב.
שהוא מפרנס האמונה: בביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' רעז: שזן ומפרנס את האמונה.
משה הוא יסוד אבא: מאו"א מ, נה. ראה לקו"ת במדבר ד, ד. לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.
אבא יסד ברתא: נסמן לעיל ד, ג. קיא, ב.
מאבא — וכ"כ בע"ח: שער תיקון הנוק' פ"ה.
ע"ד מ"ש בפע"ח גבי שבועות: באוה"ת ע' א'תתצו "והענין נ"ל שכך שמעתי ממורי ז"ל כי הנה ידעת איך כו'".
וכ"כ מ"ח גבי שבועות: באוה"ת שם "וז"ל המ"ח מסכת אייר סיון וכתר זה נעשה בכח החסד השלישי שבת"ת דז"א המתחלק חציו למעלה להוריד לו הכתר וחציו לאחוריו לצורך נוק' ושם במקומה מקבלת שפע טהרה מהחסד ההוא עכ"ל".
וכמ"ש במ"א ע"פ ונתתי לך מהלכים: לעיל פ' וישב ל, ב.
ושמתי כדכד: ישעי' נד, יב.
ב"פ כ"ד . . וצ"ל ב' הבחי' כדין וכדין כו': באוה"ת נוסף כאן: (והשליש הג' שזהו בחי' קנה המשקולת בחי' תורה שממוצע בין גמ"ח לעבודה, ועמ"ש ע"פ נאוו לחייך בתורים).
כד א' שליש דשם ע"ב: מאו"א אות כ' סעי' ל. וראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתכט.
כנודע מענין שהם וישפה: ראה לקו"ת פ' ראה כד, ד ואילך.
ע"פ וגבעות במאזנים: באוה"ת: ע"פ אתם נצבים בפי' וגבעות במאזנים. לקו"ת נצבים מה, א.
אין לך טפה: ראה ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב.
הגו סיגים מכסף: משלי כה, ד. ראה לעיל סה, ב. במ"מ.
וכמ"ש בזהר ויקהל ובפע"ח האריך בזה: דף ר"ג ע"ב. ובפע"ח שער השבת פ"ג. ראה גם לקו"ת במדבר ג, ד. יהל אור ע' שכח. סה"מ תר"ן ע' שצא.

פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר: איוב לג, כד.
שו"ה המערכה — שנתברר ונפדה מהרע: באוה"ת תשא ע' א'תתצט מעיר ע"ז "וזהו ההפרש בין בחי' כי פדה את יעקב שהפדיון הוא שצריך ליתן תמורת זה איזה דבר כו'. וכ"ז הוא עתה עד לע"ל שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וזהו בחי' וגאלו מיד כו' שגאולה הוא בכח חזק יותר מבחי' הפדות שהגאולה ופדות בנוק'".
צדיק מצרה נחלץ: משלי יא, ח.

פרק קיג
וכמ"ש בפע"ח: באוה"ת שם מציין "שער השבת פ"ג וכמשנ"ת במ"א באריכות בפ' בשלח בביאור דאכלוהו היום". והוא באוה"ת פ' בשלח ע' תרלה ואילך.
האכילה — ונותן צדקה: באוה"ת שם מוסיף "וכמ"ש בת"א פ' וישב ע"פ שיר המעלות".
דבקושי התירו לדבר ד"ת בשבת: ראה ירושלמי שבת פט"ו ה"ג. ובספר היראה לר"י אות שיט. לקו"ת צו יא, ד. סידור אדמוה"ז רצז, ד ועוד. ראה לקו"ש חכ"א ע' 484.
ולכן המצוה לשורר בשבת . . וגם בבהמ"ק היה בשבת השיר כפול: ראה אוה"ת פ' בראשית כרך ג תקיד, א.
יוצאין בשיר ונמשכין בשיר: שבת נא, ב.
יוצאין בכלות נפשם: ראה ספר השיחות תש"ג ע' 112.
ועמ"ש . . ע"פ ראה אנכי נותן לפניכם: לקו"ת ר"פ ראה.

ויקהל

פרק קיג
להבין שרשי הדברים: בלי הגהות והקיצורים מאדה"א בסה"מ תקס"ח ע' קלב. המאמר בשינוים ובתוס' הגהות וקיצורים באוה"ת ויקהל ע' ב'קנח. ב'קסו.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
בסה"מ תרס"ה ע' רז מציין לכאן.
ארוממך אלקי המלך: תהלים קמה, א.
וחיות המקבלים: בסה"מ תקס"ח ע' קלב נוסף: "כמו מדת המלוכה למטה במלך ב"ו שכל עיקר שפע אורו על אנשי המדינה אינו בא מבחי' עצמותו כלל וכלל רק מבחי' התנשאותו ורוממותו עליהם שהוא עיקר בחי' המלכות".
אלמלא מוראה של מלכות: אבות פ"ג מ"ב. ע"ז ד, א.
באג"ה ד"ה איהו וחיוהי: סי' כ.
המלך המרומם המתנשא: נוסח התפלה בברכות ק"ש. ראה אוה"ת סידור ע' קיח ואילך ובמ"מ לשם.

בדרוש מזוזה מימין: לעיל פ' מקץ יט, ד.
בדרוש ע"פ מי מנה: לקו"ת פ' בלק ושם בפ"א.
שו"ה דבחי' — להחיות מאין ליש: ראה קונטרס עץ החיים בתחלת פרק א (ע' 16).
בהביאור ע"פ שחורה אני: לקו"ת שה"ש. באוה"ת ע' ב'קסו מוסיף "בד"ה הנה בין המאציל לנאצלים ושם פ"ב נתבאר שיש בבחי' מל' דאצי' ב' בחי' כו'".
כמו שמבין הרב את השכל הנשפע על ידו שמתחלק השפע: בסה"מ תקס"ח ע' קלג: "כמו שמבין הרב אך שמחולקת השפע".
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
ע"פ ועתה יגדל נא: לקו"ת פ' שלח ושם פ"ג.
ע"פ השמים כסאי: לעיל א, א.
לחם אבירים אכל איש: תהלים עח, כה.
לחם שמלאכי השרת אוכלין: ראה לעיל ח"ש טז, א ובהנסמן שם. בשלח עד, א. פט, א.
ישבעו ויתענגו: בתפלות שמו"ע דשבת.
כי טל אורות טליך: ישעי' כו, יט.
טלא דבדולחא: זח"ג קכח, ב. קלה, ב. וראה לעיל סו, א. עב, א.
והשגה זו: בסה"מ תקס"ח ע' קלד: מהשגה זו.
כל בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת נא, ב. ראה לעיל ז, ג ובמ"מ.
ע"פ ושם אחיו יובל: לעיל ז, ג.
וע"פ צו את בנ"י: לקו"ת פ' פנחס.
כדמיון המן שנבלע באיברים: בסה"מ תקס"ח ע' קלד נוסף: "ושם נאמר ג"כ לחם אבירים כו' כמו המאכל שנבלע להיות חיות לכל אבר לפי מזונו".
ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום: ראה לעיל סה, ג. ובאוה"ת ע"פ זה.
לחם לא אכלתי: דברים ט, ט. ראה בסה"מ תקס"ח ע' סט.
(**ובספרי הקבלה . . טל אורות טליך כו'**: כל הקטע ליתא בסה"מ תקס"ח ע' קלד, ואולי זה הגהת הצ"צ.
עכ"פ תוכן הענין . . טל אורות טליך כו': באוה"ת ע' ב'קסח מצויין: קיצור.
כח הפועל בנפעל: ראה לעיל צו, ג במ"מ.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
ואין הפי' שאינו מתלבש כלל: ראה תניא פרק מח.
שהוא — כמ"ש בע"ח: שער השתלשלות הי"ס ענף ג.

בענין צמצום הכלים: בסה"מ תקס"ח ובאוה"ת ויקהל ע' ב'קסח, הגי': צחצוח.
בהביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות: לעיל צב, ב.
את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד.
מלא כל הארץ כבודו: ישעי' ו, ג.
בהשוואה אחת: בסה"מ תקס"ח ע' קלד נוסף: "וברוממו' זו מחי' ממש להכל בהשוואה א'".
וכמ"ש בע"ח דהאור א"ס: בתחלתו. וראה לקו"ת ויקרא בהוספות.
ובכל זה יובן יותר פירוש ארוממך אלקי המלך: ראה יהל אור ע' תקלז ואילך ע"פ זה.

פרק קיד

שו"ה בבחי' — **והנה מענין**: באוה"ת ע' ב'קסט: "ועיין מענין".
בזח"ב פ' וארא דכ"ח סע"ב: ראה גם לעיל מ, ג. יהל אור ע' תקלו.
רוממות המלכות להתחבר כללות המל': באוה"ת ליתא תי': המלכות להתחבר.
ע"פ ועתה יגדל נא: לקו"ת פ' שלח.
ע"פ קול דודי: לקו"ת שה"ש.
בהביאור ע"פ זכור: תו"א פ' יתרו עב, ג.
וע' בפרדס ערך רם: הלשון נעתק ביהל אור ע' תקלז. באוה"ת פ' קרח כרך ו ע' א'תתנג. "ויש שפי' בכתר ויש שפי' בתפארת, והיותר נראה אצלינו כי הוא בבינה".
וערך ירום: הלשון נעתק ביהל אור ע' נג.
ובזח"א וישב קפ"א . . ונשא כו': "וגבה מאד מסטרא דנהורא עילאה דכל נהורין" — יהל אור ע' תקלז.
ובמק"מ שם: "ירום מסטרא דנהורא עילאה פי' מצד אריך כמ"ש הרב באוצ"ח שבימי המשיח יתגלה הארת חוטם דאריך למל' ואריך הוא נהורא דכל נהורין" — יהל אור ע' תקלז.
בירושלמי רפ"ט דברכות: וראה ג"כ ביהל אור ע' תקמ. אוה"ת ויקהל ע' ב'קסט.
וע' בזוהר ויגש דף ר"ו ע"ב: הלשון מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תכה. וראה שם ע' תכח.
ע"פ מי כה' אלקינו המגביהי לשבת: תו"א לח, ד.
במד"ר פ' בשלח ר"פ כ"ג: הלשון מובא באוה"ת פ' בשלח ע' תרסו. וראה לעיל מ, ב.
ב' מיני העלאות מ"ן: נתבאר בארוכה בדרך מצותיך קנט, ב ואילך. ראה לעיל כה, ד ואילך.

והב' לבחי' התהו שהוא בחי' סובב: באוה"ת ענינים ע' קעד מציין שזה "עפמ"ש בע"ח שער מ"א פ"ג בשם הרמב"ן דתהו זהו חומר ההיולי שקדם לד' יסודות והוא בחי' כתר כו'". וראה לקמן קיד, ג.

תורה ומצות שנתלבשים: באוה"ת: תומ"צ שנתלבשו.

דרמ"ח פיקודין נק' רמ"ח איברי' דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.

ע"פ כי תשמע בקול: לקו"ת פ' ראה כג, ג.

איברים הממשיכים חיות של הנפש: הטעם שבכח האברים להמשיך את הארת הנפש הוא כי שרש הגוף נעלה יותר משרש הנפש — סד"ה יו"ט של ר"ה תרנ"ט. וראה גם בספר הערכים חב"ד ערך אברים הערה 25. לקו"ת ראה כב, ד. ד"ה אדון עולם תש"ג פ"ו.

בבה"ז פ' בלק . . שחורה אני ונאוה: ביאוה"ז לאדה"א ק, א ואילך.

אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.

ע"פ ולא אבה: לקו"ת פ' תצא לט, ד.

כל הכלים לאורו אז: וכ"ה בתקס"ח. אבל באוה"ת שם ע' ב'קעא: לאורות אזי.

בהביאור ע"פ אני ישנה: לקו"ת שה"ש לג, ג.

שו"ה העלאת — (הנה תהו הוא בחי' סוכ"ע קאי: באוה"ת שם ע' ב'קעא הנוסחא "הנה משכ תהו הוא בחי' סוכ"ע אפ"ל דקאי": על.

(**הנה תהו . .**): הג"ה זו מובא גם באוה"ת בראשית כרך ג תפט, א. ויקהל ע' ב'קעא. וראה באוה"ת ענינים ע' קעד. סה"מ תרע"ח ע' קצז.

כי הא"ס נקרא אפס: ראה סה"מ תש"ד ע' רכב.

כי הנה כתר הוא דוגמת החומר הקדום: ראה באוה"ת נ"ך ע' יג שמציין להע"ח הנ"ל ומבאר השייכות תהו לכתר.

שתוק כך עלה במחשבה: מנחות כט, ב. זח"ג כז, ב. ראה סה"מ תרמ"ו ע' יט.

ועמ"ש במ"א בענין ואין זולתך מלכנו: ראה מאמרי אדה"ז — תפלה ע' תעג. אוה"ת פ' ואתחנן ע' סז. אוה"ת סדור ע' שמח ובמ"מ לשם. המשך תער"ב כרך ג ע' א'שפז.

ובמאו"א אות א' סעי' ס"ד: ראה הלשון באוה"ת כי תבוא ע' תתרלז. מובא גם בלקו"ת במדבר יח, ג.

וסעיף קי"א: ראה גם אוה"ת נ"ך כרך א ע' רל. אוה"ת בראשית כרך ג תפט, ב. פ' ואתחנן ע' סז.

שו"ה הקטנות — כמ"ש בפע"ח: שער חג המצות פ"ב.

אין התינוק יודע לקרות אבא: ברכות מ, א.

עה"ד חטה היתה: ברכות מ, א. ב"ר טו, ח.

ואעבור עליך ואראך: יחזקאל טז, ו.
ולא בחי' אתהפכא: באוה"ת: ולא בבחי' אתהפכא.
אין מעוררים לזה: באוה"ת: אין מעוררים בזה.
בבה"ז פ' אמור: לדף ק, ב (פא, א). וראה ספר הערכים חב"ד ח"א (ע' רעט ואילך) בחי' ישות שבאהבה לגבי יראה. וש"נ. לקו"ש חי"ז ע' 40 הערה 40.
שאהבה הוא בבחי' יש . . היראה היא בחי' ביטול: ראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 18).
בין עובד אלקים לאשר לא עבדו: חגיגה ט, ב.
שו"ה ולכן — נק' עובד אלקים: באוה"ת ע' ב'קעב נוסף "ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' ראה בהביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו סעי' ו".
בענין אתכפיא יהי' גבוה מאתהפכא — ראה אוה"ת ענינים ע' רד. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תנח. מסעי ע' א'תיד.
שו"ה כי — נמשך ממאמר תדשא הארץ דשא: ראה באגה"ק סי' כ ובליקוט פירושים — חיטריק שם.
שהמלכות נקנית בשלשים מעלות: אבות ו, ג. וראה בקיצורים והערות לתניא לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' עו.
ראה ד"ה תקעו תר"ן ע' רפח שזהו"ע התלבשות בחי' חכמה שבחסד דז"א בחכ' שבחסד דמל' כו' וממנה נמשך בבי"ע ממש.
היינו שלשים כלים דאצי': ראה ע"ח שער השמות. אגה"ק סי' כ (דף קל, א) ובליקוט פירושים שם.
שו"ה שנעשים — בכלים דאצי' אמרו דאיהו וחיוהי: ראה אגה"ק סי' כ בתחלתו.

פרק קטו

אהבתי אתכם: מלאכי א, ב.
שו"ה וד"ל — עכ"פ תוכן הענין: באוה"ת ע' ב'קעד: קיצור, שיש ב' מיני העלאת מ"ן.
חשף ה' את זרוע קדשו: ישעי' נב, י.
בסידור ע"פ שימני כחותם: שער התפילין.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
בסידור בדרוש להבין ההפרש בין ק"ש ותפלה: שער הק"ש עג, ג.
למה קדמה פ' שמע לפ' והי': ברכות יג, א.
בסדור . . בד"ה איתא בספרי: פה, ב.
ע"ד אתכפיא כו'): באוה"ת ע' ב'קעד נוסף "וכמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן סד"ה שמע ישראל וכמו שית')".

ועד בחילופי אתוון אחד: נסמן לעיל פט, ג.
ע"פ כי שמש ומגן: ראה שעהיוה"א פ"ד.
המבואר ע"פ אנכי מגן לך: לעיל יב, א.
אימתי גדול ה': נסמן לעיל צד, ב.
ע"פ וידבר . . וארא אל אברהם: תו"א נו, ב.
ע"פ ואתה תצוה: ראה לעיל פא, ד.
הקב"ה מוציא חמה מנרתקה: נסמן לעיל קי, א.
במד"ר . . (דע"א ג'): במדרש דפוס אמסטרדם.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
בד"ה תקעו בחודש שופר דרוש השני: לקו"ת ר"ה נד, ד.
בהביאור ע"פ מי מנה: לקו"ת בלק סח, ד.
בפ' תצוה בד"ה זכור: לעיל פד, ד.
כמבואר בזהר תרומה: ראה גם לעיל פד, ד במ"מ ד"ה והיינו בחי' אתכפייא.
דכל מקום שנאמר ועד אין לו הפסק: עירובין נד, א. וראה לעיל פט, ג.
כי האדם עץ השדה: דברים כ, יט.
למהוי אחד באחד: זח"ב קלה, א. תניא פ"נ.
סד"ה שובה ישראל עד: לקו"ת ש"ש דרוש השני.
עכ"פ תוכן הענין דענין: באוה"ת ע' ב'קעו "קיצור. ועד"ז: דענין.
כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
והבדילה הפרוכת לכם: שמות כו, לג.
בד"ה שובה ישראל הנה יש ב' בחי': הכוונה ללקו"ת דרושים לשבת שובה סד, א ואילך.
שו"ה כמו — כי הוא כל יכול: באוה"ת ע' ב'קעו מוסיף "ועמ"ש בפ' עקב סד"ה ואכלת ושבעת וברכת ושם ספ"ו. וע' בספר פנים יפות ר"פ וארא גבי כי השם הוי' הוא מורה על א"ס בלי תכלית הגבול כלל כו' אבל הקב"ה . . ע"י שאמר לעולמו די עכ"ל". ואולי חסר כאן שורה שהרי מסיים "עכ"ל" ואינו מציין מאיפה נעתק.
הציב גבולות עמים: דברים לב, ח.
שאמר לעולמו די: חגיגה יב, א. וראה גם לעיל נו, ג.
למה תתענו מדרכיך: ישעי' סג, יז.
ע"פ וישכם לבן: לעיל כד, א. באוה"ת ע' ב'קעו מוסיף "בענין שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כו'".

בסדור בהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה: באוה"ת ע' ב'קעו נמצא במקומו "סד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון" — תו"א לו, ד.
כמ"ש בזהר תרומה ארמותא: ח"ב קצז, א. קצח, א — כן מציין באוה"ת ע' ב'קעו.
שו"ה מ"ן — בחי' מ"ד בלב: באוה"ת ע' ב'קעז הג"ה בענין הלב.
שהאבות הן המרכבה: נסמן לעיל ד, ג.
שהוא בחי' מרכבה: באוה"ת (ע' ב'קעט): שהיו בחי' מרכבה.
מאשפות ירים אביון: תהלים קיג, ז.
פי' אביון שהוא בחי' יסוד: ראה מאו"א אות א' סעיף כה.
הצדיק אבד: ישעי' נז, א.
כמ"ש בזהר פ' חיי שרה דקכ"ב: וראה ביאוה"ז לאדה"א קכט, ג.
ופחד יצחק: בראשית לא, מב.
וכמ"ש בזהר: ח"ב פח, א.
דמיד שיחפרו בארץ: ראה במכילתא פ' בשלח ע"פ וילכו שלשת ימים.

פרק קטז

דארעא חלחולי מחלחלא: חגיגה כב, א.
לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ו. ראה ביהל אור ע"פ זה.
חפרוה שרים: במדבר כא, יח.
נדיבי עם שהן האבות: זח"ב קצז, ב.
שו"ה התורה — חירות מן החיצונים: באוה"ת ויקהל ע' ב'קפא מביא הלשון מכאן ושם: חרות חירות ממ"ה. [= ממלאך המות].
כמ"ש בזהר ע"פ אשרי משכיל אל דל: ראה זח"א בהקדמה יד, ב. זח"ב סא, א-ב. רנ, ב.
לו ישמעאל יחי' לפניך: בראשית יז, יח.
ישרה אור הכתר בשבועות כמ"ש בפע"ח: שער חג השבועות פ"א.
חמץ תאפינה: ויקרא כג, יז.
קטנות דאבא: באוה"ת פ' בא ע' ב'תרמב מבאר דקטנות דאבא הוא כמו קטן שקורא אבא שהוא בבחי' הכרה אף שאינו משיג בדעתו שהוא אביו. ראה דרך מצותיך כג, א ואילך. ד"ה מצה זו סה"מ תר"ן ע' שמב.
כמ"ש בפע"ח: שער חג המצות בתחילתו.

מגלת אסתר

פרק קטז

להבין למה לעתיד יתבטלו כל הנביאים: הנחה מכ"ק אדמו"ר האמצעי. בשינויים עם איזה הגהות בגוכתי"ק הצ"צ נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח ע' פט. הנחה אחרת באוה"ת מג"א ע' רל ואילך. קיצורים שם ע' רנ. הנחה אחרת ממאמר זה נדפס בסה"מ תקס"ח כרך ב ע' תרצב. הערה מכ"ק אדמו"ר הצ"צ שם ע' תשכט. חלק נעתק באוה"ת שה"ש כרך א ע' שנח עם הגהות. ראה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רה (בד"ה ביום השני הקריב).

ד"ה יהודה בן תימא בסה"מ תרל"ט ע' שלג, וע' רכד מיוסד על מאמר זה.

באוה"ת פ' לך לך פג, ב מתחיל "ויבתר אותם" עם הגהות והוספות נמצא לקמן קטז, ג שו"ה דהנה כתיב עד שיפוח היום. בביאוה"ז להצ"צ ע' תתקצא מציין למאמר זה "מכתבי מו"ח ז"ל בד"ה להבין למה לעתיד . . בספר תקס"ח". הכוונה להנדפס בסה"מ תקס"ח. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

ראה ד"ה יהודה בן תימא תרל"ט ח"א ע' רכד שמיוסד על מאמר זה.

ובירושלמי פ"ק דמגילה: ה"ה. בסה"מ תקס"ח נכתב זה בגוכתי"ק הצ"צ.

אבני אלגביש: יהושע י, יא. ראה ברכות נד, ב.

ושמש בגבעון: יהושע י, יב.

בצל השמש בימי חזקיהו: מלכים-ב כ, יא.

הלא הנס דפורים . . מלובש בתוך הטבע: ראה באוה"ת מג"א ע' ב'תטו פי' הקושיא ותירוץ.

וימי הפורים האלה: אסתר ט, כח.

עד שיפוח היום ונסו: שה"ש ב, יז. בסה"מ תקס"ח מביא גם הפסוק דומה דודי לצבי שהוא בשה"ש ב, ט.

דהנה כתיב עד שיפוח היום: ראה באוה"ת שה"ש כרך א ע' שנח שכ' הצ"צ "ותוכן דבריו בקצרה".

וארז"ל בזכות התנאים: במד"ר שה"ש במקומו.

גלו לבבל שכינה עמהם: מגילה כט, א.

ושמתי כסאי בעילם: ירמי' מט, לח.

ועילם היינו שושן: ראה ילקוט שמעוני אמר רמז תתרמה.

בשושן הבירה אשר בעילם המדינה: דניאל ח, ב.

מלשון שושן עומק איומה: פיוט דתפלת מוסף דיוהכ"פ. בד"ה חייב אינש לבסומי — תשי"ז סעי' ה' מציין לכאן.
כשושנה בין החוחים: שה"ש ב, ב.
כמ"ש בזהר ר"פ בראשית: א, א.
ובפ' פנחס: רלג, ב.
שו"ה והשושנה — וכמ"ש בזהר שמות: כ, סע"א. באוה"ת בראשית פד, א נוסף: שהוא רמז על גלות השכינה. ע' לקו"ת ד"ה אני לדודי (הראשון) פ"ב. אוה"ת פ' שמות ע' ע.
אם יהיו חטאיכם כשנים: ישעי' א, יח.
שו"ה שושנה — בחי' רעיתי: באוה"ת מג"א ע' רלא ובאוה"ת בראשית שם נוסף: וע' בפ' כי תשא קפט ב' ובפי' הרמ"ז שם ועמ"ש בד"ה ואני אראה בשונאי.
וכולא קמי' כלא: זח"א יא, ב.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
בדרך השתלשלות מעילה לעלול: ראה לעיל קיג, א. ובארוכה באגה"ק סי' כ בתחלתו ובליקוט פירושים שם.
אנכי ארד עמך מצרימה: בראשית מו, ד.
וכמ"ש בזהר בפ' בחקותי . . לכלתם כתיב ע"ש: באוה"ת מג"א ע' רלא יש הג"ה לכאן: (הג"ה ע"ש במק"מ דפי' ואף זהו ע"ד אף אני שהוא ז"א וגם זאת היא המל' שכולם עמהם בגלות והיינו כדי שלא להפר בריתי אתם יעו"ש עכ"ה).
הנה זה בא מדלג: שה"ש ב, ח.
מאיגרא רמה: ע"פ לשון רז"ל חגיגה ד, ב.
ויבתר אותם בתוך: בראשית טו, י. וראה בפרש"י עה"פ.
לשון כריתה והבדלה: ראה אוה"ת שה"ש ע' שנז ואילך.
שו"ה צריך — וזהו . . שכינת עוזינו: באוה"ת בראשית שם זה בא במוסגר.
הנזכר במד"ר פ' ויחי: פצ"ט.
הרים גבנונים: באוה"ת מג"א ע' רלב ובאוה"ת בראשית נוסף: ועמ"ש מזה סד"ה שובה ישראל.
ואיתא במדרש: בראשית פ' טז.
הגם כי בזהר פ' ויצא: קנח, א.
וכנפיהם פרודות: באוה"ת מג"א ע' רלב ובאוה"ת בראשית שם נוסף: עמ"ש מזה בד"ה וספרתם לכם גבי חג השבועות [לקו"ת במדבר י, א].
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א.

אין בלבנו אלא אחד: באוה"ת בראשית שם נוסף: ועמ"ש מזה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק.

ויפרדו איש מעל אחיו אחרי הפרד לוט מעמו: בראשית יג, יא. יד. באוה"ת בראשית נמצא כאן הוספה.

בהפרידו בני אדם: דברם לב, ח.

ודמה לך דודי לצבי: באוה"ת בראשית שם נוסף: וע' מענין צבי במאו"א אות צ' ס"ה ובפ' בראשית דמ"ט ע"א ובפ' אחרי דס"ח ע"א.

וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.

וכל העם רואים: שמות כ, יח.

למה תרצדון הרים: תהלים סח, יז.

והר סיני עש"ן ר"ת עולם שנה נפש: שמות יט, יח. ראה אוה"ת יתרו ע' תתטז וע' תתכג בארוכה.

לתאוה יבקש נפרד: משלי יח, א.

כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.

אע"פ שהוא רץ . . עכ"ז אינו רץ כ"כ: ראה אוה"ת בא ע' ערה.

קול דודי הנה זה בא: שה"ש ב, ח.

ע"פ אני ישנה: נדפס בסה"מ תקס"ח ע' יד.

בענין האותיות שאלוני: באוה"ת מג"א ע' רלג ובאוה"ת בראשית שם נוסף: ובתו"א פ' בשלח בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום, ובד"ה לסוסתי ברכבי.

ביום ההוא יהי' על מצילת הסוס: זכרי' יד, כ.

ואמרז"ל כל מה שהסוס רץ: פסחים נ, א.

פרק קיז

שו"ה והמרכבה — אותיות התורה: באוה"ת מג"א ע' רלג ובאוה"ת בראשית שם נוסף: וע' מזה ברע"מ ר"פ כי תצא ובפי' הרמ"ז שם ועמ"ש בשה"ש ע"פ לסוסתי.

וכמ"ש במ"א ע"פ כי אברהם לא ידענו: באוה"ת מג"א ובאוה"ת בראשית שם נוסף: בתו"א גבי פורים [תו"א צג, ג].

סוב ודמה לך דודי, פי': שה"ש ב, יז. באוה"ת מג"א ובאוה"ת בראשית שם נוסף: האלשיך בפמ"ג על שה"ש כי אתה אלקי האלקים ואין סוף לרחמים שלך כי אתה מקור הרחמים וזהו: דמה לך.

מה צבי זה בשעה שהוא ישן: שהש"ר ח, טז. זח"ב יד, א. ראה בלקו"ש ח"ז ע' 42 הערה 29.

עין ה' אל יראיו: תהלים לג, יח.
ישראל בטח בה': תהלים קטו, ט.
מלשון וטח את הבית: ויקרא יד מב.
ברח לך דודי: שה"ש ח, יד. ראה אוה"ת פ' לך לך ד"ה ויבתר אותם. ובד"ה נחמו עת"ר.
ואנכי אעלך גם עלה: בראשית מו, ד.
שו"ה עילה — בבחי' הירידה: בסה"מ תקס"ח ע' צא נוסף בגוכתי"ק הצ"צ "ע' שה"ש רבה ע"פ לא ידעתי נפשי". [שהש"ר פ"ו, יב]. וכ"ה באוה"ת מג"א ע' רלד.
שו"ה ידעתי — וכמ"ש בזהר: זח"ג רפח, ב. ראה אוה"ת תרומה ע' א'תקלג.
ברח לך אל לבן אחי: בראשית כז, מג.
לבן הוא לובן העליון: ראה לעיל כג, ג.
שו"ה להם — אחיזה שם: באוה"ת מג"א ע' רלד יש הג"ה לכאן.
וכמ"ש במ"א . . עם בשמי: בתקס"ח נמצא במקומו "כמ"ש בזהר בפי' הפסוק וירח ה' את ריח הניחוח כו' שהוא בחי' חוטמא דע"י". וראה זח"א ע, א. הוספה אחרת באוה"ת מג"א ע' רלד.
והריחו ביראת ה': ישעי' יא, ג. בתקס"ח ע' צב מביא במקומו "וכמו שאמרו במשיח דמורח ודאין" והוא בסנהדרין צג, ב.
ששה חדשים בשמן המור: אסתר ב, יב.
שמן משחת קדש: שמות ל, כה ועוד.
וכענין מ"ש — בפי' ישאהו: באוה"ת מג"א ע' רלה נמצא כאן הג"ה.
ומכאן עד סוף הסעיף ליתא בסה"מ תקס"ח ע' צב ונמצא בשינוים שם ע' צג. בתקס"ח נמצא במקומו קטע שלא נמצא כאן בקיצור דקיצור: "וזהו שרמזו רז"ל לא זכו בעתה זכו אחישנה, פי' זכו אזי יעלה מן הגלות בבחי' מרוצה ודילוג גדול מלמטה למעלה עד רום המעלות והיינו אחישנה לשון מהירות גדולה כנודע לפי שצריך לזה בחי' מהירות עצומה כמ"ש ברח לך דודי כו' וכנ"ל, אז העלי' זאת היא בתכלית העילוי כמ"ש אעלך גם עלה וכמ"ש לעתיד בגמר שיעבוד כל הגלות ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד, שהוא בחי' פנימי ע"י כנודע וד"ל. אבל לא זכו בעתה פי' בהדרגה שלא בדילוג עד שיעלה בסדר והדרגה צריך אריכות זמן, והוא ענין אריכות הגלות האחרון כו' וד"ל". ויש שם עוד קטע שנתבאר כאן בשינויים.
ישאהו על אברתו: דברים לב, יא.
וירח את ריח בגדיו: בראשית כז, כז.
זכו אחישנה: ראה סנהדרין צח, א. ראה באוה"ת מג"א ע' רלה בארוכה.

ג) וביאור הדברים: מכאן עד קיז, ג אתה גבור לעולם ליתא באוה"ת מג"א.
וזרעתי' לי בארץ: הושע ב, כה. ראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' תכט רשימות ע"פ זה. וראה לעיל סא, א.
לא גלו ישראל לבין עכו"ם: פסחים פז, ב. נסמן לעיל ו, א.
בסה"מ תקס"ח שם מוסיף: והקושיא ידוע כלום אדם זורע קב אלא להוציא כמה כוריים כו' ואנו רואים שאינו בנמצא גרים בישראל חלק א' מריבוי כו'. וכ"ה באוה"ת מג"א ע' רלה.
והיינו בחי' הניצוצים שנפלו: ראה לעיל יא, ב.
יצב גבולות עמים: דברים לב, ח.
ועמ"ש ע"פ וכל בנייך: בתקס"ח ע' צג הגהת הצ"צ: ועמ"ש בלקו"ת בד"ה וכל בניך למודי ה' ושם פ"ג בענין העין שבתיבת מיער היא עין תלוי'. [פ' ראה ל, ב].
ואמרו בזהר מאן דנפל מדרגיה אקרי מית: ראה זח"ג קלה, ב. הובא בע"ח שער שב"כ פ"ב ובכ"מ. ובמדב"ר ר"פ ויחי: ואין מות אלא השפלה. (סה"מ תש"ט ע' קסט).
אנת אשתמודע אדון על כולא: ת"ז בהקדמה יז, ב.
כגבור לרוץ אורח: תהלים יט, ו.
ור"ת . . אגל"א: בחיי פ' ויחי. של"ה רפד, ב. וראה גם סידור עם דא"ח קנו, ד הנזכר לקמן. אוה"ת פ' ויחי ד"ה יהודה אתה ס"ז. אוה"ת מג"א ע' לה. ובע' רלו באריכות.
בסידור בענין המקוה: קנו, ד.
"בענין משכיל אל דל שיש בו שם אלד בחי' הלידה והגלוי הנמשך מבחי' שם אהי' אנא זמין לאולדא בזח"ג פ' אחרי דס"ה ע"ב והנה שם אגלא הוא גימט' אלד יעו"ש בסידור". — אוה"ת מג"א ע' רלו.
וזהו ענין ורב להושיע: באוה"ת מג"א ע' רלז מוסיף קודם "ופי' לעולם זהו ע"ד מ"ש במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ה'" ע"ש שמבאר גם ענין תחיית המתים.
פי' בבחי' רב: באוה"ת: פי' ע"י בחי' רב.
כל רב מבבל ורבי מא"י: סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת רב שרירא גאון. הקדמת ספר התיקונין כת"י הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י. ע"ח שי"ט פ"ג (הערת כ"ק אדמו"ר בספה"מ תש"ח עמוד 121). וראה במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' צד. ובאוה"ת פ' ואתחנן ע' עו. שם כרך ו ע' ב'ריח.
מ"ש ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים: לעיל כח, א.
בעשו לשון רבים נפשות עשו: בראשית לו, ו.
שבעים נפש לשון יחיד: בראשית מו, כו.

בזח"א ויחי (**דרמ"ז ע"א**): ראה הלשון גם בלקו"ת פ' צו יב, ד. פ' אמור לו, א. יהל אור ע' קנג.
ומצמצם להיות צירופי אותיות פרטי כ"ב: באוה"ת בראשית ע' פז: ומצמצמים להיות צירופי אותיות פרטים כ"כ.
ע"פ תהלתו בקהל חסידים: בסידור סז, ד.
עד דלא אכלי בשרא דתורא: ב"ק עב, א.
וכמארז"ל ע"פ ותשבע ותותר בימי רבי: רות ב, יד. שבת קיג, ב. ראה לקו"ש חל"ה ע' 167.
עיני ה' אלקיך בה: דברים יא, יב.
במא"א (**אות רי"ש ס"ז**): הלשון ביהל אור ע' תל. ובאוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקה.
במא"א (**מ"ס סמ"ד**): כנצ"ל: במא"א (מ"ם סמ"ד).
בלק"ת בד"ה מצה זו: פ' צו.
שמוחין באימא: כנצ"ל: שמוחין דאימא.
ע' בה"ז (**פ' בלק**) . . **דק"צ ע"ב**: ביאוה"ז לאדה"א.

פרק קיח

פב"ת דגיטין (**דפ"ח ע"ב**): ראה גם אוה"ת משפטים ע' א'עה.
בבה"ז ר"פ כי תשא: לכ"ק אדה"א נה, א. מובא גם באוה"ת משפטים ע' א'עה.
מ"ש במ"א בפי' ואצלתי מן הרוח: ראה לעיל יד, א.
ר' זירא צם מאה תעניות: בבא מציעא פה, א.
בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם: לעיל סט, ג.
בסידור גבי בהמ"ז: קיד, ג ואילך.
בד"ה וכל בניך: לקו"ת ראה ל, א.
זכו אחישנה: סנהדרין צח, א. זח"א קיז, ב. שערי אורה שער הפורים פו, ב ואילך.
אחש לשון מהירות: מאו"א ח, יב. וראה לעיל יב, ד חש מלשון שתיקה. ובאוה"ת למגילת אסתר ע' ד.
ובפרדס שער האותיות: נעתק גם באוה"ת פ' בא ע' רעו. ובכרך ח ע' ב'תתקי ושם מציין "פכ"ג".
ריש ועושר אל תתן לי: משלי ל, ח.
וע' בזהר . . הוא): בתקס"ח ע' צה נמצא במקומו "והיינו בחי' הדלות דלית לה מגרמה כלום וכמ"ש דלותי ולי יהושיע כו'": ושני.
מצרים שנק' כור הברזל: ראה לעיל עד, ב במ"מ.

במד"ר ס"פ פנחס: פכ"א.
כמארז"ל ישראל כשהן יורדין: ראה מגילה טז, א. ראה המשך מים רבים תרל"ו פרק קלג.
כמ"ש בס"י: פ"א מ"ז. ראה לעיל א, ב.
כידוע דעשר מיני ארזים הן: ר"ה כג, א. וש"נ.
אחשרש בלא וי"ו: אסתר י, א.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.
פרס לרעב לחמך: ישעי' נח, ז.
לא יפרוס אדם פרוסה: ר"ה כט, ב.
פתות אותה פתים: ויקרא ב, ו.
המצות שהן נעשי' בחי' לבושי' לנפש: ראה תניא פ"ה.
ולבש הכהן מדו בד: ויקרא ו, ג.
דמעשה ז' הנערות הראויות לתת לה: אסתר ב, ט.
וזיי"ן הסריסים המשרתים את פני המלך: אסתר א, י.
בזהר בפ' פקודי (**ד' ר"ס ע"ב**): "לאתקשרא שביעאה בשביעאה התקשרות ז' היכלות דבריאה בז' מדות דאצי'" — אוה"ת פ' חיי שרה תשצ, ב. וראה גם לקו"ת פ' בהעלותך לא, ב. אוה"ת פ' בשלח ע' תרלז.
ובפ' מקץ (**דף קצ"ד ע"א**): ראה באוה"ת פ' במדבר ע' יט שמציין לזהר זה בענין שבע. וכ"ה באוה"ת ר"ה ע' שט.
במאו"א אות ז' סל"א: הלשון נעתק באוה"ת במדבר כרך ו ע' א'תקנו.
אסתיר פני ביום ההוא: וילך לא, יח.
ישנו עם אחד: אסתר ג, א.
שעל כל דבור ודבור פרחה נשמתם: שבת פח, ב.
שיש ב' מדרגות למעלה בחי' מ"ה ובחי' ב"ן: ראה בארוכה באוה"ת נצבים ע' א'רלג.
כנודע בפי' הפסוק ותקם בעוד לילה: ראה סה"מ לכ"ק הצ"צ מצות מחצית השקל סז, ב.
טרף רפ"ח ע"ה: לעיל קי, א וש"נ.
כמ"ש בזהר דבחכמה אתבירו: נסמן לעיל ה, ד.
בתו"א בהביאור ע"פ ותחת רגליו: עח, ב ואילך.
ובלק"ת . . בהביאור ע"פ צו: עו, ד.
שבה"כ לא הי' רק בבחי' ז"ת דבינה: ראה ע"ח שער שבה"כ פ"ב ואילך. מובא גם לעיל קי, ד.

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.
בלק"ת . . בד"ה קא מפלגי: לקו"ת תזריע כג, ד.
ור"פ מצורע: לקו"ת שם כד, ג.
ובהביאור ע"פ לא הביט און ביעקב: לקו"ת בלק עב, ג.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
נק' חכמה כח מ"ה: זח"ג כח, א ועוד.
בחי' הבינה אם הבנים: ראה לעיל עג, א במ"מ.
בחי' הבינה . . נק' בחי' יש: זח"א ריט, א ועוד.
שהבינה נק' רחובות הנהר: זח"ג קמב, א.
ונהר יצא מעדן: בראשית ב, י.
בלע בן בעור: בראשית לו, לב.
והאדם ידע: בראשית ד, א. בתקס"ח ע' צז מוסיף "וכמו שאין קישוי אלא לדעת כו'".
אמר בזהר דס"מ אסתרס ולא עבד פירין: זח"ב קג, א.
בלק"ת פ' חקת . . פ"ב: ס, ג. וראה גם באוה"ת נ"ך כרך א ע' תל שבלקו"ת להאריז"ל הקשה שהרי עובדי כוכבים מולידין ע"ש.
ב' הציפרים דמצורע: ויקרא יד, ד. ראה אוה"ת ויקרא כרך ג ע' תתיט.
נק' היצה"ר מלך זקן וכסיל: קהלת ד, יג.
ראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשפ ובע' א'קיח למה נק' "זקן".
וע' בזהר ר"פ וישב ובפי' הרמ"ז שם: זח"א קעט, א. "האריך דיצה"ר שרשו מז' מלכין קדמאין דתוהו ע"כ נק' מלך זקן ומ"מ נק' כסיל כי בקליפות אין להם מוח הדעת וכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב". — אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'קי, ע"ש בארוכה.
בת"א בד"ה ואלה המשפטים: עד, ג ואילך.
בלקו"ת פ' ראה: יט, ג ואילך.
ולבי ראה הרבה חכמה: קהלת א, טז.
ימותו ולא בחכמה: איוב ד, יא.
והחכמה תחי': קהלת ז, יב.
ואכל וחי לעולם: בראשית ג, כב.
המן מן התורה: חולין קלט, ב.
המן העץ: בראשית ג, יא.
ומה ראו על ככה . . ומה הגיע אליהם: אסתר ט, כו.
כל הנביאים נתנבאו בכה: ספרי ר"פ מטות.

וביאור ההפרש בין כה לזה: ראה לקו"ת מטות פב, א, הנסמן לקמן.
במראה אליו אתודע: במדבר יב, ו.
ונקרא בזהר אספקלריא דלא נהרא: זח"א קע, ב. וראה לעיל לג, א.
ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט.
בלק"ת בד"ה וידבר . . המטות ושם פ"ה: פב, א ואילך.

פרק קיט

ואם אין מחני נא מספרך: שמות לב, לב.
לא ימוש ספר התורה: יהושע א, ח.
אם יחסר אפי' אות אחת אינו נק' ספר תורה: ראה תקו"ז תכ"ה. וראה נוב"י מהדו"ת או"ח סק"ט.
אין רשאי לחדש עליו: ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט.
וע' במא"א אות א' סעי' טו: לקמן קכד, א מובא הלשון בשם "כתהאריז"ל".
וכמ"ש בזהר אורייתא סתים וגליא: זח"ג צח, ב ועוד.
קיים א"א ע"ה כל התורה כולה: משנה סוף קידושין.
דלעתיד לא יתבטלו הלכות ומג"א: ירוש' מגילה פ"א ה"ה.
אין לה ביטול עולמות: בסה"מ תקס"ח: אין לה ביטול עולמית.
הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות: חבקוק ג, ו. מגילה כח, ב וש"נ.
ארז"ל . . ואנכי הסתר אסתיר . . בפ' וילך: דברים לא, יח. וראה לעיל צג, ד. וראה באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תש"נ) ע' טו. וראה באוה"ת פ' כי תשא ע' ב'לד.
וע' מזה ג"כ במד"ר פ' לך לך פמ"ב: פיסקא ג.ע"פ [ישעי' סי' ה] וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב. אין לך שעה קשה כאותה שעה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני, ומאותה שעה וחכיתי לו כו'". — אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' טז. ע"ש.
בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ: פב, א "שבחי' ההסתר וההעלם בזה אינו בבחי' העלם והסתר אמיתי על צד עצם ההעלם". וראה אוה"ת פ' וילך ע' א'תנו.
ובת"א בד"ה יביאו לבוש מל': צ, ד.
ליהודים היתה אורה ושמחה: אסתר ח, טז.
בלקו"ת שה"ש סד"ה מי יתנך כאח לי: מה, א.
כי טובים דודיך מיין: שה"ש א, ב.
בלקו"ת פ' . . בד"ה ולא אבה: לח, ג.
איתא בס"י בתחלתו: פ"א מ"א.
בלקו"ת בד"ה ושאבתם: פ, ב.

וזהו ענין התורה שנמשכה ע"י משה: ראה לקו"ש חי"ט ע' 179 הערה 17.
שרגא בטיהרא: חולין ס, ב. ראה זח"א רלב, א. לקו"ת שמע"צ צ, א.
מזה ומזה הם כתובים: שמות לב, טו.
כתוב זאת זכרון בספר: בשלח יז, יד.
זאת קאי על מגלת אסתר: ראה מגילה ז, א.
ויקח המן את הלבוש ואת הסוס: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת מג"א ע' נא. קיצור שם ע' סח. עג. עוד הנחה בסה"מ תקס"ו ח"א.
בלקו"ת חקת נט, א מציין לכאן: ע"פ המבואר במ"א ע"פ ויקח . . איך שע"י שהאדם מעורר בנפשו בחינת גאות דקדושה שלא ירצה להשפיל א"ע בתאוות עוה"ז עי"ז מעורר למעלה גם כן בחי' כי גאה גאה. ע"כ. ע"ש.
ויקח המן את הלבוש: אסתר ו, יא.
ת"ח צריך להיות בו שמינית שבשמינית: סוטה ה, א. וראה לעיל בהערות צא, ב. ראה אוה"ת בלק ע' א'מא. ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח ע' לא. ד"ה מצה זו תר"מ ע' רכ. ובהערות וציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע לסה"מ הנחות הר"פ ע' קצב.
באוה"ת מג"א ע' נא (והוא פרש"י לסוטה): "משקל קטן הוא, והיינו עוכלא, כלומר צריך שיהי' בו מעט גאוה שלא יהי' קלי הראש מסתוללין בו ויהי' דבריו מתקבלין עלייהו".
כולו סג כו': תהלים נג, ד. ראה של"ה פ' עקב.
ע"כ עיקר ענין: באוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' נא: וא"כ עיקר ענין.
ואור פניך כי רציתם: תהלים מד, ד.
יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.
רק — ולהיות כי ענין המעשר: ראה אוה"ת ראה ע' תשיז.
העשירי יהי' קדש לה': ויקרא כז, לב.
מפני שאינו חפץ להיות נפרד: "ובפרט במרירות מזה דפי' בסש"ב פכ"ז שנלקח מק"נ ע"ד מיני' ובי' אבא לשדא בי' נרגא" — אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' נד.
אין עוד מלבדו: דברים ד, לה.
יש מי שחייב שצריך לפרוע כו': באוה"ת שם נוסף: "כמו שכתב בת"א בד"ה לא תהי' משכלה ניטא קיין איך".
ומצאת את לבבו נאמן לפניך: נחמי' ט, ח. באוה"ת שם מציין לכמה מקומות שנתבאר בענין ומצאת את לבבו נאמן.
ז' מדות רעות: באוה"ת שם: ז' אומות העולם.

בכח הביטול: באוה"ת שם: בבחי' הביטול.
לו ישמעאל יחי' לפניך: בראשית יז, יח. ראה ד"ה מצה זו תר"מ ע' רכ.
אברהם . . יצא ממנו ישמעאל: ראה לעיל יט, ב. עא, ג. קט, א.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
בחי' גיאות והתנשאות בקדושה: קטע מכאן באוה"ת סידור ע' עה.

פרק קכ

מואס בהרשעים: באוה"ת שם ע' נה: מואס בשר ישמעאל ושר של עשו.
ואת עשו שנאתי: מלאכי א, ג.
חשיב — דהיינו דוקא כשאיננו מתגאה ומתרומם: "והיינו שנמשך דרך אחוריים" — אוה"ת שם נו.
יקבל הקליפות: באוה"ת שם: יקבל ישמעאל.
ה' רמה ידך בל יחזיון: ישעי' כו, יא. ראה באוה"ת שם.
הרד"ק מפרש: "הרשעים אינם רואים כשרמה ידך כלומר אינם חושבים בבא הפורענות על הרשעים כי מידך הוא". וראה בתרגום שם. ובלקו"ת חקת נט, א.
רם על כל גוים ה': תהלים קיג, ד.
וזהו דוקא בהתחל' העבודה: "בהוספות לתו"א שם (קכ, א) שהענין דשמינית שבשמינית צ"ל דוקא בהתחלת העבודה, ע"ש (וראה גם בלקו"ת במדבר שם (ועד"ז בתו"א מג"א צא, ב): לא יערב לבו לגשת אל העבודה). אבל שם המדובר בהגבהה כו' של האדם לאחרי שהוא כבר בביטול (ת"ח) וביטול עד כ"כ שלא יערב לגשת כו' ולכן צ"ל שמינית שבשמינית בכדי שיגש אל העבודה. משא"כ המדובר בפנים — האדם המתחיל בהעבודה להבטל.
ועפ"ז וע"פ המבואר בפנים יש לתרץ: א) משנ"ת בתו"א וכו' ההכרח דשמינית שבשמינית והרי* פס"ד הרמב"ם (דעות פ"ב ה"ג) "בשמתא מאן דאית בי' כו' ואפילו מקצתה"**. ב) שינוי הל' בשו"ע אדה"ז (חאו"ח סקנ"ו ס"ג) — אף שמציין שם להרמב"ם, אבל בנוגע לכעס — "עד קצה האחרון"*** (ולא "אפילו מקצתה"). ג) השינוי ברמב"ם עצמו שם שבנוגע לכעס כותב "עד הקצה האחר".
וכידוע שע"ד הרגיל הרמב"ם "על הרוב ידבר". ואכ"מ. — לקו"ש חכ"ב ע' 162.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
רבבה כצמח השדה: יחזקאל טז, ז.
הנמשל הוא כך . . אתעדל"ע: באוה"ת שם ע' נז: הנמשך . . אתעדל"ת.

אור הזרוע לצדיק: תהלים צז, יא.
ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
סוס ורוכבו רמה בים: שמות טו, א.
ויש — בפי' רמה ב' ענינים: ראה לעיל סג, ג.
מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
שארז"ל הקב"ה . . ושט ביי"ח אלף עולמות: ע"ז ג, ב.
רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן: תהלים סח, יח.
הנה ה' רוכב על עב קל: ישעי' יט, א. וראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' קצג ע"פ זה.
ויסר את טבעתו: אסתר ג, י.
ופתחת עליו פתוחי חותם: שמות כח, לו.
ההוא אמר ולא יעשה: במדבר כג, יט.
ופעם ניתן חותם . . להמן ופעם . . למרדכי: ראה באוה"ת דרושים למגלת אסתר ע' ב'רסד.
כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ה, א. נג, ד.
וכמ"ש אליהו: ת"ז בהקדמה.
דאע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.
ואמרו בזה"ק: זח"א רמד, ב. קיד, א.
והפור הוא הגורל: אסתר ג, ז.

פרק קכא

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
ענין הפורים שגבוה . . מבחי' יוה"כ: ראה תורת שלום ע' ריט ביאור ע"ז.
יוהכ"פ נק' כפורים: ראה ת"ז תי' כא (נז ע"ב). לעיל צב, ד.
בבכי יבאו: ירמי' לא, ח.
נכנס יין יצא הסוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א.
אם תגבי' כנשר: עובדי' א, ד.
דכד אתכפייא סט"א: זח"ב קכח, ב. נסמן לעיל פט, ד.
ובאו במערות צורים: ישעי' ב, יט.
ואנכי אסתיר פני: דברים לא, יח.
ותהי אסתר נושאת חן: אסתר ב, טו.

אסתר ירקרקת היתה: מגילה יג, א.
אם ישים אליו לבו: הנחת כ"ק אדה"א נמצא בבוך 1025 גוכתי"ק אדה"א בין מאמרי פורים.
עוד הנחה נדפס בסה"מ תקס"ו ח"א.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
המאמר עם הגהות באוה"ת מג"א ע' סו.
ד"ה זה נזכר באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשמב.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
זה — ההגשמה: באוה"ת: ההשגה.
דע"י אתעדל"ת נעשה אתעדל"ע . . אם ישים אליו: ראה לקו"ת נשא כו, ד.
רוחו ונשמתו דקאי על עצמות אא"ס: באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשמב מפרש איך שייך לומר באלקות רוח ונשמה ע"ש.
בחי' ממכ"ע נק' רוח: באוה"ת פ' שמות ע' פב: רוחו הוא סוכ"ע, וציין ע"ז כ"ק אדמו"ר שם בהערה וז"ל: "לכאורה צ"ע בהוספות לתו"א ד"ה אם ישים, ואולי י"ל מלקו"ת פ' חוקת ד"ה על כן יאמרו פ"ג" עכ"ל.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
למען שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה.
ואת עשו שנאתי: מלאכי א, ג.
נטית ימינך תבלעמו ארץ: שמות טו, יב.
חייב אדם לברך: מנחות מג, ב. ראה לעיל כ, א ובמ"מ לשם.
ברוך ה' מן העולם ועד העולם: תהלים מא, יד.
כאיש א' . . ויחן ישראל: שמות יט, ב. מכילתא הובא ברש"י שם.
יחידה — אותיות הכתובים שהן בהעלם: ראה אגה"ק סי' יט.

פרק קכב

ע"כ קראו: משנת תקס"ח. נדפס גם במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' פב. ושם נדפסו איזהו הגהות מגוכתי"ק הצ"צ בשולי העמוד.
ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.
עם הגהות וקיצורים באוה"ת מג"א ע' קצז ואילך. ביאור שם ע' רי. עם הגהות וקיצורים באופן שונה שם ע' רכב ואילך.
וראה גם ע' קצד (שהוא כמו קיצור א).

ד"ה לא הביט און תרל"ט ח"ב ע' תנג מיוסד על מאמר זה. וראה גם בסה"מ תרל"ה ח"א ע' קמו.

ע"כ קראו: אסתר ט, כו.

הגורל שעשה המן: וע' מענין גורל בת"א סד"ה כי אברהם לא ידענו [=צג, ד] כו' אתה ה' אבינו, וסד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, ובד"ה ומרדכי יצא, ובאגה"ק סד"ה אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו, וע' במא"א אות סעי' כד, ובזח"ג פ' פנחס דרל"ט א"ב, ובמד"ר ויחי ר"פ צח) — אוה"ת מג"א ע' קצז.

ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.

את זלע"ז: קהלת ז, יד.

מגלה עפה . . כתובה פנים ואחור: ראה אוה"ת כי תצא ע' תתעב ע"ש בענין פנים ואחור.

פ"ב דעירובין: כא, א.

שו"ה ג"כ — בבחי' פנימית ואחוריים: באוה"ת מג"א ע' קצח: (ע' באגה"ק ד"ה עוטה אור ובד"ה דוד זמירות קרית להו ובלקו"ת ד"ה ואהי' אצלו אמון, וכאן ית' באופן אחר).

ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.

אין לו גוף: ראה פיוט "יגדל".

כי לא אדם הוא להנחם: שמואל-א טו, כט.

שארז"ל במדרש ר"פ בראשית: ב"ר פ"א, ד. וראה פסחים נד, א. נדרים לט, ב. מדרש משלי פ"ח מדרש תהלים עה"פ צג, ב.

ומחשבתן של ישראל קדמה לכל: ב"ר שם. מובא גם בר"ן בנדרים לט, ב.

באוה"ת מג"א ע' קצח שמסיים רק בתי' כו'. אבל בסה"מ תקס"ח ע' פב מסיים: וכו'.

בשביל ישראל שנק' ראשית: רש"י בראשית א, א.

ישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א.

כמ"ש במ"א ע"פ ותחת רגליו: לעיל בפ' משפטים עו, ד ואילך.

פי' חכמת אדם היינו בחי' חכמת התורה: ראה זח"א עא, ב.

ואהי' אצלו אמון . . משחקת לפניו בכל עת: משלי ח, ל.

שו"ה ושכל — צהבו פניו: באוה"ת יצהבו פניו.

בר' אבהו שצהבו פניו: נסמן לעיל כג, ג.

חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה בד"ה פתח אליהו.

חכמת אדם . . תאיר פניו: קהלת ח, א.

צחוק עשה לי אלקים: בראשית כא, ו.

יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.

שו"ה תאיר — גם אליך: בסה"מ תקס"ח ע' פג נוסף: למטה ויחונך רק בבחי' מתנת חנם בלבד לפי שישראל קדמו במחשבה כנ"ל וזה אליך: דוקא. ואולי יש כאן השמטה במילים הדומות אליך — אליך. וענין זה נמצא גם באוה"ת מג"א ע' רכד. אבל שם ע' רד כל הקטע באופן אחר.

ונפלינו אני ועמך: שמות לג, טז.

משחקת בתבל ארצו: משלי ח, לא. ראה פי' הפסוק בלקו"ת במדבר יז, ד.

רש"י פי' משחקת כל דורות הרשעים שהיו מאדם ועד נח ומנח עד אברהם, ושעשועי צפיתי עד בא דור המדבר ויקבלוני. ע"כ. והמצודת דוד: משחקת אני היא המשמחת אנשים בתבל ארצו, ושעשוע היא עם בני אדם ר"ל המה שמחים בי ואני בהם. ע"כ.

וידבר שלשת אלפים משל: מלכים-א ה, יב.

ע"י ג' אלפים משל: ראה לעיל מב, ב.

הליכות עולם לו: חבקוק ג, ו.

ואמרז"ל (סוף נדה): באוה"ת מג"א ע' רא מציין גם למגילה כח, א. סוטה כב, א.

וכנ"ל בענין שלשת אלפים משל: בסה"מ תקס"ח ע' פג תי' אלו נוספו בגוכתי"ק הצ"צ.

הליכות אלי: תהלים סח, כה.

אשר לשון עונג: ראה לעיל יח, ב. פא, א.

תחת אשר לא עבדת בשמחה: דברים כח, מז.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עין לא ראתה: ישעי' סד, ג.

דיפה שעה אחת: אבות ד, יז.

כמ"ש היום: באוה"ת הגהות על מאמר זה אות ג מביא הפסוק והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום. ואתחנן ו, ו.

וארז"ל היום לעשותם: עירובין כב, א. ע"ז ג, א.

ותוכן הדברים . . יפה שעה כו': קטע זה ליתא במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' פד.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.

ישראל עלו במחשבה: ב"ר בתחילתו. לעיל נ, ב. קכב, א.

והחכמה תחי' בעלי': קהלת ז, יב.

למען שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה.

שמי — וכמ"ש במ"א: ראה אגה"ק סי' יא. סה"מ אתהלך ע' רעט.

ויחן ישראל: שמות יט, ב.

לכתך אחרי: ירמי' ב, ב.

טפל לגבי העיקר: מתי' וגם תפלה עיקר ענינה .. תאיר פניו ליתא שם, ושם במאמרי אדה"ז תקס"ח שם נוסף הג"ה בגוכתי"ק הצ"צ: (נראה משום שהתפלה הוא התעוררות הרצון והרצון נק' אחוריים לגבי התענוג שהוא התורה בחי' חכמת אדם תאיר פניו ואהיה שעשועים ועיין בסידור בד"ה אחרי ד' אלקיכם תלכו פי' בבחי' אחוריים בבחי' השפלות דשמאל דוחה). ועיקר אמיתית.

בשולי העמוד בגוכתי"ק הצ"צ:

(בענין חכמת אדם תאיר פניו עמ"ש על מאמר הזח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב בענין קב"ה אתי לאשתעשעא עם צידקייא בג"ע מההוא שקיו דנחלא כו' ולכן הביא כאן ג"כ ענין ונהר יוצא. עכ"ל.

מבואר בזהר ומרומז גם בדברי חז"ל: זח"א רסו, ב. זח"ג רכט, א. רנה, ב. ברכות כח, ב. ראה פרדס שער הנשמה פ"ח.

באוה"ת פ' בלק ע' א'כב מציין לירושלמי פ"ד דברכות.

באוה"ת מג"א ע' רג מציין ללקו"ת פ' בלק ע, ד. וראה יהל אור ע' קי.

כמ"ש רז"ל במס' חולין: מה, ב.

ונקראו תלת חללי גלגלתא באד"ר: זח"ג קלו, א.

ובפרדס שער ל"א: פ"ח. הלשון מובא בספר החקירה ע, א. וראה ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' רג.

אחרי ה' תלכו: דברים יג, ה.

לכתך אחרי: ירמי' ב, ב.

והאומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' פה הנהת הצ"צ בגותכי"ק: (בענין להקדים בחי' אחור לבחי' פנים עיין בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק ענין לכתך אחרי במדבר גם ע"ד מפתחות החיצוניות ואח"כ דוקא מפתחות הפנימית בד"ה כי תשמע בקול, גם כי אחור זהו הדעת ופנים חו"ב וראיה וע"י וידעת היום יבא לבחי' עין בעין יראו בד"ה שובה ישראל. עכ"ל.

כל אדם שיש בו תורה: שבת לא, ב.

ומפתחות החיצוניות: וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' ראה בד"ה כי תשמע בקול ושם פ"א פירש איך שהיראה נק' מפתחות החיצוניות שיראה זו לוקחה מן ההתבוננות (אוה"ת מג"א ד"ה על כן אות ג).

פרק קכג

אתה פוררת בעזך: תהלים עד, יג.

בס"י אם רץ לבך שוב לאחד: פ"א שם: שוב למקום. אבל בת"ז בהקדמה (ז, א): שוב לאחד, ועוד גי' שוב לאחור. ראה לעיל עג, ד. מה, ב.
והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.
אחרי הרצוא שוב ואחרי השוב רצוא: ראה לעיל פ' יתרו (עג, ד) בד"ה וכל העם רואים את הקולות.
ובשתים יעופף: ישעי' ו, ב. באוה"ת נוסף: (ועמ"ש מזה בד"ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים וע' זח"ג ר"פ צו דכ"ו ע"ב ע"פ ועוף יעופף ובמק"מ שם).
והטעם מבואר במ"א: ראה לעיל פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים.
בתקס"ח שם יש עוד הערה כנראה שייך להמבואר לעיל בענין פנים ואחור וז"ל בשולי העמוד: בענין פנים ואחור עמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין אחור וקדם צרתני. בענין ח"י חוליות ע' בד"ה יביאו לבוש מ' <בד"ה יביאו לבוש מלכות: תו"א צא, א.> בענין רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות, אפשר אלפי שנאן הם בבחי' תאיר פניו, מוח הדעת זהו אחוריים דחכמה כי חכמה ראייה ודעת הרגשת המציאות בלק"ת בהביאור ע"פ וידעת היום<בלקו"ת בביאור ע"פ וידעת היום: פ' ואתחנן.>.
ותוכן הדברים . . **וכמו שכתוב במקום אחר**: במאמרי אדה"ז תקס"ח שם ע' פז ליתא, וכל הקטע עד סיום הסעי' הוא מכ"ק הצ"צ.
וכמו שכתוב במ"א: בלק"ת פ' במדבר בהביאור ע"פ וספרתם לכם. ובסידור שער חג השבועות (אוה"ת שם).
כי עם קשה עורף הוא: שמות לד, ט.
במדרש פ' כי תשא: סוף פמ"ב. ראה לקו"ת בלק סז, ד.
ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו. כח.
צעק לבם: איכה ב, יח.
יהי רצון שתהא מורא שמים: ברכות כח, ב.
ובאו במערות צורים: ישעי' ב, יט.
שו"ה ירצה — התגברות הרצון מלמעלה: באוה"ת: המשכה מהרצון שלמעלה מבחי' חכמה שנמשך.
ומלק את ראשו ממול ערפו: ויקרא ה, ח. ראה גם לעיל פכ, א. אוה"ת פ' תצוה ב'תשפא. פ' זכור א'תשפט.
וגיד ברזל ערפך: ישעי' מח, ד. ראה אוה"ת פ' תצוה ע' א'תרצא.
כי הנה ענין בחי' גורל: ראה בונה ירושלים סי' קה. אוה"ת פ' פנחס ע' א'ס. אוה"ת מג"א ע' קסד (בהוצאת תש"נ).

שו"ה טעם — כשיפול גורל . . יפיל הגורל: באוה"ת: כשיפיל גורל . . יפול הגורל.
ונתן אהרן על שני השעירים: ויקרא טז, ח.
שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
ורבו פשעיך מה תעשה לו: איוב לה, ו.
שביקש משה שלא תשרה שכינה בעו"ג: ברכות ז, א. רע"מ זח"ג קכב, ב. וראה בלקו"ת פ' צו יב, ג.
ונפלינו אני ועמך: שמות לג, טז.
וכמארז"ל ע"פ ארך אפים: עירובין כב, א.
נתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים: ראה תנחומא נשא טז. במד"ר יג, ו.
וכמאמר במדרש: בראשית רבה בתחלתו. הובא לעיל קכב, א.
שו"ה בבחי' ביטול — שמס"נ באחד: במאמרי אדה"ז תקס"ח ע' פח יש כאן הג"ה מהצ"צ: (נ' כי פורים ב' בחי' פור הא' ביטול רצון שלמעלה מהשכל בקדושה קשה עורף כנ"ל וזהו אתה תומיך גורלי וזהו עומק טוב ולעומת זה עומק רע גורל דהמן והנס הי' שנתבטל גורל דהמן נגד גורל דקדושה). עכ"ל.
שו"ה הוא הפור — ולכן השמחה: מכאן עד הסוף במאמרי אדה"ז תקס"ח הסיום שונה.
לבסומי בפוריא: מגילה ז, ב.
רננו צדיקים בה': תהלים לג, א.
סי' צ"א: צ"ל צ'.

פרק קכד

כמ"ש בזח"א פרשה ויחי דרי"ז ע"ב: ראה גם אוה"ת שבועות ע' צב.
שאמר ראב"ע: ברכות כח, א.
קיימו וקבלו קיימו מה שכבר קבלו: שבת פח, א. שבועות לט, א.
כידוע בביאור המאמר מי גילה רז זה לבני:
וכמ"ש בספר יצירה: פ"א מ"א, וראה לעיל נב, ג. קיט, ב.
ובכהאריז"ל: מאו"א אות א סי' טו. נזכר לעיל קיט, א.
שלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות: מגילה ז, א.
חכמות בנתה ביתה: משלי ט, א.
כמ"ש במד"ר ר"פ שמיני: ראה אוה"ת פ' בהעלותך ע' שעה.
ע"פ לסוסתי: לקו"ת שה"ש דרוש הב' ספ"א.
וע"פ עיני כל אליך ישברו: לקו"ת פ' מטות. ובמאמרי אדה"ז תקס"ח ע' נב. בתוס' ביאור ע' נד.

רפאות תהי לשרך: ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר.
המאמר נאמר בשנת תקס"ו, כנזכר באוה"ת שה"ש ע' תרג שנאמר "בשש"פ תקסו". ראה ברשימת המאמרים בסה"מ שם. נמצא בבוך 1025 בין מאמרי פורים. עוד הנחה נדפס בסה"מ תקס"ו. בהרחב הביאור בד"ה ויסע משה — במאמרי אדה"א שמות ע' קמג.
רפאות תהי לשרך: משלי ג, ח. רש"י פי' רפאות תהי לשרך, החכמה, שרך כמו שררך וזהו טבורך.
או רפואה לטבורו: ראה אוה"ת אחרי ע' תקנז.
שררך אגן הסהר: שה"ש ז, ג.
הא' הנק' אכילה חיצוניות והב' הנק' אכילה פנימית, האכילה החיצוניות: במאמרי אדה"א שמות ע' קמג מתחיל לבאר תחילה אכילה פנימית.
ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרג.
שו"ה והב' — האכילה: בגוכתי"ק אדה"א: אכילה.
שהולד במעי אמו מקופל: נדה לא, ב.
העובר ירך אמו: גיטין כג, ב.
שטבורו — נפתח: בגוכתי"ק אדה"א: נפתח כו'.
והמאכל — אינו מאכל גשמי: באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרג מציין ע"ז "ולמעלה זהו ענין פנימית התורה".
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה. ראה לקו"ת שה"ש כה, ג. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' שצו.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
ושקוי לעצמותיך: סיום הפסוק רפאות תהי לשרך — משלי ג, ח.
על כל כוס וכוס חמרא וחיי לפום רבנן: שבת סז, ב.
שנכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א.
שו"ה שנק' — שנק': בגוכתי"ק אין תי' זו.
חיים שאל ממך: תהלים כא, ה.
מאן בעי חיי: ע"ז יט, ב. זח"א פח, א.
אורך ימים בימינה: משלי ג, טז.
כי היא חייך ואורך ימיך: נצבים ל, כ.